ANNALEN

VAN

O.L. VROUW VAN HET H. HART

1926 1926

VIER-EN-VEERTIGSTE JAARGANG

— UITGAVE DER MISSIONARISSEN VAN HET H. HART, TE TILBURG. —

NIHIL OBSTAT:

FR. T. SMITS, O. F. M.
LIBR. CENS.

NEOMAGI, 21 NOVEMBRIS 1926.

EVULGETUR:

J. POMPEN,
VIC. GEN. BUSC.

BUSCODUCI, 22 NOVEMBRIS 1926.

Inhoudstafel.

TEKST.

1. Godsdienstige artikelen.

blz.
Bij het Geboortefeest van Jezus . . . 1
De Eucharistische Kruistocht . . 15, 41, 64
De groote Vluchteling 25
De Heilige Jozef 49
Met de Engelen bij den lijdenden Heiland . 73
O.L. Vrouw van het H. Hart is „de nieuwe Esther" 101, 126
Tot Jezus' H. Hart. 121
De H. Communie Offerspijze . . . 122
Het meest-noodige Missiewerk . . . 145
Bij St. Franciscus' Eeuwfeest . . 169, 193
Voor de Octobermaand. 232
Het H. Hart en de geloovige zielen . . 2:1
Allerheiligen 244
De H. Mis, hoogte- en middelpunt van het christelijk leven 256
Voor den H. Adventstijd 265

2. Maandelijksche Novene.

De belangen der Aartsbroederschap . . 5
De heiliging van den Vastentijd . . . 28
De bloei van het Klein-Liefdewerk . . 52
De verdere prediking van het Evangelie . 77
De vereering van Jezus' Hart . . . 104
Bevestiging en uitbreiding van Christus' Koningschap 125
De opvoeding in het huisgezin . . . 148
Herstel der christelijke kleeding . . . 173
De Katholieke Kerk in Mexico . . . 196
Onze zieken en gebrekkigen 220
De overleden leden der Aartsbroederschap . 246
Gods rechten in het sociale leven. . . 266

3. Voor Geloof en Zeden.

De onsterfelijkheid der ziel . . . 65, 136
Roomsche Cultuur 277

4. Verscheidenheden.

De feiten te Ragusa 6
Kort nieuws uit missie en missiehuis . . 14
39, 63, 88, 113, 135, 183, 208, 230, 254, 275
Onze Vragenbus 23
46, 71, 95, 118, 143, 167, 191, 215, 239, 263, 283
Allerlei 24
48, 72, 96, 119, 144, 168, 216, 240, 284
Mededeelingen aangaande de Godsvrucht van O. L. Vrouw v.h. H. Hart. 29, 53, 78, 149, 197
In memoriam H. E. Pater J. Genocchi, M. S. C. 40
De avondzegen (vers) 50
Mussolini en een onzer missionarissen . . 67
De kleine nachtegaal (vers) 87
Bij Mgr. Claessens' Gouden Priester-jubilé . 94
Van 't werken af 97
Een vroom Gebed (vers) 99
De toekomstige basiliek van het H. Hart . 122
Eeuwfeest van de H. Kruisvinding . 138, 161
Stemmen uit Driehuis . . . 147, 170, 195
De eerste Javaan priester gewijd . . . 172
Z. D. H. Mgr. Louis Couppé † . . . 209
In memoriam E. Br. H. Geboers . . . 215
Op Sint Franciscus' sterfdag 217
blz.
In memoriam W. E. Pater H. Herbrink . 229
Voor onze zieken 245
Een nieuwe plaat van de Kleine Theresia . 264

5. Verhalen en schetsen.

Wat den ezel van het stalleke overkwam . 17
De Eikenhof . . . 19, 43, 68, 91, 114, 141
M'n arme kleine hersens 89
Langs den weg 137, 183
De ware adel . . 162, 186, 210, 234, 258, 278
Een goed baantje 190
Wat de Rozenkrans vermag 232
Een rekenles . . . . . , . . 233

6. Missieberichten.

APOST. VIC. VAN NED. N.-GUINEA.

Kerstfeest te Roemaat (Klein Kei). . . 7
Mooi Tanimbar 9
Twintig jaren in de Missie 30
Gods wegen 54
Schrijven van Z. D. H. Mgr. J. Aerts . . 79
Bij een Bisschoppelijken zetel . . . 80
Pater P. Vertenten te Djokja. . . . 81
Knipsel uit een brief van E. Broeder Piëtte. 87
Op zoek naar Leo 105
De Meimaandviering bij de Keieezen . . 107
Door een sneltocht naar den hemel . . 127
Een blijde dag 129
Vooruitgang op Kei 150
Een H. Bediening met hindernissen op Kei. 152
Een lustrum 174
Veteranen. 198
De bunzing en de kambroen. . . . 201
Van reizen en trekken 221
H. Sacramentsprocessie in t land der Kaja-kaja's 247
Naar een Klein-Seminarie voor de Keieezen 268
De eerste 3 Inlandsche Broeders op Kei . 269
Een aalmoes voor de melaatschen op Kei . 270

APOST. PREF. VAN CELEBES.

'n Nulletje vergeten 32
Schooltuinen op Celebes. 56
Van aardbeving en... bijgeloof op Celebes . 82
Een H. Theresiakerk op Celebes . . . 108
Wat door uw hulp tot stand kwam . . 131
Naklank van mijn reis naar Makassar, Batavia en Banggay 155, 179, 202
Bijgeloof op Celebes 205, 227
Nogmaals de schooltuinen op Celebes . 224, 249
Het weesje 270

ANDERE MISSIËN.

Stichting van het Apostolaat des gebeds te Oteiza (Phil.) 12, 35
Een kijkje in onze Missie van Afrika . . 38, 83
Uit de Barrio's van Hinatuan: VI Malixi. (Phil.) 61
Kiekjes uit Brazilië. 109
Bij de portretten van twee Bisaya Jochies te Tago (Phil.) 180
Bekeering van Kileo, den toovenaar van Andra (Rabaul) 111, 133
Een bloeiende parochie (Brazilië) . . . 226
Pietje Vet (Coquilhatville) 252
Van de Stille Zuidzee 272

PLAATWERK.

1. Kunstplaten.

blz.

Vijf Kerst-tafere [illegible] 1, 2, 3, 4
Rust op de [illegible] naar Egypte (Lamers) . 25
De Engel v [illegible] aan Sint Jozef (Briggs). 26
Het nachteli [illegible] uit Bethlehem (A. Buffet) 27
De H. Joze [illegible]) 51
De Aartsengelen [illegible]ichael, Raphael en Gabriel (P. di Cosimo) 61
Jezus aan het kruis door Engelen aanbeden en beweend (Ch. Le Brun) . . . 74
Engelen langs den weg van Calvarië naar het H. Graf (Brunet). 75
Jezus aanbeden door Engelen met lijdenssymbolen (V. Carpaccio) 76
De H. Maagd en het Kind Jezus (P. Cavallini) 102
Madonna met de ster (Fra Angelico) . . 103
Het H. Hart van Jezus (Dewinter) . . 123
Genezing der zieke vrouw door aanraking van het H. Kruis 139
De H. Apostel Jacobus (Murillo) . . . 157
Maria, beschermster der Kuischheid . . 171
Vier tafareelen uit 't leven van S. Laurentius (Fracassini en Grandi). . . . 184, 185
De smartvolle Moeder Scalzo) . . . 199
Drie tafareelen van S. Franciscus' sterven 217, 218
Sint Franciscus omhelst den Gekruiste (A. Verschuuren) 219
Jezus' Hart en de zielen des Vagevuurs . 243
Engelen bij het Graf 244
De Onbevlekt-Ontvangene (Müller) . . 267

2. Missiekiekjes.

APOST. VIC. VAN NED. N.-GUINEA.

Pitoreske rots aan zee te Aloessi (Tanimbar) 9
Dorpje op een rotsrug (Tanimbar) (2 kiekjes) 10
Bij de bron van Olilit (Tanimbar) (2 kiekjes) 11
„Neo" te Langgoer (Kl. Kei) (2 kiekjes) . 30, 31
E. Br. van Beerendonk met bisschops-zetel . 80
E. Br. Ant. Piëtte 87
Twee jongens van Ambon 105
Nieuwe Franciscus-kerk te Ambon (2 kiekjes) 106
Ambon in 1605 107
Pastorie te Ambon. 107
Interieur der kerk te Ohoiwait (Gr. Kei) . 128
Mariabeeld in de kerk te Ohoiwait . . 129
Oude standaardschool te Langgoer . . 150
Nieuwe standaardschool te Langgoer . . 151
Oud internaatsgebouwtje te Langgoer . . 151
E. Br. van Haren met jongens voór de nieuwe school te Langgoer 152
Beschildering van het priesterkoor te Wendoe (Z. N. Guinea) (2 kiekjes) 153
Groep van het Internaat te Merauke met Paters en Broeders. 174
E. Broeder H. van Hest. 175
Vijf kiekjes van het Internaat te Merauke 176, 177
E. Broeders v. Roessel, v. Beerendonk, Kop en Smulders. 198
Zusterhuis te Saumlakki (Tanimbar) 4 kiekjes. 201, 202
Widoei en Toekoe Isioe (Z. N.-Guinea) . 203
Ternate (4 kiekjes) . . . . . . 221 - 223
Processie te Wendoe (4 kiekjes) . . 247 - 249

APOST. PREF. VAN CELEBES.

blz.

Kerstkribbe in de kerk te Makassar (2 kiekjes) 6, 7
Kerkwijding te Lemoh (5 kiekjes). . . 33 - 35
Schooltuinen op Celebes (9 kiekjes) . . 56 - 69
Drie aardige zusjes 82
Zusje en broertje met vleermuis . . . 83
Nieuwe Kerk te Kaima (4 kiekjes) . 131, 132
Inlander van Zuid-Celebes 155
Kampong Boeloekoemba op Z. Celebes . 151
Z. E. Pater Croonen en E. Brs. Mulders, Frederiks en v. d. Linden 160
E. Brs. Frederiks en v. d. Linden . . . 179
In de haven van Manado (3 kiekjes) . 204, 205
W. E. Pater Domsdorf met bestuurders van schooltuinen. 225
Schooltuin te Tomohon (4 kiekjes) . 250, 251
Celebes (3 kiekjes) 270, 271

ANDERE MISSIËN.

Zelatricen van het Apostolaat des Gebeds te Oteiza (Phil.) 13
Voormalige kerk en school te Carpineto (Phil.) 62
Pastorie te Cafelandia (Braz.) . . . 63
Goede week te Alfenas (Braz.) (5 kiekjes) . 84 - 86
Leerlingen van een schooltje te Alfenas . 109
Eerste Communicantjes te Alfenas. . . 110
Gemaskerd kanak uit Rabaul 111
Inlandsche Zusters op Engelsch N. Guinea . 113
Mgr. Dr. G. Vesters met Paters en kinderen in de Missie van Rabaul (3 kiekjes) . 134, 135
Twee jongens van Tago (Phil.) . . . 181
Twee kerkjes van Itajuba (Braz.) (2 kiekjes) 226, 227
De melaatsche Zuster M. Baptiste (Gilberts-eil.) 253
Overste der Inlandsche Zusters op Eng. N. Guinea 253
Kinderen bij het graf van Zuster Hubertine (Rabaul) 263
Makogai (Fitji-eil.) (3 kiekjes). . . 272 - 274

3. Portretten.

Groep missionarissen op de „Saarbrücken" . 8
Mgr. Dr. G. Vesters en de Z. E. Paters J. v. d. Bergh en Dr. A. Muskens . . 15
W. E. Pater J. Jansen 37
W. E. Pater J. v.d. Bergh, L. Nieuwenhuis en Ch. Pilzecker en E. Broeder H. v. Santvoort 39
Pater J. Vandel, stichter v. h. Kl. Liefdewerk 52
Z.E. Pater J. Zandvliet en W.E. P. A. Wijnands 88
Mgr. M. J. D. Claessens. 94
W. E. Pater Dr. A. Muskens. . . . 113
Onze nieuwgewijde Priesters (15 Aug. 1926) 207
E. Brs. F. Raaymakers en W. de Rooy . 208
Mgr. L. Couppé 209
W. E. Pater H. Herbrink 229
Z. E. Paters J. Zandvliet en E. Hartgers . 230
De leden van het Algemeen Kapittel onzer Congregatie (Aug. 1926) 231
W. E. Paters Jansen en R. v. Es, en E. Broeders G. Nieuwmeijer, P. van Loon en J. Steengraver 254, 255
W. E. Pater W. v. Wijngaarden . , . 276
De 6 eerste Chineesche Bisschoppen . . 276

4. Diverse foto's.

Nieuwe drukkerij van het Missiehuis, (3 kiekjes) 230, 231

1 JANUARI 1926 No. 1 44ste JAARGANG

ANNALEN
VAN
O.L.VROUW v.h. H.HART
UITGAVE MISSIEHUIS TILBURG

BIJ HET GEBOORTEFEEST VAN JEZUS

Laten wij 'n oogenblik in blije dankbaarheid de vredige, hemelsch-zoete dingen overdenken, die Jezus' komst op deze aarde zijn voorafgegaan, vergezeld hebben en gevolgd. De eenvoudige plaatjes, die deze bladzijden sieren, zullen daarbij stil-fluisterend onze herinnering en verbeelding toespreken en opwekken.

Te Bethlehem afgewezen.

Na een langen lastigen tocht kwamen Jozef en Maria tegen den avond te Bethlehem aan. Zoekend naar nachtverblijf trokken ze door de straten; maar er waren wegens de uitgeschreven volkstelling veel vreemdelingen in het oude stadje en de familieleden en kennissen konden de twee reizigers niet meer herbergen.

Toen gingen ze naar het algemeen stadslogement, hopend daar nog een plaatsje te vinden. Met Maria, die van 't ezeltje is afgestegen, staat nu Sint Jozef voòr de trap der herberg te wachten.

De waard, met een bos sleutels aan zijn gordel, verschijnt op het bordès en maakt met zijn uitgestrekte armen een comedie-achtig gebaar van „er is geen plaats meer", terwijl toch achter hem nog een man de deur binnengaat en voòr hem een ander de trap beklimt. Maar dat zijn rijke menschen, die goed kunnen betalen en Jozef en Maria zien er zoo eenvoudig en armoedig uit!... Met smeekende stem en gebaren houdt Sint Jozef nog aan en wijst op Maria, die zoo vermoeid is. Maar het mag niet helpen: ze worden afgewezen en gaan dan in een stal onderdak zoeken bij de dieren.... voor hen zelf en voor het Kind dat komen gaat.

In het stalletje wordt Jezus geboren.

Het tweede plaatje toont ons het eerste oogenblik na Jezus' komst op de wereld.

Op een doek met zacht hooi heeft Maria haren Schat zachtjes neergelegd en nu brengt zij Hem haar eerste aanbiddings-hulde: dat Kindje immers is haar God en zij is zijn nederige dienstmaagd. Maar zij is ook zijn waarachtige moeder en daarom zal zij, nu Hij reeds met zijn kleine handjes naar haar reikt, Hem aanstonds weer opnemen en in haar armen verwarmen. Dan zal Sint Jozef een wiegje voor Hem gereed maken in de voederkribbe van os en ezel, en daarin zal zij Hem warmpjes in doeken gewikkeld, te slapen leggen.

Dan komen de Engeltjes kijken.

Als 't Kindje, dat ook hun

God en Meester is, door zijn lieve Moeder is te rüste gelegd, komen de Engeltjes met rechtmatige nieuwsgierigheid — zie maar 'ns die kopjes over den rand der kribbe uitkomen! — naar het wonderschoon Kindje kijken. Hun oogjes stralen van geluk, hun mondjes staan half open van 'n zucht van bewondering: en als ze aanstonds zijn uitgekeken, gaan ze den kleinen Koning aanbidden en ter zijner eer hun schoonste zangen zingen. Een hunner is intusschen naar het veld gevlogen, waar de herdertjes hun kudde bewaken.

„Zie, ik verkondig U een groote blijdschap."

Met die woorden staat hij daar in eèns lichtend en zwevend voòr hen, en boodschapt hun de geboorte van den zoo lang en vurig verbeiden Messias. De herders schrikken een beetje van zijn schitterend verschijnen; eèn kruipt zelfs achter 'n ander weg.... Maar wat de Engel hun zegt, doet hun harte zoo goed: en nauwelijks zal hij zijn heengevlogen, of ze zullen opstaan en tot elkander zeggen: „Laten we heengaan naar Bethlehem, om te zien hetgeen geschied is, wat de Heer ons geopenbaard heeft." En ze gingen met spoed, vervolgt Sint Lucas, en vonden Maria en Joseph, en het wicht in de kribbe gelegen.

Feest in het Stalletje.

En nu is er hemelsche en aardsche, engelen- en menschen-blijdschap en feestjubel in het stalletje van Bethlehem. Boven tegen het strooien dak zwieren en zingen de Engeltjes; beneden rond de Kribbe knielen en bidden de Herdertjes. In 't midden de wondere Zon van den Kerstnacht, Jezus, de in menschen-gedaante verschenen God: en bij Hem, door zijn licht verlicht, Maria, de gelukkige Moeder, en Sint Jozef, de trouwe bewaker.

Nog meer menschen komen in de verte aan: de herder op den voorgrond wènkt ze, want 't is zoo mooi en heilig wat hier te zien is en te hooren.

Laten ook wij, grooten en kleinen, als deze herdertjes eenvoudig, ons spoeden naar 't stalletje van Bethlehem: onzen kleinen en toch zoo grooten Verlosser aanbidden op zijn armoedig koningsbedje, in zijn bouwvallig stal-paleis. Zien we eerst door die aardsche en stoffelijke ellende heèn, om vooral toch zijn hemelsche en geestelijke grootheid te zien; maar bekijken wij dan ook die armoedigheid zelf, om zijn onbegrijpelijken ootmoed, om zijn grenzelooze verachting en versmading van allen aardschen rijkdom en weelde te zien.

En na Hem nederig aanbeden te hebben om zijn goddelijke grootheid, bedanken wij Hem innig om zijn heerlijk voorbeeld en om de Verlossing, die Hij ons brengt. C. KEULERS, M. S. C.

NAAR ZIMMERMANN

AANBIDDING DER HERDERS

AARTSBROEDERSCHAP VAN O. L. VROUW VAN HET H. HART

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Selebes, Philippijnen, Braziliё, Nieuw-Pommeren, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 13 Geestelijke gunsten. — 6 Tijdelijke gunsten. — 4 Novenen. — 16 Zieken. — 10 Families. — 13 Huisgezinnen. — 15 Kinderen. — 13 Roepingen. 3 Examens. — 1 Kloostergemeenten. — 5 Parochies. — 2 Goede werken. — 13 Bekeeringen. — 18 Zalig stervensuur. — 31 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledene.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *Driekoningen* (6 Jan.) onder de gewone voorwaarden en een *bijzondere gedeeltelijke aflaat* van zeven jaren en zeven quadragenen op 't feest van *St. Franciscus van Sales* (29 Jan.), mits men op dien dag een kerk of openbare bidplaats bezoekt en bidt tot intentie van Z. H. den Paus.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 21 en eindigt op 29 Januari.
ALGEMEENE INTENTIE: DE BELANGEN DER AARTSBROEDERSCHAP.

Deze eerste Novene des jaars eindigt op den 29 Januari, feestdag van St. Franciscus van Sales en 62sten Verjaardag van de officieele stichting onzer Aartsbroederschap. Den 29 Januari 1864 immers was 't dat Z. D. H. Mgr. de la Tour d' Auvergne, Aartsbisschop van Bourges, het decreet der canonische oprichting van de „Broederschap van O. L. Vrouw van het H. Hart" onderteekende. Haar zetel was toen de Basiliek van Issoudun. In 1879 werd zij door decreet van Paus Leo XIII (d. d. 26e April) tot Algemeene Aartsbroederschap verheven met als hoofdzetel de kerk der Missionarissen van het H. Hart op het Navona-plein te Rome.

De groote uitbreiding gedenkend, die deze Maria-Broederschap in deze ruim 60 jaren onder Gods zegen genomen heeft, moeten wij tijdens deze novene allereerst het H. Hart en Zijne Lieve Moeder voor alle ontvangen genaden en allen verkregen zegen dankzeggen. Maar voor het komend jaar dienen wij ook hun bizondere hulp te vragen, opdat de leden der Aartsbroederschap allen hun plichten getrouw mogen vervullen, allen bezield mogen blijven of worden met vurig christelijken geest, met apostolischen geest, die aanzet tot krachtig godsdienstig leven vooral om ook zwakkere broeders in geloof en deugd te sterken. Als Maria-kinderen moeten wij voorbeelden zijn van Maria's deugden, zeker van groote innige godsvrucht, van ongekrenkte reinheid en van edelmoedige liefde en verlangen om goed te doen.

Bidden wij deze zoo noodige genaden door Maria, onze Moeder, van Jezus' Harte af: niet echter alleen voor ons zelf, maar vooral voor elkander.

DE FEITEN TE RAGUSA (DALMATIË).

Wat betreft de buitengewone feiten, voorgekomen bij het beeld van O. L. Vrouw van het H. Hart te Ragusa, zal het onzen lezers zeker welkom zijn, den vromen indruk te vernemen, dien ze op de inwoners van Ragusa zelf gemaakt hebben.

— De vereering van O. L. Vrouw, zeiden eenigen hunner, die eens zoo levendig was in ons stadje, was den laatsten tijd ongeveer uitgedoofd. Hetzelfde altaar, waarheen zooveel geloovigen waren gekomen om hun tranen te drogen en versterking te vinden in de smarten des levens, lag nu betrekkelijk verlaten. En zie! de H. Maagd beweegt nu haar oogen van barmhartigheid, om weer rond Haar te roepen ondanks hun groote ondankbaarheid de kinderen die haar verloochend hadden.

Deze vrome en sympatieke gedachte zet zich thans aan 't werk om een verzoekschrift te richten tot alle Pastoors, Geestelijken en Oversten van instellingen, die in hun kerk of kapel een dergelijk altaar, een beeld van de Lieve Vrouwe bezitten: om nl. weer te doen opbloeien de vereering en de vereenigingen, die bij geval gedurende de betreurenswaardige onderbreking van den oorlog, aan het kwijnen mochten zijn geraakt.

(Italiaansche „Annalen van O. L. Vr. v. h. H. Hart", Nov. 1925.)

KERSTVERSIERING DER KERK TE MAKASSAR (SELEBES), STANDPLAATS VAN DEN W.E. PATER KAPELL. ZELFS DE KERSTBOOM (RECHTS) ONTBREEKT NIET.

N.N.GUINEE — SELEBES — PHILIPPIJNEN — BRAZILIË

BERICHTEN UIT ONZE MISSIËN

KERSTFEEST TE ROEMAAT (KL. KEI.)

Brief van den Eerw.e Broeder B. SMULDERS, uit Strijp.

Dierbare Missievrienden.

Kerstmis is *het* feest van onze Kei-eesche Christenen. Het is 'n eenvoudig feest, dat zij kunnen meeleven: het Kindje Jezus, geboren in een hut, verstoken van allerlei gemakken, alleen met Zijn Lieve Moeder en Voedstervader, met een paar dieren, om door hun adem verwarmd te worden. Vele ook van onze christenen komen ter wereld in een hut zonder iets tot leniging van hun ellende en armoede. Waarlijk zij houden veel van het Kindje Jezus; Het trekt hen.

Reeds weken en maanden van tevoren vraagt men ons: Wanneer is 't Kerstmis? Iedereen is er op bedacht, om aan kleeren te komen; er wordt gewerkt en gespaard om eenige centen

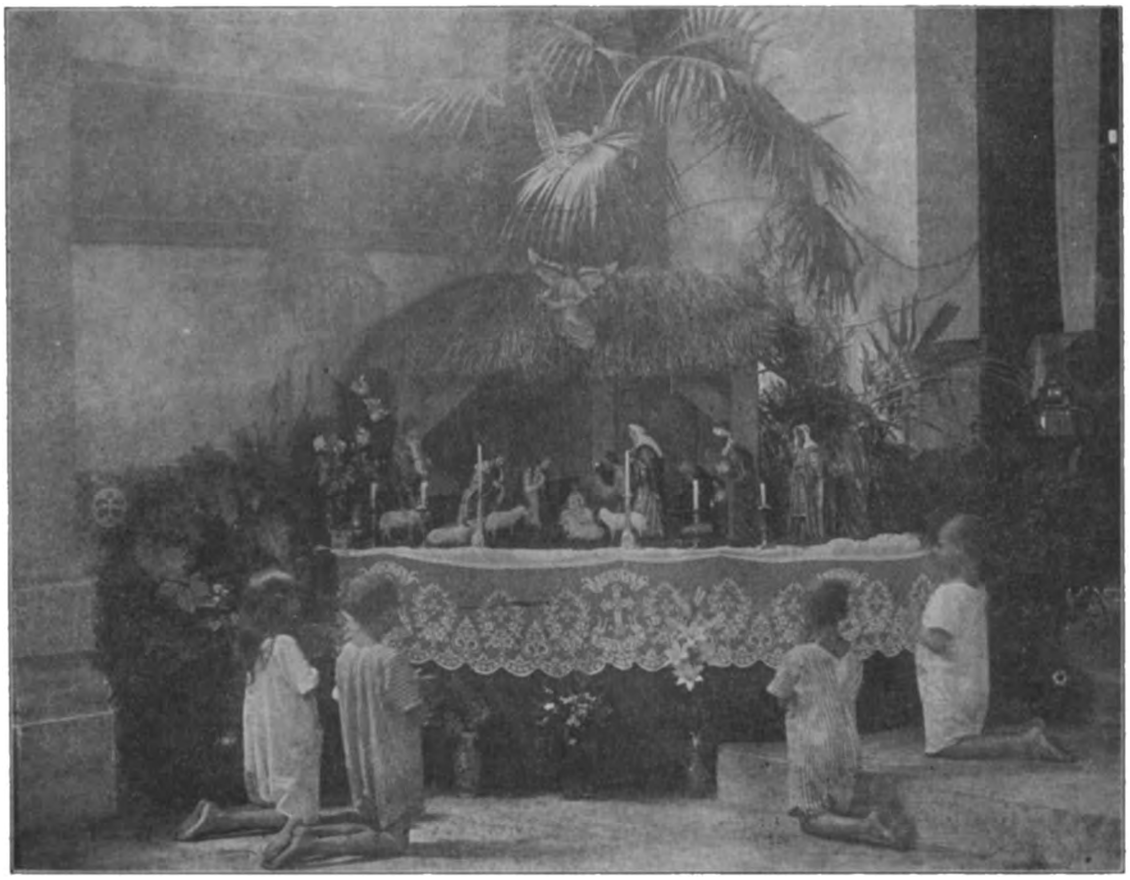

KERSTSTALLETJE IN DE KERK TE MAKASSAR. VOOR DIE KLEINE MAKASSAARTJES AL EVEN AANTREKKELIJK ALS VOOR ONZE KINDEREN.

Groep Missionarissen, allen met *dezelfde boot* (de „Saarbrücken") naar hun verschillende Missies vertrokken. De kennissen der beide Paters, P. Cranen en G Blewanus, zullen dezen op de foto wel weten te ontdekken.

bij elkaar te krijgen, ten einde in Toeal bij de Chineesche handelaren een lap te kunnen koopen. De arme tobbers, die niets bij elkaar kunnen krijgen, komen bij óns aankloppen om een kleedje, jasje of broekje; en dank de ijverige Missienaaikringen, kunnen wij menigeen helpen. Natuurlijk wordt alles eerlijk verdeeld, en de ijverige christenen worden op de eerste plaats geholpen; de minder ijverige schieten er soms wel eens over, want de kleeren vermenigvuldigen zich niet in de kist van den missionaris. De ijverigen worden aangespoord, om dikwijls ja dagelijks te bidden voor hun Weldoeners in Holland. De minder ijverigen krijgen een aansporing om wat beter de godsdienstoefeningen te volgen en wat vaker de H. Sacramenten te ontvangen. En zoo zal O. L. Heer onze Weldoeners in Holland wel ingeven, dat zij nog meer kleedjes zenden voor de Christenen van Kei, die zoo trouw en vurig den H. Godsdienst volgen!....

Op deze manier hebt U ook deel in 't Missiewerk; want kleeren moeten er zijn, en door kleeren zijn reeds vele christenen in hun ijver gesterkt.

Dit ter inleiding, want ik meende dat de Missienaaikringen wel eens een tipje mochten zien van het nuttig en verdienstelijk werk dat zij verrichten. Want 't is niet alleen met Kerstmis, dat zoo iets plaats heeft: het geheele jaar door zijn er arme tobbers te kleeden.

Het Kerstfeest wordt den avond te voren plechtig ingeluid of beter gezegd ingetromd of gegongd. Alles wat maar feestelijk geluid voortbrengt wordt in beweging gezet door het kleine volk en met overtuiging en geestdrift. Het duurt dan ook niet lang, of die geestdrift gaat over op de ouderen en voor het donker is, zit er een feestelijke stemming in 't dorp. Na het avondgebed openbaart ze zich nog eens, want in de Kerk hebben zij alles opgesierd gezien en het stalletje van 't Kindje Jezus was nog wel verborgen achter een oud gordijn, maar het was toch mooi! Iedereen gaat naar huis, om zijn kleeren klaar te leggen, want om half twaalf zal een kanonschot knallen dat alle menschen in 't dorp zal wekken om op tijd in de kerk te zijn voor de H. Nachtmis.

Boem!!! Daar brandt het kanon los, en uit honderd monden hoort men *«eu»* alsof zij willen zeggen: we zijn wakker! Nog een kwartier en de kerk begint bevolkt te worden. De lampen zijn ontstoken en alles is volop in 't licht, zoover men het met petroleumlampen kan brengen. De nieuwere verlichting met gasoline is wel praktischer en voldoet zeer goed in onze planken kerken. Wellicht komt deze verlichting er nog wel 'ns, maar de schenker daarvan weet ons adres nog niet.

Langzaamaan zijn alle plaatsen bezet: prachtig gezicht zoo'n volle Kerk met christenen „van goeden wil". De schoolkinderen zetten een Kerstliedje in, en het klinkt zoo fijn, dat „Stille Nacht", in de Keieesche taal door P. Geurtjens op meesterlijke wijze overgezet. De grooten en kleinen zingen 't met voorliefde. Toen dit lied ten einde was, verscheen de Priester in feestgewaad, vóórafgegaan door een stoet van koorknapen, allen in toog en superplie. De schoolkinderen van Roemaat zongen de Mis. Na het Evangelie richtte de Priester zich tot het volk en sprak hun over de beteekenis van Kerstmis; dat de lieve Jezus op aarde is nedergedaald, om ons allen gelukkig te maken, den vrede te brengen aan allen die van goeden wil zijn. De korte toespraak maakte indruk op de aanwezigen, en zeker bij velen werden de goede voornemens weer 'ns vernieuwd, om steeds met ijver de Godsdienstoefeningen te volgen.

De Priester vervolgde de H. Mis en alle christenen zongen het Credo mee. Na de nuttiging van den Priester naderden allen tot de H. Tafel. Gedurende deze heilige handeling zongen de kinderen om beurten communie-liedjes in de Keieesche taal, die zeer goed voldeden. Na de plechtige Nachtmis werd door den Priester nòg een H. Mis gelezen, en onder deze H. Mis werd door al het volk luidop de dankzegging na de H. Communie gebeden en daarna werden er nog verschillende Kerstliederen gezongen. Buiten vertelden zij elkander dat alles toch zoo mooi en aandoenlijk was geweest! De grooten begaven zich naar huis om nog wat te slapen; het kleine volk echter moest eerst nog 'ns lucht geven aan zijn Kerstvreugde en luid-jubelend klonken hnn Kerttliederen door het dorp, totdat een of ander oude brompot er tusschen kwam en hen uit elkaar joeg met de boodschap, om maar gauw te gaan slapen, in plaats van dat straatlawaai te maken.

De zon was al ôp, toen de meeste menschen nog horizontaal lagen.

Alleen een paar kleine snaken kwamen naar de kerk, om het Kindje Jezus te zien, en als ik niet in de kerk was geweest, hadden zij zeker gezongen; nu gingen ze naar buiten, en nauwelijks waren ze daar, of ze zongen samen weer een Kerstliedje.

Om acht uur begon de Hoogmis, en de kerk was weer mooi vol. Van al de bijstaties waren de menschen gekomen, om Kerstmis te vieren te Roemaat: de stemming was echt feestelijk en geen wanklank werd er vernomen.

MOOI TANIMBAR.

Evenals de meeste dorpen van Tanimbar, ligt ook Aloessi op een rotshoogte, die van-zee-uit steil oploopt (ongeveer 60 à 70 M. hoog) en boven een afgeplat terrein vertoont, waar de huizen dicht en onregelmatig dooreen staan. Mooi is zoo'n breed, plat ooievaarsnest alleen vanuit de verte! Op dien afgeplatten rotskop is natuurlijk geen

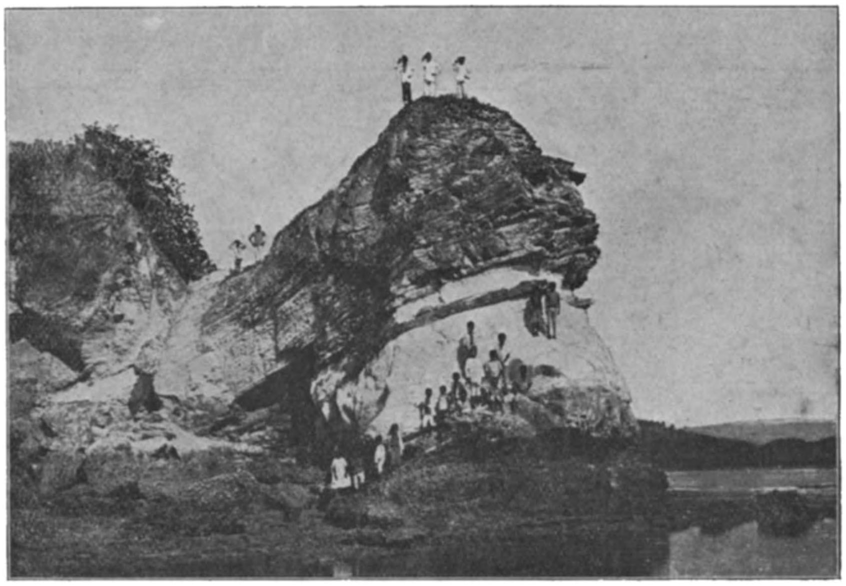

ALOESSI: PITTORESKE ROTS AAN ZEE.

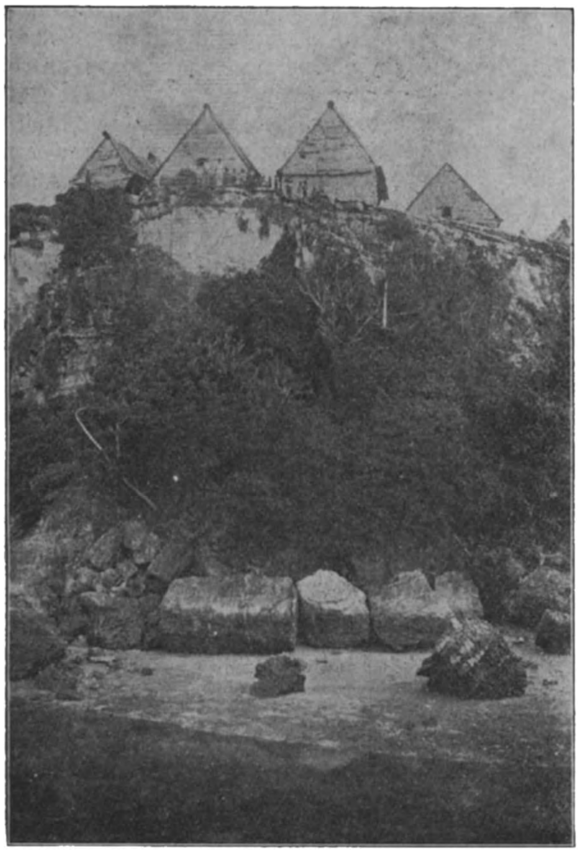

ALOESSI: EEN TANIMBAREESCH DORPJE BOVENOP DEN ROTSRUG ALS EEN VESTING GEBOUWD.

bloem of boom, geen lommer of vijver, geen straat of gracht. Alles kaal, alles hard, alles heet in de heete tropische zon. Slechts in één opzicht is zoo'n ligging van 'n kampong „practisch" te noemen, nl. voor het oorlog-voeren. Zulke kotta op de rots, omringd door opgestapelde ruwe kei-muren en slechts van twee kanten langs een smalle trap te bereiken, is een ongenaakbare vesting. Het zal ook wel daarom zijn dat de Tanimbareezen zich vroeger aldus op de rotskoppen langs de zee vestigden; maar tegenwoordig heeft dat geen nut meer, sinds de onderlinge vrede kwam onder Bestuurs-toezicht en Godsdienst-invloed. Enkele dorpen beginnen dan ook al van hun kale, onverkwikkelijke hoogte af te dalen. Een van de meest-onprettige gevolgen van zoo'n ligging op de rots, is wel het gebrek aan goed water. Dagelijks moeten de menschen van hun rots afdalen naar de bron beneden aan het strand, die heel het jaar door overvloedig water blijft leveren uit de verborgen aderen der rots. Kiek 1 (blz. 11) toont U hoe de vrouwen van Olilit langs den rotswand naar beneden huppelen als klipgeiten, om het water aan de bron te gaan opvangen en in groote en kleine kalebassen naar het dorp te dragen.

Duidelijker geeft kiek 2 te zien, hoe men beneden, bij de natuurlijke vergaarbakken der bron, de waterkokers vult met het frissche bronwater, en hoe men die kalebassen met een band om

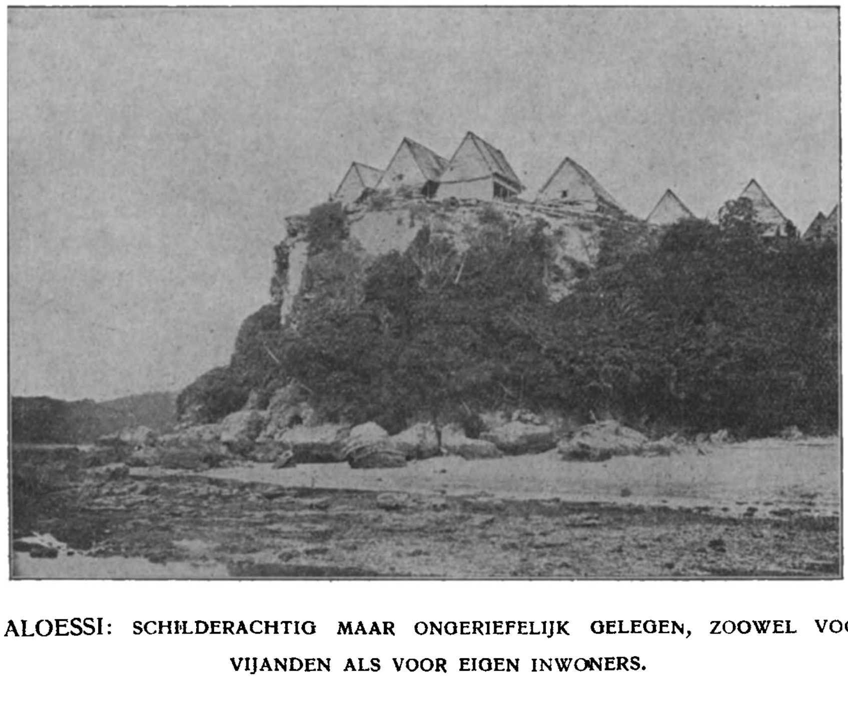

ALOESSI: SCHILDERACHTIG MAAR ONGERIEFELIJK GELEGEN, ZOOWEL VOOR VIJANDEN ALS VOOR EIGEN INWONERS.

het hoofd naar boven draagt: soms een heel vrachtje, maar gewoonte maakt vrouwen en kinderen dat werkje licht. Bij de bron is het altijd koel, frisch en.... jolig. Vandaar dat de vrouwen, meiden en meisjes er graag lange bijeenkomsten houden, waar de dagelijksche dorpspolitiek der vrouwen wordt afgehandeld. Men zou hier niet moeten spreken van „waschwijven", maar van „bronwijven", wat voor zoo'n voorname maatschappelijke functie ook veel poëtischer klinkt. Meestal echter is het ook poëtisch en jolig bij zoo'n bron. En de verfrisschende zitbaden, stortbaden, enz., verkwikken de menschen, die van den rotskop afdalen, en daar een gezellig half-uurtje doorbrengen.

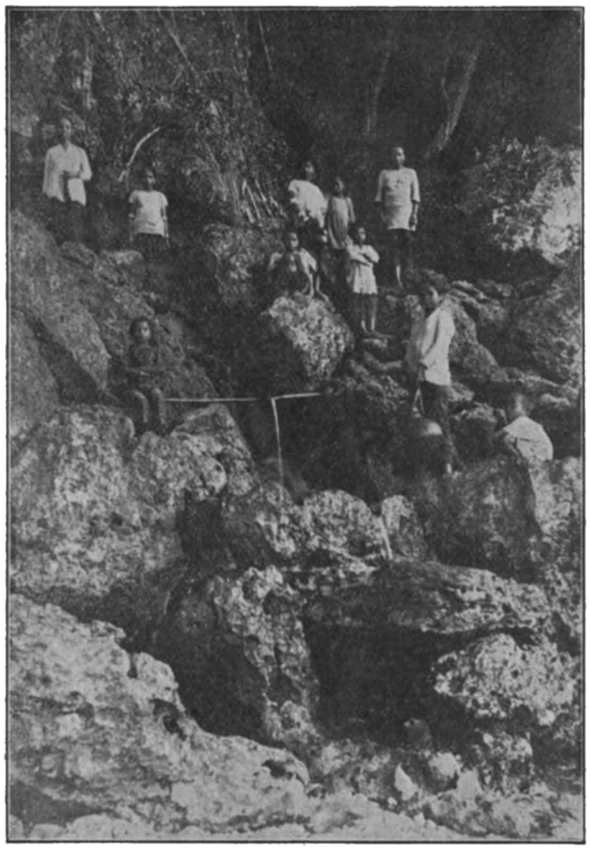

OLILIT: VROUWEN EN MEISJES DALEN VAN HET DORP LANGS DEN STEILEN ROTSWAND AF NAAR DE BRON.

In dit opzicht zijn de menschen op deze afgelegen eilanden derhalve al precies 't zelfde als die van Europa: ze zoeken de gezellige plekjes op, waar ze rustigjes en prettig kunnen praten, zoowel om eigen nieuwtjes en idees kwijt te raken als om die van anderen op te vangen. Bij jullie in Holland gebeurt dat in sociëteit en op soirée, in café en op hoeken van straten, — hier gebeurt 't, wat de vrouwelijke helft der menschheid betreft, bij voorkeur beneden aan 't strand bij de frissche bron, en ik geloof, dat ze geen beter plekje konden uitkiezen. Het borrelend water doet haar welsprekendheid hier nog rijker stroomen dan elders, stroomen als 'n zondvloed.

OLILIT: BIJ DE BRON AANGEKOMEN, WORDT ER ALS BIJ ONZE DORPSPUTTEN EEN GEZELLIG BUURTPRAATJE GEHOUDEN.

Stichting van het Apostolaat des Gebeds te Oteisa. (Philipp.)

Van den onlangs overleden Pater H. van den Pieterman, Pastoor van Oteisa, hebben wij nog eenige artikelen in portefeuille, die het onzen lezers zeker genoegen zal doen hier achtereenvolgens aan te treffen. (Redactie).

Een episode, die van den grootsten invloed geweest is op het verder verloop der ontwikkeling van het godsdienstig leven van dezen missiepost, wil ik u eens in geuren en kleuren vertellen.

In alle parochies hier is de in stilte werkende kracht ten goede „het Apostolaat". Natuurlijk zou ik dat mettertijd ook hier oprichten, maar m'n eerste indrukken waren zoo ontmoedigend geweest, dat ik er wel maanden voor noodig achtte, eer ik met zoo iets een aanvang kon maken.

Met vrouwen moet men in de Philippijnen gewoonlijk beginnen, maar als men dan, vooral op Zon- en Feestdagen, zooveel aangeschoten dames tegenkomt op z'n avondwandeling, dan zakt de moed in de schoenen. Ze zagen me allemaal gràag. Want was ik niet de lang-gevraagde, lang-verwachte eigen pastoor van Oteisa?

U weet dat het hier de gewoonte is, uit eerbied voor de priesterlijke macht, de hand te kussen van den priester. Ik beloof u echter, dat het kruim kost, zich in te houden, als zoo'n marketenster, die het begrip van afstand in het laatste glas heeft laten liggen, in de lucht naar je hand staat tegrijpen op 'n meter afstand, en dan eindelijk waggelend tegen je aan dreigt te vallen. En dat waren geen vrouwen ver uit de bergen, neen, het waren de toon-aangevende dames van Oteisa!! In de eerste dagen heb ik verschillende malen van die dames met 'n stuk in den kraag, aan de deur moeten zetten, omdat ze den volmaaktsten dronkenmanspraat uitkraamden. Ik liet m'n afkeuring genoeg blijken, en ik moet zeggen, met onbegrijpelijk succes. En nu zijn we al zoòver, dat hier 'n dronken vrouw in het publiek.... 'n rariteit is.

Kort en goed, ik dacht nog in het verste verschiet aan geen Apostolaat. Maar O. L. Heer dacht er ànders over. Daar kreeg ik in begin September (11 Aug., was ik te Oteisa aangekomen) bezoek van een stuk of tien dames, dezen keer niet dronken, die me kwamen verzoeken een Apostolaat op te richten. Ze waren beschaamd over den toestand van Oteisa, na m'n paar pittige woordjes van den preekstoel. Ik maakte allerlei tegenbedenkingen en stelde de verplichtingen voor. Ze maakten zich sterk dat het lukken zou, en warempel, ik werd meegesleurd.

Den volgenden Zondag kondigde ik een algemeene vergadering af voor de vrouwen. Ik werkte op de vrouwelijke nieuwsgierigheid (de lezeressen vergeven me dit woord!) en zei niets omtrent het doel der vergadering. Zelfs huilende zuigelingen ontbraken niet op het appél. Niemand wilde mankeeren. Vierkant zette ik mijn stelling uiteen, en stelde aan de vergadering voor, me de vrouwen aan te wijzen die 't best voor zeladoras in aanmerking konden komen.

Toen braken ze los:

— Jij, want jij hebt tijd, je bent uit de kleine kinderen.

— Ben je raar, was het antwoord, ik kan niet eens lezen.

— Nou, dan jij maar; jij hebt groote dochters die genoeg bij de hand zijn.

— Neen, ik niet, hoor, daar heb ik geen verstand van.

Het einde was, dat ten slotte er negen vrouwen, tegen wil en dank, werden vooruitgeschoven, die met algemeene stemmen tot zeladora werden gekozen, negen, van boven de 40 en onder de 60 jaar. Nu was 't mijn beurt weer en ik feliciteerde de dames met haar verkiezing en legde haar uit, dat ze nu leden moesten aanwerven, om haren naam van „ijveraarster" (zeladora) waardig te wezen, terwijl ik de overige dames uitnoodigde zich op te geven bij een der zeladoras.

Den volgenden Zondag moesten de lijsten worden ingeleverd en... wonder boven wonder, het Apostolaat was een feit, en toen ik de week daarop de lijsten bijeen telde, bleken er te zijn 128 leden.

Ik prees de zeladoras om haar ijver, en zei dat ik op den eersten Zondag van October zou zien wie er „echt" lid was, bij de algemeene H. Communie. Ze waren er allemaal! Na de Hoogmis werd dien dag een presidenta

gekozen met toebehooren; en toen dat zaakje gezond was, stelde ik voor, een feest- oftewel propaganda-avond te houden op den derden Zondag van October. Dit werd goedgevonden. Alle zeladoras en de presidenta voorop zouden spreken, maar de redevoeringen zou ik maken.

Toen ik aan 't werk. Ik had al gauw verschillende woordjes ter lengte van 30 tot 50 regels gemaakt, maar toen pas begon het. Sommige zeladoras konden er niet van slapen, want ze konden niet.... lezen. Anderen kunnen met een grooten bril op, de letters en woorden uit een kerkboek tenminste ontcijferen. Twee ervan kunnen schrift lezen. En er moest geleerd

ZELATRICEN VAN HET APOSTOLAAT DES GEBEDS, MET HET HEILIG HART, HAAR PATROON, IN HET MIDDEN.

worden! Veel kinderen kwamen lachend vertellen, dat ze grootmoeder haar woordje al wel honderd keer hadden voorgelezen, maar dat ze nog niet verder kwam dan den 7en of 8en regel.

De bewuste dag kwam. Rita had Zaterdag al een kaars geofferd aan O. L. Vrouw, en Zondag onder de Hoogmis moest er absoluut een branden ter eere van Sint Augustinus, den patroon der plaats.

Een lokaal had ik geen. Een afspraakje met den meester, en ik mocht de ruime school gebruiken. Er werd een verhoog gemaakt, waarop een stoel en een tafel, wat groen en bloemen, strikjes en kantjes en een paar lappen, plus twee lampen, en de voorstelling kon beginnen.

Wegens het ongewone van de voorstelling liep heel het dorp uit, en er waren er zelfs van omliggende bijstaties, iets waarop ik geloerd had: 't was immers vooral een propaganda-avond. Om half acht begon 't. De muziek van bamboefluitjes met een groote trom, ook uitgenoodigd, speelde eerst een aangename wijs, en daarna nam ik het woord. De zeladoras zaten al op 't verhoog, maar het gordijn was nog dicht. Na een paar woordjes vroeg ik verlof de waardigheidsbekleedster te mogen voorstellen. Algemeen handgeklap, en het gordijn vloog open. „Vloog", zeg ik, want ik betrapte nog juist de oude Basilisa, dat ze haar pruim uit den mond haalde en met de bolle en holle hand zich het sap van de lippen veegde. Dat is hier heelemaal niet erg, want iedereen weet dat Basilisa veel van een flink pruimpje houdt.

Na deze voorstelling speelde de muziek weer een opgewekt stuk en nu begon het program voor goed. De presidenta, een flinke vrouw van omstreeks 30 jaar, bracht het er manhaftig af, eveneens de penningmeesteres, een vrouw van om en om de 40. Toen kwam Basilisa aan de beurt. Ze kwam met een paar knipoogjes naar voren, gevolgd door haar goedhartige dochter, die het papier in de hand had. „Dames en Heeren", de knippende oogjes knippen nu zoò vlug dat ze bijna niet meer te onderscheiden zijn!... De eerste zin loopt vlot van stapel. Dat geeft moed. Bij den tweeden beginnen de handen zelfs te bewegen. In den derden zin raakt ze met de gebaren in de war, over den hemel sprekend wijst ze op haar hart en toen ze het had over haar warm-kloppend hart wees ze naar den hemel. Dit had tot gevolg, dat bij den vierden zin, haar hand een zenuwachtigen streek over de toehoorders maakte, die bij haar oor eindigde. De mond bewoog nog, maar niemand hoorde meer iets. Fluks was Serapia nu erbij om het haar voor te zeggen, en zoò bracht zij het tot een eindje, haar dochter nazeggend, soms wel verkeerd, en met horten en stooten, maar ze bereikte toch 't slot: „De woorden die ik gesproken heb, zijn mijn eigen harte-gevoelens, die ik u wilde meedeelen; ze komen uit mijn warm-kloppend hart." Oorverdoovend applaus.

Nu zal spreken meesteres Teresa. Een oude meesteres uit den Spaanschen tijd, een dóór-en-dóór braaf mensch. Ze sprak netjes en langzaam, goed den nadruk leggend waar die noodig was. Eén van de goede gewoonten, die ze weer gaarne zag ingevoerd, was 't gezamenlijk avondgebed in het gezin, bij het luiden van den Angelus.

Daarna kwam de beurt aan Francisca, die voor de securiteit haar bril met groote glazen had opgehouden. Ze boog met een gratie of ze nog de jeugd-zelf was. „Dames en Heeren"! doodsche stilte.... Hier en daar begon men te fluisteren en ik kreeg al medelijden, dat ze de les vergeten was. Ze was bepaald verschrokken van zooveel honderd paar oogen die haar aanstaarden. Nu sprong Fabian, haar kleinzoon, op en fluisterde haar de beginwoorden in. Toen was 't of er een machien afliep. Zonder punt of komma jakkerde ze naar het einde, bijna zonder ademhalen. Bij het laatste woord sloeg haar stem over, omdat ze te veel van haar ademhalingsorganen gevergd had. Aan applaus geen gebrek.

Na een stukje muziek, kwam de zenuwachtige Raymonda op het podium. Eén en al beweging begon ze: „Dames en Heeren"!... en ze proestte het zelf uit van 't lachen. Dit werkte aanstekelijk. Het dankbaar gehoor nam gretig haren lach over, maar van haar woorden nam niemand iets mee. Toch daverend applaus: want, zegt een rechtgeaard Philippino, ze heeft toch haar best gedaan, en moet bijgevolg beloond worden. Handenklappen kost niets, en het mench met haar goede bedoelingen is ook blij. Iemand uitfluiten bestaat hier niet.

Nu volgde Rita, die de kaarsen had geofferd. Ze had de meeste nieuwe leden aangeworven, en in dat bewustzijn trad ze naar voren. Ze had iets weg van een drilsergeant, die voor een troep nieuwe recruten staat met het vaste voornemen er kranige landverdedigers van te maken. Ze sprak kordaat; haar schrik was met de kaarsen weggebrand. Haar gehoor was muisstil tot het einde. Ze had 't over de armoede van de kerk en de godsdienstige onverschilligheid van het Oteisa van vroeger, en hoopte dat door het Apostolaat vele harten zouden worden omgeschapen tot tempels van Jezus in het H. Sacrament. Aan 't applaus kwam geen eind; wij, de Broeder en ik, deden goed mee.

(Slot volgt).

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Den 30en Nov. ll. arriveerden te Tilburg de W.E. Pater *Joh. Jansen* (uit Gestel) en de E. Broeder *G. Nieuwmeijer* (uit Langeveen), de eerste ruim 17 jaren, de laatste 15 jaren in de Missie der Philippijnen werkzaam. Een jaartje vacantie in het vaderland bebben zij wèl verdiend.

Denzelfden 30en Nov. kwamen de Paters *P. Cranen* (uit Lieshout) en *Gér. Blewanus* (uit Rotterdam) na een voorspoedige reis te Surigao (Philippijnen) aan, om in 't „land hunner droomen" zich aan de uitbreiding van 's Heeren Rijk met jeugdige, frissche kracht te gaan wijden.

Vierde in 't afgeloopen jaar, den 16en Juli, de Eerw. Broeder *Joh. Berkelmans* (uit Deurne) te Driehuis zijn zilveren professie-feest, ditzelfde voorrecht smaakten ll. 8 December te Tilburg de Eerw. Broeders *Ger. Nieuwmeijer* en *Wilh. v. Rijnsoever* (uit Cothen) en te Arnhem de Eerw. Broeder *Sebast. van Haaren* (uit Oirschot). Moge ook het gouden jubilé eenmaal hun deel zijn!...

Omtrent het overlijden van *Pater H. van de Pieterman* ontvingen wij van den Z. E. Pater Vrakking nader bericht, dat hij te Oteisa zelf, zijn statie, gestorven is waarschijnlijk aan typhus. De laatste dagen van Sept. voelde hij zich onwel, den 1en Oct. kon hij de H. Mis niet meer lezen. Na bediend te zijn is hij bijgestaan door de Paters Schellekens en v. Odijk, Zondagmorgen 11 Oct. om half negen kalm gestorven. — De W. E. Pater J. van Berkel is hem te Oteisa als Pastoor opgevolgd.

Z. D. H. MGR. DR. GÉR. VESTERS, APOST. VICARIS VAN RABAUL, MET ZIJN TWEE KLASGENOOTEN DE Z.E. PATERS DR. A. MUSKENS, PASTOOR OP DE PHILIPPIJNEN, EN JOH. V. D BERGH, OVERSTE DER MISSIE TE LANGGOER (KEI-EILANDEN), ALLEN OP VACANTIE IN HOLLAND.

DE EUCHARISTISCHE KRUISTOCHT.

IV. PRAKTIJK. — BIJZONDERE MIDDELEN DER E. K.-OPVOEDING.

De volle vrucht der veelvuldige en goed verzorgde H. Communie is het volle christelijke leven; om dit zoo hoog mogelijk op te voeren, wendt de E K. verschillende bijzondere middelen aan, die niet zoozeer nieuw zijn in zichzelf, als wel nieuw-en meer practisch aangepast aan de kinderen en gewone geloovigen. Indien het sommigen verwondert, dat men praktijken, die te voren bijna uitsluitend aan kloosterlingen en priesters voorbehouden schenen, nu voor gewone geloovigen en zelfs voor kinderen wil bestemmen, dan bedenke men dat juist de veelvuldige en goed verzorgde heilige Communie, de ziel geschikt maakt tot intenser en hooger geestelijk leven. Het kan wel niet anders dan de vrucht zijn van de zegenrijke inwerking der pauselijke decreten over de veelvuldige en vroegtijdige Communie, dat tegenwoordig vele zielen ook in de wereld behoefte gevoelen aan meerdere en hoogere leiding.

We willen deze bijzondere middelen slechts zeer kort beschouwen bij wijze van overzicht; een breedere en mooie uitwerking ervan kan men vinden in de werkjes van Dr. Poppe: „Zonnestraaltjes" — „Geestelijke leiding voor kinderen", en andere propaganda-werkjes van den E. K.

Een eerste bijzonder middel is de praktijk van *het bijzonder punt.* Het christelijke leven en de volmaaktheid daarvan omvat vele grootere en kleinere plichten; vele fouten, ondeugden

en gebreken moeten bestreden; allerlei deugd en goed moet aangewend worden. Om goeden voortgang daarin te maken is het noodig de aandacht en alle geestelijke krachten wat te concentreeren op een meer bepaald punt, om zoodoende geleidelijk het eene na het andere te *verbeteren* of aan te wennen. Dat is ook het beste middel om den ijver tot voortgang levendig te houden.

Voor een beginneling en vooral voor een kind moet dat maar een heel klein puntje wezen, bijvoorbeeld dit of dat gebed goed te doen, goed te gehoorzamen thuis of op school, liefderijk te zijn jegens anderen vooral in dit of dat. Het is van belang dat ieder zelf leere zoeken wat hem persoonlijk het beste past en zich een practisch punt bepale; in den beginne zal daatoe echter hulp van anderen gewoonlijk noodig zijn.

De allerbeste gelegenheid tot het bepalen van het bijzonder punt is wel de wekelijksche biecht; het kan echter ook gebeuren in de katechismusles, op de school of in een speciale vergadering, doordat de leeraar of leider bijvoorbeeld een tiental practische puntjes op het bord schrijft en ieder daarvan voor zich laat kiezen, wat hem 't beste past. Ter afwisseling kan men ook een bijzonder puntje laten trekken uit 'n zeker aantal z.g. gedragkaartjes, die speciaal voor dat doel gemaakt zijn. [1])

Vooral moet men daarbij leeren alles te doen met zuivere meening, ter liefde van Onzen Lieven Heer; doen bidden om Gods genade en Maria's hulp; en bij het morgengebed, bij de H. Communie, bij het avondgebed en andere gebeden, aan het bijzonder punt leeren denken en het voornemen bij wijze van een belofte aan Onzen Lieven Heer doen hernieuwen.

Behalve het persoonlijke bijzondere punt kan er voor een geheele groep ook een *gezamenlijk* bijzonder punt bepaald worden, dat betrekking heeft op orde, tucht, geestelijke oefeningen of het een of ander goed werk, dat men gezamenlijk wil bevorderen.

Zoodoende wordt de geestelijke eigen werkzaamheid opgewekt en levendig gehouden en kan er veel goeds bewerkt worden.

Een tweede middel is *het weekbriefje,* waarop ieder antwoordt op vragen als deze: Waarvoor heb ik deze week gewerkt? — Wat heb ik er voor gedaan: H. Missen, Communies, gebeden, verstervingen? — Hoe dikwijls heb ik de opdracht vergeten? — Welk was mijn bijzonder punt, hoe heb ik 't onderhouden? — Welke bijzondere verstervingen heb ik deze week gedaan?

Ook hierbij moet men er op wijzen dat ieder zijn briefje oprecht invulle als onder Gods oog; men kan de briefjes verzamelen in een busje, dat men voòr het beeld van het H. Hart of van Onze Lieve Vrouw plaatst. Nu en dan kan het goed zijn het resultaat eens te vergelijken; om de oprechtheid te bevorderen en alle indiscretie te vermijden, late men de briefjes niet onderteekenen en vernietige ze spoedig.

Het doel dezer oefening is de zelfcontrôle te bevorderen en den ijver te prikkelen en aan te houden; de resultaten die ze reeds opleverde, waar ze goed gedaan werd, zijn werkelijk prachtig en leeren wel dat kinderen tot groote edelmoedigheid in staat zijn. [1])

Voor anderen kan het weekbriefje vervangen worden door het wekelijksche overzicht, zooals dat in het handboekje van den E. K. voor volwassenen aangegeven staat.

De vragen van het weekbriefje duiden nog drie andere praktijken aan, die de E. K. bijzonder wil bevorderen, namelijk *de bijzondere intentie, verstervingen* en *de dagelijksche opdracht.*

Tot vorming van den geest van Apostolaat houdt men den Kruistochters elke maand de intentie voor van het Apostolaat des gebeds; elke week en elken dag kan men die nog wat nader bepalen en er een andere vrije aan toevoegen.

Verstervingen zijn noodzakelijk in elk christelijk leven en er is geen degelijke christelijke opvoeding mogelijk zonder den offergeest van jongsaf aan te kweeken. De kruistochters leert men daarom allereerst niet te klagen (N. K.) over allerlei onaangenaamheden en elken dag minstens éen vrij verstervinkje te doen. Dit kan men zelf laten kiezen of ook doen trekken uit een aantal daartoe gemaakte kaartjes.

Ten slotte wordt de meening gezuiverd en de geest van gebed bevorderd door de dagelijksche opdracht, zooals die op de statutenblaadjes aangegeven staat, die zeker elken morgen moet gedaan en meermalen in den dag kan hernieuwd worden.

In aansluiting met deze praktijkjes is er vanzelf gelegenheid om ook aan te sporen tot het apostolaat door woord en voorbeeld en missieactie; tot offervaardigheid en verstorvenheid vooral in vastentijd en bij bijzondere gelegenheden; en tot het goed verrichten van alle dagelijksche gebeden, van meerdere schietgebeden gedurende den dag en het beoefenen van de groote christelijke godsvruchten, vooral die tot Jezus' H. Hart en Onze Lieve Vrouw.

Zoo tracht de E. K. de geestelijke werkzaamheid op te wekken en aan te houden en echte christenen te vormen, zooals Jezus ze verlangt.

DR. L. HOUTEPEN, M. S. C.

1) Ook te verkrijgen bij A. van Wees, Breda.

1) Zie „Zonnestraaltjes", bl. 23—26.

WAT DEN EZEL VAN HET STALLEKE OVERKWAM.

(Kerstvertelling, vrij naar het Fransch van Louis Mercier)

De drie Koningen waren heengegaan. Sint Jozef was op bevel van den Engel met het Kind en zijn Moeder naar Egypte gevlucht.

De os en de ezel, die met hun adem het Kindje verwarmd hadden, bleven alleen over in den stal.

De winter eindigde en de arbeid op het veld begon weer. Maar.... de ezel dacht na....

Hij dacht, dat hij, de getuige van zoo groot een gebeurtenis, hij, die rondom het Goddelijk Kind had hooren zingen de engelen, en voor de kribbe had zien neerknielen de Wijzen uit het Oosten; dat hij weldra weer zou moeten dienen een strengen meester.

Hij herinnerde zich de slagen, die hij had ontvangen en waarvan zijn rug de lidteekens nog droeg.

Hij dacht weer aan het zware tuig en de wonden, die het maakte in zijn nek, waaraan de vliegen hun dorst kwamen lesschen.

Voor het eerst van z'n leven voelde hij zich óngelukkig en droomde van een beter bestaan.

God toch had hem waardig geoordeeld tegenwoordig te zijn bij het schouwspel, dat geen oog nog ooit had gezien; waarom zou hij zichzelf den heraut niet maken van dat groote nieuws?

Hij deelde z'n gedachte mee aan z'n vriend, den os. Deze peinsde er lang over, om daarna heel kalm z'n meening te zeggen.

— Broer ezel, antwoordde hij, ik geloof dat jij je vergist. Ja, 't is waar, God heeft ons wonderen doen zien, maar hij heeft ons niet opgelegd ze bekend te maken. Dat is dus ook vanzelf onze roeping niet.

— Wat is dan volgens jou wèl onze roeping?

— De mijne is ongetwijfeld, den ploeg van m'n baas te trekken, opdat z'n land koren voortbrengt; en de jouwe, als ik me niet vergis, is de manden vijgen en olijven naar de markt te dragen of aan de bron de leeren zakken vol water te halen. Iets anders willen doen is gewoonweg dwaasheid.

De ezel spitste zijn ooren en begon weer te denken....

* * *

Eenige dagen later verliet hij den stal. Het was mooi weer. Bethlehem schitterde onder het blanke morgenlicht: de bloemen op de terrassen der huizen gingen open en de vogels in de olijfboomen zongen hun lustig lied.

Eerst dankte de ezel zijn Schepper voor het goede voornemen, dat Hij hem ingaf en vol vreugde zong hij het schoonste lied dat hij kende.

Dan een beetje bedwelmd door de frissche lucht, begon hij luchtsprongen te maken, achteruit te slaan zich te rollen door het gras, zooals de ezels eeuwen lang reeds gedaan hebben bij het begin van de lente

Eensklaps dacht hij eraan dat deze vermakelijkheden slecht bij z'n ernstige zending pasten en hij veranderde zijn gedrag.

Hij liep bedaard, de ooren steil en het voorhoofd gefronst door z'n ernstige gedachten.

Een kameel, die het rad van een noria (machine om water op te halen) in beweging bracht, wierp hem tusschen een cactushaag een amikalen groet toe.

Hij beantwoordde dien groet op vaderlijke manier en begon hem dadelijk te onderrichten.

De kameel luisterde, verbaasd dat 'n ezel zoo goed z'n woordje kon doen, en nadat hij hem had gefeliciteerd met zulk een uitverkiezing, ging hij weer melancholisch het rad van zijn noria in beweging brengen.

De ezel ging verder en aan elk dier, dat hij ontmoette, vertelde hij op dezelfde manier de wonderbare gebeurtenis.

Overal oogstte hij niets dan bewondering, want hij kreeg alleen te doen met beesten van het land vol goeden wil en eenvoud. En zij loofden en dankten den Heer, die zich op zoo'n nederige wijze aan hen geopenbaard had.

Maar dronken van zijn succes, werd de ezel ijdel en vatte het plan op naar Jeruzalem te gaan en de heilige stad zelf te vervullen met zijn roem.

Jeruzalem! Huizen met platte daken en koepels, straten vol karren, wagens en draagstoelen, het paleis van Herodes met omliggende tuinen en op den berg Sion geheel schitterend van goud, de tempels van den eenig waren God!

Bij het ingaan der stad, niet ver van den put van Sichem, ontmoette de ezel een groep van zijn broers, beladen met druipende leeren waterzakken; en zonder eenige inleiding of aanloop deelde hij hun het Groote Nieuws mee. Hoe groot echter was zijn verbazing, toen hij de ezels spottend hun ooren rechtop zag zetten en met een in het oog loopende minachting verder gaan.

De Geboorte van een Goddelijk Kindje, Engelen die rondom een kribbe jubelend zingen, Koningen

die hun geschenken komen aanbieden!... wat een zottepraat!

En 'n ezel van Bethlehem wilde ze dat wijs komen maken! ha! ha! ha!

Teleurgesteld ging de ezel door de poort van David de stad binnen. Het was er druk. Kooplieden in koek en gebak prezen hun waar aan; geldwisselaars waren gezeten achter stapels drachmen en denariën, nietsdoeners gingen heen en weer, gedragen in een draagstoel of gezeten op muilezels. Dat geraas en die drukte maakte den ezel van Bethlehem vreesachtig en bang.

En hoe zou hij al die beesten, die zoo vlug voorbij trokken alsof zij het druk hadden, kunnen bereiken?

Op het Kameelplein stond een troep dromedarissen. De kameeldrijvers liepen opgewonden en vloekend heen en weer. De beesten werden, geknield, beladen met hun zwaren last.

Gerustgesteld door den verstandigen kop en de eerlijke oogen der dromedarissen, begaf de ezel zich tot hen en begon zijn redevoering.

Maar een kameeldrijver kwam haastig toegeloopen en voordat de Bethlehemsche ezel zijn eersten zin uitgesproken had, was hij met stokslagen verdreven.

Met hangende ooren, den neus tusschen de hoeven trok hij zich terug, den mensch vervloekend, die aldus den gezant van God behandelde.

Koppig als altijd, beproefde de ezel uit Bethlehem achtereenvolgens een gesprek aan te knoopen met den ezel van een Phariseeër, die hem verklaarde dat platte dialekt van Bethlehem niet te verstaan; met 't paard van een soldaat, dat hem met 'n trap bijna den kop had verpletterd; met den ezel van een straatventer, die hem zeide geen tijd te hebben om te luisteren naar die ongelooflijke geschiedenissen! Twintig maal hernieuwde hij zijn pogingen, telkens met 'tzelfde gevolg.

* * *

De ezel begon na te denken en begreep dat hij verkeerd gedaan had. Overstelpt van vermoeidheid, gedwongen, om niet van honger te sterven, tot het stelen van keukenafval uit de hut van een voddenraper, riep hij den hemel te hulp. Toen het nacht geworden was, bemerkte hij een ledigen stal, trad er binnen en legde zich te rusten.

De baas van den stal wachtte twee dagen, dat men den verdwaalden ezel zou komen terughalen. Den derden dag ging hij er mee naar de markt op het plein der Armeniërs, en verkocht hem aan een handelaar, die naar Egypte vertrok.

De ezel betreurde zijn vrijheid, maar zich de woorden herinnerend van zijn vriend den os, berustte hij in zijn lot. Trouwens, zou het niet mogelijk zijn, terwijl hij werkte, zijn predikaties voort te zetten?...

Maar de reis was vermoeiender en zwaarder dan hij verwacht had. De onbarmhartige koopman zorgde er wel voor dat de ezel zijn vroegeren meester te Bethlehem bleef betreuren.

Niet gewend aan lange tochten, had hij meer te lijden van honger en warmte dan de overige.

Daarbij kwam nog, dat zijn reisgenooten niets van hem moesten hebben. Het waren ongeloovige ezels, grootendeels Egyptische, die niet aan God geloofden, en die de geschiedenis van den ezel bij de kribbe belachelijk vonden

Op 'n goeden dag liet hij zich heelemaal uitgeput in het zand neervallen. Zonder gevolg probeerde de handelaar hem met stokslagen op te krijgen.

Overtuigd, dat hij er niets meer mee kon beginnen, gaf hij zijn vracht aan de andere ezels en liet hem liggen tot prooi van de jakhalzen.

Heel den dag lag hij te zieltogen, lijdend aan hevige krampen in de zijden en reeds omringd door de schaduw des doods.....

Maar ziet, door deze schaduw heen zag hij een helpende macht zich over hem heenbuigen. Hij hoorde stemmen die hem met goedheid toespraken; en de oogen openend, bemerkte hij naast zich een grijsaard en een jonge Vrouw met een Kind op haar arm, en haar voorhoofd schitterde van een helder licht.

Vol leven richtte hij zich op en hij herkende Hen. Zij brachten den nacht door onder een palmboom en den volgenden morgen, neerknielend, bood de ezel zijn rug aan de H. Maagd, die het Kindje droeg.

Zij steeg op en Jozef liep er naast, terwijl hij met een palmtak zachtjes wuifde.

JOH. M. v. E., M. S. C.

STEUNT HET „KLEIN-LIEFDEWERK" TOT OPLEIDING VAN PRIESTER-MISSIONARISSEN EN WEIGERT DE ZELATRICEN, DIE DE „STUIVERTJES" VERZAMELEN, UWE JAARLIJKSCHE BIJDRAGE NIET.

DE EIKENHOF

Het was kermis in Schöntal. Het orgel liet nog de laatste tonen van zijn naspel door de kerk weerklinken. De Hoogmis was uit en de geloovigen spoedden zich naar de uitgangen. Het met lindeboomen beplante en van gouden zonlicht stralende kerkplein vulde zich met feestelijk gekleede kerkgangers.

Voòr het hoofdportaal der kerk stond het schuttersgilde in parade opgesteld en weldra weerklonken de lustige tonen van een opgewekten marsch. Door de kinderen begeleid, die de opgesierde schutters en vooral den met zilver behangen schutterskoning aangaapten, trok de stoet naar de verzamelplaats, waar reeds in de vroegte het feesten en drinken begon. Al heel gauw draaiden ook de paartjes in den danserskring mee rond, en aan het gejoel en de jool kwam geen einde.

Ondertusschen was een statige en deftige boer, een echte reuze-gestalte, gevolgd door zijn even statige echtgenoote en twee flinke dochters in z'n prachtig rijtuig gestegen. Hij greep de teugels: twee stevige bruintjes zetten aan en in minder dan geen tijd waren de vier uit het gezicht verdwenen. Het was de rijke boer van den Eikenhof, Wendelinus Wölfert, en zijn vrouw Catharina, met wie hij reeds vier en twintig jaar lang heel gelukkig in het huwelijksbootje gevaren had. Was Wendelinus een oprechte en eerlijke boer van den ouden stempel, Catharina gaf hem niets toe in hare hoedanigheid van boerin: gezond en sterk met een gouden hart, een paar heldere en schrandere oogen en een paar flinke ijverige handen, die ze zelden rust gunde.

Zij had er verstand van om haar huishouden te regelen. Ofschoon zij knechten en meiden onder tucht en orde hield bij 't werk, was zij bij allen goed gezien en had er zelden verandering van dienstboden plaats; immers, dat er flink gewerkt moest worden, dat was niet meer dan billijk. De luidjes verdienden er goed geld en voor voeding en kleeding werd, uitstekend gezorgd. Overigens was de behandeling, die de lui zoowel van den boer zelf als van de boerin ondervonden, echt christelijk en welwillend. Heer en dienstboden vormden één familie.

We zouden bijna de kinderen der familie vergeten. Behalve de beide meisjes, die met de ouders in het rijtuig zaten, waren er nog twee zonen bij het schuttersgilde. De oudste van de kinderen was Koenraad, een even sterke en prachtige kerel als Wendelinus zelf. Dan volgde Greta, naar lichaam en ziel het volkomen evenbeeld van haar moeder. De derde was Andries, een hupsche jongen, voorzeker te zwierig voor een boerenzoon, altijd vroolijk en opgewekt en zeer gezien bij zijn kameraden om zijn grappige en geestige invallen, waarmee hij elk gezelschap wist te amuseeren en te onderhouden. Het jongste kind was Josefa; zij was echt fijngevoelig en hield veel van haar jongsten broer, die haar reeds als klein kind altijd beschermd en vriendelijk behandeld had.

Ondertusschen was het rijtuig den Eikenhof genaderd. Het leek bijna wel een burcht. 't Was een oude bouw, na de Zweedsche oorlogen opgetrokken en reeds honderden jaren lang het bezit en de woonplaats der familie Wölfert.

In een hoogen muur zag men een groote ronde deur met zware ijzeren vleugels, dicht bezet met ijzeren bouten. Een even sterk zijdeurtje bevond zich rechts in den muur. Achter dezen ingang was een groot vierkantig erf. Dit was door gebouwen omgeven, links de schuren en bergplaatsen, op den achtergrond het woonhuis en rechts de stallen.

Voór den hof verhieven zich twee rijen majestueuze eiken, waaraan het landgoed zijn naam ontleende. Achter die drie gebouwen was de moestuin en de boomgaard, die ook weer door een lageren muur was omgeven en afgesloten.

Alles was gebouwd uit een soort zandsteen afgewisseld met hardsteen en nog in den besten toestand. Het was zooveel als een ridder-goed, en bij geval van overrompeling gemakkelijk te verdedigen, want de getraliede vensters der benedenverdieping waren van binnen nog met zware eikenhouten luiken voorzien en de hooge muren, die het landgoed omgaven, boden ook een goede bescherming.

De Wölfertsen hadden een wapen-schild kunnen voeren als ze daarvoor niet te trotsch geweest waren. Een hunner voorvaderen had in den dertig-jarigen oorlog aan zijn vorst vele en trouwe diensten bewezen en hem zelfs met groot gevaar het leven gered. De daar-

voor aangeboden verheffing tot den adelstand weigerde hij echter.

— Een boer ben ik, een boer blijf ik?

Dit was zijn fiere antwoord. De dankbare vorst had daarom echter den Eikenhof laten bouwen en dezen, van rijke landerijen omgeven, aan zijn redder ten geschenke gegeven.

Nu zaten de Wölfertsen reeds eenige honderden jaren op den Eikenhof, bekend als krachtige en stoere kerels die zoowel hun vorst als hun katholiek geloof van ganscher harte waren toegedaan; een oerduitsche stam, waar durf en pit in zat.

Toen de kerkgangers het rijtuig waren uitgestapt, begaven ze zich naar het ruime vertrek, dat tegelijk voor keuken diende.

Het was geen erg hooge, maar 'n breede ruimte met donkerbruine zoldering van eikenhout en een daarbij passende lambrizeering, ongeveer tot op manshoogte. Op de breede kroonlijst dezer lambrizeering stonden tinnen borden en schotels, aardewerk en gedreven koperwerk, verder nog tinnen kruiken en kannen en ander materiaal, gedeeltelijk nog van ouden vorm. Daar neven stond een rij boeken en in het midden een oud kruisbeeld uit kersenhout gesneden.

Een geweldig groote eikenhouten tafel, meerdere sterke boerenstoelen, een oude kast en eenige kisten, daarbij een haard met groote versierde steenen rookopvangers, vormden tezamen de uitrusting van deze ruimte, die door zes venstertjes werd verlicht.

De keukenmeid stond vòòr den haard en reeg een gans en ander kleiner gevogelte aan het braadspit. Weldra waren ook de boerin en haar beide dochters en de overige vrouwelijke dienstboden, druk in de weer om het Kermismaal voor te bereiden.

De boer zette zich neer op een zwaren ouderwetschen stoel, bladerde zoowat in den boerenkalender, en rookte daarbij smakelijk uit zijn met zilver beslagen meerschuimen pijp.

Dan kwam het middaguur en, toen het angelus luidde, waren allen die op den Eikenhof thuis hoorden verzameld, ook de beide zonen. Wendelinus, naar het kruisbeeld gekeerd, bad vòòr, de anderen antwoordden gezamenlijk. De boer hield er streng de hand aan, dat bij het bidden allen tegenwoordig waren en, zelf de oudste, had hij zich nooit durven veroorloven daarbij te laat te komen of weg te blijven.

Nu begon de kermis maaltijd. De zware eikenhouten tafel boog bijna onder het gewicht van de menigte der opgediende spijzen! Hij, die weet, wat een Duitsche boer met kermis bij het eten presteeren kan, zal die menigte van klaargemaakte gerechten niet overmatig of buitensporig vinden. Men gunde zich overigens ook den noodigen tijd, want de maaltijd duurde meerdere uren en liep ongemerkt over in den volgenden maaltijd, de namiddag-koffie, die men ook nog de noodige eer aandeed.

Sterke gezonde luitjes, die dagelijks in de vrije lucht bij alle weer en wind zwaar werk verrichten, is een rijkelijke en gezonde kost ook van harte gegund.

's Avonds gingen de jongelui den dansvloer probeeren, maar vòòr middernacht moesten allen weer thuis zijn. Daaraan hield de boer zeer streng. Josefa bleef bij vader en moeder thuis, en hielp moeder bij 't wasschen en bij 't opruimen.

Zoo werden op den Eikenhof de feesten gevierd. Op de gewone werkdagen werd er daarom des te ijveriger gearbeid. Binnenshuis ontging geen enkele nalatigheid of slordigheid aan den scherpen blik der huisvrouw. Ernstig maar vriendelijk maakte zij daarop opmerkzaam en allen volgden gewillig haar vingerwijzingen.

Op het erf en op het veld voerde Wendelinus als een veldheer het commando. Hij stond er op, evenals zijn vrouw, dat alles ordelijk en vlijtig gebeurde; 'n luien of wanordelijken knecht zag men niet lang op den Eikenhof, want hij werd ofwel van zijn kwaal genezen ofwel hij moest den „hof" verlaten.

Op deze manier hield Wendelinus Wölfert de eer en de goede overleveringen van zijn huis hoog en Koenraad beloofde een hem waardige opvolger te worden.

* *
*

Koenraad was in alles de rechterhand van zijn Vader, die met rechtmatigen trots op zijn oudsten zoon neer mocht zien. Greta was, zooals we reeds opmerkten, het volkomen evenbeeld harer moeder, die aan haar een flinken steun had in huishouding en stal, alsmede bij het toezicht-houden op het vrouwelijk dienstpersoonlijk.

Andries was ook flink in 't werk: alleen moest er een oogje op hem gehouden worden, want hij had soms allerlei streken in het hoofd en was nog al kort aangebonden en lichtzinnig.

Hij had aan zijn dienstplicht nog niet voldaan en zijn vader zag met bezorgdheid dien tijd tegemoet; want ofschoon zijn jongste zoon tot nòg toe door een goede degelijke opvoeding en waakzaamheid in en buitenshuis goed oppaste en van onbesproken gedrag was, bleef het zeer te vreezen dat een ongebonden leven en de vele verleidingen van het garnizoen den levenslustigen maar zwakken jongen op het slechte pad zouden brengen. Die vrees was maar al te zeer gegrond.

Andries had bovendien kennis aan de vriendin van zijn lievelingszuster Josefa. Zij was de eenige dochter van den molenaar, beneden uit het dorp.

Deze had een prachtig gedoetje en daarbij een aardig kapitaal: ook zijn molen bracht hem jaarlijks een flink sommetje op, zoodat zijn eenige dochter nu reeds hooge eischen kon stellen.

De ouders van de beide jongelui waren over deze verhouding goed te spreken, maar kwamen overeen om met de verloving te wachten, tot Andries zijn diensplicht geëindigd had.

Koenraad had nog geen kennis en scheen daaraan ook nog niet le denken. Greta was eveneens nog vrij, maar het zou voor beiden toch niet lang meer aanloopen, dat ook zij plannen gingen maken voor een toekomstig huwelijk. Jozefa was nog te jong, om ernstig over zulke dingen na te denken.

Zoo kwam stil-aan de tijd, dat Andries zich voor de militie moest aangeven. De slanke en sterke jongeman werd dan ook aanstonds goedgekeurd en bestemd voor de Garde-huzaren.

Deze tijding viel den ouden boer van den Eikenhof als een zware steen op 't hart. Wat zal er van z'n jongen geworden in de groote stad, waar zooveel gevaren op jonge menschen loeren?....

Moeder, anders toch een resolute en sterke vrouw, weende in haar stille kamer en wierp zich vóór het Mariabeeld op de knieën:

— Ach, lieve Moeder Maria, bad ze, bescherm toch mijn kind en laat het niet in de stad verloren gaan, waar zoovele slechte menschen zijn en waar het verderf bij elken tred mijn armen Andries tegemoet treedt en beloert.

Ook Jozefa was in tranen losgebarsten en weende menig uurtje met Maria, de molenaarsdochter.

Andries zelf was blij en opgewekt. Hij vond het fijn naar de garde-huzaren te kunnen gaan, want hij ging graag met paarden om en was ook een handige en rappe schuif van 'n jongen. Het afscheid viel hem daarom niet zoo bijzonder zwaar; maar heel anders was het voor zijn ouders en zusters, vooral voor Jozefa.

In het begin scheen het, alsof de vrees en bezorgdheid voor Andries ongegrond waren geweest, want de jongeman, die schik had in het soldatenleven, maakte het zeer goed. Hij stond daarom bij zijn overheid goed aangeschreven en was bij zijn kameraden goed gezien om zijn altijd opgewekte stemming.

Waarschijnlijk zou zijn diensttijd schitterend verloopen zijn, als niet op 't einde een verleider op zijn weg was getreden in den persoon van een vaandrig, die van een ander regiment naar zijn eskadron overgeplaatst en op zijn kamer gehuisvest was. Hij heette Frans Korf en was de eenige zoon van den boer van den Berghof, die steeds met nijd en afgunst de verhouding tusschen Andries en de molenaarsdochter had aangezien. In Frans zat een valsche natuur, die een hnichelachtig spel speelde. In zijn positie van vaandrig, tegenover den gewonen soldaat Wölfert, zag hij een middel om zijn van niets bewusten mededinger uit het zadel te lichten en deze gelegenheid wilde hij zich niet laten ontgaan.

Met gehuichelde vriendelijkheid naderde hij Andries, groette hem als een oud bekende en omgaf den onschuldigen jongen met zooveel sluwheid, dat deze niet het minste vermoedde en zich steeds nauwer bij den „aardigen vaandrig" aansloot.

Frans Korf ontwierp een duivelsch plan om zijn mededinger onschadelijk te maken. Hij zou den lichtzinnigen jongen tot een losbandig leven verleiden en zorgen dat hij zichzelf zoo onwaardig maakte om ooit nog de hand van Maria te kunnen vragen.

Hij moest hierbij zeer voorzichtig te werk gaan, daar Andries nog onbedorven was en ook zijn godsdienstplichten trouw vervulde. Om te beginnen leidde hij den jongen man in, bij een heel fatsoenlijk gezelschap en wachtte zich wel voor iedere buitensporigheid; ja, ging zelfs zoo ver, om zijn jongen kameraad goede lessen en wenken te geven, die des te gretiger opgenomen werden naarmate ze van een meerdere kwamen.

Ongemerkt werden echter de ontspanningslokalen steeds drukker door de beide Schöntalers bezocht; ook was men niet meer zoo kieskeurig in het soort van plaatsen en gelegenheden en zoo geraakte de arme Andries hoe langer hoe meer op het gevaarlijke pad der genotzucht en der uitspatting.

Nu ging het vlug de helling af. Andries verwaarloosde al gauw zijn christelijke plichten en liet zich langzamerhand tot groote buitensporigheden verleiden. Slechte lectuur en een lichtzinnig gezelschap voltooiden het verderfelijke werk en ten slotte behoefde de verleider niet meer voort te drijven en aan te sporen. Andries stortte zich vrijwillig in den maalstroom, waarin hij dreigde ten onder te gaan. Hij verloor zijn geloof en sloot zich bij de sociaal-democraten aan.

Zijn vader had hij al zóó dikwijls om steeds grootere geldsommen gevraagd, dat deze er genoeg van had en schreef dat hij hem buiten de gewone toelage geen cent meer zou sturen, dat hij niet van plan was om aan zijn ondergang mede te werken. Het was in het derde

dienstjaar van Andries, toen hij dien brief van zijn vader ontving. Hij bevond zich toevallig met Frans Korf alleen op zijn kamer. Deze maakte de opmerking:

— Heb je slechte tijding van huis gekregen? Je ziet er zoo opgewonden uit.

— Och, vader wil me geen geld meer sturen.

— Zoo! Zoo! Zoo!

— Ja, hij zegt dat hij niet van plan is aan mijn verderf mee te werken.

— Je vader vergeet daarbij dat hij zelf ook jong is geweest.

— Neen, mijn vader is nooit, ook niet toen

— *Wat ben je toch naïef, m'n beste!*

hij nog jong was buiten den band gesprongen, wat ik van mij nu juist niet durf beweren.

— Kom, kom, wat zou dat; jij behoeft daarom toch niet als een kluizenaar te leven. Er zijn toch nog wel andere middelen te vinden om aan geld te komen.

— Welk middel bedoel je?

— O, er zijn een macht van zulke middelen.

— Nou, noem er dan 'ns eentje.

— Door heel het land is 't bekend, dat je vader de rijkste grondbezitter is meer dan tien uren in den omtrek.

— Goed en wel, maar als hij me niets sturen wil, heb ik niets.

— O, wat een heilige eenvoud! Je zal toch in ieder geval 'n mooie erfenis krijgen, als je vader komt te sterven.

— Zeker, maar dat komt pas later en ik hoop dat dat „later" nog heel ver af is.

— Ik wensch je goeien papa ook van harte 'n lang leven. Maar daarom behoef jij toch niet als een bedelaar te leven.

— Maar enfin: zeg toch eindelijk eens waar je naar toe wil en blijf niet om de zaak heendraaien als een kat om 'n bordje warme pap.

— Wat ben je toch naïef, m'n beste! Hier in de stad zijn er goeie menschen genoeg te vinden, die je met alle plezier een som gelds leenen ter afbetaling bij je erfenis.

— Ah zoo, meen je dát?

— Ja, wis en zeker!

— Neen, neen Frans, dat durf ik niet doen, daar durf ik niet aan!

— Maar als ik je vragen mag, wat verkeerds steekt daar dan in? Het aandeel van de erfenis is voor jou toch zéker en dan kan je toch best betalen wat je vandaag leent. Ik zal je wel naar een goed adres brengen, waar je het noodige geld uitbetaald krijgt. Je kan dan nog altijd zien wat je doet, als de eischen die men stelt je niet bevallen.

— Ik moet er eerst toch nog 'ns over nadenken en bij mezelf overleggen.

— Wat is daarbij toch te overleggen? Ga maar met me mee en je zal zien dat alles van zelf marcheert.

— Nee, nee, je moet me eenige dagen bedenktijd laten.

— Nou, vooruit dan, maar wees toch alsjeblief geen kind meer.

(Wordt vervolgd).

Zij, die met S. Franciscus-Xaverius (3 Dec. l.l.) vergeten hebben ons den inhoud van het **Missiebusje** op te zenden, verzoeken wij vriendelijk, zulks alsnog te willen doen.

Adres: MISSIEHUIS, TILBURG. Gironummer: 58775.

ONZE VRAGENBUS

Iemand, die blijkbaar het mooie boek Job aan 't lezen is, stelt een tweetal vraagjes over die zeker niet alledaaagsche noch gemakkelijke lectuur.

«*Wat verstaat men door hel in dit gezegde van Job: Wie zal mij dit verleenen, dat Gij mij in de hel beschermt en verbergt totdat uw toorn voorbij is. (Job, XIV, 13)?*»

Hel beteekent evenals in de andere door U aangehaalde passage (Job, X, 21) de *onderwereld* d.w.z. het doodenrijk in tegenstelling met het rijk der levenden, de aarde. Job drukt dus den wensch uit, om, als 't mogelijk was, zoolang dood te zijn tot Gods toorn heeft uitgewoed, en dan weer in 't leven terug te keeren. Ten slotte is dit niets dan sterke, dichterlijke uitdrukking van zijn schrik voor Gods gramschap.

«*Hoe kan Job verlangen, niet levend geboren te zijn, als hij zegt: «Ach, of ik ware omgekomen zonder dat mij ooit oog gezien had! (Job, X, 18)?*»

Ook dit is niets anders dan een heftige, Oostersche zegwijze van smart: bij 't zien zijner kwalen en ellenden prijst Job de dooden, die de rust des grafs genieten, gelukkig en vindt hij hun lot bij 't zijne vergeleken benijdenswaardig; en daarom zou ook hij tot hun getal willen behooren. Dit is niet het hoogste christelijk geduld, inderdaad; maar toch een geheel begrijpelijk gevoel, dat trouwens bij den heiligen man opkomt, zonder dat 't ten slotte zijn overgeving aan Gods H. Wil verstoort.

„*In het Evangelie van Lucas (XVI, 1-9) lezen wij van den onrechtvaardigen rentmeester, die de schuldenaars van zijn heer op eigen gelegenheid een deel hunner schuld kwijtschold en de schuldbrieven deed vervalschen. Dan volgt: «En de heer prees den onrechtvaardigen rentmeester omdat hij voorzichtig had gehandeld.» Hoe kan nu zulk een rentmeester geprezen worden?*»

U moet zich goed indenken in het geval en in 't geen O. L. Heer ons door deze parabel wilde leeren: Hij wilde ons enkel 'n voorbeeld geven van de zorg en slimheid, die de slechte menschen, „de kinderen der duisternis", in het streven naar hun slechte doeleinden aan den dag leggen, om ons daardoor tot grootere toewijding voor 't werk onzer zaligheid aan te zetten. Jezus stelt dus niet het bedrog van den rentmeester ter navolging voor, maar enkel zijn vindingrijkheid, zijn vernuft in 't zoeken van middelen. En als de heer van den parabel zijn rentmeester prijst, dan wil zulks alleen zeggen, dat hij bekennen moest: „de man is toch slim geweest, heeft zich 't zaakje goed overlegd". Welnu, dát moeten ook wij doen.... waar 't onze zaligheid betreft.

«*Geven de Kloosterorden, die geheel van de wereld afgezonderd leven zooals bijv. de Clarissen, de Carmelitessen enz, ook onderwijs of iets dergelijks? Waardoor voorzien ze anders in hun levensonderhoud! Worden misschien zij alleen aangenomen, die van rijke afkomst zijn?*»

De zoogenaamde bespiegelende orden, die zich niet aan werken van zielzorg of naasteliefde wijden, leven zooals vele mannen-kloosters, (Trappisten, Karthuisers) van hun handenarbeid en aalmoezen: vrouwen-kloosters (Clarissen, Carmelitessen) hoofdzakelijk van aalmoezen, van den inbreng harer leden, van de opbrengst van handwerken en in sommige gevallen van oudstijds gestichte fondsen. Dat alleen rijke postulanten in zulke orden zouden worden opgenomen, is als regel niet waar: de verplichte inbreng is meestal niet zoo buitensporig hoog. Wel zijn er *eenige* klooster-orden, die voor de intrede een vrij groote som vragen, wijl ze anders de noodige inkomsten zouden missen. Buiten die enkele is er echter ook voor nietgefortuneerde aspiranten nog een ruime keuze van Orden en Congregaties, ook met een streng bespiegelend leven.

Correspondentie. N.N. te N. — Uw geval is in 't geheel niet hopeloos: U moet vol vertrouwen op O. L. Heer zoó blijven leven als u nú leeft. Houd U verder trouw aan de leiding van uw gewonen Biechtvader: die kent U 't beste en kan U den besten raad geven.

J. B. L. S. te Nijmegen. — Uwe derde vraag is voor ons tijdschrift niet geschikt.

PHILALEETH

ALLERLEI

Evenals vorige jaren wordt ook thans weer vanaf 18 Januari (feest van Petrus' Stoel te Rome) tot 25 d.a.v. (feest van Paulus' Bekeering) een Internationale Bidweek gehouden voor de vereeniging van alle afgescheiden Christenen en Niet-Christenen in de Katholieke Kerk. Deze Bidweek is aanbevolen door de Pausen en, in 't bizonder voor ons land, door Hunne Doorl. Hoogw. de Aartsbisschop en Bisschoppen.

Waar èn de heidenmissie, èn het bekeeringswerk der Joden, èn de actie voor de hereeniging der Christelijke kerken op 't oogenblik met zooveel ijver onder ons, Katholieken, wordt ter hand genomen en meer dan ooit door menschelijke middelen wordt bevorderd, mogen wij zeker de goddelijke hulp der Genade niet vergeten af te smeeken en zullen wij dus allen de a.s. Bidweek door Mishooren, Communiceeren en bidden van ganscher harte meemaken.

Voor circulaires en nadere inlichtingen zich te wenden tot het Bureau voor Nederland, Tongerschestraat 53, Maastricht.

WAT DAAR ONTBREEKT.

In het Kerstnummer 1924 van *De Strijdkreet*, het Orgaan van het Leger des Heils, vonden wij een beschrijving van een *Kerstfeest in Midden-Selebes.* Daar werkt te midden der Toradja-bevolking het Leger des Heils en tracht op zijn wijze de bevolking den Christus te doen kennen.

Ons trof in die beschrijving een regel, die ons in eens helder voòr oogen stelde, wat die bekeerden toch nog missen:

„In die van ruwe niet geschaafde dikke balken en planken opgetrokken lobo (het geestenhuis) ontbrak alleen de kribbe met het Kindeke Jezus en de ezel of os, om iets te hebben dat volkomen geleek op een der meesterstukken der Vlaamsche en Hollandsche school, die de Geboorte van den Heiland voorstellen."

En wij dachten bij het lezen daarvan aan Jezus' waarachtige tegenwoordigheid in het H. Sacrament, die ook daar in het H. Misoffer als weleer in Bethlehem had moeten geboren worden!...

Och, wij staan verbaasd en verslagen als wij zien, wat zoovelen, met edele bedoelingen bezielde mannen en vrouwen van verschillende protestantsche richtingen, aan hun bekeerden willen brengen. Wij voelen het nobele van hun pogen en waardeeren dat. Doch ook gevoelen wij maar al te zeer wat bij hen ontbreekt. Zij dragen wel Gods woord naar de heidenwereld, maar het waarachtig zielevoedsel, Jezus zelf, vermogen zij hun bekeerden niet te geven.

En toch: dát is het, waaraan ieder menschenhart behoefte heeft en wat alleen der menschen gelukshonger kan stillen.

Bidden wij dan, vooral in den H. Kerstnacht bij onze H. Communie, vurig tot Jezus, Die in ons harte rust, dat zijn Priesters Hem toch overal aan het naar geluk hongerende menschdom mogen brengen.

Het *sigaretten-verbruik,* speciaal door de jeugd, neemt in ons land waarlijk onrustbarende verhoudingen aan.

In 1923 werden er, volgens de officiëele opgaven van het Centraal Bureau voor Statistiek, ruim 1997 millioen sigaretten gerookt, vertegenwoordigend een geldswaarde van meer dan 36 millioen gulden.

In 1924 waren het ruim 2542 millioen sigaretten, ter gezamenlijke waarde van meer dan 43 millioen gulden.

In 't afgeloopen jaar heeft die stijging waarschijnlijk aangehouden.

't Is een groot verlies aan kapitaal, en een nog grooter van gezondheid en zedelijk zelfbedwang.

Men hoort van jongelui die elken dag voor 'n gulden en meer aan sigaretten verknoeien. Nicotine-vergiftiging is niet zeldzaam meer, en dat is nog lang niet de ergste kwaal, waarmee dit prikkelend overdadig rooken onze jeugd kwelt en bederft.

Evenals de R. K. Kerk zou dwalen indien zij Maria vergoddelijkte, evenzoo dwalen de Protestanten als zij Maria geheel verwerpen, Maria, tot wie God zelf door zijn Engel eenmaal sprak „Wees gegroet, Gij vol van genade!"

NIHIL OBSTAT. Fr. T. Smits, O. F. M., Libr. Cens.
Neomagi, die 17 Decembris 1925.

EVULGETUR. J. Pompen, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 18 Decembris 1925.

1 FEBRUARI 1926 No. 2 44ste JAARGANG

ANNALEN VAN O.L.VROUW v.H.H.HART

UITGAVE MISSIEHUIS TILBURG

DE GROOTE VLUCHTELING

Naar Lamers.
RUST OP DE VLUCHT NAAR EGYPTE

Dagbladen en geïllustreerde tijdschriften hebben de vorige maand weken lang vol gestaan met beschrijvingen en afbeeldingen van den nood onzer vluchtelingen, door den verschrikkelijken vloed uit hun huizen verdreven.

De ongelukkigen, zoo in eèns uit hun rustige woning en hun stil landelijk leven opgejaagd, van veel have en goed, somtijds van hun geheel bezit op eèn dag beroofd, verdienden ten volle ons medelijden en onze hulp. Een mooi teeken voor Nederland, dat 't dat meelij en die hulp door zijn Koningin en zijn regeering, zoowel als door zijn volk zoo edelmoedig en zoo spoedig heeft betoond. Er zit nog christelijke solidariteit in ons oud christelijk volk: bij alle verwording en verwildering een blij lichtpunt!

Nu, in hun haardsteden teruggekeerd, vinden diegenen van hen, die wij onder onze lezers mogen rekenen, op hun tafel — wellicht 'n nieuwe, die de oude-vernielde heeft moeten vervangen — onze trouwe Annalen terug. En 't is ons, omdat we zoo weinig meèr dan ons gebed voor de leniging van hun nood konden geven, een behoefte, hun op deze eerste bladzijden 'n woord van deelneming te laten lezen en 'n voorwerp van vertroosting voor te houden.

Het droevig lot van uit eigen huis en eigen dorp te moeten vluchten, hebben ze gedeeld met niemand minder dan met den kleinen Jezus en zijn heiligste Moeder en

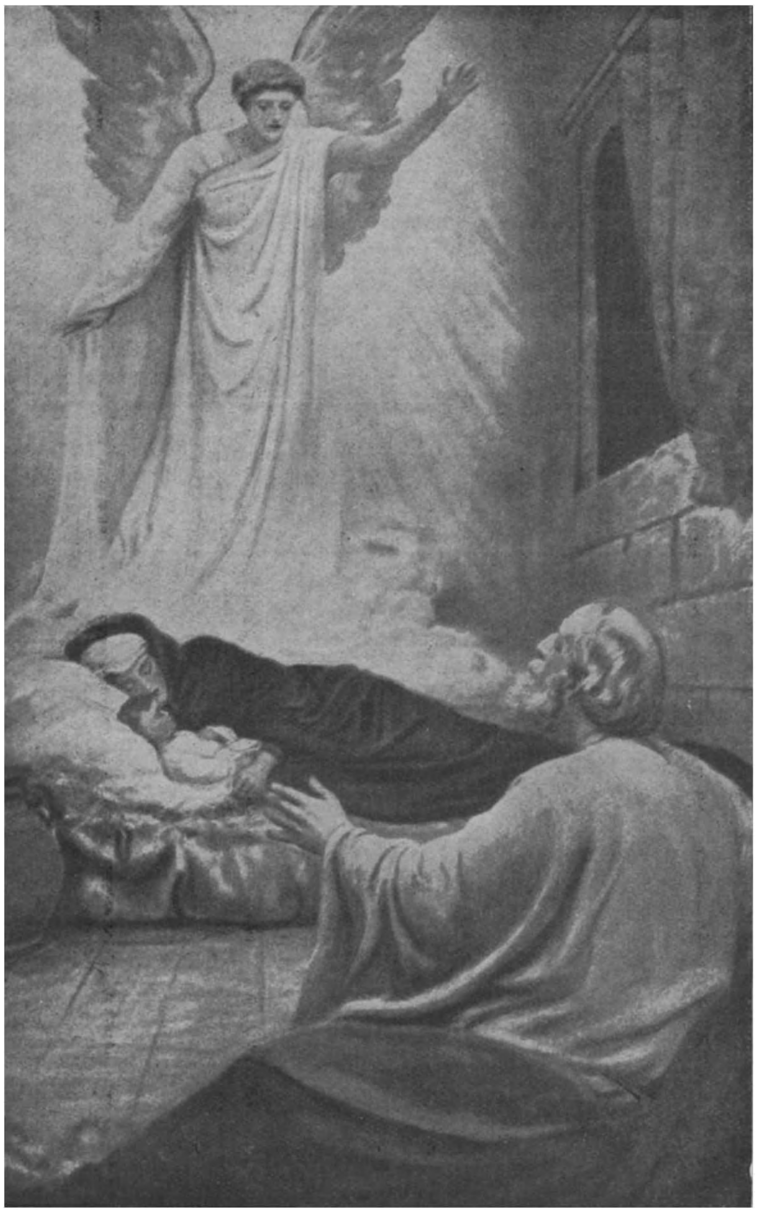

Naar Briggs.
DE ENGEL VERSCHIJNT AAN SINT JOZEF

goeden Voedstervader.

Op voorgaande bladzijde zien wij die heiligste der Families op hare vlucht naar Egypte, even uitrustend aan den voet van een heuvel bij een beekje. Maria zit met haar goddelijk Kindje tegen de helling, S. Jozef staat er zorgvol bij en het vermoeide ezeltje lescht zijn dorst.

De ellende en ontberingen van een lange lastige reis en een langdurig verblijf in een vreemd land, heeft God zijn eigen Zoon en zijn liefste schepselen niet willen besparen!... Wat een troost voor hen, die de beproeving der verbanning eenigermate met deze heiligste Personen hebben mogen deelen. „Mogen" schrijven we en 't is niet bij vergissing, want het Geloof verheft het lijden als een weldaad van God, als het krachtigste middel ter heiliging, als de rijkste bron van verdiensten, als een teeken van uitverkiezing. Een menschelijk voorspoedig leventje is wel prettig en aardig voor 't oogenblik, maar voor de eeuwigheid levert het zoo bitter weinig op....

* * *

De slachtoffers van den watersnood werden wellicht midden in hun nachtrust door den vloed overvallen en opgeschrikt.

Dat zij dan op onze tweede afbeelding hierboven een oogenblik naar den heiligen Jozef zien, die ook midden in den nacht den Engel van God voòr zich zag staan, met de haastige boodschap: „Sta op, neem het Kind en zijne Moeder en vlucht naar Egypte!"

Maria en 't Kindje liggen zoo rustig te slapen, en aanstonds zal Sint Jozef hen moeten wekken en zijn Bruid met 't treurig nieuws in kennis moeten stellen... Ze zullen geen woord van pijnlijke verrassing spreken, geen klacht zal uit hun onschuldig hart opstijgen, omdat dat hart geheel eèn is met God en Gods H. Wil ook hun wil is.

Fluks gaan Maria en Jozef zich voorbereiden op den onverwachten tocht.

En na eenigen tijd, als 't langzaam begint te schemeren, verschijnen ze, — zooals het derde plaatje het zoo aanschouwelijk voorstelt —, beiden buiten aan de trap van hun woning.

Naar A. Buffet.

HET NACHTELIJK VERTREK UIT BETHLEHEM

Maria, door 't licht van Jozefs lantaarn beschenen, treedt de donkere deuropening uit met in haar armen haar grooten Schat. Sint Jozef staat beneden met zijn lastdier reeds klaar voor de reis en over een paar minuten zullen deze twee onschuldigste menschen met het alleronschuldigste Kindje, dat ooit was, door den snooden moedwil van een wreedaardig koning gedwongen, het kommervolle pad van de ballingschap tevreden en welgemoed opgaan....

Wat een les voor ons allen, en wat een troost voor onze arme vluchtelingen!

De groote Goddelijke Vluchteling is hun voorgegaan: zij zijn Hem gevolgd, althans een eind weegs. Blijven zij Hem volgen met dezelfde overgeving aan Gods H. Wil.

P. C. Keulers, M. S. C.

AARTSBROEDERSCHAP VAN O. L. VROUW VAN HET H. HART

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Celebes, Philippijnen, Brazilië, Rabaul, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 22 Geestelijke gunsten. — 23 Tijdelijke gunsten. — 6 Novenen. — 18 Zieken. — 14 Families. — 39 Huisgezinnen. — 42 Kinderen. — 27 Roepingen. 6 Examens. — 4 Kloostergemeenten. — 7 Parochies. — 5 Goede werken. — 35 Bekeeringen. — 42 Zalig stervensuur. — 63 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen*, en den *eersten Zondag* voor de *Overledene*.

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *O. L. Vrouw Lichtmis* (2 Febr.) onder de gewone voorwaarden.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 20 en eindigt op 28 Februari.

ALGEMEENE INTENTIE: DE HEILIGING VAN DEN VASTENTIJD.

De Februari-novene valt dit jaar samen met het begin van de H Vasten. Dat zij ons een aanleiding om eens bizonder te bidden voor de heiliging van dien heiligen tijd.

Dat gezamenlijk gebed van de leden onzer Aartsbroederschap zal .waarlijk niet overbodig wezen Want in onzen modernen tijd heeft de praktijk van het vasten, boeten en bidden 't zwaar te verantwoorden. Zeker, de geloovigen van den ouden stempel, om ze zoo maar te noemen, blijven op dit punt een schitterend voorbeeld geven: ze doen vaak meer aan onthouding en vasten dan waartoe zij, gezien hun gezondheid, hun werkzaamheden of hun jaren strikt genomen verplicht zijn. Hun voorbeeld is schoon en troostrijk, maar blijkbaar niet erg aanstekelijk.

De jongere generaties voelen met hun moderne idees en even moderne levenspraktijken niet veel meer voor de strenge kerkelijke voorschrif en, die in den vastentijd gelden. De minste reden is hun voldoende om zich ontslagen te achten van onthouding zoowel als van vasten: en die vrijstelling gevoelen ze niet als een gemis, een tekort, maar als een prettige ontheffing van 'n vervelenden last. De verdiensten, die de kerkelijke boetewerken met zich brengen, beseffen ze niet eens, en de verplichting, om dan volgens den geest der H. Kerk door andere werken van versterving en boetvaardigheid het ontbrekende aan te vullen, begrijpen ze al evenmin.

De heiliging van den Vastentijd laat daarom in onze dagen veel te wenschen over, en een ernstig Katholiek, die dit euvel constateert, kan niet nalaten uit liefde voor Gods eer en het heil der zielen, alles te doen wat in zijn vermogen is, om dit kwaad te bestrijden en goed te maken.

Allereerst zal hij dat doen, door zelf zoo volmaakt mogelijk de vastenpraktijk te onderhouden. Vervolgens zal hij om genaden, om licht en kracht bidden voor zijn zwakke medebroeders, opdat ook zij tot getrouwer naleving van dit kerkelijk gebod mogen komen.

Laten wij, leden van de Aartsbroederschap, door deze Novene van gebeden het welslagen van de H. Vasten zooveel mogelijk verzekeren: de Lieve Vrouwe staat klaar om op ons gebed de rijkste genaden voor dat doel uit het Hart van haar goddelijk Kind te putten.

Mededeelingen aangaande de Godsvrucht.

Vinden wij in Frankrijk vooral, maar ook elders in 't buitenland, in België, Duitschland, in Italië in Rome zelf, in heel de oude en nieuwe wereld kerken en altaren aan O. L. Vrouw van het H. Hart toegewijd, beelden en kerkramen, die onze goede Moeder voorstellen, — ook *Nederland* heeft, behalve de Aartsbroederschap van O. L. Vrouw van het H. Hart, opgericht in Sittard, Utrecht, 't Loo en in alle kloosters der Missionarissen van het H. Hart, een Aartsbroederschap met honderdduizenden leden, — zijn liefde tot O. L. Vrouw van het H. Hart gebeiteld in steen en gebrand in glas. Moge door de herinnering daaraan de godsvrucht tot O. L. Vrouw van het H. Hart dieper gegrift en gebrand worden in onze hoofden en harten.

Hier onder volgt een lijst van 't geen in verschillende plaatsen van Nederland aan uitwendige en openbare godsvrucht tot O: L. van het H. Hart gevonden wordt. Wij danken van harte allen, die ons bij 't opmaken van dit lijstje hielpen, door meedeelingen omtrent onze Mariadevotie in hun omgeving. Wij hopen nog vele dergelijke aanwijzingen te ontvangen, om onze gegevens te kunnen vervolledigen.

Wij geven de lijst zooveel mogelijk alphabetisch volgens de plaatsnamen.

Amsterdam. In de kerk van het Allerheiligst Hart staat een prachtige beeltenis van O. L. Vrouw van het H. Hart, een geheel nieuwe voorstelling, door den genialen Dr. Cuypers ontworpen, en door het hoogste kerkelijk gezag te Rome met de „meest-volkomen goedkeuring" vereerd. (Msb. 26 April '25).

Arnhem heeft niet alleen een klooster der Missionarissen van het H. Hart, waar dus de Aartsbroederschap is gevestigd en een altaar aan de H. Hart-Madonna is gewijd, maar bovendien is er de kapel van het bekende pensionaat der „Dames du S. Coeur" aan O. L. Vrouw van het H. Hart toegewijd.

Bergen in Limburg, waar deze godsvrucht inheemsch is, heeft in de kerk een beeld van O L. Vrouw van het H. Hart opgericht.

Bovenkerk bezit eveneens 'n prachtig beeld van O. L. Vrouw van het H. Hart in de parochiekerk; 't is een kunstwerk van Cuypers.

Breda heeft, door in de nieuwe kerk van de „Driesprong" een beeld van O. L. Vrouw van het H. Hart op te richten, bewezen, dat het deze godsvrucht ook kent en beoefent.

Driehuis (gem. Velzen) bezit sinds October 1924 een klooster van onze Congregatie en in de voorloopige kapel een altaar aan de Lieve Vrouwe van 't H. Hart gewijd. Ook is er een Maria-congregatie onder dezen titel opgericht onder de studenten der Apostolische School. In den voorgevel, als pendant van het H. Hart, prijkt een groot, statig beeld van de H. Hart-Lieve Vrouwe, gebeeldhouwd door Alb. Verschuuren.

Druten. Hier zijn het Gesticht voor zwakzinnigen en de daaraan verbonden kapel, toegewijd aan O. L. Vrouw van het H. Hart.

Ginneken. De studenten van het *Seminarie Ypelaar* worden allen ingewijd in onze godsvrucht en ingeschreven in de Aartsbroederschap.

Heerlen. In de kapel van 't Sanatorium staat een beeld onzer Madonna.

Loo bij Duiven (Gld.) is van oudsher bekend in de geschiedenis dezer godsvrucht om zijn bedevaarten. Pelgrims uit den omtrek niet alleen, maar tot uit Amsterdam stroomden er tezamen. Een Triduum, meestal gepreekt door een Pater Jezuïet (deze Orde heeft steeds veel bijgedragen tot de verspreiding der godsvrucht), werd in 1883 voor 't eerst bijgewoond door een Missionaris van het H. Hart (Pater Piperon z.g.) Ook nù nog hebben er aan het altaar der Lieve Vrouwe vooral in de Meimaand, bizondere oefeningen plaats.

Meerlo (L.). Den 24en Januari 1915 werd door den volijverigen Herder in de parochiekerk een groot, mooi beeld van O. L. Vrouw van het H. Hart geplaatst, hetgeen met de grootste plechtigheid geschiedde.

St. Michielsgestel. In 't pensionaat *Ruwenberg*, stond in 1883 reeds een beeld van O. L. Vrouw van het H. Hart, in de kapel, en onlangs werd door 't atelier Hermans (Roermond) in het *Seminarie* een artistiek raam met dezelfde beeltenis geplaatst.

Een volgende maal zullen wij nog verschillende andere plaatsen als Nederhorst den Berg, Nieuwkerk, Overdinkel, Sittard, Stein (L.), Tilburg, Utrecht, Urmond (L.), Waalwijk, (en andere waaromtrent wij van Mariavereerders inlichtingen hopen te bekomen) in dit lijstje opnemen.

A. V., M. S. C.

N.N.GUINEE — SELEBES — PHILIPPIJNEN — BRAZILIË

BERICHTEN UIT ONZE MISSIËN

TWINTIG JAREN IN DE MISSIE.

Brief van den Eerw. Broeder S. v. d. Meer, uit Leeuwarden, Missionaris op Kei.

Geachte Weldoeners en Weldoensters,

Naar aanleiding van mijn twintig jarig verblijf in deze missie (1905-1925), wil ik gaarne aan het verzoek van eenigen uwer voldoen, om in 't kort te schetsen hoe in die twintig jaar deze missie is vooruitgegaan. Het zal U tevens een aansporing zijn om het werk niet te staken, maar om met nieuwen moed ons te blijven helpen, én door uw gebeden én door uw giften.

Toen wij dan begin 1905 hier voet aan wal zetten, kwam bij velen van ons de gedachte op: wat staat ons hier te wachten?

Zeker, elk missionaris weet en is er van overtuigd, dat zware arbeid, lijden en ontbering hem wachten, maar geen enkelen missionaris zal dat schrik aanjagen, wijl we kennen Christus' eigen woorden: „De leerling is niet beter dan de Meester".

En toch liet O. L. Heer toe, dat de eerste ontmoeting hier een ware zegetocht was. Ik heb het toen vergeleken met den heerlijken intocht van Christus met Zijn leerlingen in Jeruzalem. Want na dien zegetocht wachtten

„NEO" TE LANGGOER. — 'T TOONEEL, DOOR PATER E. GOOSSENS MET PRIMITIEVE HULPMIDDELEN IN ELKAAR GEZET. — IN DEN HOEK LINKS BIDT NEO BIJ 'T GRAF ZIJNER MOEDER PAULINA. — HET STUK WERD GESPEELD IN HET INTERNAAT EN OOGSTTE VEEL BIJVAL BIJ HET TALRIJK PUBLIEK.

den leerlingen ook beproevingen, juist als ons in het vervolg hier. Dat wij hier zoo schitterend werden ontvangen, lag hieraan, dat deze missie reeds een aanvang had genomen en er vele brave Christenen waren, zoowel op de hoofdstatie Langgoer als in enkele andere dorpen. Daarbij kwam nog dat twee stoere werkers het jaar tevoren naar hier waren gekomen en nog vier missionarissen uit Nieuw-Pommeren waren toegesneld, reeds gestaald in het harde missieleven, om met de twee voorgangers den arbeid te deelen en onvermoeid het reeds begonnen werk voort te zetten. Want St. Ignatius' dappere Zonen, de groote missie-pioniers, waren hier het werk met moed begonnen, jaren vóór onze Congregatie het van hen overnam.

Hier was het de ZeerEerw. Pater Kusters, z.g., die de grondslagen gelegd heeft. Veel heeft hij te verduren gehad en waarlijk in tranen heeft hij gezaaid: maar O. L. Heer gaf hem toch ook den grooten troost, de eerste vruchten in te oogsten. Nu nog wordt zijn naam hier met eere genoemd.

Op de gelegde grondslagen zouden verder de Missionarissen van het H. Hart voortbouwen en met succes. Geloof nu niet dat het in eèns en zoo vanzelf ging! O neen: 't was tegenwerking van alle kanten en zich behelpen in alles, zelfs in het noodzakelijkste. Maar dat werd door allen met liefde gedragen, omdat wij hier niet waren gekomen, gelijk zoovelen in Indië, om te genieten en geld te verdienen, maar om zielen te winnen voor O. L. Heer.

Al spoedig breidde de missie zich uit; de Paters zaaiden met ruime maat het goede zaad, dat spoedig overvloedige vruchten zou dragen. Met bewondering heb ik hen gade geslagen, ook hun reizen en moeiten meegemaakt en dikwijls hun geduld en toewijding bewonderd. En zòo kwamen er al spoedig Christendorpen.

Ook de Broeders deinsden voor geen moeilijkheden en offers terug, en 't was een heilige wedijver in den wijngaard des Heeren.

Al spoedig trokken verschillende Broeders er op uit om kerkjes, scholen en huizen te bouwen: zeker, de meeste in 't begin wel erg primitief, omdat moest afgewacht worden of het werk wel overal stand zou houden. Anderen werden belast met de zorg voor de schooljongens, weer anderen met de opleiding van degelijke smeden, timmerlieden, schilders, ja zelfs bootenmakers. Vele inlanders werden onder hun kundige leiding flinke vaklieden en een ware aanwinst voor de Missie.

Hoeveel geduld zij aan den dag hebben gelegd, om aan dit volk zooveel van die kennis bij te brengen dat ze nu zelfstandig kunnen werken, waarlijk, daar heb ik dikwijls verbaasd

„NEO" TE LANGGOER. — DE APOTHEOSE: ROND NEO (IN 'T MIDDEN OP 'N VERHOOG) DE SPELERS VAN HET DRAMA. OP DEN VOORGROND TUSSCHEN DE KNAPEN MET PALMTAKKEN ZIET MEN OP DEN VLOER LIGGEN DEN AFGOD, DE OFFERSCHAAL EN DEN EGYPTISCHEN TOOVENAAR AMMON.

over gestaan.

Verder hebben ook de Eerw. Zusters, eerst de Zusters Franciscanessen en later de Zusters „Dochters van O. L. Vrouw van het H. Hart", hier met veel succes gewerkt aan de opleiding der meisjes, die degelijk onderwijs ontvangen in 't geen een inlandsche vrouw in 't later leven te pas komt.

Een nieuwe toekomst ging deze missie te gemoet, toen ze werd verheven tot Apostolisch Vicariaat en Z. D. H. Mgr. J. Aerts aan het hoofd kwam te staan.

Hard en onvermoeid was er gewerkt, dat heeft Z. D. H. tot zijn vreugde kunnen zien en nagaan, maar hard en met denzelfden moed zou er doorgewerkt worden. En dat hopen wij allen, wie ook, zoo door te zetten; maar dan moet gij, geachte missievrienden, ook ononderbroken uw groot werk doorzetten en ons helpen.

Het werk is in vollen gang; legt nu de handen niet in den schoot gij allen, onze vrienden, maar helpt ons het werk voltooien, want met uw aller hulp is het missiewerk begonnen en wij hopen met dezelfde hulp dat schoone werk tot een gelukkig einde te brengen.

Is er dan zooveel noodig, zal U vragen? Ja, luister even. Op de eerste plaats moeten wij kunnen bestaan en dat gaat niet zonder uw hulp. Kei brengt niets op, wat in ons onderhoud kan voorzien.

Veel, ja veel is er noodig in zulk een missie. Twintig jaar geleden bestond er op Kei één behoorlijk bruikbare kerk, namelijk die van Langgoer, gebouwd door de Paters Jezuïeten; op de andere plaatsen, waar eenige Christenen waren, stonden kleine simpele bedehuisjes, die tevens voor school dienst deden. En nù?... Op vele plaatsen een mooi kerkje en, waar een Pastoor woont, zelfs een flinke groote kerk, waar op hooge feesten al de Christenen van de omliggende dorpen heen komen om te bidden.

Nu hebben ook de meeste Pastoors bewoonbare pastories en op de meeste dorpen zijn ook flinke scholen. Maar er moeten er nog meèr komen; steeds vooruit! Stilstaan is ook hier achteruitgaan!

Wellicht zal U vragen: Waarin of waarmee kan ik helpen?...

Op de eerste plaats met giften van welken aard ook, bijdragen om nieuwe kerken te bouwen of te voltooien, kerken helpen versieren door alles wat er noodig is: vooral Misgewaden en kerklinnen voor altaren en communiebanken, kandelaars, bellen, canonborden enz. enz., dit is vooral een pracht-werk voor Dames-vereenigingen.

Verder om een Pastoor eens flink uit den brand te helpen, b.v. Pastoor Kamerbeek van het groote distrikt Namar, die nog vier onvoltooide kerken heeft, en ondergeteekende weet wat daar alles nog te kort komt, daar hij zelf in dat distrikt 15½ jaar gewerkt heeft. Deze statie Namar beveel ik U allen ten zeerste aan. Pastoor Kamerbeek heeft negen flinke Christendorpen, dus ook negen kerken en kerkjes, en daarvoor komt heel wat kijken.

En zoo zou ik vele plaatsen kunnen aanwijzen, waar dringende hulp noodig is, maar daar kom ik later eens op terug, voorloopig weet U allen nu genoeg.

Zeker, ik weet het, er wordt veel gevraagd tegenwoordig voor goede werken; maar gelukkig, velen achten het zich een plicht aan alle goed werk mee te helpen, waar anderen nog zooveel geld besteden aan nuttelooze en zelfs verkeerde zaken!

Uw dankbare missionaris in C. J.,

BROEDER S. VAN DER MEER, M. S. C.

„'N NULLETJE VERGETEN."

Schrijven van den HoogEerw. Pater Mgr. W. PANIS, Apost. Prefect van Celebes.

Ja, warempel! een nulletje vergeten, toen ik in den Almanak van 1926 schreef, dat ik voor 500 gulden kans zie in deze missie een kerkje te bouwen. Ik weet nu wel beter. Zeker blijft het waar, dat ik ook voor 500 gulden een kerkje kan bouwen, maar dan toch een heel klein en niet van bestendige materialen.

Ik zend U thans echter een foto van een net missiekerkje, dat ik nog kort geleden mocht inzegenen te *Lemoh*, een onzer dorpen in de Minahassa. Doch zoo'n kerkje kost eerder 5000 dan 500 gulden. Het is 16 M. lang op 10 M breed, dus nog geen kathedrale afmetingen. Het geheel is in een goed soort hout opgetrokken. Het dak is van gegolfd plaatijzer, de vloer van cement, de wanden van geplette bamboe met cement en kalk bezet, zoodat men op het oog zou meenen met echte hollandsche muren te doen te hebben.

KERKWIJDING TE LEMOH: MGR. PANIS EN PASTOOR KLEMAN MET PAROCHIANEN.

Zoo'n geheel voldoet goed, het is netjes en zindelijk, alles ziet er frisch uit en voor hier is het al een prachtig gebouw, beter en mooier dan de meeste woningen, wat dan ook wel mag, daar het Gods huis is. Zoo'n kerkje kan ook lange jaren staan en daarom is het beter zoò te bouwen, dan enkel bamboe te gebruiken, want dan kan men alle vijf of zes jaren opnieuw beginnen.

Doch een dergelijk, meer stevig en net kerkje kost dan ook circa 5000 pop. Nu moet ik eerlijk bekennen, dat dit kerkje minder dan vijf duizend gekost heeft, omdat de menschen van Lemoh zelf het hout gekapt en bijeen gebracht hadden en tevens wat geld bijeen gescharreld hebben. Menig vreemdeling, die de stoutheid had om even naar den bouw te blijven staan kijken, zou U kunnen vertellen hoe hem al spoedig een inteekenlijst onder de oogen gehouden werd, met het verzoek een klein offertje voor hun kerkje te willen brengen.

De luitjes hadden zelfs het idee gehad, ter hoofdplaats Manado een oproep te laten drukken, tot steunverleening voor den bouw hunner nieuwe kerk. Groote sommen heeft dat niet opgebracht en de Missiekas heeft het leeuwenaandeel moeten betalen, maar de lui hebben toch goeden wil getoond. En daarom zijn ze nu des te fierder op hun kerk en hebben zij groot feest gevierd op den dag der inwijding, 31 Mei ll.

Pater H. Stigter, die Lemoh geregeld op dienstreis bezoekt naast nog verschillende andere dorpen daar in den omtrek, wachtte ons reeds met ongeduld. Pater Klemann en ik zouden uit Manado komen. Het was een lange tocht, aangezien Lemoh een dertig kilometer van de hoofdplaats verwijderd ligt. Het laatste gedeelte van den tocht ging het ook nog bergop, zoodat mijn paardje er tegen het einde der reis genoeg van begon te krijgen en gewoon stil bleef staan. „Als jij nu ook eens wat loopt, dacht het zeker, wil ik ook wel verder, doch als je nu in het rijtuigje blijft zitten, blijf ik er bij staan." Ik stapte uit en wandelde heel bedaard achter het karretje aan. Ver was het toen niet meer, doch in zwarten toog, onder een tropenzonnetje de bergen op, ook al heb je nog een goeden weg onder de voeten, valt toch niet erg mee; maar het is gezond als men eens flink transpireert.

We namen onzen intrek bij het dorpshoofd, wiens nette *woning* de fotograaf U ook even onder oogen brengt.

Na een kleine verfrissching gebruikt en ons in feestgewaad gestoken te hebben, begon dienzelfden avond nog de plechtige inzegening der kerk, onder groote belangstelling der katholieken van Lemoh en die der omliggende dorpen. Lemoh zelf telt een 320 katholieken. De twee pastoors hoorden dien avond nog'n 150 biechten, dus ook daarover konden we tevreden zijn.

Foto hiernaast: Het nieuwe kerkje te Lemoh, district Tombariri in de Minahassa. Dak van plaatijzer, vloer van cement, wanden van bamboe met kalk en cement bezet. Verdere constructie van hout. Lengte 16 M., breedte 10 M.; totale bouwkosten pl.m. f 5.000.—.

Foto hieronder: Woonhuis van den Hokoem toea of dorpshoofd van Lemoh, waar Mgr. Panis met de Pastoors Klemann en Stigter (hier staande onder voorgalerij) logeerden.

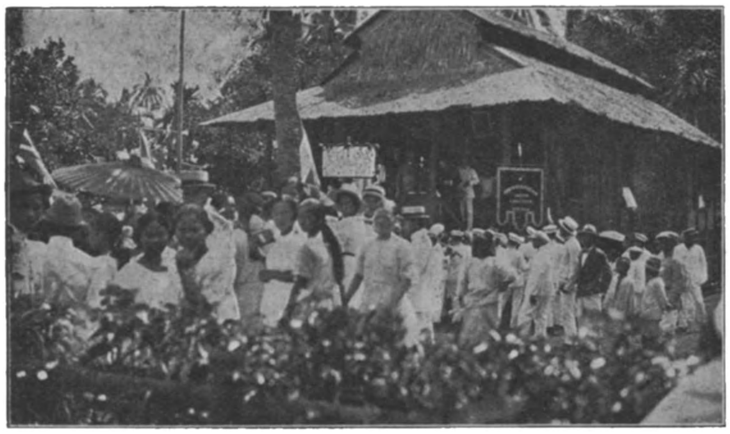

Den volgenden morgen was het kerkje stampvol, over de 500 menschen vonden er nog een plaatsje binnen, de rest stond buiten en woonde toch met eerbied de plechtige H. Mis bij. Na de H. Mis ontvingen 69 geloovigen het H. Vormsel.

Toen we met ons drieën een klein ontbijt gebruikt hadden, kwam men ons uitnoodigen deel te nemen aan den feeststoet, die door het dorp zou trekken. In dien stoet waren zeker een 1000 deelnemers, met acht fluit-muziekkorpsen, met vaandels en wimpels. Het zonnetje stond in volle middaghoogte, het rondtrekken duurde zeker een uur en onwillekeurig dacht ik aan het hoofdstuk uit de „Camera obscura": „Hoe warm het was en hoe ver!..." Maar of ons volkje pleizier had! dat zong en sprong en maakte muziek van je welste. En toch waren vele deelnemers nog dienzelfden morgen van andere dorpen gekomen; er waren er bij die dien morgen reeds om twee uur in den nacht op pad gegaan waren! Eindelijk kwamen we aan de groote feesttent, waar het algemeen middagmaal zou genomen worden. Plaats voor een 700 liefhebbers.

„Daar zou ik niet graag voor gekookt hebben!"... hoor ik al een of andere bezorgde huismoeder verzuchten. Nu, dat hoefde hier ook niet. Men wist reeds van te voren, hoeveel menschen er zoo ongeveer aan den feestmaaltijd zouden deelnemen en elk katholiek huishouden had voor een gelijk deel te zorgen gekregen. De feesttent was een zeer groot afdak op bamboepalen en bladerendekking; dat zit frisch en goedkoop; wanden heb je nergens voor noodig, zou ook niet geraden zijn, want de omstanders moeten vrij kunnen toezien. Zou je daarom wanden maken, dan zou men daar toch meer last dan lust van hebben, want er zou al spoedig voor kijkgaatjes gezorgd worden.

De Pastoors en ik, plus twee onzer Broeders uit Woloan, die met hun volkje ook reeds dien morgen van verre waren gekomen, kregen een aparte tafel met eenige dorpsnotabelen als disch genooten. Het zag er goed uit, dat moet ik zeggen. Het eten stond al wel een tijdje op tafel gereed en was al zoo heel warm niet meer, doch we hadden onder het rondtrekken al zooveel warmte genoten, dat we thans best wat van dien aard missen konden. Aan tafel werd goed gegeten, flink gegeten zelfs en fatsoenlijk gedronken, zonder dat iemand iets te veel nam. Ook ontbraken op het einde de noodige speeches niet: praten en voor het publiek spreken kunnen onze Minahassers al even vlot als ik dat van de Philippino's gewoon was. Ze moesten het soms wat minder lang maken, dan zou het zeker aan interessantheid winnen!

Foto hiernaast: De Apostolische Prefect met de Pastoors Klemann en Stigter te midden van eenige Katholieken van Lemoh, na de plechtige H. Mis.

Foto hieronder: De feeststoet te Lemoh. Midden op den dag trokken Mgr. en de Pastoors met wel een 1000 menschen en acht fluit-muziekkorpsen door het dorp. Na dien stoet was er een feestmaal, door de bewoners den hoogen gasten aangeboden: 'n 700 menschen zaten er bij aan.

Tegen vier uur in den namiddag was alles afgeloopen en waren de twee Paters en ik van des morgens zes uur af onafgebroken bezet geweest. We voelden een weinig vermoeidheid, doch veel grooter was onze voldoening over het schoone feest, dat zeker onze katholieken veel goed gedaan heeft, geestelijk meer nog dan lichamelijk.

De volgende vier dagen bezochten wij nog vier andere dorpen, telkens kwamen wij er tegen den avond aan; het ging bergop en bergaf: de Minahassa is nu eenmaal een bergland. Overal werden we met muziek en zang ingehaald, overal waren de kerkjes vol brave menschen, overal veel H. Communies en H. Vormsels, overal ook veel uiterlijke feestvreugde na de kerkelijke plechtigheden, stoeten zooals in Lemoh met muziek en zang.

En overal verliep alles in volmaakte orde en rust, nergens een wanklank gehoord! Wie sprak daar ook weer van „orde en rust verstoren"? Eens even nadenken: ik ben nu in mijn eerste jaar dat ik hier doorbracht, in 35 dorpen wezen vormen, en overal vierden onze katholieken flink feest, ook buiten, doch ik moet de eerste zweem van onrust nog zien! Alom gedroegen de menschen zich netjes, ook die van andere gevoelens zijn.

Ten slotte, als praktisch besluit, hoop ik, dat de welwillende lezer dezer regelen mij gaarne helpen zal door gebed en aalmoes, opdat ik nog vele missiekerkjes moge gaan inzegenen...

W. Panis, M. S. C., Ap. Pref.

Stichting van het Apostolaat des Gebeds te Oteisa. (Philipp.)

(Vervolg en Slot.)

Na een stukje muziek kwam Teofila aan de beurt. Deze draagt den familienaam Abram,... dien ze ook al sinds jaren gezien heeft. Eilacie! ze werd het kind van de rekening. Ze viel door de mand, ofschoon Lourdes, haar dochter, wanhopige pogingen aanwendde om ze weer op dreef te helpen. Ze bleef evenwel van streek, en liep zonder afscheid van het publiek naar haar plaats terug.

Om den terneerdrukkenden indruk weg te nemen, dien dit maken kon op de twee laatste spreeksters, en ze wat op asem te laten komen, liet ik de muziek een marsch blazen.

De schrik was Epifania, die volgen moest, zóó om het hart geslagen, dat ze stiekum van het theater geklauterd was en achterom was weggeloopen. Juana was blijven zitten en scheen zeker van haar stuk. Toen ik haar naam afkondigde sprong ze zoo veerkrachtig op als een mannetje uit een doosje, met het ongelukkig gevolg dat haar stoel kantelde, van het theater viel en terecht kwam op een dreumes van een jaar of vier. Deze zette, buiten het program om, een huil-solo in, die echter weldra gesust was! Juana sprak met overtuiging en vormde een waardig slot.

Hiermee was de hoofdzaak afgeloopen. Maar het was ook feestavond, dus volgden er een paar zangnummers en twee leuke samenspraken, die de lui eens goed hebben doen lachen.

Een ongevraagde grap verkocht nog de hoofdonderwijzer, die me vroeg een woordje te mogen zeggen. Veel praten en niets zeggen, is de korte inhoud van de meeste redevoeringen onzer Filipinos. Na een paar buigingen begon hij: „Het is me, of dezen avond de hemel met z'n heerlijkheid op aarde is afgedaald. Mijn hart is opengegaan als een bloemkelk voor de nieuwe morgenzon, bij het zien (een handgebaar naar de op het theater zittende zeladora's) van deze schoone engelen...." Verder kwam hij niet en is hij niet gekomen... Het werd een alles overschaterend gelach, ingezet door de oude Basilisa en de oude Teresa. Het was zelfs voor een Filipino-verbeelding te sterk, die goede oude tantes te vergelijken met engelen.

Toen de vroolijkheid wat gezakt was, vroeg Cirilo het woord. Ik hield m'n hart vast, want Cirilo staat bekend als een grappemaker. Maar bij de eerste woorden voelde ik een blijdschap in mijn hart geboren worden. Hij sprak de mannen toe en zei na een paar woorden van inleiding: „De pastoor moet het me niet kwalijk nemen, maar bij al deze vreugde, voel ik toch iets droevigs. Gij zijt, pastoor, de vader onzer zielen. Voor onze vrouwen en dochters hebt ge nu een Apostolaat opgericht, om hare zielen dichter tot God te brengen, en waarom niet voor ons, mannen? Maar ik begrijp het wel. Wij mannen zijn anders dan de vrouwen. Ik voel dat het uw verlangen is, de mannen te laten voorgaan, ook hierin, maar gij zijt teruggeschrokken voor de uiterlijke onverschilligheid van ons, mannen. Mannen van mijn gehoor, zullen wij dulden, dat onze vrouwen ons overvleugelen in het goede? Mag het bestaan, dat er wel een vrouwen-, maar geen mannen-Apostolaat zal zijn in Oteiza? Wat de Pastoor niet heeft gedurfd, dat durf ik. Ik wil een mannen-Apostolaat, evengoed als een vrouwen-Apostolaat. Gedurende deze week, verwacht ik ieder die voelt zooals ik, opdat ik den volgenden Zondag den pastoor een lijst kan aanbieden van hen, die iets overhebben voor hun ziel en de eer van Oteiza.

Het werd aangenomen van een grapjas als Cirilo, juist omdat men van hem zoo iets niet verwacht had. Een daverend applaus, vooral van de vrouwen, beloonde hem.

Het is gelukt! Oteiza heeft een mannen-Apostolaat. Iederen vrijdag kan men Cirilo, ook in de drukte van plant-of oogsttijd, in de schuurkerk te Communie zien gaan. Als hij soms, wegens het vele werk, te laat komt, dan komt hij zonder mankeeren onder mijn dankzegging na de H. Mis vragen, om te biechten en te Communiceeren.

Dierbare Lezeres en Lezer, zoo ziet U hoe Gods genade hier in Oteiza werkt. Ik herinner me nog de eerste mannenvergadering: hoe kordaat werd overgegaan tot dingen, die ik zoo moeilijk had geacht. Ik leidde zoo voorzichtig mogelijk het kapitteltje der Algemeene H. Communie in, die ik stelde op den 2den Zondag der maand, omdat ik maar alleen ben, om biecht te hooren. Pedro Samson, waarnemend „teniente", nam het woord:

— „Pastoor, ik zeg het hier in het publiek; in 1905 ben ik getrouwd en toen heb ik gebiecht; vòòr dien tijd nooit, en na dien tijd nooit meer. Ik ben blij tot een ander inzicht te zijn gekomen, en ik hoop dat alle leden met mij dit statuut der algemeene Communie zullen goedkeuren."

Toen stond Benito op:

— „Alles is nieuw in Oteiza, sinds we een eigen Pastoor hebben, zelfs mijn hart is vernieuwd. Ik ben het ermee eens, dat we elken 2den Zondag der maand de Algemeene H. Communie houden, en ik stel voor, dit gezamenlijk te doen in de Hoogmis." Alles werd aangenomen. Ik was er zielsblij mee. Dit laatste vooral was een nekslag voor het menschelijk opzicht.

Sindsdien kunt U elken tweeden Zondag, na de Communie der vrouwen, zien, hoe eerst m'n levende Communiebank verandert: (U moet weten, dat die Communiebank bestaat uit vier meisjes die twee lange doeken vasthouden) — Vier jongelui van om en om de twintig, in

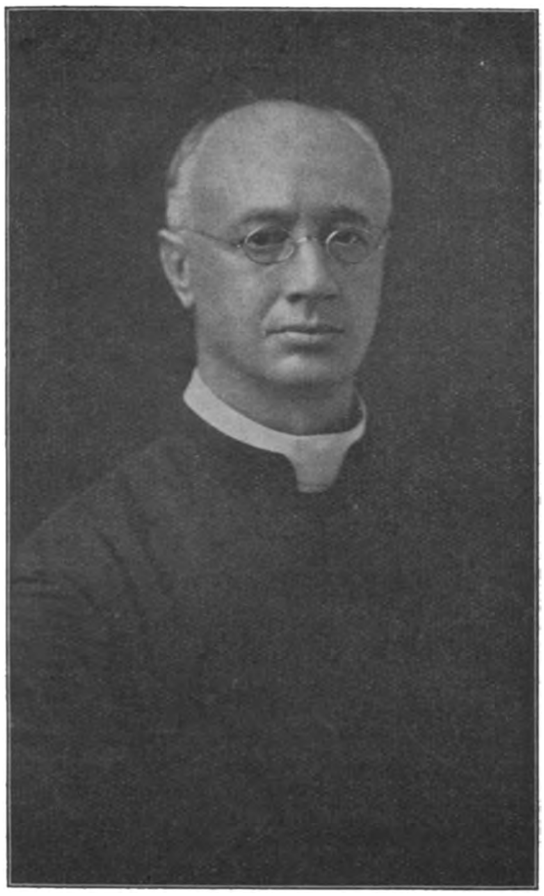

PATER J. JANSEN,
uit Gestel, die op het oogenblik in 't vaderland uitrust van een bijna 17 jarigen arbeid in de missie der Philippijnen, vraagt den milddadigen lezers der Annalen een aalmoes, om zijn kerk van Hinatuan te voltooien, die door de groote aardbeving van 30 Augustus 1924 werd vernield en waarvan hij nog slechts de helft kon herbouwen. Om ook de andere helft te kunnen optrekken rekent hij op de hulpvaardigheid van goede Vrienden.

roode togen en roket nemen de doeken over. Onderwijl sta ik met Ons Heer naar 't altaar gekeerd. Dan komen de mannen.

Aan die openbare akte der mannen dank ik de betrekkelijk-vele mannen-communies op groote feestdagen en in den Paaschtijd.

U al het goede op te sommen, wat het Apostolaat hier in Oteiza gewerkt heeft, is het doel niet van dit schrijven. Ik heb U alleen de stichting en het eerste begin willen verhalen. Zal het zoo blijven? Ik hoop het en ik geloof, dat we nog veel meer zouden kunnen, als de Lieve Lezeres en Lezer eens een goed Wees Gegroetje over heeft voor Oteiza, met z'n goedwillend volk. En als ik eens een kerk had, die meewerkte met haar schoonheid en passende versiering op feestdagen! Niemand uwer toch, die niet veel van z'n devotie zou vergeten, als hij eerst moest zoeken naar het droogste plekje op den modderigen bodem, waar hij kan knielen. Oude kranten. die ze bij mij komen halen, dienen als bescherming voor de broeken of rokken van kerkganger en kerkgangster. Vragen of bedelen kan ik nu eenmaal niet, maar ik vraag toch U, vrienden van het H. Hart, uw zusters en broeders van het over de geheele wereld verspreide Apostolaat des Gebeds, niet te vergeten. Helpt hen, de schoonheid smaken van een mooie kerk, en het zielsgenot van een mooi altaar en een mooi tabernakel. — Ja, ik durf het bijna niet te zeggen, aan U die gewoon zijt, aan marmeren of vergulde tabernakels, maar de Alminnende Jezus woont in Oteiza in een vertimmerd chineesch koffertje.

Als *wij* met ons sterk geloof, in Holland, er toch van houden den nederigen en zich vernietigenden Godmensch met alle mogelijke heerlijkheid te omgeven, wat dan te zeggen van dit Oostersch volk, dat ook zoo gaarne in het uiterlijke het verhevene van het innerlijke ziet?....

† H. VAN DE PIETERMAN, M. S. C.

MGR. L. COUPPÉ.

Mgr. Louis Couppé, M. S. C., gewezen Apostolisch Vicaris van Rabaul (Nieuw-Pommeren), is door Z. H. den Paus verheven tot **Titulair Aartsbisschop van Hieranopolis,** om de groote verdiensten die Z. D. H. zich tijdens zijn meer dan dertigjarig bestuur van de bloeiende maar zeer moeilijke missie van Rabaul jegens de H. Kerk heeft verworven.

Zooals men weet, werd Mgr. Couppé als Apostolisch Vicaris in 1923 opgevolgd door Mgr. Dr. G. Vesters.

EEN KIJKJE IN ONZE MISSIE VAN AFRIKA.

Brief v. d. Eerw. Br. OOSTERMAN, uit Aarlanderveen, Missionaris in de Missie van Thsuapa (Belg. Congo).

Den 23 April zetten wij te Boende voet aan wal. In Bokoté waren onze drie Confraters afgestapt en Pater Yernaux en uw dienaar hadden de reis tot hiertoe voortgezet. Stroomopwaarts deden wij er anderhalven dag over. (Stroomafwaarts is 't 14 — 15 uren). Toen wij Bokoté een halven dag varens voorbij waren, werd 't ons duidelijk dat we het volle heidendom tegemoet gingen. Tot dan toe hadden wij nog geen volstrekt ongekleede menschen gezien. Maar hoe verder wij varen, hoe erger het wordt. Nu zijn wij in Boende en och wat geen Christen is, .loopt in 't algemeen ongekleed. Het is hier nog erger, zegt Pater Yernaux, dan op Nieuw-Guinea.

Twee maanden vroeger waren Mgr. v. Goethem en Pater v. d. Kinderen hier afgestapt. Zij bewoonden voorloopig een leemen huisje van de Regeering en bij onze aankomst werden wij er ook met pak en zak in gestopt. Kerk of kapel was hier nog niet (nimmer had zich hier een Priester metterwoon gevestigd) en er werd dus Mis gelezen in de slaapkamer.

't Is Zondag vandaag; dan wordt er voor het volk de H. Mis opgedragen in een nette soldaten-school, een kwartier van ons huis af. Ik ga dus ook mee en zoo zal ik meteen gelegenheid hebben, om Boende (stad) te leeren kennen, want ge moet weten dat de Regeering hier vertegenwoordigd is door een Commissaris, den Heer van Reet, en waar zulke mannen zitten, daar wordt beschavingswerk verricht. Mooie breede wegen zijn hier aangelegd met groote palmen afgezet, wier nooten gaarne door de inlanders gebruikt worden om wille van de overvloedige olie. Links en rechts ziet men menschen in bonte kleedij kerkwaarts gaan. Vlak vòòr ons uit stapt 'n negerin heel netjes gekleed met kousen aan en schoenen met hooge hakken. 't Is dàt wat onze lachlust opwekt en ieder oogenblik denkt ge dat zij de beenen zal breken. Twee bengels loopen achter haar en bootsen haar hoepelgang na. Ook een tiental blanken met onzen hoogvereerden Commissaris aan het hoofd ziet men de richting der „kerk" inslaan. En vlak voor de „kerk' gekomen, springen 5 zwarte soldaten in 't gelid, presenteeren het geweer en klaroen-geschal weergalmt heerlijk in de vroege morgenuren.

De H. Mis begint en een 200-tal Christenen wonen ze met de grootste aandacht bij. Terwijl nu Pater Yernaux en ik de H. Mis zingen, mengen zich een partijtje zuigelingen in het koor; iets wat algemeen is toegelaten. Onze misdienaar van 18 of 20 jaar wil ook heel deftig doen en heeft zijn nog al zuivergewasschen hemd boven zijn broek hangen. Kleine kinderkens die nauwelijks kunnen loopen, huppelen en springen rond van vader naar moeder en van moeder naar vader. Er begint een vechtpartij met den rozenkrans onder deze kleinen en malsch vallen de vuistjes op het zwaartepunt neer. Even heeft deze hoogst-stichtende gemeente mij nog doen glimlachen, nl. toen ik een inlandsche dame zag, heel netjes gekleed, met een ceinture om en een dikke spons van achteren daaraan gebonden. Een klein preekje en de kerk is uit; met hun zit- en kniel-bankje onder den arm of op het hoofd keert dit deftig gezelschap druk keuvelend huiswaarts.

Waarom zijn de menschen in 't beschaafde Boende zoo netjes gekleed?... Omdat alle menschen, die in Boende willen wonen, werken *moeten* en zoodoende geld verdienen en zich dan ook netjes kunnen kleeden. Zet geen voet buiten Boende of ge ziet volslagen heidendom. Ik zal het u laten zien.

De H. Mis is geeindigd, we gaan dus huiswaarts. Vlak vòòr ons huis is het marktplein. Het is Zondag en om 8 uur wordt de markt geopend, een inlandsche soldaat geeft daartoe het teeken met de klaroen. Nu ziet men uit alle mogelijke boschpaadjes naakte wezens opduiken met een mand vol eetwaren op den rug, velen met onbeholpen zware koperen bundels ringen aan de voeten, enkelen totaal geel geverfd, sommigen met gele en witte strepen overdekt, zoodanig toegetakeld dat ze allen medelijden verdienen vooral van den Missionaris, die ten volle hun ellendig lot beseft. Toch moesten wij weer glimlachen toen we een van hen versierd zagen enkel met.... een thermometer, achter op den rug gehangen.

Kort geleden zijn Mgr. van Goethem en Pater v. d. Kinderen een verkenningstocht gaan doen. Eèn uur ver zijn zij de dichte bosschen van Afrika binnen gedrongen. Voorop trokken twee negers met lange messen gewapend, om den doortocht een weinig menschelijk te maken. Na door stroomende beekjes en menigvuldige moerassen gedapt te hebben, kwamen zij aan een hooger gelegen terrein. Na dit zoo goed mogelijk links en rechts te hebben afgezocht ten koste van veel schrammen, zweet en bloed, werd er besloten: „hier slaan wij een gat in het bosch, hier gaan wij een Missiepost beginnen en plantages aanleggen; hier gaan we een groot dorp stichten!!!"

Nu menigeen zou gezegd hebben: „mankeeren die menschen 't in de bovenkamer?"...

We gaan nu zelf eens zien. De weg is goed drie kwartier lang. Het eerste kwartier is nog al redelijk; we loopen als schapen achter elkaar en gezellig praten is toegestaan. Het tweede kwartier is al iets bedenklijker. Hier is een smal pad gekapt, waarvan de stronken en puisten nog een voet boven den grond staan; stilzwijgen wordt dus aanbevolen en goed zien, waar je stapt, wil je niet met bebloede voeten aankomen. Het 3e kwartier is hoogst bedenkelijk en alleen zij, die aan sportoefeningen hebben deelgenomen, is het toegestaan ons te volgen. Stilzwijgen is volstrekt geboden en mag alleen onderbroken worden bij den een of anderen onvrijwilligen gymnastischen toer.

Wij dalen een meter of vier, en we gaan 'n brug van 300 meter door het moeras overtrekken. Die brug bestaat uit boomen tegen elkaar gelegd. Vele liggen verraderlijk los en doen den stoutmoedigen sportman soms bewegingen maken met handen en voeten die allen in een schaterlach doen uitbarsten. We komen bij een heerlijk stroomend beekje van

4 meter breed en 30 cm. diep; een boom is weer onze onze brug. Eenmaal hiergekomen is 't billijk dat wij eens probeeren wie van ons het langst kan staande blijven: de val in 't water is weldoend en verkwikkend!

Nog een kleine 100 M. en een boom, lang-dun-en-lekker, kondigt 't einde van de sport aan. Wij stijgen weer 'n meter of vier en een open-gekapt terrein vertoont zich aan onze blikken. Maar wat 'n wildernis! Ik had gemeend dat de sport 'n einde had genomen en ze begint weer opnieuw! Eeuwenoude boomen liggen links en rechts over elkaar: hier springt men er over en daar kruipt men er onder door: hier verlies je een stuk van je hemdsmouwen en daar blijf je met je broekspijp aan een tak haken met 't onaangenaam gevolg, dat je geregeld-door een hand noodig hebt om de „wonde" dicht te houden.

't Is deze weg, dien Mgr. van Goethem reeds een maand dagelijks op en neer liep op het heetst van den dag, zoodat de blanken van Boende hem waarschuwden dat hij dat niet lang zou volhouden.

(Wordt vervolgd.)

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Z. E. P. J. V. D. BERGH.

W. E. P. L. NIEUWENHUIS.

Wij geven hierbij de portretten van de Z.E. Paters J. v.d. Bergh uit Vierlingsbeek en L. Nieuwenhuis uit Amsterdam, en den E. Br. H. v. Santvoort uit Tilburg, die na gehouden vacantie, 6 Januari te Genua weer voor N. N. Guinea scheep gingen, en dat van den W.E. Pater Chr. Pilzecker uit Arnhem, die denzelfden dag uit Amsterdam naar Brazilië terugkeerde.

Den 4 Januari l.l. genoot de Z.E. Pater Joh. v. d. Bergh, Overste onzer Missie in Ned. N. Guinea, het voorrecht in gezelschap van den Z. E. Pater L. Koppert bij Z. H. den Paus tot een *bizondere audiëntie* te worden toegelaten. Z. H. informeerde hierbij vol belangstelling naar den toestand der Missie en het aantal Missionarissen. Hij getuigde, dat de arbeid in ons Vicariaat zeer zwaar en moeilijk was en gelastte Pater v.d. Bergh, zijn beste wenschen voor het pas begonnen jaar over te brengen aan den Apostolischen Vicaris en aan al de Paters, Broeders en Zusters. Daarna vroeg en verkreeg P. v.d. Bergh een bizonderen zegen voor al de Missionarissen, voor de Katechisten, enz. en ook voor zijn bejaarden Vader in Holland. Toen de Pater daarop nog een zegen vroeg voor zijn acht Broers en Zusters, zeide Z. H.: „Dat is reeds een groote zegen van den Hemel, zulk een talrijk gezin!"

W. E. P. CHR. PILZECKER.

E. BR. H V. SANTVOORT.

Na de meegebrachte (voor de Missie bestemde) Rozenkransen, kruisjes, enz. te hebben gewijd, zeide Z.H.: „Wacht nog even, dan zal ik er zelf ook nog eenige Rozenkransen bij doen". En spoedig daarop liet Z.H. er een 30 tal brengen.

IN MEMORIAM H.EERW. PATER J. GENOCCHI, M. S. C.

Ter nagedachtenis aan dezen bekenden Italiaanschen Missionaris van het H. Hart drukken wij hier over hetgeen de correspondent van de „Maasbode" bij zijn overlijden (6 Jan.) uit Rome meldde:

„Met Pater Genocchi is een zeer groot man heengegaan. Hij bezat alle schoone en groote gaven van geest en hart. Hij was een geleerde op velerlei gebied, hij was een wijze raadsman voor ieder, die in moeilijkheden tot hem kwam en dien hij met vaderlijke goedheid en deelneming ontving. Want hij had bovenal een grootmoedig hart, dat warm voelde voor zijn vrienden, en vrienden waren voor hem allen, die gedrukt gingen onder moeilijkheden.

Hij, de groote forsche geleerde man, de imposante figuur met prachtigen zilverenden baard, kon kind zijn met kinderen en was de raadsman en vertrouwde van Pausen en bestuurders.

Is het wonder, dat deze man, die alle gaven van verstand en hart bezat, blaakte van apostolischen ijver voor het heil der zielen.

Als missionaris heeft hij eerst Palestina, later Nieuw-Guinea en Brazilië doorkruist, duizenden winnend voor den hemel.

Als zielzorger heeft hij nog later hier te Rome ontelbaar velen, wier bekeering hopeloos scheen, in het stervensuur tot Christus teruggebracht. Zijn diepe menschenkennis, groote tact van omgang met iedereen en blakende ijver voor het zielenheil, gaven hem steeds den juisten weg aan om de verstoktste harten te winnen. Nog geen jaar geleden verzoende hij den grootmeester der vrijmetselarij, den bekenden professor oogenspecialist Neuschüller, op zijn sterfbed met God en de Kerk.

Bij een korte kennismaking met den professor, toen hij eenige jaren vroeger door hem behandeld werd, had pater Genocchi een onvergetelijken indruk gemaakt. Toen de professor zijn einde voelde naderen, vroeg hij om een bezoek van pater Genocchi, die zich terstond naar den stervende spoedde en het geluk smaakte hem den hemel binnen te voeren en zijn familie tot de Kerk terug te brengen. Het getal van dergelijke opzienbarende bekeeringen door pater Genocchi bewerkt is legio.

Door zijn aangename omgangsvormen was deze priester niet alleen de vriend van kerkelijke autoriteiten, doch ook van ontelbaar vele Italiaansche politici en daardoor in vele gevallen een „trait d'union" tusschen Vaticaan en Italiaansche Regeering achter de schermen. Daardoor ook was hij de vriend van vele aristocratische familie's, in wier midden hij onnoembaar veel goeds gewrocht heeft.

Als student in het Romeinsche Seminarie voelde Genocchi reeds onweerstaanbare roeping voor het missionaris-leven. Toen hij den doctorstitel behaald had na schitterende studies en priester was gewijd in 1883, wilde hij aanstonds intreden in de Congregatie der Missionarissen van het H. Hart. Maar Paus Leo XIII, die zijn schitterende gaven naar waarde wist te schatten, wilde hem bij zich behouden en bestemmen voor gewichtige zendingen. Toen hij, zijn roeping volgend, toch in genoemde Congregatie trad, deed hij op verlangen van Paus Leo XIII en met diens dispensatie reeds na drie maanden Noviciaat de eeuwige geloften, doch hij moest toch geheel ter beschikking blijven van den Paus. Deze zond hem weldra naar Constantinopel, vanwaar de apostolische delegaat mgr. Piavi dringend gevraagd had om een verstandigen geleerden jongen priester.

Na Palestina doorkruist te hebben, werd pater Genocchi tot Vicaris-Generaal van Constantinopel benoemd, waar hij in korten tijd de grootste sympathie won der Turksche autoriteiten en onnoemelijk veel bijdroeg tot een betere verstandhouding tusschen Vaticaan en Turkije.

In 1893 ontving hij na lang smeeken verlof om in zijn Congregatie terug te keeren. Eindelijk werd zijn droom om naar de Missie te gaan, werkelijkheid en mocht hij vertrekken naar de wilden van Nieuw-Guinea. Ontzettend veel heeft pater Genocchi in het moordende klimaat dezer Missie als Missie-Overste gewerkt. Deze Missie is hem boven alles dierbaar gebleven tot aan zijn dood. Toen zijn sterk gestel na drie jaren geheel ondermijnd was, werd hij teruggeroepen naar Europa om aan de studenten der Congregatie te Chezal Benoit onderricht te geven. In 1897 naar Rome verplaatst als Overste, werd hij professor in de exegese aan de Pauselijke Universiteit van Sint Apollinaris.

In 1900 werd hij eerste Italiaansche provinciaal zijner Congregatie. In 1911 zond Pius X hem naar Putermayo in Brazilië, om een nieuwe Missie op te richten, waarvoor hij de Franciscanen van Engeland wist te winnen.

Benedictus XV zond pater Genocchi als apostolisch Visitator na den oorlog naar Oekraine.

Deze zijn de zendingen van algemeene bekendheid, aan pater Genocchi door de Pausen opgedragen. Maar telkens weer werden hem gewichtige opdrachten door het Vaticaan gegeven, waarvan hij zich met veel takt kwijtte maar die niet bekend geworden zijn.

Dit uiterst verdienstvolle apostolische leven is thans met een heerlijken heiligen dood besloten. —

Dezen morgen (9 Jan.) had onder enormen toevloed van belangstellenden, de plechtige uitvaart plaats

van den beminden en geleerden pater Genocchi.

In den nacht was het lijk op de schouders van orde-broeders naar de kerk van S. Jacobus 1), waar de overledene iederen dag de H. Mis opdroeg, overgebracht. Om zes uur begonnen de H. Missen, opgedragen door talrijke bisschoppen, prelaten, ordebroeders, priesters-oudleerlingen en vrienden van den overledene. Om acht uur had een plechtige Requiemmis plaats, volgens den Grieksch-Rutheenschen ritus, uit dankbaarheid voor de verdiensten van pater Genocchi als visitator-apostolicus van Oekraine.

Om 10 uur werd een plechtige Requiemmis, volgens den Latijnschen ritus, gecelebreerd door den hoogeerw. pater-generaal der paters missionarissen van het H. Hart. De generaal werd geassisteerd door de assistenten van den generalen raad der congregatie.

Hier kwam eerst recht tot uiting, hoezeer pater Genocchi door alle standen geëerd en bemind was. Men zag stoere mannen, geleerden, politici, aristocraten, die nauwelijks hun ontroering konden bedwingen. Men zag vrouwen uit het volk, die hare tranen den vrijen loop lieten.

„Era tanto buono" (Hij was zoo goed), hoorde men hier zeggen, terwijl men uit anderen mond weer hoorde „Non doveva morire" (hij had niet moeten sterven).

't Is onmogelijk bij benadering op te geven de namen van bekende persoonlijkheden, die aanwezig waren. Mgr. Gonfalonieri, secretaris van den Paus, vertegenwoordigde den H. Vader, meerdere kardinalen en ontelbare bisschoppen en prelaten waren aanwezig, alsmede vele regeerings-personen, o. a. de minister van Onderwijs, Fedele en de onder-staatssecretaris van justitie, Mattei Gentili.

Voorts zag men vele senatoren en kamer-afgevaardigden, vreemde gezanten, enz.

Na den Uitvaartdienst werd het stoffelijk overschot op een allereenvoudigsten lijkwagen naar het kerkhof gebracht, begeleid door een ontelbare schare van vrienden en vereerders.

Dit gaf het juiste beeld weer van heel het leven van pater Genocchi, die steeds als heel eenvoudig kloosterling leefde, maar menschen van alle rangen en standen tot zich trok door zijn groot hart."

1) Bedoeld is onze tegenwoordige kerk van O. L. Vrouw van het H. Hart.

DE EUCHARISTISCHE KRUISTOCHT.

V. PRAKTIJK.
UITWENDIGE HULPMIDDELEN.

Om de aanwending zoowel van het hoofdmiddel als van de bijzondere middelen, die we reeds bespraken te bevorderen, kunnen verschillende uitwendige hulpmiddelen dienst doen.

Als zoodanig komt in aanmerking de oprichting van een *E. K. bond met geregelde vergaderingen.* Het is niet volstrekt noodig, dat dit een nieuwe aparte bond zij; men kan ook reeds bestaande bonden, congregaties en dergelijke met den E. K.-geest bezielen en volgens dien geest doen werken.

De geregelde vergaderingen heeft men dan te benutten om de beginselen meer en meer vast te leggen, om den ijver erin te houden, om al de praktijken te verklaren en toe te passen. In zijn werkje „Wenken voor E. K.-vergaderingen" geeft Dr. Poppe een uitstekende uiteenzetting over de inrichting van dergelijke vergaderingen; hij drukt er vooral op, dat alles moet gebeuren in den echten bovennatuurlijken geest, die den E. K. eigen is, dat men de vergaderingen voorbereide door gebed en offer en daarbij door eigen werk, dat men vooral ook de leden zelf moet laten meespreken en meewerken. In plaats van een preekje, zooals dat in congregaties gebruikelijk is, past daar beter een gemoedelijk onderhoud, dat kan gaan over de E. K.-praktijken, over het een of ander punt van de statuten en over allerlei andere leerstellige en practische puntjes. Het werkje „Zonnestraaltjes" en artikels uit de E. K. tijdschriften, „Zonneland" voor de kleinen en „Onze Bode" voor de volwassenen, kunnen daarbij goeden dienst bewijzen.

Volgens de ondervinding blijkt wel het beste te zijn, dat de E. K.-bond niet allen gelijkelijk opneme, maar als een kern zij, waarvan alleèn zij lid kunnen worden, die de verplichtingen trouw willen volbrengen en aan zekere eischen voldoen.

Men kan beginnen met het oprichten van de zg. „Voorwacht E. K.", waarvan lid kunnen worden degenen die wekelijks willen communiceeren. Deze Voorwacht is een voorbereiding op den eigenlijken bond der Kruistochters, waarin alleen zij worden opgenomen, die na een goeden proeftijd te hebben doorgemaakt, het

verlangen toonen naar de dagelijksche H. Mis en Communie en blijken geven van waren geest van versterving en gehoorzaamhc.d ook buiten het oog van onderwijzers en oversten.

Voor beide bonden bestaan insignes en aparte statuten, zooals ook voor E. K.-bonden voor volwassenen, onderwijs-personeel, studenten, werklieden en militairen. De opname geschiede liefst met eenige plechtigheid in de kerk, hetgeen een uitstekendcn invloed kan uitoefenen op de ouders en alle geloovigen. [1])

Zeer goed dan ook werken de inrichting van een *E. K.-feestje* dat bestaat in een algemeene heilige Communie en een feestvergadering, waartoe de leden zelf zooveel mogelijk moeten meewerken. In het Eucharistisch katechistenboek en in de E. K.-Tooneelreeks kan men zeer geschikte stukjes daarvoor vinden.

Een uitstekend hulpmiddel tot de E. K.-opvoeding is ook *de pers.* Als eigen organen van den E. K. verschijnen wekelijks „Zonneland" voor de kinderen en „God met ons" (Uitgave klooster Brakkenstein) voor volwassenen. (In België: „Onze Bode"). Sommige artikelen daarvan kunnen in de E. K.-vergadering of op school gelezen en besproken worden; het is echter ook goed dat de Kruistochters die blaadjes zelf lezen. Het Secretariaat van E. K. heeft bovendien reeds verschillende werkjes uitgegeven of doen uitgeven, die alle hetzelfde doel bevorderen.

In zijn werk: „Méthode eucharistique dans l'enseignement" geeft Dr. Poppe aan, hoe ook de *katechismus,* het *onderwijs* in allerlei vakken, en *allerlei gelegenheden* benut kunnen worden om den E. K.-geest te bevorderen en tot het doel van den E. K. mee te werken.

Een geheel bijzonder mooi werk is verder het *katechisten-werk,* waarvoor Dr. Poppe zijn „Eucharistisch Katechistenboek" schreef. Het bestaat hierin, dat personen, die daartoe geschikt zijn, de zorg op zich nemen voor eén of eenige weinige kinderen, die anders moeilijk te bereiken zijn en verwaarloosd zouden worden. Zij bereiden ze voor tot Biecht en H. Communie, gaan ze geregeld afhalen voor H. Mis en Communie en doen al wat ze kunnen om ze volgens den geest van den E. K. te vormen.

Het spreekt vanzelf, dat dit werk ook een goede vorming van die katechisten zelf veronderstelt. Ditzelfde geldt trouwens voor alle E. K.-ijveraars. Niemand kan geven, wat hij niet heeft en om anderen te vormen tot een levendig werkzaam, echt christelijk en volmaakt leven, moet men dat allereerst in zichzelf trachten te bevorderen. Tot het goed slagen der E. K.-actie zijn dan ook *speciale vergaderingen* zoowel voor de *katechisten* als voor *alle E. K.-ijveraars* zeer gewenscht: daardoor moet eerstens zelfheiliging bevorderd worden en tegelijk kan daarin door onderling overleg geheel het werk geleid en bevorderd worden. Ook hieromtrent vindt men uitstekende wenken in het „Euch. Katechistenboek" en in „Méthode eucharistique".

Ten slotte kunnen niet genoeg aanbevolen worden de jaarlijksche *retraiten,* zoowel voor de E. K.-ijveraars als voor de kinderen, gelijk er ook in ons land in het Cenakel te Tilburg reeds meerdere met goed succes gehouden zijn.

Al deze middelen zijn zeker wel geeigend om het werk van den E. K. te bevorderen. Alles wat verder tot hetzelfde doel dienen kan, moge aangewend worden. De E. K. sluit geen enkel geschikt middel uit en allerlei plaatselijke en persoonlijke omstandigheden zullen verschil in toepassing en aanpassing noodzakelijk of gewenscht maken. Hoofdzaak is, dat alles bezield worde door den echten bovennatuurlijken, eucharistischen en Marialen geest, die de eigen geest van den E. K. is en moet blijven, wil hij werkelijk het goede doen, waartoe hij geroepen is.

Dr. L. HOUTEPEN, M. S. C.

1) Ceremonieel daartoe verkrijgbaar bij E. van Wees, Breda.

EEN ZIJNER LAATSTE WOORDEN.

„Wanneer men het Evangelie en het Hart van Jezus kent, weet men niet voor wie men bang zou zijn in het uur van den dood".

Dit was een der laatste woorden, die de geleerde en heilige Pater Genocchi op zijn sterfbed sprak. —

Als men het *Evangelie* kent, dat zoo vol is van Jezus' goedheid en barmhartigheid en *het Hart van den Heiland zelf,* dat niets dan liefde is voor ons, arme menschen, — dan hoeft men inderdaad bij zijn sterven niemand of niets te vreezen. Wie op Jezus' H. Hart vertrouwt, kan niet verloren gaan!

DE EIKENHOF

Op den Eikenhof was intusschen eenige verandering ingetreden. Greta, de oudste dochter van Wendelinus Wölfert, had hare hand geschonken aan Philip, den zoon van den rijken boer van den Kaalhof en was zelf al boerin geworden, den Kaalhof met denzelfden takt besturend als haar moeder den Eikenhof.

Wendelinus maakte zich zeer bezorgd over zijn jongsten zoon en zag met smart naar het einde van den driejarigen diensttijd uit. Als de arme man geweten had, hóe diep zijn zoon reeds gevallen was, hij zou zich nog meer kommer en zorgen gemaakt hebben!

Wendelinus was een braaf man en 'n goed christen. Hij stond op de vlekkelooze eer van zijn huis en had voor zijn katholiek Geloof en overtuiging graag zijn leven gegeven. Al hield hij ook streng aan de voorschriften van eer en aan de plichten van Christen, al had hij 'n goed en milddadig hart voor zijn medemenschen, toch kon hij soms in onbluschbaren en onstuimigen toorn losbarsten, als iets tegen de familie-overleveringen scheen in te gaan; dan was er slecht met hem op te schieten en zelfs Catharina, zijn vrouw, waagde het dan niet een woord te spreken.

Josefa bad veel voor haar afgedwaalden broer en ofschoon hare ouders aan zijne bekeering wanhoopten, hoopte zij van de Moeder des hemels de genade zijner bekeering te verkrijgen.

Zij liet het niet bij bidden maar bracht ook menig offertje voor de bekeering van haar broer. Elken Zondag na de Vespers bad zij tot deze intentie den heiligen kruisweg. Hierbij was zij meestal vergezeld van de goede Maria, wie die slechte berichten over Andries zeer ter harte gingen.

De molenaar had al eens laten hooren dat zoo Andries niet gauw van het slechte pad terugkeerde, hij zich maar niet moest verstouten om nog de hand van zijn dochter te vragen, want deze had maar te willen en meer dan één flinke en ook rijke jongeling zou zich gelukkig achten haar als zijne bruid te bezitten.

De arme Maria was daarom ook droevig en treurig gestemd, en zocht altijd troost en opbeuring bij de goede Josefa. Beiden hadden zich voorgenomen door een storm van gebeden de genade van bekeering voor den verdwaalden jongeling af te smeeken. Josefa schreef van tijd tot tijd aan haar broer een dringenden brief, dien zij altijd opstelde in tegenwoordigheid van hare vriendin, waarop dan ook steeds 'n antwoord vol van de schoonste beloften terugkwam.

* *
*

Andries had zijn opkomende scrupules overwonnen en was met Frans Korf naar een van die „eerzame" mannen gegaan, die de zonen van rijke ouders de middelen verstrekken om te kunnen drinken aan den bedwelmenden kelk van verboden genot, die op zijnen bodem bitteren droesem verborgen houdt.

— Ik ben gaarne bereid den heer Wölfert duizend mark voor te schieten tegen vijftien procent. Zoo, zoo! is vader zoo'n krenterige en zuinige oekonoom!

— Vijftien procent schijnt me toch wel wat veel, merkte Andries op.

— Wat zegt u? Veel? Best hoor, zie dan maar, beste mijnheer, van een ander geld te krijgen. U zal nog veel meer procenten moeten betalen! U moet wel weten, dat ik misschien lang zal moeten wachten, voor ik mijn kostbaar geld terugkrijg....

— Och wat kameraad, die paar procenten kan je best betalen; naderhand krijg je toch een groot aandeel in de erfenis van je vader!

Zoo beïnvloedden en beredeneerden Frans en de Jood den onervaren Andries, die dan ook in hun strikken gevangen werd.

Hij verliet met zijn verleider het hol van den bloedzuiger na eerst zijn handteekening gezet te hebben en na betaling op voorhand van één jaar rente, die van het kapitaal werd teruggehouden.

Op dezen goeden afloop moest natuurlijk gedronken worden en getrakteerd, om den mannaregen, die in de beurs van Andries was uitgegoten, behoorlijk te vieren. Maar daarbij bleef het niet: men ging naar het theater en ook de volgende dagen bracht men met zwieren en lolmaken door.

Daar Frans en Andries tot de ondere manschappen behoorden, hadden ze nog al veel vrijen tijd en ze pasten er ook wel voorop, zich tegen hun militaire verplichtingen te bezondigen. Daar beide flinke soldaten waren en

hun dienst, hun werk uit de kunst verstonden, konden zij rustig in hun vrijen tijd doen wat ze maar beliefden. Zij bleven ook niet in gebreke om daarvan overvloedig gebruik te maken, zoodat ze na twee maanden al het geld reeds verboemeld hadden. Andries zag er nu niet meer zoo tegen op en was er gemakkelijker voor te vinden om weer bij den Jood aan te kloppen en een nieuwe leening bij te vragen. Deze werd hem toegezegd maar slechts onder eèn voorwaarde, die hem wel een beetje deed terugschrikken.

— Ik moet toch een zekeren waarborg in mijn bezit hebben, mijnheer Wölfert, sprak Mauritz Bamberger, daarom moet u mij een wisseltje schrijven maar onderteekenen met den naam van uw vader.

— Dat kan ik niet en dat mag ik toch niet?...

— Wel waarom zou u den naam van uw besten papa niet mogen schrijven?... Het is en blijft toch onder ons. Wees maar niet bang dat ik dat wisseltje zal presenteeren; 't is maar om zekerheid en een waarborg te hebben voor mijn kostbaar geld.

— Kom kom, Andries, niet zoo kinderachtig bedeesd, sprak nu Frans Korf. Als je van plan zijt om met mijnheer Bamberger nog verder zaken te doen, zal hij je ook steeds eerlijk helpen, nietwaar mijnheer Bamberger?

— Mozes en de profeten, mijnheer Wölfert, het zal mij werkelijk een groote eer zijn met u zaken te doen en het wisseltje zal rustig hier blijven liggen, hier in de lade van mijn kast. Vertrouw maar gerust op mij: ik ben een eerlijk man!

Zoo werd Andries door die twee bedriegers afgezet en ofschoon met verschillende belangen en bedoelingen speelden zij toch hetzelfde spel.

Andries bezocht nog dikwijls voor het einde van zijn diensttijd den Jood Mauritz Bamberger, om zich geld te verschaffen voor zijn losbandig leven; maar telkens werden de procenten in de hoogte gedreven en de voorgaande wissel werd vernietigd, om plaats te maken voor een respectievelijk hoogeren.

Op den Eikenhof ging ondertusschen alles z'n gewonen gang. Wendelinus was van den eenen kant blij, dat het met den diensttijd van zijn zoon eindelijk op een eindje liep, maar van den anderen kant was hij toch wel een beetje bang en bezorgd van wege den terugkeer van Andries. Hoe zal hij zich nu op den Hof gedragen, nadat hij daarginds zoo slecht heeft opgepast? Zouden de oude christelijke gebruiken en gewoonten van het familieleven nog een goeden invloed op hem uitoefenen?... Of zou hij met zijn onchristelijk gedrag en z'n leven zonder geloof voortgaan en daardoor ontevredenheid en ergernis in de goede katholieke familie veroorzaken?....

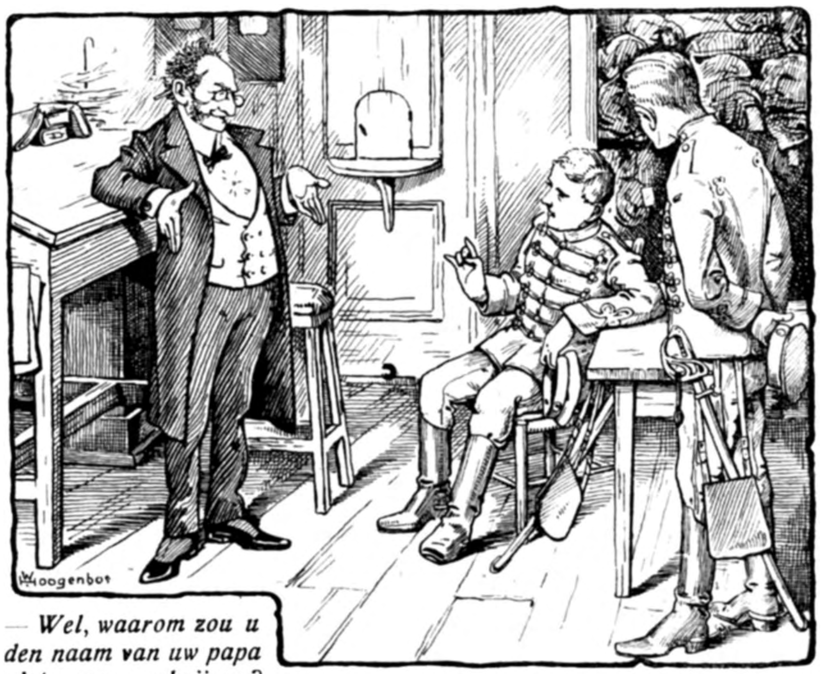

— Wel, waarom zou u den naam van uw papa niet mogen schrijven?

Dit waren kommervolle gedachten, die het hart van dezen door en door christelijken vader vervulden. Ook de boerin van den Eikenhof leed niet minder bij de gedachte aan haren Andries. Nochtans hoopte ze door Gods hulp en door moederlijke overreding en vermaning hem tot andere gedachten te brengen.

Jozefa en Maria baden met nog meer ijver en aandrang dan vroeger voor den verloren zoon. Hun vertrouwen op de hulp der Moeder Gods was onwankelbaar.

Eindelijk keerde Andries van dienst terug tegelijk met Frans Korf. Andries gedroeg zich van 't begin af heel goed en heel vriendschappelijk tegenover zijn huisgenooten. Ook deed hij bij het werk mee, zooals hij dat voòr zijn diensttijd gewoon was. Alleen bij het gebed

hield hij zich stil, zonder ook maar de lippen te bewegen, wat zijn vader al aanstonds bemerkte.

Daar echter op zijn gedrag niets af te keuren viel en hij overigens ook geen onchristelijke idees uitte, meende de vader daarover te kunnen heenstappen.

* * *

Den eersten Zondag op den Eikenhof was het bijna tot een onaangename botsing gekomen. Terwijl de overige huisgenooten zich klaar maakten om naar de kerk te gaan, bleef Andries rustig bij den haard zitten en rookte zijn pijp.

— Vooruit Andries, riep de boer, het wordt tijd, dat je je klaar maakt om met de anderen naar de kerk te gaan.

— Wat heb ik daar te maken, Vader?...

Wendelinus zag zijn zoon streng in de oogen. Zijn gezicht werd rood en de aderen op z'n voorhoofd zwollen op van toorn. De boerin zag met schrik beiden tegenover elkaar en Jozefa wierp een innig droevigen blik op haar broeder.

Maar de opwinding van Wendelinus duurde gelukkig niet lang; met geweld wist hij zich te bedwingen en sprak met heesche stem:

— Jongen, denk er aan, dat ik de boer van den Eikenhof ben, die zooals zijn voorgangers nog nooit een onchristelijk mensch in zijn huis geduld heeft.

— Heel best, Vader, als U er zoo op gesteld is en de zaak zoo ernstig opneemt, dan zal ik zooals de anderen naar de kerk gaan....

Hiermee was de vrede voorloopig weer hersteld.

Zoodra moeder de gelegenheid had om Andries alleen te spreken, sprak zij hem liefderijk toe en smeekte hem, zijn vader toch niet te krenken door zijn onchristelijk gedrag. Hij zou zich zijn onschuldige jeugd in 't geheugen terugroepen, toen hij zoo echt gelukkig en tevreden was, terwijl hij nu sinds zijn terugkeer van den dienst, voortdurend ontevreden was en onvoldaan.

— Ach, mijn beste Andries, sprak de moeder, als je toch eens wist, hoeveel tranen ik om jou geschreid heb! Wat mij echter het meeste pijn doet, dat is je onverschilligheid voor het geloof. Och, keer terug, mijn kind, en je zal zien: alles zal weer in orde komen.

— Ja, Moeder, U heeft gelijk; zeker, ik ben niet geweest zooals ik had moeten zijn, en ik heb er werkelijk spijt van U zoo bedroefd te hebben. Ik zal me dan ook trachten te bedwingen. Alleen wat het geloof betreft, daaromtrent kan ik U niets beloven. Ik kan eenvoudig niet meer gelooven. Maar in 't vervolg zal ik daarvan niets meer laten merken, om U niet te bedroeven en ook om vader niet meer kwaad te maken.

Jozefa had haar broer ook dringend aangemaand en gesmeekt, opdat zich een dergelijke scène niet meer zou voordoen.

— Meen je dan, Andries, dat Marie iets van je zal willen weten als je je geloof aan den kapstok hangt? Ze heeft reeds moeite genoeg, haar vader te kalmeeren, die haar hand aan een ander wil schenken. Frans Korf, de zoon van den boer van den Berkhof die met jou gelijk van dienst gekomen is, komt nog al dikwijls bij den molenaar en ik vrees er voor, dat hij dien wil inpalmen om op die manier aan de hand van Marie te komen.

— Wel, alle duivels! Zoo'n huichelaarster!...

— Foei, Andries, spreek toch zoo niet! Marie is je altijd nog trouw gebleven, want ze wanhoopt nog niet aan je bekeering; aan een goddelooze echter, aan een man zonder godsdienst zal ze hare hand nooit geven. Ik bid met haar veel voor je, beste Andries.

— Josefa, mijn beste zus, het doet mij werkelijk pijn, jullie beiden zooveel kommer te moeten veroorzaken. Ja bid, maar eens goed voor me, dat geeft verlichting aan je hart en schade doet het toch in geen geval, al zou het ook verder geen nut hebben.

— Alla, Andries, zeg toch niet zulke dwaze dingen.

— Nu goed, m'n beste nonneke, ik zwijg er voortaan over, hoor!...

Zoo verliepen er weer een paar weken. Andries haalde zich geen verwijten van vader op den hals, maar zijn gunst verwierf hij evenmin; want al toonde hij zijn ongeloof ook niet openlijk, het was aan hem toch best te merken, hoe hij erover dacht.

Naar zijn Marie dorst hij niet gaan. Hij was bang dat de molenaar hem aan de deur zou zetten. Hij sprak haar zoo eens bij gelegenheid, als zij bij Josefa op bezoek kwam.

Opgewekt was dat onderhoud gewoonlijk niet. Bijna altijd kwamen er traantjes bij te pas. De beide vriendinnen konden zich niet goed houden, zoo waren ze met het lot van Andries begaan. Zulke bijeenkomsten bezorgden haar altijd meer droefheid dan troost.

* * *

Op een Maandag was alles naar het aardappelveld getrokken, de boerin alleen was thuis gebleven. Nu wilde het geval, dat de boer bij het vertrek zijn tabak thuis had laten liggen. Na een poosje keerde hij daarom van den akker terug: hij moest trouwens toch nog overleggen waar ze de aardappelen zouden onderbrengen. Dit jaar was die oogst buitengewoon gunstig uitgevallen. Ze waren druk aan 't bepraten,

toen de deur openging en Levi van Heinsbach binnentrad, maar met z'n gebuig en complimenten tevergeefs den boer en de boerin begroette.

— Zeg Jood, wat moet jij hier op den Eikenhof?

— Ik zou met mijnheer Wölfert een kleine aangelegenheid willen afhandelen.

— Jood, ik heb niks met je af te handelen. We hebben 't veel te druk met de aardappelen. Ik moet direct weer naar het land. We hebben trouwens ook niets te koopen of te verkoopen. Kom op een anderen keer nog maar eens terug.

— Wablief? een anderen keer? Ik kan toch niet weggaan zonder eerst mijn geld ontvangen te hebben?

— Je geld?... Wat voor geld?...

— Wel, voor mijn wisseltje, dat Mauritz Bamberger mij van uit Berlijn heeft overgestuurd.

— Wat heb ik te drommel met je Bamberger te maken?

— Maar mhr Wölfert, u heeft er toch uw naam ondergezet!

Wendelinus begon het voor de oogen te schemeren en te draaien. Een door hem onderteekende wissel..... van een Jood..... uit Berlijn.... hem nu onder de oogen gehouden door zoo'n afzetter! Mijn God, wat moet dat beteekenen?...

— Geef hier!

Met aandacht bezag Wendelinus Wölfert het velletje papier. Ja, 't was zijn onderteekening, maar niet door zijn hand geschreven. Zou zijn lichtzinnige zoon zoo gewetenloos geweest zijn, in zijns vaders naam een valsche handteekening te zetten? In elk geval moest opspraak vermeden worden. Daarom sprak hij tot den Jood:

— Kom met me in die kamer, dan zal ik je de 5000 Mark uitbetalen.

Nauwelijks was de Jood met veel buigen verdwenen, of Wendelinus sprak:

— Catrien, haal me Andries eens even van 't land. 'k Heb met dat ventje een woordje te spreken.

(Wordt vervolgd)

ONZE VRAGENBUS

Waarom wordt bij de Requiemmis de zegen niet gegeven?

In de Requiemmis zelf en ook bij de uitreiking der H. Communie vóór en na die H. Mis wordt inderdaad de zegening van de geloovigen achterwege gelaten. De reden is heel eenvoudig en begrijpelijk: in de Requiemmis wil de H. Kerk de aandacht geheel en al trekken op de *overledenen* en daarom laat Zij alle zegeningen over de *levenden* weg. Zelfs maakt de Priester bij 't Introïtus het kruisteeken niet over zichzelf (zooals anders) maar over het Missaal, waar de Requiemmis begint, en zegent hij ook het water niet bij de Offerande: alles, om altijd door zijn aandacht aan de geloovige zielen te wijden.

«Ik weet niet of 't bij u in Tilburg of in andere steden van ons land ook de gewoonte is, maar bij ons in Rotterdam trekken de heeren hun overjas uit als ze te Communie gaan. Ik vind dat zeer vreemd en in zekeren zin ongepast. Welke reden zou men daarvoor toch kunnen doen gelden?

Over zulke plaatselijke gewoonten bij de godsdienstoefeningen kan men vrijelijk denken zooals men wil: ze hebben meestal iets vóór en iets tegen. Om ze tegen te gaan of af te schaffen is in den regel geen afdoende reden, evenmin om ze elders in te voeren.

Wat nu dèze gewoonte betreft om zonder overjas te Communie te gaan, om *minder plaats* in te nemen aan de Communiebank, zooals u lachend veronderstelt, zal 't wel niet wezen!! 't Moet een idee zijn van *grootere eerbiedigheid*, dat hier voorzit. Men zal de overjas beschouwen (ik zeg niet dat zulks *moet*!) als *niet* behoorend bij de eigenlijke kleeding, alleen aangetrokken voor de koude: en dan wil men dat kleedingstuk, dat de fijnere kleeren ook vaak bedekt, uitdoen om zoo in de meest verzorgde kleedij voor O. L. Heer te verschijnen. Men kan echter even goed de overjas als

„deftig" beschouwen, als 'n kleed, waarin men ook bij „officieele" gelegenheden verschijnt, en dan is 't natuurlijk, dat men ze bij de H. Communie ook aanhoudt. „'t Kan op verschillende manieren goed", zeggen de Latijnen.

«*Het komt mij voor,* schrijft dezelfde vragensteller, *dat sommige kinderen het communiceeren niet ernstig genoeg opvatten. Ze komen in de kerk, zitten even op hun plaats en gaan, zonder 'n kerkboek of rozenkrans in de hand te hebben gehad, naar de H. Tafel. Dit gebeurt dikwijls in mijn onmiddellijke nabijheid, en zonder er speciaal op te letten, valt 't mij op. Zou bij dat veelvuldig communiceeren der kinderen niet veel sleur en achteloosheid komen, en is 't niet gewenscht de kinderen wat meer overtuiging en persoonlijk verlangen naar de H. Communie bij te brengen?*»

Deze klacht is allesbehalve ongegrond en ook niet nieuw. De Priesters kennen dit misbruik als zijnde met de veelvuldige Communie der kinderen vrij dikwijls verbonden. Kinderen zijn kinderen en doen alles, ook de heiligste handelingen, meestal oppervlakkiger dan volwassenen. Denzelfden ernst en toeleg van hen als van onszelf eischen, zou onrechtmatig zijn. Maar wel dienen ouders en opvoeders voortdurend zorg te dragen, dat hun kinderen althans den *passenden tijd* aan voorbereiding en dankzegging besteden.

Om het *mis*bruik echter het veelvuldig *gebruik in 't algemeen* afkeuren, is evenzeer verkeerd als het dagelijksch eten willen tegengaan omdat er door lekkerbekken en gulzigaards misbruik van gemaakt wordt.

Wél zal men, begrijpelijkerwijze, *niet voor elk kind* de veelvuldige Communie moeten blijven handhaven, zeker niet als 't zichzelf er onverschillig voor toont, want dan mist 't de „goede meening", die het decreet over de veelvuldige Communie van *iedereen* eischt.

«*Als men vloekt of God uitscheldt of belastert, is 't dan voor een geldige en waardige Biecht noodig, dat men er bij zegt* wat *men tegen God heeft miszegd? En doet men een doodzonde als men dat vrijwillig verzwijgt in geval men* twijfelt *of men 't moet zeggen?*»

Wat 't eerste deel der vraag betreft, godslasteringen hoeven alleen in algemeene termen, beleden te worden, als zij enkel een beleediging van God bevatten, wijl ze dan slechts ééne (soortgelijk dezelfde) zonde kunnen zijn nl. tegen de godsdienstigheid. Is er echter behalve die beleediging nog een andere boosheid in opgesloten, met name een *ketterij* (zooals in het gezegde: „God is een tiran") of 'n *verwensching* (wanneer men God kwaad toewenscht), dan is er een dubbele zonde: in geval van ketterij een zonde tegen het *Geloof,* en in geval van verwensching een tegen de *Liefde*: en dan moet men dus, opdat de Biecht volledig zij, belijden dat de godslastering bovendien nog een zonde tegen het Geloof of de Liefde inhield: het eenvoudigste is dan, gewoonweg aan den Biechtvader te openbaren, *wat* men precies gezegd heeft.

Dit alles echter alleen in het geval dat de godslastering *doodzonde* is geweest, wat ze lang niet altijd zijn zal; wanneer ze nl. in fellen hartstocht, in woede of overstelpende droefheid gesproken wordt, zal men vaak niet goed meer weten wat men zegt en dan is ze praktisch geen groot kwaad meer. —

Wat 't tweede deel der vraag betreft: waar men *ernstig* twijfelt of men een zonde moet biechten, hoeft 'n overigens gewetensvol mensch strikt genomen die zonde niet te openbaren, wijl 't Concilie van Trente zegt: dat men *moet* biechten alle doodzonden, „die men zich *bewust* is" (d. i. die men *zeker kent*). Over 't algemeen zal 't echter *aan te raden* zijn, zulke zonden te biechten als men twijfelt of ze *doodzonde* zijn geweest: een scrupuleus-aangelegde doet echter beter, ook die zonden *niet* te biechten.

«*Is een vloek ook zonde als men hem enkel denkt of zachtjes bij zichzelf zegt? Kan een vloek meenen of niet, nog verschil maken wat de zonde betreft?*»

Deze vragenstelster zal heusch niet gauw zonde doen met hare vloeken!! Uit alles blijkt — de vraag was langer dan hierboven — dat zij over die vloekkwestie zit te piekeren. Dit zij haar tot leiddraad: een vloek (of godslastering) is enkel doodzonde als hij echt gemeend is en met volle kennis wordt gedaan, hetzij uitwendig met den mond (hard of zacht) 't zij enkel inwendig met het hart: doch nog eens, hij moet echt *gemeend* zijn, gekend en bedoeld als een beleediging van O. L. Heer. Dus: het *angstig bij zichzelf herhalen van godslasterlijke gezegden* is volstrekt geen vloek of zonde: het is 'n uiting van *scrupule,* waar men dapper overheen moet gaan. PHILALEETH.

ALLERLEI

HERVORMINGS-LUSTIGEN TER OVERWEGING.

Degenen, die in de maatschappelijke of kerkelijke toestanden altijd maar weer hervormingen willen aangebracht zien — en hun getal is in alle tijden, ook tegenwoordig, alles behalve onbeduidend — mogen wel eens overwegen, wat daaromtrent de geleerde schrijver van „*Beelden uit het Evangelie,*" Th. van Tichelen, schrijft naar aanleiding van de eène ware hervorming door Christus en zijn stichting, de Kerk, tot stand gebracht.

„Dat was de blijde boodschap van het Rijk: God en alle menschen maken één groote familie uit, door onderlinge liefde verbonden. God is de Vader; de menschen, zijn kinderen.

Doch hoe zou die nieuwe familie kunnen gedijen in de oude omraming der samenleving? Moesten de oude kaders, namelijk het huisgezin, het staatsgezag, het gerechtswezen niet weggebroken worden?

Zoo zouden 't de latere hervormers na Jezus meenen. De inrichting van de familie of van den staat, of beide meteen, zouden zij overhoop smijten en splinternieuwe in de plaats optimmeren.

Doch het éénig noodzakelijke zagen zij voorbij: den *mensch* zelf te hervormen.

Door de oude kaders weg te breken en den mensch zelf niet beter te maken, konden zij de wereld niet beter en gelukkiger maken. Want in elke nieuwe omraming bracht de oude mensch zijn oude gebreken over. Daarom zijn alle omwentelingen en hervormingen op het zand vastgeloopen, en hebben zij de wereld ten slotte gelaten gelijk zij was.

Jezus' werk alleen is duurzaam geweest, omdat Hij den mensch vernieuwde.

Wel waren de familie en de staatsinstellingen niet volmaakt. Maar daarom brak Jezus ze niet weg. Hij verjongde en verbeterde ze. En tevens wees Hij den nieuwen mensch den weg aan, om de bezwaren te vermijden of te verdragen. Want die maatschappelijke instellingen zijn ten slotte enkel bijkomstig in ons leven: God en den naaste te beminnen blijft de hoofdzaak, „het éénig noodzakelijke."

MERKWAARDIGE LATE ROEPINGEN.

Hierover schreef (November l.l.) de „Kath. Kirchenzeiting": De gewezen distriktchef in Duitsch Zuid-West-Afrika, Majoor d. R. v. Brandt, is na den wereldoorlog ingetreden bij de Benedictijnen van Scheyern. Als Pater Willibald deed hij nu zijn eerste H. Mis en reikte daarbij de H. Communie uit aan zijn eigen kinderen. Zijn vrouw, een geboren Freiin von Weinheim, was tijdens den oorlog gestorven.

Te Eichstätt is de vroegere Rector van het gymnasium, Dr. Englert, rijk gezegend met kinderen, na den dood zijner vrouw, theologie gaan studeeren en is thans priester gewijd.

In het Franciscanenklooster te Dietfurt bereidt zich Luitenant Generaal Freiherr Reichlin von Meldegg op het H. Priesterschap voor; tijdens den oorlog stond hij als Commandant van de 13e Beiersche landweerbrigade aan het westerfront.

In de Abdijkerk van Schäftlarn in Breisgau heeft onlangs de 71 jarige gewezen inspecteur van 't boschwezen van 't vorstendom Fürstenberg, Jozef Burgisser (nu Pater Gallus) de H. Priesterwijding ontvangen. Kardinaal Faulhaber zelf diende de H. Wijding toe.

EEN MILLIONAIR DIE TRAPPIST WORDT.

In het Trappistenklooster te Soligny in Frankr. legde onlangs Pater Maria Albertus, eertijds millionair, oorlogsheld en diplomaat de H. Professie af. Die nieuwe religieus is Van der Cruyssen, die door de Belgische regeering met vele gewichtige opdrachten in Duitschland en Italië, Holland en de Vereenigde Staten belast werd. Voór zijn intrede bij de Trappisten vermaakte hij zijn gansche vermogen, dat millioenen beliep, aan den Belgischen bond van den Katholieken middelstand en de club „God en Vaderland," door hem gesticht. Tijdens den oorlog was hij met zes medaljes en 't Fransche en Belgische oorlogskruis gedecoreerd.

NIHIL OBSTAT. Fr. T. SMITS, O. F. M., Libr. Cens.
Noviomagi, die 17 Januarii 1926.

EVULGETUR. J. POMPEN, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 18 Januarii 1926.

1 MAART 1926 No. 3 44ste JAARGANG

ANNALEN
VAN
O. L. VROUW v. H. H. HART
UITGAVE MISSIEHUIS TILBURG

DE HEILIGE JOZEF.

Nu de H. Kerk weer de maand Maart gaat vieren, toegewijd aan den Voedstervader van Jezus, gaan onze gedachte weer eens terug tot dien grooten Heilige en wij, die alles zien, stralend in den liefdeglans van het H. Hart, beschouwen ook St. Jozef in verband met Jezus' Goddelijk Hart. De H. E. Pater Chevalier gaf aan Maria den schoonen titel van O. L. Vrouw van het H. Hart, doch schonk in oprechte liefde tot den H. Jozef ook Hém een nieuwe glorie in den naam : „Voorbeeld en Patroon der Minnaars van Jezus' H. Hart".

Hoe schoon is deze titel van St. Jozef gekozen ! . . . Wie immers kende na Maria beter al de diepten die verborgen lagen in dien afgrond van alle deugden ; wie voelde warmer den gloed van dien brandoven van liefde ; wie ondervond meer de minnelijkheid van dat Hart, dat zoo nederig en zachtmoedig is ? Jarenlang mocht Hij met Jezus omgaan, als een Vader met zijn Kind ; Jezus beminde Hem meer dan wie ook, voelde bij Hem zich geheel beschermd, gaf Hem den rijkdom zijner kinderlijke liefde.

In die leerschool, in dien omgang met Zijn Goddelijk kind verwierf St. Jozef zich zijn groote heiligheid ; het is treffend te zien, hoe in het leven van St. Jozef juist bovenal uitblinkt de deugd, die Jezus ons vroeg te leeren van Zijn Goddelijk Hart : nl. *de eenvoud.*

De eenvoud en nederigheid, heeft den H. Jozef op zoo bizondere wijze beoefend in zijn leven Hij, die toch de Voedstervader was van het Goddelijk kind, de waarachtige Bruidegom van de schoonste en heiligste der Maagden, leefde eenvoudig en verborgen als een gewoon handwerkman. In het H. Evangelie wordt bijna niet over hem gesproken, of men noemt hem gewoon weg „den timmerman".

Toen Jezus geen bescherming meer noodig had en zijn openbaar leven ging beginnen, was de taak van St. Jozef ook voleind en stierf hij een heerlijken dood in de armen van Jezus en Maria.

In de eerste tijden van het christelijk leven, bleef Hij geheel verborgen, werd zijn vereering ongeveer niet beoefend, omdat Hij heel de aandacht wilde laten vallen op Zijn Goddelijken Jezus en zijn Heilige Bruid.

Maar als Zij in volle glorie staan, komt ook Zijn Persoon te voorschijn, om te deelen in de heerlijkheid die afglanst van Jezus en Maria, en Hij wordt geëerd en verheven om de macht en de glorie, die ook Hij zich verwierf bij God. —

Zoo beoefende St. Jozef tijdens zijn leven, en men zou haast kunnen zeggen, ook nog na zijn dood bij al de grootheid en onvergelijkelijke voorrechten, die God hem geschonken had, de heerlijke deugd van eenvoud en ootmoed. En zoo is hij zonder eenigen twijfel onder Gods lieve heiligen, na Maria zijne

DE AVONDZEGEN.

Al ben ik geen paus,
toch geef ik m'n zegen:
«Urbi et Orbi",
aan al mijne broeders,
van harte....

Strak gespannen als op 'n kruis
ligt de menschheid over de aarde:
't hoofd in 't Noorden,
de voeten in 't Zuiden,
de linkerhand in 't Oosten,
de rechterhand in 't Westen:
één groot lijdend lichaam!
En Zijn smarteschok
doortrilt
ons allen.

Vóór ik ga slapen,
neem ik m'n Kruis,
Zegen de wereld
en alle broeders
van harte.

Uw Kruis, Heer,
over dat groote kruis,
Uw leed als zegen
over ons leed....
oogen in oogen,
hart aan hart,
mond aan mond....
Zóo nemen wij het van U over:
«Och Heer, vergeef het hun".

JÉR. VERMIN, M. S. C.

heiligste Bruid, van deze deugd het meest schitterend toonbeeld geworden.

Zou dat ook niet zijn een les voor ons, vooral in deze tijden, nu alles zich groot wil maken en verheffen; nu de een den ander eer en aanzien benijdt, en elkeen slechts werkt en zich afslooft om anderen te overtreffen, vergetend dat de ware glorie en adeldom niet ligt in het uiterlijke, doch in het inwendige leven der ziel.

Laten wij naar den H. Jozef zien, naar het leven dat hij leidde, en daardoor ons verwerven een groote liefde voor die schoone deugd van eenvoud. Laten wij den eenvoud beoefenen, onze ziel en inwendig leven groot makend en verheffend zooveel wij kunnen, maar bewarend in geheel ons uiterlijk soberheid en eenvoud van leven.

Dat zal zijn een practische beoefening van de vereering niet alleen van St. Jozef maar ook van het H. Hart zelf, dat ons die deugd zoo bizonder aanprees.

Moge St. Jozef ons dan de liefde tot den eenvoud deze maand bizonder leeren en zoo voor ons inderdaad zijn „het Voorbeeld en de Patroon der Minnaars van Jezus' H. Hart". Geen gebed kan Hem aangenamer zijn dan deze bede om dàt op zijn voorspraak voor ons zelf en onze medemenschen te verkrijgen.

W. BOÏNG, M. S. C.

TOELATINGSEXAMEN APOSTOLISCHE SCHOOL

Ouders, die hun kinderen in aanmerking wenschen te doen komen voor aanneming aan onze Apostolische School, worden verzocht daarvan spoedig kennis te geven.

Een Prospectus der School met de eischen van toelating wordt op aanvrage gaarne toegezonden.

Voor hen, die reeds aan hun leeftijd evenredige studiën gemaakt hebben, bestaat gelegenheid in een hoogere klas te worden opgenomen.

De toelatingsexamens worden gehouden na Paschen.

Het staat aan de ouders geheel vrij naar eigen verkiezing zich te wenden tot het Missiehuis te Tilburg of te Driehuis (Gem. Velsen) N. H. — Brieven te adresseeren aan:

Z. E. Pater Overste Missiehuis Bredasche Weg TILBURG, of

Z. E. Pater Overste Missiehuis DRIEHUIS Post Santpoort N. H.

DE H. JOZEF. NAAR MURILLO.

Wat 't meeste treft in deze voorstelling is de vrome stemming en vredige rust, die over het geheel en bizonder over de gezichten ligt uitgespreid.

AARTSBROEDERSCHAP VAN O. L. VROUW VAN HET H. HART

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Celebes, Philippijnen, Brazilië, Rabaul, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 7 Geestelijke gunsten. — 2 Tijdelijke gunsten. — 5 Novenen. — 7 Zieken. — 8 Families. — 14 Huisgezinnen. — 9 Kinderen. — 7 Roepingen. 2 Examens. — 2 Kloostergemeenten. — 2 Parochies. — 4 Goede werken. — 8 Bekeeringen. — 11 Zalig stervensuur. — 14 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledene.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *O. L. Vrouw Boodschap* (25 Maart), onder de gewone voorwaarden.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 17 en eindigt op 25 Maart.

ALGEMEENE INTENTIE: DE BLOEI VAN HET KLEIN-LIEFDEWERK.

Den 25n Maart, sluitingsdag dezer Novene, is het 60 jaar geleden dat de onvergetelijke Pater Jean Vandel, M. S. C. het Klein Liefdewerk in het leven riep.

Doel daarbij was, door de inzameling van *eèn stuiver 's jaars* bij zooveel mogelijk geloovigen, een fonds te stichten, waaruit de opleiding van niet of minder bemiddelde jongens tot het H. Priesterschap kon bekostigd worden.

Velen vonden zijn plan en zijn stichting vrij belachelijk, wijl die eène stuiver 's jaars toch geen groot werk zou kunnen steunen ! Zij vergaten de soms wonderbare macht van 't kleine, vergaten dat vele kleintjes èen groot maken.

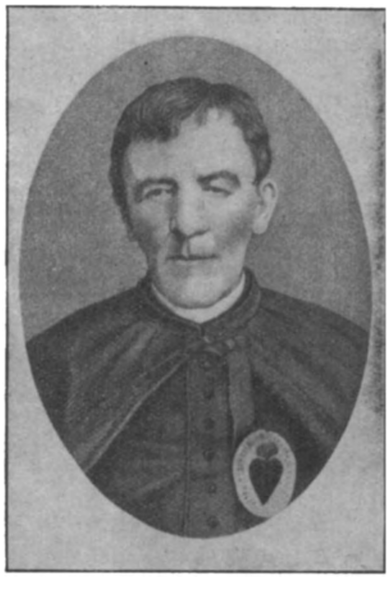

PATER JEAN M. VANDEL, STICHTER VAN HET „KLEIN LIEFDEWERK".

Thans heeft zijn vinding in verschillende Orden en Congregaties navolging gevonden en is ze zelf tot een groote, veelomvattende organisatie uitgegroeid.

In alle beschaafde landen worden door onze Zelatricen de „stuivertjes" opgehaald, waarvan thans reeds 12 apostolische scholen en scholasticaten voor 'n groot deel worden onderhouden.

Deze *zestigste verjaardag* der stichting zij ons, leden der Aartsbroederschap, een blije gelegenheid om het mooie, ideale, op-God-bouwende werk van Pater Vandel door een bizonder gebed nog rijkeren zegen van den hemel te verzekeren.

Mededeelingen aangaande de Godsvrucht.

Den vriendelijken inzenders 'n woord van dank brengend, vervolgen wij ons overzicht, waaruit zoo duidelijk blijkt, dat onze Maria-godsvrucht overal in den lande bekend en beoefend is.

Enschot (N. Br.). Door een altaar van O. L. Vrouw van het H. Hart in de mooie kerk worden de geloovigen steeds aan deze godsvrucht herinnerd.

's Hertogenbosch mag niet worden voorbijgegaan omdat het de residentie is van den grooten Mariavereerder, onzen beminden Bisschop Mgr. Diepen, onder wiens hooge goedkeuring de Annalen van O. L. Vrouw van 't H. Hart verschijnen, en die in zijn wapenspreuk „Per Mariam ad Jesum" op zoo treffende wijze uiting gaf aan zijn liefde tot de Lieve Vrouwe van Jezus' H. Hart.

Moge Mgr. in zijn persoon en in zijn werk steeds de moederlijke en machtige voorspraak van Maria op Christus' H. Hart ondervinden.

Nederhorst den Berg (N. H.) is ieder bekend als de hoofdzetel der Processie-broederschap van O. L. Vrouw van het H. Hart naar Sittard.

Nieuwkerk. Tot zelfs in dit bescheidenplaatsje van Brabant vonden wij de godsvrucht weergegeven in een mooi beeld, dat in de kapel staat van de Paters van de H. Familie.

Oosterbeek bezit sinds de vestiging van de Fraters van O. L. Vrouw van het H. Hart (zie artikel in Januari-aflevering) een prachtig beeld van onze Madonna, nl. in de kapel van genoemde Fraters.

Overdinkel in het uiterste Oosten van Overijsel, heeft een klooster van de Dochters van O. L. Vrouw van het H. Hart. Een beeld der Madonna siert den voorgevel, terwijl een ander staat op het altaar in de kloosterkapel.

Sittard is zóó nauw verbonden met O. L. Vrouw van het H. Hart, dat men onze Madonna soms kortweg O. L. Vrouw van Sittard noemt. Van ouden datum is dat verband. Eenieder weet, dat de godsvrucht in Sittard bekend werd door een wonder dat in 1868 geschiedde op het pensionaat der Ursulinen. Van toen af stelden de Zusters zich in verbinding met Issoudun, de bakermat der godsvrucht; vooral de naam van Mère Antoine is in de geschiedenis der devotie beroemd. 11 Dec. 1873 werd het beeld van O. L. Vrouw van het H. Hart in naam des Pausen plechtig gekroond door Mgr Paredis. De H. Eerw. Pater Chevalier, grondlegger van de devotie, was voor die gelegenheid overgekomen en stelde in zijn predikatie voor, in plaats van de eenvoudige kapel een waardigen bouw voor Maria te doen verrijzen. Den 5 Juni 1879 werd de nieuwe kerk plechtig ingewijd, en 6 jaar nadien verheven tot baziliek. Van alle kanten kwamen reeds toen de pelgrims naar dè Hollandsche baziliek, om Maria om gunsten te smeeken en haar te danken voor ontvangen genaden. Van jaar tot jaar groeide de stroom, en nòg trekken jaarlijks duizenden op naar Maria's genade-oord.

De Zusters Ursulinen toonden zich wél dankbaar jegens de Schatmeesteres van 't H. Hart en deden en doen nog alles, wat maar mogelijk is, om de godsvrucht uit te breiden. De Aartsbroederschap alleen telt er eenige millioenen leden; komt nog daarbij de kinderkrans waardoor de kleinen onder Maria's bescherming worden gesteld. Het „Maandschrift" is, sinds 1868 reeds, de bazuin van de Sittardsche Aartsbroederschap, terwijl ook de Sittarder Maria-almanak ons herinnert aan 't gezegend heiligdom.

Sinds 1921 zijn de Missionarissen van het H. Hart gevestigd te Sittard *), in de schaduw van de baziliek; zij bedienen er, om aan het priestergebrek in de mijnstreek te gemoet te komen, 2 rectoraten (Overhoven en Stadbroek). In de kerkjes ontbreekt natuurlijk het beeld onzer Lieve Vrouwe niet; dat van Overhoven is een werk van den bekenden Maastrichtschen beeldhouwer Gerard Hack.

Mededeelingen blijven steeds zeer welkom en worden gaarne tegemoet gezien.

A. V., M. S. C.

---

*) Niet te verwarren met „Missiehuis Sittard", een klooster der Duitsche provincie van de *Priesters* van het H. Hart.

N. N. GUINEE — SELEBES — PHILIPPIJNEN — BRAZILIË

BERICHTEN UIT ONZE MISSIËN

GODS WEGEN.

Een levenservaring, die ik U vertellen wilde, bleef nog steeds in de pen. En toch heeft ze op mij diepen indruk gemaakt. 't Zijn twee gebeurtenissen, die in schrille tegenstelling tegenover elkander staan.

Toen ik te Antwerpen mijn hoogere studies maakte, woonde daar een zeer rijke oude heer. Hij was bovendien zeer godvreezend, want hij was angstvallig van geweten (of skrupuleus), hetgeen een ziekte is van vrome zielen. Zijn ouderdom maande hem, dat de groote reis aanstaande was, en de vrees zonder de laatste HH. Sacramenten te sterven, kwelde hem voortdurend. Om zich dien troost te verzekeren, zou hij een fortuin hebben willen offeren. Alle voorzorgen, waartoe geld in staat stelde, had hij genomen. Hij had in zijn prachtige woning een eigen huiskapel en een oude priester woonde bij hem in, die dus dag en nacht in zijn onmiddellijke nabijheid was.

En zie, op zekeren dag, dat men den ouden heer wilde gaan roepen voor den maaltijd, vond men hem dood op zijn kamer. Hij was plotseling overleden, zonder voorzien te zijn van de laatste HH. Sacramenten...

Gedurende eenige jaren van mijn missieleven was ik belast met de dienstreizen, om de verspreide Katholieken in ons missiegebied te bezoeken, vooral te Ambon en te Banda. Tweemaal per jaar op onbepaalde tijden deed ik zoo'n dienstreis.

Onder mijn klein kuddeke te Banda telde ik destijds ook een arm, stokoud Inlandsch vrouwtje. Hoe oud ze precies was, wist niemand, maar eenieder hield haar voor de oudste van 't heele stadje en daardoor was ze algemeen bekend... Wat zeker is, ze was een oud braaf moedertje, dat daar in haar bouwvallig hutje zat te rijpen voor den Hemel. Als ik te Banda kwam, sukkelde ze steeds trouw, ondersteund door een paar stokjes en een bijna even oude nicht, naar het huis, waar ik de H. Mis deed.

Eens, dat ik weer zoo'n dienstreis ondernam, gleed de boot op een Zondagmorgen de verrukkelijke baai van Banda binnen. Wijl ik onverwachts kwam, kon ik alle maatregelen niet meer treffen om dien morgen dienst te doen. Maar 't was Zondag en dus rustdag ook: en ik besloot naar een hotel te gaan waar ik zeker was eenige goede kennissen te treffen. Ik was welkom, doch nauwelijks zaten we in de achtergalerij gezellig bij elkaar, of een inlander komt binnenschuifelen en vraagt na een paar beleefde buigingen, of hij den toean pastoor eens mag spreken. Moeder Porax, zoo heette het oude vrouwtje, was zwaar ziek en vroeg of de toean even wilde komen.

— Waar is ze? vroeg ik.

— In het hospitaal, toean.

— Best, vrind, ga maar en zeg, dat ik terstond zal komen.

Ik verontschuldigde me bij mijn kennissen, dat ik het bezoek al zoo gauw moest afbreken. Ik ging eerst naar de boot terug, om de H. Olie te halen voor alle gebeurlijkheid en piekerde onderweg, hoe die inlander aan de weet kwam, dat ik te Banda

was en nog wel in dat bepaalde huis. Dat raadsel is me tot heden nog niet opgelost.

Mijn terugweg voerde me langs de woning van den dokter, dien ik ook en zelfs vriendschappelijk kende. Ik dacht: wijl ik de gelegenheid heb, wil ik alle plichtplegingen in acht nemen en hem verwittigen, dat ik even naar zijn hospitaal wil en kan dan meteen eens naar den toestand der zieke verhemen.

— Oh, maar dat was in orde! De oude was ziek *geweest*, maar we hebben er haar weer heelemaal bovenop gehaald. Op dien leeftijd natuurlijk 'n mensch van den dag, maar toch voorloopig buiten gevaar. Ze was dan ook niet meer in 't hospitaal, maar in haar eigen huisje. Neen, neen, ik moest toch even gaan zitten, wat gebruiken, eens opsteken....

Doch alle verzekeringen van den dokter stelden mij niet gerust. Ik wist, dat ik hem volkomen vertrouwen kon, en toch was 't of de stoel onder me brandde. Ik sprong dus meteen weer op en sprak: Dokter, neem me niet kwalijk, maar ik wil toch liever eerst eens gaan kijken.

Toen ik het armoedige huisje binnentrad, lag daar het oude moedertje te sterven, ofschoon nog bij volle bewustzijn. Ik diende haar het H. Oliesel toe en nog geen uur daarna was de brave ziel gehemeld....

In den namiddag ging ik met de boot door naar Ambon en kwam een paar weken later te Banda terug, om er eenige dagen te blijven. Toen ik goed en wel in 't hotel beland was, kwam de eigenares, een brave protestantsche vrouw, al gauw een praatje maken:

.... En Moeder Porax is intusschen ook overleden.

— Ja, op mijn doorreis naar Ambon ben ik nog even bij haar geweest.

— O kijk.... Ziet u pastoor, eenige dagen vóór haar sterven heb ik haar opgezocht en ik zeg zoo tegen haar: Moeder Porax, het loopt op een eindje. — „Neen, neen, nog niet, zei ze: bij ons Katholieken is dat anders, eerst moet de pastoor nog komen en dan ga ik pas dood." En, zoo is u er nog geweest....

Een rijk heer met eigen huiskapel en eigen huiskapelaan sterft zonder de laatste H.H. Sacramenten. Een arm vrouwtje op een afgelegen eiland, waar de priester maar een paar maal in 't jaar verschijnt, ligt als 't ware te wachten met sterven op zijn komst.

Een ander onzer missionarissen overkwam het, dat de boot heel toevallig door bizondere omstandigheden een plaats aanliep, die op de dienstregeling niet voorkomt. De missionaris vond daar een Katholiek, die op sterven lag en die God niet genoeg bedanken kon, dat hij hem door zoo'n bizondere beschikking Zijner voorzienigheid een priester toezond om hem tot den dood voor te bereiden.

Zoo geeft God Zijne genade waar en wanneer Hij wil, ook vaak tegen alle menschelijke voorzieningen in. Doch als wij ons best doen om op Zijne komst voorbereid te zijn, ontbreken Hem de middelen niet om ons veilig de eeuwige haven binnen te voeren. Zoo was allicht voor dien rijke, door angstvalligheid gekweld, een plotselinge dood, die hem een benauwenden doodstrijd spaarde, evenzeer een blijk van Gods goedheid.

De mensch wikt en God beschikt; en troostend is het voor ons wel, dat Hij soms op treffende wijze toont, dat Hij niet in gebreke zal blijven den weg te effenen, waar een mensch naar best vermogen tracht tot Hem te gaan.

H. GEURTJENS, M. S. C.

Onbeperkt vertrouwen hebben in Gods vaderlijke Voorzienigheid is even vereerend en vleiend voor God als troostvol en verdienstelijk voor ons zelf.

SCHOOLTUINEN OP CELEBES [1])

Schrijven van den Z.E. Pater H. CROONEN, uit Oisterwijk, Kloosteroverste op Celebes.

Gij zult U herinneren, dat vóór ruim twee jaren in deze Annalen een mooie serie van foto's is verschenen, bij gelegenheid van het afscheid van Mgr. Vesters en ongeveer een jaar later bij gelegenheid van de komst van Mgr. Panis. Bij die feesten heerschte eene ongewone drukte, en honderden, ja duizenden

1) De schrijfwijze van dit woord is volgens de *officieele* spelling nù weer met een c.

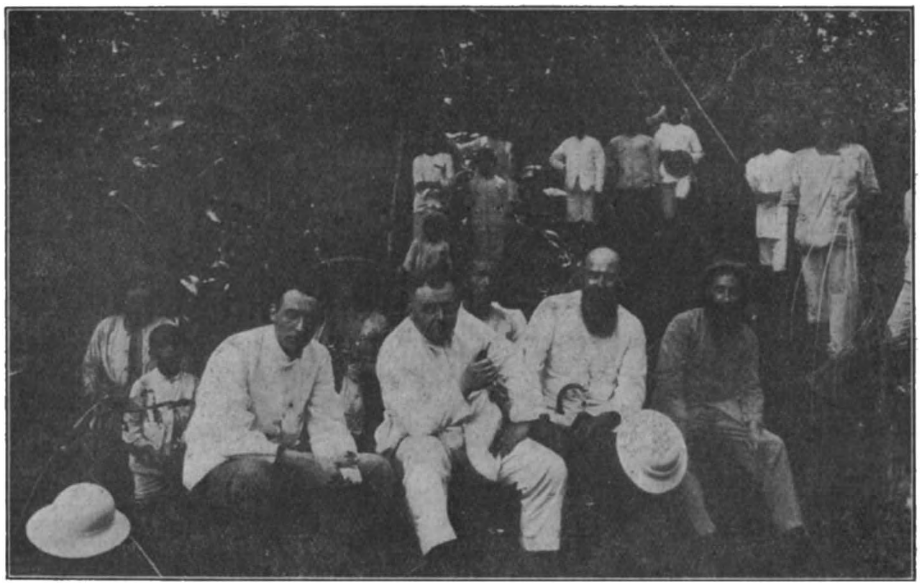

Boven: SCHOOLTUIN VAN TOMOHON. OP DEN VOORGROND (V. LINKS N. RECHTS): E. BR. MULDERS, W.E. PP. KLEMANN EN DOMSDORFF, INSPECTEUR WILMINCK, W.E. P. PEETERS. *Beneden:* SCHOOLTUIN VAN WOLOAN: RUST NA 'T WERK. (V.L.N.R.) W.E. PP. DURAY, PEETERS EN CROONEN, E. BR. V. D. LINDEN

kwamen bijeen, om gezamenlijk dat afscheids- of inkomstfeest te vieren. Ook deze brief is vergezeld van zoo'n serie foto's, en op het eerste gezicht zult Gij u afvragen: Wat voor feest hebben ze daar weer gevierd? Doch wat die foto's U te zien geven, is heel wat anders dan een feest. Het zijn foto's die genomen zijn bij gelegenheid, dat onze Katholieken hun *werkdag* hadden in hunne school- of kerk-, of als ge wilt *„school-kerk-tuinen"*, waarvan de eer der organisatie op de eerste plaats toekomt aan Pater Domsdorff, Directeur onzer Normaalschool en Beheerder onzer Inlandsche Scholen.

Ziehier in het kort welke de aanleiding was tot de stichting dier „tuinen".

Evenals in Holland is de regeering hier sinds een tweetal jaren steeds bedacht op bezuiniging. Nu wil ik hier niet gaan beoordeelen in hoever die bezuiniging redelijk wordt toegepast en terecht of ten onrechte

Boven: SCHOOLTUIN VAN TOMOHON: KIEKJE VAN HET TERREIN IN VOORBEREIDING. OP DEN ACHTERGROND DE FAMILIE DE KLERK, HARE BELANGSTELLING IN HET WERK DER PATERS TOONEND. *Beneden:* ITEM. NA DEN ARBEID WERD HET VOLK GEKIEKT OP HET TERREIN VAN DE R. K. NORMAALSCHOOL

SCHOOLTUINEN OP CELEBES: E. BR. FREDERIKS VELT EEN BOOM

wordt doorgedreven. Wat daar van zij, in den loop van het vorige jaar kwam de kennisgeving, dat de regeering het plan had in 1925 schoolgeld te gaan heffen. Dit nu was iets geheel nieuws voor de bevolking. Die beslissing was dan ook een bron van bezorgdheid voor Pater Domsdorff. Hoe zou hij aan dat schoolgeld komen, want indien het zelfs voor de regeering een heele last is om het belastinggeld bijeen te krijgen, nog erger zou dat zijn voor de schoolgelden. Indien zelfs in Europa de bevolking moest gedwongen worden door de schoolwetten om de kinderen ter school te zenden, dan mag het niet verwonderen, dat hier het nut, ja de noodzakelijkheid van het onderwijs nog niet zoo hard gevoeld wordt. Indien dan bij gratis onderwijs men menigmaal de ouders moest wijzen op hun plicht van de kinderen ter school te zenden, dan was er wel reden voor den Beheerder der Scholen om te vreezen dat door het verplichte schoolgeld menig kind door de ouders van de school zou verwijderd blijven of ze des te eerder zou moeten verlaten, zeer ten nadeele van die kinderen en van de ouders zelf. Zulks nog des te meer, wijl er over het algemeen weinig geld onder de bevolking is. Er wordt hier nog zeer veel gehandeld zonder geld, enkel door ruil, of door beurtelings te werken de een voor den ander, zoodat de lui geen geld in handen krijgen. En dit is nog meer 't geval voor onze Katholieken, die zooals overigens in zeer vele landen, over het algemeen de armere bevolking uitmaken, wellicht omdat in het algemeen O. L. Heer aan de armeren meer zijn genaden en het licht van het Ware Geloof schenkt en hun zijn voorliefde toont, omdat zij meer op Hem in zijn aardsch leven gelijken.

Pater Domsdorff voorzag die moeilijkheden en overwoog al aanstonds hoe hij ze zou kunnen overwinnen: voor onze Katholieken de scholen bchouden, zonder hen te verplichten tot de betrekkelijk zware lasten van het schoolgeld. De oplossing der moeilijkheid zou hij vinden in het *aanleggen van tuinen*, wier opbrengst zou volstaan om het noodige schoolgeld bijeen te krijgen. Het plan werd goed overdacht en toen de mogelijkheid vaststond, werd het ook zonder uitstel ten uitvoer gebracht. Den onderwijzers werd het plan uiteengezet, wijl zij natuurlijk ook innig in die zaak betrokken waren; en dezen moesten er in hunne dorpen de bevolking over spreken en deze aanzetten tot het zoo spoedig mogelijk aanleggen van tuinen.

In verschillende dorpen werd terstond flink aangepakt en na eenige weken had men reeds den noodigen grond gevonden en op vastgestelde dagen trok al wat werken kon naar den tuin om dien te bewerken, te bezaaien of te beplanten.

Doch niet overal kon men zoo gauw geschikte terreinen vinden en moest er nog heel wat gezocht en besproken worden, alvorens men daarmee gereed was. Pater Domsdorff zat ondertusschen niet stil en trok dan hier dan daarheen, hier om de bevolking

SCHOOLTUINEN OP CELEBES: W.E. P. DOMSDORFF OP INSPECTIE

te feliciteeren met hun ijver en hun tuin te bewonderen, daar om de Katholieken op te wekken om hunne broeders na te volgen en flink aan te pakken, elders nog om verschillende moeilijkheden, die soms nog al zwaar waren, te helpen oplossen. Meermalen toch ook rezen er moeilijkheden op, ja zelfs kwam er tegenwerking van een zijde, waarvan men eigenlijk volle medewerking mocht verwachten. Immers indien de regeering bezuiniging zocht, mocht men dan niet van alle ambtenaren verwachten, dat zij, die bij ondervinding wisten hoe lastig het is de belastinggelden los te krijgen, het zouden toejuichen, dat de Bestuurder van het Kath. Onderwijs naar middelen zocht, om dien maatregel der regeering zonder groote lasten voor de bevolking toe te passen? Of was jaloerschheid de drijfveer van geheime tegenwerking, wijl anderen zulks niet van hun volgelingen konden of durfden vragen?... Feit is, dat men op verschillende plaatsen het schoone doel heeft tegengewerkt, en dat indien reeds verschillende tuinen mooie vruchten hebben opgeleverd, dit tot stand kwam ondanks die geheime, soms zelfs openlijke tegenwerking, door den krachtigen wil van Pater Domsdorff, die daarbij bijzonder bemoedigd werd door de hooggewaardeerde belangstelling van den WelEd. Gestr. Heer Wilminck, Inspecteur v. h. Onderwijs, die het goede weet te apprecieeren van welke zijde het ook komt, al is het zelfs van Roomsche zijde! iets wat voor menig ander hier een bovenmenschelijke krachtsinspanning eischt....

Bij gelegenheid nu dat onze Katholieken in de verschillende dorpen gingen werken, was het altijd een groote drukte, want iedereen wilde meehelpen en een deel hebben in de verdienste. Hoe druk het er soms toeging, is te zien op de foto's, die genomen werden door een onzer beste vrienden, den WelEd. Heer de Klerk, Hoofd der Manadoneesche School, die de Missie met raad en daad steunt, en die al onze Europeesche Katholieken tot voorbeeld strekt.

Uit die foto's blijkt, dat het terrein dat tot schooltuin is gekozen, niet altijd zoo pasklaar lag; in menig dorp moest eerst een echt oerwoud met eeuwenoude boomen van verschillende meters omtrek in 'n tuin worden herschapen; onder de gloeiende zon moesten die boomen omgehakt en al het hout opgestookt en dan de grond omgewerkt worden.

Ook liggen die tuinen zoo maar niet aan huis. Hier in *Woloan* moeten de lui eerst een anderhalf uur tippelen, dan nog drie kwartier door een echt wild bosch. En dan midden in het bosch, waar nog nimmer menschenhanden hebben gearbeid, op echt maagdelijken grond, daar ligt de hoop der toekomst. Daar zal, zoo gauw de grond klaar is, eerst maïs verbouwd worden, te midden van al die neergevelde reuzen. En als dan dat hout voldoende is opgeruimd, zal men er kokospalmen planten of koffie of rubberboomen. En de opbrengst is dan voor afbetaling van schoolgeld; de rest wordt bewaard voor de kerk.

SCHOOLTUINEN OP CELEBES: W.E. P. PEETERS VOOR EEN DER TE VELLEN REUZEN.

In *Tomohon* hebben ze op een uur afstands een bosch ontgonnen van wel 40 H.A. groot, waar reeds koffieplanten groeien en waar men binnen enkele jaren een mooien oogst hoopt binnen te halen. Ondertusschen wordt er ook maïs verbouwd om tot dan de schoolgelden te kunnen betalen.

In *Taratara* ligt de tuin op een half uur afstands en heeft men een ouden Gouvernements-koffietuin omgeschapen in kerktuin. Ge moet nl. weten, dat vóór een 40 tal jaren het Gouvernement hier overal koffietuinen had laten aanleggen, waarvan de opbrengsten in 's lands kas kwamen. Doch die instelling is opgeheven en die tuinen zijn langzamerhand verwilderd en weer bosch geworden. Doch nu zijn er weer vele in particulier gebruik overgegaan of door de regeering verkocht.

Elders heeft men een klappertuin gekocht, of van andere personen stukken tuin in gebruik gekregen.

De tuinen hebben behalve de stoffelijke voordeelen nog dit gunstig gevolg, dat ze een opvoedende kracht bezitten. Ze hebben nl. aan onze lieden getoond, hoe door arbeid, door grootere inspanning, groot voordeel kan verkregen worden. Te veel toch leven de menschen hier van den eenen dag in den anderen, zonder zich om de toekomst te bekommeren. Geld

hebben ze niet, en als ze dan bijzondere uitgaven hebben, zitten ze in zak en asch en weten niet hoe die te dekken. Zoo zagen ze ontzaglijk op tegen die schoolgelden, en klaagden steen en been, dat zij die onmogelijk konden betalen. Zoo ook bij andere gelegenheden: als ze op eèns voor noodzakelijke uitgaven kwamen te staan, wisten ze geen raad, en moesten dan noodgedwongen grond tegen lagen prijs verkoopen of tegen woekerrente geld opnemen.

Die rente hier is fabelachtig. Sommigen ontzien zich niet *per maand tien procent* te vragen. Zoo doen Chineezen en Arabieren met de Inlanders. Doch door die schooltuinen is hun de gedachte ingegeven, dat, willen ze geld hebben, ze moeten werken, en dat ze door dat werk het noodige kunnen krijgen. Dan behoeven ze niets te verkoopen, dan behoeven ze niet meer te leenen... en te worden afgezet.

Door dit werk is den inlanders ten slotte ook de gedachte bijgebracht, dat zij zelf ook naar hun krachten moeten bijdragen tot uitbreiding van ons H. Geloof onder hun broeders, op de eerste plaats door het mede bestrijden van de uitgaven die voor hen geschieden, en later ook voor de uitbreiding van het missiewerk zelf. H. CROONEN, M. S. C.

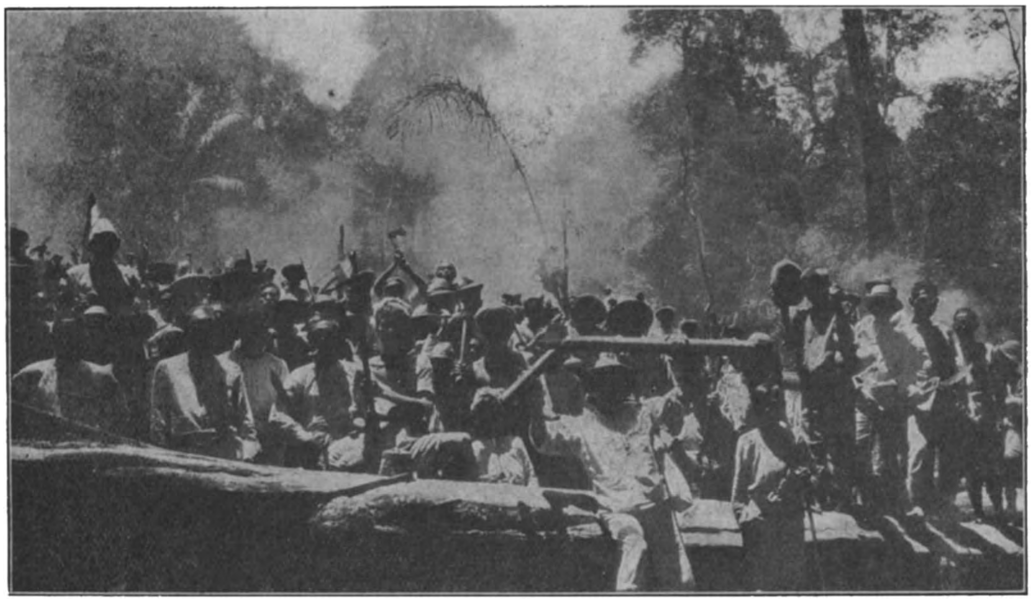

Boven: SCHOOLTUIN VAN WOLOAN: HET OMGEKAPTE HOUT WORDT IN BRAND GESTOKEN: DE EENVOUDIGSTE MANIER OM 'T OP TE RUIMEN. *Beneden:* ITEM: WOLOANS KATHOLIEKE MANNEN NA HET ETEN EVEN GEKIEKT

DE AARTSENGELEN MICHAEL, RAPHAEL EN GABRIEL.
(Feestdag van dezen laatste 24 Maart) NAAR PIERO DI COSIMO.

UIT DE BARRIO'S VAN HINATUAN (PHILIP.)

Door den W. E. Pater GREG. MEES, uit Amsterdam.

VI. MALIXI.

We zijn op tournée door het binnenland van Hinatuan. We hebben hier ook 'n vlaag gekregen van den 20e-eeuwschen snelheidswaanzin, en omdat het te langzaam ging, de barrio's één voor één te bezoeken, met het tijdverlies van de respestievelijke heen-en terugreizen, is er besloten, vier barrio's in het binnenland maar in éénen trek te bezoeken. En aldus geschiedt het: deze dorpen zijn: Malixi, Marikangkang, Batonan en 't Manobodorp Soriano.

Er is dezen kant uit nòg een barrio, n. l. *Carpineto*, maar die staat op het punt tot het „niet-eens-gehucht-zijn" terug te keeren: geen kerk, geen convent, en, o ramp (!), zelfs geen openbare school meer: het doodvonnis is geteekend! Daarom kan dit oord niet meer bezocht worden. In elk van deze barrio's verblijf ik ongeveer een week om te doopen, biecht te hooren en huwelijken in te zegenen.

Mijn mandaat in Bislig was begin Maart afgeloopen door den gelukkigen en behouden terugkeer van den Pastoor. Na in Hinatuan het feest van den H. Jozef gevierd te hebben met heel veel biechten en H. H. Communies, ben ik op stap gegaan; daaraan voorafgaand een flink aantal uren varen door de schilderachtige rivier van Hinatuan.

Nu sta ik op het punt Malixi te verlaten. Ik wacht alleen nog maar op de lui van Marikangkang, die m'n bagage naar hun dorp zullen brengen, drie uur ver door de tropische wildernis en even tropische moddcr. Hoe verder men komt, hoe sporadischer de kenteekenen

der beschaving worden. Men krijgt meelij met het volk dat hier woont, overal verspreid in de ilayas, met weinig levensbehoeften, het is waar, maar ook met o zoo weinig afwisseling in hun leven van hard werken. Het aantal feitelijk onderhoorigen van de barrio Malixi is zeer groot: het mag gerust op een duizend worden geschat, en in 't dorp zelf staan nog geen 30 huizen.

De stichting dateert van een 30 jaar terug, nog in den Spaanschen tijd, toen daar verzameld werd al wat naar het binnenland gevlucht of uitgeweken was, omdat ze iets op hun kerfstok hadden: achterstallige belastingen, nietondergane straffen, buitenechtelijke samenleving, etc. Daar voegden zich nog bij pas- of nietbekeerde Manobo's en dat allegaartje vormde het dorp Malixi.

CARPINETO: VOORMALIGE KERK EN OPENBARE SCHOOL.
(ZIE BRIEF P. MEES).

De bandietennatuur zit er nog wel 'n beetje in: erg toeschietelijk zijn ze niet, en ik geloof dat men buitengewoon taktisch met dit volk moet kunnen omgaan, wil men er iets van gedaan krijgen. Pater B. v. Riel, z. g. heeft hier lange jaren met succes gewerkt.

De laatste maanden was hier ook de besmetting der Colorum-sekte overgewaaid. Dank zij het krachtig optreden van mijn Pastoor, den Z. E. P. J. N. Jansen, hadden ze allen in Februari een document geteekend, waarin ze verklaarden van alle gemeenschap met de sekte af te zien, en zich te gedragen zooals het waren christenen past.

In Maart kwam ik hier om hun de gelegenheid te geven, hun goeden wil te toonen. De oogst, dien ik deze week binnenhaalde, was schraal, heel schraal: 80, zegge en schrijve, tachtig Paaschcommunies in dat dorp! 26 kindertjes gedoopt, één onwettig paartje getrouwd, benevens nog een katholiek kerkhof ingezegend. Daarbij H. Mis moeten lezen in een provisorische.... ik weet niet hoe ik 't noemen moet: eigenlijk zou er „kerk" moeten staan; het leek op alles, behalve op een kerk of kapel of iets dergelijks. Ik weet het wel, in den aanstaanden drogen tijd zal er een goede kerk worden gebouwd, met planken wanden en zinken dak, maar dat neemt niet weg, dat het nú allertreurigst was.

Omdat de Pater er was en omdat er gedoopt werd, moest er feest gevierd worden. Het slachten van karabau's en varkens en het aan het spit-braden van speenvarkens was dan ook, om zoo te zeggen niet van de lucht. Met volle muziek werden de doopelingen afgehaald en teruggebracht, en onderweg knalde het vuurwerk. „Vivo" zooals de menschen hier zeggen, genoeg, maar ik kon er me niet van harte mee vereenigen, want ik wist dat er na afloop „bal" met braspartijen zou plaats hebben.

Wel machtig moet de genade zijn, om hier vruchten van christelijk leven voort te brengen, De menschen zijn hier verzonken in materialisme, zonder beschaving, uitsluitend levend voor hun lichamelijke nooden: met als hoogste zorg, bijspijs te vinden bij hun rijst, en geld te verdienen met het zware werk van abacastroopen, en dat geld dan ook weer zoo gauw mogelijk weg te gooien, vooral aan den drank. Spreek die menschen dan maar van God en het goddelijke, dien enkelen keer dat ze een Pater zien (voor wien de kinderen nog met groot gekrijt wegloopen): ze lachen en schokschouderen wat, het gaat hun heel-bekrompen begrip te boven!... Maar laat de eerste de beste zoogenaamde toovenaar komen met zijn praktijken, of de eerste de beste, al staat die dan ook bekend als een gemeen sujet, hun vertellen, dat over een week de wereld vergaat, dat ze moeten bidden en processies houden, niet meer werken: dat ze, al sterven ze na drie dagen weer zullen verrijzen, — zonder tegenstand wordt hij geloofd en alles gebeurt, zooals hij het verlangt!... Ook hier is het ongeloof nauw verwant aan het bijgeloof.

Och, het zijn stakkerds. Met veel geduld, veel gebed en veel heiligheid, zal Christus' levenwekkende genade ook onder hen vruchten voortbrengen.

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Volgens een schrijven van den *E. Br. Lipman* heerschte er *begin December* op Klein Kei een groote droogte. Reeds weken lang had 't niet geregend en er was bij de Paters te Langgoer nog slechts voor 14 dagen drinkwater in voorraad. De menschen gebruikten reeds de blaren van de boomen voor voedsel en drank. De tuinen waren verdroogd en hongersnood was dreigend.

Den 19en Maart a. s. hoopt de Eerw. Broeder *H. Mulders* uit Utrecht, thans werkzaam in de Missie van Celebes, zijn Zilveren Professie-feest te vieren. Den 21en dezer maand herdenkt de Eerw. Broeder *Volkerius Deen* Grootebroek, een onzer oudste Broeders-Missionarissen, op het oogenblik in het Vicariaat van Rabaul, den 40n verjaardag van zijn Geloften. Aan beide Missionarissen onze beste gelukwenschen!

In den loop van 1925 werden in onzen werkkring van *Brazilië* vier nieuwe parochies opgericht, nl. te Avahy, Pirajuhy, Presidente Alves en Cafelandia. Aan de nieuwe groote kerk van Campinas werd voortgebouwd, zoodat thans het priesterkoor geheel klaar is gekomen.

De H. E. Pater Provinciaal, Gér. Baptist, en de Z. E. Pater J. Zandvliet, die een *visitatie, reis* deden bij onze Braziliaansche Confraters keerden einde Februari in het vaderland terug.

Den 23n Febr. l. l. vertrokken van Genua per S. S. „Trier" de Eerw. Zusters M. Fabiana (C. de Groot) uit N. Amstel, M. Apollonia (M. J. van de Walle) uit Hulst. M. Pauline (W. van Run) uit Driel en M. Catharina (M. Slingerland) uit Zoeterwoude, allen van de Congregatie der Dochters van O. L. Vrouw van het H. Hart (Moederhuis Tilburg) naar de Missie van Rabaul.

Een Duitsche Pater, die reeds in deze Missie werkzaam was, en vier Duitsche Zusters begaven zich bij dezelfde gelegenheid naar genoemde Missie.

DE H. E. PATER G. BAPTIST EN DE Z. E. PATER J. ZANDVLIET OP VISITATIEREIS IN BRAZILIË, GEKIEKT VOOR DE PASTORIE VAN CAFELANDIA: MEEST LINKS E. BR. V. D. BORNE EN W. E. PATER FONTANET

DE EUCHARISTISCHE KRUISTOCHT.

VI. PRACTISCH BESLUIT.

Na al de voorgaande uiteenzettingen over den E. K. valt het niet moeilijk meer, te antwoorden op de vraag, die eenieder zich stellen kan: Welk nut heeft dat alles voor mij? Wat kan ik voor dat werk doen? Hoe kan ik deelnemen aan dien Kruistocht?

Allereerst kan de studie van deze beweging, vooral in werkjes als die van Dr. Poppe, *veel goed doen aan onze eigen ziel.* Het is zoo'n echte hooge bovennatuurlijke geest, die daaruit ademt en die zoo goed aandoet tegenover al het materiëele en natuurlijke, dat ons van alle kanten omringt. Veel van hetgeen daarin voor kinderen gezegd wordt, is ook zeer practisch voor ouderen en voor onszelf, al zal de toepassing dan ook wat verschillen.

Geheel de bovennatuurlijke geest, die erin uitkomt, is over te nemen voor ons eigen geestelijk leven en voor al ons werken voor anderen. Mochten we steeds meer en meer beseffen en ernaar handelen, dat Gods genade hoofdzaak is tot alle goed en dat die genade moet afgetrokken worden door gebed en offer; — mochten we ons ook steeds door bovennatuurlijke beweegredenen en vooral door de liefde tot Jezus laten leiden in alles wat we doen. Hoeveel verdienstelijker, volmaakter en gemakkelijker tegelijk zou onze plichtsvervulling worden, het vermijden van kwaad en het volbrengen van allerlei goed,de onderwerping aan allerlei bepalingen van wetten en overheden en het verdragen van allerlei grootere en kleine onaangenaamheden, indien we alles steeds opvatten volgens den geest van den E. K. met de gedachte: „Jezus verlangt van mij, dat ik dit of dat doe" of „ter liefde van Jezus en met Maria wil ik dit doen". —

Ons geestelijk leven kan er ook slechts bij winnen, wanneer Jezus in zijn H. Sacrament meer en meer de zon wordt, die alles belicht en verwarmt, doet leven en doet werken, en Maria „als het blauwe uitspansel", waaruit die zon ons tegenstraalt. Mochten we ook meer en meer beseffen, dat Jezus, die door de H. Communie in ons komt, steeds in ons blijft door Zijne Godheid met den Vader en den H. Geest en ook door de werking van Zijn H. Menschheid; dat Hij in ons volop wil leven en werken, groeien en vruchten dragen; en dat Maria als Moeder van Jezus en onze Moeder steeds aan Jezus' zijde staat en ook aan de onze, dat we Haar daarom moeten eeren en beminnen met Jezus en het best alles doen door Haar en met Haar.

Praktijken als het bijzonder punt, het wekelijksch en dagelijksch overzicht of onderzoek, het bidden en werken voor bepaalde intentie's, het verrichten van verstervingen en vooral het „nooit klagen" (N. K.), de dagelijksche opdracht, schietgebeden en goede godsvruchten passen in elk christelijk leven. Ook bonden, lectuur en allerlei andere werken in den geest van E. K. kunnen goed zijn voor grooten zoowel als voor kleinen.

Aldus zelf van den E. K. geest doordrongen en zich vormend tot een degelijk steeds volmaakter christelijk leven, zal bijna ieder nog gemakkelijk gelegenheid vinden om dat werk ook bij anderen *actief te bevorderen*. Alle opvoeders vinden hierin een prachtig middel, waardoor ze hun taak bovennatuurlijk kunnen verheffen en vruchtbaar maken. Het zal zeer zeker tijd en moeite vragen, doch die is wèl besteed en wat men niet zelf alleen kan, dat kan men dikwijls goed door medehulp van anderen. Niet door ieder en niet overal kan àlles gedaan worden, wat tot de E. K. actie behoort, doch allicht kan er iets voor gedaan worden en gelijdelijk aan meér. Het werk, dat men reeds doet, zal er gewoonlijk ook bij winnen, als men het bezielt door den E. K. geest en daarnaar inricht. Ook degenen die geen opvoeders zijn van beroep, kunnen bij allerlei gelegenheden medewerken in dienzelfden geest en tot hetzelfde doel, en propaganda maken voor dit mooie werk.

Alleen zij hier nog opgemerkt, dat al wat organisatie betreft, zooveel mogelijk in afhankelijkheid en onder de leiding van de geestelijke overheid moet gehouden worden. De E. K. actie is te bovennatuurlijk dan dat zij niet strikt hiërarchisch zou willen zijn: het is vooral door en in vereeniging met de bedienaren van Zijn H. Kerk dat Jezus gewoonlijk Zijne genade meedeelt. Als bestuurders der gemeenschap, waarover zij zijn aangesteld, hebben zij te zien wat volgens omstandigheden het best is voor de hun toevertrouwden; daarnaar hebben zij zelf te handelen en anderen met hen.

Wat ten slotte allen zeker kunnen, is dit werk bevorderen door *gebed* en *offer*. We zeiden reeds, dat de E. K. wil zijn een groote wereldactie tegen het algemeen bederf en de steeds toenemende vermindering van zedelijkheid en godsdienstigheid. Kinderen moeten daartegen beschermd worden van hun prilste jeugd af;

kinderen moeten gevormd worden tot een echt christelijk leven, dat stand houdt: ouderen moeten in het goede behouden en hooger opgevoerd worden. Een ware kruistocht is daartoe noodig, een groote strijd als op leven en dood, een intens werken met alle beschikbare krachten. Gods genade alleen echter kan het verhoopte succes doen bereiken en die genade moet afgetrokken worden door gebed en offer, in vereeniging met Jezus' heilig gebed en offer en dat onzer hemelsche Moeder.

Zijn er dan vele goede intenties, waarvoor men zijn gebeden en goede werken en offers opdragen kan, het welslagen van dit werk is er zeker een dat geen christen onverschillig mag laten en dat wellicht tot nog grootere edelmoedigheid aan kan zetten. Het is immers een werk van *onzen* tijd, een werk van *onze* wereld, van *ons* land, van *onze* gemeenschap wellicht, het moge worden een werk van ieders parochie en van ieders huisgezin. Het is tegelijk niets anders dan een nieuwe vorm van het aloude werk en den alouden strijd, dien Christus op de wereld is komen brengen voor de vestiging en de uitbreiding van Zijn Rijk over heel de wereld en in alle zielen afzonderlijk.

Mogen dan steeds meer vurige bidders en edelmoedige offerzielen zich interesseeren aan dit mooie werk. Roepen we daartoe op de kinderen zelf, de zieken en lijdenden, kloosterlingen en allen, die van goeden wil zijn. Geven we ons zelf daartoe ook zoo edelmoedig mogelijk volgens Gods H. Welbehagen en Zijne genade.

Mogen zoo krachtdadig bevorderd worden de vestiging en de bloei en het welslagen van den E. K. in onzen eigen kring, in heel ons land en over heel de wereld — tot het ware grootste goed van onze kinderen en alle christenen, tot meerdere eer van God, tot vreugde en eerherstel van Jezus' H. Hart en tot voldoening ook van onze hemelsche Moeder.

DR. L. HOUTEPEN, M. S. C.

VOOR GELOOF EN ZEDEN

DE ONSTERFELIJKHEID DER ZIEL. VII.

Gaan we thans over tot de *meest bekende* beschaafde volkeren der oudheid. Onder hen werd eveneens het voortbestaan der ziel na den dood des lichaams, niet alleen *aangenomen in de algemeene overlevering des volks* maar ook *wetenschappelijk gestaafd* door de uitmuntendste wijsgeeren, wier gezag heden nog wordt aangehaald door de moderne „wetenschappers" voor allerlei vraagstukken van het menschelijk weten. In hun lessen en geschriften vertolken zij niet alleen hun persoonlijk gevoelen maar zijn zij ook de woordvoerders van het volk.

Het *Grieksche* volk geeft ons in zijn oudheid de zekerste getuigenissen omtrent de vraag, die ons hier bezig houdt. Zelfs de beknopte uiteenzetting, die we er hier slechts van kunnen geven, zal ons opnieuw overtuigen, hoe diep en onuitwischbaar het denkbeeld van een toekomstig leven en 't voortbestaan, in 's menschen geest en hart is gegrift.

Een der heiligste plichten bij de Grieken was de beaarding der dooden, omdat volgens hun wangeloof de zielen der overledenen zonder begrafenis niet binnen konden gaan in het eeuwig rijk van geluk. Schande en heiligschennis was het daarom, dezen plicht te verzuimen, en zware straffen stonden er dan ook op, zelfs als legeroversten hun gesneuvelden (vriend of vijand) niet ter aarde bestelden. Antigone, een zwakke vrouw, zien we met groote heldhaftigheid het bevel trotseeren van een machtig vorst, die de begrafenis van haren broeder uit wraakzucht had verboden. Homerus' groote gedicht is èèn doorloopend betoog voor de onsterfelijkheid. Maar geen dichter heeft die mooier beschreven als Pindarus. Deze zegt ergens het volgende:

„Een rechtschapen man kan over zijn toekomst gerust zijn. Maar de zielen der ondeugdzamen worden hiernamaals gestraft. Een strenge vierschaar spreekt onder de aarde het vonnis uit over de zonden en wreedheden. De goeden worden daar geëerd, omdat *zij* de goden geëerd hebben: de liefelijke geuren van het zalige rijk omgeven hen, en zij wandelen in vrede met de rechtvaardigen, terwijl de boozen onnoemelijk worden gefolterd. Al dringt gij door tot de diepste afgronden, al vliegt gij op tot het hoogste der hemelen, de sfraf die gij

verdiend hebt, zal U treffen òf reeds *hier* òf in het leven *hierna*!"

Dit is een gedicht weliswaar, maar het steunt op het algemeen gevoelen des volks, waarvoor het bestemd was, en op de leer der wijzen dier dagen.

De eerste dier wijzen is ontegenzeggelijk *Socrates*. In zijn onderwijs, uitsluitend mondeling, zette hij uiteen de overleveringen van zijn vaderland en den rijken schat zijner eigen denkbeelden. Drie punten maken de hoofdzaak zijner leer uit: God, de Voorzienigheid en de onsterfelijkheid. In zijn verdediging tegen een aanklacht van goddeloosheid, hem aangedaan wijl hij tegen den staatsgodsdienst was, spreekt hij onbewimpeld zijn meening uit omtrent het hiernamaals, en met de grootste kalmte aanhoort hij het doodvonnis.

Na hem kwam *Plato* zijn leer verder uitwerken. „De ziel is het „ik", zegt hij, en het *ik* is uitteraard onsterfelijk.... Met een eigen onafhankelijk leven begaafd, behoort de ziel het lichaam te beheerschen, en als zij daarvan ontdaan is, zal zij een gezuiverd en eindeloos leven voortzetten." Plato gebruikt overigens ongeveer dezelfde argumenten, die we reeds aanhaalden.

Voor Plato en Socrates hebben de modernen een buitengewone vereering. Daarom zij ons deze vraag geoorloofd: Waarom toch van deze geleerden alle hoofdstellingen bijna blindelings aanvaard en de voornaamste hoofdstelling zonder meer verworpen?...

Verworpen o. a. het volgende: „De ziel is het leven van het lichaam: het „leven geven" is haar taak, haar natuur: maar dan kan zij *zelf* niet sterven. Ware dat wèl zoo, dan zou de dood voor de slechten een weldaad en een winst zijn: maar hij is juist hun grootste schrik."

Vinden we hier niet a. h. w. een straaltje van de oorspronkelijke openbaring? En dat is toch het woord van een heidenschen wijsgeer!

Na hem komt de grootste denker die wellicht de oudheid heeft opgeleverd, n.l. *Aristoteles:* deze heeft heel de genoemde leer doorgezet en de onsterfelijkheid nieuwe bewijzen bijgebracht.

In Italië vinden we de *Etruskers*, waarvan b.v. afkomstig is de figuur van Charon, die als veerman van de eeuwigheid, de zielen moet brengen naar de andere zijde van het graf.

Bij de *Romeinen* was de onsterfelijkheidsgedachte zeer sterk. Dat blijkt feitelijk reeds meer dan overvloedig uit hun vereering voor de haard- of huisgoden, „de Laren", die de geesten der overledenen zijn. Deze vereering was mede een der heiligste en verhevenste plichten van een goed Romein, waarvan niemand ooit afwijken zou.

Deze algemeene gedachte aan de onsterfelijkheid is ook hier door de wijsgeeren overgenomen, geboekstaafd en van bewijzen voorzien Eèn dier wijsgeeren willen we slechts vermelden, n.l. den door zijn wijsgeerigen aanleg en vooral door zijn welsprekendheid eeuwig beroemden *Cicero*. Hij schrijft b. v.: Naarmate ik meer den dood nader, meen ik als op het eind van een lange scheepvaart het land te ontdekken en de haven binnen te loopen.... O hoe schoon zal hij zijn, die dag, als ik, mij verwijderend van de menigte en het slijk der wereld, zal heengaan tot de woning dergenen, die mij zijn voorgegaan.... In dat toekomstig leven zal ons geluk door geen driften verstoord worden: wij zullen betrachten, beschouwen, weggesleept door onze onverzadigbare begeerte naar waarheid. Wanneer ik de natuur der ziel beschouw, is het mij veel moeilijker haar te denken in het lichaam, waarin zij is als in een vreemd huis, dan opstijgend naar de eeuwigheid, haar vaderland."

Weliswaar spreekt Cicero over eenige „onverdragelijke twijfelaars", maar zooals op onzen tijd, zullen er wel altijd eenigen geweest zijn die het voordeeliger achten, dat er geen eeuwigheid bestaat. Omtrent deze uitzonderingen willen we het volgende opmerken.

1° Zij die dit dogma loochenen, zijn slechts weinigen in aantal, van lateren tijd en zwak van argumenten, om niet te zeggen dat ze heelemaal geen argumenten hebben, wat veel dichter bij de waarheid is. We zien hen steeds in de geschiedenis der eeuwen verschijnen, zoodra de zedelijkheid, de tucht en de godsdienst vermindert. Zoodra n.l. het lompe domme materialisme verschijnt met zijn zelfzucht en genotzucht.

2° „Wat men verlangt, dat gelooft men gaarne", zegt een oud en zeer waar spreekwoord. En nu verlangen zeer zeker sommige menschen, 't zij uit zucht naar onmiddellijk genot, 't zij uit vrees voor een schrikbarende toekomst, dat we gelijk zijn aan het dier en met dit sterven: waarmee men zondigt, wordt men meestal gestraft.

3° Maar intusschen is dit verschijnsel een nieuw bewijs geworden voor onze stelling, omdat op de eerste plaats daaruit blijkt dat heel veel menschen niet voor hun plezier de eeuwigheid behoeven aan te nemen, en niettegenstaande *dàt* toch de heele menschheid er steeds aan geloofde. En op de tweede plaats wordt de aanwezigheid van loochenaars een nieuwe versterking van ons bewijs, omdat ondanks hun mogelijke en onmogelijke uitdenksels, hun spot vaak en verachting, het menschdom tòch het geloof in zijn eigen waardigheid en onsterfelijkheid bewaard heeft!!...

(Slot volgt). W. Arts, M. S. C.

MUSSOLINI EN EEN ONZER MISSIONARISSEN.

(Uit een reisbeschrijving van den W.E. Pater DAVID COLTRÉ, M. S. C.)

Onder al de zaken, die in mijn hut zijn opgestapeld, bevinden zich een fiets en een prachtig zadel. Waar vandaan komen die? Ja, dat is een interessante geschiedenis.

Bij mijn priesterwijding had ik ook een fototoestel ten geschenke gekregen. Op 'n mooien dag moest dat geprobeerd worden natuurlijk. Maar waàr zou dat het beste gaan? Bij de villa Pamphili [1]), dat spreekt van zelf! daar zijn prachtige vergezichten, en ... kan men zich een schooner achtergrond denken?

Ik sloot mij dus op een achtermiddag bij de jongens van het Klein Liefdewerk aan en hield bij een heerlijk stuk weiland stil om rond te zien naar het beste voorwerp, waarop ik mijn objectief kon loslaten...

Opeens klinkt van rechts paardengetrappel, en een ruiter komt in volle vaart aanrennen.

— Maak plaats! Maak plaats! — Het is Mussolini!

Ik maak voor heel de wereld geen plaats. En terwijl het paard in gestrekten galop over mij heen scheen te zullen rennen, plaats ik mij er juist vòòr en roep:

— Halt!

Het was werkelijk Mussolini zelf!

— Excellentie, zeg ik, een klein oogenblikje astublieft. Ik moet nl. mijn toestel probeeren!

De dictator, verstomd van zulk een vermetelheid, houdt werkelijk in....

— Zeker, Eerwaarde, zeker!... Die vervloekte fotograven volgen je overal!

Ik richt mijn kodak. De plaat is klaar.

— Zoo!... opgelet!

Het paard beweegt zich iets, maar 't is te laat.

— Klaar, Excellentie, dank u zeer!

— Geen dank, Eerwaarde. Maar ik hoop later ook een afdruk ervan te krijgen...

— Natuurlijk!... Een buitengewoon toestel, dat...

Mussolini geeft zijn paard de sporen en ik ga op een draf naar huis.

Vlug natuurlijk de plaat ontwikkeld! De hemel stort boven mij in!... Van Mussolini geen spoor!.. Alleen een stuk staart staat op de plaat, een stuk paardenstaart....

1) De Pater woonde, voòr zijn vertrek naar de M ss e, te Rome.

En voor zulk een foto heb ik mijn leven op het spel gezet!... —

Maar de geschiedenis is nog niet uit!

Had ik Mussolini zijn paardenstaart thuisgestuurd, dan had hij mij in 't gunstigste geval een portie ricinusolie [2]) laten bezorgen.

Ik deed het dus anders. Ik neem een foto van mezelf en stuur hem die met het volgend schrijven:

„Excellentie, het is heelemaal mis geloopen, volkomen mislukt! Wijl ik U nu uw eigen portret niet kan sturen, sta mij toe het mijne hierbij in te sluiten als een klein aandenken aan mijn vertrek naar de Missie. Ik ben nl. Missionaris en ga naar Nieuw Guinea. Als mijn aandenken U bevalt en U mij uw welwillendheid niet wil onthouden, zoo veroorloof mij U tegelijk een praktisch voorstel te doen.

In de missie zou ik gaarne een stevige fiets, een militaire fiets hebben, voor een medebroeder, Pater Vitale van Gildone, die daar reeds 37 jaar is. Ik zelf houd mij liever bij een paard. En wijl het hart van een missio aris ook in de verre gewesten nog voor zijn vaderland slaat, had ik ook nog graag een Italiaansche vlag."

Ik vervoegde mij aan het paleis Chigi, gaf den brief aan een portier en ging naar huis. Twee weken waren al voorbij en nòg geen antwoord! Ik dacht al bij me zelf: In welke kast zou mijn brief wel zijn blijven liggen? — Maar op een blamage meer of minder komt het ook niet aan!

Daar komt na de derde week op een dag een onderofficier van het tweede Bersaglieri-regiment en brengt mij op bevel van den Minister van oorlog een militaire fiets. Den volgenden dag komt een sergeant van het 13de-regiment veldartillerie mij een prachtig officierszadel overhandigen. Nog drie dagen later meldt zich een soldaat van het commissariaat aan de Sapienza met een groote vlag en verontschuldigt zich over de vertraging:

— Er was niets te krijgen: de Minister moest naar Turijn schrijven, daar er in Rome geen enkele voorradig was!... —

En dan moet men nog zeggen, dat Pater Coltré geen buitenkansjes heeft!...

2) Een purgatief.

DE EIKENHOF

Toen de boerin met haar zoon naar den Eikenhof ging, zei zij tot hem:

— Ik weet niet, Andries, wat vader zoo dringends met je te bespreken heeft. Zoo even is er een Jood uit Heinsbach bij vader geweest met een wissel uit Berlijn. Nu laat vader je roepen. Weet je er iets van ?

Andries werd zoo rood als 'n kreeft. Wat

— *Ken je dat?*

een onweer zal er nu boven je hoofd losbarsten, dacht hij, als die Jood Bamberger zijn wissel ter betaling heeft aangeboden.

— Kind, sprak de moeder angstig, ik ben bang dat er een ongeluk dreigt. Je vader scheen verschrikkelijk kwaad. Ach, moge de lieve Moeder Maria ons bijstaan!

Als zij beiden het huis binnenkwamen, vonden zij den boer met neergebogen hoofd bij de tafel zitten. Hem aankijkende, reikte hij Andries den wissel, met de woorden: «*Ken je dat?*»

Bevend viel Andries voòr zijn vader neer en stotterde: Vergeving, Vader, men heeft mij verleid!.....

De boer stond op. Zijn oogen schitterden, zijn gezicht werd rood en met geweldige stem riep hij: Kwajongen! Om je lusten bot te vieren, heb je de smetlooze eer van je familie vernietigd. Eeuwenlang hebben de Wölferts standgehouden als een rots in zee en nu!..... Mijn God!.. Weg! uit mijn oogen! —

Uitgeput viel de arme man op zijn stoel terug; de moeder wenkte den zoon de kamer te verlaten. De boer geraakte buiten zinnen, zijn gezicht werd donkerrood, en zijn vrouw maakte den boord van zijn hemd los, want zij vreesde een beslag, wat inderdaad ook volgde.

Op 't roepen van zijn moeder schoot Andries bij, en toen hij gezien had wat gebeurd was, liep hij zoo vlug hij kon naar het land om zijn broers en zusters te roepen: dan spande hij een paard voor een sjees en reed naar de nabijgelegen stad om een dokter. Zijn broer snelde naar het dorp om den pastoor en Jozefa hielp moeder bij het verplegen.

Toen na een halfuur de dokter kwam, keurde hij de maatregelen, die de boerin had genomen, goed en riep daarop spoedig de levensgeesten weer terug. Het beslag was gelukkig overwonnen, doch een groote zwakte was overgebleven. — De pastoor kwam regelmatig den zieke bezoeken en had na eenige moeite voor den lichtzinnigen zoon vergiffenis verkregen. Ofschoon Wendelinus echter met christelijken geest vergeven had, kon hij toch niet zonder ontroering den jeugdigen onverlaat aanzien, en omdat dit zijn ziekte steeds verergerde, moest de dokter Andries verbieden zijn vader verder nog onder de oogen te komen. Daar Wendelinus niet meer in staat was de leiding van de boerderij waar te nemen, trad in zijn plaats Koenraad op.

Na beraadslaging met zijn moeder deed

hij Andries het volgende voorstel:

— Luister eens, broer, wat ik je in naam van moeder te zeggen heb. Ik wil op je vroegeren diensttijd niet meer terrugkomen maar je ziet zelf, in welken toestand je arme vader is. Hij mag je niet meer zien, minstens eenige jaren niet, als de goede God hem ons nog lang wil laten behouden. Jij doet daarom het beste met hier vandaan te gaan. Ik zal je 3000 Mark meegeven: daarmee kun je in de wereld al iets beginnen. Wat je eens bij een mogelijke erfdeeling nog mocht te vorderen hebben, blijft hier voor je staan, dat je bij een of ander ongelukkig wedervaren altijd nog een tegemoetkoming hebt. Breng dus zoo spoedig mogelijk je zaken in orde, want hoe eerder je vertrekt, hoe beter het voor vader is.....

Andries kreeg bij die mededeeling de tranen in de oogen. Hij verwenschte nu zijn lichtzinnigheid en losbandig leven; hij kreeg berouw en zijn geweten verweet hem ook het veronachtzamen van zijn plichten jegens God en de H. Kerk. Als hij zich vroeger wijs gemaakt had, dat hij niet meer aan God en de leer der Kerk kon gelooven, was dat slechts zelfbedrog, zooals dat gewoonlijk het geval is met de zoogenaamde Vrijdenkers, die den godsdienst slechts zoeken te vergeten omdat hij hen hinderlijk is voor hun zondig leven.

Andries was echter nog niet bekeerd, daarom moest hij eerst andere gebeurtenisen meemaken.

Het afscheid van zijn goede Moeder en ook van zijn lieve zuster Jozefa viel hem zeer zwaar. Jozefa bad hem, toch eindelijk tot God terug te keeren, vooral nu hij Zijn almachtige hulp zoozeer noodig had.

Maria was bij het treurig tafereel tegenwoordig en kon slechts onder tranen stotteren:

— Beste Andries, ik wil ondanks alles toch nog geloof en vertrouwen in je hebben, want een voorgevoel zegt mij, dat je eens het geloof van je kinderjaren weer terug zult vinden. Ik wil graag op je wachten en ben slechts bevreesd voor het ongeduld van mijn vader. Moge God je begeleiden en jij zelf als een goed christen hier weerkeeren!

* *
*

Andries bevond zich aan boord van een groot zeeschip, dat koers gezet had naar de nieuwe wereld. Andries was zeer terneergeslagen. Gedurende de lange uren van het niets-doen, die hij wandelend over het dek had moeten doorbrengen, kwam hem weer voor den geest zijn lichtzinnige misstap, waardoor zijn vader onder de schande, die hij door zijn lichtzinnigheid op de vleklooze eer van zijn familie had geworpen, als gebroken was. Zijn geweten maakte hem bittere verwijten en hier op dit eindeloos water werd hij zich diep bewust van zijn eigen nietigheid en de almacht van den Schepper. Zijn hart was vervuld van diepe droefheid en zonder zich om zijn omgeving te bekommeren, wandelde hij over het dek heen en weer. Hij reisde tweede klas en hield zich afzijdig van alle verkeer met de mede-reizigers.

Op het schip was nog een andere bedrukte reiziger. Het was een reeds oude heer van de eerste klas. Hij was donkerbruin van gelaatskleur, met zwart haar en baard, waar wat grijs haar in begon te komen, en donkere schitterende oogen. Hij was slank gebouwd en had nog de lenige bewegingen van de jeugd.

Men had Hamburg al drie dagen verlaten en het zeeschip schommelde wat heviger dan de voorafgaande dagen. Andries en genoemde heer hadden de gewoonte dikwijls op het tusschendek af te dalen en soms urenlang in de machinekamer te turen, 't zij uit belangstelling voor den gang der machines, 't zij in gedachten aan het verre land. — — Wie zal het uitmaken?.....

Op een morgen stond Andries juist weer op het punt naar het tusschendek te gaan, als genoemde heer, van het bovenste dek afdalend, bij een ietwat plotselinge beweging van het schip op de trap struikelde en, was onze jonge vriend niet toegeschoten, een leelijken val zou gedaan hebben.

— Perdon Senor, muchas gracias (Pardon, mijnheer! besten dank!).

Bij onwillekeurige uitroepen van verrassing of smart, gebruikt iedereen zonder het te willen zijn moedertaal. Nu ging de heer in het Duitsch met vreemd accent voort:

— Vergeef mij mijn onhandigheid, beste vriend. Ik ben U zeer verplicht voor uw vriendelijke hulp.

— Dat heeft niets te beteekenen, mijnheer! Ik ben blij, dat ik U van dienst mocht zijn.

De vreemde heer scheen schik in Andries te hebben, want hij onderhield zich lang met hem, en de beide kluizenaars in de luidpratende menigte werden nu bijna onafscheidelijke gezellen.

De oude heer was Don Esteban de Hermosillas y Paloro de Lucamoro, een rijk plantagebezitter. Hij had plezier in den jongen Duitscher, die, al had hij dan ook eenigen tijd den verkeerden weg bewandeld, toch nog niet in den grond bedorven was. In zijn binnenste voltrok zich langzamerhand een wending ten goede, en als de omstandigheden gunstig waren, was er hoop, dat een grondige ommekeer vroeg of laat bij hem zou intreden.

Don Esteban had nog niet lang met Andries omgegaan, of hij kende reeds heel zijn levens-

loop, en de goede man gaf hem uitstekende raadgevingen, hoe hij in zijn verdere leven de strikken van den vijand vermijden kon en in de beoefening der christelijke deugden den vrede voor zijn ziel terugvinden.

Langzaamaan vertelde Don Esteban ook aan zijn jongen vriend 't geheim van zijn droefheid.

Esteban de Hermosillas had in een gelukkig huwelijk geleefd met een Duitsche dame, die hem slechts eén laatgeboren zoon had geschonken, die onder toezicht van een bediende op zijn groote fazenda (plantage) van San Cristobal achtergebleven was, terwijl hij zelf zijn geliefde echtgenoote naar Duitschland vergezeld had. Een onoverwinnelijk heimwee had de vrouw plotseling aangegrepen en haar gezondheid vezwakt, zoodat de doktoren een lang verblijf in Duitschland volstrekt noodzakelijk hadden verklaard.

De op de luchtverandering gestelde verwachtingen zouden den echtgenoot echter smartelijk bedriegen. Zijn Ines (Agnes) was in Duitschland de eeuwige rust in gegaan, en nu keerde de treurende echtgenoot naar zijn verlaten haard terug. Niets bond hem meer aan het leven dan de zorg voor zijn kind, Manoël, de erfgenaam van zijn ouden naam en rijke goederen. De dagelijksche omgang met Andries trok den geest van Don Esteban eenigszins van zijn treurige gedachten af, want de jonge man beviel hem en ten slotte bood hij hem aan, hem naar zijn bezittingen te vergezellen.

Daar hij als oud huzaar zeker een goed paardrijder was, zou het hem een plezier zijn, op den wilden mustang (half wild prairiepaard) door de Savanna te rijden.

Andries nam met dank het aanbod van Don Esteban aan. Deze had juist een Spaanschduitsche spraakkunst bij zich, die hij van zijn verblijf in Duitschland meegenomen had. Hij sloeg Andries nu voor, zoo goed als het ging, den vrijen tijd op het schip te benutten, om Spaansch met hem te studeeren, wat den jongen Duitscher zeer naar den zin was.

De zeereis liep ten einde. Onze reizigers voeren bij zonsopgang de reusachtige haven van New-York binnen. Andries, die drie jaren in Berlijn en Potsdam doorgebracht had en Hamburg met zijn drukke haven had leeren kennen, stond toch vol bewondering over den geweldigen aanblik. Direct bij den ingang in de haven bewonderde hij het kolossale standbeeld der „Vrijheid, die de wereld verlicht" (!) Een groote vrouw met stralen om het hoofd, die met geheven arm een electrische fakkel vasthoudt, een geschenk van de Fransche Republiek aan haar ongelijkwaardige zuster aan de overzijde van der Oceaan.

Aanstonds na hun aankomst reden de reizigers naar een van de deftigste reuzehotels van New-York, waar een lift hen op de vijftiende verdieping bracht. Zij rustten wat uit en maakten toilet, want Don Esteban had eenige zaken af te handelen, waarbij Andries hem zou vergezellen. Daarna zonden zij een lang telegram naar de fazenda van San Cristobal, om hun aankomst te melden.

De fazendiero (plantagebezitter) was ongeduldig om zijn zoontje zoo spoedig mogelijk weer te zien, en zoo besloot hij, terstond met den Zuid Pacific-spoorweg naar Arizona af te reizen.

's Avonds bevonden de reizigers zich reeds in een geriefelijken slaapwagen en spoorden welgemoed naar de plaats van bestemming. Don Esteban sprak als gewoonlijk van zijn lieven kleinen Manoël, op wien zich nu al zijn liefde verzameld had, nadat zijn goede Ines naar een beter leven was overgegaan. De ongelukkige vermoedde niet, welk een gruwzame ontgoocheling hem wachtte.

Toen de reizigers eindelijk den trein verlieten, vonden zij den ouden Pablo, den plaatsvervanger van Don Esteban, die hem met paarden en gewapende ruiters kwam afhalen. Don Esteban kleedde zich in zijn door Pablo meegebracht mexicaansch kostuum en Andries ontving eenzelfde kleeding.

Over een korte witte broek wordt het van onderen breed en aan de buitenzijde uitgesneden beenkleed gedragen. Dan komt de Ciripa, een om de heupen gewonden doek, een jasje gelijk de spaansche stierenvechters dragen, een om den hals geslagen doek, en het geheel wordt bedekt door de Poncho, een omslagdoek met een opening in het midden om het hoofd door te steken. Op het hoofd staat de breedgerande sombrero (zomerhoed) en aan de schoenen zitten groote zilveren sporen. In den breeden lederen gordel steken revolvers en messen. Een karabijn vervolledigt de uitrusting. Men kan hiertoe echter ook nog rekenen den aan den zadelknop bevestigden en opgerolden Lasso of Collones.

Andries voelde zich in 't begin wat vreemd in deze kleeding; en ook had hij wat last met den half wilden mustang, dien hij te berijden had, maar als goed cavallerist was hij toch spoedig op zijn gemak.

(Wordt vervolgd.)

ONZE VRAGENBUS

Reeds lang geleden ontvingen wij de volgende vraag, die we thans bij gelegenheid van de maand *Maart* gevoegelijk kunnen plaatsen:

«Onder de aflaten, verbonden aan het lidmaatschap van de «Aartsbroederschap van den H. Jozef, Toonbeeld en Patroon der minnaars van Jezus' H. Hart», staan ook eenige volle aflaten aangegeven te verdienen op vier dagen van 't jaar mits biecht, Communie en **bezoek van de kerk der Broederschap.** *Welke zijn die kerken, en valt de aflaat buiten die kerken niet te verdienen?»....*

Voor zoover we konden nagaan, is enkel in de kapellen van ònze Kloosters (altans in Nederland) bovengenoemde St. Jozefs-broederschap gevestigd, zoodat buiten deze de vier volle aflaten niet te verdienen zijn. Wijl *uit drukkelijk* vermeld staat bij de beschrijving der voorwaarden: «*kerk der Broederschap*» is, tenzij uitbreiding dezer voorwaarde gegeven worde, het bezoek aan de eerste de beste kerk niet voldoende.

«De Zaligmaker heeft eens gezegd: „Hemel en aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woorden zullen niet voorbijgaan". Maar de hemel is toch eeuwig! Hoe wordt dit dan verklaard?»

Als mijn geheugen me niet verkeerd voorhoudt, heb ik deze vraag vroeger al 'ns beantwoord. De oplossing der moeilijkheid vindt u zelf ook wel, als u even bedenkt dat er „hemel" en „Hemel" is. Het uitspansel noemen we hemel (bijv. „de zon staat hoog aan den hemel") en het verblijf der gelukzaligen eveneens. De Hemel in dezen laatsten zin is eeuwig; in den eersten is hij evenmin eeuwig als de aarde. — 't Is simpel,... als men er maar aan dénkt!

«Adam en Eva hadden twee zonen: Kaïn en Abel. Kain sloeg Abel dood: Kain bleef nu alleen over. Hoe kon nu uit dien eenen Kain het geheele menschdom voortkomen?»

Op de eerste plaats schakelt U, zeker om 't geval nog wat moeilijker te maken, een van Adams zonen uit, nl. *Seth,* wiens geboorte na den moord op Abel in de H. Schrift verhaald wordt. — Verder moet U weten, dat in den Bijbel slechts bij uitzondering wordt gesproken van de *dochters*, die geboren worden, evenmin als van de *vrouwen*, met wie de oudvaders gehuwd waren: de geslachtslijsten bevatten niets dan namen van mannen. Dit vaststaande, veronderstelt men *terecht* dat Adam en Eva ook dochters hebben gehad, zoodat de voortplanting van het menschelijk geslacht zonder àndere, *niet* van Adam afstammende menschen heeft kunnen plaats vinden.

«Bij welke gelegenheid heeft Christus het H. Sacrament des Oliesels ingesteld?»

Hierop moet ik U tot mijn spijt, maar niet tot mijn beschaming, het antwoord schuldig blijven. *Dat* Christus ook dit Sacrament heeft ingesteld, weten wij uit de leer der H. Kerk; *wanneer* en bij welke gelegenheid Hij 't gedaan heeft, staat niet in de H. Schrift en heeft ons de Overlevering ook niet bewaard. *S. Jacobus* in zijn brief, 5de hoofdstuk, 14 en 15de vers, spreekt van dit Sacrament in zeer duidelijke woorden; en niets duidt er op, dat hij van iets nieuws of van een eigen vinding spreekt. Dit oude getuigenis is voldoende om de instelling van het H. Oliesel op Christus zelf te *mogen* terugvoeren, terwijl de H. Kerk ons uitdrukkelijk verzekert, dat Christus alle 7 Sacramenten, derhalve ook dit, heeft ingesteld. Dat wij omtrent de *omstandigheden* der instelling zoo goed als niets weten (veelal meent men dat ze na de Verrijzenis is gebeurd), is niet zoo vreemd: 't is ook 't geval met andere belangrijke voorvallen en feiten uit Jezus' leven: S. Jan de Evangelist getuigt zelf, dat lang niet alles is opgeteekend, wat Jezus gedaan of gezegd heeft.

«Kan men een Biechtvader, in wien men veel vertrouwen stelt, ook om raad vragen omtrent «zaken buiten de Biecht»? En kan men dat dan doen in den biechtstoel?»

Op zichzelf kan een Biechtvader ook omtrent andere dan biecht- en leidingszaken geraadpleegd worden: raadsman kan ieder verstandig mensch wezen. Als hij nu, na afloop der Biecht, even in den biechtstoel zelf *wil* luisteren, waar het bijv. ernstige zaken betreft, — zou u makkelijk geholpen zijn. Verkiest hij echter die dingen niet te bespreken op die plaats, dan zal u zijn opvatting ook moeten eerbiedigen en een andere gelegenheid afwachten. PHILALEETH

ALLERLEI

Volgens de laatste opgave van het „Catholic Directory" is het *aantal Katholieken* der geheele wereld thans ruim 324 millioen. Meer dan de helft, bijna $^3/_5$, daarvan leven in Europa, nl. 190 millioen, dan volgt Amerika met ruim 112 millioen; de overige 20 millioen zijn verdeeld als volgt over de drie resteerende werelddeelen: 15 millioen in Azië, 3 in Afrika en 2 in Australië.

De opbrengst van het « *Genootschap tot Voortplanting des Geloofs* » blijft verblijdend groeien. Was het heele bedrag over 't jaar 1922: 24 millioen lires, over 1923: 31 millioen, in den loop van 1924 werden ruim 39 millioen bijeengebracht.

Verreweg het leeuwenaandeel in deze giften hadden de rijke en milddadige Vereenigde Staten van Amerika, n. l. ruim 16 millioen lires. Dan volgde Frankrijk, de bakermat van het Genootschap, met bijna 6 $^1/_2$ millioen. Het kleine Nederland, waar het Genootschap de laatste jaren zoo'n gelukkigen opbloei beleefde dank de ijverige actie der Eerwaarde Geestelijkheid, bracht op *2.364.429* lires: en neemt daardoor in de rij der landen de *derde* plaats in. Duitschland met zijn meer dan 20 millioen Katholieken bracht 't slechts tot 1 millioen 682.000, Canada tot 1 $^1/_2$ millioen, Italië eveneens; Spanje, België, Ierland en Argentinië elk tot ruim 1 millioen.

In *zijn Consistorie rede, op 14 Dec. 1925,* zeide Z. H. de Paus naar aanleiding van de Missietentoonstelling te Rome, o. a. het volgende:

„Met blijde hoop heeft ons hart vervuld eenerzijds de zegen van God, die zoozeer de zielen bemint, dat Hij ze met zijn Bloed heeft vrijgekocht, anderzijds de ijver der geloovigen: Wij zien immers zich vermenigvuldigen en van dag tot dag in bloei toenemen *zoovele schoone instellingen, tot steun van het heilig Missiewerk gesticht door zeer vele vereenigingen en vrome broederschappen,* welke, aangemoedigd bij Geestelijkheid en volk, op bizondere wijze aan deze werken en gedachten beantwoordden, zoodat ze Ons bij de uitoefening van ons hoogpriesterlijk ambt tot grooten troost zijn."

Dit woord van den H. Vader moge ons allen een nieuwe prikkel zijn tot voortdurenden en onvermoeiden steun van de verschillende missiewerken, die den Plaatsvervanger van Christus zoo'n grooten troost bereiden in zijn moeilijk bestuur der H. Kerk.

Bij C. Teulings' Uitgevers-maatschappij te 's Bosch verscheen een *Missie-kerkboek : « Bidt den Heer van den Oogst!"....*, vrij bewerkt naar het Duitsch van Pater Dr. Schlager, O. F. M. door Pater Rosarius v. Berkel, van dezelfde Orde.

De titel lijkt ons zeer mooi gekozen voor een Missie-gebedenboek, en de inhoud is even rijk als afwisselend. Men vindt er gebeden voor H. Mis en Communie, geheel in den missie-geest opgesteld: verder degelijke zinrijke oefeningen voor de verspreiding des Geloofs, voor de missionarissen en de missie-genootschappen. Volgen eenige bekende gebeden, met aflaten verrijkt. Ten slotte treffend-frissche Missie-gebeden voor verschillende tijden des jaars en in den geest van de voornaamste devoties. Het bekende missielied van Mertz-Smit is achteraan ingelascht.

Tot grooteren bloei van 't Missiewerk is het te hopen, dit werkelijk mooie gebedenboek veel gekocht en vooral.... dat er veel in gebeden wordt.

(Te verkrijgen bij den Uitgever of in den boekhandel, *niet* in het MISSIEHUIS).

WAT 'N BOEK BOVENAL LEZENSWAARD MAAKT!

„Als een boek uw hart *verheft* en U *edele en edelmoedige gevoelens* ingeeft, beoordeel het dan niet naar 'n anderen maatstaf: daardoor alleen is het waard dat gij 't leest."

(La Bruyère).

NIHIL OBSTAT. Fr. T. SMITS, O. F. M., Libr. Cens. Neomagi, die 20 Februarii 1926.

EVULGETUR. J. POMPEN, Vic. Gen. Busc. Buscoduci, die 21 Februarii 1926.

1 APRIL 1926 No. 4 44ste JAARGANG

ANNALEN
VAN
O.L.VROUW v.H.H.HART
UITGAVE MISSIEHUIS TILBURG

MET DE ENGELEN BIJ DEN LIJDENDEN HEILAND

Het zijn zeker niet van de meest gewòne lijdens-tafereelen, die wij onzen lezers op deze eerste bladzijden te beschouwen geven.

In het lijden van Jezus speelden wel de menschen maar niet de Engelen een zichtbare rol: daarom zien wij gewoonlijk niets dan menschen Jezus omgeven op zijn kruisweg en bij zijn kruisdood. Het Evangelie spreekt ons ook enkel van den Engel, die Jezus in zijn doodstrijd bijstond, en van die andere, die op den verrijzenismorgen in zijn grafspelonk verschenen.

Op deze drie voorstellingen treden de Engelen ook nog in andere functies op: al zijn het derhalve geen strikt historische tafereelen, ze zijn toch uitnemend in staat, mede door hun ongewoonheid, ons de diepe beteekenis van Jezus' Lijden en dood weer 'ns beter te doen begrijpen en onze godsvrucht, onze vereering voor den lijdenden Heiland op te wekken.

Het eerste groote tafereel van den bekenden Franschen schilder *Charles Le Brun*, — al is 't geen hooge religieuze kunst —, geeft toch op zeer treffende wijze weer de droefheid, het medelijden der Engelen die bij Jezus aan 't Kruis liggen neergeknield of het klagend omzweven. Vooraan links Sint Michael met wapenrusting en helm, rechts Sint Gabriel met een krans om 't hoofd. Tusschen beiden in, vlak voòr 't kruis, op een kussen.... de kroon, die zij voor den Verlosser reeds bereid houden. Verder in al die Engelfiguren òf stille aanbidding òf diepe smart òf pijnlijke verwondering dat een God zoo lijdt....

Al deze gevoelens passen òns, menschen, nog meer dan de Engelen: want wij hebben ook door eigen persoonlijke zonden Jezus' lijden veroorzaakt: de Engelen niet. —

NAAR CH. LE BRUN.

JEZUS AAN HET KRUIS, DOOR ENGELEN AANBEDEN EN BEWEEND.

De tweede plaat naar een schilderij van den eveneens Franschen schilder *J. B. Brunet*, is moderner van weergave en ook nog origineeler van fantasie.

We zien hier in den nacht, die op Jezus' kruisdood volgde, een lange rij van hemelgeesten den weg bewaken, waarlangs het Lichaam van den Verlosser van het kruis naar het graf werd gedragen. Langs dien jammerlijken weg staan of zitten ze geknield te weenen en te klagen, de een al ontroerender dan de ander. In de verte, op het einde der baan, licht een groote ster boven het graf van den Meester, waar zijn goddelijk Lichaam rust. Daarachter de hooge muren van Jerusalem. —

Het derde en meest religieuze tafereel, — het diepst van gedachten en 't meest geestelijk van vormgeving — is dat van *Vittore Carpaccio*, een Italiaansch schilder uit de 15ᵉ eeuw.

Op een marmeren verhoog staat de verheerlijkte Jezus met zijn kruis, waaraan de doornenkroon en het opschrift zijn bevestigd; uit de litteekens van zijn zijde, zijn handen en voeten schiet een straaltje bloed naar den Kelk met hostie die naast Hem staat, en die Hij met de rechterhand aanwijst als de eeuwige gedachtenis van zijn lijden en sterven, de-vernieuwing van zijn Kruisoffer.

Twee kleine Engeltjes houden achter Hem een mooi breed gordijn op, terwijl een ander, in wolken zwevend, beneden bij de voeten van den Zaligmaker, er onder uit komt kijken om zijn God en Heer te zien en te aanbidden.

IN DEN NACHT NA JEZUS' BEGRAFENIS: ENGELEN LANGS DEN WEG VAN CALVARIË NAAR HET H. GRAF — NAAR J. B. BRUNET

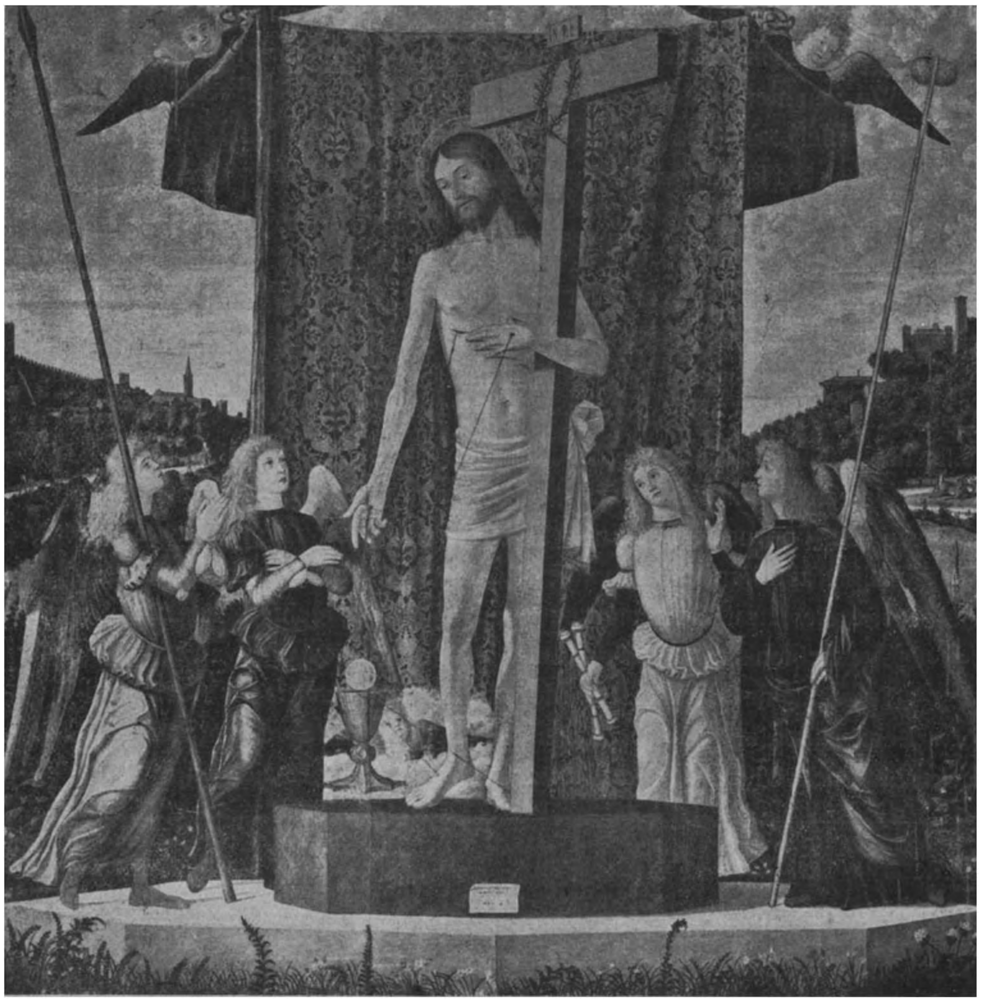

JEZUS MET ZIJN KRUIS EN DOORNENKROON,
AANBEDEN DOOR ENGELEN DIE DE OVERIGE WERKTUIGEN VAN ZIJN LIJDEN DRAGEN
NAAR VITTORE CARPACCIO

Aan weerszijden van den Heiland plaatste de vrome schilder nog vier groote Engelfiguren, die door verschillende gebaren en houdingen hun eerbied en aanbidding lucht geven. Bovendien draagt ieder van hen een werktuig van Jezus' bitter lijden: de lans, de drie nagelen, de geesels en den rietstok met spons.

* * *

Naderen ook wij nu den verrezen en verheerlijkten Verlosser. Met ons meedragend de levendige herinnering aan al de pijnen in ziel en lichaam, die Hij voor onze redding leed, zullen wij Hem met den innigsten eerbied aanbidden en met de hartelijkste liefde danken voor 't geen Hij in zijn onbegrijpelijke liefde voor ons over had: zijn lijden, zijn dood en zijn H. Sacrament.

P. C. KEULERS, M. S. C.

AARTSBROEDERSCHAP VAN O. L. VROUW VAN HET H. HART

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Celebes, Philippijnen, Brazilië, Rabaul, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Thsuapa. — 23 Geestelijke gunsten. — 15 Tijdelijke gunsten. — 5 Novenen. — 13 Zieken. — 28 Families. — 41 Huisgezinnen. — 40 Kinderen. — 25 Roepingen. 6 Examens. — 8 Kloostergemeenten. — 4 Parochies. — 3 Goede werken. — 31 Bekeeringen. — 17 Zalig stervensuur. — 33 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen*, en den *eersten Zondag* voor de *Overledene*.

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *Paschen* (4 April), onder de gewone voorwaarden.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 17 en eindigt op 25 April.

ALGEMEENE INTENTIE: DE VERDERE PREDIKING VAN HET EVANGELIE.

Op *Sint Marcus-dag* zullen we deze maandnovene besluiten. Het zij ons een aanleiding om ter eere van dezen Evangelist eens bizonder te bidden voor de nog grootere verspreiding van het H. Evangelie.

Al is dat Evangelie, — door Jezus verkondigd en door de vier Evangelisten op schrift gesteld —, over alle werelddeelen verspreid, over alle zeeën uitgedragen zoowel in woord als in schrift, — het is toch nog niet doorgedrongen tot alle volkstammen en eilanden vooral niet tot alle op aarde levende mènschen, En tóch blijft Jezus' heilig bevel van kracht en wordt met den dag dringender ja dreigender; „Gaat, verkondigt het Evangelie *aan alle schepsel!*"...

Hoeveel schepselen, dit is hoeveel arme menschen zijn er al op de wereld gekomen en zijn er weer van moeten verdwijnen zonder van de „blijde Boodschap," die Jezus ons bracht, ook maar 'n woord, 'n jota te hebben vernomen!.

Aan wie de schuld van dat opgesloten blijven van het woord Gods, tenzij aan de mènschen, die voor zijn verspreiding niet voldoende ijverden?.... Wij koesterden ons in de heerlijke zon van het liefde-Evangelie en lieten de heidenen veel te lang zitten in de kille schaduwen des ongeloofs.

'tWordt allerhoogste tijd om het kostbaar erfdeel van onzen gezegenden Verlosser, zijn Evangelie, zijn heilige leer en heilmiddelen, eindelijk eens met meer spoed en krachtsinspanning te dragen tot aan de eindpalen der aarde, tot in de laatste hoekjes van de heidensche landen. Vòòr het Evangelie ook daar geklonken heeft, mag geen echt-„katholieke" ziel rusten.

Bidden wij dan ten minste weer 'ns vurig voor dit verheven en dringend doel, opdat zijn bereiking onder òns geslacht zooveel mogelijk werkelijkheid worde.

Mededeelingen aangaande de Godsvrucht.

Boxtel, als kruispunt van spoorwegen een plaats van belang is zulks ook voor onze godsvrucht. Op de Kweekschool der Zusters Ursulinen wordt deze Mariavereering beoefend door de toekomstige leidsters der jeugd, die links en rechts zich zullen verspreiden en ook als onderwijzeres dit apostolaat voortzetten.

Purmerend in 't Noorden van ons land kent onze godsvrucht door de Zusters Franciscanessen, die in de kapel van 't Sint-Ludwinagesticht een beeld van Onze Lieve Vrouwe plaatsten om door haar voorspraak Gods zegen over haar werk te verkrijgen.

Stein (L.), waar ons nieuwe studiehuis voor Theologie is gevestigd, is dus ook een centrum te meer van onze Mariavereering.

Tilburg, — men kan het wel zien aan de tientallen torens en torentjes van kerken en kloosters en kapellen, — is een Roomsche stad en draagt daarvan ook het zeker kenmerk: de vereering van Maria. Beelden van de Lieve Vrouwe van het H. Hart, men vindt ze op vele plaatsen, overal in de stad verspreid: in de kerken van Sint Jozef en van den H. Vincentius, in den gevel van de Capucijnenkerk, van de wee kloosters der Dochters van O. L. Vrouw van het H. Hart en van het Cenakel. De Zusters Ursulinen, van ouds propagandisten dezer godsvrucht, vervullen deze schoone taak ook nu nog.

Als bijzonderheid moet nog vermeld, dat in 1882 kerk en klooster der Paters Capucijnen werden toegewijd aan O. L. Vrouw van het H. Hart. Dit is nog steeds de eenige kerk van Tilburg welke dezen titel heeft. Ook het Missiehuis, van waaruit de Annalen en Almanakken van O. L. Vrouw van het H. Hart zich bij duizenden over den lande verspreiden, ondervindt de bescherming van Maria, aan haar vereering verbonden.

Pater Superior de Beer van de Congregatie der Fraters heeft als deken van Tilburg deze vereering overal bevorderd en de Fraters en Zusters van zijn Congregatie tot Maria-apostelen gemaakt. Reeds in 1885 kon een der plaatselijke bladen schrijven, dat deze godsvrucht toen reeds jaren en jaren in Tilburg bekend was. „Oud", laat Tilburg deze devotie toch niet „verouderen" en verzamelt thans giften om in de stad een monument ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart op te richten. Moge dit plan door de vrijgevigheid der Mariakinderen spoedig tot uitvoering worden gebracht.

Utrecht. In 't Zuiden weinig bekend, zijn de Fraters van O. L. Vrouw van het H. Hart (Gregoriushuis) reeds vanaf 1874 de apostelen dezer godsvrucht. In dat jaar werd in hun kapel de Aartsbroederschap opgericht.

Waalwijk is de eerste Hollandsche nederzetting van de Dochters van O. L. Vrouw van het H. Hart. Een mooi beeld van onze Madonna siert den voorgevel van haar eenvoudig klooster.

A. V., M. S. C.

Met voldoening maken wij hier melding van 't volgend schrijven, dat wij dezer dagen ontvingen: we komen er later nog op terug.

„En nu, Eerw. Pater, kom ik U iets vragen uit naam van mijn zuster, hopend dat U met ons voorstel niet zal lachen. Mijn zuster heeft heel veel devotie tot O. L. Vrouw van het H. Hart en nu zou zij wel gaarne willen weten of er al een *studiebeurs ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart* aan uwe Apostolische School bestaat. En zoo niet, of 't de moeite waard zou zijn, om er een begin aan te maken met 10 gulden. Ik doe er dan vast graag 5 gulden bij en wij zullen zeker dikwijls een kleinigheid opzenden. We zouden graag *heel veel* willen geven, maar we moeten hard werken om ons brood te verdienen en voor groote sommen houden wij niet over. We willen echter ook ons best doen om *andere menschen* voor dit edel werk te doen bijdragen ...."

N. N. GUINEE — SELEBES — PHILIPPIJNEN — BRAZILIË

BERICHTEN UIT ONZE MISSIËN

SCHRIJVEN VAN Z.D.H. MGR. J. AERTS

Apostolisch Vicaris van Ned. Nieuw-Guinea.

TOEAL, den 31sten December 1925.

Geachte Missievrienden,

Met dankbaarheid jegens God en de Missievrienden mogen wij terugzien op het afgeloopen jaar 1925, voor den zegen geschonken aan ons werk en voor den geestelijken en materiëelen steun, dien wij mochten ondervinden van zoovelen in het vaderland.

Voor ons, missionarissen, is het een aanmoediging in het werk, te weten en te ondervinden dat wij achter ons hebben een groote schare die medewerkt om het Rijk van Christus te helpen uitbreiden in deze gewesten, zoo nauw verbonden aan het vaderland.

Enkele gegevens mogen u eenig idee geven van 't geen dit jaar in het missiewerk werd bereikt.

Gedurende het afgeloopen jaar werden door het H. Doopsel in den schoot onzer Moeder de H. Kerk opgenomen: 1197 kinderen en 332 volwassenen, zoodat we thans tellen: 19927 christenen en 2109 catechumenen. Aan de 11841 communicanten werden 416533 HH. Communies uitgereikt, d.i. 35 per persoon, in acht genomen dat de meeste staties slechts eenmaal per week of in de veertien dagen kunnen bezocht worden door den missionaris, toont dit cijfer voldoende aan hoe zeer de devotie tot het Allerheiligste Sacrament in eere is bij onze Christenen. Ook de Zon- en Feestdagen worden door hen op voorbeeldige wijze gevierd. Een 3951-tal kinderen volgden het onderricht op onze missiescholen.

Op verschillende plaatsen konden we een nieuw kerkje bouwen, waartoe de bevolking het hare gaarne bijdroeg door het noodige hout te kappen en naar vermogen mede te werken aan den bouw. Zoo hebben de Kaja-kaja's te Wambi op Zuid Nieuw-Guinea, het noodige hout gekapt en de materialen geleverd voor de bewanding en het dak van hun nieuw kerkje.

Op de Standaardschool met normaalcursus te Langgoer waren 120 leerlingen.

Te Saumlakki werd een vervolgschool geopend voor 45 interne leerlingen.

Op de missieschool der Zusters te Langgoer volgden 60 leerlingen den cursus der huishoudschool.

Te Saumlakki werden de noodige gebouwen opgetrokken voor een zelfde school, zoodat de Zusters ook daar binnenkort zullen werken voor de vrouwelijke jeugd.

In Amboina bouwden we voor de aldaar wonende katholieken een kerkje, waardoor in een dringende behoefte voorzien werd. Het is niet meer dan billijk dat ook zij hun kerkje hebben, waar de diensten van onzen H. Godsdienst op waardige wijze kunnen gevierd worden en de geloovigen een geschikte plaats vinden om aan hun godsdienstplichten te kunnen voldoen.

Op Zuid Nieuw-Guinea, aan de kust, werd een nieuwe statie, Eromka, begonnen, 12 uur verwijderd van de laatste statie Wambi. Het is een complex van 3 dorpen met een totaal van 900 menschen; drie scholen werden er reeds opgericht. In het binnenland werden op aandrang van het Bestuur reeds op verschillende plaatsen gezinswoningen gebouwd, zoodat we ook daar met het missiewerk kunnen beginnen.

Velen zijn er nog in ons Vicariaat, die het geluk niet hebben Christus te kennen en te beminnen, en ook hen zouden wij gaarne gelukkig maken door hen het ware Geloof te brengen. Wij vragen U dringend ons te blijven helpen door het aalmoes van uw gebed en den onmisbaren materieelen steun.

Aan U allen, weldoeners en weldoensters, de Vereenigingen van het H. Sacrament, de Missienaaikringen, de missieclubs van studenten, van jongens en meisjes, bieden wij onzen oprechten dank aan, met de verzekering U allen te blijven gedenken aan het altaar en in onze gebeden, dat de goede God U en het vaderland moge blijven zegenen.

Uw dankbare in Jezus' H. Hart,

✠ J. AERTS, M. S. C., Ap. Vic. v. N. N.-Guinea.

BIJ EEN BISSCHOPPELIJKEN ZETEL

Meer dan een kwarteeuw werkt Broeder Adr. van Beerendonk, uit Oirschot, onder de heete tropische zon, die hem van den eersten dag tot nu toe zoo geweldig kon doen transpireeren! In letterlijken zin heeft hij dagelijks de Missielanden met zijn zweet besproeid. Men zou het hem zoo niet aanzien op dit kiekje, op zijn 68ste levensjaar, nog stoer en stevig en heelemaal niet uitgedroogd: met zijn vollen, grijzenden baard, waarin al die jaren al zooveel zwarte kinderhandjes familiair hebben liggen woelen en plukken, terwijl de vaderlijke, vieve oogskens van „Toewan Boen" (d. i. „Grootvader", zooals de bruine jeugd hem overal noemt) goedig en geduldig en stil-genietend op die lawaaierige „nikkertjes" neêrlachten. — Zoò'n gemoedelijk tafereeltje zou ik U eens willen toonen, want zóó zie ik Toewan Boen voortdurend in mijn herinnering, te Jamtimoer, te Soinraat, te Langgoer....

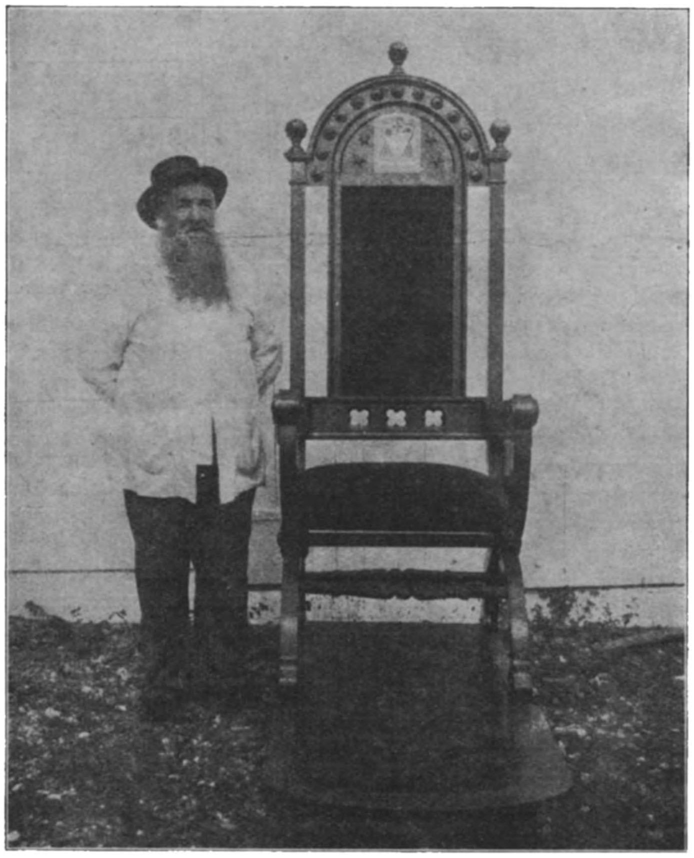

De Eerw. Br. van Beerendonk bij den door hem vervaardigden Bisschops-zetel.

Maar ook *dit* tafereeltje is goed: Broeder van Beerendonk naast zijn laatste meesterstuk, den eersten bisschoppelijken zetel van Mgr. Aerts, Apost. Vicaris van Ned. Nieuw-Guinea en de Molukken. Daar zit een climax in het vele werk van dezen eenvoudigen, werkzamen zoon van Oirschot: eerst ruwe, zware arbeid in de oerwouden van Nieuw-Pommeren en in de groote houtzagerij der Missie aldaar; dat was aanpakken daar in de heete bosschen van Toriu, en de onvermoeide sterkgespierde armen dreven het zweet uit alle poriën, zoodat de onafscheidelijke roode zakdoek van Broeder van Beerendonk druk werk had. Toen, na het verwerken van dit zware, lompe materiaal, groote kerken, scholen en pastorieën bouwen, met een stevig geraamte van vierkante balken en planken bewanding, in het nieuwe missiegebied der Kei-eilanden: te Watlaar, Hollat, Hoiwirien, Kilwaar, Jamtimoer, Watoear, Soinraat, Hangoer, Oewat, enz. En nu... 't kleine, fijnere werk: mooie altaren en communie - banken, kerkbanken, bidstoelen en... een *bisschoppelijke zetel!* Een beeld meteen van den vooruitgang en bloei der Missies. En dat voor iemand die in de eerste helft van zijn vol leven, buiten de Missie, nooit getimmerd had, dan in zijn Oirschotsche jeugd misschien een vogelkooitje!

De duizendkunstenaar, Broeder van der Meer, hielp een handje voor het mooie ontwerp van dit laatste meesterstuk, — een goede weldoenster uit Java leverde de noodige fluweelen stoffen ter bekleeding, — een bekwame Keiëesche leerling van Broeder Kop schilderde het bisschoppelijk wapen boven tegen de rugleuning, —

en Broeder van Beerendonk schiep geduldig met dat alles en met zijn draaibank en instrumenten den eersten zetel voor den nieuwen bisschopstroon in de planken „kathedraal” van Langgoer. Geen ruststoel voor eigen ouden dag, want er staat nog méér op het groote werkprogram van den onvermoeide! Leefden we nog in den mooien tijd der gilden, dan behaalde deze wakkere gezel door dit „geslaagd meesterstuk” met glans den titel van „meester”. Nu geeft het hem de voldoening, in letterlijken zin meegewerkt te hebben aan de vestiging van een bisschopszetel in de nieuwbekeerde eilanden.

Zoo'n zetel, maar in goud, verdient de ijverige „meester” in den hemel, voor al den zwaren en mooien arbeid dien hij in de missies volbracht. En dan zie ik weer dat ànder tafereeltje voor me: een troepje blijde hemelkinderen uit de tropen rond zijn zetel en op zijn knieën, plukkend aan zijn langen baard, en dankend den goeden, onvermoeiden „Toewan Boen”!

J. V. D. KOLK, M. S. C.

PATER P. VERTENTEN TE DJOKJA

De Z.E. Pater P. Vertenten, pastoor te Merauke, is zooals onze lezers zullen weten, op terugreis naar Europa. In verschillende steden van Java heeft hij op zijn terugreis 'n lezing gehouden over de Kaja-kaja's.

Ziehier wat het Dagblad van Zuid Midden-Java, „Mataram”, naar aanleiding van zijn lezing te Djokja, schreef (29 Januari l.l.):

„Gisteravond hield pastoor P. Vertenten, missionaris uit Zuid Nieuw-Guinea, in de schouwburgzaal van de Djokjasche sociëteit zijn vooraf aangekondigde lezing over de Kaja-kaja's en het werk dat de Katholieke missie onder dien stam tot dusverre verricht heeft.

De geweldige regenbui, die zich tegen het uur waarop de lezing was vastgesteld, boven de stad ontlastte, heeft blijkbaar velen van het bijwonen van deze interessante verhandeling afgeschrikt. De zaal was slechts voor de helft gevuld, doch de aanwezigen hebben waarlijk niet te klagen gehad over hetgeen hun als vergoeding voor den tocht door den neêrplassenden regen geboden werd.

Pastoor Vertenten, die vijftien jaar lang onder de Kaja-kaja's leefde en lief en leed met deze wilden deelde, vertelde op onderhoudende wijze van de zeden en gewoonten van den Anim-ha, den „echten mensch”, zooals de Kaja-kaja zich noemt, en vooral van de vele misbruiken, waaronder dit „volk van groote kinderen” tot voor kort gebukt ging.

Duidelijker nog dan de sympathieke redenaar het gisteravond zeide, willen wij er den nadruk op leggen: de missie heeft dit volk nog juist op tijd van den totalen ondergang gered. Het ras, verteerd door afgrijselijke ziekten, stierf uit. Het sterftecijfer steeg onrustbarend en het geboortecijfer daalde tot een minimum, voor zoover er onder de Kaja-kaja's nog kinderen geboren werden, die bovendien met de kiem der ziekte in zich en met een groote sterftekans het levenslicht aanschouwden.

Toen deed de missie haar noodkreet hooren, die gelukkig weerklank vond bij hen, van wie de redding uit moest gaan van dit volk, dat tegen zich zelf beschermd worden moest. Naast hen die steunden, naast den helaas te vroeg gestorven resident Lulofs, is het bovenal aan de missie te danken, dat thans, na jaren van moeilijken, onverpoosden arbeid gewezen kan worden op een dalend sterfte- en een stijgend geboortecijfer onder de stammen van Zuid Nieuw-Guinea.

Pastoor Vertenten was het, die aan het hoofd van de kleine, zich zelf opofferende schare van missionarissen in die barre streken uit liefde voor een hooge roeping den strijd aanbond tegen het kwaad dat dit kinderlijke volk verteerde.

Hij is daarin geslaagd.

Wanneer straks pastoor Vertenten in het oude land uitrust van de vermoeienissen van den volbrachten arbeid, zal die rust meer dan verdiend zijn. Voor goed zal zijn naam verbonden blijven aan het volk der Kaja-kaja's, dat hij wist op te heffen uit den poel der ellende en evenzeer

als hij dit volk een warm hart toedraagt, hebben de Kaja-kaja's in hun dankbaar hart een plaatsje ingeruimd voor hun aller vriend en weldoener, een plaatsje, waaruit zijn beeltenis nimmer verdreven zal kunnen worden.

Pastoor Vertenten heeft zich in de harten van dit volk een gedenkzuil opgericht, hechter dan graniet.

Een serie lichtbeelden, die duidelijk deed uitkomen, welk een buitengewoon goed teekenaar pastoor Vertenten is, besloot dezen leerzamen avond.

Wij wenschen den strijder voor het levensgeluk van het volk der Kaja-kaja's uit den grond van ons hart een goede reis en een goed verblijf in het oude Vlaanderen toe. En wij durven daarbij de hoop uit te spreken, dat hij later er toe zal worden geroepen terug te keeren tot het volk aan Zuid Guinea's strand, dat hem niet missen kan."

Van aardbeving en.... bijgeloof op Celebes!

Uit een brief van den Eerw. Broeder H. MULDERS te Tomohon.

Den 4^{n}, 6^{n} en 7^{n} Mei l. l. zullen wij niet gauw vergeten. Toen zijn wij door elkander geschud als nooit te voren. Alles kraakte.

Den 7^{n} vooral was er een stevige aardbeving: eerst gingen we omhoog en toen schommelde het, wel een minuut lang, zoodat de koffie over tafel vloog en het water uit onze waschkommen.

In de kerk zijn een paar groote scheuren gekomen. Verders is alles goed afgeloopen: met een grooten schrik, voor wat er nog komen zal!! Want wat in Japan gebeurd is, kan hier ook plaats vinden. Maar O. L. Heer zorgt voor ons, dus maar niet bang zijn.

Het gekste is, als zoo'n aardbeving des nachts gebeurt: dan is alles in rep en roer en hoort men wel 50 à 60 trommen. Alles vliegt naar buiten — en dan kunnen ze bidden! Een paar dagen zijn ze er van gepakt, en spreekt men er druk over. Maar de schuld wordt nog altijd op de booze geesten gegooid: die kunnen niet uitstaan dat ze gelukkig en tevreden leven.

CELEBES: DRIE AARDIGE ZUSJES.

Het bijgeloof (Sia-Sia) is er nog lang niet uit: alle dagen kom je zoo nog het een en ander te weten, tot de gekste dingen toe.

Geen enkele inlander zal over een brug gaan zonder eerst even te hoesten, om de geesten te waarschuwen, dat hij over de brug gaat. Gaat men een trap op of af, dan spuwt men eerst. Sluit men een

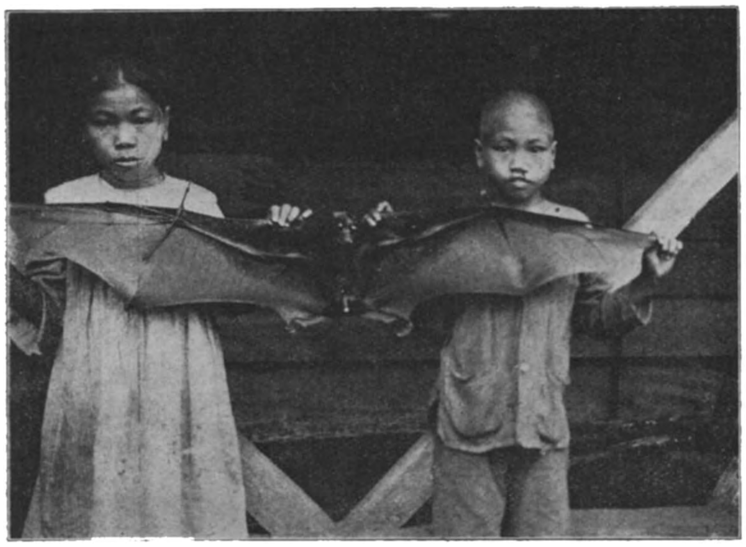

CELEBES: ZUSJE EN BROERTJE MET EEN GROOTE SOORT VLEERMUIS.

luik of deur 's avonds, dan wordt er eerst water naar buiten geworpen. Aan het hoofd van den man kan je zien of er een kleine wereldburger moet komen: die mag dan zijn haar niet meer laten knippen, ook niet meer baden, zoodat het „bosch-gedierte" weelderig kan aangroeien.

Sommigen laten deze gewoonte varen, maar de meerderheid, vooral in het gebergte, houdt er nog aan.

EEN KIJKJE IN ONZE MISSIE VAN AFRIKA.

Brief van den Eerw. Br. Ant OOSTERMAN, uit Aarlanderveen, in de Missie van Coquilhatville (Belg. Congo).

(Vervolg en slot.)

Er werden tusschen al deze ruïnen eenige vierkante meters grond vrijgemaakt en de eerste palen voor ons nieuw huis in den grond gezet. Het was hoogtijd dat Mgr. verlichting ontving. Pater Yernaux nam dat werk gedeeltelijk over en na verloop van een maand was ook hij bek-af en er werd besloten, dat hij onder een tent op het opengekapte terrein zou gaan wonen. Tegelijkertijd had ook een neger zijn huisje daar neergezet. Ook dit was niet alles voor Pater Yernaux en dikwijls kwam hij nog den nacht doorbrengen bij ons in Boende.

In zijn tent lag hij dan ook allesbehalve veilig. Den derden nacht had hij reeds bezoek gehad van een luipaard. Deze was wezen wroeten aan de deur van de negerhut en door het leven, dat van binnen gemaakt wèrd, vluchtte hij langs de tent van Pater Yernaux weg. Sedert dien na 4 maanden loopt het dier nog altoos rond en maakt den schrik der bevolking uit. Zijn eerste hapje na het bezoek op de Missie was de hond van den Commandant en sedert dien is hij ook al met veel geiten op den loop gegaan. De laatste dagen is hij echter brutaler geworden, bracht zelfs een bezoek aan het beschaafde Boende en doodde bij een blanke op eèn nacht 12 jonge varkens. Den dag daarna werd er op die plaats een val gezet en inderdaad kwam hij er den volgenden nacht in. De negers, die de wacht hielden, gingen den blanke roepen en deze kwam met zijn geweer af. Maar de luipaard van zijn kant, bemerkend dat hij in de val was geloopen, weerde zich van alle kanten en voòrdat nog de blanke op de plaats was aangekomen, was de gevangene reeds vertrokken!...

Twee dagen na dit geval komt onze jager aangeloopen met een zwaar wild varken. Hij had 't echter niet geschoten, zoo maar opgeraapt in het bosch, want de luipaard had 't gedood, en om te bewijzen dat hij van hoofdkaas houdt, had hij er den kop afgevreten. Ongelukkig was er reeds een geurtje aan, zoodat het onder de zwarten moest verdeeld worden, want die kijken warempel zoo nauw niet als hèt vleesch is!... Onlangs liep ik aan den voorkant van ons huis, een jongen liep achter mij. In eèns draai ik mij om, mijn neus heel vies optrekkend. „Vleesch", zegt de jongen. Na nader onderzoek bleek dat ze op 60 M. afstand een olifantenpoot aan 't verdeelen waren.

Niet altijd zegepraalt de luipaard over het wild varken, want zoo vertelde onlangs een blanke, duidelijk had hij ergens de sporen van een langdurig gevecht gezien en op een 20 M. afstand van elkaar lagen luipaard en varken met de pooten in de lùcht.

't Is al bijna Augustus geworden en kost wat kost, den 15n, het groote feest vàn de zwarten, moeten

wij in de bosschen zijn in onze nieuwe woning, want dan komen de Christenen van alle kanten af om feest te vieren, en ofschoon ons huis nog niet half afgewerkt is, beginnen wij toch begin Augustus met inpakken. Kisten, koffers, tafels, stoelen, enz. nemen de zwarten op hun rug en alles zal die boven beschreven sportbrug moeten passeeren; maar ge hoeft niet bang te zijn: zoo'n weg is nog zoo slecht niet voor hen. „De schoone wegen in Boende zijn slechte wegen", zeggen ze: daar doen zij hun voeten zeer op de geklopte keien!

Den 10n Augustus was Pater v. d. Kinderen reeds vertrokken om de Christenen te ontvangen die van alle kanten afkwamen. Nog drie dagen wachten en ik zou de wacht houden bij onze nog resteerende spulletjes van Boende en den 13n 's middags trok ik ook op, terwijl een troep jongens de overschotjes op hun hoofd meedroegen.

In onze nieuwe woning aangekomen, werd ik aangesteld tot „schatbewaarder": ik sloeg n.l. mijn tenten op in het magazijn tusschen kisten en koffers, want mijn kamer was nog geen kamer: er stonden nauwelijks eenige palen!

Nog twee dagen scheidden ons van het feest en op dien dag zou er een wereldgebeurtenis plaats hebben, want wat hier van het begin der wereld af nog niet had plaats gehad, zou werkelijkheid worden: „God zou onder zijn volk komen wonen". Hier op deze plaats, in dit reusachtig oerwoud, waar vòòr zes maanden nog niets was dan wilde

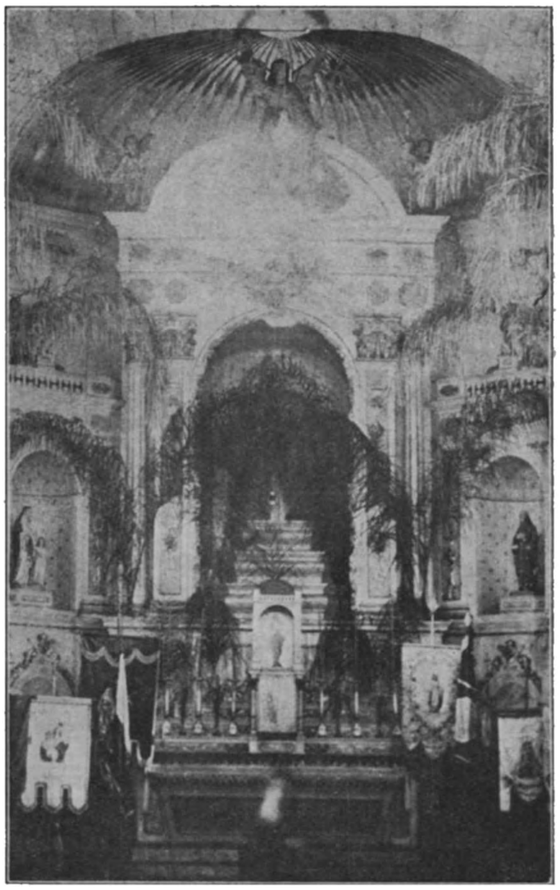

GOEDE WEEK TE ALFENAS (BRAZ.) (1925) —'T VERSIERDE ALTAAR OP PALMZONDAG

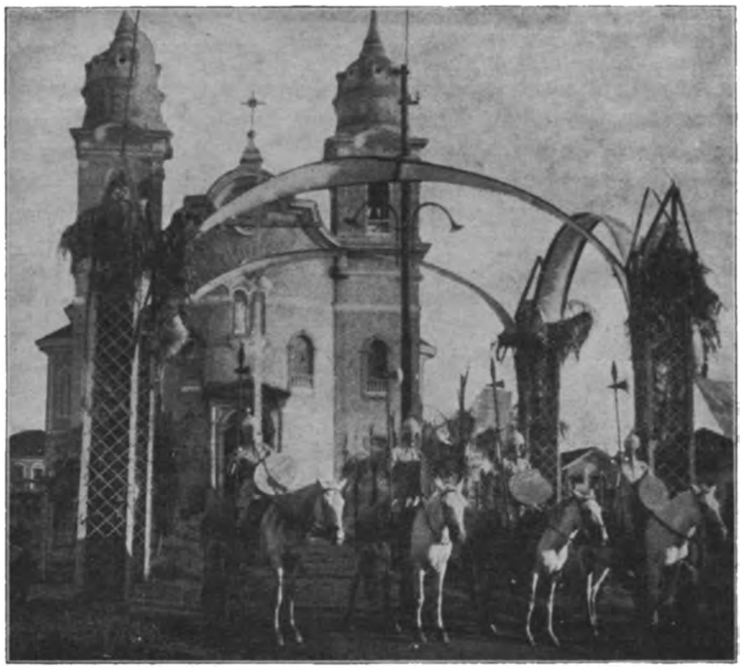

TRIOMFBOOG VOOR DE PROCESSIE OP PALMZONDAG: ERVOÒR ROMEINSCHE SOLDATEN

GOEDE WEEK TE ALFENAS (BRAZILIË) (1925) — BEELD VAN DEN KRUISDRAGENDEN CHRISTUS IN DE PROCESSIE VAN WOENSDAG

Zooals de lezers uit vroegere beschrijvingen der Goede-Week-viering zich zullen herinneren, wordt dit beeld en het beeld der Smartvolle Moeder door twee afzonderlijke groepen gedragen, die elkaar dan op 'n bepaalde plaats „ontmoeten".

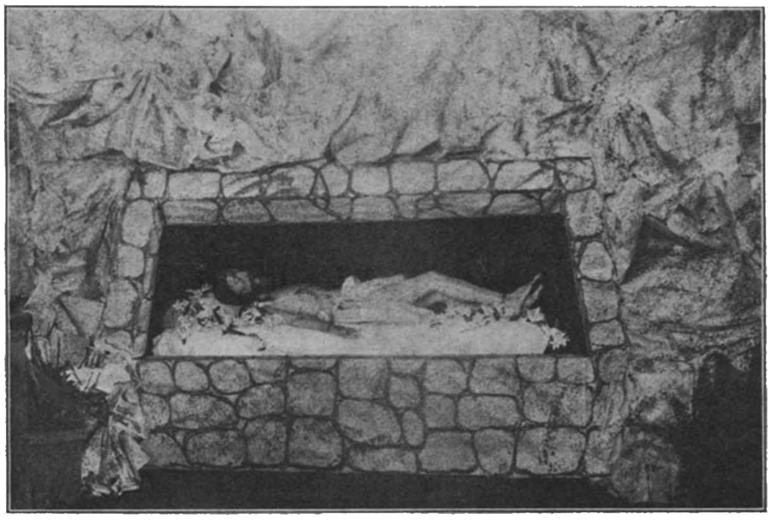

CHRISTUSBEELD, NA DE KRUISAFNEMING IN HET GRAF GELEGD

natuur, hier in een vierkant hokje of kamertje, zeer ruw gemaakt van leem vol gaten en scheuren, waardoor men van alle kanten kan zien: hier werd inderhaast een altaar opgeslagen (geheel aangepast aan de omgeving) van ruwe ongeschaafde planken. Eenige doekjes en vaantjes nemen hier en daar wat ruwheid weg. En he huisje van den Koning der koningen zelf, nl. het H. Tabernakel, is een inpakkistje, van binnen met zuiver linnen behangen; komt men van achter ons zoogenaamd kapelletje binnen, dan leest men met dikke vette letters achter op het H. Tabernakel «*Equateur Congo Belge*". zoodat ik altijd, van achter binnen komend, stillekens prevel: „O. L. Heer van den Equateur, bescherm ons!"

Van alle kanten waren de Catechisten afgekomen van 2 tot 12 dagreizen ver, met zich voerend Christenen en bijna een gelijk getal catechumenen. Zoo rond de 80 grooten werden er gedoopt en een 50-tal kinderen van allen leeftijd. Reizigers van hun vak als de Negers zijn, treft ge bij hen alle slag van personen aan, ouden van dagen en zelfs moeders met pasgeboren zuigelingen.

Groote troepen van honderden kwamen er in den namiddag aan. Hoe al die menschen onder dak brengen? Zelf waren wij nog maar slecht gehuisvest en moesten eerst een zware regenbui afwachten, om te zien waar we het best ons bed konden plaatsen!... Voor den Congolees is dat niet erg: zij kappen een paar palen, buigen wat dunnere stokken krom, binden

GOEDE WEEK TE ALFENAS (BRAZILIË) (1925).
DE VERRIJZENIS-PROCESSIE TREKT DE KERK BINNEN.

die vast, zoeken wat bladeren en zitten zoo wat droog. Voor hun bed leggen zij wat palen op den grond of twee boomen tegen elkaar of een flinke lap boomschors, en hun bed is klaar.

Tegen den avond is alles in orde en zitten ze gezellig te keuvelen bij het branden van een groot aantal vuurtjes, die den geheelen nacht doòr aan blijven. Het was aan deze lichten te danken, dat de luipaard voor den tweeden keer niet verder kwam dan achter deze hutjes, die aan den voorkant geheel open zijn. Wanneer de luipaard geen dieren vindt, is hij ook heelemaal niet afkeerig van menschenvleesch. Zoo meldde Pater Yernaux ons, dat in de buurt van Mondombe de luipaard 30 menschen had gedood in 3 dorpen, waarvan de bewoners dan ook allemaal gevlucht zijn.

Onze menschen waren dus gekomen om feest te vieren, maar dit was nu nog maar zeer beperkt. Aan processie-houden, waar zij zoo hartstochtelijk op gesteld zijn, was geen denken. Van wegen was nog geen sprake. Zelfs rondom ons huis kon men nog niet loopen zonder over boomen te springen.

Drie weken lang bleven de meeste Christenen bij ons, ondanks de slechte huisvesting en den schralen kost; ze hebben hard gewerkt, o.a. hebben ze die fameuze sportbrug veranderd in een fietspad. Menige „woudreus" is onder hun alles-vernielende bijl met groot gedruisch ter aarde gestort, twee, drie, vier andere in zijn val medesleepend. —

Een minnaar van de natuur, van velden en bosschen als ik ben, zou ik den eersten Zondag den besten eens op mijn eentje een wandelingetje doen in de bosschen. Ze hadden mij zoo'n varkens-paadje aangewezen. Ik meende heerlijk te gaan genieten van Gods vrije natuur. De „Navolging van Christus" stak ik op zak en een sigaar, heel-heel-diep uit het kistje opgedolven, stak ik óp.

't Was vier uur en de grootste hitte was aan kant. Om op dat paadje te komen eerst de gewone sport! dertien boomen overlangs, onder en boven over; maar 't zal beteren, dacht ik. Dat varkens-paadje echter was al niet veel beter. Vele van die bovenbeschreven „oudvaders" lagen dwars vóór mijn voeten. Driemaal was ik mijn hoed verloren en als toegift kreeg ik twee schrammen aan mijn voet. Het levendig gevoel voor natuurschoon deed mij tot nog toe alles vergeten en ik worstelde nog wat door, totdat ik bij het overklimmen van een neergeploften ouden reus van zijn gladden stam afgleed en op het zwaartepunt neerkwam, zoodat ik mijn sigaar door midden beet

Voor het oogenblik meende ik genoeg te hebben van natuurschoon en keerde heel gedwee op mijn schreden terug. Maar jawel, ik ontmoette nu verschillende paadjes en ik geraakte het spoor bijster. Het begon al te avond-schemeren en ik verhaastte mijn stap. Ik stapte door moerassen en waterbeken tot boven mijn knieën. De sigaar smaakte niet meer; de „Navolging", waaruit ik had willen lezen, bleef diep in mijn zak zitten. Ik begon te roepen, te schreeuwen uit alle macht, drie kwartier aan een stuk en de natuur bleef kalm en rustig om mij heen en geen sterveling die mijn geschreeuw beantwoordde.

Het begon donker te worden en de weg lag bezaaid met diepe kuilen waarin lansen en scherpe stokken gestoken waren om varkens te vangen. Nog enkele minuten en ik zou geen voet meer mogen verzetten.

Nood leert bidden. Ik liet mijn geest gaan ver, heel ver boven de toppen der boomen en mijn H. Patroon, zoo ervaren in het opsporen van verloren zaken, liet ik ook niet ongemoeid. En, o wonder, nog geen tien minuten nadien hoor ik leven. Het wordt duidelijker en duidelijker. Ik meende zeker in het dorp Baliko aan te komen. Maar wat stond ik verwonderd toen ik juist van den anderen kant de Missiestatie binnenkwam. „Hier is de Broeder!" riep men, want ze waren al uitgegaan om mij te zoeken.

DE KLEINE NACHTEGAAL

In den natten na-nacht
zingt de kleine nachtegaal,
zingt z'n heele keeltje uit,
kijkt z'n kleine oogjes uit,
één verlangen, één geluid:
naar de Zon!

Jezus, kleine nachtegaaltjes
in den regen en in den nacht,
willen wij ons liedje zingen
van een mooi en dapper leven....
zingende den tekst uitdeelen,
één verlangen, één geluid:
wij kijken onze oogen uit
naar het
eeuwig leven!...

Jér. Vermin, M. S. C.

KNIPSELS UIT 'N BRIEF VAN DEN E. BR. PIËTTE

Missionaris te Wambi, Ned. Nieuw-Guinea.

„'n Vroolijk gezicht heeft men hier bij de Kaja-kaja's altijd noodig. Ben je hier stroef van uiterlijk, dan loopen de menschen van je weg: „De Toean is boos", zeggen ze dan."

DE E. BR. ANT. PIËTTE, UIT TILBURG, MISSIONARIS OP NED. NIEUW-GUINEA.

„Ik zei zoo juist, dat de pienterste jongens gedoopt worden; nu zal u vragen: zijn er dan geen meisjes? — Jawel, ongeveer evenveel als jongens, maar ze zijn tot nog toe niet erg bevattelijk voor de waarheden van ons H. Geloof: de Pastoor kan er die nog niet in krijgen."

„De meisjes hebben over 't algemeen frissche, heldere stemmetjes. 's Zondags zing ik met haar de „Missa de Angelis" en als je ze dan bezig hoort, zou je heusch niet zeggen dat 't Kaja-kaja-kinderen zijn."

„Als de Pastoor op dienstreis is, houd ik 's morgens een kleine oefening; we zingen een paar liedjes, bidden twee tientjes van den Rozenkrans, de twaalf artikelen des Geloofs en de tien Geboden. En dan is 't er net zoo druk alsof er H. Mis was. De kinderen komen zeer trouw naar de kerk. Onze menschen houden van kerkplechtigheden; maar 't moet niet te lang duren, anders geven ze aan hun verveling door gapen en rekken heel ongedwongen lucht."

„'t Gaat hier allemaal flink vooruit: tegenwerking van de menschen ondervinden we niet. De vrouwen komen al zelf met haar kleine kindertjes ten Doop: ze zijn heelemaal niet bang van Pastoor, zeggen ze. 't Is hier mooi Missiewerk en dit volk van Kaja-kaja's, dat uit zijn aard zoo vriendelijk is en ons altijd hartelijk groet met een „éhe, éhe" of „tabé Toean", geeft de beste hoop voor de toekomst"....

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

DE W. E. PATER A. WIJNANDS,
— — UIT UTRECHT. — —

Den 10 Maart l. l. vertrok de W.E. Pater *Abr. Wynands*, uit Utrecht, met het s. s. „FLANDRIA" uit de haven van Amsterdam, om zich voor den tweeden keer naar Brazilië te begeven.

Uit de bladen hebben onze lezers al kunnen vernemen, dat onze Apostolische Prefectuur van Tsuapa in Belgisch Congo (toevertrouwd aan de Belgische Provincie) door Z. H. den Paus vergroot is door toevoeging van een gedeelte van het Vicariaat van Nieuw-Antwerpen. Thans draagt de Prefectuur den naam van «*Apost. Prefectuur van Coquilhatville*».

De W.E. Pater *Franc. van den Heijden*, uit Hoogerheide, thans werkzaam in ons klooster te Natick, in de Vereenigde Staten van Amerika, hoopt 9 April a. s. zijn zilveren Priesterjubilé te vieren. Den Jubilaris onze beste heilwenschen!

In ons klooster te Houdeng-Goegnies (België) vierde l. l. 19 Maart de Eerwaarde Broeder *Willibr. Konings* uit Vught zijn zilveren kloosterjubilè. Ook hem nog een welgemeend Proficiat!

Het *Sint Jozefsfeest*, 19 Maart, is één der beide professie-dagen voor onze Eerw. Broeders. Op dien dag legden er in het Tilburgsch Missiehuis dit jaar weer negen de eerste Geloften af, terwijl er vijf het kloosterkleed ontvingen. Den 15n Maart waren bovendien vier nieuwe Postulanten ingetreden.

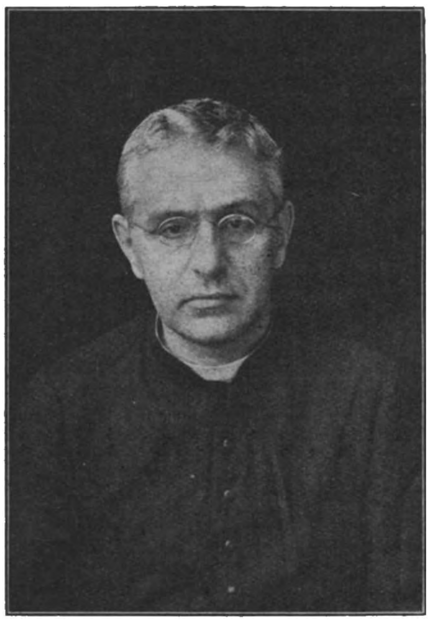

Z. E. P. J. ZANDVLIET, UIT ZOETERWOUDE
OVERSTE DER MISSIE VAN DE PHILIPPIJNEN.

M'N ARME KLEINE HERSENS.

(Vrij naar „PIERRE L' ERMITE")

Ik heb maar arme kleine hersentjes van 'n kleinen jongen... hersens van 8 jaar... hersentjes zeer teer, alles vertrouwend... die behoefte hebben aan heel eenvoudig heel „eenig" voedsel...aan dagelijksch voedsel, zooals m'n jongensmaagje altijd behoefte heeft aan melk en brood.

* * *

Mijn kleine hersens willen veel weten..., zij snuffelen beslist de laatste oorzaken na...

Daarom vroeg ik eens aan Moe, toen ik boomen en bloemen en den grooten hemel bekeken had:

— Wie heeft dat allemaal toch gemaakt, Moe?

En Moe antwoordde.

— Wel jongen, de goede God!

En ik geloofde dat de goede God alles gemaakt heeft, omdat Moe het zei... en omdat haar grootmoeder het haar eerst gezegd heeft... en omdat alle moeders het zoo zeiden... en ook omdat ik zelf, ofschoon nog klein, het reeds een beetje vermoed had.

* * *

Eens had ik gelogen... een zeer groote onwaarheid gesproken.

Moe nam me flink onderhanden.

— Liegen is slecht! Je kan de menschen bedriegen, maar God kan je niet bedriegen.

— Waar is God?

— Hij is overal, evenals het leven overal is.

— En ziet Hij mij?

— Zeker, ziet Hij je!

— Ook 'snachts?

— Zeker, zelfs in het duisterste hoekje van onzen kelder hoort en ziet Hij je!

— En ook als ik onwaarheid spreek?

— Natuurlijk, en daarvoor zal Hij je ook straffen hier of in het andere leven...

— Wat zegt U nu, Moe?.. Is er dan nog een ander leven ook?

— Ja zeker... Hier op aarde is men als in een wachtkamer. Ons echt en bestendig vaderland is de hemel.

— Gaat iedereen naar den hemel?

— Neen, want er zijn slechte menschen, die hier op aarde niet gestraft werden, en die worden in het andere leven gestraft, want al het goede wat we doen wordt beloond en het kwade gestraft.

En dat geloofde ik allemaal, omdat Moe me dat zeide, en omdat Moe nog nooit onwaarheid gesproken heeft. Daarbij was er ook nog een inwendige stem die 't me bevestigde.

* * *

Op 'n middag had Moe me mee naar de kerk genomen en zij liet me een klein jongentje zien zooals ik, maar het had geen warm bedje zooals ik... Het arme kind lag op stroo...

En Moe zei:

— Dat is het kleine Jezuskindje... Die is voor jou geboren...

Ik hield van dien mooien naam en ik herhaalde hem graag.

Op 'n anderen keer toonde zij mij een man die wreedaardig op een kruis geklonken was en ze zeide:

— Dat is het Jezuskindje, toen Het groot was... Hij is gestorven voor jou...

En ten laatste toonde ze me 'savonds eens midden op het altaar een soort geheimzinnig kastje, heelemaal schitterend en blinkend van goud en edelsteenen, en daarvoor brandde een lamp. En Moe zei:

— De goede God is daar... Weldra, zal je Hem in je hartje ontvangen.

En ik geloofde Moe.

Ik geloofde zonder moeite. En ik zag alles duidelijk in... en mijn leven schikte er zich goed naar.

* * *

Op een goeden morgen werd ik naar de openbare school gebracht.

Moe had me graag op een àndere school gezien, maar die was er niet, zeker niet voor ons, arme menschen.

Men stelde mij voor aan de directrice, die heelemaal niet op Moe geleek. Zij keek mij aan... Maar vooral had zij oogen voor het kruisje dat ik om den hals draag...

— Wat is *dàt* daar?

Zij sprak dat woordje «*dat*» uit met een zekere minachting.

— Dat is een kruisje, dat ik kreeg van mijn peettante.

Zij haalde de schouders op en plaatste me op de laatste bank.

Maar Moe liet me iederen avond voor het slapengaan het kruisje kussen,... terwijl de directrice kwaad werd omdat ik het droeg...

Vanwaar dat verschil? M'n klein verstandje begreep er niets van...?

* * *

Onze meester zei dat wij goed moesten werken... geen leven maken... verstandig zijn. Maar nooit... nooit sprak hij over God. Waarom niet?

Gisteren had 'n jongen een doosje pennen weggehaald. Stelen is leelijk, slecht! De onderwijzer zei dat het slecht, zeer slecht was! De jongen naast mij vroeg hem toen, waarom dat slecht was?... want zijn vader zei telkens dat alles gemeenschappelijk bezit was en aan niemand toebehoorde.

De meester keek den jongen lang aan... Maar hij gaf geen antwoord...

Nu, mag men dan stelen? of mag men het niet?... Ik kan er met m'n kleine hersentjes heusch niet bij...

* * *

Maar nu een sterk staaltje van dezen morgen.

De directeur sprak over mij met een der onderwijzers. Ik was aan het schoonschrijven en zonder dat ik het wilde, verstond ik alles, wat ze zeiden.

De directeur naar mij wijzend zeide:

— Dat kind moet langzamerhand ontgroend worden... Zijn moeder heeft er een godsdienstigen domper van gemaakt... 't Is wel jammer, want het is voor de rest 'n verstandig ventje...

— U heeft gelijk, m'nheer de directeur, antwoordde de ander. En de twee mannen keken me medelijdend aan.

* * *

Nu vraag ik U, wie moet ik nu gelooven?

Moet ik moeder, zoo vroom en rechtschapen, gelooven of moet ik geloof schenken aan m'nheer den directeur met een breed paars ordelint in z'n knoopsgat?... Zou ik m'n peettante gelooven, die mij dat kruisje ten geschenke gaf, zeggende: Men heeft dit kruisje in onze familie van ouds gedragen als een wapenschild... Of zou ik misschien beter doen als ik de directrice geloofde, die het me zeker zou hebben afgerukt, als zij gedurfd had?...

De directrice heeft ook een paars ordelintje.

Mijn peettante heeft geen ordelint maar alleen van die goede, heldere oogen, en ook een beminnelijken glimlach.

* * *

Ik vraag alleen te gelooven!

Het is zoo goed, het geloof! Ik voel me zoo sterk als Moe me zegt:

— God ziet je!

En ik voel me zoo zwak, zoo in staat tot alle verkeerde dingen als de onderwijzer spottend zegt:

— Dat zijn allemaal vertelseltjes!... allemaal verzinsels!...

Als het vertelseltjes zijn, waarom zou ik mij dan schamen? Men schaamt zich toch niet voor verhaaltjes? Welnu dan!...

* * *

Ik heb maar kleine hersentjes... arme kleine hersentjes van 'n kleinen jongen... hersentjes zeer teer... alles vertrouwend... die behoefte hebben aan heel eenvoudig voedsel... van dat voedsel, waarmee zijn groot gebracht m'n moeder, m'n grootmoeder... heel mijn familie...

Welnu, heb dan medelijden met mij!...

JOH. M. v. E., M. S. C

TOELATINGSEXAMEN APOSTOLISCHE SCHOOL

Ouders, die hun kinderen in aanmerking wenschen te doen komen voor aanneming aan onze Apostolische School, worden verzocht daarvan spoedig kennis te geven.

Een Prospectus der School met de eischen van toelating wordt op aanvrage gaarne toegezonden.

Voor hen, die reeds aan hun leeftijd evenredige studiën gemaakt hebben, bestaat gelegenheid in een hoogere klas te worden opgenomen.

De toelatingsexamens worden gehouden na Paschen.

Het staat aan de ouders geheel vrij naar eigen verkiezing zich te wenden tot het Missiehuis te Tilburg of te Driehuis (Gem. Velsen) N. H. — Brieven te adresseeren aan:

Z. E. Pater Overste Missiehuis Bredasche Weg TILBURG, of

Z. E. Pater Overste Missiehuis DRIEHUIS Post Santpoort N. H.

DE EIKENHOF

Toen het reisgezelschap opgebroken was, kon Esteban er eindelijk aan denken zijn trouwen Pablo uit te vragen over zijn lieven Manoël en over de gebeurtenissen op de fazenda. De arme Pablo had met schrik dit oogenblik zien aankomen, want hij had zijn heer 'n zeer slechte boodschap over te brengen.

— Heer, sprak hij, op de fazenda is alles goed, maar met Manoël is iets voorgevallen. Schrik nu echter niet te zeer, want ik hoop, dat alles nog goed terecht zal komen.

— Bij God, Pablo, wat is er gebeurd? Leg me toch niet op de pijnbank!

— De zaak heeft zich volgenderwijze toegedragen, Don Esteban. Gelijk u weet sliep Dolores, de gouvernante van den knaap, met hem in dezelfde kamer. Ik woonde in den tegenoverliggenden vleugel. Juist drie weken geleden, werd ik midden in den nacht wakker door geroep en vuurgloed....

— Heilige Maagd!... Het kind is toch niet in het vuur omgekomen?

— Ik denk het niet, heer!

— Je denkt van niet? Ja, maar hoe moet ik dat nu verstaan?

— Don Esteban, luister nu rustig naar mij, dan zal u spoedig mijn treurige boodschap, die toch nog geen grond tot wanhoop biedt, weten. Integendeel, ik hoop dat alles nog goed terecht zal komen.

— Vertel alles, vlug, Pablo, vlug!

— 'k Ga dus door met mijn verhaal, heer! Ik spring vlug uit bed, trek de hoogst-noodige kleeding aan en vlieg naar den anderen vleugel, waar de kamer van uw Manoël reeds in brand stond. Men had zoo even Dolores, buiten zinnen uit het brandende gebouw gehaald, maar van het kind was niets te vinden geweest. De brand was echter gebluscht en had meer schrik dan schade aangericht. Men hielp de arme Dolores, die gebonden was en een prop in den mond had. Als zij wat opgeknapt was, verhaalde ze, dat ze in den slaap opgeschrikt was doordat men haar de keel dicht geknepen en een prop in den mond had gestopt. Er waren verschillende mannen met zwartgemaakte gezichten, die bij het licht van een lantaarn dit schelmstuk voltrokken. Dan werd zij gebonden en had gezien, hoe een der mannen den kleinen Manoël uit zijn zijn bedje genomen en in een mantel had gewikkeld. Daarop waren de mannen weggegaan behalve een, die het bed in brand stak. Zij had 'n verschrikkelijke doodsangst uitgestaan, maar gelukkig had de vuurgloed eenige dienstboden gewekt, en zoo was zij en het huis van verder gevaar gered geworden.

— Pablo, heb je geen onderzoekingen ingesteld?...

— Dat kan u toch wel begrijpen, heer! Wij

— Heilige Maagd!... Het kind is toch niet in 't vuur omgekomen?...

hebben het land naar alle zijden doorzocht, doch ook niet de geringste aanwijzing gevonden.

— Verdenk je ook niemand, Pablo?

— Hm, heer, als u niet kwaad wordt, wanneer ik ronduit mijn vermoeden durf uitspreken, zou ik wel op uw vraag willen antwoorden.

— Waarom zou ik kwaad worden, oude trouwe Pablo? 'k Vraag het toch om uw meening te kennen.

— Don Esteban, ik heb wel een vermoeden. Ik heb me afgevraagd, waarom men zoo iets wel gedaan kon hebben, daar u toch bij al uw oude bekende vrienden geen vijand kon hebben. Daarom is het geen wraakname geweest. Er moet een andere reden zijn. Nu heb ik gedacht. dat bij het verdwijnen van Manoël Don Fernando Marquez uw erfgenaam zijn zal. Gelijk u weet speelt Don Fernando zeer veel en is niet altijd bij kas. Wie weet?

— Bij God, zoo is het!

Beiden bleven nu een tijdlang in gedachten verzonken. Eindelijk onderbrak Don Esteban het stilzwijgen:

— Ik zal zelf nog eens heel de omgeving afreizen en elk dorp en elke hut nauwkeurig onderzoeken. Moge O. L. Vrouw van Guadelupe (een beroemd Mariaoord in Mexico) ons helpen om het ongelukkig kind terug te vinden. God heeft mij zwaar beproefd, goede Pablo; in Duitschland heb ik mijn trouwe Agnes verloren, en nu bij mijn terugkeer is ook 't eenige wat ik nog over had, verdwenen.

Andries, die links van Don Esteban reed, had alles aangehoord, maar weinig ervan verstaan. Eindelijk wendde de fazendéro zich tot hem en sprak:

— Mijnheer Andries, u zal wel niet veel verstaan hebben van hetgeen wij bespraken. Men heeft mij mijn kind geroofd en nog bovendien mijn huis in brand gestoken, en het is slechts aan Gods bescherming te danken dat nog geen grooter ongeluk gebeurd is. Mijn plaatsvervanger spreekt het vermoeden uit, dat mijn neef Fernando Marquez, mij dat aangedaan heeft en al zijn er ook geen bewijzen voorhanden, onmogelijk is het in het geheel niet. Ik zal onderzoekingen instellen naar het verblijf van mijn zoontje, doch ook mij vergewissen omtrent de daden van mijn mooien neef. Wanneer u, mijnheer Andries, mij op mijne tochten door het land zou willen vergezellen, zou mij dat zeer aangenaam zijn. Voor u ware het tevens de beste gelegenheid, vlug ons land en onze menschen te leeren kennen.

— Ik ben u zeer verplicht voor uw aanbod, Don Esteban, en het zal mij een zeer groote vreugde zijn u met mijne zwakke krachten ter zijde te staan in zooverre het mij, als wildvreemde in deze streek, mogelijk zal zijn.

— Ik dank u zeer, mijnheer Andries. Ga maar mee, op die manier zult gij u het beste hier inleven.

* * *

Als de reizigers de fazenda naderden, was het landschap geheel veranderd. Tot nu toe hadden zij wel volgebouwde streken met ellendige dorpen of nog ellendiger hutten gezien, maar nu kwamen ze, bij het naderen van het gebergte in het Zuid-Westen, in een waarlijk paradijsachtige omgeving. Heerlijke velden, met tarwe, gerst en maïs, groote alfalfaäkkers (een soort klaver dat meerdere malen per jaar gesneden wordt) vruchtboomen van alle soort gaven een heerlijk gezicht. De fazenda van Don Esteban was een groot massief gebouw, van gehouwen steen, een waar ridderslot. Anders zag men slechts eenvoudige hutten uit adobe (met stukgesneden stroo vermengde, in de zon gedroogde klei) met platte daken.

San Christobal was een lang gebouw met twee vooruitspringende zijvleugels, die een grooten tuin omsloten. Aan de voorzijde was een groote muur, slechts door een zware deur gebroken. Een breede gracht omgaf het geheele gebouw. Vensters waren er slechts in den op den tuin uitzienden muur; de buitenmuren en de tuinmuur waren enkel voorzien van schietgaten. Voor de poort bevond zich een ophaalbrug. Het middelste gedeelte van het gebouw alleen had een bovenverdieping. Midden in den hof stond een kapel met een klein klokkentorentje. Groote stallen en een moestuin omgaven het gebouw aan verschillende zijden.

Voor de deur stond een groot aantal bedienden en arbeiders van Don Esteban, die hun heer hartelijk welkom heetten. Men kon merken dat de eigenaar der fazenda door de zijnen bemind werd. Nanwelijks was de begroeting afgeloopen of het klokje begon reeds te luiden en alle aanwezigen begaven zich naar 't heiligdom dat met bloemen en groen versierd was. Een kleine godsdienstoefening had plaats, om den Heer des hemels te danken voor den gelukkigen terugkeer. Men bad ook een „De Profundis" om de ziel van Dona Agnes, wier lichaam in het verre vaderland was gebleven.

Daarop dankte Don Esteban alle aanwezigen voor hun gebed, en dan eerst dacht men er aan, zich wat te verfrisschen. Zulk een echt katholiek geloof leeft nog in vele oud-mexikaansche families van Arizona. Andries had ook in geen betere handen kunnen vallen als in die van den heer der fazenda van San Cristobal, die hem niet alleen tot zich genomen had, omdat hij hem beviel neen, hij was ook een

werkdadig katholiek, en wilde de redding van een verlaten ziel beproeven.

* *
*

Don Esteban verloor geen tijd, om nieuwe onderzoekingen naar het verblijf van zijn zoontje in te stellen. Andries begeleidde hem op alle tochten, en begon het Spaansch al vrijwel te verstaan en eenige woorden te spreken.

Men had reeds menig dorp en menige hut doorzocht, maar niets gevonden.

Zoo kwam men op een snikheeten namiddag bij een ellendig dorp met geheel vervallen hutten. Eenige armelijke moestuinen omgaven het.

Het was drukkend heet, en de weg was meestentijds door geheel wilde, onvruchtbare streken gegaan. De rijdieren schenen geheel uitgeput, en het was noodig ze te laten rusten en te drinken te geven. Buiten het dorp was een bron met drinkbakken voor het vee. De reizigers begaven zich daarheen, stegen bij een boschje boomen af, gaven hun paarden te drinken en wilden juist een picknick houden, toen een ongeveer twaalfjarig Yuma-Indianen-meisje met een kruik naar de bron kwam. Zij groette de vreemdelingen vriendelijk, en Don Esteban bood haar van de meegebrachte levensmiddelen aan, die zij met vreugde-schitterende oogen aannam onder hartelijken dank. De menschen in het dorp, nog heidensche Yuma's, moesten wel zeer arm zijn, dat een handvol levensmiddelen met zoo groote dankbaarheid aangenomen werden. Don Esteban zocht door dat meisje iets voor zijn doel te vernemen en sprak:

— Mijn kind, kan je misschien een bedroefden vader, die zijn geroofd kind zoekt, een aanwijzing geven; je hebt misschien van den kinderroof gehoord?

Het meisje antwoordde in gebroken Spaansch:

— Mijnheer, u is tegen Putekatla zoo vriendelijk geweest en heeft haar te eten gegeven, ofschoon zij u vreemd is en het u niet gevraagd had. Gij zijt goed, en daarom wil ik u zeggen, wat ons verboden is te zeggen. Gobernador (dorpshoofd) heeft voor meer dan drie weken met anderen uit ons dorp een schoonen, blanken knaap meegebracht. Hij wordt in een hut van ons dorp gevangen gehouden en goed bewaakt. Ik moet hem dikwijls zijn eten brengen, nu ook weer.....

— Heb je dan ook met hem kunnen spreken?

— O ja, en hij heeft mij ook zijn naam gezegd: hij heet Manoël de Hermosillas.

— Gracias a Dios! (God zij dank!) Hij is het! Zonder twijfel!

— Dan is u, heer, zijn vader?

— Zeker, kind, en ik zal je rijk beloonen, wanneer je mij helpt, mijn Manoël te bevrijden.

— Goede heer, ik moet vlug water putten en terugkeeren, maar ik zal vannacht bij u komen en u zeggen, hoe u het kind verlossen kan. U moet nu hier vandaan gaan, als u gegeten heeft. Gaat daarheen, waar de zon ondergaat, en wacht een uur gaans van hier in een bergkloof aan de rechterhand: daar zal ik u opzoeken.....

— Duizendmaal dank, lief kind. Ik zal je nooit vergeten.

Het Yuma-meisje nam haar waterkruik, zette ze met gracieuze beweging op haar rechter schouder en ging weer naar het dorp. De reizigers hielden op met eten, tuigden hun dieren weer op en reden tegen den avond naar een bergketen. Zij vonden spoedig de aangeduide bergkloof, drongen er zoo ver in, dat zij voor de voorbijgangers verborgen waren, en legerden zich daar.

Don Esteban kon zijn begrijpelijk ongeduld nauwelijks beheerschen. De anderen legden zich te slapen, omdat zij in den nacht aan het werk moesten en later een zwaren rit vòòr zich hadden.

De nacht was reeds ver gevorderd, en het reisgezelschap luisterde of er nog geen voetstap naderde. Plotseling weerklonk een halfluid roepen: „Heeren!"

Het was de jonge Putekatla, die getrouw aan haar belofte, kwam om de heeren naar het dorp te brengen.

— Heeren, sprak zij, ik zal u geleiden om uw kind te verlossen, doch gij moet mij beloven, aan de anderen geen letsel te doen, anders zal ik er u niet heenvoeren.

— Wees zonder vrees, lief kind, antwoordde Don Esteban, ik wil slechts mijn kleinen Manöel terughebben, anders verlang ik niets. Maar hoe zullen wij het kind in handen krijgen, zonder dat de menschen in het dorp wakker worden?

— Er is slechts eén moeilijkheid, heer. Voor de deur der hut staat een wacht. Die moet onschadelijk gemaakt worden, zonder dat hij geluid kan geven, doch gij moogt hem niet dooden of verwonden.

— Mijnheer Andries, sprak nu Don Esteban, wat denkt gij van de zaak? Gij zijt soldaat geweest en kunt er dus over oordeelen.

— Wanneer u mij toestaat, mijnheer, dat ik zelf de zaak op mij neem, zoo zal ik den kerel heel stil uit den weg ruimen zonder hem heel veel kwaad te doen. Het zou echter goed zijn, dat er nog iemand met een prop en koord mee ging, dan gaat het beter.

— Inderdaad, zoo zullen we het doen. Vooruit dus, met God!

Het geheel gezelschap brak nu op naar het

dorp. Het Yuma-meisje was op een pakpaard geheven. Bij de bron gekomen, stegen de reizigers af. Don Esteban, Andries en Jacinto, een bekwaam, trouw dienaar met groote lichaamskracht en handigheid slopen, door het meisje geleid, geluidloos in het dorp naar de plaats, waar Manoël moest gevangen zitten.

De kleine, lage hut van adobe lag iets verwijderd van de andere woningen. De deur was naar het dorp gericht, en de wachter liep er voor op en neer. De vier nachtelijke ruiters waren verborgen in een boschje en luisterden naar de aanwijzingen van het Yuma-meisje. Dan gingen Andries en Jacinto op den grond liggen en kropen op de hut toe, behoedzaam en voorzichtig, om niet door den wachter bemerkt te worden. Achter de hut aangekomen, wachtten zij aan den rechterkant tot de Yuma weer aan dien kant kwam en zich omdraaide om naar den anderen te gaan; toen sprongen zij geluidloos achter hem, Andries greep hem bij zijn hals en drukte hem de keel toe, terwijl Jacinto, als de aangevallene naar lucht hapte, hem een prop in den mond, drukte: dan werd hij aan handen en voeten gebonden, in de hut gedragen en op den grond neergelegd.

Don Esteban trad ook de hut binnen, zoodra hij gezien had dat de overval gelukt was. Tevoren had hij het goede meisje reeds een met goud gevulde beurs in de hand gedrukt, en het meisje had zich vlug verwijderd.

Met tranen in de oogen omarmde Don Esteban zijn kleinen Manoël; dan slopen zij weg en waren spoedig bij de paarden. Ze zaten in 'n oogwenk in het zadel en verwijderden zich eerst voorzichtig; maar spoedig ging het in gestrekten galop op San Cristobal aan.

(Wordt vervolgd.)

Bij Mgr. Claessens' gouden Priester-jubilé.

Den 15 April a.s. zal de HoogEerwaarde Heer Mgr. Maria Jozef Dominicus Claessens zijn Gouden Priesterfeest vieren.

Mgr. Claessens is de laatste uit de rij der edelmoedige wereldpriesters, die in een tijd, toen Indië nog veel meer dan tegenwoordig buiten den kring der Hollandsche belangstelling lag, daarheen trokken om zich aan de zielzorg der Europeanen te wijden. 9 Jan. 1877 op Java aangekomen heeft Mgr. er ruim dertig jaren gewerkt. Het *St. Vincentiusgesticht*, in 1886 te Buitenzorg onder zeer moeilijke omstandigheden begonnen maar door zijn durf en alles verwinnende liefde tot een heerlijk monument der christelijke Caritas in het tropenland uitgebouwd, zal tot in lengte van dagen terugroepen de herinnering aan Pastoor Claessens' offervol werken.

Als deze Priester, die met zijn Limburgsche karakter, kinderlijke vroomheid en gulle Roomsche jovialiteit bewaarde, in het Vaderland terugkeerde, was dat niet om in zoete rust voortaan werkeloos te zijn. Op een leeftijd, waarop zijn verleden hem het volle recht gaf van allen ingespannen arbeid af te zien, heeft de liefde tot Indië, tot de zielen die daar nog te winnen zijn, hem gedreven tot nieuwen, moeizamen arbeid. De *Indische Missievereeniging* is grootendeels de schepping van dezen nooit rustenden missionaris.

Kerk en Staat erkenden de verdiensten van dezen deugdzamen Priester, van dezen nobelen burger, door hem met eeretitels te begiftigen. Maar dierbaarder dan die uiterlijke en vergankelijke bewijzen van dankbaarheid, is aan Mgr. Claessens zeker het diepe gevoel van erkentelijkheid aller Missionarissen in Nederlandsch Oost-Indië, die in Mgr. begroeten den laatsten vertegenwoordiger van het geslacht der kampioenen, die in het moeizaam verleden het bloeiende heden van de Indonesische Kerke hebben voorbereid.

Een eeresaluut aan dezen fieren Christusstrijder en de bede: moge de Heer zijn gouden priesterkroon eenmaal veranderen in een onvergankelijke, glorievolle Apostelkroon.

B. J. J. VISSER, M. S. C

ONZE VRAGENBUS

Eerst 'n paar vragen over de Vasten:

« Verplicht het gebod van de vasten op doodzonde? en wat wordt er zoo al vereischt voor een wettige dispensatie?»

Uit zijn aard is het vastengebod ***zwaar*** en verplicht dus onder doodzonde, wijl het hier een gewichtige zaak betreft, die nl. voor het geestelijk heil der geloovigen van groot belang is. Wie derhalve de vasten, ook van een dag, zonder wettige verontschuldiging of dispensatie niet onderhoudt, zondigt grootelijks. Men kan echter ook ***licht*** zondigen tegen de vastenwet, door bijv. een ***kleine*** hoeveelheid voedsel te gebruiken buiten den vollen maaltijd en 't geen men verder nog mag eten.

Behalve de redenen, die op zich zelf reeds van het vasten *ontslaan* of verontschuldigen (lichaamszwakte, armoede, zware arbeid 't zij lichamelijke 't zij geestelijke), zijn er ook nog redenen, die aanleiding kunnen zijn tot het vragen en verkrijgen van *dispensatie* d. w. z. een bizonder verlof van de wettige overheid om de vastenwet niet te hoeven onderhouden. Wil de dispensatie langs geoorloofden weg gevraagd en gegeven worden, dan moet er altijd een ***billijke*** reden aanwezig zijn, bijv. een meer dan gewone moeilijkheid, die ***opzich*** nog geen verontschuldiging inhoudt. Zoo wordt er wel 'ns aan gezinnen (denk bijv. aan den watersnood) dispensatie verleend in onthouding- en vastenwet, zonder dat precies vaststaat dat ***alle*** personen de wet niet zouden kunnen onderhouden. Vooral in ernstigen ***twijfel*** of men om een of andere reden ***ontslagen*** is, komt de dispensatie van pas, terwijl er dan zeker een billijke reden aanwezig is om ze te vragen en te geven. Ook kan de Overheid in de bizondere gevaren, die het urgeeren van het vastengebod oplevert voor sommige landen of personen, die in 't geloof en christelijk leven niet heel sterk staan, ***soms*** een reden vinden om dispensatie te verleenen.

«Ik heb al zooveel gebeden, novenen gehouden, enz. om zekerheid te krijgen omtrent den te te kiezen levensstaat: tot nog toe zonder vrucht: kan ik nu ook tot die intentie..... vasten?»

Natuurlijk: vasten is als een ***offer***, dat men bij zijn gebed voegt en dat offer zet nog meer kracht bij aan onze smeekingen. — Wat verder uw getob betreft over den te kiezen levensstaat: indien u, zooals u zegt, werkelijk innig verlangt religieus te worden maar om uw zenuwachtigheid vreest niet geschikt te zijn voor 't kloosterleven, — laat u dan eerst door 'n katholieken dokter onderzoeken of meld u bij een Congregatie van uw keuze aan, dan zal die wel voor het noodig medisch onderzoek doen zorgen. Waar *oprechte zin* is voor het klooster, uit hooger motief natuurlijk, daar moet men tenminste beginnen met *stappen te doen* en niet blijven wachten op 'n soort ingeving of openbaring die waarschijnlijk nooit komt.

«Mag men ten koste van zijn gezondheid uit hoogere bedoelingen zich aan liefdewerken wijden, ook als men gehuwd is maar geen kinderen heeft?»

Zou men door *«ten koste van de gezondheid»* bedoelen 'n groot en onmiddellijk gevaar, zooals gelegen kan zijn in de verpleging van zeer besmettelijke en gevaarlijke zieken, dan zal zulk liefdewerk een gehuwde zonder toestemming van de(n) echtgenoot(e), niet licht geoorloofd zijn. Een ongehuwde zou 't op zichzelf wèl mogen verrichten. — Betreft 't liefdewerken, die enkel vermoeiend zijn en zoo eenigszins schadelijk voor de gezondheid (als ziekenbezoek, hulp in arme gezinnen, enz.), dan mag de ongehuwde zich daar gerust aan geven, natuurlijk met vermijding van onnoodige buitensporigheden: de gehuwde die geen kinderen heeft zal 't meestal ook mogen, vooral omdat zoo iemand voor eigen ziel behoefte heeft aan goed en veel werk, en de echgenoot(e) zal zich tegen de uitoefening van zoo'n liefdewerk niet licht mogen verzetten, tenzij werkelijk onvoorzichtigheid in 't spel is. Wie zwak is van gestel zal zich wat moeten ontzien, uit liefde èn voor zichzelf èn voor zijn echtgenoot(e) èn meestal voor de beschermelingen zelf, die bij een langdurig leven van hun weldoener(ster) het beste varen.

Correspondentie. G. J. D. te R. — Wijl bij Uw geval ook *derden* betrokken zijn, alleen dit: uzelf heeft aan uw verplichting voldaan: vermijd alles wat prikkelen kan.

Dr. A. H. te A. — Uw vraag is van te intiemen aard om hier besproken te worden.

PHILALEETH.

ALLERLEI

Pater Michael d' Herbigny, directeur van het Oostersch Instituut te Rome, is er in geslaagd, met verlof der Russische Regeering 'n maand te *Moskou* te verblijven en daar den toestand op godsdienstig gebied te bestudeeren.

Zijn bevindingen heeft hij neergelegd in een uitvoerig en buitengewoon belangwekkend verslag, waarin hij verschillende toestanden schetst van dit land, dat langs nieuwe banen wordt geregeerd, waarin God en het bovennatuurlijke angstvallig worden geweerd als een bedreiging voor het toekomstig geluk van het Russisch volk.

Twee dagen, zoo schrijft hij, voor zijn vertrek deed hij een avondwandeling buiten de stad.

In den vollen nacht, een doek over het hoofd, trok hij het bosch door.

Zoo dicht bij Moskou, waarvan hij geen licht kan zien wegens den mist en de glooiing van het terrein, brengt de vredige stilte zijn geest van zelf tot dieper nadenken.....

„Ik word herinnerd aan de oorlogsnachten, van den oorlog pas geleden, van dien anderen, waarin het groote Fransche leger bezweek, en mijn gebed keert zich naar de vele gesneuvelden.

Dan echter denk ik ook aan de levenden.

Moskou, het Moskou van 1925! Waaraan zou St. Paulus denken, waarnaar streven, wat zou hij weten te bereiken als hij hier nu moest vertoeven.....?

Drie uren lang stap ik voort, af en toe met een omweg, totdat ik, na een groote stadswijk te hebben omgeloopen, eindelijk de Borodinskybrug bereik.

Drie uren om na te denken!

Moskou wil toonaangevend zijn voor geheel Azië, — en het is het reeds ten deele. Afgevaardigden van China en Japan, Afghanistan, Indië en Perzië, die ik ontmoette in het hotel of vermeld zag in de couranten, komen hierheen een indruk opnemen, en gaan heen met een richtende gedachte. Het droombeeld van eenige emigranten, die zich Eurasiërs noemen, Rusland willen hervormen, en bij Azië doen aansluiten, wordt nu reeds werkelijkheid volgens een welberaamd plan.

St. Paulus had hier willen zijn in het centrum van een Rijk, grooter dan het heidensche Rome ooit geweest is. Hij zou er naar verlangd hebben hier te kunnen prediken. Zou hij hebben gewanhoopt? Toen Paulus naar Rome kwam vond hij het verder van Christus verwijderd dan dit Moskou; in het oude heidendom ontbrak geheel de zuurdeesem van Christus: geen gedoopten, geen H. Eucharistie, waar ook! — terwijl hier Christus leeft in talrijke tabernakels. St. Paulus zou dit apostolaat veel minder zwaar hebben gevonden, dan dat van het oude Rome: een ontzaglijke arbeid, weliswaar, en gevaarlijk, maar met een mogelijke uitstraling naar geheel Azië.....

Het heidendsche Rome had open wegen, waarlangs de herauten der christelijke leer binnen kwamen, en twee en een halve eeuw na den marteldood van St. Peter en St. Paulus boog zich dat Rome, hoofdstad aan een Christen-Rijk, voor het beeld van den Goddelijken Verlosser.

Azië... gebracht tot de Kerk, in afzienbaren tijd, in één of twee eeuwen, en dat door Moskou in vereeniging gebracht met Rome! zou het enkel maar een droom zijn?.... of niet veel liever een uitgesproken hoop van christelijk gemoed?....

Gaarne vestigen wij de aandacht onzer lezers op een boekje, uitgekomen bij de Tilburgsche Handelsdrukkerij Jean Smits en Zonen, dat als titel draagt: *«Een Kinderziel», Guido de Fontgalland (1913 — 1925)*. — Zooals Kleine Nelly en Gustaaf Maria Brunni, is ook dit bevoorrecht kind een toonbeeld van godsvrucht tot de H. Eucharistie. Voor kinderen en nog meer, dunkt ons, voor grooten is dit boekje uiterst interessant en... stichtend. De vertaling (uit 't Fransch) is vlot en frisch: enkele woorden als „beest" voor „bête" (domkop), „wijs" of „verstandig" voor „sage" (braaf) — lijken ons minder gelukkig gekozen.

Overal in den boekhandel verkrijgbaar (niet in het Missiehuis.)

NIHIL OBSTAT. Fr. T. Smits, O. F. M., Libr. Cens.
Neomagi, die 21 Martii 1926.

EVULGETUR. J. Pompen, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Martii 1926.

1 MEI 1926 No. 5 44ste JAARGANG

ANNALEN
VAN
O.L.VROUW v.H.H.HART
UITGAVE MISSIEHUIS TILBURG

VAN 'T WERKEN AF!?

Ook nù, na bijna 19 eeuwen Christendom, zijn er nog van die onnoozele halzen van menschen, die de waarde van 'n persoon afmeten naar zijn uiterlijke beschaving en geleerdheid. Een monnik in grijze of bruine pij is voor die geestelijke domooren het toppunt van nietswaardig menschzijn. Ze trekken er den neus voor op.

Dit verschijnsel mag bekend heeten. Nietgeloovigen zijn nu eenmaal volkomen incompetent om over geestelijke zaken te oordeelen: we laten hen dan ook voor geen oortje meetellen als 't bijv. over kloosterlingen gaat. Want als zij den religieus bij geval nog 'n deeltje van hun kostbare achting waardig keuren, is het meestal om 'n bijkomstige hoedanigheid: geleerdheid, kunstzin, welsprekendheid, beschaafde manieren. De Priester-religieus, die na zijn lagere studies nog 12 à 13 jaren letters heeft geslikt, — wel 'n beetje meer dan het meerendeel van die geletterden! — heeft daarom altijd nog 'n kansje op 'n minimum respect van den kant dezer zelfgenoegzamen. Maar den Broeder-religieus, och arm, die z'n heele leven niets doet dan bidden en misschien wat werken, tellen ze, zonder verder onderzoek, onder de mislukkelingen der maatschappij.

't Is nutteloos onze kloosterbroeders tegen dit soort analphabethen in bescherming te nemen: men zou evengoed kunnen probeeren, het redeloos dier oog te geven voor de wonderen van den sterrenhemel, en dat zou misschien nog beter lukken.

Dat echter onze *Katholieke* menschen een juist begrip hebben van 'n kloosterbroeder, is ons wèl wat waard. En gelukkig, van zijn *geestelijke* waarde hebben ze over 't algemeen nog wel eenig besef: ze waardeeren zijn aan God gewijden staat, zijn leven in armoede, kuischheid en gehoorzaamheid, zijn verzaken aan de wereldsche genietingen en zijn verstervingen. En dat is verreweg 't voornaamste.

Maar op *bijkomstige* punten blijken er ook bij onze Roomschen nog heel vreemde wanbegrippen omtrent onze Broeders te bestaan.

Een raar voorbeeld daarvan kregen we dezer dagen heel toevallig te hooren.

Een onzer Broeders ontmoette op straat 'n vroegeren kameraad, die hem staande hield en heel belangstellend informeerde, hoe hij 't in het klooster maakte.

— Best, zei de Broeder, in alle opzichten gelukkig....

— Ja, meende de ander zonder zich van z'n reuze-flater ook maar in 't minst rekenschap te geven: *je bent nu ten minste van 't werken af*...

Dat de Broeder heel groote oogen opzette, zullen de ingewijden begrijpen. En de ander al even groote, toen hij van den Broeder hoorde wat hij alzoo in 't klooster te doen had.

Dat onze goeie Broeder, op z'n toevallige wandeling, daar juist den *eenigen* Katholiek tegen 't lijf is geloopen die er dat verbijsterend dwaalbegrip in ons landje op na houdt, vind ik niet erg waarschijnlijk; en daarom is het wellicht dienstig, deze totaal scheeve voorstelling althans voor onze lezers recht te zetten. Verbeeld je ook, dat 'n jongeman met dat idee van „dan ben ik tenminste van 't werken af", zich voor kloosterbroeder kwam aanmelden: wat zou 't den stumper tegenvallen!...

Laten we dat trachten te voorkomen.

* * *

De beste manier om aan te toonen, dat men

als broeder in 't klooster allesbehalve „van 't werken af" is, zal zijn: zooveel mogelijk volledig aan te geven, wat de leekebroeders, in 'n huis als 't onze bijv., zooal te doen hebben. Voor andere kloosters zal dat, met de noodige bijkomstige verschillen, wel in hoofdzaak op 't zelfde neerkomen: hièr kan 't wat drukker, daàr wat minder druk zijn: ook kan de aard van de werkzaamheden verschillen volgens doel en leefwijze van Orde of Congregatie, — maar overal zal noodzakelijk een zekere hoeveelheid arbeid te verrichten zijn, wil 't klooster in stand blijven en zijn doel bereiken. Hoe meer werk er aan den winkel is, hoe grooter het aantal leekebroeders zal zijn. We weten wel, de lichamelijke arbeid is voor den kloosterbroeder evenmin hoofdzaak als voor den Pater de studie, het onderwijs of het priesterlijk werk: hoofdzaak is voor beiden het echt *religieuze* leven, de naleving van Geloften en regel en de inwendige groei in *heiligheid.* Maar waar voor den religieus geen werk genoeg zou te vinden zijn, zou ook die hoofdzaak spoedig in het ongereede raken. Daarom moet het aantal religieuzen in goede verhouding blijven tot — om 't maar zoo profaan-weg te noemen — de „werkgelegenheid". En dat zal het in normale omstandigheden ook werkelijk blijven.

In ons Tilburgsch Missiehuis zijn, — buiten de Postulanten en Novicen, wier getal sterk uiteen kan loopen (op 't oogenblik zijn er 'n twaalf tal) — gemiddeld een 25 à 30 geprofeste Broeders. Novicen en Postulanten deelen natuurlijk in de verschillende werkzaamheden, maar hun getal is te onstandvastig en door de bizondere oefeningen van hun proeftijd worden zij te veel in beslag genomen, om als werkkrachten met de geprofesten gelijk gesteld te kunnen worden. Wel verlichten zij den arbeid der eigenlijke Broeders, — als ze talrijk zijn, zelfs in ruime mate —, en daarom wordt met hun aanwezigheid hier bij de verdeeling van het personeel over de verschillende huizen en missies ook terdege rekening gehouden.

Wat is er nu voor die 25 à 30 Broeders en de Postulanten en Novicen in ons Missiehuis zooal te doen?

Ruim drie uur van hun 16½ uur-langen dag (van 's morgens half vijf tot 's avonds negen) besteden de Broeders aan gebed en godsdienstoefeningen. De verschillende gemeenschappelijke maaltijden, waarbij ze trouwens op de beurt voorlezen en aan tafel dienen, nemen ruim vijf kwartier in beslag. Na het middagmaal hebben ze een uurtje en na het avondeten een goed half uur recreatie. Zoo blijven er voor den arbeid op 'n gewonen dag 10½ à 11 uur beschikbaar. Van zoo'n onverkorten arbeidsduur zouden velen in de wereld al niet erg gediend zijn, vooral waar hier geen ander loon dan het dagelijksch brood wordt uitgekeerd....

Om volledig te zijn, moet ik hier bijvoegen, dat er twee keer in de week nog 'n half uur van dezen werktijd afgaat voor godsdienstonderricht en even zooveel voor zangles: want onze Broeders moeten van hun Geloof natuurlijk meèr weten dan de gewone leeken en bij gelegenheid onze kerkelijke en kloosterlijke feesten met behoorlijken zang kunnen opluisteren. Het ander geestelijk onderricht door voorlezing uit boeken en toespraken der Oversten hebben wij boven reeds bij de godsdienstoefeningen gerekend.

Naast die meer-verstandelijke en geestelijke werkzaamheden staan dan de meer-lichamelijke en stoffelijke, die uiteraard voor de Broeders den hoofdschotel vormen.

Allereerst komt het onderhoud van de *kloostergebouwen,* het schoonhouden van de verschillende *lokalen.* Dit laatste alleen reeds eischt een heele ploeg zoogenaamde „huiswerkers". Om nu van de jaarlijksche groote schoonmaak (in de zomer-vacantie der studenten) niet eens te spreken, zal minstens elke huismoeder wel beseffen, wat 't zeggen wil een huis als 't onze helder en proper te houden. Drie gangen van elk 90 meter lengte en 3 breedte moeten elken dag geveegd en 2 keer in de week geschrobd worden: de groote kapel, de studie-, eet- en recreatie-zalen van Studenten en Broeders (respectabele lokalen!) vragen ook een geregelde beurt; evenzoo de klas-zalen met de banken, de slaapzalen met al die verschillende hoekige celletjes, de 2 trappen van elk 102 treden, de bibliotheek, de spreekkamers en logeerkamers, de badkamers, enz.

Bizondere zorg eischt de kapel met het groote priesterkoor. De zeven altaren moeten dagelijks voor de H. Mis klaar gemaakt en weer afgenomen worden. De gewaden en H. Vaten moeten uitgelegd, klaar gezet en weer opgeruimd en zorgvuldig worden opgeborgen. Ook het versieren van kapel en altaren op den vooravond der feesten vraagt veel tijd. Tapijten en loopers moeten geregeld geklopt. Het wasschen van het kerklinnen evenals van het overig

linnengoed geschiedt buitenshuis: dat is meer Zusters-werk.

Bij dit dagelijksch huiswerk, komt het onderhouden, maken en repareeren van de onderdeelen der gebouwen en van de meubels. We hebben metselaars om kleinere metselwerken te verrichten; ververs om deuren en ramen en meubels in de verf te houden, om kapotte ruiten door nieuwe te vervangen; glazenwasschers om de bijna ontelbare en groote ramen van ons huis helder te houden; electricien-mechaniciens, die voor telephoon, electrisch licht, centrale verwarming en verschillende andere machines hebben zorg te dragen; smeden, die gereedschap maken, repareeren en soldeeren, kachels fabriceeren en ijzeren bedden, hekken en zelfs lichtkronen voor de kapel. Onze Broeders timmerlui, sinds eenigen tijd over electrische machines beschikkend, doen niet enkel de noodige reparaties aan huis en meubels, maar vervaardigen alles wat er aan timmerwerk noodig is: kasten, kapstokken, tafels, stoelen, klasbanken; hebben zelfs onze nieuwe huizen van Stein en Driehuis geheel van de noodige meubels voorzien. Ten slotte zijn de boekbinders altijd druk met het inbinden van studie- en klasboeken, leesboeken en tijdschriften: en ze doen 't... billijk!

* * *

Na deze werkzaamheden voor het onderhoud van gebouwen, meubels en andere gebruiksvoorwerpen, komen die welke meer rechtstreeks de verzorging der *bewoners* betreffen.

Dat er heel wat noodig is om gemiddeld 170 personen in 't leven te houden, spreekt van zelf. Die 170 vertegenwoordigen 34 huishoudens van 5 personen. Verbeeld U, dat U daarvoor heeft te koken en de tafel te dekken!...

In de groote keuken met het reuze-fornuis en de dikbuikige koperen ketels werken geregeld twee Broeders, dikwijls drie, allen gelijkelijk in 't zweet huns aanschijns. Ze hebben wel enkele machines, die 't werk verlichten, maar het sjouwen en roeren en hakken en snijden, het poetsen van al hun spullen blijft toch voor hèn. De voorbereiding van de groenten als aardappels, kool, salade, worteltjes, alsook het schoonmaken van de porties visch op onthoudingsdagen geschiedt meestal door de Broeders gezamenlijk: anders zou er eèn wel den ganschen lieven dag aardappels kunnen zitten schillen!...

Het vaatwerk voor keuken en eetzalen wordt eveneens door de gansche beschikbare Broederschaar gewasschen. Ze ruimen ook samen de tafels op, terwijl er aparte Broeders zijn aangewezen om in de eetzalen alles voor de maaltijden klaar te zetten: borden, messen, lepels, vorken, waterkraften, glazen, brood, kopjes en schoteltjes, enz. Ook snijden ze het brood en maken voor de Studenten tweemaal daags de boterhammen klaar, telkens meer dan 300, 's morgens met vleesch, kaas of iets dergelijks belegd. De refterdienaars hebben heusch geen licht werkje en van al 't heen en weer dragen zijn ze 's avonds mooi òp.

Eer het brood echter op tafel staat, heeft Broeder bakker er zich ook al aan moe gewerkt.

EEN VROOM GEBED

Ik weet niet hoe U hoog genoeg te roemen
En hoe U schoon te beelden weet ik niet, —
Ik breng U met mijn hart mijn mooiste bloemen
En met mijn kleine hart mijn arme lied.

Ik leg mijn bloemen aan Uw stille voeten
En vouw mijn handen bij mijn bloemen saâm
En bid en buig — en buig U lief te groeten,
Het schoonste lied, Maria, is Uw Naam.

Gij zijt dat kalme en algeheele wonder,
Dat reine Meer bij eeuwig morgen-rood, —
Het hemelsch Woord ging in Uw diepte onder
En rees — een Bloem, een Zon — uit Uw [verborgen schoot.

Van oude zonden droegt Gij geen litteeken,
Van nieuwe niet de versch-gesneden sneê,
Gij hoefdet nooit een zwarte biecht te spreken
En schaamte brandde nooit Uw wangen wee.

Ik weet niet hoe U hoog genoeg te roemen!
Is onder menschen Uws gelijke.... één?
Is onder Engelen en onder bloemen
O Maagd Maria, Uws gelijke...? — Neen!

(„Voor U alleen.") J. Schreurs, M. S. C.

Elken dag heeft hij een flinken oven brood af te werken.

't Zelfde voor de groenten. Die worden — op de aardappelen na — door de Broeders zelf in onzen ruimen tuin gekweekt. Al het spitten en harken, zaaien en planten, wieden en oogsten en ruwe schoonmaken is dus voor de tuiniers. Eenigen van hen hebben meer speciaal de zorg voor het fruit, de boomen en struiken, die gesnoeid, gecarboléumd, enz. moeten worden. Ook houden dezen 'n oog op de wandelpaden: voor de bloemen en sierplanten, in 'n kloostertuin en vooral voor de kapel onmisbaar, zorgt een aparte Broeder-bloemist.

Voorts hebben we een kleinen stal vee: een paard voor 't werk op 't land en voor het halen en brengen van allerlei vrachten uit en naar de stad, een vijftal koeien voor de melk en de boter, een viertal varkens om den afval te verorberen en daarna zelf verorberd te worden; een stel kippen, dat voor zieken en zwakken de onmisbare eieren bezorgt. Eén Broeder heeft aan al deze vier- en twee voeters zijn handen — al zijn 't een paar flinke — meèr dan vol.

De zieken hebben natuurlijk recht op een bizondere verzorging: en zoo heeft onze Broeder-ziekenoppasser (dikwijls met een helper) zoo goed als doorloopend werk. Op 'n bevolking van 170 menschen mankeert allicht de een of ander iets: soms liggen er verschillenden tegelijk op de ziekenzaal; jarenlang kan er 'n zieke zijn die zeer tijdroovende verzorging behoeft.

Bij deze werkzaamheden voor de voeding van het personeel, komen nog andere even noodzakelijke. Zoo staat er een Broeder voor het linnengoed, dat hij in de wasch heeft te doen, na te zien, te verstellen, elke week te sorteeren en in zakjes rond te brengen. Hij zorgt ook voor 't beddegoed. De vier of vijf kleermakers hebben handen vol werk aan het maken van nieuwe togen en jassen en broeken en het verstellen van dito oude. Ook zitten geregeld een of twee schoenmakers te pikken en te kloppen dat 't 'n aard heeft: vooral aan studenten-schoenen, die bij 't spelen levensgevaarlijke of lichtere verwondingen opliepen!.. Vergeet verder ook den barbier niet, die zijn 170 klanten op tijd te bedienen heeft, al betreft 't dan ook alleen het haarsnijden.

* * *

Nog zijn we niet aan 't einde der Broeders-werkzaamheden. Volgen nog die meer op de *buitenwereld* gericht zijn.

Aan de deur vindt U allereerst den Broeder-portier. De buitenbel, de binnenbel, de telefoon, vooral de spreekkamers met hun vrij talrijke bezoekers en de boodschappen trap-op en trap-af naar alle richtingen van het huis... bezorgen hem werk in overvloed. Vaak heeft hij hulp noodig van een of twee anderen en... altijd veel geduld om welkom en onwelkom met 'n vriendelijk gezicht te ontvangen.

Op het kantoor, waar de boekhouding is van onze uitgebreide propaganda, waar de briefwisseling met de zelatricen plaats heeft en de bestellingen worden genoteerd en uitgevoerd, waar de adressen voor „Annalen" en „Ons Geestelijk Leven" met de pons-machine in blikken plaatjes worden geslagen en met de adressograaf gedrukt, — zijn naast de betrokken Paters altijddoor twee Broeders werkzaam. Ook met het sorteeren van oude postzegels, bladzilver, theelood, capsules, gummi, enz., waarvan de opbrengst voor de Missie is, gaat veel tijd zoek. In het magazijn van te verzenden goederen naar Missie en elders is ook geregeld werk: de expeditie der groote missiekisten alsook van Annalen, Almanak en Ons Geestelijk Leven haalt dagen, soms weken achtereen, meerdere Broeders uit hun gewone werk.

En zoo komen we ten slotte tot de drukkerij, waar 'n Broeders-personeel van 7 à 8 man vast aan verbonden is. Hier worden naast kleinere drukwerken de maandelijksche Annalen en de jaarlijksche Almanak gezet, gedrukt, gevouwen, gehecht en afgesneden. Het pakken en plakken der Annalen voor de verzending geschiedt weer door de Broeders gezamenlijk. —

Dat is, meen ik, zoowat alles wat er — onvoorziene werkzaamheden er buiten gesloten! — zooal in ons Missiehuis door de Broeders valt op te knappen. Absoluut volledig ben ik natuurlijk niet geweest: kleinigheden heb ik over 't hoofd gezien, misschien vrij belangrijke dingen vergeten.

In alle geval zal, na lezing van bovenstaand, wel niemand meer in den naïeven waan verkeeren, dat men hier als Broeder moet intreden om „van 't werken af" te zijn. „Van 't werken af" is hier niemand; wèl kan 's avonds de een of ander wel 'ns „àf" zijn, juist „van 't werken": maar dat is voor 'n keèr niet erg.

E. O., M. S. C.

O. L. VROUW v. H. H. HART IS „DE NIEUWE ESTHER”.

Aan het mooie boek van Pastoor Fr. Drehmans: „Morgenlandsche Tafereelen” *ontleenen wij het volgende hoofdstuk over onze geliefkoosde Maria-devotie.*

Als de nood der Joden of het uitverkoren Volk Gods ten top gestegen is, brengt Esther redding aan en behaalt zij een schitterende zegepraal op de vijanden der Israëlieten. De kinderen Gods hadden in haar hun vertrouwen gesteld en het werd niet beschaamd.

In veel ruimer zin echter verschaft Onze Lieve Vrouw van het H. Hart, de Hoop der hopeloozen ons allen uitkomst, redding en overwinning. En daarom moeten wij, de ware geestelijke kinderen Israëls, het heilig volk Gods, in alle nooden met een grenzenloos vertrouwen onze toevlucht nemen tot de Koningin, die door haar gebed alvermogend is op het H. Hart van Haren Zoon en daarom de Lieve Vrouw van het Heilig Hart van Jezus genoemd wordt.

Inderdaad, zij verdient ten volle den luisterrijken eeretitel van Onze Lieve Vrouw van het H. Hart, Hoop der hopeloozen.

Wees gegroet, zoo bidden wij te recht, wees gegroet *Onze* Lieve Vrouw van het H. Hart, Hoop der hopeloosheid! *Spes desperandorum.*

Onze Lieve Vrouw is immers, zooals de H. Ephrem getuigt, de Hoop der hopelooze zaken, de hope in alle aangelegenheden en gevaren, waarin men menschelijkerwijze gesproken moet wanhopen en alles verloren achten. Worden wij door ziekte of andere kwalen en ongelukken zwaar beproefd en bezocht, hebben wij tot dusverre te vergeefs voor de bekeering van eenen ons dierbaren zondaar, dwaalgeest of goddelooze, gebeden, moeten wij treurig gadeslaan hoe een zondaar zich in het hoogste gevaar stelt van eeuwig verloren te gaan, twijfelen wij aan den goeden uitslag onzer ondernemingen, stapelen zich de moeilijkheden op zoo hoog als bergen: dan nog roepen wij met een levendig vertrouwen, maar ook met goeden uitslag tot *Onze* Lieve Vrouw van het H. Hart.

De *onze* zijt Gij, want de Vader, de Zoon en de H. Geest hebben U aan ons als onze machtigste Voorspreekster, Medeverlosseres en Middelaarster voorbestemd en metterdaad geschonken.

De *onze* zijt Gij! wijl Gij, bij de menschwording van Gods Zoon in Uwen maagdelijken schoot, tot onze Moeder zijt uitverkoren en als dusdanig onder het Kruishout door Jezus bevestigd. Uw Zoon heeft ons op een bijzondere wijze aan Uw moederlijke zorgen aanbevolen. Wees dus altoos onze gezegende Koningin en allerliefste Moeder van barmhartigheid, onze geestelijke Esther!

Wees gegroet, Onze *Lieve* Vrouw van het H. Hart, Hoop der hopeloozen, *Spes desperantium,* Hope dergenen, die geene hoop meer hebben!

Gij zijt de Moeder der schoone liefde, de goedertieren Middelares bij onzen goddelijken Middelaar, de bijzondere Toevlucht dergenen, die op het punt staan, in den geestelijken strijd om te komen.

Durven wij niet wegens onze menigvuldige zonden tot Jezus gaan, vreezen wij in onzen goddelijken Broeder de majesteit des Allerhoogsten, dan rest ons niets anders, dan onder den mantel Uwer barmhartigheid een veilige schuilplaats tegen de straffen van Gods gerechtigheid te zoeken.

Wij weten immers, o allerliefste Koningin! dat in Uw Hart een vonk ontstoken is van het heilig vuur, dat in den boezem der allerheiligste Drievuldigheid met oneindige kracht brandt en in eeuwigheid zal branden. Daarom zult Gij nimmer eenen zondaar, hoe boosaardig hij ook zijn moge, verstooten, indien hij tot U met vertrouwen zijn toevlucht neemt of Uwe dienaren hem aan Uw moederlijke zorgen aanbevelen.

Zien wij zielen door de ijselijkste wanhoop aangegrepen, wat kunnen wij beter doen, dan ze onder Uw koninklijke hoede stellen, o lieve Moeder van barmhartigheid!

Ontzinkt ons zelven de moed in den fellen strijd des levens, zien wij als het ware geen uitkomst in de bekoringen, worden wij om zoo te zeggen door de opgezweepte baren der hartstochten heen en weer geslingerd en schier verzwolgen, dan blikken wij met een zalig vertrouwen op tot U, onze zekerste en voornaamste Hope, welke wij na God bezitten, dan vinden wij in U de oorzaak onzer terugkeerende blijdschap.

Wij kunnen zelfs met het volste vertrouwen tot U

naderen, want hoe wonderbaar en eenig ook Uwe voorrechten als de Lieve Vrouw van Jezus' H. Hart zijn mogen, bezit Gij gelijk wij, een menschelijke ziel en lichaam. Gij zijt mensch, niets als mensch, maar ook als mensch de geschapen en toch volmaakte liefderijkheid en barmhartigheid. Al wie nu op Uw liefderijkheid en barmhartigheid vertrouwt, wordt in zijne heilige hoop niet beschaamd.

Daarom zal de geloovige, die de grootste zondaar is, maar die in zijn nood tot U roept: „Onze *Lieve* Vrouw van het H. Hart, bid voor ons", een zoet vertrouwen in zijn ziel zien wederkeeren, volle overgeving in Gods heiligen wil zijn gemoed doorstroomen, zijn hart met reinheid en heilige liefde versierd worden, gelijk de lelie gereinigd, witter en schitterender wordt, wanneer zij zich in het licht der middagzon baadt en koestert.

(Slot volgt).

DE H. MAAGD MET HET KIND JEZUS.

Ofschoon oud en gedeeltelijk vergaan is deze schildering van den 14-eeuwschen Italiaan *P. Cavallini* nog krachtig en frisch van uitdrukking: in dien wederkeerigen blik van Moeder en Kind, wat een diepte en innigheid en verhevenheid van gevoelens!... :-: Vergelijk eens met zulk een werk onze oppervlakkige devotie-prentjes!.... :-:

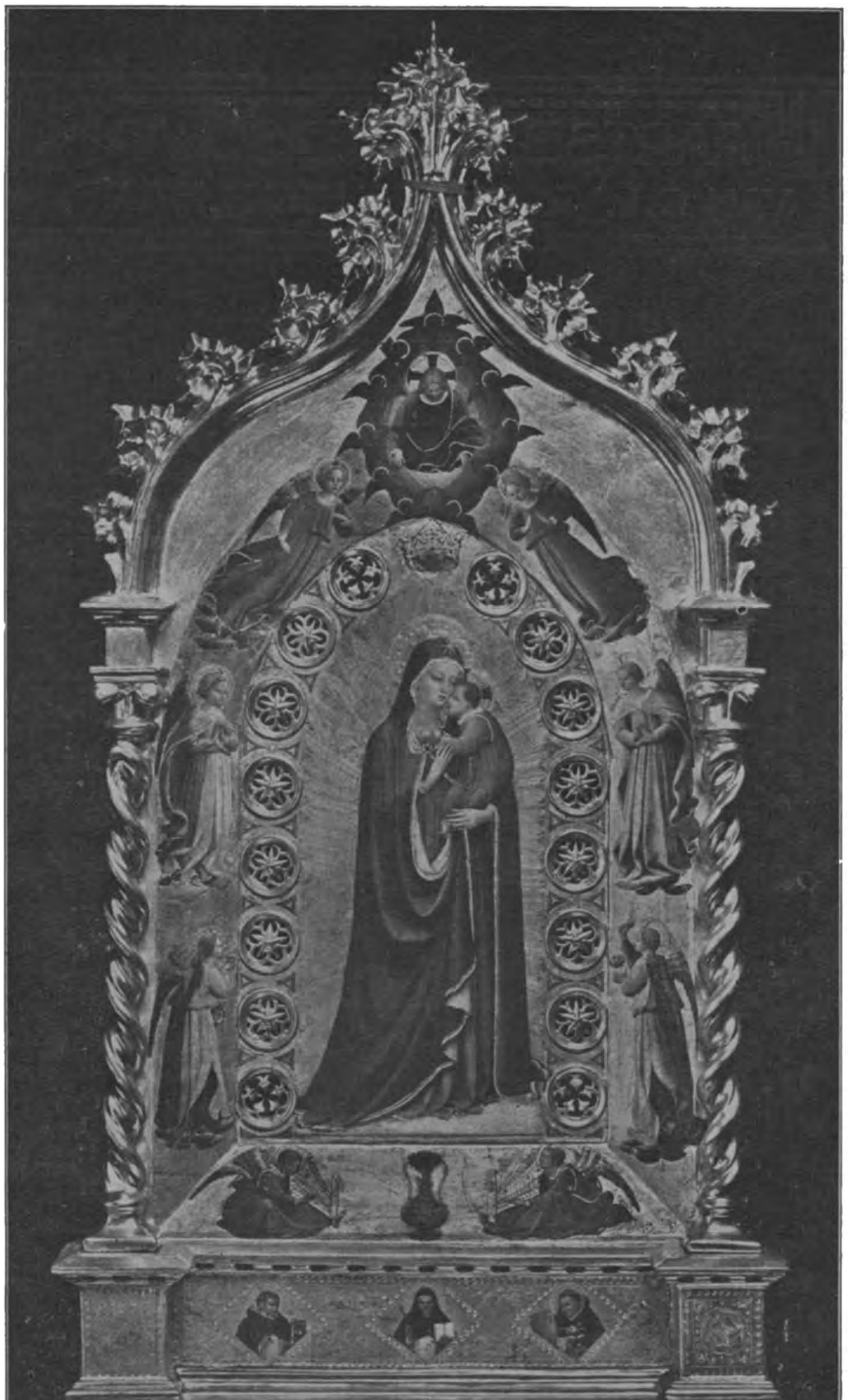

„MADONNA MET DE STER".

Voor deze Meimaand geven wij hier een reproductie van een der beroemdste Madonna's van *Fra Angelico*, den Dominicaanschen schilder uit de 14e eeuw. — Vol geestelijke schoonheid is dat fijne Maria-figuurtje met Kind, en die krans van eerbiedige Engelen; ook de omlijsting van dit schilderwerk :-: :-: :-: is een nadere beschouwing waard. :-: :-: :-:

AARTSBROEDERSCHAP VAN O. L. VROUW VAN HET H. HART

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Celebes, Philippijnen, Brazilië, Rabaul, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Coquilhatville. — 24 Geestelijke gunsten. — 15 Tijdelijke gunsten. — 3 Novenen. — 16 Zieken. — 20 Families. — 17 Huisgezinnen. — 21 Kinderen. — 17 Roepingen. 12 Examens. — 8 Kloostergemeenten. — 9 Parochies. — 3 Goede werken. — 19 Bekeeringen. — 18 Zalig stervensuur. — 29 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledene.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *O. H. Hemelvaart* (13 Mei) en van *O. L. Vrouw van het H. Hart* (31 Mei), patroonfeest der Aartsbroederschap, onder de gewone voorwaarden.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 23 en eindigt op 31 Mei.
ALGEMEENE INTENTIE: DE VEREERING VAN JEZUS' HART.

Deze mooiste van onze maandelijksche Novenen, vallend in de Mariamaand en sluitend op den feestdag van onze gezegende Madonna zelf, — zullen wij wijden aan de intentie, die O. L. Vrouw van Jezus' H. Hart zonder twijfel het welgevalligst is, nl. de vereering van het goddelijk Hart, welks Moeder en Schatmeesteresse Zij is.

Niets is Maria zoo aangenaam als een gebed voor deze intentie. Immers wat zou Zij, als Lieve Vrouwe van Jezus' H. Hart, vuriger wenschen en zelf dringender van God afbidden dan de uitbreiding van het liefderijk van haar Zoon, de grootere verspreiding van de devotie tot Zijn liefderijk Hart?...

Bij de eer en glorie van Haar Kind is al het overige voor Maria als minderwaardig. Haren Jezus te doen kennen, beminnen en dienen door de menschen, dat is haar innigste begeerte en haar dierbaarste taak: zijn Hart en zijn liefde, die zoo beminnenswaardig zijn en nog zoo weinig bemind worden, de hun toekomende plaats te geven in de harten der menschen, in hun vereering en hun godsvrucht, ziedaar wat de Lieve Vrouwe van het H. Hart als de Haar eigen opdracht beschouwt.

Door ons gebed kunnen wij Haar, om zoo te spreken, in deze moederlijke taak behulpzaam zijn, kunnen wij met Haar de genaden van licht en kracht van God afsmeeken, die noodig zijn om de harten voor Jezus' Hart te openen en te winnen.

We mogen er zeker van zijn, dat wij door zulk een gebed Haarzelf een welgevallig blijk van liefde geven en tegelijk ons ware vereerders en vereersters toonen van het Goddelijk Hart, dat wij juist *door en met Maria* wenschen te vereeren en te doen vereeren.

N. N. GUINEE · SELEBES · PHILIPPIJNEN · BRAZILIË

BERICHTEN UIT ONZE MISSIËN

OP ZOEK NAAR LEO.

Motto: „Was hat den Job so fromm gemacht?
Geduld, Geduld, Geduld”....

Hij was Timorees, dus eigenlijk van de parochie van Pater Vertenten, die al wat hier uit vreemde gewesten op N.-Guinea neerwaaide voor zijn rekening heeft, terwijl ik mijn werk bij de Kaja-kaja's heb.

Maar ze vertelden dat hij echt „betoel”, ernstig ziek was en Pater Vertenten lag ook met de beenen in de lucht; dus direkt na de Hoogmis ging ik op zoek. Want waar die luitjes hier allemaal wonen, weet ik nog niet zoo precies. We hebben hier meer van die Timoreezen, die ze op Timor liever zagen gaan en wij zijn er hier goed mee. 't Woont allemaal zoowat in dezelfde buurt, dus daar maar eens kijken.

Gauw in der haast, vòòr ik ging, hoorde ik nog dat hij gemiddeld twee keer per jaar in de kerk komt, geen echtgenoote heeft maar wel... een vrouw.

Nummer drie, wien ik vroeg waar Leo woonde, keek me met een paar schuwe oogen aan en zei ten laatste:

— Hier, Toean, in dit huis.

— Leo is erg ziek, hé?

— Ja Toean, echt ziek.

Ik keek al in 't loodsje, waarin hij me bracht, waar of Leo ergens lag.

— Hier Toean!.. En hij bracht me in een klein afgeschoten kamertje. Er stond een bamboebrits met een donker muskietennet erover. Ik dacht: daar ligt hij dus onder. Schuchter was mijn leidsman me gevolgd.

HET NIEUWE S. FRANCISCUSKERKJE TE AMBON (VICARIAAT V. NED. N.-GUINEA) IS THANS AFGEBOUWD MAAR NOG NIET GEHEEL AFBETAALD. WIE ZAL DE VRIENDELIJKE SMEEKBEE VAN DEZE JONGENS WILLEN VERSMADEN EN WEIGEREN ZIJN OFFERTJE IN HUN MANDJE TE WERPEN?..

— Ligt hij hier?

— Ja, Toean.

Ik dacht: hij zal slapen en riep dus een paar keer: Leo, Leo.

— Hij slaapt vast, hé?

— Misschien, Toean.

Mee maakt hij het muskietennet open en laat me de leege brits zien. Ik kijk hem natuurlijk met een paar verwonderde oogen aan en hij kijkt nòg schuwer.

— Waar is hij?

— Ik weet het niet, Toean....

— Is hij misschien kuieren?

— Misschien, Toean.

— Ja maar, hou je me nou voor den gek? ('t Oude manneke kroop ineen van die taal; verbeel je, een Toean voor den gek houden!) Waar is Leo? is hij hier?

— Ja, Toean.

— Ben jij dan Leo?

— Ja, Toean.

— Ben je dan weer beter?

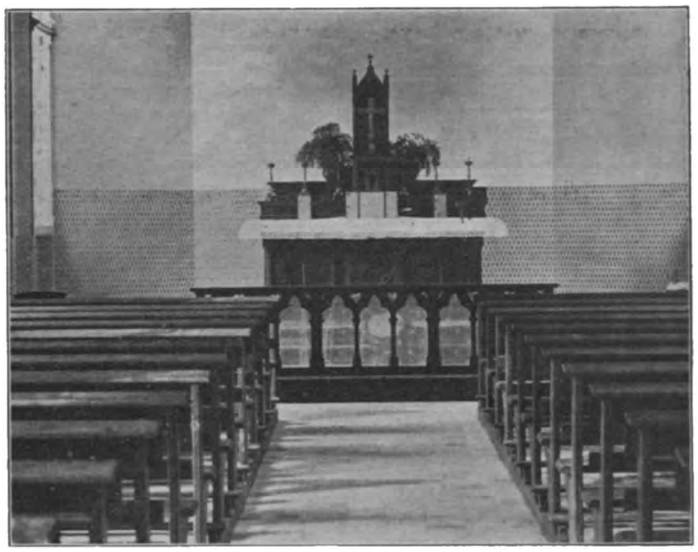

INTERIEUR DER NIEUWE KERK TE AMBON.

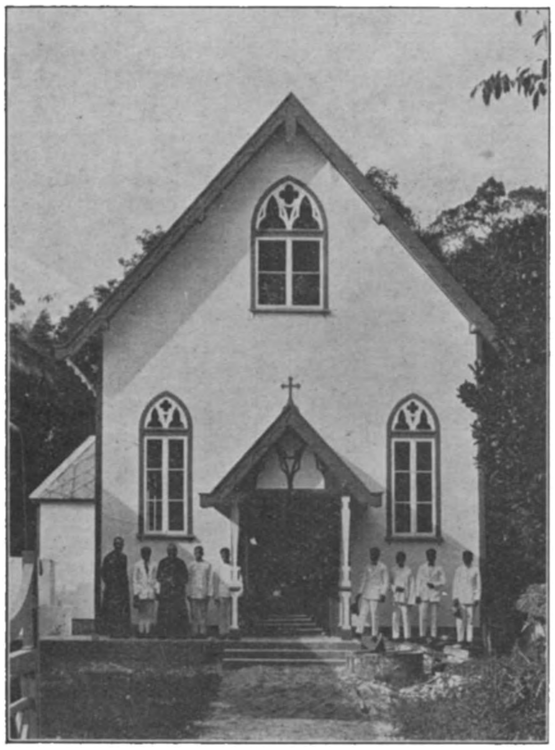

DE NIEUWE S. FRANCISCUSKERK TE AMBON.

— Neen, Toean.

— Ben je dan ziek?

— Neen, Toean.

't Wordt me te geleerd. Nogmaals: Ben jij Leo, waarvan ze me gezegd hebben dat hij ziek is?....

— Ja, Toean (als een inlander bang wordt, zegt hij op alles voort ja en amen). Misschien dacht hij (als hij gedacht heeft): ik moet dien Toean toch m'n huis zien uit te krijgen en daarom komt er plots bovenop:

— Ik ben niet Roomsch, Toean.

Toen ging mijn licht heelemaal uit.

— Jij Leo niet Roomsch?.. Sinds wanneer niet meer?...

— Ja Toean... Leo woont eigenlijk hiernaast in dat ander huis.

En dan meenen ze toch heusch dat ze den Toean niet voor den gek houden. Zij redeneeren nu eenmaal anders dan wij of liever ze redeneeren niet en als ze redeneeren, hou dan je hart vast, zou Pater Geurtjens zeggen.

Ik dus naar 't volgende huis en daar zat Leo heel rustig op me te wachten met een dikke wang. 't Was alles wat hij mankeerde.

— Mankeer je anders niet, Leo?

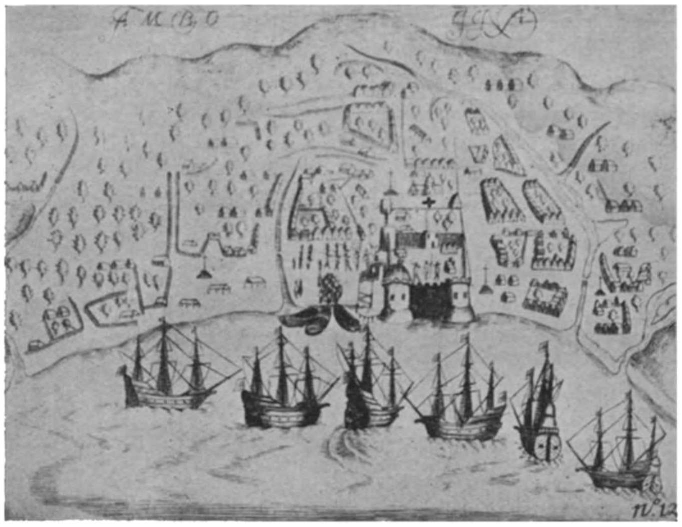

AMBON IN 1605: ONGEVEER IN HET MIDDEN DER VESTING, MET EEN + GETEEKEND LIGT DE R. K KERK DOOR DE PATERS JEZUÏETEN GESTICHT EN BIJ HUN VERDRIJVING DOOR DE PROTESTANTEN IN BEZIT GENOMEN.

— Neen Toean, alleen m'n wang.

— Nou Leo, dan moet je maar flink pappen.

En met een kalm hart, dat weer eens geprobeerd heeft in hoeverre het tegen geduldsproeven bestand is, ga je weer naar huis, en 's anderendaags 's morgens hou je een meditatie over de voortreffelijkheid van de schoone Jobsdeugd: geduld: deugd die je hier, bij dit volk van groote kinderen, meer dan ergens ter wereld uitstekend te pas komt.

Uw U toegenegen in C. J.
NICO VERHOEVEN. M. S. C.

DE MEIMAANDVIERING BIJ DE KEIEEZEN.

De Eerw. Br. B. SMULDERS uit Strijp, Missionaris te Roemaat (Klein Kei), schrijft hierover o.a. het volgende:

Wij zijn thans volop in „de schoone Meimaand:" schoon, niet omdat, zooals bij U, in de Mei alles in bloei staat, neen, maar omdat Mei de maand is toegewijd aan Onze Lieve Moeder. In iedere kerk op Kei wordt haar beeld gesierd met palmen en bloemen, de eene al schooner dan de andere. De Keieesche Christenen brengen ook al gaarne het hunne bij, om die Goede Moeder te eeren, door kaarsen te offeren die gedurende de godsdienst-oefeningen bij haar beeld branden.

Iederen avond is er oefening ter eere van Maria: men zingt dan de schoonste liederen die men kent. Ook bidden zij tot die Goede Moeder, om zelf altijd trouw te blijven aan het H. Geloof, en vragen Haar de genade van het Geloof voor hun nog heidensche broeders en zusters, die er nog veel zijn op Kei en omliggende eilanden. Ook in hun huizen hebben de lui vaak een Maria-beeld of prent versierd; want ze weten, dat wie door Maria beschermd wordt, veilig is. Gisteren nog zag ik een jongen man bloemen zoeken om ze vóór het beeld van Maria te zetten, dat in z'n huis de eereplaats heeft.

Kleine kleuters van 5 à 6 jaar zingen in stukken en brokken ook al Marialiedjes, die zij van de grooteren hooren, en het is aardig om deze nikkertjes te hooren zingen „Ave Malia", want zij kunnen de *r* nog niet uitspreken. Als men tegenwoordig het bosch in komt, vooral in de buurt waar de lui hun velden hebben, hoort men dikwijls een lied zingen van Maria.

Gedurende de lange avonden, vooral in 't begin van de Maand, toen de maan zoo helder was 's avonds, hoorde men aan verschillende kanten van het dorp door groepjes kinderen en ook volwassenen de schoonste Maria-liederen zingen, tot laat in den nacht toe.

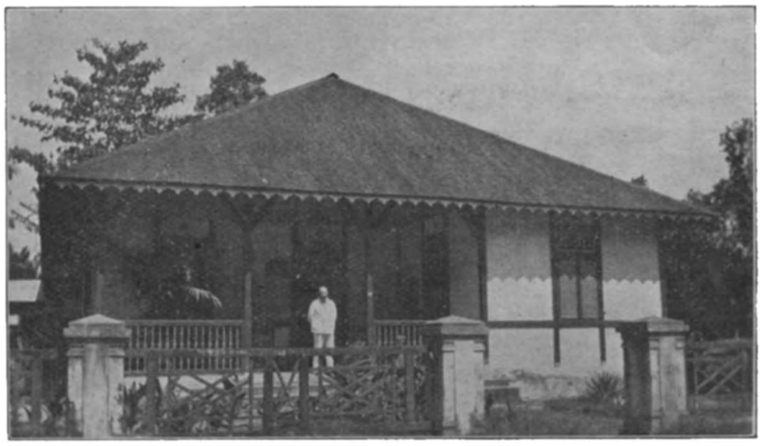

WONING VAN DEN PASTOOR TE AMBON.

EEN H. THERESIAKERK OP CELEBES.

Schrijven van den H. E. Pater Mgr. W. Panis, Apost. Prefect.

Mag ik zoo vrij zijn den lezers onzer Annalen even het volgende in welwillende overweging te geven? Het geldt een bericht uit de Apostolische Prefectuur van Celebes.

Zooals U bekend is mag deze Missie in onze Hollandsche koloniën, door onze Hollandsche Paters bediend, gerekend worden onder de bloeiende missies. Als een teeken daarvan mag, onder meer, gelden het feit dat de katholieke kerk van Manado de hoofdkerk der Missie (daar Manado de zetelplaats is van den Apostolisch Prefect) veel te klein geworden is. Zeker een gelukkig verschijnsel!

Maar nu moet een kerk die te klein is óf vergroot óf door 'n nieuwe vervangen worden. De tegenwoordige kerk van Manado is 26 meter lang op 10 meter breed, priesterkoor inbegrepen. Ik zou deze kerk kunnen laten vergrooten, doch daar het dak en de wanden reeds ver versleten zijn, zou dit praktisch toch neerkomen op een zoo goed als geheel nieuwe kerk bouwen. Bovendien al wat nog bruikbaar is van de huidige kerk zal toch uitstekend te pas komen op een andere missiestatie, waar nog minder katholieken zijn dan op Manado.

Hoeveel missiestaties mij nog om een kerkje gevraagd hebben, durf ik hier niet goed vermelden, het lijstje zou werkelijk te lang worden. Doch om bij Manado te blijven, er moet dus een geheel nieuwe kerk komen in deze hoofdplaats der Missie, tevens hoofdplaats van geheel Noord-Celebes en de Residentie Manado. Ook werd het goed gevonden, dat deze nieuwe kerk zou worden toegewijd aan de H. Theresia van het Kindje Jezus, de sympathieke Heilige onzer dagen en waarvoor ook hier, onder onze pas bekeerde christenen vooral, veel devotie heerscht. Het is overigens U allen genoeg bekend uit het leven dezer Heilige, hoezeer zij de missionarissen genegen was, voor hun werk leed en bad, als een ware Carmelitesse, en hoe zij ook na haar dood zoo herhaaldelijk de de missionarissen op wonderbare wijze is ter hulp gekomen. Ik zou hiervan uit mijn 15 jarig missionarisleven meerdere gevallen van persoonlijke ondervinding kunnen aanhalen. Zonder twijfel zal de H. Theresia van Lisieux ook onze dierbare en bloeiende Celebesmissie gaarne onder hare bescherming nemen, te meer wanneer de hoofdkerk dier Missie aan hare bizondere vereering wordt toegewijd.

Wat ik verder zeggen wil, heeft de welwillende lezer al wel begrepen. Ook in ons goede Holland telt de H. Theresia van het Kindje Jezus ontelbare vereerders en vereersters, die gaarne een bijdrage zullen bezorgen op het Missiehuis te Tilburg, om mijn plannen tot het bouwen eener H. Theresiakerk te helpen verhaasten. Dit enkel wil ik er nog bijvoegen, dat onze katholieken hier zelf reeds begonnen zijn met uit eigen beweging voor te stellen, eèns per maand een open schaalcollecte in de kerk te houden tot het bijeenbrengen van de noodige bouwgelden! Sinds de maand Mei van dit jaar is zulks dan ook geschied en gezien de weinige rijkdommen, waarover de menschen hier beschikken, viel die collecte niet tegen. Nu zou het toch jammer zijn, als we maar moesten blijven uitstellen met den aanvang van dit werk, omdat we telkens weer zouden moeten zeggen: het kan nog niet, want er is geen geld. Een grootere en frisschere kerk zal zeker het kerkgaan onzer geloovigen bevorderen, zal hen beter katholiek maken: en daarom zal de welwillende lezer ons des te liever een handje helpen om tot meerdere eer van God en ter verheerlijking der H. Theresia dit werk tot stand te brengen.

De Apostolisch Prefect van Celebes,

W. PANIS M. S. C.

KIEKJES UIT BRAZILIË.

I. SCHOOLTJE „O. L. VROUW APPARICIDA" TE ALFENAS.

Naast de openbare school bestaan hier veel van zulke bijzondere schooltjes. Mits hij of zij voldoet aan sommige wetsvoorwaarden, is eeniegelijk vrij een schooltje op te richten. Vooral dames, die anders met haar tijd niet goed raad zouden weten en nog te veel fut hebben om dien kostbaren tijd te ver-„romansen" of te ver-„tennissen", willen nogal zulke schooltjes openen. Familie en kennissen, die voor haar capaciteiten en tact respect hebben, sturen hun kinderen naar zulk een schooltje en varen er gewoonlijk best bij: ze leeren er meèr en worden in 't algemeen beter opgevoed.

Voor den missionaris levert 't ook geen klein voordeeltje op. Er wordt op die schooltjes katechismus-onderricht gegeven, er is vaak gezamelijk kerkbezoek, plechtige 1e H. Communie enz.

Niet alleen de openbare, ook die bizondere schooltjes houden er een eigen uniform op na en 't gaat er natuurlijk om, — menschelijke ijdelheid zit overal in! — wie 't mooist voor den dag zal komen. De mensch gelooft nu eenmaal instictmatig dat in een versleten kiel moeilijk een bolleboos kan huizen.

Bijgaande foto werd genomen op den dag dat 'n zestal leerlingen de plechtige Eerste H. Communie deed en de rest deelnam aan de algemeene. 't Was dus feest; in uniform bleef men heel den dag, maakte 'n wandeling door de stad, ging op pic-nic en liet zich fotografeeren.

'n Weesgegroetje opdat de Eerste Communicantjes trouw mogen blijven aan de goede voornemens, waarmee ze thans bezield zijn.

II. EERSTE COMMUNICANTJES TE ALFENAS.

Leuk groepje: de 4 dochtertjes van den directeur van het stedelijk Gymnasium, den heer Luiz Augusto Correa.

De 2 oudsten zijn toegelaten tot de 1e H. Communie. Nu moeten de 2 jongste zusjes minstens meedoen aan de plechtigheid en als straks de oudste zusjes zich voegen bij de andere Eerste Communicantjes, gaan de 2 jongste — engelen van onschuld — den stoet vooruit, knielen links en rechts van de communiebank — of misschien worden ze te klein bevonden en mogen blijven staan — en houden de communiedwaal op gedurende de uitreiking der H. Communie. Na afloop zullen ze den stoet weer naar hun plaats geleiden om, als heel de plechtigheid ten einde is, de zusjes te brengen in de armen van de zielsblije moeder en van den zoo gelukkigen vader.

't Gaat zoo stichtend, voorzeker, dank de kwieke hulp van een 4-tal leeraressen, die na trouw geholpen te hebben om de kinderen de kathechismus-wetenschap bij te brengen, nu ook zorgen voor 't plechtig uiterlijke. 't Is haar toevertrouwd: en dat uiterlijke helpt zoo mee om 't feit in 't kinder-geheugen te prenten en om meer dan eèn onverschilligen Vader of Moeder zich voor de Eerste Communie van hun kleine te doen interesseeren. Gelukkig dat 'n missionaris dat allemaal niet zelf hoeft te doen, hij die op zijn

allergunstigst van 'n lint 'n soort strop-das maken kan en, gewoonte-getrouw, 't nog licht verfriemelt tot touwtjes!!

Voor zulke werkzaamheden, evenals voor duizenden andere, behoeft de Missionaris hier evenals elders de nijvere en behulpzame handen van goedwillige helpers en helpsters. Gelukkig, dat die ook hier niet ontbreken! Den dank die zij verdienen, zal O. L. Heer ongetwijfeld gaarne op zijn debet nemen. A. WIJNANDS, M. S. C.

Bekeering van Kileo, den toovenaar van Andra.

Uit een brief van den W.E. Pater B. van Klaarwater, uit Baarn, missionaris in het Vicariaat Rabaul.

Tot nog toe hebben we op Andra slechts 5 Katholieke jongens, die vroeger in onze kokosplanting arbeidden. Sinds een paar maanden hebben we hier echter een Katechist geplaatst, wien het gelukt is een vijftal Katechumenen aan te winnen. Een van hen kwam mij bij mijn aankomst te gemoet.

— Hoe gaat het met Kileo?

Ik had gehoord, dat de groote toovenaar van Andra zwaar ziek lag. —

— Die ligt op sterven, Pater! Wanneer U snel loopt, treft U hem misschien nog levend aan.

Zonder tijdverlies begaven we ons naar den stervende. Voór de hut, waarin Kileo zich bevond, wees Pokala mij nog de ruim 10 M. lange rood- en wit-beschilderde kano van Kileo, nog totaal nieuw, zooals de frissche onbesmette oranje-kleur van den binnenkant bewees. De rijkdom der eiland-bewonende Kanakken ligt hier voor een groot gedeelte in hun kano's, groote zware kano's tot 15 M. lang en $1^1/_2$ M. hoog, breeden uitlegger en dikwijls prachtig gesneden snavel, waarvan de sierlijke buiging nog sprekender wordt door rijen van glanzend witte schelpen.

Kileo lag in een vrouwenhut, in tegenstelling met de meeste hutten der eilandbewoners, tamelijk laag gebouwd, maar overigens zeer ruim, en zooals alle vrouwenhutten op de eilanden, pijnlijk helder gehouden. De bodem was met gevlochten matten bedekt, en op een dier matten lag Kileo uitgestrekt, een lange tanige figuur: een beenderige kop met hoog voorhoofd en sluwe koude oogen die je doordringend, bijna valsch aankeken — en een totaal vermagerd lichaam.

Dat was dus Kileo, voor wien heel de Noordkust van Manus sidderde, de invloedrijkste toovenaar niet alleen van den omtrek, maar misschien van geheel deze eilandengroep. Kileo heeft een geestenbril, heette het, waarmede hij 't onzichtbare ziet, de verborgenste schuilhoeken van 't schimmenrijk worden door hem doorgrond; hij heeft de macht om de zielen der menschen weg te voeren en terug te halen. Wee dengene, die Kileo tot vijand heeft.

Toen de Missionaris in deze streken kwam, noemde Kileo hem zijn „Collega" zonder zich verder veel met de nieuwe „lotu" te bemoeien. Zijn macht en invloed kon niet ondermijnd worden. En alles wat een zwarte huid heeft, liep dan ook naar Kileo als 't groote orakel.

— Kileo, ken je me?...

Geen antwoord. Dezelfde koude onderzoekende blik, die mij van 't eerste oogenblik den indruk gaf, dat 't hier vergeefsche moeite zou

zijn. Ik nam zijn hand in de mijne, een magere vuile hand, die telkens zoekend wilde rondtasten, totdat ze tot rust kwam in 't losse korrelige duinzand. Alles duidde op een spoedig sterven, de langzame zwakke pols, de stootende ademhaling, het vervallen lichaam en de groote blauwe aasvliegen die hem omgonsden.

— Kileo, de dagen, dat je ziel nog aan 't lichaam zal gebonden zijn, zijn niet te talrijk meer. Weldra zal je deze aarde moeten verlaten. Je lichaam zal men aan 't zeestrand begraven, maar je ziel, je weet het, Kileo, die sterft niet, die gaat naar een andere plaats. Weldra zal de groote machtige je ten oordeel roepen. Je weet zelf het beste, Kileo, dat al je werken tot nu toe leugen en boosheid zijn geweest. Er blijft je slechts een weinig tijd over om nog goed te maken wat verkeerd was. Denk er aan, Kileo. De aarde is niet ons ware vaderland. Daarginds wach je de almachtige Vader in ons ware vaderland. Denk aan je ziel, Kileo, en breng ze in orde, voor het te laat is.

EEN GEMASKERD EN GEWAPEND KANAK UIT DE MISSIE VAN RABAUL.

Kileo staarde me onbewogen aan Er lag iets in zijn blik, dat op verwondering en twijfel duidde, doch overigens gaf hij niet te verstaan, wat er in hem omging, en hij scheen meer bedacht op 't afslaan van alle listige aanvallen, dan op toehooren naar 't geen hem gezegd werd. Slechts toen ik hem vroeg of hij nog wat eten kon, antwoordde hij, dat dit hem onmogelijk was geworden, en vervolgens verwees hij me naar zijn „tultul" als zijn zaakwaarnemer. Daar konden alle „Geschäfte" afgehandeld worden.

Er bleef me niets anders over, dan den zieke aan Maria en verders aan de goede zorgen van onzen katechist aan te bevelen.

We begaven ons naar het naaste mannenhuis en onderhielden ons gedurende een uurtje met de intusschen thuisgekomen visschers, die zich bij de vuren warmden en hun visch boven 't vuur roosterden. Tegen 5 uur 's avonds klaarde de hemel op, en ik besloot nog snel tot het eiland Ahus te varen, waar we tenminste een eenigszins betere ankerplaats hadden voor den nacht. Tegen zeven uur konden we daar voor anker liggen.

In 't voorbijgaan trad ik nog even de hut van Kileo binnen. Hij lag met zijn rug naar mij toegekeerd, liet zich door een kanak omkeeren, zoodra hij mij bemerkte. Dat was een goed teeken. Ik sprak hem weer over den naderenden dood en over ons ware Vaderland. Langen tijd staarde hij mij aan zonder te spreken: doch het kwam mij voor, dat de blik in zijn oogen niet meer zoo koud was en afwerend als zooeven.

Plotseling wendde hij zich tot de om hem heen hurkende kanakken:

— Wie is die man?

— De Missionaris van Bundralis!

— O! de taal van den Missionaris is goed en waar! —

Nu twijfelde ik er niet meer aan, dat Kileo gered zou worden. De heidenen, die hem om ringden, waren blijkbaar verslagen uit den mond van hun grooten toovenaar zulke woorden te hooren. Met spanning wachtten ze af, wat verder gebeuren zou. Voor ons klonken die paar woorden echter zoo goed en weldoende, alsof we den harteslag van O. L. Heer zelf hadden gehoord. Zonder twijfel, Zijn Barmhartigheid zegevierde, en thans drukte Hij den verloren Zoon aan Zijn Hart, thans ontfermde Hij zich over dit verworpen leven, waarvan hardheid en sluwheid in de uiterlijke trekken stonden opgeteekend. Afstootelijker als het uiterlijke, dat we zagen, moet het innerlijke van dien man zijn geweest, dat we niet zagen, en toch voelde men zich op dit oogenblik met hem verbroederd, — in unione Caritatis — door den band van de groote Goddelijke Liefde, waardoor wij allen tot elkaar worden gebracht en vereenigd. De paar aanwezige Katholieken drongen zich dichter om Kileo heen, en elk van hen wilde mee helpen, om hem te onderrichten. Toen we hem gesproken hadden over goede en slechte werken, en over eeuwige belooning en eeuwige straf, antwoordde Kileo:

— Ik denk, dan zal ik wel verloren gaan...

En toen ik hem antwoordde, dat de Hemelsche Vader zich ook over hem zou erbarmen, wanneer hij zelf wilde meewerken, toen vroeg hij zooals weleer de Joden aan de Apostelen:

— Wat moet ik dan doen?...

Bij het volgende onderricht luisterde Kileo met de grootste aandacht, blijkbaar overdenkend wat hem werd voorgehouden. Soms gaf hij ook door een teeken te verstaan, dat hij niet goed begrepen had en herhaald moest worden. Als ten slotte de vraag kwam, of hij aan dit alles wilde gelooven, antwoordde hij zonder aarzelen:

— Ik geloof, dat alles wat de Missionaris leert, de waarheid is. Ik geloof in de taal van den Meester.

Gedurende het onderricht had ik Kileo nauwlettend gadegeslagen, en niets gaf reden tot twijfelen aan de oprechtheid van zijn woorden. Toch wilde ik een laatste zekerheid hebben, en tevens om de heidenen te onderrichten, zeide ik:

— Kileo, verklaar dan vòòr alle aanwezigen, dat je vroegere werken en woorden leugen zijn geweest....

— Wat ik vroeger leerde, antwoordde Kileo, was bedrog en eigen uitvinding. Alleen de taal, de leer van den missionaris is waar!

— Verzaak je dan nu aan al je duivels-kunsten, Kileo?

— Ja, dat alles is bedrog.

Er was een oogenblik gebrom en gefluister onder de heidenen, tot eèn van hen opstond en Kileo nogmaals vroeg, terwijl hij zich over hem heen boog:

— Kileo, hoe is het, geloof je aan de taal van den missionaris, en verwerp je je eigen werken?...

Kileo scheen door dit herhaaldelijk gevraag geprikkeld te worden, en antwoordde ongeduldig:

— Hoe dikwijls moet ik het zeggen! Ja, mijn werken waren bedrog!

Dat was genoeg! Ik zeide Kileo, dat niets meer in den weg stond, en hij gedoopt kon worden. Terwijl ik naar de pinas ging om 't benoodigde te halen, zou de katechist hem nog wat verder onderrichten en hem ook in 't kort over 't H. Sacrament des Oliesels nadere inlichtingen geven.

We hebben hier in Manus overal onze kerk, waar we onze altaarkist hebben. Zoo kon ik dus Kileo plechtig 't H. Doopsel toedienen. De beste superplie werd voor den dag gehaald, en, nadat alles voorbereid was, verzamelden zich de paar Katholieken van Andra, tezamen met de boatscrew, bij Kileo, terwijl de heidenen wat verder afstonden. Eerst werden 5 onze Vaders gebeden om de hulp af te smeeken van den H. Geest, en dan, bij de invallende duisternis, ontving Kileo het H. Sacrament des Doopsels en 't H. Sacrament des Oliesels, dat hem helpen zou den laatsten strijd goed te strijden. Hij wilde zich eerst nog oprichten, wat hem echter onmogelijk was; toen ik hem zeide, dat hij rustig kon blijven liggen, lag hij onbewegelijk, en naar 't scheen, met diepe aandacht de ceremoniën volgend.

De duisternis was ingevallen vóór de plechtigheid was afgeloopen. En het was mij ook liever op Andra te blijven, nu Kileo gedoopt was. Een gevoel drong zich bij mij op, alsof het geheele eiland nader tot het H. Geloof gekomen was, nu de heidensche priester — de heidenen noemden Kileo dikwijls hun „prista" — zich onder de banier van Christus had gesteld.

(Slot volgt.)

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Na een klein jaartje vacantie in het Vaderland vertrok de WelEerw. ZeerGel. Pater *Dr. A. Muskens* (uit Dongen) l.l. 27 April van Genua per S.S. „Oldekerk" wederom naar de Missie der Philippijnen, waar hij reeds 16 jaar voor het heil der verlaten zielen werkzaam was. Vol dankbaarheid jegens zijn vele en milde weldoeners en vol vertrouwen in hun blijvende hulp heeft hij Europa voor de tweede maal verlaten om zijn moeilijk Apostolaat te gaan hervatten. Moge Jezus' H. Hart zijn offer rijkelijk zegenen!

WELEERW. ZEERGEL. PATER DR. A. MUSKENS.

Den 30 Mei a.s. hopen de Eerw. Broeder Jac. de Visser, uit Sprundel, Missionaris op de Philippijnen, en de Eerw. Br. Corn. Brouwers, uit Tilburg, thans in ons klooster te Heverlee bij Leuven, hun *zilveren Professiefeest* te vieren. Een oprecht proficiat aan de beide Jubilarissen!

De W.E. Pater Willibr. Hendriks uit Voorburg, Pastoor te Avahy (Brazilië) schrijft over het Katechismus-onderricht o.a. het volgende:

— Er is natuurlijk heel 't jaar door Katechismus, maar 't aantal kinderen, dat geregeld de les bezoekt, is allertreurigst. Daar kan men zooveel op hameren als men wil, dat wordt voorloopig met beter. De ouders zelf begrijpen niet, dat hun kinderen geregeld naar den Katechismus moeten komen. Voor de school begrijpen ze het, omdat daar zooveel „boete" en gevangenisstraf aanzit, maar de pastoor heeft geen enkel dwangmiddel, en religieuze overtuiging moet men in dit punt nog zoeken! Doch geduld: met hard werken wordt ook dàt beter. Voorloopig dank ik O. L. Heer, dat ik deze maand tenminste al een mooi groepje kinderen onder mijn bereik heb nl. ± 30 jongens en ± 45 meisjes. 't Is nog weinig op de bijna 300 schoolgaande kinderen, maar 't is al iets. Onder die 300 schoolkinderen zijn er van 11 en 12 jaar, die nog geen kruisteeken kunnen maken en toch van zoogenaamd Katholieke ouders zijn.

INLANDSCHE ZUSTERS OP ENGELSCH NIEUW-GUINEA.

De Inlandsche Priester- en Kloosterroeping is de hoogste bloei van het Missiewerk. Zoolang die bloesem op het missieveld nog niet te zien is, mist de arbeid der missionarissen zijn volle uitwerking. Daarom is 't verheugend, alom, ook in de moeilijkste missies zooals die van Nieuw Guinea, priester- en kloosterroepingen te constateeren. Ook in ons Vicariaat van Eng. N. Guinea zijn reeds, zooals men ziet, Inlandsche Zusters.

DE EIKENHOF

Op den Eikenhof was er intusschen ook veel veranderd. Wendelinus leefde stil voort. Voor de leiding van de boederij was hij niet meer geschikt, en zijn trouwe echtgenoote kon, door zijn verzorging geheel in beslag genomen, ook niet meer op alles toezicht houden.

Het was dus tijd, dat Koenraad een jonge vrouw in huis ging brengen. Zijn moeder legde hem de zaak ernstig voor en hij moest goedsschiks kwaadschiks wel naar een huisvrouw uitzien.

Tot nu toe had hij zich met die vraag in het geheel niet bezig gehouden; hij werd geheel in beslag genomen door het werk op de boerderij en had weinig naar de jonge dorpsschoonen omgezien. Nu moest dat echter gebeuren en was hij zeer in verlegenheid waarheen zich te wenden.

Zijn moeder meende, dat zij hem in deze zaak niet goed van raad kon dienen; hij moest met die persoon leven, en dus moest hij haar ook zelf uitkiezen. Daar hij weinig omgang had gehad met vrouwen, kende hij de dorpsmeisjes slechts van naam en aanzien. Meerderen werden hem aanbevolen, en tenslotte besloot hij Catharina van den Lindenhof te vragen. Zij had als oudste dochter na het sterven van haar moeder met vaste hand het huishouden gevoerd en beloofde dus een flinke boerin te worden. Zijn aanzoek werd met groote vreugde aangenomen, zooals vanzelf spreekt, want de boer van den Eikenhof was de eerste man van heel den omtrek.

Het huwelijk vond plaats met al de landelijke pracht, die bij zulke gelegenheden gewoonte is. Het was de eerste vroolijke dag, dien de bewoners van den Eikenhof sedert de beroerte die Wendelinus getroffen had, mochten beleven.

Greta was ook met haar man op de bruiloft, gekomen, evenals Riedmuller en zijn dochter. Frans Korf, van wiens aandeel in de verkwisting van Andries in Berlijn men nog niet afwist, was eveneens verschenen.

Wendelinus was ook bij het bruiloftsmaal aanwezig. De oude man scheen weer op te leven en was zeer opgewekt aan tafel. Men paste echter wel op, van Andries te spreken, om hem niet op te winden.

Frans Korf maakte Maria het hof, doch zij toonde zich tegenover hem zeer koel. Geërgerd keerde hij zich eindelijk af en ging bij haar vader zitten, dien hij zooals gewoonlijk vleide. Hij was te sluw om zijn wrok te laten merken, en dacht door den vader eindelijk ook de dochter te bekomen.

Josefa was veel met Maria samen. Deze twee waren vandaag niet erg vroolijk gestemd, want zij dachten aan den afwezige, van wien zij slechts zelden een brief of bericht kregen.

Het feest ging overigens zijn gewonen gang slechts tegen het einde werd het verstoord door Philip, Greta's man, die te diep in het glaasje had gekeken en met iedereen handel wilde drijven. Het kwam daardoor tot een opgewonden scène. Moeder zorgde eerst, dat Wendelinus zich terugtrok. Zij begeleidde hem naar zijn slaapkamer en was hem bij het uitkleeden behulpzaam; dan begaf zij zich weer naar het feest, waar de gasten nog bijeen waren en groot lawaai gemaakt werd.

Men slaagde er eindelijk in den dronken Philip tot kalmte te brengen. Voor Greta was het voorval buitengewoon pijnlijk geweest. Gewoonlijk was Philip arbeidzaam en goed voor iedereen, maar zoodra hij een stuk in den kraag had, was er niets met hem aan te vangen, en zulke onverkwikkelijke tafereelen kwamen jammer genoeg hoe langer hoe meer voor. Zoo was het huwelijksfeest met een wanklank geeindigd. Een bijgeloovig mensch zou dit als een slecht voorteeken beschouwd hebben. Ongelukkiger wijze had hij het dan schijnbaar goed gezien, want de nieuwe boerin, overigens een voortreffelijke huisvrouw was een heerschzuchtig, eigenwijs persoon, met weinig gevoel voor anderen. Het eerste wat ze deed, was de oude moeder te verbieden, zich ook maar het geringste met hetgeen in huis gebeurde te bemoeien: zij was nu de boerin, evenals Koenraad de boer, en er konden evenmin twee boerinnen als twee boeren in één huis zijn.

Moeder gaf om vredes wil toe en vermeed zorgvuldig de boerin in den weg te treden.

Op die wijze bleef ook een tijdlang de vrede in huis bewaard. Doch het zou niet lang duren. Catharina was, zooalsgezegd, een heerschzuchtig persoon met een koud hart.

Wendelinus werd kort na de bruiloft nog

hulpbehoevender en Moeder moest den meesten tijd bij hem zijn om hem te verplegen. Dat beviel de kijfachtige Catharina niet, die daarbij ook nog tamelijk gierig was.

— Dat die twee luie oudjes ook zoo nutteloos het brood des huizes moeten eten? — schaamde zij zich niet te zeggen; waarop Koenraad haar antwoordde:

— Catharina, vergeet niet, dat gij over Vader en Moeder spreekt. Wanneer wij zegen in ons huishouden willen hebben, moeten wij het 4e gebod niet vergeten.

Daarop durfde Catharina wel niets meer te zeggen, bromde echter wat tusschen de tanden dat ongeveer luidde als: „Zoo'n domkop!"....

Tusschen Josefa en Catharina was het ook niet erg vriendschappelijk, en het arme meisje leed zoowel voor haar zelf, als ook uit medelijden met haar ouders en haar broer Koenraad, die zwaar genoeg beproefd was met zulk een huisvrouw. Bovendien dacht zij nog veel aan haar lievelingsbroeder Andries, van wien zij zoo zelden iets hoorde. Dan moest zij ook de arme Maria troosten, die niet wist, hoe zij zich aan de voortdurende aanzoeken van Frans Korf en het steeds sterker aandringen van haar vader, onttrekken kon. Josefa leed daarom veel en vond slechts troost in het gebed.

Hoe was alles nu zoo anders op den Eikenhof, als toen wij Wendelinus en zijn familie leerden kennen! In plaats van vrede en huiselijke eendracht heerschte er nu gekijf, onrust, huiselijk leed en bitter lijden.

Greta beleefde ook weinig vreugde van haar Philip, die zich steeds meer aan den drank overgaf en dan als een wild dier te keer ging. Hoe veel bittere uren en hoeveel tranen hadden haar die wilde uitvallen niet reeds gekost!

* * *

Andries was spoedig op de fazenda van San Cristobal ingeleefd en viel den eigenaar van dit rijke bezit steeds meer in den smaak.

De ingestelde navorschingen hadden uitgebracht, dat in elk geval Fernando Marquez de aanstoker van den kinderroof was geweest.

Den Gobernador van het dorp legde Don Esteban het vuur aan de schenen, maar om te voorkomen, dat de jonge Putekatla naderhand in onaangenaamheden zou komen, vergaf hij de misdadigers en deelde zelfs geschenken uit om de groote armoede der Yuma te verminderen. Tot Putekatla echter sprak hij:

— Lief kind, gij hebt mij zulk een dienst bewezen, dat ik alle dagen mijn levens uw schuldenaar zal blijven. Wanneer ge ooit mijn hulp behoeft, kom dan bij mij; het zal mij altijd een vreugde zijn u te kunnen helpen.

Tegen zijn treurigen neef mocht de Fazendero van San Cristobal niet optreden, om geen opzien te verwekken; maar op de fazenda werd dag en nacht streng toegezien om een herhaling van het gebeurde te verhinderen, want wanneer Fernando Marquez slecht genoeg was een ernstigen aanslag te plegen op de goederen of de familie van zijn neef, dan was men tegen verdere slechte streken van zijn kant in het geheel niet veilig.

Andries beviel het steeds beter in San Cristobal en hij had er bijzonder veel genoegen in met den lasso de halfwilde paarden in de Savanna of in den Coral te vangen. De vele beweging in de buitenlucht staalde zijn lichaam, en zijn vroolijk karakter liet zich steeds meer gelden, daar hij niet meer aan gewetensangsten leed en daarbij steeds beter het Spaansch beheerschte. Allen hielden van hem, en vooral de kleine Manoël verlangde altijd naar het gezelschap van Mijnheer Andries.

Deze had echter in San Cristobal een goed gevonden, dat hij daar wellicht het minst gezocht had; het was de echt katholieke atmospheer waarin hij leefde. Don Esteban was door en door Christen. Hoewel de fazenda mijlen ver van de naaste kerk verwijderd was en slechts zelden een priester bij hen kwam, werd daar toch een echt christelijk leven geleid.

Iederen morgen en avond verzamelde zich het geheele personeel in de kleine kapel, om aandachtig te bidden. Op Zondagen werden alleen de dringende bezigheden verricht die in een huishouden noodzakelijk zijn, maar op den tijd dat in de parochiekerk de hoogmis werd opgedragen, kwamen weer allen in de kapel bijeen, waar dan op het altaar de kaarsen aangestoken werden. Men zong een vroom lied, en Don Esteban bad de Misgebeden; nadat het Evangelie voorgelezen was, las hij een aangepast stuk uit een meditatieboek voor en op het oogenblik der H. Consecratie was alles in stilte, terwijl het klokje luidde. In den namiddag werd een lof gehouden, waarin naar Spaansch gebruik de Rozenkrans gebeden en de Litanie van O. L. Vrouw gezongen werd.

Bij Andries was spoedig alle twijfel verdwenen, en hij voelde zijn katholiek geloof weer levendig worden. Toen dan ook voor de eerste maal een priester op de fazenda verscheen, ontving hij gelijk alle overigen vol berouw de H. Sacramenten, en daarmee kwam weer volkomen vrede in zijn hart, dat wel een tijdlang verdwaald was, doch nog niet geheel bedorven.

* * *

Don Esteban was een rijk man, maar niet alleen door zijn fazenda, zijn groot grondbezit

en veestapel. Zijn rijkdom berustte vooral op de mijnen, die wel niet op moderne wijze ontgonnen werden, maar hem toch een aanmerkelijke winst opleverden.

Hij bezat zelf genoegzaam kennis om het bedrijf te besturen en over het aanwezig-zijn van edel en nuttig métaal in de rotsen der omliggende bergen te kunnen oordeelen. In Jacinto had hij overigens, wat het laatste punt betreft, een voortreffelijken leermeester, die dikwijls het gebergte doorkruiste, om naar zulke schatten te zoeken.

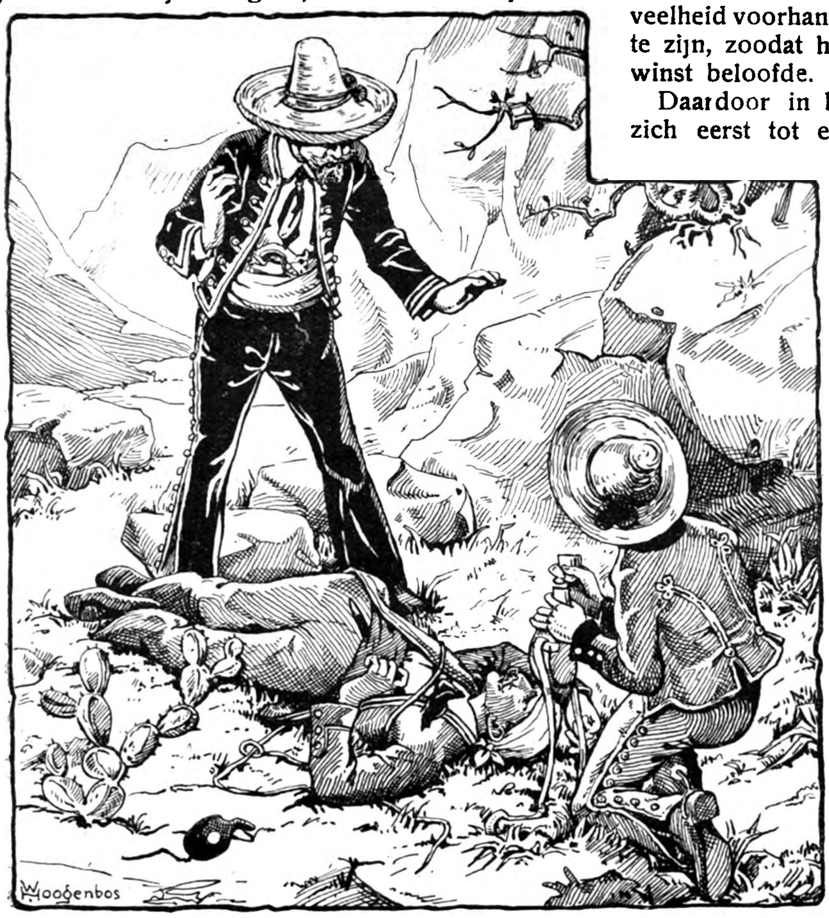
Met een diepen zucht ontwaakte Fernando....

Zoo kwam hij op zekeren dag om Don Esteban te melden, dat hij een aanzienlijke koperlaag meende ontdekt te hebben, en op een andere plaats sporen van een goudlaag. Hij vroeg daarom zijn heer, hem naar die plaats te willen vergezellen, om zich zelf van de waarheid zijner ontdekkingen te overtuigen.

Daar zulk een zaak moest gebeuren zonder opzien te verwekken, besloot Don Esteban slechts vergezeld van Andries en Jacinto de bergen in te trekken.

Nadat men zich van proviand voorzien had stegen de drie in het zadel en reisden af. Het was juist in den lentetijd en de natuur prijkte in het weelderigste groen. De lucht was zacht en het weer heerlijk, zoodat de ruiters welgemoed waren.

Men bezocht eerst de lagen van kopererts en Don Esteban kon met voldoening bevestigen dat Jacinto zich in het geheel niet vergist had. Het erts scheen in zeer bizonder groote hoeveelheid voorhanden en van de beste kwaliteit te zijn, zoodat het winnen ervan een groote winst beloofde.

Daardoor in betere stemming, zette men zich eerst tot een klein maal neer, steeg dan weer in het zadel om het goud op te zoeken. De weg voerde steeds door altijd woester bergkloven. Men had links een steil terrein, dat naar een diepen bergstroom voerde, rechts verhieven zich loodrecht rotsmassa's tot duizelingwekkende hoogte.

Men wilde juist langs een rotsgevaarte heendraaien, als gemaskeerde ruiters hen tegenkwamen, hun lasso's slingerden en ze over de hoofden der drie ruiters lieten neerkomen. Don Esteban, die voorop reed, werd in den lasso gevangen en van het paard gerukt; het was een wonder dat hij niet van den steilen rotswand afviel. Andries had de tegenwoordigheid van geest gehad, zijn karabijn dwars voor zich te houden, en zoo ontkwam hij aan den noodlottigen worp. Ook Jacinto werd daardoor voor den hem dreigenden lasso bewaard: hij legde vlug aan en schoot een van de aanvallers van zijn paard. Daardoor ontstond zulk een verwarring, dat Don Esteban niet verder gesleept werd, want zijn tegenstander had geen ruimte om zijn paard te wenden. Dit alles gebeurde in weinige oogenblikken. Andries trok zijn mes en sneed den lasso, waarin Don Esteban gewikkeld was door, zoodat hij vrij was en weer kon opstijgen.

Toen de aanvallers hun opzet verijdeld zagen, sloegen zij op de vlucht, maar ze werden

snel achtervolgd door degenen, die bijna hun slachtoffers waren geworden.

Andries reed aan de spits en kwam een der achtervolgers zoo dichtbij dat hij den lasso werpen kon en hem van het paard trok. De andere ontkwam intusschen.

De ruk aan den lasso was zoo heftig geweest, dat de neergeworpene over den rand van den weg in den afgrond werd neergeslingerd. De lasso brak op een scherpen kant van de rots in tweeën, zoodat de ongelukkige in den diepen afgrond neerstortte. Door een vooruitspringend rotsblok werd hij echter tegengehouden, eer hij op den grond van de bergkloof neerkwam. Hier bleef hij, uit een groote wonde aan het hoofd bloedend, buiten zinnen liggen; waarschijnlijk had hij ook nog andere kneuzingen bekomen. Het masker was van zijn gezicht gerukt en Don Esteban herkende met ontzetting zijn vijandelijken neef Fernando Marquez.

Men knoopte de lasso's aaneen om zich op de plaats waar de gewonde lag, neer te laten. Don Esteban en Andries daalden naar den zwaargewonde af; zij onderzochten hem en bemerkten spoedig, dat het zeer slecht met hem uitzag. Zij verbonden zijn wonden, zoo goed als het ging, om het bloedverlies te temperen; en vervolgens gaven zij hem eenige druppels rum te drinken. Met een diepen zucht ontwaakte Fernando en opende zijn oogen, die hij strak op het gezicht van Don Esteban richtte. Dan ontsnapte z'n lippen de halfluide uitroep: „Duivel"

— Fernando, sprak nu Don Esteban, ik vergeef u alles, wat ge tegen mij gedaan hebt, ook dezen laatsten laffen overval, maar denk er nu tenminste aan, berouw te hebben over uw vele en zware zonden, want spoedig zult gij voor den rechterstoel van God staan.

— Loop naar de hel! was het bitse antwoord op deze welgemeende woorden.

Don Esteban echter ging verder:

— Ongelukkige, gij kunt gemakkelijk eerder op die plaats van eeuwige ellende aankomen, dan iemand anders hier. O Wanneer uw goede moeder, mijn beminde tante Mercedes, dit beleefd had, welk een smart zou het voor haar goed hart geweest zijn, haar zoo innig geliefden Fernando zoo diep te zien vallen...

Bij deze woorden vertrok het gezicht van Don Fernando, waarop de naderende dood zich reeds vertoonde, en een traan rolde langzaam over zijn wangen.

— Bedenk, neef, dat gij zonder berouw niet in den hemel kunt komen en ge eeuwig van uw goede moeder, die u altijd zoozeer heeft lief gehad, gescheiden zult blijven.... Wat echter veel erger is, gij zult ook beroofd zijn van de eeuwige gelukzaligheid en het bezit van God, het hoogste en eenig waar goed..... Keer in u zelf, Fernando, en bid God om vergiffenis. Wij zullen met u meebidden....

Nu kwam er weer een verandering op het gelaat van Fernando. De dood kwam steeds nader, doch het verstokte hart werd eindelijk getroffen: hij fluisterde:

— Ja, bidden!...

Don Esteban en Andries baden langzaam het Onze Vader en Wees Gegroet, dan de akten van Geloof, Hoop, Liefde en Berouw. Nog andere schietgebeden bad de vrome Esteban, en de stervende vereenigde zich met hem, totdat hij eindelijk berouwvol en vol overgeving zijn ziel aan den Schepper teruggaf.

Na het sterven van Don Fernando werd zijn lijk met behulp van Jacinto met de lasso's op den weg getrokken. Men bond het op een paard en begaf zich langzaam op den terugweg.

Als men op de plaats van den aanval aangekomen was, vond men daar het lijk van den door Jacinto getroffene, terwijl zijn paard met gebogen kop er naast stond. Vlug werden over 't lijk steenen gestapeld, daar het onmogelijk was, in de rotsen een graf te maken. Jacinto besteeg het paard van den getroffene, daar het levenlooze lichaam van Don Fernando op het zijne gebonden was, en zoo kon men, nadat men tusschen de bergen uit was, in gestrekten galop naar de fazenda terugrijden.

Hier werd voor Don Fernando naast de kapel een christelijk graf gereed gemaakt.

Don Esteban wilde Andries, ondanks al diens tegenstand, voor zijn hulp beloonen en gaf hem daarom de ontdekte kopermijnen ten geschenke, waardoor Andries een rijk man werd. Ook Jacinto kreeg een passende belooning.

(Slot volgt.)

EEUWFEEST VAN DEN H. ALOYSIUS.

Dat zal vanaf 21 Juni a.s. overal plechtig herdacht worden: ook in *Menado* (Celebes), waar Pater Bröcker een Jongens-Congregatie is begonnen onder de bescherming van dezen heiligen Patroon der jeugd. — De Directeur zou nu graag een *beeld van den H. Aloysius* hebben en ook een mooi *Congregatievaandel.*

Weten onze lezers een middel om aan dien wensch te voldoen? — Nog pas konden wij door de hulp van milde gevers P. v. d. Kooy helpen aan een mooi Mariabeeld. — Wie helpt nu P. Bröcker aan een Aloysiusbeeld en een vaandel? — Wij belasten ons gaarne met den aankoop. Giften voor dit doel worden gaarne ingewacht aan het MISSIEHUIS TILBURG. Postrekening 58775.

ONZE VRAGENBUS

Wanneer men oneerbiedig of liefdeloos is geweest jegens zijn ouders, of gesproken heeft over iemands fouten en gebreken met de gedachte erbij: «later zal ik het wel biechten", is men dan verplicht dit laatste er in de biecht bij te belijden?»

Zoolang het, zooals in uw geval, slechts dagelijksche fouten betreft waaraan men zich met die bij-gedachte schuldig maakt, is men niet strikt verplicht die bij-gedachte te belijden evenmin als die dagelijksche fouten zelf. Wanneer echter die gedachte een groote zonde zou zijn van vermetel vertrouwen, zou men ze afzonderlijk moeten belijden: maar dat kan ze alleen zijn als men *groot* kwaad bedrijft juist *omdat* God 't in de biecht toch weer vergeeft. Dan is 't nl. *grootelijks* misbruik maken van Gods goedheid en dat is doodzonde.

«Men mag anderen geen gelegenheid geven om te stelen: maar moet men daarom 's avonds alles binnenhalen, omdat 't anderen aanleiding tot stelen zou kunnen worden!»

Uw gezond verstand, hoop ik, zegt U van *niet*. Men hoeft natuurlijk niet alles te vermijden, wat voor 'n ander een *verre* aanleiding kan worden tot zonde, vooral niet als dat vermijden eenige moeilijkheid met zich meebrengt. Het leven zou ànders vrijwel onmogelijk worden. Iets anders is 't wanneer wij door 'n handeling een *naaste* aanleiding tot zonde zouden geven: in zulk geval moeten wij er ons uit liefde van onthouden, tenzij wij een meer dwingende reden hebben om ze tòch te stellen en de mogelijke ergernis toe te laten. — In ùw geval is echter van zulk een *naaste* aanleiding absoluut geen sprake, tenzij men zulke dingen *opzichtelijk* naar buiten zou gaan brengen, a.h.w. om de menschen uit te noodigen ze te komen stelen. En dan zou 't veel gaan gelijken op „te grabbel gooien" en van „stelen" haast geen sprake meer kunnen zijn.

«Wanneer is kwaad van iemand denken doodzonde? Maakt 't verschil of men van een leek ofwel van een geestelijke kwaad denkt?»

Kwaad van iemand denken is dàn alleen doodzonde, wanneer het een groot kwaad geldt en men vrijwillig in de verdenking toestemt (d.w.z. ze als waar aanneemt) zonder dat er voldoende reden voor is. Drie dingen worden er derhalve vereischt, opdat een vermetel oordeel of slechte gedachte (over iemand) grootelijks zondig zij: 1) 't gedachte kwaad moet *erg* zijn, 2) het denken moet vol *bewust* en een *vast oordeel* zijn, 3) er moet *geen voldoende* reden zijn om het kwaad te denken. Als een van deze drie vereischten afwezig is, kan het kwaad-denken geen groote zonde meer zijn.

Kwaad denken van een geestelijke zal, bij gelijkheid van de overige omstandigheden, erger wezen dan kwaad denken van een leek, omdat het (behalve tegen de rechtvaardigheid) ook nog tegen den eerbied is aan geestelijke personen verschuldigd. *Op zichzelf* maakt deze omstandigheid echter van een dagelijksche zonde geen doodzonde.

Dit alles tot uwe geruststelling; want 't spreekt van zelf dat kwaad denken, *ook in kleinere dingen*, met de uiterste zorg dient vermeden te worden, wijl 't de bron is van bijna alle zonden tegen de naastenliefde. Als er geen kwaad werd gedacht van den naaste, wat zou 't een hemeltje zijn op aarde!...

«Ik ontmoette vòòr eenigen tijd een Protestant die 't volgende beweerde over de beeldenvereering der Katholieken: Had de R. K. Kerk niet beter gedaan de beelden weg te laten, wijl er toch in de Tien Geboden gezegd wordt: Gij zult geen gesneden beelden of gelijkenissen maken? — Als er geen heiligenbeelden in de R. K. Kerk werden vereerd, zouden er veel meer menschen tot Haar overgaan! — Het kruisbeeld, zeide hij, moest in eere blijven: maar de heiligen kon men evengoed zoò vereeren.»

Over beeldenvereering heb ik vroeger al 'ns moeten spreken, maar 't onderwerp is nog niet uitgeput.

Eerst wat betreft dien tekst uit de Tien Geboden: deze woorden zijn een verbod van de eigenlijke *afgoderij* of beelden-*aanbidding*, want er staat o.a. uitdrukkelijk bij (Uittocht-boek, 20, 5): „Gij zult ze niet *aanbidden* of godsdienst aandoen": d.w.z. niet als *God* eeren. Verder valt op te merken dat God bij de afkondiging der geboden op den Sinaï ook een of andere bepaling kon voegen, die *slechts voor de Joden* geldend was en niet meer voor ons, zooals o. a. het vieren van den *Sabbath* (Zaterdag):

wil men dus, zooals sommigen doen, in die woorden een veroordeeling zien van *alle* beeldenvereering, dan kunnen wij die algemeene veroordeeling met 't volste recht alleen laten slaan op de Joden, wijl dezen wegens de afgodische volken die hen van alle zijden omgaven bizonder geneigd waren tot afgoderij en daarom ook van den goeden en op zich zelf geoorloofden beelden-cultus uit voorzichtigheid moesten afgehouden worden.

„Als er in de R. K. Kerk geen heiligen-beelden werden vereerd, zouden er veel meer menschen tot Haar overgaan": zegt uw Protestantsche kennis. — Mogelijk, juist wijl er bij andersdenkenden zooveel dwaze vooroordeelen over die beelden-vereering bestaan. De H. Kerk kan echter niet alles gaan afschaffen, waarover buitenstaanders vallen, vooral als die instellingen en praktijken voor hare geloovigen zoo heilzaam en nuttig ter zaligheid zijn. 't Beste zal dus wezen, de goedwillende Protestanten beter *in te lichten* omtrent onze beelden-vereering.

Dat uw zegsman het *Kruisbeeld* in eere wil houden, is van hèm misschien niet heel logisch, maar op zich zelf toch verblijdend. Als hij echter toegeeft dat 't Kruisbeeld de devotie tot den Goddelijken Verlosser kan opwekken en voeden, waarom ontkent hij dat dan voor een mooi heilige-beeld ten opzichte van den betreffenden Heilige? Een portret helpt mij aan mijn gestorven ouders denken, een beeld van Maria helpt mij denken aan Jezus' Heilige Moeder: waarom zou dit laatste dan niet vòòr me mogen staan... of openlijk in de kerk, om daar alle geloovigen aan Maria te herinneren? — „De Heiligen kon men evengoed zonder beelden vereeren": dat is niet waar in zijn algemeenheid, juist, zooals ik zei, wijl de beelden ons *helpen* denken aan de Heiligen, zooals het Kruisbeeld aan den Verlosser.

Correspondentie. A. A. te D. — Wijl 't om die driftigheid waarschijnlijk geen groot kwaad was, hoeft U 't in de biecht niet te belijden. Uw biechten zijn altijd goed, als U maar niets verzwijgt wat U op het oogenblik zelf *zeker weet* dat *groot* kwaad is geweest. —

W. J. B. te L. — Wat uw 2e vraag betreft: dingen, die vanzelf uit zondige handelingen voortkomen, behoeven niet uitdrukkelijk gebiecht, wijl die in de belijdenis der zonde al zijn opgesloten: als het verder *dagelijksche* zonden geldt, behoeft men de gevolgen *nooit* te vermelden, wijl er dan geen groote schuld kan zijn.

PHILALEETH

ALLERLEI

TREFFENDE WOORDEN VAN EEN HINDOE-BISSCHOP.

Mgr. Roche, Bisschop van *Tutikorin* (Voor-Indië), woonde de verschillende zittingen bij van de "Missiologische Week", Augustus l.l. te Leuven gehouden. Elken keer, als hij de vergaderzaal binnentrad, brak er een salvo van toejuichingen los.

De eerste Hindoe-Bisschop deelde met treffenden eenvoud aan zijn hoorders den indruk mee, dien de vergaderingen, waarbij hij tegenwoordig was, op hem hadden gemaakt, en de wijze waarop hij zijn bisschoppelijke taak tracht te vervullen.

„Ik ben zeer getroffen door 't geen gij denkt over de *inlandsche geestelijkheid* en, meer dan eens, heb ik mijn ontroering niet kunnen bedwingen bij den geest van katholiciteit die geheel deze vergadering bezielt en die u voor de kerk van Indië en voor alle kerken van de missielanden het volle leven doet wenschen, dat een inlandsche clerus geeft".

Dan herinnert hij aan de audiëntie, die Z.H. Pius XI hem toestond, en verhaalt: „Ik zei tot den H. Vader, hoe ik bij 't begin van mijn Episcopaat het Bisschopskruis zeer zwaar vond. En de Paus antwoordde mij: „Meent u dan dat, toen ik Bisschop was in Polen, ik het kruis niet zwaar vond? Maar vrees niets, O.L. Heer helpt de Bisschoppen meer dan de anderen". — Dat woord zal ik nooit vergeten". Dan zich keerend tot de aanwezige Bisschoppen, wordt Mgr. Roche begeesterd en roept uit: „Welaan Monseigneurs, moed en vertrouwen!"

Men zou gemeend hebben in de primitieve Kerk te zijn. Voor die vergadering van Europeesche priesters richtte de Hindoe-Bisschop

zich heel broederlijk tot zijn collega's in het Episcopaat, om hen te bemoedigen en op te wekken, den gemeenschappelijken last, die op hun schouders drukt, den last der zielen, met vreugde te dragen.

De vergadering kon zich terugdenken in den tijd van Sint Ignatius van Antiochië, die aan de Christenen van Ephese schreef: „Ik heb in naam van God geheel uwe christenheid ontvangen in den eènen persoon van uw eigen Bisschop, die man van onzegbare liefde, dien ik u smeek lief te hebben volgens Jezus Christus en op wien ik u allen bid te willen gelijken." — Want door 't ontvangen met groote genegenheid en eerbied van den eersten Hindoe-Bisschop van zijn volk, was zij er zich van bewust niet enkel de christenheid van *Tutikorin* te ontvangen, maar alle christenheden van de gansche missiewereld, alle heidensche zielen tot Jezus Christus bekeerd en alle andere, waarvan men de bekeering nog wachtende is. (Missions Catholiques)

OPLOSSING PRIJSRAADSEL ALMANAK 1926.

Zooals de lezers al weten, kwamen er van het Prijsraadsel („welk is de mooiste Florentijnsche Madonna en welk 't mooiste missiekiekje in dezen Almanak?"....) 415 oplossingen in, waarvan 37 goede. Als *goed* hebben wij volgens afspraak beschouwd, de oplossingen, welke *die Madonna* en *dat kiekje* aangeven, waarop door de oplossers het grootste aantal stemmen werden uitgebracht: zoo was persoonlijke opvatting van den kant der redactie uitgesloten en bleef de maatstaf objectiever.

Dat er zoo weinig goede oplossingen waren, is te begrijpen, als men bedenkt dat 't een heele tref was indien iemand *beide* meest gewilde plaatjes raadde.

De smaak der inzenders scheen nogal uit een te loopen: àlle Madonna's en bijna alle missiekiekjes hadden hun liefhebbers. Als U even den Almanak ter hand neemt, kan u zien (want dat is zeer interessant en van belang om den smaak van 't volk te achterhalen) hoeveel stemmen elke Madonna haalde. No. 1, wat me erg meeviel, want hoe klein ook, 't is een fijnreligieus plaatje, had nog 38 stemmen; n° 2 begrijpelijk slechts 10; n° 3, wat ook meeviel, 48; n° 4, wat tegenviel, maar 5; n° 5 slechts 7; n° 6 weer meer, 38, zeker om dat mooie Madonna-figuurtje zelf; n° 7 haalde maar 16 stemmen; n° 8 .... 36; n° 9 op eèn na 't grootste aantal, 59, wél verdiend naar mijn oordeel; n° 10.... 29 en *no 11 eindelijk het record*: 128, d.i. een klein derde van het gansche aantal stemmen. Deze voorkeur zal de plaat wel danken aan hare natuurlijke, devote en en poëtische voorstelling.

Van de 52 missiekiekjes kregen bijna alle 1 of enkele stemmen; de „pruimer" van blz. 62 nog 8; Pater Spelz bij zijn armoedig altaartje (blz. 72) 10; de Philippijnsche praalwagen (blz. 89) 13; de Dochters v. O. L. Vr. v. h. H. Hart in een bootje (blz. 103) 9 stemmen. Grootere getallen werden uitgebracht op n° 2 van Roomsche Jeugd op Celebes (blz. 75) n.l. 43; *op no 5 van die serie (blz. 77) 87, het meeste van alle;* op n° 6 (blz. 80) 53; op het kerkplein te Alfenas (blz. 93) 64 en op den waterval aldaar (blz. 96) 69. De keuze was inderdaad zeer moeilijk, om niet te zeggen, gezien de geheel *verscheiden* schoonheid van veel kiekjes, onmogelijk. —

Sommigen schreven dan ook dat ze lang in tweestrijd hadden verkeerd tusschen 2 of meer plaatjes; anderen gaven ook de reden op van hun voorkeur; ook waren er, die voor grooter securiteit de plaatjes zelf hadden uitgeknipt en bij de oplossing gevoegd; eén had er zelfs plezier in gevonden het kiekje van zijn voorkeur (n° 6 blz. 80) in kleuren na te schilderen. Zelfs uit de beide Indiën waren een 15 tal oplossingen ingekomen.

Dat kinderen, studenten, meer ontwikkelden, vrouwen, ouderen van dagen, enz. een eigen standvastige voorkeur zouden gehad hebben, is me uit het vrij geringe aantal oplossingen niet duidelijk genoeg gebleken, om er verder de aandacht op te vestigen. Die „psychologische" kant van ons esthetisch onderzoek ware anders ook zeer interessant geweest.

Voor hen die voor hun godsdienstig leven frisch en heilzaam voedsel wenschen, wijzen wij hier op een paar kleine maar kostbare boekjes: «*Van de H. Communie tot de H. Drieëenheid*», door Pater Bernadot (Uitgever: Teulings' Uitg. Mij te 's Bosch) en «*Kruimels van 's Meesters Disch*», door een R. K. Pr. (Uitgever: Romen en Zonen te Roermond). Beide boekjes zijn juweeltjes van religieuze lectuur: het eerste leert vooral kennen de schoonheid van het goddelijk leven, dat de H. Communie in ons voedt; het tweede stelt ons den beminnelijken Persoon van Jezus Christus in nieuwe, verrassende trekken voor. — Heerlijke boekjes voor religieuzen en godzoekende zielen in de wereld. (Verkrijgbaar in alle boekhandels, *niet* in het Missiehuis)

NIHIL OBSTAT. Fr. T. Smits, O. F. M., Libr. Cens. Noviomagi, die 21 Aprilis 1926.
EVULGETUR. J. Pompen, Vic. Gen. Busc. Buscoduci, die 22 Aprilis 1926.

1 JUNI 1926 No. 6 44ste JAARGANG

ANNALEN
— VAN —
O.L.VROUW v.H.H.HART
UITGAVE MISSIEHUIS TILBURG

TOT JEZUS' H. HART.

JEZUS' H. HART, DE TOEVLUCHT DER MENSCHHEID.

Hoe eenvoudig en kunstloos ook, geeft bovenstaand plaatje een mooie, treffende gedachte weer. Jezus' H. Hart... de toevlucht der arme menschen: de toevlucht zoowel van de zwakke onschuld als van de zondige ziel en het lijdende hart.

Ziet het kleine onschuldige kind, hoe 't zich dicht tegen den Heiland aandrukt, vlak bij zijn Hart, smeekend om bescherming van die machtige armen.

Ziet de schreiende zondares, hoe zij, vol beschaming zeker en bitteren spijt, toch vertrouwend en hoopvol, tot den barmhartigen Meester komt, wiens armen reeds open staan om haar te ontvangen en te ontslaan van haar zondeboeien, wiens Hart haar enkel van liefde en vergeving spreekt.

Ziet ook dien armen lijdenden man, door de zorgen des levens gedrukt, verlichting zoeken van zijn pijnlijken last bij dat goddelijk Hart, dat alle lijden gedragen heeft, dat hij met doornen en een kruis gekroond ziet en geopend door een diepe wonde.

Zwakheid, zonde en lijden, — laat deze drie tot Jezus' Hart gaan: Hij is gekomen om deze menschen- en wereld-kwalen te genezen.

Hij is de kracht der zwakheid: Hij stut de nog wankele deugd, beschut ze tegen dreigende gevaren, vooral door de wondere kracht van Zijn liefde-gave bij uitstek: de H. Communie.

Hij is de vergeving der zonde, de genezing van alle, ook de walgelijkste en gevaarlijkste zielewonden. Hij is niets dan vergevende goedheid voor alwie oprecht zijn onrecht bekent en om kwijtschelding smeekt.

Hij is eindelijk de bron van allen troost: geen leed zoo bitter of Hij kan 't verzoeten, geen kruis zoo zwaar of Hij maakt het dragelijk: ja, als een ziel zich gansch met Hem vereenigt door volledige, liefdevolle overgeving aan Zijn H. Wil, maakt Hij het lijden tot de zuiverste genieting.

Gaan wij allen dan tot het Hart van onzen goeden Verlosser, want allen zijn wij zwak, zondig en lijdend: allen hebben wij noodig Zijn sterkte, Zijn vergiffenis en Zijn troost.

P. C. K., M. S. C.

DE TOEKOMSTIGE BASILIEK V. H. HEILIG HART.

Het volgende ontleenen wij aan een circulaire die wij van het Bestuur der „Basiliekstichting" ontvingen:

In Nederland is het initiatief genomen eene internationale basiliek te bouwen, die de toewijding van alle volkeren aan Christus' liefde op grootsche wijze wil bevestigen.

Om dit initiatief te verwezenlijken bestaat de Basiliek-Stichting.

't Is niet te verwonderen dat Z. H. Paus Pius XI deze Stichting toejuicht en zijn meest uitgebreiden zegen schenkt aan allen, die voor deze heilige zaak ijveren.

't Is niet te verwonderen dat Z. E. Kardinaal van Rossum in een schrijven zijne overgroote blijdschap uit over het verheven streven dezer Stichting, en dat de Bisschop van 's Bosch Z. D. H. Mgr. A. F. Diepen, in wiens bisdom de Stichting is opgericht, volgaarne op hare Statuten zijn zegel drukt, de Stichting goedkeurt.

Hoevele hooggeplaatste personen hebben sindsdien blijk gegeven van warme sympathie voor 't werk, door 't beschermheerschap over de Stichting te aanvaarden!

Onder dezen de Patriarch van Jeruzalem, de Kardinalen Piffl, Mercier, Faulhaber, zeer vele Aartsbisschoppen en Bisschoppen, en ook zeer vele leden der hoogste Staatslichamen uit verschillende landen.

De actualiteit dezer verheven daad van geloof wordt door Nederland begrepen, zooals afdoende blijkt uit de bereids ingekomen bijdragen, volgens de verantwoording tot 1 Maart 1926 reeds beloopende f 53.755,02.

Welk mensch van geloof zal niet gaarne zijn penning offeren voor dezen heerlijken vredestempel, die op grootsche wijze zal uitdrukken de toewijding aan — en de eenheid in Christus' liefde van alle volkeren der aarde?...

DE H. COMMUNIE OFFERSPIJZE.

Als het van groot belang is dat men veelvuldig communiceere, van niet minder belang is 't dat men zoo goed mogelijk communiceere en zoo overvloedig mogelijk vrucht trekke uit de H. Communie. Dit nu hangt niet alleen af van een goed verzorgde onmiddellijke voorbereiding en dankzegging, maar ook van de kennis en de opvatting, die men heeft over de H. Communie zelf. Die kennis en opvatting moet zoo juist en volledig mogelijk zijn.

Terecht beschouwt men de H. Communie als een zeer innige vereeniging met Jezus, die tegelijk het groote middel is van de geestelijke voeding onzer ziel.

Dat is de H. Communie inderdaad. Zoo leert het Jezus zelf, die volgens het Evangelie van den H. Joannes zoo duidelijk mogelijk beloofde Zichzelf aan ons te geven als het Brood des levens, als spijze en drank onzer ziel.

Zoo leert ook de H. Kerk, die de uitwerkselen van de Heilige Communie voor ons geestelijk leven vergelijkt met de uitwerkselen van het stoffelijk voedsel voor ons natuurlijk leven. Dat blijkt ten slotte ook duidelijk uit den aard der zaak en uit de gedaanten van brood en wijn, waaronder Jezus in het H. Sacrament tegenwoordig is.

Toch is dat niet het volledige begrip van de H. Communie: 't geeft juist en goed het doel aan, dat bereikt moet worden, niet echter den weg waarlangs en de wijze waarop dat het beste bereikt wordt.

Dat laatste vinden we meer uitdrukkelijk aangeduid door S. Paulus, waar hij zegt: „Zoo dikwijls gij dit Brood zult eten en dezen Kelk zult drinken, zult ge den dood des Heeren indachtig zijn" (I Cor. 11, 26). Hij vergelijkt verder de H. Communie met de offermaaltijden van de heidenen en van de Joden en besluit daaruit, dat de Christenen niet mogen eten van het heidensch offervleesch: „Gij kunt den kelk des Heeren niet drinken en den kelk der duivelen. Gij kunt niet deelnemen aan de tafel des Heeren en aan

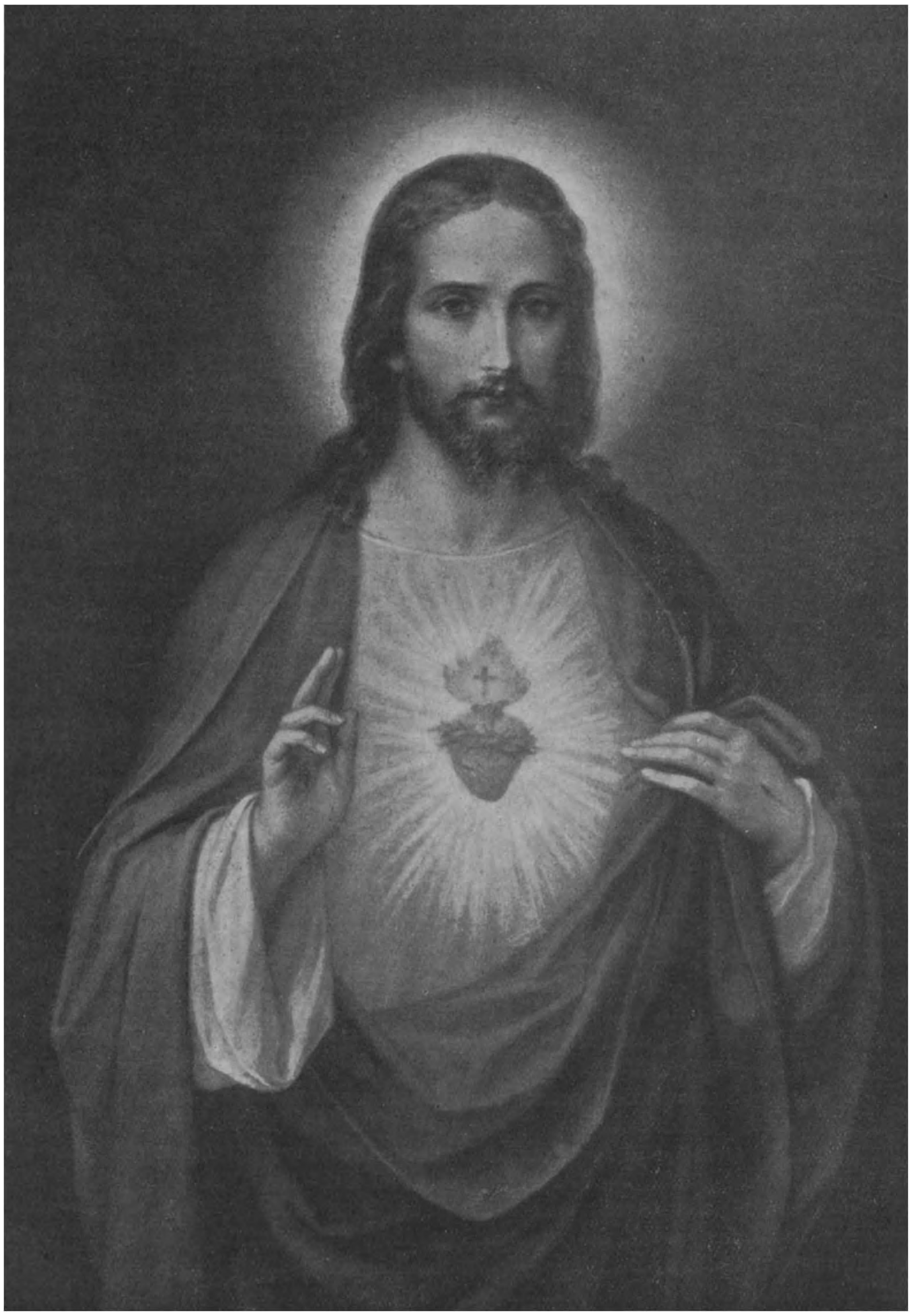

HET H. HART VAN JEZUS, NAAR DEWINTER.
Patroon der Junimaand.

de tafel van de duivelen" (I Cor. 10, 21).

Bij de oude offers van heidenen en Joden had namelijk meermalen een offermaaltijd plaats, waarin men at van hetgeen voor God geslacht en aan God geofferd was. Dit was een symbool van de verzoening, gemeenschap en vriendschap tusschen God en offeraars, welke door het offer bewerkt of bevestigd werd. Men stelde zich voor, als met God zelf en aan zijn tafel den maaltijd te genieten en geheiligd te worden door het aan God geofferde en aldus geheiligde offervleesch.

Zoo heeft Jezus ons zijn H. Lichaam en Bloed ook willen geven tot voeding onzer ziel, maar onder den vorm en volgens de wijze eener ware offerspijs.

Behalve uit de woorden van S. Paulus blijkt de juistheid dezer opvatting uit de gebeden van de H. Kerk en uit den aard der zaken zelf. De H. Communie is immers in werkelijkheid een voltooiend deel van het H. Misoffer, waarin Jezus' bloedige Slachtoffering op mystieke wijze wordt voorgesteld en hernieuwd. Zij is als een voortdurend Paaschfeest, waarin Jezus zelf als Paaschlam allereerst geslacht en aan God opgedragen en daarna als Offerspijze door ons genoten wordt.

In het werkje van Pater Oscar Huf: „Zielespijs-Offerspijs" kan men dit nog breeder uitgewerkt vinden.

* * *

Het spreekt vanzelf dat deze opvatting van de H. Communie practische gevolgen hebben moet.

Allereerst zal zij ons bij het communiceeren doen gedenken dat Jezus' H. Lichaam en Bloed ons leven en onze heiliging bewerkt, omdat het tevoren geslachtofferd is; dat dat leven en die heiliging derhalve de vrucht zijn van Jezus' smartelijk Lijden en Sterven. Een reden tot hooge waardeering en dankbaarheid!

Vervolgens zal zij er toe bijdragen om de H. Communie beter te doen zien in verband met het offer, als een practische en allerbeste deelname aan het offer, dat de hoogste acte en het centrum van alle godsdienstigheid is. Het waren inderdaad de offeraars, die aten van het offervleesch; zoo past het ook, dat we ons allereerst vereenigen met het offer en dan de H. Communie ontvangen als een liefdevolle teruggave van God zelf.

Ook als men om goede reden vóór of na de H. Mis communiceert, moet men dat verband met het offer niet uit het oog verliezen en door de inwendige offergesteltenis trachten aan te vullen wat aan de materieele deelname aan het offer kan ontbreken.

Wanneer we ten slotte gedenken, dat we ons door de H. Communie vereenigen met Jezus als Slachtoffer, dan zullen we ook gemakkelijk begrijpen en voelen, dat we in de H. Communie niet allereerst ons eigen genot moeten zoeken, maar veeleer ons moeten doordringen van den echten christelijken offergeest en sterk moeten worden tot een echt christelijk offerleven in vereeniging met Jezus' H. Offer. Dat toch is het eigenaardige van de geestelijke Spijs, die de H. Communie is, dat zij niet gelijk het natuurlijke voedsel wordt omgevormd in ons, maar dat zij ons integendeel wil omvormen in Zichzelf.

Komt Jezus dan in werkelijkheid tot ons om het leven en de heiligheid mee te deelen, dan wil hij dat doen door ons allereerst met Zichzelf te vereenigen en gelijkvormig te maken als slachtoffer; hoe volmaakter dit laatste gebeurt, des te meer en beter zal ook het eerste bereikt worden.

Jezus wil inderdaad in zijn mystiek lichaam, waarvan wij de ledematen zijn, zijne slachtoffering voortzetten tot eer van God en tot heil van onze ziel en andere zielen. Zijn vereeniging met ons als slachtoffer is een allersterkste oproep daartoe met de verzekering en meedeeling van de hulp zijner alvermogende genade.

* * *

Trachten we zoo de H. Communie beter te kennen en dan ook beter te gebruiken als onze hoogheilige Offerspijze. Des te meer zal zij voor ons worden het groote middel om God te eeren in vereeniging met Jezus H. Offer en zal zij ons sterken tot een edelmoedig offerleven. Daar moet het toch tenslotte heen, willen we echt christelijk leven, ook zonder iets buitengewoons te beoogen; het is des te meer noodzakelijk, naarmate we ons leven grooter en mooier willen maken.

Niemand kan ons beter leeren en beter daartoe sterken dan Jezus zelf, als slachtoffer met ons allerinnigst vereenigd, als Offerspijze door ons genuttigd.

L. H., M. S. C.

AARTSBROEDERSCHAP VAN O.L.VROUW VAN HET H. HART

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Celebes, Philippijnen, Brazilië, Rabaul, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Coquilhatville. — 26 Geestelijke gunsten. — 22 Tijdelijke gunsten. — 10 Novenen. — 16 Zieken. — 26 Families. — 27 Huisgezinnen. — 37 Kinderen. — 17 Roepingen. 8 Examens. — 12 Kloostergemeenten. — 12 Parochies. — 7 Goede werken. — 26 Bekeeringen. — 22 Zalig stervensuur. — 37 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen*, en den *eersten Zondag* voor de *Overledene.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *het H. Hart van Jezus* (11 Juni) en een *gedeeltelijke aflaat* van 7 jaren en 7 quadragenen op 't feest van *St. Jan den Dooper* (24 Juni), onder de gewone voorwaarden.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 21 en eindigt op 29 Juni.
ALG. INTENTIE: BEVESTIGING EN UITBREIDING VAN CHRISTUS' KONINGSCHAP.

Het geestelijk Koningschap van Christus, dat Z. H. de Paus bij 't sluiten van 't Jubeljaar zoo plechtig over de wereld heeft afgekondigd en waarvan we voortaan in October een jaarlijksch feest zullen vieren, — is helaas met die afkondiging nog niet ten volle bewaarheid en verwerkelijkt geworden.

Vele gedeelten der wereld liggen nog geheel onder de macht van den duivel: andere zijn „tweeheerig", gedeeltelijk van Christus, gedeeltelijk van zijn vijand. Wat de menschen afzonderlijk betreft, met hen is 't al niet beter gesteld. Hoevelen zijn geheel en al slaaf van den duivel door een leven in ongeloof of zonde! Hoevelen — en dezen zijn misschien nog talrijker — leven slechts ten deele onder de heerschappij van Christus en ondergaan, ook vrijwillig, nog den verderfelijken invloed van zijn vijand! 't Zijn al diegenen, die niet krachtig breken met 'n gevaarlijke gewoonte, 'n aardsche gehechtheid.

Wat ontbreekt er derhalve nog niet ontzettend veel aan het praktisch Koningschap van Jezus over de wereld en over de zielen!....

In deze Juni-Novene willen wij het rijk van Jezus, dat toch een rijk van *liefde* is, het rijk derhalve van *Zijn H. Hart*, door ons vurig en vertrouwvol gebed tot de Lieve Vrouwe en Schatmeesteresse van dat Hart, naar best vermogen bevestigen waar 't reeds tot stand kwam en uitbreiden ook tot die plaatsen en die zielen, die het geluk van Zijn zoete heerschappij nog niet kennen.

O. L. VROUW v. h. H. HART IS „DE NIEUWE ESTHER".

Aan het mooie boek van Pastoor Fr. Drehmans: „Morgenlandsche Tafereelen" *ontleenen wij het volgende hoofdstuk over onze geliefkoosde Maria-devotie.*

(*Vervolg en slot.)*

Weesgegroet, Onze Lieve *Vrouw van het H. Hart. Spes desperantium,* Hope dergenen, die in den afgrond der wanhoop neergeploft liggen!

Is er treuriger toestand denkbaar dan de diepe ellende, waarin deze ongelukkige zich bevinden? Moeten zij niet met ijzing bevangen worden bij de gedachte aan Gods rechtvaardige en onverbiddelijke oordeelen? Hebben zij niet door hunne wanhoop het vonnis hunner verdoemenis onderteekend? Maken zij niet door hun allerverschrikkelijkste zonde Maria, de Moeder der schoone liefde, als het ware tot de bedrukte Moeder der smarten? Hernieuwen zij niet het lijden van haren Zoon door Hem als het ware in hun hart opnieuw te kruisigen? Is hun geestelijke nood derhalve niet ten top gestegen? Kan men nog gevaarlijker en dieper in den afgrond van het kwaad wegzinken? Welnu, ook voor die ongelukkigen, de rampzaligste van alle zondaars, is Onzė Lieve Vrouw van het H. Hart, na God, de eenige Hope ter zaligheid, zegt de H. Kerkleeraar Augustus. Voor hen is zij de altijd hulpvaardige en goedertieren Koningin van hemel en aarde en de liefelijke Esther van het nieuw Verbond, de alvermogende Sleuteldraagster van het goddelijk Hart en allergedienstigste Sshatmeesteres van alle hemelsche genaden.

Zij is als de nieuwe Esther, gelijk de H. Kerkleeraars getuigen, tot redding der zondaars geschapen. Er bestaat, zooals de H. Augustinus verzekert, een verband tusschen Maria en den zondaar, wijl zij al haar buitengewone gaven met 't oog op de herstelling van het gevallen menschdom heeft ontvangen. Zij is immers tot Moeder Gods voorbestemd en verheven geworden, om in de eerste plaats de zondaars te redden. Waarom anders is haar Zoon vooral verschenen en heeft Hij hoofdzakelijk geleden? 't Was niet, om de rechtvaardigen te roepen, maar, zooals Hij zelf verzekert, om de zondaars tot boetvaardigheid uit te noodigen. Daar nu de allerzaligste Maagd door dat goddelijk Moederschap te aanvaarden te gelijk Moeder der menschen is geworden, heeft God ook de liefde tot de zondaars in haar allerminnendst Hart uitgestort.

Die moederliefde dwingt haar, om vooral de ongelukkigsten, namelijk de wanhopigen te redden. Hoe grooter ellende zij ziet, hoe dringender haar bijstand noodig is, des te spoediger snelt zij den rampzaligen te hulp. Zij verwerft de krachtdadige genade die de harten vermurwt en tranen van volmaakt berouw uit de oogen der zondaars doet vloeien, indien zij zich in wanhopigen toestand met vertrouwen tot haar wenden.

Reeds lang ware menig zondaar vergaan, hadde de voorspraak der nieuwe Esther hem niet gered. Gelijk God uit liefde tot de toekomstige Vrouwe, de Moeder des Zaligmakers, zijn straffenden arm niet uitstrekte om het menschdom zonder genade te tuchtigen, zoo ook spaart Hij de zondaars ter wille van de Schatmeesteres en Vrouwe van het H. Hart. Zij weerhoudt alzoo het doemvonnis, dat de boosheid en de wanhoop der zondaars als het ware van Gods gerechtigheid afdwingt en verandert het in hemelsche zegeningen.

Het is haar onmogelijk, geen medelijden met de ellende der zondaars te gevoelen en ze niet met de gunsten harer goedheid te overladen. Alles in haar boezemt vertrouwen in, want zelfs haar allerzoetste Naam, getuigen de heilige Leeraren Epiphanius en Hiëronymus, beteekent de Hope zelve.

Is Onze Lieve Vrouw van het H. Hart de Hoop der hopeloze zondaars, welk een hulpvaardige Koningin en Moeder van Barmhartigheid zal zij dan niet zijn voor de rechtvaardigen, voor ons, haar toegewijde dienaren en kinderen!

Roepen wij dan allen dikwijls tot haar: „Onze Lieve Vrouw van het H. Hart,bid voor ons! Op U, Onze Lieve Vrouw van het H. Hart, allerzaligste Esther van het Nieuw Verbond, Redster der geloovigen, Middelares bij den Koning van hemel en aarde, stellen wij een grenzeloos vertrouwen. De Hemelsche Vader verhoort zijnen Zoon en die Zoon, uw Jezus, verhoort U, zijne Moeder, die ons steeds met nieuwe levenshoop bezielt en ons bijstaat, zelfs alvorens wij tot U roepen. Met dankbare liefde blijven wij onze hoopvolle smeekbeden herhalen en uw gezegende tusschenkomst bij Uwen Zoon afroepen. Sta ons bij in den fellen strijd des levens, in de bekoringen en bijzonder in ons hachelijk sterfuur.

Wees Gij, Lieve Vrouw van Jezus' goddelijk Hart, onze goedertieren en alvermogende Koningin, de ware Esther van het Nieuw Verbond, en wij willen Uw minnende en dankbare onderdanen en kinderen zijn en de Uwen in tijd en eeuwigheid blijven."

N. N. GUINEE — SELEBES — PHILIPPIJNEN — BRAZILIË

BERICHTEN UIT ONZE MISSIËN

DOOR EEN SNELTOCHT NAAR DEN HEMEL.

Het *koppensnellen....:* hoe levendig staat het me nog voor den geest, dat akelig bedrijf, in elken drogen moesson, op de Zuidkust van Nederlandsch Nieuw-Guinea! 't Was in 1912. Weer waren de mannen en vrouwen van Okaba e. o. op sneltocht geweest, dagen en dagen ver het binnenland in, voorbij de Digoel-rivier. Een maand bleven zij ongeveer weg en kwamen toen joelend terug met den bloedigen buit.... Behalve menschenhoofden had men ook een jongetje geroofd en mee naar de kust gevoerd: twee maanden hield men het voor ons verborgen in de bosschen. *Eindelijk* zou het Nederlandsch Bestuur optreden en maatregelen nemen tegen het koppensnellen: de éérste maal in de tien jaren, dat Zuid-Nieuw-Guinea onmiddellijk onder Nederlandsch bestuur stond. Alle „koppen" der laatste sneltochten moesten tot straf worden ingeleverd en tevens de gestolen kinderen van den laatsten sneltocht. Ook de kleine Wangei werd opgeeischt, en door het Bestuur toevertrouwd aan de katholieke Missie.

Wangei was een mager, bang jongetje van acht à tien jaren: heel zijn armelijk, donker wezentje toonde schrik en wantrouwen. Met zijn groote oogen zag hij schuw rond naar de Kaja-Kaja's die hem omringden, naar de gewapende politiedienaren die hem kwamen opeischen, naar de blanke Missionarissen die hij voor 't eerst zag en die hem met liefde opnamen.

Wat moet er in die gruwelijke dagen en weken veel in dat kleine hoofd en hart zijn omgegaan! Het eenigste wat hij soms smeekend durfde zeggen (weenen deed hij niet meer na zooveel dagen en nachten van tranen en angsten), was: «*Miraav, miraav!*» (= naar huis, naar huis!). Maar zijn tehuis lag dagen ver, zijn dorp en hut waren platgebrand; zijn familie en dorpsgenooten gedood, onthoofd of gevlucht. Bij de versierde, afgeslagen menschenhoofden die daar hingen, was missshien een gelaat dat hem dierbaar was.... En wat zou er nù met hem gebeuren? De goede bedoelingen der soldaten en der missionarissen kon hij nog niet begrijpen, niet eens vermoeden.

De kleine Wangei kreeg een verzorgde opvoeding bij de Missie, leerde lezen, schrijven, rekenen, Maleisch; hij kende weldra zeer goed den katholieken godsdienst, werd Antonius gedoopt, ontving een verdere opleiding op de catechisten-school der hoofdstatie Langgoer (Kei-eilanden), haalde na enkele jaren zijn diploma als *goeroe* (inlandsch onderwijzer-catechist).

Antonius Wangei was niet meer het magere, schuwe jongetje van de binnenlanden der Digoel; hij groeide op tot een vluggen, gewilligen, netten jongeling, vol levenslust en vol diep geloof, die bijna dagelijksch de H. Communie ontving en een bizondere godsvrucht had voor Jezus' Lijden: een zoete troost in zijn eigen jeugdig, bitter lijden.

Terwijl Antonius Wangei op de goeroeschool was te Langgoer, verbleef tegelijkertijd op het internaat der Zusters te Langgoer een slavinnetje van de Zuidkust van Nieuw-Guinea, Anna Li. Een schrander kroeskopje, maar door de meer dan harde behandeling, die ze in haar eerste jeugd had moeten ondergaan, geheel schuw en gesloten. [1]) Onder de zachte, tactvolle liefde der Zusters ontplooide zich stilletjes-aan haar gemoed. Blij en vrij begonnen de guitige oogjes te stralen. IJverig was ze in alles: het versufte kind werd een goedig en bekwaam meisje: door eigen algemeene keuze harer zestig ge-

1) Wie herinnert zich niet de mooie schets (penteekening en beschrijving van Li) die Pater Vertenten gaf in de Annalen van 1916, blz. 119?

INTERIEUR DER KERK TE OHOIWAIT, BIJPAROCHIE VAN DEN W. E PATER B. THIEN. WIE HELPT DE LEEGE -: :-: PLAATS VOOR S. JOZEF DOOR EEN MOOI BEELD AANVULLEN? (FOTO PATER THIEN). :-: :-:

zellinnetjes van het internaat, behaalde Anna zelfs den eersten prijs van „goed gedrag".

Antonius Wangei en Anna Li waren langs geheel verschillende en avontuurlijke wegen beiden in Langgoer terecht gekomen, beide langs harde, bloedige paden, romantisch, dramatisch. En.... om de roman te voltooien: ze kregen elkaar. 't Was een mooie huwelijksdag! En de Missie bouwde hare hoop op dit jeugdig paar: samen kregen ze de vereerende opdracht, naar hun land, Zuid-Nieuw-Guinea, terug te gaan en op te treden als catechist en catechiste in Wambi, een nieuwe statie door Pater Tijburg begonnen in 1923. Antonius en Anna waren „missionaris" bij hun eigen volk! En met succes. Spoedig werd in Wambi het eerste kerkje gebouwd. De school werd geopend en goed bezocht. De eerste leerlingen werden al klaar gemaakt voor het plechtig Doopsel.... Maar Antonius had in de oogen van den goeden Meester al genoeg geleden en gewerkt. Eén week zware koortsen, en Antonius lag op sterven. Of hij bang was voor den dood? vroeg hem Pater Tijburg. „O Toewan, heelemaal niet! Als Toehan Allah (God) wil dat ik sterf, dan wil ik graag sterven.... Toewan, ik ga naar den hemel.

Met veel godsvrucht ontving hij de laatste H. Sacramenten, antwoordde zelf in 't Latijn op de gebeden van den missionaris, zoover hij kon. En tot de heidensche Kaja Kaja-jongens die bij zijn sterfbed stonden, zei hij: „ik ben een christen en ga naar den hemel: daar is alles goed". Dat was zijn laatste onderricht. Hij vouwde de handen, vroeg het kruisbeeld dat hem zoo lief was geworden, kuste het met aandrang. En toen de Pater het kruisbeeld weer terug wilde nemen, nog zwak: „Toewan nog ééns: op Zijn H. Hart!" En hij kuste het crucifix op de borst, — en de kleine Wangei stierf zoo in de innigste omhelzing van zijn lijdenden Verlosser.

Pater Tijburg die onlangs dit afsterven meldde, voegt er bij: „Een christen uit ouden stam gesproten en steeds in een geheel-christelijke omgeving opgevoed, sterft niet met meer eenvoudig geloof en meer kinderlijk vertrouwen, dan deze Kaja-Kaja-jongen gestorven is."

«*Miraav, miraav!*» (naar huis, naar huis!) 't Is alsof me die smeekende woorden van innig verlangen nù weer in de ooren klinken. Wangei nu zijt ge thuis, in het ware Vaderhuis! De weg die er u heenleidde was ongewoon, was bloedig: nog zoo heel jong en heel heidensch, hebt gij veel moeten lijden, maar het was de weg naar uw lijdenden Verlosser. Ik kan het betreuren, dat uw eigen heidensch volk thans uw ijver en apostolaat moet missen; gij hadt nog zoovelen tot het blijde geloof kunnen brengen dat gij zelf vondt; maar u zelf beklaag ik niet: uw korte leven was zoo bitter en nu zijt ge, volgens uw eigen woorden „naar den hemel gegaan: daar is alles goed: daar zijt ge *thuis!*"

JOS. V.D. KOLK, M. S. C.

EEN BLIJDE DAG

Door den W. Eerw. Pater H. GEURTJENS, Missionaris te Okaba (Z. N. Guinea).

Al zoo lang stonden ze voor de deur te blaten en al zoo lang stond de herder in beraad: Maar binnen laten?.... Of nog niet?.... Het was wel zijn eigen zielsverlangen, maar je haalt ook niet graag schurftige schapen in je kooi.

Dat ze eens dolle kapriolen maken, dat zit in den aard van het beestje; en dat ze wel eens aan een verboden blaadje knabbelen.... tjaa, dat zal ook wel tot de gebeurlijkheden blijven behooren. Bij welken scheper gebeurd dat niet?...

Vooruit dan maar! — en de pastoor kondigde af, dat op Driekoningendag te Okaka en op den octaafdag te Sangasee de schooljeugd gedoopt zou worden.

Vier jaren lang hadden de oudsten nu geregeld zitvlakken vereelt en later ook al broeken versleten op de schoolbanken. Diepzinnige godgeleerden zijn ze nog niet, maar ze weten toch allemaal, dat de mensch niet door een hond uit het zand gedabd is of door een of andere gedaantewisseling van een varken, 'n kangoeroe of een slang afstamt; dat de klapperboom niet uit een gesnelde kop gegroeid is, net zoo min als de zon de gesnelde kop is van Geb-dema: en nog een heelen boel dingen meer. En die animistische heidenen, die overal en in alles levende krachten en alom hoogere geesten ontwaren: die zich doorloopend in aanraking wanen met wezens uit een hoogere natuur: zij voelen misschien als bekeerlingen nog dieper aan dan wij het begrip van den alomtegenwoordigen God, Schepper en Bestierder, in wien en door wien we leven, ons bewegen en zijn, als in de lucht en 't licht die ons omgeven.

En voor hun gedrag: ik geloof niet dat mijn uilen valken zijn, nog minder engeltjes, maar een deugdelijk zedelijk bewustzijn zit er in.

Ik heb me dikwijls verbaasd over het verschijnsel dat men bij de eerste prediking van 't Christendom in 't heidensche Rome, in die zoo algemeen en zoo diep verdorven maatschappij, terstond de heerlijkste idealen van christelijke volmaaktheid zag opbloeien als leliën op een mestvaalt.

Voor eenzelfde soort raadsel sta ik hier. Jaren lang hebben mijn voorgangers hier gewerkt en God alleen weet met hoeveel opofferende toewijding. Maar elk hooger gevoel scheen bij deze verdierlijkte menschen hopeloos afgestompt. Als men dan weet, uit welke door en door rotte omgeving deze kinderen komen, dan staat men verbaasd ze te zien zooals ze zijn: natuurkinderen met hun gebreken maar ook

HET PRACHTIG MARIABEELD IN DE KERK TE OHOIWAIT, GESCHENK VAN EENIGE WELDOENERS IN HOLLAND. (FOTO PATER THIEN).

hun hoedanigheden, en niet, zooals men verwachten zou, geniepige boefjes met wormstekig hart.

Daar is een wilde oleaster, waarop de ent van 't genadeleven veilig kan gegrift worden met gegronde hoop, dat hij vruchten van heiliging zal voortbrengen.

Met een plechtige Hoogmis werd het feest ingezet. Vervolgens een uurtje verpoozing, waaronder de doopelingen zich verzamelden in de school. Daar werden ze afgehaald met wapperende wimpels en vlaggen; en onder het zingen van den psalm: *Gelijk het hert verlangt naar waterbronnen, zoo verlangt mijne ziel naar U, o Heer,* toog men naar het kerkje, dat zijn armoe vermomde onder 'n weelde palmtakken, bloemen en wimpels. Dit eerste vers van den psalm werd na elke stroof, die de priester zong, als refrein door 't geheele koor herhaald op een eenvoudige zangerige muziekwijs, begeleid door een aantal Kaja-kaja-trommen. Dat was zooveel als de dorpsfanfare.

In de kerk werden de doopelingen in een halven kring om 't altaar geschaard en na een kort woordje — waarin ze nog eens herinnerd werden aan 't groote voorrecht, dat hun ten deel viel nu ze door den doop kinderen Gods en erfgenamen des hemels zouden worden — werden hun in de landstaal de liturgische vragen van het doopformulier gesteld, waarop ze gezamenlijk antwoordden. Heel simpel zijn die antwoorden: en toch, lezer, gelooft Ge, dat het me aangreep, toen uit al die jonge harten de bezwering klonk: „wij verzaken den duivel"? Het heeft een eigen klank in eèn omgeving, die onder de slavernij des duivels geestelijk en lichamelijk wegstierf en verzonk in den poel van eigen bederf.... Zij, zij hebben hun geloof beleden in Christus den Verlosser, die hen tot het nieuwe, blijde leven zal voeren voor tijd en eeuwigheid.

Ge begrijpt dan ook, hoe uit den grond van mijn hart de slotzegen opwelde: „Gaat in vrede en de Heer zij met u." Ja, dat God ze geleide en behoede. „Dat er niet eén verloren ga van degenen die Gij me hebt toevertrouwd :" dat was de intentie van het Misoffer van dien dag. Wil deze mijne bede door de uwe steunen!

Gelijk alleen een vader weet, wat een vader voelt voor zijn kind, zoo weet alleen een missionaris, wat een missionaris voelt voor zijn bekeerlingen. Dat is het geestelijk vaderschap, waarop ook St. Paulus doelde toen hij aan zijn bekeerlingen schreef: „ge moogt veel leeraars hebben, doch ge hebt maar één vader" Hun afdwaling is zijn hartepijn; het goede, dat hij in hen ziet gedijen, de jubel zijner ziel.

Na afloop der plechtigheid werden de doopelingen weer in statigen optocht naar de school teruggeleid. Daar was intusschen voor hen de feestdisch gedekt, en terwijl zij smulden, knetterden de zevenklappers en zong de schooljeugd der andere dorpen hun gelukwenschen toe en vond, zooals dat bij maaltijd-concerten gebruikelijk is, maar matig aandacht. Maar ze deden niettemin hun best en zelfs Makalin, dat onder den druk van enkele kribbige ouden nog vasthoudt aan het nationale „costuum", bleef niet achter en had zich zelfs extra in de olie en de verf gezet. Onder de doopelingen waren er trouwens ook meerdere, die vandaag met het kleed der onschuld tevens de eerste broek aan kregen. Ook de grooten, zoowel gekleed als ongekleed, toonden veel belangstelling. Alle mannen waren een paar dagen gezamenlijk op jacht geweest, de vrouwen hadden een extra sago-klopPartij op touw gezet, en de njora (= vrouw van den goeroe) had bergen oliebollen gebakken; zoodat, nu het hart vol vreugde was, de maag ook niet te mopperen had. Heel den dag was de lucht en de omgeving vol blijheid en jolijt en ze dreunden den heelen nacht door, in 't gebons der trommen en 't geschal der gadzi-zang. omhoog naar de pinkelende sterren en de glunderende maan. En daarboven hebben de de engelen meegejubeld: want over een bekeering op aarde is er vreugde in den hemel.

WAT DOOR UW HULP TOT STAND KWAM

Manado, 15 Januari 1926.

Aan de lezers en lezeressen der Annalen,
Weldoeners der kerk van Kaïma.

Ofschoon ongetwijfeld de stroom van aanvragen om aalmoezen steeds onstuimiger de Vaderlandsche gronden overstroomt, hebben toch de hulproepen van Pastoor Klemann niet weerklonken als in een woestijn, waar geen menschelijk oor ze vermocht te vernemen. Geholpen door die giften, mogen de katholieken van Kaïma zich nu verheugen in een mooie nieuwe kerk, welke haar slanke spits fier in de lucht verheft, het kruis in top.

Den 22 November heeft het inzegeningsfeest plaats gehad. 's Avonds te voren was Monseigneur afgehaald onder de forsche tonen van koperen blaasinstrumenten, waarvan de bespelers hun longen niet ontzien hebben, om de blijde komst van zijn Hoog Eerwaarde wijd en zijd den volke bekend te maken. In het reeds duistere avonduur kwam een stoet schoolkinderen, allen met lampions, Monseigneur 'n serenade brengen. Het waren de schoolkinderen van Lembean, een nabijgelegen dorp, onder leiding van hun onderwijzer. Voorzeker een aardige attentie, een frisch idee, dat veel bijval mocht vinden.

Het groote feest was op den dag zelf. Feestelijk woei de Nederlandsche driekleur van den kerktoren. Van binnen was de kerk versierd met een weelde van inheemsch groen en bloemen.

Reeds in het vroege morgenuur begonnen talrijke scharen van katholieken, zoowel uit naburige dorpen als uit verder afgelegene, aan te trekken. Het was te voorzien dat de kerk te klein zou zijn om allen te bevatten.

Gedurende de plechtige Hoogmis, opgedragen door Monseigneur, geassisteerd door Pastoor Klemann en ondergeteekende, bleef dan ook geen plaatsje in de kerk onbezet, terwijl een talrijke schare zich rondom de kerk verdrong om het een en ander van de plechtigheid te zien. — In zijn feestpredikatie herinnerde Monseigneur er de menschen aan, hoe mede door de vrijgevigheid van Nederlands katholieken dit nieuw kerkgebouw tot stand was gekomen, en dat die goede weldoeners in het gebed niet mochten vergeten worden. Ook de katholieken van Kaima werd dank geheeten, omdat ook zij naar best vermogen hadden meegewerkt aan de oprichting van hun kerk.

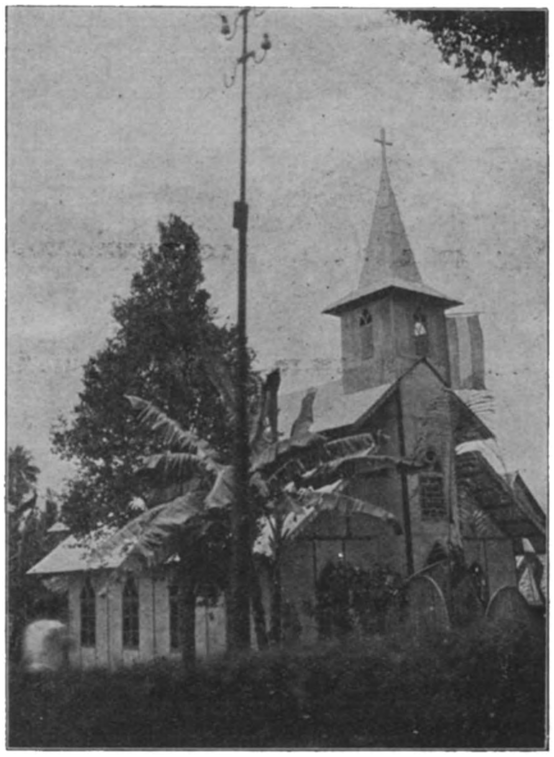

DE NIEUWE KERK TE KAIMA (CELEBES).
(ZIE BRIEF PATER STIGTER.)

Na de H. Mis en nadat het ontbijt was gebruikt, begon de huldiging van Monseigneur door de respectievelijke dorpen welke waren opgekomen. In allerlei vormen uitten zij hun aanhankelijkheid en dankbaarheid. Zang en fluitmuziek, dans en voordracht waren even zoovele tolken van de gevoelens welke hen

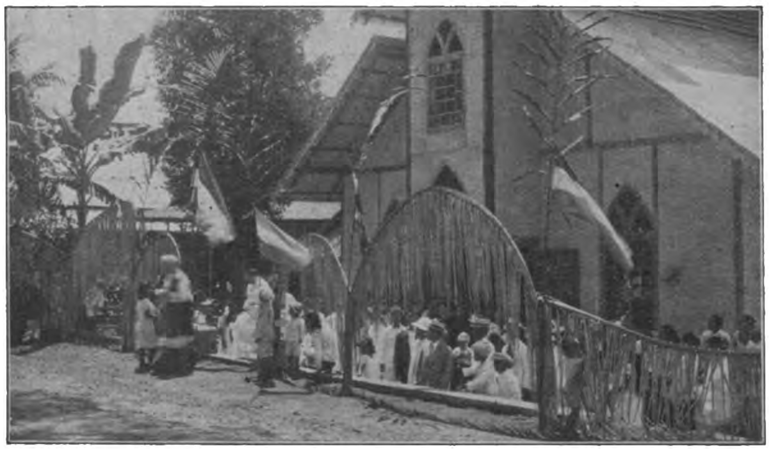

KERKWIJDING TE KAIMA. MGR. PANIS VERLAAT DE KERK NA DE PLECHTIGE INZEGENING EN HOOGMIS

KERKWIJDING TE KAIMA. DE VOLKSMASSA BIJ DE HULDIGING VAN DEN APOST. PREFECT EN DE MISSIONARISSEN

bezielden op dit blijde feest. Allen verheugden zich met de katholieken van Kaima over hun mooie nieuwe kerk. Geen jaloerschheid was er bij hen. Wel echter werd nu bij velen het verlangen weer levendiger, om ook zoo'n mooi kerkgebouw in hun dorp te zien verrijzen. En dikwijls heeft Monseigneur dat verlangen moeten hooren uiten. Want veel dorpen zijn er nog, waar het kerkje nog maar heel, heel armelijk is van bamboe eu atapbladeren.

Aan het feestmaal, dat toen volgde, hebben ongeveer een 1300 menschen aangezeten. Wel 19 maal werd er gespeecht op de missionarissen en de katholieken van Holland, die met hun almoezen geholpen hadden deze kerk te bouwen.

Tegen den avond en gedeeltelijk den volgenden morgen trokken de luitjes naar hun dorpen terug, vol gelukkige herinneringen aan dat feest, dat zoo groot geweest was volgens het algemeen getuigenis, dat bij menschen-heugenis daar nooit zoo'n groot gevierd was. Fierheid ook droegen ze mee naar huis omdat zij, katholieken, zoo'n groot feest gevierd hadden. En 'n groot verlangen ook droegen heel velen nàar huis, dat spoedig ook in hún dorp zoo'n feest zou gevierd worden, wanneer hun nieuwe kerk eens klaar zou zijn.

Daartoe mogen de goede katholieken in Holland, naar wij hopen, het hunne naar best vermogen bijdragen! Het zal zijn tot troost voor veel menschen hier en tot grooter uitbreiding van het katholiek geloof. M. STIGTER, M. S. C.

DE ARME SCHIPPER.

Jaren lang had hij mij maandelijks rijk bedacht, de arme schipper.

Ik kende hem niet. Mijne fantasie stelde mij een ouden zeerob voor bij dag en bij nacht op den wijden ruwen plas, door hard werken in zijn onderhoud en dat van zijn talrijk gezin voorziende en van dat zuur verdiende loon edelmoedig voor de Missie overleggende.

Ik kende hem niet, doch mijn hart was innig dankbaar.

Nu ken ik hem en mijn hart is diep ontroerd. Een stokoude man, gebogen door ontberingen en door jaren. Hij heeft nooit gevaren. Misschien heeft hij nooit de zee gezien, maar gegaan is hij lange lange wegen, bedelend om liefdegaven voor de arme heidenen, nog armer dan hij. Na volbrachte dagtaak en des Zondags was hij steeds op pad en de liefde van Christus dreef hem, den hoogbejaarden man, en hij was gelukkig als door deze liefdegaven eenige zieltjes gewonnen werden voor Christus.

Ik ken hem thans en ik heb zoo innig genoten van zijne overstelpende vreugde, toen hij den missiebisschop naast zich zag zitten, zijne waardeerende woorden mocht aanhooren en zijn zegen ontvangen.

De arme schipper weende van aandoening. Hij is nu geheel invalide ten gevolge van een val eenige maanden geleden. Gaan kan hij niet meer om liefdegaven te zamelen, voor de Missie. Maar de liefde is vindingrijk en van zijn ouderdomsrente wilde hij nog iets afstaan en mij ter hand stellen.... Groote zielen!

Welk een steun voor ons moeizaam werk! God geve ons vele dergelijke helpers.

✠ G. J. VESTERS, M. S. C.
Apost. Vic. van Rabaul.

Bekeering van Kileo, den toovenaar van Andra.

Uit een brief van den W.E. Pater B. van Klaarwater, uit Baarn, missionaris in het Vicariaat Rabaul.

Vervolg en slot.

Kileo was blij het H. Doopsel ontvangen te hebben. Hij wilde graag gauw sterven om in het rijk van den Hemelschen Vader te worden opgenomen, waar alles goed en schoon is en waar hij eeuwig gelukkig zou zijn. Zijn hand zocht voortdurend de mijne en dan zeide hij, me lang aanstarend:

— Ju lau ve Misinare bai . . . Ik ben nu van den Missionaris (ik ben katholiek).

Op Andra was nog nooit de H. Mis gelezen. De omstandigheden hadden het tot nu toe nog niet toegelaten. Ondanks de slechte ankerplaats besloot ik dien nacht voor Andra te blijven ankeren, niet zonder eenige ongerustheid; doch het bleef 's nachts zeer rustig; en den volgenden morgen scheen een vroolijk zonnetje over de spiegelgladde zee.

De jongens sloegen aan 't zeestrand het altaar op, en na gelegenheid gegeven te hebben om te biechten, las ik de H. Mis, terwijl onze Katholieken zongen en gezamelijk baden. Onder de palmboomen stonden overal de heidenen in groepen te zamen. Geen woord werd gehoord. Na de H. Mis hurkten allen neder volgens de gewoonte der Kanakken. Alleen de tultul — rechter of onderopperhoofd — bleef recht staan, en antwoordde met een militarisch „jessi!" (yes, Sir!), toen ik de heidenen begon toe te spreken.

Op de thuis-vaart ging ik nog even op Andra aan, om Kileo te bezoeken. Hij stak mij terstond de hand toe, en herhaalde weer: „Ju lau ve Misinare!" De heidensche tultul bood jonge kokosnoten aan, een vriendelijkheid die we van de Andra's niet gewend zijn.

Den volgenden dag, Zaterdag, stierf Jozef Kileo, na als laatste wilsbeschikking geuit te hebben: — Ju lau ve Misinare. Begraaf mij dus niet volgens heidensche zeden. Ik wil den zelfden dag begraven worden, waarop ik sterf. Sile, de katechist van den missionaris, moet mij begraven. Er is niets, wat mij nog aan de aarde bindt. Ik ga naar 't ware vaderland....

Daarmede heeft Kileo afstand gedaan van al de heidensche praal — (voor ons stuitende,

walgelijke ceremoniën) waarmede hier vooral de groote invloedrijke Kanakken begraven worden. Een grootsche begrafenis is de laatste trots van een Kanak. Kileo had ons geen beter bewijs kunnen geven, dat zijn Geloof oprecht was.

Den volgenden Zondag kwamen talrijke Ponam-Kanakken, mannen en vrouwen, met hun kano's naar Bundralis afzakken. De bekeering van den grooten toovenaar, Kileo, wekte algemeene verwondering, — en velen uitten een sterken twijfel, of het hem gemeend geweest was. Zijn bekeering is dan ook een klein wonder.

Wie weet, hoe hier vele heidenen sterven, geheel opgaande in laatste beschikkingen over hun honden-tanden-rijkdom, schelpen-g e l d, kano's enz., absoluut verblind door aardsche zorgen en lage hartstochten, zoodat de gedachte aan 't hiernamaals zelfs niet in hen schijnt op te komen, — en onthoudt, welk een vernedering en zelfoverwinning het is voor een beroemd toovenaar als Kileo openlijk vóór allen te moeten verklaren, dat hij *bedrogen* heeft, terwijl hij zich zoo gemakkelijk in zwijgen kan hullen, — hij zal daar geen oogenblik aan twijfelen, en moeten bekennen, dat hier de Genade wonderbaar gewerkt heeft.

Wil U een verklaring zoeken?... Denk er dan aan, dat we in de Mei-maand waren, de maand van Maria, van de moeder des Zaligmakers; Kileo stierf op een Zaterdag. De Zondag daarop volgend werd de kleine Theresia heilig verklaard. En sinds drie maanden had Kileo een plaatje van de Kleine Theresia onbewust bij zich. De pastoor had juist Kileo aan de Kleine Theresia aanbevolen, omdat zij van kindsafaan de meest verdwaalde zieltjes door haar gebed tot bekeering wist te brengen. En dan moogt ge gerust een gedeelte u zelf toerekenen, en gelooven dat de Goddelijke en Allerbarmhartigste Meester Uw gebed heeft willen beloonen, en U een nieuwe aanspo.ing tot vertrouwen wilde geven.

Laat 't eiland Manus nog veel meer profiteeren van Uw gebed en goede werken. Zoowel de heidenen als de Katholieken en niet minder de missionarissen kunnen het goed gebruiken. Het reizen is hier zoo moeilijk dat de enkele missionarissen, die hier zijn, hun menschen slechts zelden kunnen bezoeken, zoodat de Genade van God hier des te onmisbaarder is.

MGR. DR. G. VESTERS MET EENIGE EERSTE COMMUNICANTJES TE VUNAPOPE. (RABAUL)

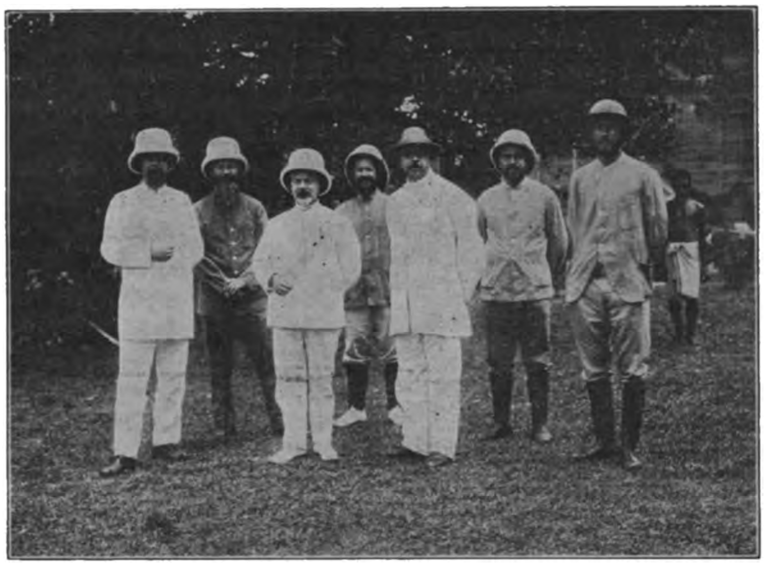

MGR. DR. G. VESTERS, TE MIDDEN VAN EENIGE PATERS MISSIONARISSEN. GEHEEL RECHTS DE W. E. P. SEELEN, UIT HELMOND.

MGR. DR. G. VESTERS LEEST DE H. MIS IN DE OPENLUCHT BIJ DEN VOLKSTAM DER SULCHA'S (RABAUL).

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Zaterdag 15 Mei l.l. vertrok *Z. D. H. Mgr. Dr. G. Vesters* vanuit het Missiehuis te Tilburg naar Vlissingen, om zich via Engeland, Ierland en Noord-Amerika naar zijn Vicariaat van Rabaul terug te begeven.

Z. D. H. was zeer tevreden over zijn verblijf in Nederland en verwachtte er de beste vruchten van voor zijn Missie in de Stille Zuidzee: zijn verdere reis is in dit opzicht ook van het grootste belang.

Moge Maria, de Ster der zee, zijnen tocht zegenen en hem behouden te midden der zijnen terugvoeren!

Een merkwaardig voorbeeld van den zegen, dien God vaak op zichtbare wijze aan kinder-rijke gezinnen verleent, meldde ons een onzer missionarissen op *Ned. N. Guinea.*

Ze zaten daar toevallig eens met zessen bij elkaar, 3 Paters en 3 Broeders; en sprekende over 't aantal broers en zusters dat ieder had, kwam uit, dat ze bij den 1n thuis met 17 waren, waarvan 1 (hij zelf) religieus: bij den 2n met 11, waarvan 5 religieus; bij den 3n met 13, waarvan 6 religieus; bij den 4n ook met 13, waarvan 5 religieus; bij den 5n met 14, waarvan ook 5 religieus: bij den 6n met 12, waarvan 4 religieus. — Samen waren ze derhalve 80, waarvan 26 in 't klooster!

Zijn dat geen schitterende getallen?....

Eind Mei werden in ons Missiehuis te Tilburg verwacht de W. Eerw. Pater *Mart. Schellekens*, geboortig van Gestel (Eindhoven) en de Eerw. Br. *C. Keet*, uit Schagen, die na een 15 jarige werkzaamheid in de Missie der Philippijnen een korte rust komen nemen in het Vaderland.

VOOR GELOOF EN ZEDEN

DE ONSTERFELIJKHEID DER ZIEL. VIII.

(Slot)

Na de getuigenissen van de meest oude en beschaafde volkeren gegeven te hebben, zouden we nu de overige volkeren der wereld moeten beschouwen; we kunnen echter volstaan met een korte opsomming te geven en een enkel bizonder trekje zoo hier en daar op goed geluk af te teekenen. Zoo ontmoeten we b. v. de *Kelten,* die door hun overwinnaars — het was een groote volksstam — genoemd werden het „sterk wijsgeerige en vroolijke volk", omdat zij in hun reuzenstrijd blijmoedig den dood te gemoet gingen, overtuigd als zij waren, dat na hun dood de vergelding kwam en zij met het lichaam niet geheel verdwijnen zouden in het graf. Verder de *Slaven,* een stam waartoe behooren de Russen, de Oostpruisen, Bulgaren, Serviërs, Czechen, enz.: de *Germanen, Scandinaviërs,* e. a. die allen in hun leer en in hun practijk de onsterfelijkheid leeren, al stellen zij zich het hiernamaalsche leven wel een beetje al te menschelijk voor, b. v. als een tijd, waarin zij zonder einde en zonder vermoeidheid altijd wapenspelen houden, jagen en visschen. Over den *Islam* met zijn millioenen aanhangers behoef ik niet te spreken. Het is algemeen bekend, hoe zij allen wenschen te sneuvelen in den oorlog, omdat zij daardoor zeker zijn onmiddellijk in den hemel te komen. We vinden verder het geloof aan het nabestaan bij de *Lappen,* de *Eskimo's,* de *Groenlanders* enz. Bekend is hoe deze natuurkinderen in hun barre klimaat *alle* beschaving hebben verloren: maar één parel hebben zij behouden, de leer der onsterfelijkheid.

In Afrika treffen we de meest uiteenloopende bewijzen: waar men in dat uitgestrekte wereld-deel ook komt, overal en altijd treft men er begrafenis-plechtigheden, die op een *onwrikbaar* geloof aan het overleven der ziel wijzen: bijv. het offeren van spijzen aan de overledenen, het jarenlang verzorgen van de dooden, het medegeven van geld en mooie kleeren enz. Zoo was, om een enkel voorbeeld te vermelden, eens 'n neger een kop van een doode met olie aan het bestrijken. Toen men hem vroeg, waarom hij dat deed, antwoordde hij: „Om den geest in het andere leven te voeden". En als men daarover verwonderd was, toonde de neger zich zeer verstoord over zóó weinig eerbied en zoo'n groote domheid.

In Juli 1861 kreeg een Afrika-reiziger eens bezoek van een bende negersoldaten, die hun officier bij zich hadden, waarvan zij heel kalm beweerden, dat zij hem gingen verdrinken, want hij genoot de eer berichten te mogen gaan brengen in het andere leven, aan den koning, die pas overleden was. Zelfs komt het daar voor, dat vrouwen zich vermoorden, om bij den overleden echtgenoot te kunnen zijn.

In de *nieuwe wereld* zijn ons eveneens van elken stam dergelijke bijzonderheden bekend: geen enkelen stam treft men er aan, zonder zekerheid omtrent een voortbestaan der ziel. Zoo offeren de *Indianen* pijpen op de graven, opdat de overledene aan de andere zijde van het graf toch maar rustig door kunne rooken.

In *Oceanië* troffen de ontdekkers vele woeste stammen. Toen zij voor het eerst landden, sprak de hoofdman: „Gij komt tot een land dat gij nooit gezien hadt, met een groote overmacht. Welnu, wij geven ons over, maar weet wél, dat er in het andere leven twee oorden zijn waar de gerechtigheid onverbiddelijk hoogtij viert en waar we verder afrekenen zullen". Later bleek dat er zelfs stammen zijn, waar het gewoonte is, elkaar geld te leenen met de belofte, dat, als men in dit leven het geld niet teruggeeft, men daar zeker in het *andere* leven voor zorgen zal.

Bij de oervolken van Oceanië, waar zelfs menscheneterij lang geen zeldzaamheid is, bestaat

het levenswerk der menschen hierin, te zorgen dat zij in hun graf heel veel mee kunnen nemen: dààr sparen zij voor en hebben zij alles voor over, teneinde „zich toch in de andere wereld maar niet eeuwig te moeten schamen over armoede", enz.

* * *

Het denkbeeld van een hiernamaals is dus gegrift in de menschelijke natuur; het is een grondwaarheid van den menschelijken geest, een weerklank van de eeuwigheid in de voorbijgaande dagen des levens. En daar *moet* de waarheid aan beantwoorden.

Kan men zich als verstandig mensch voorstellen dat er een honger zou bestaan, die voortvloeit uit de menschelijke natuur zelve, en dat er geen spijs is die dien honger voldoet? Kan men zich voorstellen, dat vogels *van nature* een drang hebben, om na den zomer zich te verzamelen en ver boven de wolken heen vliegen naar warmere streken, en dat er geen streken zijn waar zij volgens dien drang hun leven kunnen voortzetten? Neen, de stem der natuur bedriegt niet en *kan* niet bedriegen: zij is een wenk van den Schepper, uit wiens hand de mensch is voortgekomen, zij is de uitdrukking van de goddelijke inzichten met den mensch. Hoe zou deze Maker zijn redelijk schepsel de onuitroeibare gedachte aan- en het onweerstaanbaar verlangen naar een toekomstig leven hebben medegegeven, zonder eerst dat leven werkelijk in het vooruitzicht te stellen?...

De mensch ziet dat zelf en het hart van den mensch zegt hem, dat hij niet over zijn dierbare gestorvenen behoeft te weenen, en dat hij zelf een grootere toekomst tegemoet gaat, dat hij niet is als het dier. Dat gevoel begint zich op onze dagen ook bij de ongelukkige loochenaars van deze troostende waarheid steeds meer te openbaren: zien we slechts naar de theosophie, het spiritisme en dgl., die de eeuwigheid tracht te vereenigen — daar hun verstand er niet aan ontkomen kan — met een gemakkelijk leven hier.

Mogen we, zelf weder in onze overtuiging gesterkt, ook voor hen deze afsmeeken, opdat zij ook spoedig met ons bidden: „ik geloof in de verrijzenis des vleesches en het eeuwig leven".

W. Arts, M. S. C.

LANGS DEN WEG.

M'n staat en functie maakt, dat ik m'n leven maar voor 'n heel klein deel op straat doorbreng. Geen verlies!... Maar, al tracht ik bij die zeldzame verschijning „langs den weg", de christelijke ingetogenheid zoo goed mogelijk te bewaren: je kan je oogen toch bij al die bedrijvige drukte van tegenwoordig niet dicht doen en je ooren blijven van zelf openstaan. En zoo kom je van alles te zien en te hooren, wat je stof tot denken en prakkizeeren geeft en, als je wil,... tot schrijven.

'T Zijn meestal indrukken van 't oogenblik, dingen die je terloops treffen en waarover je later loopt te peinzen en te piekeren.

De verstàndigste — volgens mijn eigen inzicht natuurlijk! — van die mijmeringen wil ik den lezers onzer Annalen onder bovenstaand hoofdje voòr en na onder de oogen brengen: het lèzen staat hun dan nog altijd vrij.

* * *

Den eersten Zondag van Mei, heel in de vroegte: eèn.... twee.... stampvolle trams van elk wel 10, 12 wagens, vlak achter elkaar in dezelfde richting. Extra-trams natuurlijk.

Waar zou dat heen gaan? Ik dacht even aan plaatsen, die in die richting liggen..., keek eens naar 't soort passagiers en merkte al gauw, dat 't een bedevaart gold naar een genadeoord van Maria hier in de buurt.

De blauwe linten om den hals van vrouwen en meisjes verrieden dat overduidelijk.

En de gezichten, die je door de ruiten aankeken, zagen zoo stil-blij en zoo open-Roomsch, dat 't je goed deed. Kinderen, die Moeder gingen opzoeken, 's morgens vroeg op haar feestdag, den eèrsten Zondag al van haar Meimaand.

'T Trof me sterk.

Ik was al verscheiden jongelui tegengekomen op de fiets, met lawaaierige schreeuwen naar elkaar! Hadden ze al Mis gehoord?... een snapmisje misschien?... misschien ook niet.

Waren ze deze twee trams gepasseerd, ze hadden gekletst van „kwezels" en „ouderwetsch",

die nieuwerwetsche kwasten, waarvan onze straten krioelen, weergalmen en... rieken.

Leege hoofden en lekke harten, waar niets groots meer in leeft, waar alle fijns is uitgedropen....

Dan... léven die simpele vrouwen! moeders en meisjes, die ter bedevaart trekken: 't hoofd vol mooie gedachten aan Maria, 't hart vol reine liefde voor haar heilige Hemelmoeder.

* * *

Op 'n Zondagmiddag tippel ik twee juffertjes voorbij, die in 'n gemoedelijk praatje verdiept schijnen.

In 't voorbijgaan hoor ik net dit zinnetje: „Dan zit je daar bij vader en moeder thuis: maar wat heb je daaraan?"...

Wat de vriendin daarop antwoordde, heb ik niet meer verstaan. Ik had m'n bekomst al van dat modern stukje levenswijsheid!

Bij vader en moeder thuis: wat heb je daaraan!

't Is onbegonnen werk en ook dwaas, jongelui altijd te willen opsluiten bij vader en moeder thuis: ze hebben beweging noodig. Maar een jong mensch, vooral een meisje, dat geen plezier meer kan vinden... thuis... bij vader en moeder..., is erg te beklagen: óf 't heeft geen goede ouders, òf 't deugt zelf niet. In beide gevallen verdient 't meelij.

Helaas, en hoevele zijn er niet van deze van-huis-vervreemde jongelui! En laten de ouders niet klagen dat 't alleen aan de kinderen ligt, en dezen vooral niet brutaal beweren, dat de oùders alleen de schuld hebben.

VIATOR.

EEUWFEEST VAN DE H. KRUISVINDING.

Den 30sten April l.l. is het 16e Eeuwfeest begonnen van de terugvinding van het H. Kruis. Al is dit jaar een jaar van „eeuwfeesten" (op dat van *S. Franciscus* en van *S. Aloysius* hopen wij respectievelijk in October en December de aandacht onzer lezers te vestigen), dit merkwaardige eeuwfeest van het H. Kruis mag zeker niet onopgemerkt voorbijgaan.

Om onze lezers de viering van dit herdenkingsjaar te vergemakkelijken, bieden wij hun hier aan de beschrijving van «*de Vindinghe des H. Cruys*», zooals die voorkomt in een oud-Hollandsche vertaling (1649): «*Generale Legende der Heylighen*», van het bekende werk van de Paters P. Ribadineira en H. Rosweydus. De eenvoudige, schilderachtige taal verhoogt de bekoorlijkheid van dit mooie verhaal.

„Nae dat den Keyser Constantinus des middaeghs in de locht, een blinckende Cruys ghesien hadde, ende rontom het selve gheschreven letteren, die seyden: Constantine, in dit teecken sult ghy winnen ;ende dies volgende, den tyran Maxentius verwonnen hadde: soo kreegh den Keyser groote devotie tot het teecken des H. Cruys, ende dede sijn beste op dat 't selve soude bekent, gheacht ende ge-eert worden in alle sijn rijck. Hy veranderde de arendts van den Keyserlijcken standaert in een Cruys, ende dede 't selve op 't gelt staen, ende eenen bol der werelt in de rechte hant van sijne beelden, ende op dien bol een teecken des selven Cruys stellen.

De H. Helene, moeder van den selven Keyser Constantinus, hadde oock seer groote devotie tot het heylich Kruys; welcke beweeght zijnde door een openbaringhe die sy hadde, doen het Concilie van Nicea voleynt was, nam voor haer in persoone na Jerusalem te gaen, om te besoecken de Heylige plaetsen, die met het leven ende bloedt van Jesus Christus onsen Verlosser gheheylight waren; ende om het H. Cruys te soecken, aen 't welck hy gestorven was om 't leven te geven aen het menschelijck geslachte.

Als sy nu te Jerusalem ghecomen was, vont sy groote swarigheyt, om den onwaerdeerlijcken schat te vinden die sy sochte. Want het helsch Serpent siende dat Christus hem door 't Heylich Kruys 't hooft ghebroken, ende uyt sijnen stoel gheworpen hadde; ende dat Christus wilde, dat het van een yeghelijck soude ge-eert ende aenghebeden worden, maeckte door den grooten haet die hij tot Godt hadde, dat het verborghen soude worden, ende uyt d'oogen der menschen blijven. Daerom maeckte hij dat de Joden ende Heydenen sijne dienaren 't selve in eenen diepen put groeven, met d'andere kruicen van de twee moordenaers, met het opschrift van het Heylich Kruys des

GENEZING DER ZIEKE VROUW DOOR AANRAKING VAN HET TERUGGEVONDEN H. KRUIS.
Rechts de H. Keizerin Helena, in 't midden de H. Bisschop Macarius van Jeruzalem.

Heeren, ende met de naghelen daer hy mede gekruyst hadde gheweest; ende vulden den put met aerde; ende wierpen daer eenen grooten hoop steenen op. Ende om dit te meer te bedecken, soo stelden de Heydenen daer d'afgodinne Venus op, om dat (indien eenigen Christen die wiste dat het H. Cruys daer was begraeven, daer gingh bidden) het soude schijnen dat hij Venus aenbadt; ende daerom sijn ghebedt laten soude, om niemant te verargheren. Desen put, daer het Heyligh Kruys ons Heeren in verborghen was, was gheleghen by de plaetse daer syn heyligh Lichaem begraven hadde gheweest; welcke sy oock met steenen bedeckt hadden, om dat sijne ghedenckenisse gheheelijck soude te niet gaen: Dit was veel jaren geleden, ende men vondt bijkans gheen teecken meer, van 't ghene men sochte, noch niemandt die daer wiste af te spreken. De Heylighe Keyserinne was daerom seer bedruckt ende benaut; want hoewel haer devotie ende vierighe begheerte tot dien kostelijcken schat haer niet en liet rusten, de moeyelijckheydt nochtans ende bykans onmoghelijckheydt om den selven te vinden, benauwden haer seer. Maer sy hadde altoos betrouwen, dat onsen Heere, die haer beweeght hadde om te Jerusalem te komen, ende haer dese begheerte ghegheven, haer 't selve soude doen becomen, ende ontdecken 't gene sy sochte.

Ende het ghebeurde alsoo: Want sy verstaen hebbende uyt sommighe oude Joden, die (door vreese van ghestraft te worden) de waerheyt openbaerden, ende uyt de mare, die van de vaders op de kinderen ghekomen was, waer dat het heyligh Kruys begraven was, beval dat men die plaetse suyveren, ende daer graven soude.

Men vont daer dry kruycen, 't kruys van Christus onzen Verlosser ende van de twee moordenaers: ende het opschrift van 't kruys soo verre van daer, dat men niet en konde weten welck van dese dry het kruys van den Heere was. Dit maeckte eene groote vreught in het herte van de Koninghinne, ende met eenen doch eene twijfelinghe, omdat sy gevonden hadde dat sy sochte: maer was als oft sy 't niet ghevonden en hadde, aenghesien sy het niet en konde kennen.

(Slot volgt.)

DE EIKENHOF

Vijf jaren waren vervlogen sinds Andries den Eikenhof verlaten had. Het waren voor de bewoners jaren zonder vreugde geweest. Van Wendelinus was nog slechts de schaduw over. Zijn getrouwe echtgenoote trachtte alle ongemak van hem verwijderd te houden. Dat was echter een zwaar werk bij de twistzucht en de steeds erger wordende gierigheid van Catharina. De arme Koenraad had een zwaar kruis te dragen van wege zijn vrouw; hij droeg het echter met geduld en zocht zooveel mogelijk zijn ouders den treurigen levensavond te verzoeten. Dat was overigens het eenige punt, waarin hij tegenover Catharina van geen wijken wist. Zijn goede moeder troostte hem steeds.

— Beste Koenraad, sprak zij soms, ik denk altijd, dat je kruis niet lang kan duren. De goede God zal het je op een of andere manier afnemen, want je hebt je kinderplichten altijd op voorbeeldige wijze vervuld. Dat moet de goede God reeds hier op aarde beloonen volgens zijn eigen heilige woorden. Laat daarom den moed niet zinken en bid voor Catharina, opdat God haar verblindheid verlichte. Ik help je bidden en Josefa ook, dat heeft ze mij beloofd.

— Och, ik ben u zoo dankbaar om uw troost, lieve Moeder. Als gij beiden mij met bidden helpt, dan moet Gods barmhartigheid ons wel eindelijk verhooren.

Josefa bad in haar offervaardigheid werkelijk veel voor haar schoonzuster. Het was van haar kant een groote akte van deugd, want zij had nog wel het meest te lijden van de twistzieke vrouw, die op haar verhaalde, wat zij tegen de ouders niet kon doen. Ondanks allen hartstocht was zij toch wel zoo slim haar al te goeden Koenraad tenminste eenigszins te ontzien.

Jozefa's vriendin Maria was nog altijd ongehuwd, en had de hoop niet opgegeven eindelijk toch met haar Andries vereenigd te worden, nadat zij door zijn brieven vernomen had, dat hij nu weer trouw zijn kerkelijke plichten vervulde en van zijn jeugddwaasheden teruggekomen was. Zij werd intusschen nog steeds met dezelfde hardnekkigheid achtervolgd door Frans Korf, die wel geen stap verder in haar gunst gekomen was, doch des te meer haar vader in zijn strikken trachtte te vangen.

Greta was in de grootst denkbare ellende met haar man, die zich steeds meer aan den drank overgaf en haar zelfs meermalen mishandelde.

De zaken stonden er dus voor de menschen van den Eikenhof niet schitterend voor; maar eindelijk zou er toch een ommekeer ten goede komen. Twee kort opeenvolgende ongevallen, die de geheele familie met schrik en angst vervulden, waren het uitgangspunt van deze gelukkige verandering. Philip was op zekeren dag in dronken toestand op den hooizolder geklommen en tusschen de dwarsbalken door het hooi op den dorschvloer gevallen; daarbij had hij behalve een dubbele beenbreuk een zware hoofdwonde opgeloopen. Het was voor de arme Greta een zware slag, waaruit echter, zooals wij zeiden, veel zegen zou voortkomen. Nu moest Philip zich rustig houden. De dokter had het been weer gezet, doch hem ten strengste allen sterken drank verboden. Daarbij had hij hem heel duidelijk de zaken uiteengezet, zoodat Philip van schaamte wel in een muizengaatje had kunnen kruipen. Later sprak ook de pastoor nog een oprecht woordje met hem, zoodat hij op het laatst vast en zeker beloofde het drinken op te zullen geven, en — wie zou het gelooven? — hij hield woord.

Eén gevoelige les had hij reeds gehad. Ondanks alle zorgen van den dokter was het been van Philip toch niet geheel genezen, en hij moest den overigen tijd van zijn leven hinken; de arbeid bleef hem nog wel mogelijk, maar telkens, als de verleiding weer kwam, streek hij eens treurig over zijn been en zei: „Wie weet, wat het mij den volgenden keer zou kosten? Laten wij hiermee tevreden zijn!"

Nu zijn bij Philip ook zijn vroegere goede eigenschappen weer naar voren gekomen en Greta is weer gelukkig.

Op den Eikenhof is de kroep uitgebroken. De drie kinderen van Koenraad en Catharina zijn tegelijkertijd aangetast. Al was Catharina ook lastig en gierig, een slechte moeder was zij niet, en zoo zat zij neer bij de bedjes van haar kinderen en waakte met alle geduld en opoffering. Daardoor had zij de gemoederen in de familie eenigszins met zich verzoend, daar zij zoò toonde, toch niet geheel zonder hart te zijn.

Als door een wonder kwamen de drie kinderen er bovenop, doch de ziekte week slechts langzaam, en de moeder bezweek er bijna onder. Josefa had haar naar best vermogen bijgestaan en het op die manier klaar gespeeld door Catharina eindelijk ook vriendelijk aangesproken te worden.

De inspanning was echter voor de moeder te sterk geweest. Catharina werd door een hevige zenuwkoorts aangegrepen en op het ziekbed geworpen. Josefa en haar moeder moesten nu afwisselend aan haar zijde staan en het was voor beiden een zeer zware tijd.

Meermalen moest men mannen-hulp inroepen als de sterke vrouw in de hevigheid van de koorts op wilde staan.

Terwijl zij ijlde, had Catharina het innerlijke van haar hart geopenbaard en men had bemerkt, dat haar geweten niet geheel rustig was wegens het onrecht dat zij haar schoonouders en schoonzuster had aangedaan.

Eindelijk was de crisis overwonnen. Wanneer de zieke dan geheel stil en afgemat op bed lag, volgde zij rustig met haar oogen de bewegingen van haar schoonmoeder en Josefa.

Als de laatste eindelijk vroeg: „Catharina, wil je nog iets hebben?" liepen haar de tranen over de wangen.

De beide waaksters waren diep getroffen, toen ze dit zagen en wisten niet hoe zich te houden. Tenslotte naderde moeder haar bed en zei:

— Kind, wat is er dan?

— Ach, moeder, fluisterde Catharina, ik ben niet waard dat ge uw gezondheid op uw ouden dag aan mij onwaardige opoffert.... Ach.... Hoe schandelijk heb ik u en Josefa behandeld!... en den goeden Koenraad en de oude vader!...

— Kind, wind je niet op! Wij vergeven je zoo gaarne. Maar denk daar nu niet meer aan, en probeer te slapen. Dat zal je goed doen. Kom, drink eens!

Dan reikte de moeder de zieke een kalmeerenden drank, die haar spoedig deed slapen.

Josefa en haar moeder gingen stil in een zijkamer, waar zij zich over 't voorgevallene onderhielden.

Josefa meende:

— Als die goede gevoelens met de ziekte maar niet verdwijnen!....

— Neen, lief kind, daar ben ik niet bang voor. Ik heb altijd een verandering in dezen toestand gehoopt. Dat God het echter door een ziekte, die ons allen zoo deed vreezen, en op deze wijze regelen zou, had ik geenszins verwacht. Aanbidden wij nu zijn H. Wil.

Zooals bij Philip, zoo was ook bij Catharina,

Jawel, dat schrijft hij, maar het papier is geduldig!....

de bekeering echt en duurzaam, en op den Eikenhof woonde voortaan weer vrede en geluk.

Slechts één was zeer in verlegenheid, nl. Maria. Frans Korf had het met vleien zoover bij Riedmüller gebracht, dat deze zijn dochter kortaf verklaarde, binnen drie maanden zou haar verloving met Frans Korf plaats vinden en hij wilde van den losbandigen Andries nu eenmaal niets meer weten.

— Wie weet, waar die schurk zich ophoudt en nu weer voor streken uithaalt.

— U weet zoo goed als ik, Vader, dat Andries weer heel goed geworden is en een heel prachtige positie in Amerika heeft.

— Jawel, dat schrijft hij, maar het papier is geduldig. Wij kunnen er niet heengaan en kijken, of het waar is; hij kan schrijven wat hij wil.

Zoo was de man niet te overtuigen; hij bleef bij zijn woord.

* * *

Op den Eikenhof heerschte jubel. Catharina is weer gezond en zit voor den eersten avond weer met de familie samen. De oude grootvader Wendelinus is ook in den kring, en is dezen avond bizonder goed gemutst. Daar komt de postbode en brengt een brief uit Amerika, dien Josefa moet voorlezen.

Het is de aankondiging van een bezoek van den lang gemisten Andries. Hij verhaalt de geschiedenis van den kinderroof en de reddingsexpeditie, die hem zijn eerste Amerikaansche lauweren bezorgd had; dan komt hij aan den zoo tragischen aanval in de bergen, en verhaalt tenslotte dat hij de rijke bezitter is geworden van een mijn-exploitatie.

Allen zijn verbaasd, maar de oude grootvader had het meest met nauwlettendheid toegeluisterd.

— Andries heeft zich als een echte afstammeling van den Eikenhof gedragen. Ik ben trotsch op hem.

Deze woorden van den oude verwekten bij de aanwezigen verbazing, doch ook vreugde. Nu was het geluk van de oude dagen op den Eikenhof weer teruggekeerd.

Andries had het met den brief echter zoo geregeld, dat hij eenigen tijd na zijn afreizen van San Cristobal gepost werd, zoodat bij de aankomst van den brief hij zelf juist de haven van Hamburg binnenvoer.

Vlug zond hij een telegram naar den Eikenhof, dat hij den volgenden dag daar aankwam, en dit telegram werd een uur na den brief reeds op den Eikenhof bezorgd.

Dat verdubbelde natuurlijk aller vreugde. Josefa sprak bij zich zelf: „Nu is ook mijn goede Maria uit de handen van dien valschen Frans gered, want den rijken mijn-eigenaar zal de gierige Riedmuller niets weigeren"....

* * *

De aankomst van Andries was in zijn geboorteplaats een groote gebeurtenis. Het heele dorp verscheen om zijn opwachting te maken. Het leven in de vrije natuur had den jongen man goed gedaan, zoodat hij nog flinker en steviger was geworden dan Koenraad. De Amerikaansche zon had zijn gezicht sterk gebruind, en een zwarte baard hing tot op zijn borst.

Het wederzien van zijn ouders en zusters was zeer roerend. Ook Maria zag hij weer terug. De verloving was spoedig beklonken, want Riedmuller had niet veel weerstand geboden, om zijn dochter aan den schatrijken Amerikaan te geven, vooral toen hij hoorde, hoe valsch Frans Korf tegen hem gehandeld had. Spoedig daarop vond dan ook het huwelijk plaats, daar Andrês, zooals hij in Arizona heette, tot ontginning van zijn mijnen weer naar Amerika terug moest.

De jonggehuwden reisden spoedig na de bruiloft af. Josefa nam de uitnoodiging van haar broer om mee te gaan niet aan.

— Ik ben nu de suikertante van de kleinen op den Eikenhof en dat wil ik blijven ook! zeide zij; misschien, als jij er ook eens een heele rij hebt, kom ik bij je over en zal dan daar suikertante spelen. Trouwen wil ik niet; ik ben alleen blij dat de goede God mijn gebed verhoord heeft, dat jij weer een goede Christen bent geworden, en de vrede weer in ons midden woont.

W. B., M. S. C.

„Wie gij ook zijn moogt, vestig uwe blikken op Maria; zoo gij geen schipbreuk wilt lijden, vestig uw blik op die schitterende ster. Indien de stormen der bekoringen oprijzen, indien de klippen der kwellingen u bedreigen, blik op de Ster, roep Maria aan. In alle gevaren, benauwdheden en kwellingen, neem uw toevlucht tot Maria; haar naam zij steeds in uwen mond, steeds in uw hart; wanneer gij haar volgt, zult gij niet dwalen; wanneer gij haar aanroept, zult gij nooit tot wanhoop vervallen; wanneer zij u beschermt, hebt gij niets te vreezen. De naam alleen van Maria is zoo krachtig, zoo uitmuntend, dat de hemelen van vreugde juichen, dat de aarde zich verheugt, dat de engelen in verrukking geraken, wanneer hij wordt uitgesproken." S. BERNARDUS.

ONZE VRAGENBUS

Reeds verleden jaar, naar aanleiding van den brand in het klooster der Paters Franciscanen te Venray, waarbij ook de waardevolle bibliotheek verloren ging, ontvingen wij volgend schrijven, dat wegens omstandigheden tot nu toe bleef liggen:

«Het is weleens meer gebeurd, dat bibliotheken van kloosters, hoogescholen (Leuven), gymnasia, enz. door brand verloren gingen. Nu is mijn vraag: zou er nu niets op te vinden zijn, om te voorkomen, dat in de toekomst zulke waardevolle werken verloren gaan?..

Ik kan natuurlijk als leek hierin geen aanwijzingen geven, doch er zou bijv. volgens mij in zoo'n bibliotheek nooit gerookt mogen worden. Bestaat dit verbod al misschien? Dan dit: Zou men een bibliotheek niet zóó kunnen bouwen, als bijv. de kluizen in groote bankgebouwen? Deze zijn óók brandvrij gemaakt. Of zou men tenminste de kostbare boeken niet in zulke kluizen kunnen bewaren?

We zijn het in beginsel geheel eens met de zienswijze van den briefschrijver: kostbare boekwerken kunnen niet zorgvuldig genoeg behandeld worden: ze zijn van de meest waardevolle bezittingen, die 'n instelling kan bevatten. Zooals musea, dienen bibliotheken dan ook brandvrij te zijn: bijv. geheel van gewapend beton met ijzeren boekenrekken. Zulke bibliotheken zijn er reeds, ook in kloosters. Dat oude, in de 17e eeuw gebouwde inrichtingen (Leuven, Venray) geen brandvrije lokalen bezitten, is te begrijpen.

Ook de andere maatregelen, die schr. voorstelt over niet-rooken, kluizen voor de kostbaarste boekwerken, zijn zeker „ad rem". Slordigheid en zorgeloosheid is in dezen onverantwoordelijk: en de kloosters, die in de middeleeuwen zooveel deden voor het bewaren der oude handschriften, hebben in dit punt hun naam met bizondere zorg hoog te houden.

«Is het liegen en dus zonde, als men uit scherts, iemand iets wijs maakt, zoodat hij niet onmiddellijk kan begrijpen dat 't vertelde onwaar is?»

Onwaarheid spreken is niet altijd zonde, wijl men somtijds de waarheid *niet* zeggen *màg* en tòch *iets* zeggen *moet*: zoo zijn er gevallen, waarin men eenvoudig iets onwaars *moet* zeggen. Wordt bijv. een biechtvader gevraagd naar 't geen een biechteling hem in de biecht heeft beleden, dan màg hij niet volgens de waarheid antwoorden en zoo noodig iets zeggen wat *niet* waar is, bijv. »*ik weet er niets van*». In zijn *absoluten* vorm is dit antwoord onwaar (wijl hij 't wèl weet) en toch zal niemand zeggen dat hij liegt of zondigt: integendeel. In 't algemeen kan men zeggen, dat men *niet* gehouden is de waarheid te zeggen, als de ondervrager ons *onrecht* aandoet of *verkeerd* handelt door te vragen of te willen weten, zooals wanneer het weten *hem zelf schaden zou:* kinderen hoeven bijv. niet alles van jongsaf te weten; zieken mag men niet altijd juist inlichten omtrent den ernst van hun toestand of over andere droevige dingen, die hun ziekte kunnen verergeren; niemand (buiten den biechtvader) heeft het recht ons bijv. te vragen hoeveel doodzonden we sinds de laatste biecht hebben bedreven: — in al deze gevallen kan men, zoo noodig, een onjuist antwoord geven zonder te liegen.

Buiten dergelijke gevallen echter, waarin 'n *hooger* goed (dan de waarheid zeggen) moet behartigd worden, nl. het bewaren van het biechtgeheim, het vermijden van ergernis of andere benadeeling van den naaste, — is het *niet* geoorloofd *echte* onwaarheid te spreken.

Gezegden echter die *uit scherts* voortkomen en dus niet ernstig moeten opgevat worden, zijn nóch waar nóch onwaar: het zijn geen echte beweringen of uitingen van onze overtuiging of ons denken, maar woórden om te schertsen en plezier te maken: net als comediespel, dat niet voor echte werkelijkheid moet opgevat worden, al doet 't zich ook zoo voor.

Als derhalve uit alles blijkt dat men *schertst*, kan er geen sprake van liegen zijn, ook al zou de een of ander er mee inloopen: elkaar onschuldig foppen is geen kwaad. Iets anders zou 't zijn, als zoo'n gefopte *ernstig nadeel* zou overkomen, omdat hij onze scherts voor ernst opneemt: in zulk geval zou men uit liefde de scherts achterwege moeten laten of 't nadeel tijdig voorkomen. Dit alles zegt ons 't gezond verstand en gevoel.

Correspondentie. Vraag 124. — Het door U beschreven feit is geen huwelijksbeletsel en hoeft dus *niet* geopenbaard te worden.

J. S. S. te L. — Het woord, waarvan u spreekt is geen eigenlijke vloek, dus *geen doodzonde.*

PHILALEETH.

ALLERLEI

DE BEVOLKING DER AARDE zou volgens de laatste berekeningen op 't oogenblik 1700 millioen bedragen.

Daarvan zijn 673 millioen *Christenen,* over de drie groote kerken als volgt verdeeld: 304 millioen Katholieken, 157 Schismatieken en 212 Protestanten van allerlei gezindte.

Joden zijn er 15 millioen.

Mohammedanen 227 en *Heidenen* 785 millioen.

Slechts $^2/_5$ der menschen is dus Christen en nog niet eens $^1/_5$ Katholiek.

Over het nut en de noodzakelijkheid van den INLANDSCHEN CLERUS in de Missiën lezen wij in de interessante levensbeschrijving van den Vlaamschen Missionaris *Pater Herman* O. Cap. o.a. het volgende:

Nadat de zendelingen, als apostels in een land de Blijde Boodschap gebracht hebben, moet deze door eigen kinderen overal voortgedragen worden; zoo werden onze gewesten gekerstend, en zoo moet overal de Kerk, om schoon en sterk en duurzaam te zijn, overal uit grondstoffen van eigen land opgebouwd worden. De zendelingen zijn nooit talrijk genoeg om in alle hoeken door te dringen; daarbij de taal die ze slechts na langen tijd en met moeite spreken, het klimaat waaraan zij zich nooit gewennen, de levenswijze die hun vreemd blijft, hun eigen hooger beschaving, houden hen altijd boven en buiten het volk, en bijna nooit zal een zendeling een klaren blik kunnen slaan in die vreemde ziel die zoo ver van hem staat.

Psychologisch staat de inlandsche priester veel dichter bij het volk, hij raadt zijn verlangens, kent en voelt zijn nood. Priesters verheffen en veredelen hun stam; zij brengen den godsdienst nader bij het volk, dat zich minder vreemd voelt aan een godsdienst, dien het ontvangt van eigen kinderen, en alle volkeren, ook Indië streven naar een zeker zelfbestuur, ook in zake godsdienst.

En het christendom past zich wonderwel aan bij het eigen karakter en leven van enkelingen en van volkeren; het neemt dat eigen karakter in zich op, doordringt het met zijn schoonheid en zijn leven en vereenigt allen in den wijden band van de éénheid van het geloof.

Terwijl, evenals in ons land, in *België* de klooster- en Missieroepingen in aantal toenemen, VERMINDEREN de GEWONE PRIESTERROEPINGEN in niet geringe mate. Van dit verschijnsel geeft het bekende Vlaamsche tijdschrift „Ons Geloof" (van April l.l.) de volgende vier oorzaken:

1° De geloovigen staan over 't algemeen te los van de parochiale Geestelijkheid, *offeren weinig of niets* voor haar onderhoud, zoodat zij er ook niet meer zooveel voor voelen, hun kinderen voor den parochialen Clerus af te staan.

2° Van de heiligheid en heldhaftigheid van het *parochiaal* priesterwerk wordt *zoo goed als nooit* tot de jongeren *gesproken,* zoodat dezen het niet genoeg op prijs stellen.

3° Wellicht wordt er *te weinig rechtstreeks werk gemaakt van priesterroepingen* voor eigen Diocees.

4° Het steeds groeiend *zingenot,* dat ook de Katholieke huisgezinnen is binnengeslopen, doet de ouders de godsdienstige opvoeding hunner kinderen verwaarloozen en zoodoende veel roepingen verloren gaan.

NIHIL OBSTAT. Fr. T. SMITS, O. F. M., Libr. Cens.
Neomagi, die 21 Maii 1926.

EVULGETUR. J. POMPEN, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Maii 1926.

1 JULI 1926 No. 7 44ste JAARGANG

ANNALEN
VAN
O.L.VROUW v.H. H.HART
UITGAVE MISSIEHUIS TILBURG

HET MEEST-NOODIGE MISSIEWERK.

Ze staan daar voor mij te dansen die ijselijke cijfers. En ieder van die cijfers spreekt me van zielen, onsterfelijke, schoone zielen, waarin de invloed van den Christus nog niet is gekomen of maar half aanvaard wordt. *Een miljard zes en veertig millioen heidenen! tweehonderd vijftig millioen protestanten! honderd vijftig millioen schismatieken!* Samen vier maal zooveel zielen als er zijn die Christus volop zagen komen tot hun ziel, de Katholieken. Meer dan *twee honderd* keeren zooveel zielen als er zijn in geheel ons land en waarvoor het bloed van den lieven Christus vruchteloos is gevloeid, waarvoor nog niet vervuld werd Christus' bede tot zijn Vader „dat in hun hart uw naam geheiligd worde, dat het worde uw onbetwiste rijk, waarin uw heilige wil volbracht wordt gelijk het in de hemelen gebeurt." En schouwend over de wijde wereld zie ik overal gedurig van die menschen sterven en ten oordeel komen zonder dat die zielen gereinigd werden door het H. Doopsel, beroofd van 't blanke feestkleed, zonder 't welk geen ziel den hemel binnengaat. En 't lijkt me of tot mij de stille klacht komt van den Meester: «*wat nut ligt er in 't storten van mijn bloed?*» En 't lijkt me of ik iets begrijp van de wijde zee van weemoed en verdriet, die kwam aangerold over 't lijdend Hart van Jezus in het hofke van Olijven. Zooveel liefde, zooveel verdriet, zooveel pijn en bittere smart en dan zoo'n dood! en vóór zijn oogen klaar en helder zien opmarcheeren het onafzienbaar leger van zoovelen voor wie dit alles nutteloos zou zijn, alsof het niet gebeurd ware.... En zoovelen onder hen, tot wie de Christi-gratie kwam, leven alsof dit alles niet bestond, alsof er ieder uur geen zielen werden ontstolen aan den Christus. En terwijl ze jagen achter geld en goed en plezier, zeggen ze dat ze dien Meester liefhebben en 't doet hun niets of toch zoo weinig dat het groote werk van hunnen goddelijken Meester zoo traag vooruit gaat en intusschen de menschen leven en naar de eeuwigheid gaan....

* *
*

Schoon is de beweging, die na den oorlog de heele katholieke wereld heeft aangegrepen tot bevordering van het Missiewerk. Maar toch te veel zijn er nog, die niet begrijpen dat dit werk ook voor hèn is, dat ze de ouderen niet alles mogen laten doen en zij niets. Te veel zijn er nog die meenen, dat medewerken aan het missiewerk een soort moderne liefhebberij is, en geen ernstige, dure plicht van een christen mensch. Te veel zijn er nog die meenen dat een christen mensch zijn ziel alleen mag redden en zich niets gelegen mag laten zijn aan het lot van millioenen kinderen Gods zooals zij. Zij weten niet, hoe wijd van omvang 't

woord van Christus is: «*Wat ge gedaan hebt aan den minste van de mijnen, hebt ge aan Mij gedaan*». U ongelegen laten zijn aan het eeuwig heil van millioenen mijner broeders, is Mij zelf, den Christus, met koele minachting voorbijgaan! Onverschillig zijn voor 't vruchtbaar maken van mijn kostbaar bloed, is te kort schieten aan de groote liefde, waarop Ik recht heb van elken christen mensch. En onder de velen, die offers brengen voor de zaak der wereldverovering voor Christus, hoevelen zijn er niet die niet weten de grootheid van hun bovennatuurlijke macht als ze maar wilden!

Men geeft aalmoezen, zendt kleederen, ijvert voor propaganda en als men dat niet kan, meent men dat men nièts kan. En toch, 't was niet op 't stoffelijke dat Christus drukte op de eerste plaats: „schoon en overvloedig staat de oogst te rijpen, maar er is geen volk om den rijken oogst binnen te halen. *Bidt dan toch dat de Vader werkvolk sture voor zijnen oogst.*" En dát is het wat we nog niet gedaan hebben en wat we allen kunnen. Bidden, offers brengen. *Er ons van doordringen dàt de bekeering van de zielen vrucht is van almachtige genadewerking en dat die werking onfeilbaar wordt verkregen door 't gebed in Christus' naam.*

Het werk der missionarissen moet dus meer op den voorrang komen in de bekommeringen van ons gebed. En daarom is zoo heerlijk schoon. de beweging der Belgische studentenjeugd «*Pro Apostolis*», die met haar duizenden H. Communies elken dag, aan de missionarissen elken morgen brengen komt wat ze 't eerst van al noodig hebben: de almachtige genade Gods, die licht giet in den duisteren geest der heidenen en sterkte in hun hart om te gelooven aan dit licht en er hun leven naar te richten.

Ze zijn met duizenden, maar ze moeten honderd duizenden worden.

Wat die college-studenten hebben begonnen, moesten alle kinderen onzer katholieke scholen leeren doen: minstens eens per week in vereeniging met allen de H. Communie opdragen voor die of die missie; dat moesten doen alle leden onzer congregaties, onzer patronaten, onzer katholieke jeugdbeweging. Zij moesten aansluiten in het machtig leger dat door zijn hoopvol smeeken de stormtroepen zijn wil van 't bekeeringswerk.

En wat de kinderen doen, moeten de ouders mededoen. Wie zal zeggen wat een zegen er neer zou komen op een huis, waarvan alle leden één H. Communie per week zouden doen voor het Missiewerk. Wie zal zeggen wat bovennatuurlijk opvoedingswerk er gebeuren moet in een lagere of middelbare school, waaraan alle kinderen eens per week, met den Meester in hun kinderhart, Hem smeeken zouden toch werkers, apostelen te zenden naar die arme heidenen! En wie zal de roepingen tellen die zullen ontluiken in zulke scholen, in zulke huisgezinnen! Wie zal de goede werken meten die zouden worden ingefluisterd door den lieven Meester in die vurige Commnnies!....

En me dunkt als de heele katholieke werelddoor, dit bovennatuurlijk hamerwerk werd doorgedreven, de poorten van den hemel niet meer zouden stilstaan om de bekeerde heidenen binnen te laten, die hun zaligheid danken aan 't simpel bidden van onschuldige kinderen, van een arme huismoeder, van een werkmeisje of een ruwen fabrieksjongen met een gouden hart...

A. DE GROEVE, M. S. C.

Wat is **Apostolaat?...** Het zoeken en veroveren van zielen door bidden en lijden, niet slechts naar 't lichaam maar ook naar de ziel. Tegenstand, tegenspraak, bespotting, afgunst, ondank, verraad en eindelijk de doornenkroon; dat alles samen is de prijs, tot welken alleen de redding der menschheid verkregen wordt.

STEMMEN UIT DRIEHUIS

I. WAT DE BISSCHOP VAN HAARLEM WENSCHT

De naam *Driehuis* is voor de lezers dezer Annalen geen onbekende. Vóór een paar jaren verscheen in deze kolommen geregeld een bescheiden oproep om steun voor het te bouwen eerste Missiehuis in Haarlem's diocees. Velen hebben toen edelmoedig geholpen, en met aller medewerking kwam de nieuwe inrichting tot stand. In October 1924 kon onze beminde Bisschop Mgr. A. J. Callier tot de plechtige inzegening van het gebouw overgaan. Z.D.H. verborg ons zijne vreugde niet, de eerste opleidingsschool voor Missionarissen in zijn Bisdom te mogen inwijden.

Toch was de Kerkvorst niet geheel voldaan, ja zelfs in één opzicht teleurgesteld. Het huis stond er nu wel, maar 't voornaamste ontbrak nog: een waardige Woning voor O. L. Heer, een passend bedehuis. „Spoedig", aldus Mgr., „hoop ik dan ook de nieuwe kapel te kunnen inwijden."

Helaas, het verlangen van den Bisschop moest voorloopig tot de vrome wenschen blijven behooren. Hoe gaarne had de Overheid dezen vaderlijken wensch voorkomen! De financiëele lasten echter drukken nu al zoo zwaar. Men zou zich derhalve voorloopig behelpen. Zoo goed en zoo kwaad als 't ging, werd het grootste lokaal van de Apostolische School tot kapel ingericht.

Sindsdien verliepen bijna twee jaren. Sterker dan we durfden vermoeden, groeide intusschen de bevolking van het Missiehuis aan. En zoo staan we reeds nu voor het feit: in September a.s., als de zes klassen der School volledig zullen zijn, kan de voorloopige kapel-zaal de bevolking niet meer bevatten.

We staan dus voor een nieuw probleem. Hoe zullen we dat oplossen? Dierbare lezers, hier is maar èèn mogelijkheid: den wensch van Haarlem's Kerkvoogd onverwijld verwezenlijken.

Zou dat ook niet het verlangen zijn van Jezus zelf? We dienen den God onzer Altaren toch een zoo waardig mogelijke Woonplaats te bereiden. Het mag geen werkelijkheid *blijven*, wat verleden jaar de waarn. Deken van Beverwijk, die in ons kapelletje de voorgeschreven canonische visitatie verrichtte, getuigde: „O Paters, wat is O. L. Heer hier sober behuisd! wat een armoedig altaar! wat een pover Tabernakel! wat een erbarmelijke omgeving!"

In de harten onzer toekomstige priesters en missionarissen dienen een sterke liefde en heilige eerbied te worden aangekweekt voor het Aanbiddelijk Geheim onzer Altaren. Daarom moeten de kerkelijke feesten en plechtigheden met grooten luister worden gevierd. Helaas, in onze tegenwoordige kapel bestaat daartoe geen geschikte gelegenheid.

Dierbare lezers, mogen we daarom andermaal een beroep doen op uwe edelmoedigheid? Laten ***allen*** nu eens medehelpen, elk ***naar vermogen***, dan zijn we al spoedig een heel eind op weg naar 't gewenschte doel.

Neen, zegt nu niet: „alweer een bedelpartij, alweer geven, 't is ook elken dag te doen". 't Is waar, het loòpt druk tegenwoordig, 't is elken dag geven. Maar ge hebt toch ook elken dag den onmisbaren zegen van O. L. Heer noodig. En heusch, ge zult er niet armer door worden. Luistert maar eens naar wat Jezus uitdrukkelijk beloofde: „Geeft en U zal gegeven worden, een goede, neergedrukte en geschudde en overloopende maat zal men U in den schoot storten". (Luc. VI 38.) — Weest ervan verzekerd, dagelijks stijgt uit dankbare harten een vurige smeekbede voor U ten Hemel.

Giften en bijdragen worden onder vermelding: „voor de nieuwe kapel te Driehuis", gaarne in ontvangst genomen door het Missiehuis, Bredasche Weg te Tilburg, of het Missiehuis, te Driehuis, post Santpoort.

N. H.

AARTSBROEDERSCHAP VAN O. L. VROUW VAN HET H. HART

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Celebes, Philippijnen, Brazilië, Rabaul, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Coquilhatville. — 23 Geestelijke gunsten. — 25 Tijdelijke gunsten. — 12 Novenen. — 24 Zieken. — 18 Families. — 34 Huisgezinnen. — 38 Kinderen. — 11 Roepingen. 8 Examens. — 8 Kloostergemeenten. — 12 Parochies. — 8 Goede werken. — 26 Bekeeringen. — 22 Zalig stervensuur. — 37 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledene.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere gedeeltelijke aflaat* van 7 jaren en 7 quadragenen te verdienen op 't feest van *O. L. Vrouw Bezoek* (2 Juli) mits rouwmoedig kerkbezoek en gebed voor den Paus.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 18 en eindigt op 26 Juli.

ALGEMEENE INTENTIE: DE OPVOEDING IN HET HUISGEZIN.

Daar wij deze maandelijksche Novene sluiten op den feestdag van Maria's Moeder, de *H. Anna,* zal bovenstaande intentie iedereen wel juist gekozen voorkomen.

Als men immers aan de H. Anna denkt, vestigt de gedachte zich van zelf op hare heilige Dochter en op het werk der opvoeding, dat aan de ouders als groote levenstaak is opgelegd. Mochten tenminste alle katholieke ouders dat belangrijke werk aan hun kinderen voltrekken zooals de H. Anna, dat voorbeeld aller moeders, — wat zouden christelijke geest en christelijke deugd in de gezinnen, in de parochies tot heerlijken bloei komen!

Helaas, algemeen is de klacht over de verregaande lichtzinnigheid, wereldschen zin en genotzucht onzer tegenwoordige jeugd. Wie zal durven ontkennen dat die klacht gegrond is?.... Maar wanneer wij de voornaamste schuld van deze verslechtering geven aan de ouders, duchten wij ook geen tegenspraak. Immers van het kleine kind — het blijkt zelfs in onze Missielanden — kan men altijd wat goeds maken; met voortdurenden toeleg en waakzame zorgen kan men het bijna altijd tot een goed en overtuigd en degelijk christen vormen. Om dit te kunnen moet men echter op de eerste plaats zèlf zijn wat men zijn kinderen wil maken en mag men zichzelf ook niet sparen. En aan deze beide vereischten ontbreekt onzen hedendaagschen ouders nog wel het een en ander.

Bidden wij daarom in deze Novene eens vurig tot de Lieve Vrouwe van het H. Hart, dat Zij uit het alle-genaden-bevattende Hart van haar Zoon dezen keer eens bizonder diè genaden putte, welke de ouders in dezen tijd voor het werk der opvoeding zoozeer behoeven.

Mededeelingen aangaande de Godsvrucht.

Dit artikeltje, waarin wij een en ander zullen zeggen over onze godsvrucht op *Java*, zou geïllustreerd moeten worden met een mooie foto van den Jubilaris, kort geleden door heel het land gevierd, Mgr. Claessens. Hij is het geweest, die de devotie tot „O. L. Vrouw van het H. Hart van Sittard uit, zijn vaderstad, heeft overgebracht in ons Oost-Indië.

Te Sittard was vanaf 1867 reeds de broederschap van O. L. Vrouw van het H. Hart gevestigd, en Mgr. Claessens was als seminarist reeds een der ijverigste zelateurs, en vele priesters danken aan zijn activiteit hun liefde tot de Lieve Vrouwe van het H. Hart. Toen Mgr. dan ook in 1876 naar Java toog, om er door zijn apostolaat de zielen voor Maria tot het H. Hart te brengen, trachtte hij zijn lievelingsgodsvrucht rondom zich te verspreiden als middel tot heiliging.

O. L. Heer gebruikte een ziekte om dat apostolaat te vereeuwigen. In 1885 werd de vurige missionaris aangetast door een zware malaria; hij was voorzien van de laatste H. Sacramenten en wachtte slechts op den dood.

Hij beloofde echter aan O. L. Vrouw van H. Hart, dat, zou hij genezen, hij Haar ter eere een kerk zou stichten te Buitenzorg, destijds een „bijstatie" van Batavia, door den zieke bediend. En..... iedereen weet, dat Mgr. nu, ruim 40 jaar later, zich nog in een goede gezondheid mag verheugen, maar niet is het overal bekend, dat 12 April 1905 in Buitenzorg een prachtige kerk werd ingezegend, een juweel van architectuur, 65 meter lang en 12 breed en dat die kerk door pastoor Claessens was toegewijd aan O. L. Vrouw van het H. Hart.

Hoog in den gevel prijkt haar beeltenis en zij betoont zich inderdaad ook daar voor haar kinderen „de Hoop der hopeloozen".

Overal en altijd was Mgr. de progagandist en apostel van deze gedsvrucht en, terug in 't vaderland, zien wij hem dikwijls in Sittards baziliek, om zijn dankbaarheid en nog altijd kinderlijke liefde jegens Maria te bewijzen.

Met Mgr. Claessens waren de Paters Jezuïeten de verspreiders der godsvrucht op Java. Velen hunner waren in het Sint Aloysiuscollege te Sittard werkzaam geweest, en leerden dus de toen nog nieuwe devotie van nabij kennen. Zij ontdekten er al de schoone en heilzame gevolgen van, en eens als missionarissen op Java, wendden zij in hun heilig dienstwerk dit middel bij voorkeur aan, om hun doel „Java naar het H. Hart te brengen", langs den kortsten weg te bereiken, nl. door *Maria*, den weg van God naar ons, dus ook... van ons naar God.

De Priesters werden ook hierin bijgestaan door de Zusters. De Ursulinen immers zijn de eersten geweest, die de macht van voorspraak van O. L. Vrouw van het H. Hart hier in Holland hebben ondervonden en dankbaar verspreidden zij in de pensionaten van Noordwijk, Weltevreden en Soerabaia onder de haar toevertrouwde kinderen de haar zoo dierbare godsvrucht.

Moge vanuit haar kerk te Buitenzorg de Lieve Vrouwe haar zegeningen blijven uitstrooien over priesters en kloosterlingen en geheel Java; het zal ook de schoonste belooning wezen voor haar grooten apostel, Mgr. Claessens.

A. V., M. S. C.

Beeld van den H. Aloysius voor Pater Bröcker in Celebes.

Tot onze groote vreugde zijn wij in staat den lezers mede te deelen, dat Pater Bröcker het door hem verlangde beeld van den H. Aloysius zal ontvangen.

In den Haag, waar onder voortreffelijke leiding van een echtpaar dat zich geheel en al voor de Missie opoffert, een club Roomsche jongelui voor onze Missie werkt, sloeg men dadelijk de handen ineen en wist in korten tijd 't benoodigde bijeen te brengen. Zoo zal binnen enkele maanden de S. Aloysius-Congregatie te Manado zich verheugen in 't bezit van een mooi beeld van haren Patroon, geschenk der S. Aloysius-vereeniging te 's Gravenhage.

N.N.GUINEE — BERICHTEN UIT ONZE MISSIËN — SELEBES — PHILIPPIJNEN — BRAZILIË

VOORUITGANG OP KEI.

Brief van den Z. E. Pater Jac. Grent, uit Wervershoof, Missionaris te Langgoer.

Twee jaar geleden mochten we den lezers der Annalen het inwijdingsfeest meedeelen van het nieuwe internaats-gebouw te Langgoer, dat, voor 100 internen opgezet, er nu 120 herbergt.

Maar daarmee waren de plannen der bouwwerken niet voltooid. Het vroegere gebouwtje, dat al voor meerdere edele doeleinden had gediend: voor pastorie, voorloopig Zusterhuis, internaat voor a.s. goeroes, — werd afgebroken en door Broeder van Beerendonk verhuisd dicht bij het nieuwe internaat en weer stevig in elkaar geschroefd.

Zijn bestemming werd nu woonhuis voor ongetrouwde goeroes. Maar het was nog niet af, of het kreeg een nieuwe bestemming; woonhuis voor aspirant-Inlandsche Broeders, 'n promotie, waar het eenvoudig huis nooit aan gedacht had: eerst zestig jakkerende jongens, nu drie ingetogen bruinhuidige novicen onder het toegewijd oog van Broeder Dominicus Kop. En nu staat het daar, op een hoogte, boven de omgevende daken uit, helder gewit, als het symbool van het verheven leven en de inwendige schoonheid der bewoners. —

Nu stond nog, een paar minuten gaans van het nieuwe internaat, het oude schoolgebouw eenzaam te treuren. Wel klonken daar dagelijks nog de lessen der hooge wetenschap, maar in zijn zachthouten bewanding knaagde de worm, het dak begon overal te lekken, wind en regen hadden door heel het gebouwtje heen vrij spel.

En och, het wist, dat daar, bij het nieuwe internaat een jonge vervanger werd opgezet, steviger, mooier, in alle opzichten beter dan

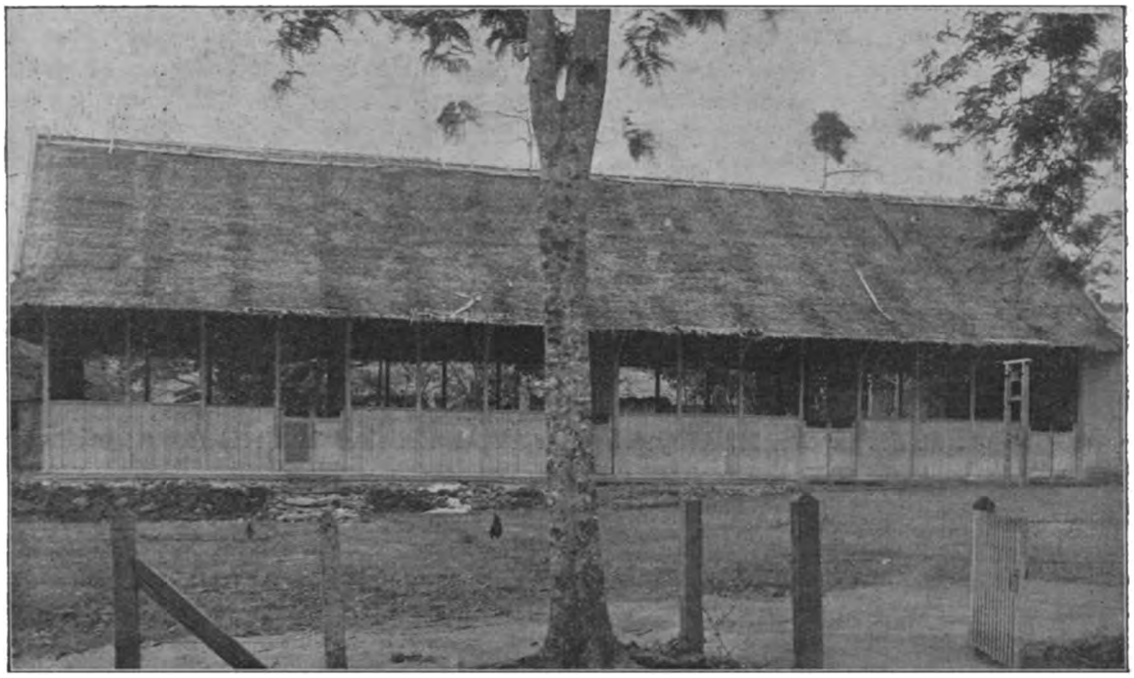

OUDE STANDAARDSCHOOL TE LANGGOER, NU DOOR EEN NIEUWE VERVANGEN.

het oude gebouw.

Troost je, oud schooltje, je hebt jaren lang goede diensten bewezen; laat je bewanding nu maar verbranden; je geraamte, ijzerhouten paalwerk, krijgt een nieuwe bestemming; gescheiden van het oud internaatje, je vroegere gezel op deze plek, zul je eenzelfde bestemming krijgen: binnenkort wordt je bewoond door bruine Zusterkes; dan zul je andere weten chap hooren en voorbeelden zien van zelfverzaking om wille van O. L. Heer, in het leven van Kei-eesche meisjes, en dan zul je blij zijn, dien vooruitgang van Kei te beleven. —

Intusschen werd dus het nieuwe schoolgebouw opgetrokken. Het zijn vier lokalen van zes op zeven of zes op acht meter, door schuifdeuren tot één studiezaal verbonden, wanneer dat noodig is, door dezelfde schuifdeuren van elkaar gescheiden gedurende de lesuren; daarnaast een berglokaal voor leermiddelen.

Breede vensters zorgen voor licht en lucht en ten overvloede werden nog dakvensters aangebracht. Mooie paneeldeuren geven toegang tot de zalen der wetenschap.

Het noodzakelijk uitstekend dak huift als een tropische hoed over alle gebouwen in Indië en neemt ook hier wel iéts weg van den aanblik op het fraaie gebouw.

Het dekken met sirappen, houten pannen, was weer een geduldswerk; het werk aan den cementvloer, tegelgewijze gelegd, hield ook eenigen tijd tegen.

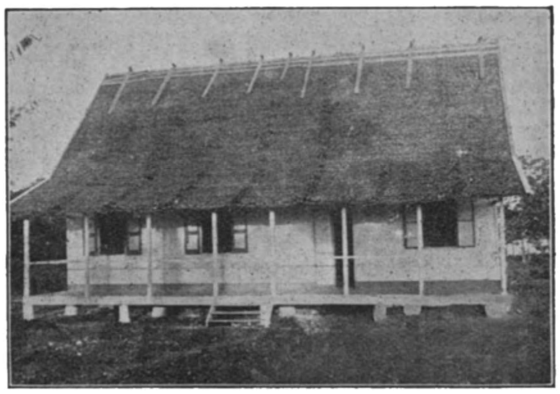

OUD INTERNAATSGEBOUWTJE, AFGEBROKEN EN ELDERS OPNIEUW OPGEBOUWD; THANS WONING VAN DE DRIE ASPIRANT INLANDSCHE BROEDERS.

Met dat al kon Broeder Van Haren, de rusteloos werkende architect-aannemer, me op den eersten September met rechtmatige blijdschap en fierheid de sleutels overhandigen: hij had zijn werk af, de onderwijsgebouwen waren voltooid.

En niemand zal ontkennen, dat er eere mee behaald is door den bouwmeester zoowel als door zijn werklui, in zijn vakschool opgeleid. Het mag wel gezegd worden, dat inspecteurs van de Openbare bouwwerken, op bezoek bij de R. K. Missie, meermaals verzuchtten: „Dat we toch van die opgeleide vaklui hadden!"... Toen aan een inspecteur het bewerkte hout getoond werd, bestemd voor het kerkje van

NIEUWE STANDAARDSCHOOL TE LANGGOER. (ZIE BRIEF PATER J. GRENT)

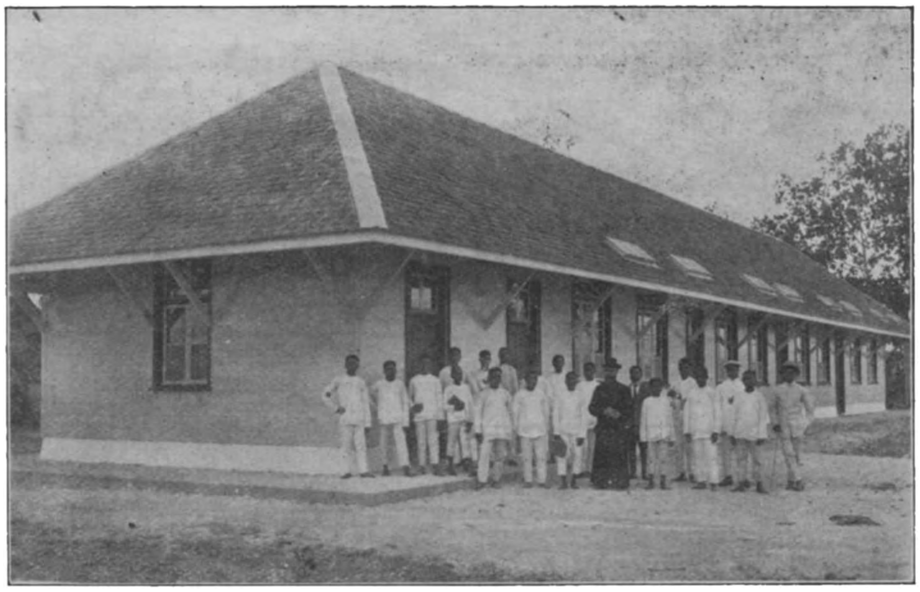

DE E. BR. VAN HAREN, MET DE JONGENS DER VAKSCHOOL VOÒR DE NIEUWE STANDAARDSCHOOL TE LANGGOER

Ambon, zei hij: „Als het er uitziet als internaat en school daarboven, dan mag het gezien worden".

In die woorden wordt erkend, dat de aanleg voor het timmervak, den Keiees als aangeboren, in de vakschool tot een kostbare vaardigheid wordt ontwikkeld.

* * *

Den vijfden November jl., den eersten dag van het nieuwe schooljaar, is het schoolgebouw ingezegend. Het kon de talrijke belangstellenden niet bergen. Bij het ophangen van het kruisbeeld werd in geestdriftige bewoordingen de wensch geuit, dat de wetenschap, die van deze school over Kei en elders zal uitgaan, moge gedragen worden door den Geest van Christus en Zijn Kruis.

Het gebouw is onder de bescherming gesteld van S. Franciscus Xaverius, die waken moge, dat de onderwijzers, uit deze school voortkomende, met zijn grondige wetenschap ook zijn ijver voor het H. Geloof mogen deelen.

Dat ook de welwillende lezer bidde met den priester: „Dat de Heer dit huis zegene, opdat daar heersche gezondheid, deugd en eere, nederigheid, goedheid, welwillendheid, zachtheid, leergierigheid en de volheid der wet, onderdanigheid en dankbaarheid jegens den Vader en den Zoon en den H. Geest". (Rituale Romanum.)

* * *

Ten slotte hoop ik dat weer binnen twee jaren de voltooiing van het complex gebouwen kan worden medegedeeld: dat namelijk ook de *Kapel* verrezen zij bij het internaat! Hielp bij het optrekken van internaat en schoolgebouw de Regeering krachtig mede, de bouw van de Kapel zal geheel op den Bisschop neerkomen, of liever.... op den milden gever, die milder nog zal worden beloond.

Op mijn oproep, twee jaar geleden, werd één ruime gift ontvangen, waarvan we de goede gevers nog steeds dankbaar Gode aanbevelen.

Mochten er nog meerderen zijn, die den Bisschop helpen, zijn plan voor een eenvoudignette Kapel spoedig uit te voeren.

EEN H. BEDIENING MET HINDERNISSEN OP KEI

Brief van den WelEerw. Pater EIM. GOOSSENS, uit Deurne, Missionaris op Kei.

Nog niet lang geleden, heb ik mijn ouden vriend Abraham begraven, mijn fruitboertje van Gelaniet. Hij had de gewone gebreken van een ouden man, was krom, grijs, doof, liep met een stok als derde stutbeen en kwam gewoonlijk zijn pruim tabak halen des Zondags na den H. Dienst, dit laatste niet zoozeer een gebrek als wel een gewone hebbelijkheid van elken ouden Keiees.

De laatste jaren was hij gewend, de week door te brengen in zijn tuinhuisje, een hutje

van sagobladeren. Zijn familieleden waarschuwden hem als het Zaterdag was en de pastoor naar het dorp kwam voor de H. Mis van s Zondags. Dan krabbelde Abraham z'n pruimgerei en zijn grootste schatten bij elkaar, en nam de rijpe bananen mee, die hij in de week in zijn tuintje geoogst had: die waren voor den pastoor, den Toean; daar zou hij zeker 'n flinke handvol tabak voor krijgen; den koning te rijk af, strompelde Abraham dan naar huis met de andere tuinbewoners.

Al eenige Zondagen had ik Abraham niet meer in de kerk gezien en men zeide me dat hij ziek lag aan de koorts. Een oude man ziek, dacht ik, opgepast, want dat gaat soms vlug; en ik ging er heen, om hem eens te bezoeken.

In het huisje aangekomen, waar hij des Zaterdags gewoonlijk verblijf hield, ging ik de vertrekken overal binnen, doch ik zag geen Abraham. Ik ging toen voorzichtig over het smalle gladde treeplankje, dat toegang verschafte naar het keukentje achter 't huis. Daar zag ik Marian bezig bij het vuur.

„Maar Marian, riep ik, waar is mijn vriend Abraham toch? Men zegt me, dat hij hier

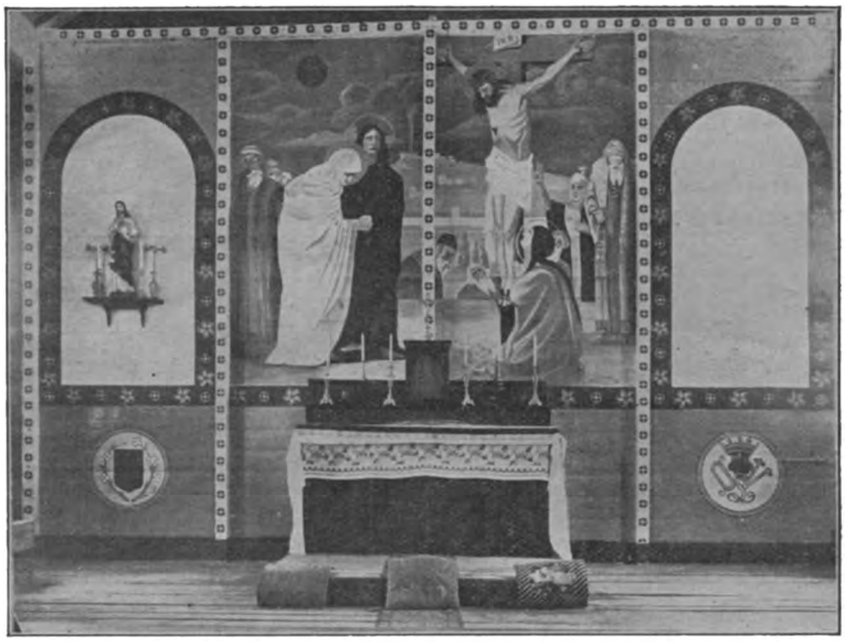

BESCHILDERING VAN HET PRIESTERKOOR IN DE KERK TE WENDOE (Z. N. GUINEA). WERK VAN DEN ZEEREERW. PATER P. VERTENTEN. DE KERK VAN WENDOE IS DE GROOTSTE VAN GEHEEL N. GUINEA.

DETAIL DER BESCHILDERING, VRIJ ONTWORPEN NAAR HET MOOIE SCHILDERIJ VAN DEN IN DUITSCHLAND EN NEDERLAND ZOO GUNSTIG BEKENDEN SCHILDER WIJNAND GERAEDTS, TE VELP (G.) DE VOORSTE FIGUREN ZIJN MEER DAN LEVENSGROOT. DE KAJA-KAJA'S TOONDEN ZICH DOOR DEZE SCHILDERING ZEER ONTROERD

in uw huis ligt, maar ik zie hem nergens".

„O Toean, riep ze, Abraham woont boven-in huis".

„Wat, woont hij boven? op kamers? Zeker drie keer bellen, links boven". Dat verstond Marian niet, maar met een stem, die gewoon was met doove menschen te praten, riep ze me toe, dat ik hard moest roepen, want Abraham hoorde bij dit regenachtig weer niets.

„Goed, zei ik, Marian, nu zal ik 't wel voort vinden". Toen ging ik naar het voorhuis en zag al dadelijk een ongelukkig laddertje uit het zoldergat bengelen. Ik keek naar boven, en warempel, daar zat Abraham niet ongelijk aan een verrégende haan op een der hanebalken van het ongelukkig zoldertje. Hij zat daar gehurkt met een paar slaperige soepoogen naar beneden te gluren; zijn magere knieën staken hem langs zijn ooren omhoog: 't was juist een haan bij regenachtig weer op een boomtak. Ik moest me verbijten om niet in 'n lach te schieten.

Toen zoo goed en zoo kwaad als 't ging, klauterde ik de sporten van het krakend, niet aan schoenen gewend laddertje omhoog en zocht me een stevig-genoeg plaatsje uit op een balk. Ik zag al dadelijk dat 't niet veel meer was met Abraham; versleten werk. Hij stak zijn twee wijsvingers in zijn ooren en keek me aan zeggend:

„Toean, ik hoor niets meer: ik zie u nog, maar ik hoor u niet meer".

Met veel schreeuwen en roepen kon ik hem nog het een en ander aan het verstand brengen. Ik dacht het beste hem maar te bedienen, want hij zag er versuft en versleten uit, en besloot maar hem alvast te biechten en den volgenden morgen het H. Oliesel en de H. Communie te brengen.

Doch nu moest ik hem aan 't verstand brengen, dat hij zijn Biecht zou spreken. Dat ging nog zoo gemakkelijk niet. Ik riep al een paar keer flink hard, maar hij reageerde niet op mijn roepen. Toen haalde ik mijn stool voor den dag, en ging zitten als een pastoor, die in zijn biechtstoel zit; doch Abraham snapte er niets van. Ten einde raad, riep ik Marian, die gewend was met hem te fluisteren, en ik zei haar:

„Marian, zeg eens aan Abraham dat de Toean komt om de H. Biecht te hooren". Zij pakte hem bij de hand en met een flinke stem riep ze 't hem toe, doch te vergeefs.

„Toean, zei ze, Abraham hoort nu niets meer."

„Het is goed, Marian, zei ik, ga nu maar weer."

Nog eens probeerde ik het zelf, deed mijn stool plechtig om, maakte een kruisteeken, zegende hem en, met de hand aan mijn oor, deed ik of ik naar hem luisterde, en warempel daar snapt hij het in eèns. Hij schuift wat dichter bij me en begint luidop te biechten. Met een handbeweging joeg ik de kinderen en buurlui, die onder dit bedrijf waren komen toeloopen, heen, en na hem zoo goed mogelijk geholpen te hebben, baden we samen nog wat en deed hem daarna verstaan, dat hij naar beneden zou gaan wonen en in een fatsoenlijk vertrek zou gaan liggen, voor het ontvangen der H. H. Sacramenten. Ik drukte ook Marian op het hart, dat zij er goed voor moest zorgeu, want morgen vroeg na de H. Mis zou ik komen, om hem ten volle te bedienen.

Toen klauterde ik van mijn minder gemakkelijken biechtstoel naar beneden en zeide nog tegen Narian, dat als het mocht verergeren, zij me terstond moest roepen. En zoo ging ik naar mijn huis terug.

Den volgenden morgen ging ik er weer heen na de H. Mis en alles stond netjes en eenvoudig gereed: een kistje met een witten doek erover heen, een simpel kruisje met twee kandelaartjes met brandende kaarsen, een kommetje met wijwater en een groen takje en een glaasje zuiver water met wit doekje. Na het H. Sacrament op 't nederige altaartje te hebben neergezet, onderzocht ik eerst nog eens den toestand van Abraham. Ik vond hem in een lichten slaap. Ik wilde hem eerst nog wat voorbereiden, opdat hij goed zou weten wat er ging gebeuren, doch na hem wakker gemaakt te hebben, leek het me dat hij me niet herkende.

„De Toean is hier om u de H. H. Sacramenten te brengen," riep Marian hem in zijn oor, doch Abraham leek me geheel versuft en 't was of hij niet wist wat er rondom hem gebeurde. Hij keek links en rechts iedereen met ziekelijke oogen aan, en wist blijkbaar niet wat er gaande was. Onderwijl had ik mijn superplie aangedaan en knielde bij hem neer om hem het H. Oliesel toe te dienen. Toen hij me zoo in het wit zag zitten naast hem, kwam hij in éèns bij en terwijl ik over hem gebukt in zijn oor riep, dat hij spijt moest hebben over al zijn zonden en O. L. Heer vergiffenis moest vragen, sloeg hij in éèns zijn lange magere verschrompelde armen om mijn hals, en zoo zat ik in Abraham's armen gevangen,

met de Heilige Olie in mijn handen.

„Toean, zei hij, ik heb spijt over alles."

Ik had moeite om los te geraken, want hij hield me stevig vast, doch eenige behulpzame handen werkten me los uit de armen van Abraham en nu kon ik mijn heilig Dienstwerk verder verrichten. De H. Communie ontving hij toen met veel godsvrucht, en na hem nog den vollen Aflaat voor het stervensuur gegeven te hebben, keerde ik terug naar de kerk.

Nog eenige dagen heeft mijn goede Abraham toen geleefd en is met O. L. Heer in zijn geloovig hart naar den Hemel gegaan.

Beste Vrienden en Weldoeners, zoo ziet ge wel, dat een missionaris van alles kan tegenkomen, zelfs in zijn Heiligste Bedieningen, doch O. L. Heer, die hier met de nederigste woningen tevreden is en tusschen de armzaligste hutten van onze Keieezen wil wonen, neemt het ons niet kwalijk, wanneer het niet allemaal kan gaan zooals in beschaafde streken. Maar hoofdzaak is, dat Hij Zijn intrek mag nemen in een braaf hart, als Tabernakel, en dat had mijn goede vriend Abraham, want hij meende het oprecht goed met O. L. Heer.

Geachte Vrienden, bidt veel voor mijn kuddeke, opdat zij allen eens mogen heengaan zooals mijn vriend Abraham, dan heb ik er graag wat hindernissen bij de H. Bediening voor over.

Uw U oprecht toegenegen in C. J.
EIM. GOOSSENS, M. S. C.

Naklank van mijn reis naar Makassar, Batavia en Banggay.

Schrijven van den H. E. Pater Mgr. W. PANIS Apost. Prefect van Celebes.

Manado, 4 Februari 1926.

Reeds geruimen tijd had ik mij voorgenomen, U een en ander te schrijven over mijn reis naar Makassar en Java en later nog over mijn tocht naar Banggay, Moena en Boeton. Doch als men ongeveer drie maanden aan een stuk op reis is geweest, ligt er thuis meestal zooveel werk op afdoening te wachten dat er van reisbeschrijvingen vooreerst niets komen kan. Ik ben dus wel wat laat, vooral in onzen tijd van de draadlooze, doch misschien kan een of ander toch nog als nieuws dienen.

Op 9 Aug. 1925 verliet ik mijn standplaats, Manado, gelegen ongeveer aan de noordelijkste punt van het groote Celebes-eiland. Zooals meestal het geval is in de wateren van onzen Indischen Archipel, hadden we een mooie zee. Met eenig oponthoud te Amoerang, Donggala en Paloe, arriveerde ik Vrijdagmorgen 14 Aug. te Makassar, waar de Pastoor der plaats, Pater Kapell, mij hartelijk welkom heette, blijde wederom een confrater te zien. Want hij woonde daar toen nog alleen, op eenige dagen stoomens van zijn confraters verwijderd. Sinds einde November 1925 heeft Pater Kapell een metgezel en medewerker gekregen in Pater de Bruijn, die onmiddellijk na zijn aankomst uit Holland in Makassar aan het werk kon, aangezien tot nu toe de meeste katholieken van Makassar Hollanders zijn of nakomelingen van Hollanders en dus de taalmoeilijkheid zich niet zoozeer doet gevoelen.

CELEBES: INLANDER VAN ZUID-CELEBES.
(FOTO KOLONIAAL INSTITUUT)

Makassar is de voornaamste plaats van Celebes met een zeer belangrijke haven, die naar ik ter plaatse vernam, zelfs Singapore als overscheephaven concurrentie begint aan te doen. De grootste schepen kunnen er aan de kade liggen. Makassar telt circa 60.000 zielen, helaas, voor het grootste gedeelte mohammedanen. De twee tamelijk kleine, katholieke en protestantsche kerkjes toonen genoeg, dat de christelijke godsdienst er nog van weinig invloed is. De Missie heeft er nog geen katholieke scholen, al werd er ons reeds lang om gevraagd, gesmeekt zou ik haast durven zeggen; doch de financieele toestand der missiekas veroorlooft het niet.

Ik vertoefde verschillende dagen te Makassar Op 16 Aug., een Zondag, was er meer volk in de kerk dan zelfs op Kerstdag, zoodat ik gelegenheid vond naar aanleiding van het H. Vormsel, dat na de plechtige hoogmis zou toegediend worden, de meeste katholieken van Makassar een hartelijk woordje te zeggen over het vervullen hunner katholieke plichten. Na de hoogmis werden 54 menschen gevormd, waaronder nog zes militairen.

De daaropvolgende week vond ik gelegenheid kennis te maken met de beste katholieke families der plaats. Zaterdagmorgen 22 Aug. kwam Z. D. H. Mgr. Aerts te Makassar aan en met hem vertrok ik in den namiddag met het S.S. van der Wijck, naar Java's grootste handel- en havenstad, Soerabaia. Even oversteken van Celebes naar Java, zoo schijnt het op de kaart, maar in werkelijkheid is het nog 458 zeemijlen of wel 147 uren afstands.

Daags na onze aankomst te Soerabaia, arriveerde uit Borneo Mgr. Bos. Einde Augustus moesten wij allen te Batavia zijn ter bijwoning van het eerste concilie, dat in ons Nederlandsch Indië zou gehouden worden.

Van Soerabaia uit is Batavia in twee dagen tijds, langs twee verschillende spoorbanen te bereiken. Men heeft de route door midden Java langs Djokja, Bandoeng, Buitenzorg en de noordelijke route, langs Semarang en Cheribon Ik nam de route door midden Java, langs Djokja, waar ik zijn moest om een mijner jongens uit Celebes te brengen, die er voor priester wenscht te studeeren. In Djokja is het centraal klein Seminarie voor Ned. Indië gevestigd, onder de bekwame leiding der paters Jezuïeten. Mijn priesterstudent zou evenwel nog voor korten tijd naar Moentilan gaan, om zich wat in het Nederlandsch te bekwamen, alvorens de eigenlijke seminariestudies te beginnen. Moentilan ligt een anderhalf uur trammens ten noorden van Djokja.

Aan het station werd ik afgehaald door den Rector van Moentilan, den Z. E. Pater Schmedding, S. J. en mijn vijf Minahassa-jongens, die daar reeds op studie zijn, waarvan er twee eveneens hopen later priester te worden. De nieuwe student werd natuurlijk met vreugde begroet door zijn landgenooten, blijde dat zij nu weer eens meer bizonderheden van den laatsten tijd uit het verre Celebes zouden hooren. Aldus heeft onze Celebes-missie nu drie priestercanditaten, terwijl ik hoop er in Juni a.s. nog twee te mogen zenden.

De studie-inrichting der Paters Jezuïeten is een groot gebouwencomplex. Men vindt er een Maleische Kweekschool voor inlandsche onderwijzers, een Hollandsche Kweekschool, een Hollandsch Inlandsche school en een Maleische school.

Na een gezelligen dag met de paters Professoren te Moentilan te hebben doorgebracht, reisde ik verder naar Batavia. Van Djokja, per express vertrokken om half zeven des morgens, was ik circa vijf uur te Weltevreden-Batavia. De reis ging door de prachtige berglandschappen van Java. Bijna overal vindt men menschen wonen langs de lijn en men krijgt een goed idee van de dichtheid der bevolking op Java. Zeer opvallend was, dat men overal de vrouwen dikwijls zware lasten zag dragen en ik dacht bij mij zelven: in een ander, doch katholiek, Oostersch land was dat toch anders.

Op 29 Aug. tegen den avond arriveerde ik op de pastorie van Weltevreden, hartelijk verwelkomd door Mgr. Van Velsen S. J., den Bisschop van Batavia. Monseigneur is vroeger 23 jaren op Celebes werkzaam geweest, waar hij steeds hard gewerkt heeft en zeer bemind was door de katholieken. Geen wonder dus, dat hij nog steeds de Celebes-missie een warm hart toedraagt.

Op 31 Aug. waren alle Apostolische Vicarissen en Prefecten van Ned. Indië op de pastorie van Weltevreden bijeen. Zijne Excellentie, Mgr. Gijlswijk, Apostolisch Delegaat van Zuid-Afrika, was door Zijne Heiligheid den Paus aangewezen om de Bisschopsconferentie voor te zitten. Batavia herbergde dus vijf Bisschoppen en vier Prefecten. Verder waren aanwezig drie Missieoversten, n.l. de Superior der Jezuïeten, de Overste der heeren Lazaristen van Soerabaia

DE H. APOSTEL JACOBUS. NAAR MURILLO.
(Feestdag 25 Juli.)

CELEBES: KAMPONG BOELOEKOEMBA OP ZUID-CELEBES. (FOTO KOL. INSTITUUT)

en de Overste der Paters Carmelieten van Malang. Dan waren er nog twee Paters secretarissen, die de handelingen van het Concilie zouden opstellen.

Wijl het dien dag de verjaardag was onzer geeerbiedigde Koningin Wilhelmina, bij welke gelegenheid de Gouverneur Generaal van Ned. Indië gewoon is te Weltevreden 'n groote, officiëele receptie te houden, lag het voor de hand dat ook wij daar zouden heen gaan om hulde te brengen aan onze beminde Koningin. Ook de pastoors van Weltevreden, Kramat en Meester-Cornelis gingen mede ter receptie, zoodat we met 18 geestelijken waren. Ik geloof zonder overdrijving te kunnen zeggen, dat bij deze receptie de aandacht wel heel bizonder op de katholieke Geestelijkheid gericht was. Sommigen hebben in ons gaan naar deze plechtigheid iets meer gezien dan er in lag en spraken al van „een machtsvertoon van Rome" in Indië; doch laten zij gerust zijn. Onze bedoeling was enkel mede hulde te brengen aan onze geliefde Koningin, onze hoogste vertegenwoordigster van het wereldlijk gezag. En terwijl de H. Kerk steeds van Christus' tijd af eerbied voor dat gezag geleerd heeft, zou het eerder verontwaardiging hebben kunnen en moeten wekken, zoo wij, de Apostolische Vicarissen en Prefecten, leiders der Katholieke Kerk in Indië, hadden nagelaten deel te nemen aan de algemeene hulde, welke dien dag, ook in het verre Indië, aan de hooge Landsvrouwe gebracht werd.

Die 31sten Aug. zal een onvergetelijke dag voor mij blijven. Hier kon men met recht spreken van de „schitterende kleuren van Nederlands vlag", zich overal ontplooiend in de felle tropenzon. Het „Wilhelmus" klonk over de pleinen en straten van het groote villapark, dat „Weltevreden" heet, de militairen trokken in feestdos door de stad, de Hoofden van Departementen, vertegenwoordigers der Rechterlijke macht, Generaals van leger en vloot reden op en af: men voelde zich fier op het kleine Nederland, dat zoo groot is in zijn mooie Koloniën. Hoeveel mooier echter zouden deze zijn, indien Christus er meer gekend en gediend ware! Daartoe bij te dragen is de reuzentaak hier gelegd op de schouders der Nederlandsche Missionarissen. Een werk, dat nog eeuwen vragen zal wellicht, doch daar we in al onze missiegebieden een bestendigen jaarlijkschen vooruitgang mogen aanschouwen, houden wij den moed hoog en blijven wij rekenen op den steun van gebed en offer van Hollands Katholieken.

Te zinnen op middelen, hoe Christus' Rijk het best te verruimen in ons Insulinde, was ook het doel van ons Concilie, dat dienzelfden avond door Zijne Excellentie den Apostolischen Delegaat geopend werd. Zes volle dagen hebben wij vergaderd in lange en ernstige morgen- en avondzittingen. Veel goeds was er al verricht in de verschillende Missies, nog veel meer heilzame plannen werden te berde gebracht, waarvan ik enkel dit wil verklappen, dat vele malen gebrek aan financiën openbaar werd en voor meerdere plannen om uitstel deed roepen.

Nog een merkwaardige dag was Zondag 6 September, huldigingsdag van den H. Petrus

Canisius. Weltevreden heeft een voor hier prachtige kathedraal, uiterst geschikt voor gelegenheden als deze. Om 9 uur werd er dien dag een pontificale Hoogmis opgedragen ter eere van den nieuwen Hollandschen Heilige. De gezant des Pausen droeg het plechtig offer op, bijgestaan door 4 Bisschoppen, 4 Apostolische Prefecten en negen andere geestelijken. Batavia's katholieken hadden voor bloemen gezorgd in milde mate. Nog nimmer was er te voren zoo'n imposante kerkelijke plechtigheid in Indië gevierd geworden. In de 18 geestelijken, die het H. Offer brachten, zag men vertegenwoordigd de Dominicanen en Jezuïeten, de Capucijnen en Lazaristen, de Carmelieten en de Paters van het Goddelijk Woord, de Missionarissen van het H. Hart, de Priesters van het H. Hart en de Paters der H.H. Harten. De gezangen waren de grootsche plechtigheid waardig, want Batavia's mannenkoor is bekend en hoogstaand, zelfs bij andersdenkenden.

Dienzelfden avond wilden de katholieken op hun beurt 's Pausen gezant en het Ned. Indisch Episcopaat huldigen. De zaal van den katholieken socialen Bond werd reeds te voren als te klein voorbijgezien en zoo werd het stadstheater de getuige van een voor zijne wanden wel ongewone plechtigheid.

Katholieke dames en heeren hadden zich zelf willen belasten met het mooie spel van dezen huldigingsavond. Opgevoerd werden fragmenten uit „Paradijs-vloek", waarna tooneelen uit het leven van Christus en zijne Apostelen; dat alles afgewisseld door daarbij passende gezangen. Aan heel ee stemming, die onder de zeer talrijke aanwezigen heerschte, kon men zien hoe gelukkig en vereerd de katholieken zich gevoelden nu zij de missiehoofden van Nederlandsch Indië in hunne stad en in hun midden mochten huldigen. Die hulde strekte zich niet minder uit tot de talrijke Nederlandsche Missionarissen, die intusschen tot in de meest afgelegen hoekjes van Indië werkten aan den hoogeren geestelijken en stoffelijken bloei der ontelbaren.

Mocht deze arbeid, een beschavingswerk bij uitnemendheid, toch spoedig beter begrepen en inniger gewaardeerd worden door allen, die voor het hooger welzijn van ons Insulinde te zorgen hebben. Hiervoor, dierbare lezers, vraag ik uwe gebeden.

WALTER PANIS, M. S. C.
Apostolisch Prefect van Celebes.

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

VAN EEN ZILVEREN PROFESSIEFEEST OP CELEBES.

De ZeerEerw. Pater H. Croonen, Overste der Missie, schrijft ons uit Woloan (Celebes):

Den 19den Maart was het in Tomohon, zoowel op de Normaalschool als op de Holl. Inlandsche school, een drukke beweging. Er was versierd met vlaggen en guirlandes en bloemen, er was een ongewone blijde stemming op ieders gezicht. We vierden het *zilveren professiefeest* van onzen goeden *Broeder H. Mulders*. Die dag mocht niet onopgemerkt voorbijgaan. Allen stelden er prijs op dit feest zoo schoon mogelijk te maken. Alle missionarissen, die in de Minahassa werken, wilden deelnemen aan dit feest. De Paters, die de dienstreizen maken, hadden die reizen zoò geregeld, dat allen bij het feest tegenwoordig konden zijn. Ook Monseigneur was voor de gelegenheid van Manado naar Tomohon gekomen, om de plechtigheid bij te wonen en op te luisteren.

Om 8 uur begon de Hoogmis, door den Z.E. Pater Overste, geassisteerd door de Z.E. Paters Domsdorff en Peeters, voor den Jubilaris opgedragen. Onder de H. Mis werd door het zangkoor der Normaalschool de Koninklijke Mis van Dumont zeer mooi en vloeiend uitgevoerd. De Celebrant hield na het H. Evangelie een toespraak, waarin hij den aanwezigen de verhevenheid van den kloosterstaat aantoonde en den Jubilaris gelukwenschte met zijn getrouwheid in zijn H. Roeping gedurende 25 jaren van verborgen arbeid. Ten slotte verzocht hij de geloovigen, zich bij de gebeden des Priesters aan

DE Z. E. PATER H. CROONEN MET DEN JUBILARIS, DEN E. BROEDER MULDERS, EN DE E. BROEDERS FREDERIKS (ACHTER LINKS) EN VAN DER LINDEN (ACHTER RECHTS).

te sluiten en het H. Hart van Jezus, aanwien de Jubilaris zich immers had toegewijd, te smeeken hem de genade te schenken van nog lange jaren voor de Missie van Celebes te mogen arbeiden.

Op het oogenblik der H. Communie vernieuwde de Jubilaris, zichtbaar aangedaan door de schoone roerende plechtigheid, zijne H. Geloften en beloofde Jezus' H. Hart trouw tot in den dood.

Na de H. Mis werd de Jubilaris uitgenoodigd door de leerlingen der Normaalschool. Dezen stelden er een eer in den Eerw. Broeder, die voor een groot deel de tijdelijke zorg van de Normaalschool draagt, hulde te brengen en hem te danken voor zijne toewijding. Er werden een paar mooie stukjes uitgevoerd door een fluitmuziekkorps, er werd gezongen en gespeecht.

Na dit huldebetoon werd de Eerw. Broeder uitgenoodigd door den Eerw. Frater Directeur der Holl. Inlandsche School. Ge zult U wellicht uit vroegere brieven herinneren, dat de Jubilaris vòòr de komst der EE. Fraters belast was met het toezicht over de leerlingen van het internaat dier school. Toen de Fraters die school uit onze handen overnamen, ging Br. Mulders over naar de Normaalschool. Ge begrijpt dat er dus nog vele jongens op de H. Inl. School zijn, die den Broeder als surveillant gekend hebben en dus ook hem hunne vreugde wilden betuigen op dit feest.

Bij de voordrachten werd natuurlijk meermalen gezinspeeld op het een of ander gezegde van hun ouden surveillant, of wat er in die dagen zooal was voorgevallen, hetgeen natuurlijk groote hilariteit verwekte. Ook hier onder de school jeugd houdt men ervan, de leukste feiten bij gelegenheid weer eens op te halen, juist zooals wij ons nog allerlei grapjes herinneren van den tijd toen we onze broeken op de schoolbanken versleten. Na de voorstelling bedankte de feesteling zijne goede vriendjes van weleer, herinnerde aan hetgeen hij voor hen gedaan had, hoe hij getracht had voor hen een goede vader te zijn, en als hij ook al eens had moeten straffen, toch had hij niets dan hun welzijn op het oog gehad, opdat ze flinke, brave Katholieken zouden worden, nuttig voor kerk en maatschappij.

Daarna werd de Jubilaris ook nog uitgenoodigd bij de EE. Zusters. Zij toch wilden ook den Jubilaris hare oprechte heilwenschen aanbieden. Immers ook zij werken voor hetzelfde algemeen doel, waarvoor wij hier gekomen zijn. Het was nog een kleine verrassing, toen de pensionnairs van de H. I. S. ook een mooi toepasselijk lied kwamen zingen en toen een der grootste meisjes ook in net uitgesproken Hollandsch in naam harer medeleerlingen den Eerw. Broeder toesprak. Ten slotte werd de Jubilaris ook nog gehuldigd door een groot aantal Katholieken van Tomohon, vooral van die welke den kampong der Norm. School bewonen, en dus den Broeder meer van nabij kennen. Een overvloed van bloemruikers werd hem aangeboden, wel een bewijs, dat de goede Broeder door allen wordt gewaardeerd. Men kan dus zeggen, dat ten slotte niemand was achtergebleven om den Eerw. Broeder geluk te wenschen.

Laten we hopen dat de wensch en de bede, die door vele zielen vooral toen ten hemel werd opgezonden, in vervulling moge gaan, nl. dat Br. Mulders nog lange jaren hier in de Missie van Celebes moge werken en nog vele zielen moge trekken tot Jezus' H. Hart.

Sinds de Pinksterweek vertoeft in ons land de Z. E. Pater *P. Vertenten,* de bekende missionaris der Kaja-kaja's op Zuid N. Guinea. Uit de conferenties, die hij in onze kloosters en elders houdt, spreekt het heerlijk gezond optimisme, dat dezen stoeren werker bij zijn haast hopelooze onderneming steeds heeft bezield en hem ten slotte met Gods hulp zulke schitterende resultaten heeft doen bereiken. In 'n volgende aflevering hopen wij den lezers iets van die laatste resultaten te laten zien.

Zijne Excellentie *Mgr. Cattaneo,* Apostolisch Delegaat voor Oceanië te Sydney, wilde van zijn bizondere belangstelling in 't werk onzer Missionarissen in Nieuw Brittannië en Nieuw Guinea doen blijken door 'n bezoek aan verschillende onzer hoofdkloosters in Europa, en zoo had ook Tilburgs Missiehuis het voorrecht den vriendelijken Prelaat een tweetal dagen (8 en 9 Juni l.l.) tot gast te hebben. Mgr. nam met levendige opgewektheid het geheele huis in oogenschouw en toonde zich in den omgang met Paters, Broeders en Studenten van een zeldzame innemendheid.

EEUWFEEST VAN DE H. KRUISVINDING.

(Vervolg en slot.)

Als sy (keizerin Helena) in dese benautheyt was, soo vertrooste haer S. Macharius, Patriarch van Jerusalem, die daer tegenwoordigh was, de welcke doende den Heere bidden, om dat hy soude willen openbaren dien Goddelijcken schat, ende verklaren met eenigh mirakel, welck van dry het Kruys onser Verlossinghe was; soo dede hy daer een vrouwe brenghen die soo sieck was, dat haer de medecijnen verlaten hadden. Op dese dede hij 't eerste, ende het tweede cruys leggen sonder eenighe beteringe te sien: ende alsoo men het derde daer op leghde, terstont wiert sy heel ghesont ende sterck. Door dit mirakel hiel het twijfelen op, ende men bemerckte dat dit het Kruys van onsen Salighmaker was, ghelijck Rufinus seyt: hoe wel S. Paulinus ende andere schrijven dat het Kruys ons Heeren eenen dooden verweckten, ende het schijnt dat het ghebedt dat de Heylige Kercke op desen Feest-dagh gebruyckt, het selve oock te kennen geeft: het sekerste is, dat Nicephorus seyt, te weten, dat Godt het een ende ander mirakel dede, ende dat hy door het Heyligh Kruys de siecke vrouwe ghenas ende den dooden verweckte.

Ongheloovelijck was de blijdtschap, die de Godtvruchtige ende salighe Helena door dese jonste (gunst) des Heeren hadde, ende omdat sy met sulcke blijckelijckheyt gevonden ende bekent hadde het Kruys van onzen Verlosser; den selve bedanckende voor die sonderlinge weldaet van dat hy haer beweeght hadde om daer te komen, ende haer begheerte te volbrengen. Sy dede eene kostelijcke Kercke op die plaetse timmeren, inde welcke sy een deel van het Heiligh Kruys liet, kostelijck versiert ende bewaert; ende het ander deel met de nagelen sont sy aan den Keyser Constantinus haren sone, die het hout des H. Kruys stellen dede in de Kercke die hy selve te Roomen ghetimmerd hadde; ende wiert daer na. als oock op den dagh van heden, ghenoemd het H. Kruys van Jerusalem. Oock geboodt Constantinus dat geene quaet-doenders ghekruyst en souden worden, noch aen het Kruys sterven, om dat den Heere daer aen ghestorven was. Op dat het Kruys, dat de verworpenste ende schandelijckste doodt was, die men tot dien tijt toe hadde ghebruyckt, voortaen soude de glorie ende croone der Koninghen, ende den schilt ende beschuddinghe van de Christene ghemeynte zijn.

Dit is den Feest-dach van de vindingh van het Heyligh Kruys, die de Heylighe Kerke heden hout, om ons te leeren in wat eeren wy het selve houden moeten, ende met wat devotie wy ons profijt van desen Goddelijcken schat behooren te nemen: want hier in is gheleghen de saligheydt, de vrede, de oprechte vryheydt, de rechtveerdigheyt, die heilighmakinge van het menschelijck gheslachte, ende ten laetsten de ghemeyne remedie van alle de ongevallen der voorledene, teghenwoordige ende toekomende tijden.

DE WARE ADEL

Hoog in de lucht verhief zich de geweldige berg uit rots en steenen, die op zijn top het slot droeg van een zeer oud-adellijk geslacht. De Schollenstein heette de bergspits en de graven, die het slot bewoonden en sinds verschillende eeuwen heel den omtrek met hun macht en aanzien beheerschten, droegen denzelfden naam. Geweldig en barsch gelijk de rots waren de bewoners van den burcht; zij beminden de vrijheid en de heerschappij, die zij vanaf hun onneembare vesting uitoefenden over grooten en kleinen.

Zoover men zien kon, was al het land van de heeren van Schollenstein, die met ijzeren hand het recht handhaafden in hun gebied. De onderdanen van de graven waren altijd goed verzorgd geweest en, beschouwden zij hen als alvermogend heer over de bezittingen, zij wisten ook dat geen onrecht hun kon gebeuren zoolang een graaf van Schollenstein nog heerscher was van het land.

De heeren van Schollenstein waren rijk en hun bezittingen waren met den loop der jaren niet, gelijk in veel adellijke geslachten, verminderd doch van vader op zoon steeds toegenomen.

De oude man echter die nu op den burcht woonde, was trotscher dan al zijn voorvaderen; maar hij troonde alleèn op zijn vesting. Waar was nu zijn erfgenaam, daar de burchtvrouwe al sedert lang gestorven was?...

Om de tinnen van het zich trotsch verheffende slot zwierden de zwaluwen zoekend naar de oude nesten en het jong uitkomende groen vervulde de lucht met frisschen geur. In heerlijke klaarte en glans lag rond de rotspunt het uitgestrekte land. Glans en licht was overal, en getrokken door den helderen zonneschijn na de lange winterdagen, verscheen een oude man met sneeuwwit haar doch nog jeugdig schitterende oogen aan het venster van een uitgebouwden erker. Hij keek links en rechts uit en verdween dan weer in de kamer; hij zette zich in den grooten leunstoel neer, greep met forsche hand een bij hem staanden stok en stampte ongeduldig op den vloer.

— Frederik, Frederik, riep hij met donderende stem. Aanstonds werden de deuren van het salon opengeslagen en een even oude grijze dienstknecht trad binnen:

— Wat is er van Uw dienst, Heer graaf? vroeg hij op zeer eerbiedigen toon.

— Neem al dien ellendigen boel hier mee, gebood de graaf en sloeg heftig tegen de warme deken die om zijn voeten gewikkeld was. Het wordt buiten lente en dan heb ik wel wat beters te doen dan hier met doeken en dekens te zitten. Het is gewoon schande om mij nog in mijn kamer vast te houden. Laat oogenblikkelijk mijn paard zadelen. Voor den duivel, Frederik, onderbrak hij zich zelf met een uitroep van smart. Je behandelt mijn voeten alsof het een stuk ijzer was.

De oude bediende had slechts zeer voorzichtig en zacht de dekens van het been afgenomen, doch zelfs het minste bewegen hinderde den zieken voet.

— Houd op, houd op! knarste de oude tusschen de tanden. Je wordt oud en ongeschikt! O, die jicht! het is alsof ze met gloeiende tangen mijn voet bewerken. De oude knecht ging een paar passen terug en zeide bescheiden:

— De dokter heeft vóor nog minstens 14 dagen absolute rust voorgeschreven.

— Jouw dokter is een ezel en jij ook. Geef mijn schoenen hier, riep de graaf, die voor een oogenblik weer zijn smart vergeten was en wiens toorn nu weer met volle kracht terug kwam. Heftig boog hij zich voorover om aanstonds weer met een luid kreunen achterover te vallen. Zijn gezicht werd aschgrauw en het zweet kwam op zijn voorhoofd.

— Te vergeefs, mompelde hij. Ik ben een gebroken man, de laatste, de allerlaatste. De Schollenstein schut in zijn grondvesten, ik ga alleen naar het graf van mijn vaderen, alleen, alleen! Wie zal mijn erfgenaam zijn?

De hand van den knecht schokte hevig bij deze laatste woorden en hij zelf rees omhoog.

— Heer graaf, de erfgenaam ....

Iets in het gezicht van zijn heer waarschuwde hem en hij hield op met spreken; de graaf echter lachte bitter en hoonend.

— Gij zijt uw dienst bij mij hier zeker moe, dat ge het wagen durft mij tegen te spreken, Frederik? snauwde hij den knecht toe. Nog altijd ben ik de heer op den Schollenstein en hard als deze rots is mijn gemoed! Ik ben de laatste, zeg ik, de laatste van mijn stam en naam. Wilt gij dat ontkennen? waagt gij dat? Wees

zoo vermetel dit in mijn gezicht te zeggen en gij zijt terstond uit mijn dienst ontslagen!

Zijn stem klonk als het rollen van den donder, zijn oogen schitterden en keken dreigend den ouden dienaar aan. Frederik echter was niet bang. Even bleef hij stil, maar dan richtte hij zich recht omhoog en den graaf recht in de oogen ziende, de hand als tot een eed opheffend, sprak hij:

— Ik ben een oude man, heer graaf, in uw dienst in eere grijs geworden, waarin ik hoop te sterven, gelijk ik daarin geleefd heb. Doch nooit, nooit zal mijn mond zulk een leugen uitspreken, nooit zal ik hèm verloochenen dien ik op mijn armen gedragen heb. Er leeft voor den Schollenstein een erfgenaam.

— Zwijg! riep de graaf op vreeselijken toon. Uit mijn oogen! — vooruit! dadelijk! Gij hebt het gewaagd: hier is uw loon, en nu vertrek aanstonds van mijn slot.

Rood van toorn trok hij een beurs uit zijn zak en wierp die Frederik toe. Met een bons viel de beurs vóór de voeten van den knecht neer. Dan zijn smart en ziekte vergetend, verhief zich de graaf van zijn stoel en stond daar als een onverslagen gebieder met zijn hand onverbiddelijk naar de deur wijzend.

Zonder eenig aarzelen, zeide de oude knecht:

— Gelijk de heer graaf het verkiest. Dan ging hij met een grooten omweg om de beurs naar de deur en verliet het vertrek, terwijl zijn heer steunend in zijn zetel terugviel!

— De schurk doodt mij! Bij al het lichamelijk lijden maakt hij nu ook nog het lijden van mijn hart in mij wakker! — Ik ben vergeten wat er gebeurde, ik wil het vergeten, ik wil het! Zoo'n domoor! denkt hij misschien dat zijn woorden mijn hart zouden treffen, nadat ik zelf gedurende de vele lange nachten de stem in mijn binnenste tot zwijgen heb gebracht, die voor mijn zoon sprak? — Stil, de dokter had gelijk, toen hij mij vermaande rekening te houden met mijn ouderdom! Het is een lafaard, die den dood niet in de oogen durft te zien. De tijd is aangebroken: op den ouden stam wil ik een frissche twijg enten: ik zal mijn zaken regelen.

Zijn hand tastte naar het schellekoord, doch bereikte het niet! Zwakheid en ziekte braken op dit oogenblik heel den ijzeren wil van den grijsaard, zijn lijden greep weer met alle kracht hem aan en maakte hem weerloos en hulp behoevend. Bij het steeds luider worden van zijn smartkreten, opende zacht en stil de bediende, die in de kamer er naast had gewacht, de deur en bewees zijn heer de gewone diensten, geduldig en trouw als steeds te voren. Morrend en scheldend aanvaardde ze de oude graaf en als eindelijk de geweldige aanval voorbij was, legde hij vluchtig zijn hand op den schouder van den knecht en sprak:

— Men moet geduld met je hebben, Frits, je wordt oud en gelijk alle oude menschen kindsch.

Dat klonk niet bijzonder vriendelijk en toch wist de graaf heel goed wat hij zeide. Want „Frits", dat was de tooverformuul, waaraan de oude nooit weerstand kon bieden, zoodra de graaf zich ervan bediende: de naam, die hem terugvoerde naar den tijd dat hij nog als jonge knaap in dienst was, klonk nooit te vergeefs in de ooren van den ouden man. En ook nù boog hij nog dieper het hoofd opdat de graaf niet de ontroering zou zien die op zijn gezicht te lezen was, en toch zweeg hij. Zij wisten beiden dat de een den ander niet kon missen; het was overbodig daarover te spreken. Het was niet de eerste keer dat ze zoo tegen elkaar optraden en het zou ook wel niet de laatste zijn, 't eindigde weer net als het altijd geëindigd was.

De verhouding van deze twee was van zeer bijzonderen aard. Vijf en zestig jaar hadden zij met elkaar omgegaan zonder een dag van elkaar gescheiden te zijn. Zij hadden dezelfde herinneringen die terugvoerden tot de eerste kinder-

jaren; alle lief en leed hadden zij samen gedeeld, heel hun leven was tot eèn verbonden. Toch was niet altijd de knecht de stille en onderdanige dienaar geweest, die hij nu minstens scheen te zijn. Als vriend en vertrouwde hadden zij met elkaar omgegaan en vaak waren zij elkaars raadgever geweest. Dan echter kwam er een dag (zij waren beiden niet jong meer) dat de herrinnering aan de goede oude tijden verdween, het uur waarop een verwijdering ontstond in hun omgang en Frederik geen deel meer wenschte te hebben aan de gevoelens en gedachten van zijn heer. Van dat oogenblik af werd Frederik de stille onderdanige dienaar en de graaf slechts de heer en gebieder. Dit oogenblik was voor meer dan vijftien jaar voorgevallen en zooals het toen was begonnen, was het niet meer veranderd. Geen van beiden liet blijken dat zij soms weer naar den tijd terug verlangden, dat zij samen zoo geheel anders omgingen: den tijd, die vergeten moest worden en dien toch niemand, die hem meegemaakt had, kon vergeten.

— Laat mijn secretaris komen, Frederik, zeide den volgenden dag de graaf tot den ouden bediende op zeer barschen toon, zonder zelfs hem een blik waardig te keuren. — Hij moet mij een schrijven opmaken voor dien schuldenmaker van 'n Löwenfeld; hij moet mij zijn jongens sturen om eens te zien wat er in zit. Hoe lang zit hij al te wachten op den goeden buit, dien hij van hier verwacht! Merkwaardig, rijke oude menschen hebben meestal veel erfgenamen, die op hen wachten, en ik heb niemand anders dan deze verkwister dien ik eigenlijk geen duit mocht overlaten. Doch hij heeft zonen — een half dozijn minstens — eèn van hen zal zooals het behoort, mijn erfgenaam zijn!"

Hij keerde zich uitvorschend om bij deze laatste woorden en keek den knecht dreigend in het gelaat. Deze echter bleef kalm en sprak:

— Vijf knapen, dat is een mooi getal om uit te kiezen, heer graaf. Wanneer wil u den secretaris bij u hebben?

— Nu dadelijk! Oogenblikkelijk! gromde de graaf, over de gelijkmoedigheid van den knecht even vertoornd als over zijn openlijken tegenstand. Ik wil de knapen leeren kennen, hen zelf beproeven en zien! Zij moeten allen bij mij komen zooveel als er zijn! Er is plaats genoeg op den Schollenstein voor hen! En ga nu heen en stuur mij den secretaris, nog dit uur zal hij mijn laatsten wil op maken!

De oude dienaar boog en ging: voòr de deur echter bleef hij staan en zijn oogen zagen vol weemoed en droefheid naar de kamer terug, waaruit hij gekomen was.

— Schrijf maar, schrijf maar, oude stijfkop die je bent, riep hij smartelijk uit. Maar ook ik, uw dienaar, kan schrijven en als God het wil zal mijn geroep in den bitteren nood den waren erfgenaam aanwijzen en oproepen!

* * *

Een vierkante marktplaats met het raadhuis in het midden, in den rechter hoek een bron, in den linker plankenstellages, waarop bij marktdagen de kooplui hun waren te koop aanboden, acht lijnrechte straten die alle evenwijdig twee aan twee op de vier zijden van het marktplein uitkwamen, kleine, deels scheeve en bouwvallige deels nieuwe huizen er tusschen, — dat was het stadje, dat Baron van Löwenfeld sinds eenige jaren tot zijn vaste verblijfplaats had uitgekozen. Om gezondheidsredenen voor vrouw en kinderen, zeide hij zelf, doch de menschen zeiden, uit gebrek aan geld om in een groote stad te wonen. Vrouw en kinderen zelf zwegen over dit punt — vrouw van Löwenfeld omdat zij in het algemeen maar zelden sprak of haar meening zeide en de jongens omdat het hun zeer goed beviel in dit kleine plaatsje, waar het gras tusschen de steenen groeide en zij onbeperkte vrijheid genoten, die op een andere plaats niet denkbaar was. Daarbij had het stadje sinds eenige jaren een gymnasium om, naar het heette, in een dringende behoefte te voorzien en al waren de eerzame burgers van het plaatsje niet weinig verwonderd hierover, daar zij nooit iets van die behoefte gemerkt hadden, het verlichtte in elk geval den heer van Löwenfeld in het ten uitvoer brengen van zijn plan, om zich uit het groote stadsleven terug te trekken.

Sedert lang waren de Löwenfelds de schrik en plaag van de stad. Niemand ontkwam aan hun kwajongensstreken en toch lachte er iedereen mee behalve degene die er zelf het slachtoffer van was, of liever ook hij lachte nog, maar zuurzoet; hij wist immers dat morgen weer een ander aan de beurt was en dan kon hij daar weer op zijn beurt om lachen. Kwam het vijftal de straat opgestormd, dan heette 't: de leeuwen zijn los, en een ieder ging naar huis of spoedde zich voort: waren de jongens echter weer voorbij, dan zag men overal lachende gezichten hen nakijken. Zelfs de naaste buurman, meester Woldeck, de smid, die wegens zijn grooten boomgaard steeds op gespannen voet met hen stond, en hen al duizendmaal gedreigd had met een flinke aframmeling, kon dan den lach niet van zijn gezicht weghouden, vooral wanneer de jongste blonde krullebol aan de gang was. Iedereen in de stad vreesde Meester Woldeck en toch wisten allen dat de smid eens den jongsten Löwenfeld in zijn

boomgaard had aangetroffen, terwijl hij bezig was het halfrijpe fruit te verorberen. Met zijn geweldige vuisten had hij toen den jongen aangepakt en in de lucht geheven, alsof hij hem verpletteren wilde en tenslotte alleen heel zacht over zijn lokken gestreken, ofschoon de oogen van den kleinen deugniet hem flikkerend van woede aanzagen en hij met alle kracht bleef weigeren de vergiffenis te vragen, die de smid van hem eischte.

Wellicht was het Richard zelf wel het meest meegevallen, dat hij er zoo genadig af kwam en sindsdien heerschte er een soort van wapenstilstand tusschen den meester en de Leeuwen, d. w. z. de drie jongens sloegen nu tenminste niet meer het onrijpe ooft af, en daarmee was de smid al heel tevreden.

Waren 's nachts de uithangborden van de kooplieden verwisseld, gingen 's avonds de lichten uit, of gaf de bron geen water meer, dan waren de bewoners van Wolhayn nooit in twijfel, wie de belhamels van die kwajongensstreken waren. Bij dat alles echter vergaten zij toch ook niet dat Ulrich Löwenfeld, de oudste en ernstigste van de groep, die slechts zelden meedeed aan de schelmstreken van zijn broers, eens met gevaar voor zijn eigen leven zich voor een paar voorbij rijdende paarden wierp, juist toen deze een driejarig knaapje zouden verpletteren; en dat, Bruno, de slimste van de drie, twee kleine jongens uit het water gered had waar hij ze zelf naartoe gelokt had.

Wellicht sprak in de milde beoordeeling van de knapen ook de treurige toestand van hun ouders een woordje mee (de bakker en de slager wisten precies wat een kleine porties de barones die frissche jonge knapen kon voorzetten) en waren zij ook gevleid dat die hooge heeren in hun nederig plaatsje hun verblijf hadden opgeslagen; — wat er ook van zij, een feit was dat de jonge Leeuwen zoo ongeveer onbeperkt het heele stadje beheerschten.

Het uurwerk van den stadhuistoren liet twaalf zware slagen hooren en bij den laatsten zwaren slag werd de poort van het gymnasium geopend en liet een groep groote en kleine jongens uit. Het was vandaag de laatste schooldag geweest: het Paaschfeest stond voor de deur en vroolijker nog dan anders drong de schooljeugd naar buiten. Vlug verspreidden zich de jongens en begaven zich naar huis, slechts een kleine blonde knaap had minder haast en was nog in hevigen strijd gewikkeld met twee grootere jongens die uitdagend naast hem bleven staan *totdat een hand zich op zijn schouder legde en een stem sprak:*

— *Kom Richard, Moeder wacht!*

Ongeduldig schudde de knaap de hand van zijn schouder en zei:

— Laat mij, Ulrich — eerst moet ik Frits en Hans Leuchtman nog even antwoord geven, zij meenden dat mijn hoed nog net goed genoeg was voor den vogelverschrikker van Meester Woldeck en daarom...

Doch Frits en Hans Leuchtman wachtten niet af wat „daarom" nog volgen moest of met hen geschieden zou. Zoodra zij immers het gezicht van den oudste der Löwenfelds gezien hadden, vlogen zij er van door zoo snel hun voeten loopen konden en zij waren heelemaal niet blij toen zij de stemmen van Bruno en Berthold, twee Broertjes van Richard, hen nog hoorden naroepen dat zij hun nog wel 'n frissche herinnering aan deze euveldaad zouden bezorgen. —

Over Ulrichs gezicht kwam een treurige trek.

— Kom, Richard, kom, herhaalde hij, doch deze rukte zich woedend van hem los en zei:

— Waarom heb je die jongens weggejaagd? Ik had best met alle twee klaar gekomen! Hij balde zijn vuisten en zijn gezicht gloeide, doch zijn oogen stonden vol tranen, — zoo bitter voelde hij den smaad die hem was aangedaan.

Morrend liep hij vooraan, Ulrich en Berthold

volgden hem, terwijl Bruno en Werner langzaam achter hen aan kwamen.

— Het is onverdragelijk, zei Berthold tot zijn ouderen broer met samengeperste lippen. Hoe groot het respect ook is dat de jongens voor ons hebben, we kunnen er toch maar nimmer in slagen om die spottende opmerkingen te onderdrukken, waartoe ons uiterlijk vaak de aanleiding is. Ik verdraag het niet langer om door slagers- en bakkerskinderen uitgelachen te worden.

— Het is vandaag de eerste der maand, zei Ulrich langzaam, terwijl hij net deed alsof hij de woorden van zijn broer niet gehoord had, — dat is weer een pijnlijke dag voor Moeder. Wat zal Vader haar geven? Wat wacht ons thuis weer voor een toestand? Wat heeft Moeder nu aan die vijf jongens die zij bezit? geen is in staat haar te helpen. Het zou waarachtig heel wat beter zijn dat we hout gingen hakken dan haar den last alleen te laten dragen die al lang te zwaar is voor haar zwakke schouders, dan verdienden we tenminste geld voor haar.

— Hout hakken? Maar Ulrich! Wat heb jij soms toch voor gekke gedachten, antwoordde Berthold, de eenige die donker haar had van de broers. Ik wil iets groots worden in het leven, geëerd, rijk, machtig! Ik wil alles doen wat daarvoor noodig is: hard werken, offers brengen, moeilijkheden trotseeren om dat te bereiken!

— Groot en machtig, en hij streek door zijn blonde lokken. — Dat bestaat niet meer voor een Löwenfeld. Hadden wij geen groote bezittingen? — Waar zijn ze gebleven? Waren wij niet schatrijk? — Waar is nu die rijkdom? De adellijke naam is alleen nog een last voor ons die hem dragen, omdat hij ons belet onze handen te gebruiken voor het verdienen van ons dagelijksch brood.

— Ja, wij waren rijk en konden het nog zijn, riep Berthold uit, doch Vader....

— Stil, Berthy, daar wil ik niets van hooren, zei Ulrich heftig en zijn donkere oogen schitterden. — Geef ons leed geen naam. Het is een droefheid die alleen te dragen is, zoolang ze onbekend en verborgen blijft.

— Ik zou alles geven om geld te bezitten, mijn naam, mijn leven, kortom alles.

— Ik niet, zei Ulrich stil. Ik wilde alleen dat ik Moeder kon helpen.

— Zeg wat zijn jullie toch allemaal treurig gestemd, riep Bruno uit. Men zou niet zeggen dat we vacantie voor ons hebben en nu naar huis komen bij Moeder, allen met de beste uitslagen over ons werk en de schoonste punten van de heele school, hm, behalve eèn natuurlijk: maar Moeder weet wel, dat Werner niet beter kan.

Werner wierp zijn broer nu juist geen heel vriendelijken blik toe na deze woorden en bromde:

— Ja, er is wel veel kunst aan om over te gaan naar de volgende klas en steeds de eerste te zijn als men niet behoeft te leeren, gelijk jij! Ik zit meer over de boeken dan....

— En slaapt en droomt, lachte Bruno. Jij hebt al een uur noodig om te beginnen met het leeren! Ik schiet op zooals jij altijd treuzelt! dat is het eenigste onderscheid tusschen ons, mijn jongen!

Hij gaf zijn broer een joligen slag op de schouders en sprong dan lustig over de oude groentevrouw die neergehurkt zat onder een zwaren last van korven op zij van de straat.

— Gòeden dag, Moeder Hubnern! lachte hij en de oude vrouw lachte mee (ofschoon ze eerst aardig geschrokken was) toen ze zag wie de oorzaak was van al die ontsteltenis.

— Wel, lieve hemel, de jongeheer Löwenfeld, zei ze hoofdschuddend. Lieve God, zoo flink en zulke jonge beenen en altijd er op uit om de oude vrouw Hubnern een poets te bakken! het zijn aardige jongens! — God zegene hen!

De knapen hadden het ouderlijk huis dat tusschen de boomen niet onaardig gelegen was, bereikt. Vooraan stormde Richard de trappen op. Zij hoorden hoe hij wild de kamer binnenvloog en Moeder toeriep:

— Moeder, dezen hoed draag ik niet meer. Die is uit de ark van Noë, hebben de jongens gezegd — nog nooit hebben zij er zoo een gezien.

Hij rukte den hoed van het hoofd, wierp 'm op den grond en vertrapte 'm, zoodat de vraag of hij 'm nog ooit zou dragen, vanzelf meteen werd opgelost.

— De jongens lachen mij uit! De jongens lachen mij uit! herhaalde hij met nadruk en zijn handen grepen opnieuw den hoed om er nog verder aan te doen wat voor de vernietiging noodig was.

(Wordt vervolgd.)

„De Roomsche Kerk is het meest omvattende en geweldigste, het meest gecompliceerde en toch het mooist-geheel-vormende gebouw, dat de geschiedenis, zoover wij ze kennen, heeft voortgebracht. Alle krachten van den menschelijken geest en van de ziel en alle elementaire krachten, waarover de menschheid beschikt, hebben aan dezen bouw gearbeid." *(De Protest. godsdiensthistoricus A. Harnack).*

ONZE VRAGENBUS

Kan U Eerw. mij ook een boekhandel opgeven, waar ik een Oud en Nieuw Testament kan krijgen in den geest van den Statenbijbel der Protestanten? Ik heb wel een klein Canisius-bijbeltje, maar daar staan enkel de Evangeliën en de Handelingen in."

Deze vraag heb ik vroeger ook al besproken. Er is een Katholieke Uitgave van den ganschen Bijbel in 't Nederlandsch, doch deze is uitgeput en slechts antiquarisch te bekomen. In België verschijnt er op 't oogenblik weer een nieuwe Nederlandsche uitgave in afleveringen. (Elke R. K. boekhandel kan u die bezorgen) Uit den aard der zaak zijn zulke uitgaven echter vrij duur en niet voor 't gewone volk. Een R. K. bijbeluitgave in *één* boek (als de Statenbijbel) bestaat in *onze* taal niet: de *uitleg*, die er volgens voorschrift der Kerk bij moet staan, zou ze trouwens veel uitgebreider doen worden. — Zij terloops opgemerkt, dat een Prot. Statenbijbel voor Katholieken, die geen verlof van den Index hebben, *strikt verboden* lectuur is: alle bijbeluitgaven moeten volgens de H. Kerk van commentaar voorzien zijn en kerkelijke goedkeuring hebben: en de Statenbijbel heeft die niet.

Dat 't gewenscht zou zijn een *volks*-uitgave van den ganschen Bijbel te bezorgen, is wellicht toe te geven, ofschoon verschillende boeken van het Oud-Testament te moeilijk zijn, om zonder *breeden* uitleg door iedereen met vrucht gelezen te kunnen worden. Wijl wij, katholieken, ten slotte de leer der H. Kerk hebben, die ons de Openbaring onfeilbaar voorhoudt, hoeft de H. Schrift (eén der bronnen van die Openbaring) niet noodzakelijk in ieders handen te zijn, zooals dat, volgens hun beginsel van vrij onderzoek, bij de Protestanten wél 't geval is. Waarmee we nog niet willen ontkennen dat de *heele* Bijbel *voor wie hem begrijpen kan* de meest verheven en heilzaamste lectuur is die er bestaat: 't is immers Gods Woord zelf.

«*Den laatsten Zondag van den Advent worden wij katholieken vanaf den kansel gewaarschuwd, dat wij socialistische of anarchistische vereenigingen of instellingen noch direct noch indirect mogen steunen. Hoe is hiermee te rijmen, dat bij verschillende Geestelijken en R. K. Instellingen juist antipapisten de leveranties hebben, en wij als katholieke handelaars van de deur worden gewezen alsof wij bedelaars waren; wat mij zelf ook al is overkomen.*»

Door dat direct of indirect steunen van social. of anarchist. vereenigingen of instellingen, wordt natuurlijk door de Bisschoppen bedoeld het lid zijn van dergelijke vakbonden, het lezen van hun bladen, het bijwonen van hun vergaderingen, e. d.; aan het koopen bij social. of anarch. handelaars zullen HH. DD. HH. wel 't laàtste hebben gedacht. Ik ben 't met u eens, dat Kath. Instellingen op zichzelf bij voorkeur bij geloofsgenooten hun zaken moeten betrekken, maar wijl dit op de eerste plaats een kwestie is van *gezonde huishouding* en niet van finantieelen steun aan geloofsgenooten, mag men van geen R. K. Instelling eischen dat zij eerst naar 't geloof van den handelaar en dan pas naar de kwaliteit der waren en den prijs ziet. Zóo komt de „Roomsche zaak" toch ook niet verder, want wat zoo'n minder soliede Roomsche handelaar dan wint, dat schiet de Roomsche Instelling er bij in. Bij gelijkheid echter van waar en prijs, heeft *U* gelijk.

«*Waarom zijn de meeste R. K. kerken met het hoofdaltaar naar het Oosten gebouwd? Is dat misschien zoo het gebruik of is er een bizondere reden voor?*»

De reden, waarom oudtijds en ook jegenwoordig nog (als het mogelijk is) de R. K. kerken „georiënteerd" worden, d. w. z. met het Priesterkoor naar het Oosten geplaatst, is dat men zoo het verband wil uitdrukken tusschen het onbloedige Offer dat op 't altaar wordt opgedragen en dat andere Bloedige 't welk Jezus zelf eenmaal op den Calvarieberg (in 't Oosten) heeft gebracht. Ook is het Oosten, waar de zon opkomt, 't meest geschikt om ons aan Jezus, de Zon der Gerechtigheid, te herinneren en daarom is 't gewenscht dat de geloovigen, als ze bidden, met 't gelaat naar het Oosten zijn gewend.

Correspondentie: A. B. te Groningen. — Wat u daar aanhaalt is een kletspraatje van de menschen, zonder eenigen grond van waarheid.

Z. B. te A. — Openbaar uw moeilijkheid gerust aan uw biechtvader: hij is de aangewezen raadsman.

PHILALEETH.

ALLERLEI

LEUKE MANIER VAN BEDELBRIEVEN SCHRIJVEN.

De E. Broeder B. Smulders, te Roemaat (Kei-eilanden), schrijft het volgende:

„Ik wil niet doen, zooals hier een inlandsche onderwijzer, die schrijft eerst dat hij niets noodig heeft, dat hij goed gezond, is dat vrouw en kinderen het ook goed maken; alleen de kleine Antonia had buikpijn gehad, en een oude vrouw uit den kampong, die verstand had van geneesmiddelen, had Antonia geholpen, zoodat de onderwijzer geen geneesmiddelen noodig had; maar als de Broeder zoo goed wilde zijn, een beetje wormkruid, cholera-essence en castorolie mee te geven, dan behoefde hij die vrouw niet meer lastig te vallen, als Antonia weer buikpijn kreeg. Ook zou hij nog gaarne eenige pillen kinine hebben; hij, zijn vrouw en kinderen zijn wel gezond, maar kinine in huis is toch een groote gerustheid; want hij heeft hooren zeggen, dat de onderwijzer, een dorp verderop, met koorts ziek te bed lag en al in vier dagen geen school had gehouden, en als de Inspekteur dat ter oore kwam, deze boos zou zijn.

„Maar de Broeder moet niet boos op mij worden, als ik nóg wat vraag; het is niet voor mij, maar voor mijn vrouw. Toen ik op de conferentie ben geweest van de Onderwijzers in Langgoer, ben ik ook naar Toeal geweest, en heb daar een strijkijzer gekocht voor mijn vrouw, en die vraagt een stukje schuurpapier en een beetje vaseline, om dat strijkijzer vrij van roest te houden; zij zegt, dat zij dat van de Eerw. Zusters geleerd heeft. En nu: dat is alles. Alleen wilde ik nog vragen, of de Broeder mijn naaimachien eens wilde maken; er mankeert niets aan dan dat het niet meer rond te draaien is van wege de roest; ja, ziet U, het is voòr een paar jaar terug met de verhuizing in zee gevallen. Dag Broeder."

De heerlijke geloofs-manifestatie, die het *Internationaal Eucharistisch Congres* te *Chicago* in de laatste helft van Juni l. l. geworden is, is wel in staat onze vereering voor het Allerheiligste Sacrament te verlevendigen en tegelijkertijd ons Roomsch bewustzijn te versterken. Wat een ònvergelijkelijke hulde toch is in die groote Amerikaansche millioenenstad, dat centrum van modern bedrijvig leven, gebracht aan den verborgen God onzer altaren! en hoe ware die hulde mogelijk geweest zonder de machtige beweegkracht van een heerlijk levend geloof?.... Ook bleek weer eens te meer dat dat Heilig Katholiek Geloof niet uit den tijd is, maar geheel en volkomen op zijn plaats te midden van het volste, krachtigste, moderne cultuurleven! Een plaatselijk Eucharistisch Congres in een of ander zuidelijk stadje zegt den ongeloovigen niets: maar zulk een Congres in zulk een omgeving moet hen toch wel tot nadenken stemmen, evenals òns tot fiere blijdschap.

DE KATHOLIEKE PERS.

Zij is de rechterarm, der Kerk.

Zij is de beste vriendin van den staat.

Zij is de draagster van het zuiverst patriotisme, d.i. gehoorzaamheid aan de wetten Gods en de wetten des lands.

Zij staat altijd gereed om de leer der Kerk te verdedigen, altijd bereid haar welvaart te bevorderen en niet te dulden dat men haar ongestraft door 't slijk sleurt.

Zij is het middel om de Kerk meèr bekend te maken en geacht door hen die haar niet kennen.

Zij is de vriendin der armen.

Zij is geen vijandin van de rijken.

Zij is de Bruid der waarheid en kan niet zijn de vriendin van 't kwade, van onrecht of tyrannie.

Zij is de bewaakster van het huisgezin.

Zij is ook de beste vriendin van den missionaris. Zij draagt de geschiedenis van zijn arbeid tot in de verste uithoeken der Christenwereld: zij publiceert zijn roepen om hulp om verhaalt zijn triomfen.

NIHIL OBSTAT. Fr. T. Smits, O. F. M., Libr. Cens.
Neomagi, die 21 Junii 1926.

EVULGETUR. J. Pompen, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Junii 1926.

1 AUGUSTUS 1926 No. 8 44ste JAARGANG

ANNALEN
— VAN —
O.L.VROUW v.H.H.HART
UITGAVE MISSIEHUIS TILBURG

BIJ ST. FRANCISCUS' EEUWFEEST.

Den 2en Augustus a.s. begint het zevende Eeuwfeest van S. Franciscus' zalig afsterven, waaraan wij in onzen Almanak voor 1927 reeds eenige bladzijden wijdden. Gaarne sporen wij onze lezers aan, dit merkwaardig feest in eigen parochie en vereeniging zooveel mogelijk mee te vieren en zoodoende den geest van den armen, eenvoudigen, verstorven Franciscus, die ook de geest van Christus is, in zichzelf en anderen te verlevendigen. — Hierbij een artikel van een zoon van S Franciscus, waaraan we in deze en de volgende aflevering gaarne gastvrijheid verleenen. *(Red.)*

Weinige personen slechts zijn den laatsten tijd in wetenschap en litteratuur, in conferenties en redevoeringen zoozeer bestudeerd en besproken als S. Franciscus van Assisië.

Groot is de belangstelling die onder eigen geloofsgenooten verwekt werd; groot ook het verlangen naar meer klaarheid en kennis omtrent zijn persoon en zijn leven bij niet-Katholieken. In alle kringen, zoowel onder de hautechic als onder het gewone volk openbaart zich bij hen die trek naar den Arme van Assisië. Zoo zijn Harnack, Thode, Sabatier, Foerster e.a. geleerden, voor wie de Franciscus-studie een lievelingsvak geworden is. Enkele jaren geleden werd er in de Protestantsche kerk van Worcester een geheele serie preeken gehouden over.... Franciscus van Assisië. En kwam men nog niet zoo heel lang geleden te Parijs in het „Institut Catholique", trad men de aula binnen van de Universiteit van München of Straszburg, dan vond men aan de voeten van een professor een talrijk auditorium, dat met gulle oplettendheid luisterde naar diens woorden over.... St. Franciscus.

Zeker! er zullen er geweest zijn, bij wie die bewondering voor Franciscus voortkwam uit loutere zucht naar sensatie, uit bloot-natuurlijke motieven, om zijne natuurlijke bekoorlijkheid en schoonheid, zijn aangeboren hoffelijkheid, zijn romantische verbeelding: een modegril die opnieuw vullen moest de leege uiterlijkheid van een op den schijn terend publiek.

Ook zijn er bij 't bestudeeren van Franciscus fouten begaan, grove fouten. Door vooroordeelen, door verkeerde of eenzijdige belichting, door Franciscus of zijn woorden buiten het verband van milieu en omstandigheden te beschouwen, vooral door hem aan de bovennatuur te ontrukken en van natuurlijk standpunt te beschouwen en te verklaren, ontstonden de zgn. Franciscus-karikaturen. Maar dat alles neemt niet weg dat zij, die zich hier aan schuldig maakten, minstens bewijzen, dat Franciscus een groote persoonlijkheid is geweest. Want al wisten zij ook niet hoe die persoonlijkheid zich eigenlijk had ontwikkeld, al ontging hen de stuwkracht waardoor Franciscus geworden is wat hij was, het feit dat zij hem willen doen doorgaan voor den drager van het ideaal waarvoor zij zelf begeesterd waren, getuigt dat zij hem hielden voor een persoon, die in de cultuur-geschiedenis meetelt.

Immers, waar vanaf Christus zelf over St. Augustinus en Savonarola heen tot Newman toe, helden van geest en karakter werden verminkt tot kreupele dienaars eener valsche wereldbeschouwing, geesten, wier gedragingen en leerstellingen gewrongen werden in den vorm van eigen opvatting, om zoo een steun te vinden voor het eigen streven, daar kon Franciscus niet achteloos voorbij worden gegaan. Terwijl enkelen in hem — zooals Renan in Christus — een dweepzieken fantast zagen, noemden anderen hem den voorlooper van het moderne Protestantisme, huldigden hem met Kautsky als den socialist der Middeleeuwen of met Douglas als den Middeleeuwschen heilsoldaat.

Daar waren er echter ook anderen, die wars van alle vooroordeelen en illusies zich ontvankelijk maakten tot 't opnemen van het ware Franciscus-beeld: een groote, heilige persoon-

lijkheid, die tevens een onderdanig kind was van de Kath. Kerk. En besluitend dat een Kerk, die zulke karakters kon vormen, de Kerk van God moest zijn, gaven velen hun vroegere zienswijze prijs en bekeerden zich tot het ware geloof: wij noemen slechts den bekenden Dom Verkade, Benedictijner-monnik in Beuron, den talentvollen schrijver Chesterton, den geleerden Gemelli, vroeger communist, thans als Priester-Minderbroeder een der bekwaamste hoogleeraren aan de Universiteit van Milaan.

Wat echter zou wel de reden, de diepste grond zijn, waarom velen zich zoozeer tot Franciscus getrokken voelen?

Ach, het is dezelfde oorzaak, die we door bijna geheel de geschiedenis heen, zien optreden, het is een behoefte die zich reeds deed gevoelen in het oude zedelooze Rome, in de heidensche Renaissance en in alle valsche wijsgeerige systemen, die, van de oudheid af, tot aan Nietsche en Schopenhauer toe, door den menschelijken geest zijn uitgedacht. Het is — om het in één woord te zeggen — de religieuse nood.

Men waande zich gelukkig, rondwandelend in den tooveriuin van genot, met de meest moderne midden aangelegd. Koning door de gave des verstands dacht de mensch dat hij hiermede zijn geluk kon vinden, zonder zich om God te bekommeren, aan Wien hij die gave verschuldigd was. Anderen schiepen zich met hun rijke verbeeldingskracht illusies, waarvan nog niemand had gedroomd: eèn voet van de grond verhieven zij zich en lieten zich dragen op de vleugelen van het gevoel naar ongekende verten.

Toen kwam onvermijdelijk de walging en de leegheid omdat men de ziel verloochend had, die voor het oneindige geschapen is en alleen daarin haar rust kan vinden. De roos der idealen verflenste bij gebrek aan zonnelicht en blad na blad viel af. De ziel bleef haar rechten eischen met steeds toenemenden aandrang, omdat zij niet wilde verkillen in de ijskoude atmospheer van materialisme en rationalisme.

Toen begon men te bemerken dat men op Icarus-vleugelen zweefde, en dus de val onvermijdelijk volgen moest; dat juist dit de angel is van het louter-stoffelijk genot, dat 't steeds om meer vraagt en immer onverzadigd blijft; dat onder al het tooisel van uiterlijke zwierigheid, de ziel, het beeld van God, zich niet laat verschalken of negeeren en verlagen tot asschepoester. En men begon uit te zien naar iets, dat dat heimwee naar geestelijke bevrediging kon stillen en dat verlangen naar het hoogere kon voldoen. Zoo werd men, onbewust misschien, getrokken tot den H. Franciscus met zijn innerlijke beschaving, welke door de moderne schijn-beschaving het meest werd gemist.

(Slot volgt).

FR. A. VAN SCH., O. F. M., te Weert.

STEMMEN UIT DRIEHUIS

II. EEN REKENSOMMETJE

Met spanning zitten we sedert de laatste aflevering dezer Annalen te wachten op de „dingen die komen zullen”. Wat voor „dingen”? — Nu ja, heel begrijpelijk: postwisseltjes of andere dergelijke dingetjes. We betoogden immers zoo dringend: de nieuwe kapel duldt geen uitstel meer, zij mòet er komen, 't is dringend noodzakelijk, en ... er zijn geen centen!

Duidelijke taal. Of ze verstaan werd? Goddank, door meerderen wel. De stem uit Driehuis was toch niet heelemaàl die eens roependen in de woestijn. Er kwamen verscheidene giften: kleinere en grootere. We vermelden ze hier met groote erkentelijkheid. Dankbaar ook dienen wij te gewagen van den steun ons geboden door meerdere Eerw. Heeren Geestelijken. God vergelde allen overvloedig.

Maar... we zijn nog lang niet waar we wezen moeten. Hoeveel er dan wel inkwam? Een klein *rekensommetje* ter verduidelijking: Indien we het reeds ontvangene met *20 vermenigvuldigen*, dan hebben we precies het noodige voor de kapel bijeen. *Dus met 20 vermenigvuldigen.* Wie helpt daaraan mee?

Dierbare lezers dezer Annalen en gij allen, zelateurs en zelatricen, vrienden en weldoeners van ons missiewerk, wij rekenen op U, om ons te helpen bij deze lastige vermenigvuldiging; zonder Uwe hulp komen wij beslist nooit klaar. Laat dit ook eens aan anderen lezen, gij weet wel aan wie; en tracht belangstelling te wekken. — Misschien weet gij ook wel een of ander „trucje” te bedenken, een gewoon verschijnsel in de rekenkunde bij lastige problemen. Kom, probeer het nog eens en laat de geestdrift nog eens oplaaien in Uw hart. De rest komt dan vanzelf!

Met nog meer spanning dan den vorigen keer wachten wij op „de dingen die komen zullen”. — Adres: Missiehuis, Bredasche Weg, Tilburg of Missiehuis, Driehuis, Post Santpoort, N. H.

MARIA
BESCHERMSTER DER KUISCHHEID
(LINKS SINT AGNES, DIE DE KINDEREN NAAR MARIA WIJST)

DE EERSTE JAVAAN PRIESTER GEWIJD!

Met ontroering hebben wij de vreugdemare vernomen: Op 15 Aug. a.s. zal te Maastricht de eerste zoon van het Javaansche volk het Heilig Priesterschap ontvangen!

Zoo gaat dan voor Indië in vervulling het eenmaal door Paus Leo XIII gesproken woord: „Filii tui, India, administri tibi salutis", Uw eigen zonen, Indië, zullen U bedienaren des heils zijn". Zoo gaat in vervulling wat Mgr. Vrancken, Apostolisch Vicaris van Batavia, reeds 32 Juni 1850 naar Nederland schreef: „Wij moeten Inlandsche Priesters hebben en die, hoop ik, zullen wij ook krijgen".

Nu wordt werkelijkheid wat de oude Portugeesche Missionarissen van Indonesië in de 16e eeuw nastreefden: het eigen volk van Indië zal bekleed met het hoogheilig Priesterschap in 's Heeren Wijngaard gaan arbeiden om datgene wat 't geluk aller volkeren uitmaakt, de ware kennis van God, te verbreiden.

Vreugde en diepe zieleblijheid is er op dien mooien Mariadag. Eerstens en vooral bij den gelukkigen Leviet, die den weg, voor hem als eersteling zoo lang, zoo moeilijk, met goed gevolg heeft afgelegd. Gods goedheid en barmhartigheid prijzend, die aan zijn ziele groote dingen deed, begroeten wij den nieuwe medebroeder in het Heilig Priesterschap en wenschen hem geluk op dezen onvergetelijken dag. In Christus' Kerk zijn wij allen één: daar geldt geen bevoorrechting van volk of ras; voor allen is Christus de Verlosser en niemand is uitgesloten van Zijne liefdedaden! Ook niet het volk van Indonesië, dat dwalend ronddoolde en slechts iets kon bevroeden van hetgeen God in zijne goedheid den menschen heeft willen openbaren. De ruim 4000 Inlandsche Priesters in Afrika, Amerika en Australië getuigen het, en thans komt deze nieuwe Inlandsche Priester, de eerste dien Indonesië oplevert, het mede verkonden dat in de Katholieke Kerk plaats is voor alle rassen en volkeren. Niet enkel in het schip der kerk bij de geloovigen, maar ook om het offeraltaar, waar blank en bruin elkaar ontmoeten als gelijkwaardigen, als kinderen van één en dezelfden Vader, als deelgenooten van één en hetzelfde Priesterschap!

Wat zoo velen een droombeeld lijkt, gaat daar werkelijkheid worden: daar heeft plaats eene overbrugging van de klove die Oost en West, blank en bruin gescheiden houdt. Daar zal een zoon van het bruine ras de Consecratiewoorden uitspreken en, terwijl hij den verborgen Godmensch opheft, zullen de geloovigen uit deze lage landen aanbidden den God, die uit de hemelen nederdaalt.

Vreugde zal er zijn bij zijne landgenooten, bij de Katholieke Javanen, Menadoneezen, Timoreezen, Dajaks, Keieezen. Zij zullen het zeker van hunne missionarissen vernemen en in fier bewustzijn zullen zij zich gelukkig gevoelen om dezen, hùnnen eersten Priester!

Dankbaarheid en blijdschap zal er zijn bij diegenen, die hun beste zorgen gewijd hebben aan het Javaansche volk en nu deze schoone vrucht daarvan mogen plukken. De zonen van S. Ignatius hebben zich getoond waardige voortzetters hunner roemvolle traditiën.

En onder de Paters Jezuïeten is er één, die met heel bijzondere vreugde dezen dag zal herdenken: de onvergetelijke Javanen-Apostel, de grondlegger van het thans rijpende werk, Pater F. van Lith z.g. Helaas heeft hij dezen dag niet meer mogen beleven; ook voor hem gold het: „een ander is het die oogsten zal". Maar zijn onvergankelijke liefde voor het volk, dat hij als S. Paulus voor Christus gebaard heeft, zal over zijn stichting waken en staande vòòr den troon des Allerhoogsten zal hij op dezen dag vooral God prijzen en loven, om hetgeen eenmaal hier op deze wereld door hem tot Gods eer werd begonnen.

En met hem verheugen zich allen, wien het wel en wee van Indonesië's Kerk ter harte gaat. Missionarissen en missievrienden, ja, alle Katholieke Nederlanders, wij juichen blijde, nu wij den eersteling van het volk, dat door Gods toelating aan onze zorgen werd vertrouwd, de treden van het Altaar zien bestijgen. Herhaalde malen is er door de voormannen der Katholieken op gewezen: wij, Nederlanders, hebben geen enkel recht in Indië, indien wij het volk aldaar niet opvoeden om het tot zelfstandigheid te voeren. En voor die zelfstandigheid is meer noodig eene moreele vorming, dan het aanleeren van technische vaardigheden en kunde.

In dat licht bezien begroeten wij den eersten Javaanschen Priester als den aankondiger van een nieuwen dag: den dag van Christus in Indonesië! Nog hangt een dichte sluier over dat millioenenrijk, nog tasten honderd duizenden daar rond in den nacht van het heidendom, in de schemering van den Islam, in den nevel der dwaling. Met dèzen eersten Inlandschen Priester rijst het licht met nieuwe sterkte en worden nieuwe aspecten geopend.

B. J. J. VISSER, M. S. C.

AARTSBROEDERSCHAP VAN O.L.VROUW VAN HET H.HART

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Celebes, Philippijnen, Brazilië, Rabaul, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Coquilhatville. — 20 Geestelijke gunsten. — 14 Tijdelijke gunsten. — 6 Novenen. — 15 Zieken. — 28 Families. — 30 Huisgezinnen. — 30 Kinderen. — 22 Roepingen. 14 Examens. — 12 Kloostergemeenten. — 8 Parochies. — 10 Goede werken. — 18 Bekeeringen. — 13 Zalig stervensuur. — 33 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledene.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *Maria Hemelvaart* (15 Augustus), onder de gewone voorwaarden, en *een aflaat* van 7 jaren en 7 quadragenen op 't feest van *St. Bernardus* (20 Aug) en van *St Augustinus* (28 Aug.) mits men op die dagen met rouwmoedig hart en ware godsvrucht een kerk of openbare bidplaats bezoekt en daar bidt tot intentie van Z. H. den Paus.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 7 en eindigt op 15 Aug.
ALGEMEENE INTENTIE: HERSTEL DER CHRISTELIJKE KLEEDING.

De Mariaplaat in deze aflevering stelt ons de H. Maagd voor als *«de Beschermster der kuischheid».* Wie zou dat inderdaad meer en beter kunnen zijn dan Maria, de reinste der vrouwen, de Onbevlekt ontvangene, de Maagd der maagden, die met haar heilig, rein en onbevlekt lichaam verdiende ten hemel te worden opgenomen?

Tot Haar gaan wij in deze Novene, die op den 15 Augustus eindigt, eens vurig bidden voor de *christelijke reinheid in de kleeding.*

Zeker, dit is maar een onderdeel van de groote christelijke reinheid, maar dit belangrijk onderdeel heeft heden ten dage bizonder veel te lijden van de heidensche begrippen en zeden die de wereld overstroomen.

„Heidensch" zeggen wij, want het beginsel dat de tegenwoordige mode beheerscht, heeft in 't geheel niets christelijks meer. Het geloof aan de erfzonde en de daaruit voortkomende begeerlijkheid des vleesches, de eerbied voor 't lichaam als den tempel der ziel, den tempel van den H. Geest, het heilig schaamtegevoel en de deugd van zedigheid: al deze heilige waarheden en begrippen schijnen geheel gebannen uit de moderne opvatting der kleeding. Men kleedt zich als de heidenen uit bloot-natuurlijke motieven, vaak minderwaardige en slechte: men kleedt zich om te behagen en vaak... om den hartstocht te prikkelen.

Tegen dezen heidenschen opzet dienen alle oprechte Christenen in 't geweer te komen. Vooral wij, dienaren van Maria, de reinste der vrouwen, moeten niet rusten vóór tenminste alle *Katholieke* vrouwen en meisjes weer gaan beseffen, dat de lichtzinnige kleeding van tegenwoordig een zonde van ergernis is, voor wier gevolgen voor God eenmaal strenge rekenschap moet worden afgelegd.

Bidden wij voor verlevendiging van dat besef: want zonder dit is geen duurzaam herstel der christelijke kleeding mogelijk.

N. N. GUINEE — SELEBES — PHILIPPIJNEN — BRAZILIË

BERICHTEN UIT ONZE MISSIËN

EEN LUSTRUM

Brief van den ZeerEerwaarden Pater N. VERHOEVEN, Pastoor te Merauke.

Merauke, 26 April 1926.

Het is nu juist vijf jaar geleden dat de roep van Pater Vertenten: „Nieuw Guinea sterft uit", gehoord en verstaan werd, en het gezegende besluit kwam, de Missie gedurende vijf jaren te helpen in het zware werk van beschaving en bekeering der Kaja-kaja's. Het Missiewerk stond nog heelemaal aan zijn begin; na vijftien jaar werken was er nog geen enkele Christen. We zijn nu op het einde der vijf jaren: we hopen, al is het ook met vrees, op verdere hulp der Regeering, maar ook al mocht zelfs die hulp worden ingetrokken, dan nog moeten we dankbaar zijn voor de hulp die ons gegeven werd, en blij met het succes dat we in die vijf jaren mochten bereiken.

Juist nu maakte ik een tocht langs geheel de kust, zoodat ik een mooie gelegenheid had om te constateeren, wat er in die vijf jaren bereikt was, van Merauke tot aan Wammel, een veer-

DE Z. E. PATERS P. VERTENTEN EN N. VERHOEVEN (IN 'T MIDDEN), DE E. BROEDERS JOOSTEN (LINKS) EN VAN HEST (RECHTS), DE KEIEESCHE GOEROE (BIJ BR. VAN HEST) EN DE JONGENS VAN HET NIEUWE PATRONAAT TE MERAUKE.

tig uur verder, waar nog geen missionaris verblijft doch waar reeds een school geopend is en een goeroe het werk voorbereidt. Als men nu ziet, wat de vijftien eerste jaren hier bereikten en wat er gedurende deze vijf jaren veranderde, dan voelt men God hier aan het werk, en ziet men ook hoe weinig het trekken en zoeken der missionarissen vermag op de zielen, als Gods tijd nog niet gekomen is. Zeker, ook nu nog is niet alles zonneschijn; er is nog veel natuurlijks bij, wat vallen zal; het geloof wordt nog niet zoo diep beleefd als we dat gaarne bij nieuw-bekeerden verwachten, maar voor iemand die de Kaja-kaja maatschappij gekend heeft en hun leven heeft gezien, zijn er hier wonderen gebeurd, wonderen van genade, wonderen, waarover slechts een biechtvader van dit nieuw geslacht ten volle kan oordeelen.

In 1921 na 15 jaar werken en tobben geen enkele Katholiek; nu na vijf jaar is ruim een vierde gedeelte der geheele bevolking gedoopt of catechumeen. Men moet wel hopeloos pessimist zijn om daar geen mooi resultaat in te zien. Zeker, absoluut genomen zijn het geen millioenen waar het hier om gaat, maar hoeveel stonden er ook weer onder Christus' kruis? Willen we ergens optimisme leeren, wat we vooral in de Missie zoo hoog noodig hebben, dan is het bij Hem . . . . —

DE EERW. BROEDER H. VAN HEST, MISSIONARIS OP NEDERLANDSCH NIEUW GUINEA, ARCHITEKT VAN DE NIEUWE GEBOUWEN OP ZUID N. GUINEA EN FOTOGRAAF VAN NEVENSTAANDE KIEKJES

De geheele kust staat in bloei, hier meer daar minder, maar overal gaat het vooruit. Gaande van Okaba naar Wambi kwamen mannen en kinderen me ophalen in de dorpen Iwolje en Makalien, dezelfde dorpen waar ik anderhalf jaar geleden voorbij kwam, en niets zag dan zwijgend volk en zich verbergende kinderen. Nu is in elk dorp een school. Wambi's mooie nieuwe kerkje loopt Zondags vol, ook een dorp waar ik twee jaar geleden nog geen enkelen gekleede zag. Hier lag de uiterste grens van het in '21 opgezette plan; het leek toch al een utopie dat men in 5 jaren tijd den invloed tot daar wilde uitstrekken, en toch moest ik nog 15 uur verder om de grens te bereiken van het gebied dat in die 5 jaar door de Missie bezet werd.

De Pastoor van Wambi merkte zeer terecht op: het volk staat hier voor een mysterie, de maatschappij is zoo geheel veranderd in zoo korten tijd, de jeugd ontgroeit zoo geheel en al aan de oude Kaja-kajas, ze staan zoo machteloos om deze plotselinge strooming te remmen, ze zien zooveel nieuws wat zoo geheel vreemd is aan hun oude begrippen, dat dit volk werkelijk voor een mysterie staat, het mysterie van de kracht der genade die plotseling zooveel sterker blijkt

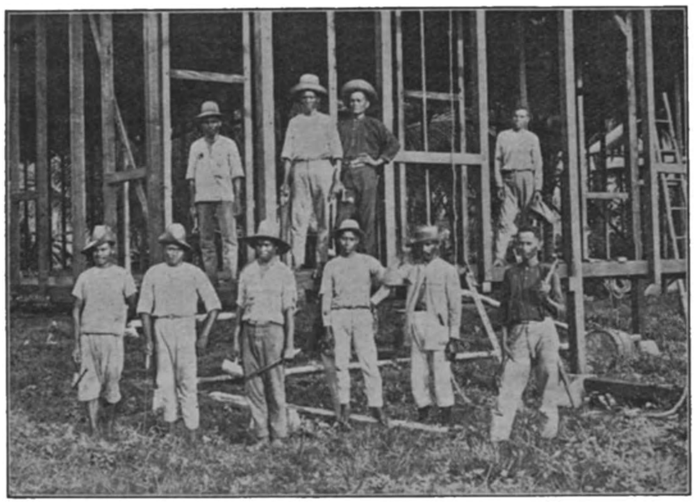

DE KEIEESCHE TIMMERLUI, DIE ONDER LEIDING VAN DEN E. BR. VAN HEST HET INTERNAAT TE MERAUKE BOUWDEN. —

dan hun eeuwen oude kaja-kaja adat

In die streken vooral werd het me duidelijk dat de missionaris het middelpunt der jeugd geworden is en met de jeugd volgen, al is het soms schoorvoetend, ook de ouderen.

Van Wambi zouden we, Pater Tijburg en ik, doorgaan naar Wammel, de uiterste tot nu bezette statie. Na een dag loopen kregen we een nacht dat we in den regen sliepen, of het tenminste probeerden; den volgenden dag weer met een flinke regenbui op onzen rug op stap, met het gevolg dat Pater Tijburg na twee uur loopen er te veel van had en met koorts bleef liggen. De reis was nu ook niet juist aangenaam; het einde van den regentijd deed zich geducht gelden, met het gevolg dat de geheele kust lang, overal riviertjes gevormd waren door het water uit het binnenland. Dat zijn nu wel geen rivieren van kilometers breed, zooals we ze hier in Nieuw Guinea ook wel hebben, maar er waren er toch bij waar we elkaar met vijf man onder den arm namen om steun

DE KEIEESCHE TIMMERLUI WERKEND AAN DE GROOTE ZAAL VAN HET INTERNAAT

te hebben aan elkaar en niet met den stroom meegesleurd te worden. Want bruggen moet men in dit verloren land niet zoeken.

Wegens de ziekte van Pater Tijburg besloot ik met mijn jongens alleen verder te gaan, de zieke zou met zijn jongens teruggaan naar Wambi.

Na drie uur bereikte ik de Boelaka-rivier, ongeveer duizend meter breed, waar drie groote krokodillen zich warmpjes lagen te koesteren in de zon. Ik wilde terstond van de gelegenheid gebruik maken om er eèn 'n kogel mee te geven, maar de visscher, die geheel alleen hier

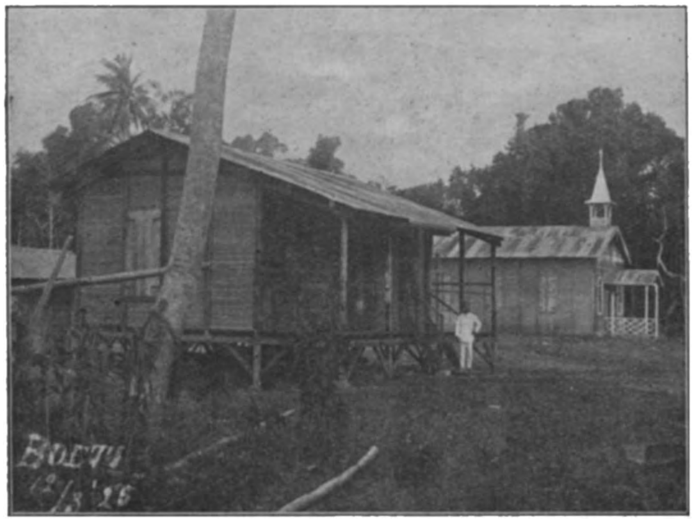

NIEUWGEBOUWDE KERK EN PASTORIE TE MBOETI: VOÒR DEZE LAATSTE DE KEIEESCHE GOEROE.

NIEUWE KERK TE MBOETI, GEBOUWD DOOR DEN E. BROEDER VAN HEST

aan de rivier woont, smeekte me toch niet te schieten, want als ik schoot, werden die beesten kwaad en zouden hem opeten. Nota bene een paar maanden geleden had nog een van die monsters geprobeerd hem uit zijn bootje te halen en was hij maar juist aan den dood ontsnapt. Ik wou hem echter ter wille zijn, temeer daar ik zijn bootje (al was het dan ook maar een kaja-kaja prauw) noodig had om over de rivier te komen. Voor alle veiligheid zei ik echter toch maar aan mijn jongen, een kogel in het geweer te doen, want zoo'n bootje is maar klein en als ze het zoeken, kunnen die dingen je bootje gemakkelijk doen kantelen, zooals ze ook hier in Merauke op de rivier al meermalen gedaan hebben. Ik gaf mijn Engelbewaarder nog 'n duwtje om hem goed wakker te maken... en het ging.

Na een paar uren bereikte ik het eerste dorp der Eromka-menschen. De school en het goeroehuis staan hier slechts op bezetting te wachten, en de menschen vroegen me maar, wanneer hij kwam, maar ik kon hun niets vast beloven, wijl we onze onderwijzers uit Kei betrekken moeten en er voor zulke uithoeken weinig liefhebbers zijn. Het volgende dorp heeft reeds sinds anderhalve maand een goeroe, erg aanhankelijk volk dat niets liever heeft dan dat de missionaris maar gauw bij hen komt. Hier ontmoette ik ook de eerste menschen van Frederik-Hendrik-eiland, het tot nu toe nog geheel onbekende gebied, wat echter slechts een dagreis meer van hier verwijderd is.

Wijl ik zoo half het plan had om ook tot hun gebied door te gaan, stond ik er op, kennis met hen te maken. Eerst kwamen ze op een afstand zoo hier en daar om den hoek van een huis gluren, bang voor zoo'n vreemde verschijning, maar het hoofd van het dorp, die zelf ook nog de vouwen in zijn eerste broek had, trok er op uit om ze bij elkaar te brengen en kwam met heel het troepje bij me aanzetten. En daar begon hij hun uit te leggen, wat dat nu eigenlijk voor een Toean was, die daar gekomen was, dat ik een goed mensch was en de menschen goede dingen leerde en voor de kinderen kwam, en dat ze niet bang voor me moesten zijn, en dat de Toean later ook bij hen zou komen, en dat ze op dezen Toean niet moesten schieten als hij in hun land kwam, enz., enz.: allemaal opmerkingen, waarvan ik notitie nam, vooral van

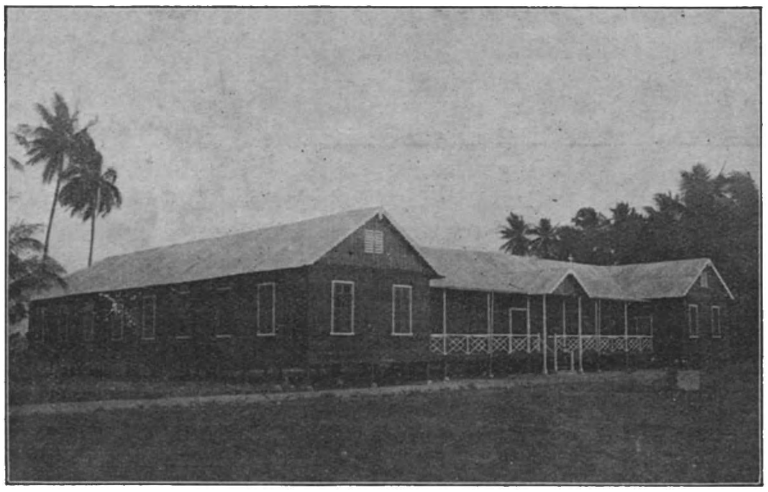

HET NIEUWE INTERNAAT „VERIUS-SCHOOL" TE MERAUKE, DECEMBER 1925 IN GEBRUIK GENOMEN. DE VOORGEVEL IS ACHT EN DERTIG EN EEN HALVEN METER LANG.

de laatste, niet erg bemoedigend als men hun juist een bezoek wil gaan brengen. Het mooist echter vond ik dat dát hoofd, dat zelf toch nog zoo kort geleden kennis maakte met den missionaris en van onze leer nog heelemaal niets kent, reeds zoo'n propaganda maakte voor ons.

Wegens de hooge zee kon er van mijn plan om verder door te gaan naar hun land niets komen, de golven waren te hoog voor hun holle boomstammen. Den volgenden dag trokken we naar Wammel de grootste plaats in dit gebied en de uiterste post, welke door de Missie bezet is. Sinds eenige maanden is een goeroe hier werkend, en over een paar maanden zal de eerste missionaris deze streken bezetten. Het land ligt ongelukkig, overal ingesloten door modderbanken, nauwelijks plaats om een huis te bouwen dat niet in het water staat, maar het volk maakt goed wat er aan het land ontbreekt. Nog nergens op Nieuw Guinea heb ik zoo'n verlangen ontmoet naar de komst van den missionaris, nog nergens zooveel eerbied en liefde gezien voor hun „vader", zooals ze hem noemen.

Gedurende de twee dagen, dat ik hier verbleef, werd ik geen oogenblik alleen gelaten door de kinderen. Voortdurend zaten ze in een kring om me heen en baden het Onze Vader en het Wees Gegroet, om te laten hooren dat ze al iets van ons geloof wisten. 's Morgens in de H. Mis, die ik in de school opdroeg, waren er een tweehonderd menschen tegenwoordig, en na de Mis kwamen er vijfentwintig moeders met hun kleine kleuters aangedragen om ze door den Toean te laten doopen, en toch, de missionaris is hier pas bekend. Het werk laat zich hier zeer snel aanzien, overal is het vlug gegaan in de laatste jaren, en ik maak me geen illusie of ook hier zal het nog wel minderen als het nieuwe er af is, maar het kan niet anders of van zulk een aanloop blijven goede vruchten. Ik beloofde hun, dat er gauw een missionaris komen zou. Dit volk is rijp, en een zelfde volk is twintig jaar onverschillig gebleven: waar wordt die genade verdiend? ongerekend de kostbare hulp, welke we gedurende die vijf jaren van de Regeering ontvangen mochten. Opgetogen over het werk en het succes dat hier in deze vijf jaar bereikt is, keerde ik weer terug, en al overvalt je de zee dan, zoodat je in de open lucht moet slapen op hoop van maneschijn, en al legt dan een van je snuggere jongens de petroleumlamp plat op je laatste beetje rijst, zoodat je petroleum weg is en je rijst bedorven, toch gaat er de goede zin niet meer uit na zooveel moois gezien te hebben.

Die vijf jaren hebben hier dubbel geteld en het laat zich aanzien dat de volgende vijf niet minder zullen zijn, als er slechts middelen zijn om het werk uit te breiden. Nieuw Guinea opent nog mogelijkheden genoeg; Frederik-Hendrik eiland wat nu eigenlijk aan de beurt is, is nog onbekend; de bevolking der Boven-Bian-rivier wilde bij mijn laatste bezoek al een huis voor me gaan bouwen; de groote Digoel-rivier zal weer bezet worden, zoodat ook daar het gebied voor ons openligt. Als God zorgt voor de genade en de middelen, wij staan gereed om Zijn vuur steeds dieper te ontsteken in het donkere Nieuw Guinea.

In 1921 was het graf reeds gegraven voor dit volk: „dit land sterft uit" was het wachtwoord in Merauke, maar door Gods genade, die zich bediende van regeering, dokter en missie, is in vijf jaar tijd dit land geworden de opstanding van een veroordeeld volk, de opbloei van een nieuw geslacht, die juist door de zware slagen, die het oude geslacht gekregen heeft, mogelijk is geworden. In 1921 schreef men: «*Nieuw Guinea sterft uit! weet de Regeering dat?*» In 1926 schrijven we: «*Nieuw Guinea herleeft: dat de Regeering ook dàt wete!*»

„De gedachte aan Gods weldaden moet ons dag en nacht prikkelen om voor zulk een goeden God arbeid op ons te nemen en dien met lust en kracht door te zetten."
H. FRANCISCUS XAVERIUS.

„De Heer heeft voor ons zoo'n onverklaarbare, zoo'n kiesche liefde dat Hij niets wil doen zonder er ons deelgenoot van te maken. De Schepper van het Heelal wacht op het gebed van een arm klein zieltje om er een menigte andere te redden, vrijgekocht gelijk zij, ten prijze van zijn Bloed."
H. THERESIA V.H. KIND JEZUS.

Naklank van mijn reis naar Makassar, Batavia en Banggay.

Schrijven van den H. E. Pater Mgr W. PANIS, Apost. Prefect van Celebes.

(Vervolg).

Na mijn verdere zaken op Java afgewerkt en een paar goede missieweldoeners te hebben bezocht, die mij beiden, zonder veel ophef, een prachtige gift voor Celebes medegaven, reisde ik op 17 September terug naar Makassar, met dezelfde boot en denzelfden hoogen reisgezel, Mg. Aerts. Toch was ons reisgezelschap vermeerderd, want met ons reisden drie nieuwe zusters, die intusschen uit het vaderland waren aangekomen met bestemming voor de Kei-eilanlanden, drie Dochters van O. L. Vrouw v. h. H. Hart. Nog was bij ons Broeder Dominicus Kop, de veteraan van Kei, die, ondanks zijn meer dan dertig-jarig verblijf in de Missie, nog zeer kranig voor den dag komt.

Op de pastorie van Makassar liep het dus aardig vol, toen wij daar op 19 Sept. met zoo'n karavaan binnenvielen. De zusters logeerden in een hotel, welks eigenaar de missionarissen steeds gratis ontvangt en herbergt; de rest van ons wist zich op de pastorie te redden.

Reeds den volgenden dag kon Mgr. Aerts met zijn gezelschap doorreizen naar de Kei-missie. Pater Kapell van Makassar en ik vonden 'n boot naar *Banggay* op 23 Sept. Het was de K. P. M. stoomer, S.S. 's Jacob, bijna uitsluitend een vrachtboot, van toch nog ongeveer 3000 ton. De kapitein, die heel de reis uiterst vriendelijk en voorkomend voor ons geweest is, gaf ons ieder een frissche hut op 't bovendek, waar wij zeer mee gebaat waren, aangezien we achttien dagen aan boord hebben doorgebracht, heen en terugreis samengenomen.

Circa 10 uur in den avond van 23 Sept. van Makassar vertrokken, waren wij, in één s doorstoomend, op 25 Sept. des morgens in *Boeton*, een groot eiland ten Zuiden van Celebes gelegen. Zeer vriendelijk en voorkomend werden wij ontvangen door den Assistent Resident der plaats. Verder ging heel de reis langs de Oostkust van Celebes. Op 26 Sept. deden wij Kendari aan, dat prachtig gelegen is aan 'n groote rivier, waar onze boot vrij kon binnenvaren. Kendari voert vooral rottan uit (wat wij vroeger Spaansch riet noemden). 27 Sept. deden we Salabangka en Boengkoe aan, steeds maar copra en damar (een soort hars) ladend.

Op 28 Sept. voeren we de baai van Kolonodale binnen. Nog nooit van mijn leven heb ik zoo'n prachtige baai gezien. Wel anderhalf uur lang voer de boot langs heerlijke rotspartijen, bij elke wending deden zich nieuwe, wondervolle landschappen voor; werkelijk men zou over een dichtersoog en -hart moeten beschikken om van deze plaats een waardige beschrijving te geven. Hoe jammer, dat deze wondervolle streken aan de buitenwereld onbekend zijn. Te Kolonodale gingen wij aan

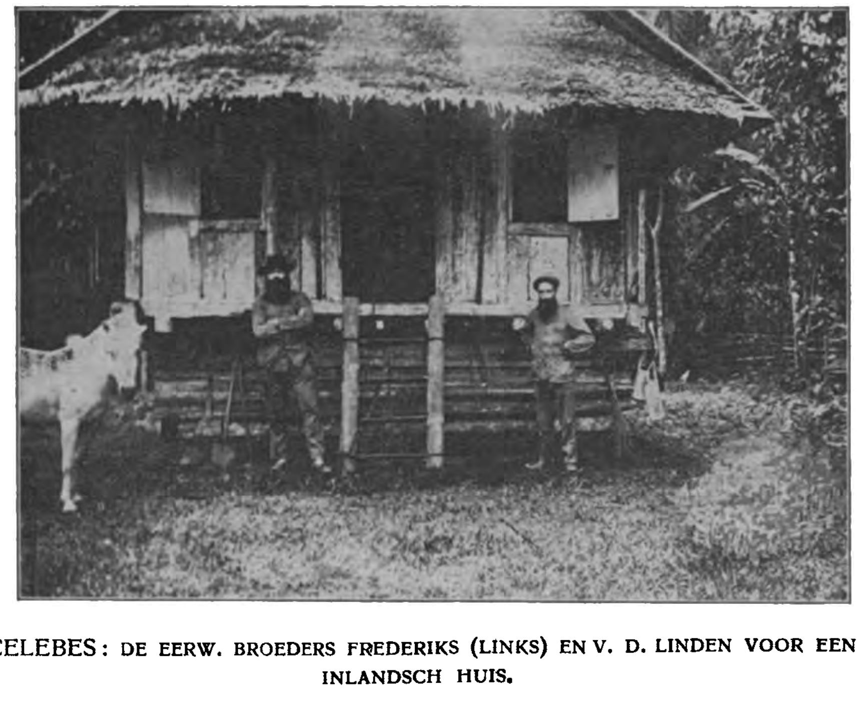

CELEBES: DE EERW. BROEDERS FREDERIKS (LINKS) EN V. D. LINDEN VOOR EEN INLANDSCH HUIS.

wal om de katholieken der plaats te bezoeken. Ofschoon de menschen wisten, dat we ons op deze reis maar enkele uren bij hen konden ophouden, hadden zij toch de woning van den voornaamsten katholiek aardig versierd. Ik doopte er nog een kind, dat al verschillende maanden oud was; want de missionaris kan maar zelden in deze afgelegen streken komen.

Langs Loewoek voeren we verder naar den Banggay-archipel, waarvan Peling wel 't voornaamste eiland is. In den vroegen morgen van 30 Sept. lagen wij voor het aardige plaatsje *Sambioet*, doel onzer verre reis.

De kapitein had de welwillendhied alhier expres voor ons te stoppen, want voor hem was er niets aan lading te halen, daar de menschen de weinige copra die ze bezitten zelf naar de hoofdplaats Banggay brengen. Hadden wij naar Banggay moeten doorreizen, dan ware dit voor ons zeer lastig geweest, daar de 6 uren stoomens een heel ander aspect krijgen als men dienzelfden afstand terug moet afleggen in een kleine roeiboot en dan nog over zee.

Op Sambioet wonen een 60 Philippino's, allen katholiek natuurlijk. Ze kwamen hier zoo ver van hun geboorteland, belust op de parels, die hier in zee gevonden worden. Parelvisschers dus en toch zag ik wel, dat nog geen hunner door de kostbare parels rijk geworden was. Het bedrijf viel nog niet mee en daar 't diepe duiken, met de gebrekkige hulpmiddelen die zij daartoe bezitten, bovendien gevaarlijk bleek en voor en na nog al eens een slachtoffer vroeg, hebben de meesten zich met de klapperkultuur gaan bezighouden. Mgr. Vesters, mijn voorganger hier als Apost. Prefect van Celebes, heeft ook eenmaal deze eilanden bezocht en ik had vernomen, dat hij er zijn Philippijnsche taalkennis had kunnen gebruiken. Doch die taal was het Tagaalsch, dat in het Noorden der Philippijnen gebruikt wordt. Het was dus niet gezegd dat ik iets zou kunnen uitrichten met de Visaya taal, die ik vroeger in het Zuiden der Philippijnen jaren lang gesproken heb.

Ik probeerde eens, en jawel ik kreeg al spoedig antwoord van verschillende mannen, die, u kunt het u voorstellen, verrukt waren den nieuwen Prefect hun landstaal te hooren spreken. En voor mij lag het besluit voor de hand, dat de weinige Philippino's, die hier wonen, nog samengekomen waren van verschillende uithoeken van den Philippijnschen archipel. Onder een eerepoort, aan het strand opgericht, werden Pater Kapell en ik verwelkomd met muziek en zang. Ik zag eens rond en merkte al aanstonds het groote verschil tusschen Philippino's en inlanders dezer plaats. In processie ging het naar het eenig kerkje, dat hier nog bestaat en wij begonnen onzen missiearbeid hier met de H. Mis, O. L. Heer vragend. dat toch spoedig de dag mag aanbreken, waarop deze menschen hier een eigen missionaris in hun midden zullen mogen hebben. Immers er zijn alles samen, met de omliggende dorpen, op Banggay reeds over de 600 katholieken.

Bij gelegenheid van dit vierdaagsche bezoek aan deze streken hebben Pater Kapell en ik nog 147 heidenen gedoopt, die door twee catechisten waren voorbereid. Wat zou een missionaris, hier gevestigd, ontzettend veel goed kunnen doen bij deze eenvoudige menschen!

BIJ DE PORTRETTEN
VAN TWEE BISAYA JOCHIES TE TAGO.

De namen van de beide jongens staan onder het portret, dus verder „voorstellen" is overbodig.

Ik zal het nu ook niet hebben over jeugdige heldenfeiten, of daden die „den Hollandschen jongen in de schaduw stellen", och neen, het zijn twee heel gewone jochies, die bij P. Croonen op het convent zijn, de Roomsche school in Tago bezoeken, verder in Tago's convent doen, wat des muchacho's is, n.l. rijststampen, waterhalen, lampetkannen vullen, het convent schoonhouden, de kerk vegen, de H. Mis dienen, brandhout halen aan het strand, en den tijd die er overblijft, ravotten. Maar toch zit er een brokje geschiedenis aan die jochies vast.

Dat Rome, den laatsten tijd vooral, heeft aangedrongen, de eeuwen-geleden reeds gegeven richting om in de oostersche landen een inlandschen clerus te vormen, nu eens terdege te volgen, is overbekend. Overbekend is eveneens

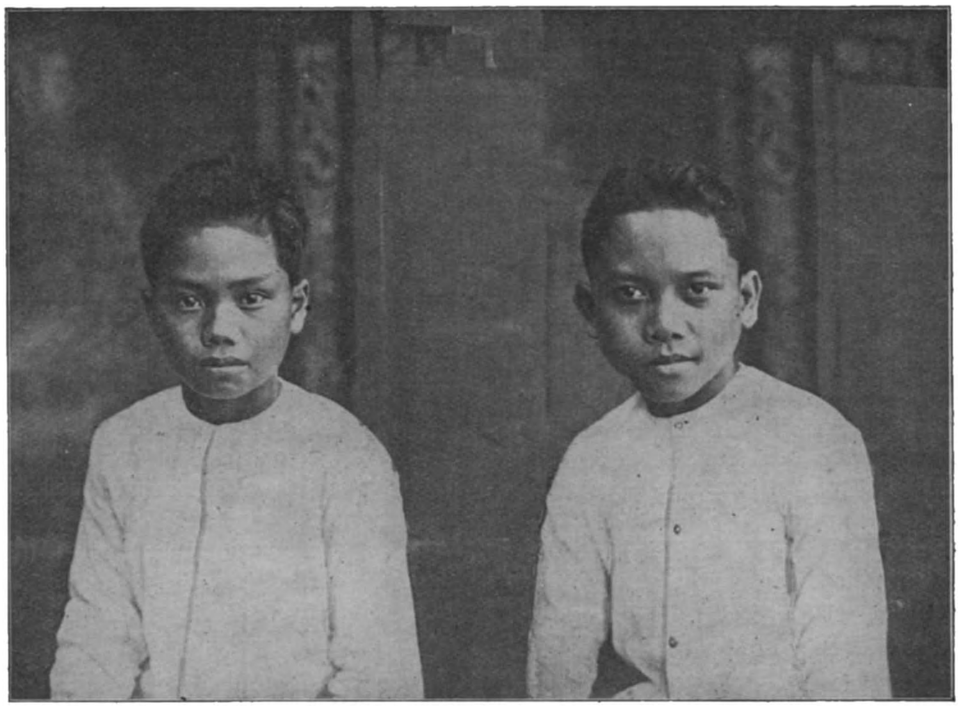

TIBURCIO QUIMPAN EN COLUMBANO CAPATAN, TWEE JONGENS VAN TAGO, DIE GRAAG PRIESTER ZOUDEN WORDEN. (ZIE ARTIKEL Z. E. PATER ZANDVLIET)

dat het broodnodig is dat er een inlandsche clerus komt, omdat de uitlandsche het werk niet aankan.

Al zijn de Philippijnen geen missieland in den kerkelijken zin, als land dat ressorteert onder de Propaganda, toch is ook daar een groot gebrek aan priesters, dat alleen kan aangevuld worden door toename van inlandschen clerus. Dáár vooral is een spoedige oplossing geboden: allereerst omdat er nergens zooveel Roomschen zijn die leven zonder voldoende geestelijke hulp. Parochies met 40.000 zielen, waarvoor één of twee priesters, zijn geen zeldzaamheden; èen onzer Paters bedient in de prov. Surigao een parochie ongeveer zoo groot als N-Holland. Ten andere is haast geboden, omdat het best gebeuren kan, dat als het Oosten zijn zin krijgt en den Westerling aan de deur kan zetten, dit in de Philippijnen een terugslag zal hebben op de stemming ten opzichte van de daar verblijvende Europeesche priesters. Daarbij, de bestaande toestand is abnormaal.

Laat de menschen in de Philippijnen zoo goed Roomsch zijn, als ge maar wilt, zoudt gij erg gediend zijn van een Bisaya priester in uw parochie, ondanks uwe dege degelijkheid van geloof? Zal Europa kunnen blijven leveren een voldoend aantal zielzorgers? Het is nu al een feit, dat behoudens een paar Missies, die voldoende zielzorg hebben, de meeste, verreweg de meeste, onvoldoende voorzien zijn.

Wat nu betreft de Philippijnen, is daar, juist de laatste, allerlaatste jaren, een sterke toename in het getal seminaristen.

Uit onze prov. Surigao ging de eerste seminarist in 1921 naar Manila: op het oogenblik tellen we daar 8 studenten uit de missie van Surigao op het Seminarie van S. Josè.

Dit jaar stonden er weer vier klaar, twee uit Hinatuan en twee uit Tago-Caguait, van welke laatsten hierboven de conterfeitsels zijn afgebeeld. Ik laat die twee nu verder vertellen. Beiden hebben me een brief geschreven, dien ik nu, letterlijk-vertaald, laat volgen:

Tago, Surigao. P. I.
7 April 1926.

Mijnheer Pater Overste,

Van dezen brief weet onze Pastoor, Pater Jozef, (Croonen) niets af.

En omdat Pater Jozef niet meer weet wat te doen, hebben het Pater Jozef en Pater Jan (Bouter) er voortdurend over dat er bij U brave katholieke menschen zijn, die jongens, die graag voor Priester zouden studeeren, wel willen helpen! en omdat U mij kent, en ook mijn ouders kent, daarom schrijf ik U, opdat U als het U belieft er ginder iets op weet te vinden en voor mij de hulp in te roepen van enkele menschen die genegen zijn te helpen... Pater Jozef heeft naar Z. D. H. den Bisschop geschreven, en onze Hoogeerwaarde Bisschop heeft geantwoord, het op-studie-doen van jongens stop te zetten, want er is geen geld om mijn studie te bekostigen: als de middelen gezocht worden en misschien gevonden worden, mag hij weer jongens sturen.

Ik voeg hier nog bij dat het Paaschfeest in Tago schitterend was, en dat er veel hun heiligen paaschplicht vervuld hebben, en de menschen zeggen zelfs dat er nog nooit zooveel menschen hun paschen gehouden hebben.

Wat betreft de kinderen der Katholieke school, vertel ik U nog dat er dit jaar heel veel op school zijn, dat heel veel dagelijks communiceeren; en om nu niet te lang te praten, breng ik U mijn groeten, en als U enkele menschen vindt, die me willen helpen, stuur dan zoo gauw mogelijk antwoord, en al zoudt ge ze ook niet vinden, moet U toch maar antwoorden.

Uw beminde zoon
TIBURCIO QUIMPAN.

Volgt tweede brief: twee jongens van een zelfden convent, aan dezelfden, over dezelfde aangelegenheid schrijvend, móeten wel een weinig plagiaat plegen, maar er is toch genoeg persoonlijks in, om ook dit epistel af te drukken.

Tago, Surigao. P.I.
7 April 1926.

Mijn beminde Overste,

Het doel van mijn brief is geen ander dan U te vragen of U me zoudt kunnen helpen, al zijt U nu ook ver weg. Ik vraag U om hulp, want ik zou graag priester worden; en van dezen brief weet Pater Josef niets af: en ik heb het hem niet verteld, want hij heeft geen geld; en mijn ouders weten ook niets af van mijn verzoek aan U, want bij ons thuis hebben we ook geen geld. Daarom smeek ik U, mij als het U belieft te helpen, ik zal er U eeuwig dankbaar voor zijn. Want toen Pater Josef naar den Bisschop had geschreven, ben ik niet aangenomen, want Hij heeft ook geen geld om mijne studies in het Seminarie van San José in Manila, te bekostigen. Daarom vraag ik U, mij te helpen: want U kent mij en mijne ouders, en daarom waag ik het U te schrijven, dat U de brave menschen aan het verstand moet brengen, mij te helpen: en hier is mijn portret, als aandenken, als U soms m'n brief niet zoudt vertrouwen.

Ik voeg er nog bij, dat hier in Tago veel menschen hun Paschen hebben gehouden, en dat het Paaschfeest hier allerschitterendst was. Er gaan ook veel kinderen op de Katholieke School, die opgericht is door Pater Josef Croonen en Pater Jan Bouter. En ik woon in het convento van Tago, ga op de Katholieke School en zit in den IVden graad.

Dat is alles.

Die U dezen brief zendt, is

COLUMBANO CAPATAN
IVden Graad.

die voor priester zou willen studeeren in het Seminarie van San José te Manila.

Enkele dagen geleden ontving ik eveneens een brief van Pater Croonen, uit Tago, waarin hij o.a. schrijft:

„... Twee jongens van het convent hebben U buiten mijn weten een brief geschreven om hulp te vragen, want de Bisschop heeft me met „stop" geantwoord. Ik had er anders al weer twee in behandeling, misschien zelfs drie voor het volgend jaar: O. L. Heer luistert dus wel..."

Nu moet ik nog bij voorbaat antwoorden op een paar moeilijkheden, die zouden kunnen gemaakt worden:

1° Waarom klopt ge niet aan bij het Sint Petrus Liefdewerk?

De regeling van dit Liefdewerk is, dat het geld uitsluitend wordt besteed aan studenten voor inlandschen clerus, in *landen die hooren onder de Propaganda.*[1]) De Philippijnen zijn dat niet.

2° Maar dan moeten de Philippijnen het ook niet noodig hebben, want anders zouden ze wel onder de Propaganda hooren.

Antwoord: Voor sommige Bisdommen kan dat waar wezen, dat weet ik niet, maar Zamboanga, waar onze Missie van Surigao onder ressorteert, heeft het broodnoodig, dat weet ik wel.

Dat de Philippijnen niet vallen onder de Propaganda komt hier vandaan, dat de heele Philippijnen al in bisdommen verdeeld waren, 27 jaar vòòrdat de Congregatie de Propaganda Fide te Rome werd opgericht. Te laat komen deugt niet, maar te vroeg komen, heeft ook zijn ongemakken, zooals blijkt.

Ik endosseer hiermee het verzoek van die twee jochies aan de „brave menschen" waar ze hulp van verwachten, en naar ik vertrouw, niet te vergeefs.

J. A. ZANDVLIET, M. S. C.

1) Dezer dagen vernam ik dat *bij hooge uitzondering* de 8 Surigaosche studenten, waarvan boven sprake is, geholpen zullen worden door het *S. Petrus-Liefdewerk* in de Vereenigde Staten.

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Te Rome zal den 15 Aug. a.s. het *Algemeen Kapittel* onzer Congregatie gehouden worden. Er zullen 32 Paters aan deelnemen. Behalve den H. E. Pater Generaal, Adr. Brocken, de vier assistenten en den Procurator Generaal, zullen aanwezig zijn de gewezen Generaal-Oversten Arth. Lanctin en Eug. Meyer, de Provinciaals van de Nederlandsche, Noord-Duitsche, Italiaansche, Fransche, Australiaansche, Belgische en Zuid-Duitsche Provincie ieder met twee afgevaardigden en nog vier Oversten of afgevaardigden uit de Vereenigde Staten en Canada, uit Engeland en Ierland en uit Spanje.

Onze Nederlandsche Provincie zal vertegenwoordigd zijn door den H. E. Pater Ger. Baptist, Provinciaal, en de Z. E. Paters Joh. Zandvliet en Dr. Muijsers.

Den 6n Juli l.l. arriveerden in ons Missiehuis te Tilburg de W.Eerw. Pater *Joh. Zegers* (uit Tilburg) en de Eerw. Broeder *Henr. van Haren* (uit Millingen) beiden missionaris in het Vicariaat van Ned. N.-Guinea, om van hun 15 jarigen zwaren missie-arbeid in 't vaderland eenige maanden te komen uitrusten.

Den 11 Augustus hopen de W. Eerw. Pater Hubert van 't Westeinde (uit 's Heer-Arendskerke, Z.) thans werkzaam in onzen werkkring van Brazilië, en de W.Eerw. Pater Joh. van Berkel (uit Aarle-Rixtel), missionaris in de Philippijnen, hun ***zilveren Priesterfeest*** te vieren. Den beiden Jubilarissen een welgemeende gelukwensch en nog een langdurig, vruchtbaar priesterleven!

De Z. Eerw. Pater P. Vertenten, de bekende apostel der Kaja-kaja's op Zuid N.-Guinea, die zooals de lezers weten thans op vacantie vertoeft in Europa, is tot Klooster-Overste benoemd in onze missie van Coquilhatville (Belgisch Congo). Als Belg zal 't den ijverigen Missionaris een voldoening zijn thans zijn nog frissche krachten aan die bloeiende missie te kunnen gaan wijden: voor het Vicariaat van N. N.-Guinea echter beteekent zijn overgang een groot verlies. Het moge hem gegeven zijn, den armen Congoleezen evenveel goed te doen als hij den Kaja-kaja's op N.-Guinea deed!

LANGS DEN WEG.

Op 'n heel vroegen morgen — en 't regent malsch — gaat de deur van 'n groot, deftig heerenhuis open en 'n kleine jongen van 'n jaar of negen, stapt in tip-top verzorgde kleeding, een fijn paraplu'tje open, de straat op.

Niemand anders in dat groote huis is natuurlijk zoo vroeg op geweest, als enkel de dienstbode die dit kereltje heeft moeten aankleeden.

En waar moet ie heen?...

Mijn gedachte bleek juist: zoo heel vroeg en bij slecht weer kom je in 'n Roomsche stad meestal geen andere jongens tegen als misdienaars. Een eind bleef hij deftig voor me uitstappen en verdween toen in de sacristie van een openbare kapel.

't Deed me goed: een rijke familie, die er blijkbaar nog eer in stelt, 'n jongen (die anders zoo gemakkelijk vertroeteld wordt) als misdienaar aan de kerk af te staan.... Als ie over een jaar of wat eens bij vader komt, zijn blije oogen in vaders oogen, met de resolute vraag: „Vader, mag ik priester worden?" — zal ie vaders oogen zien stralen van vreugde en echt Roomschen trots.

* * *

'n Maandagmorgen in Juni, den eersten morgen na de voetbalmatschen!!...

'n Jongen van 'n jaar of 13 loopt me met

zijn hoepel voorbij: een eindje verder komt hij een grooteren kameraad op de fiets tegen.

— Onze club heeft in Utrecht gewonnen, hè? zegt de kleine.

— Ja, gelukkig.

— Ik had 't niet gedacht, — zegt de jongen van 13.

— Tegen Denemarken hebben we 't verloren.

— Zoo?

— Ja, 1 - 4.

— O Joei!... zucht de kleine van 13, en hoepelt, maar half zoo vroolijk meer, verder.

Jeugd is jeugd en heeft d'r spelen noodig: 'n Isegrim, die ze zou willen afschaffen. En 't echte voetbal is een mooi en gezond spel: het is in alle geval voor onze jongelui, die tegenwoordig zoo makkelijk tot andere vermakelijkheden overhellen, 'n minder kwaad. Als 't niet overdreven werd, kon men wellicht zelfs zeggen, dat 't heelemaal en louter goed is.

Maar 't wordt eilacie overdreven en 't is geen vroolijk spel meer dat lijf en ziel ontspant en den geest slechts boeit zoolang het duurt: neen, 't is 'n aaneenschakeling van wedstrijden

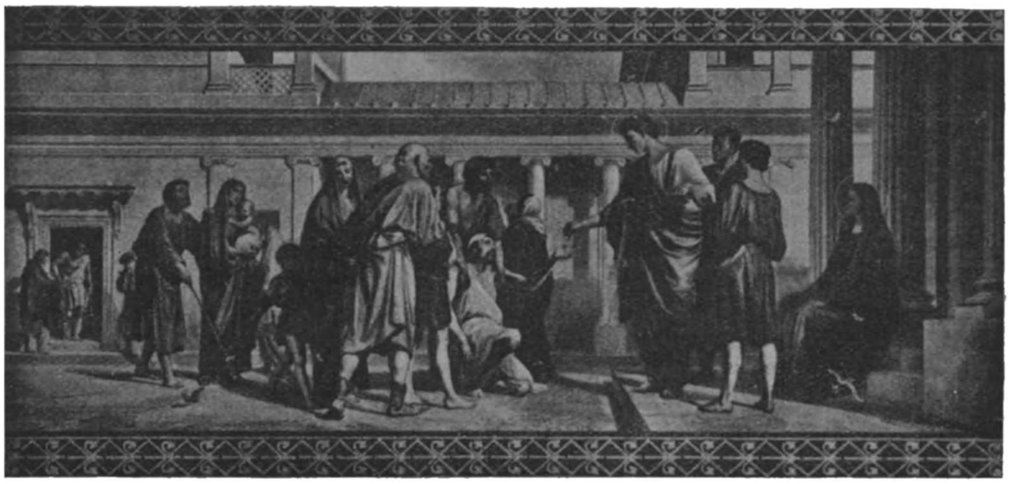

S. LAURENTIUS DEELT AALMOEZEN UIT AAN DE ARMEN. (Naar Fracassini.)

S. LAURENTIUS TOONT DEN CONSUL „DE SCHATTEN DER KERK" (Naar Fracassini)

geworden, 'n voortdurend hartstochtelijker dingen naar nieuwe overwinningen en 'n hoogere klasse. Zoolang men die competities en wedstrijden behoudt, zal dat zoó wel blijven, en hoe zal men ze kunnen afschaffen zonder 't spel z'n veerkracht te ontnemen ?... Een moeilijk vraagstuk ! Die 't oplost, verdient een standbeeld.

* * *

De onderwijzer had zeker gezegd, dat de jongens bloemen moesten meebrengen voor de versiering van het H. Hart-beeld in de leszaal.

Want op 'n morgen in Juni zie ik een sjovel-gekleed jochie met 'n handjevol korenbloemen naar school stappen.

'n Paar jongeheertjes komen hem tegen.

— Bah, korenbloemen, die kan ik ook wel gaan plukken in den akker! — spot er een.

Een blos van schaamte kleurt even 't gezichtje van den armen dreumes. Maar hij gaat door met z'n mooie blauwe bloempjes, zeker overtuigd dat zijn meester zoo iets niet zeggen zal en de Goddelijke Meester zeker niet.

Wat kunnen de menschen — ook de kleine al — soms bitter wreed zijn.... VIATOR.

S. LAURENTIUS WORDT OP DEN ROOSTER GELEGD. (Naar Grandi.)

S. LAURENTIUS' LICHAAM WORDT TEN GRAVE GEDRAGEN. (Naar Grandi.)

DE WARE ADEL

Zoò, zoò, zoò!.... en bij elk woord vloog een stuk van den hoed de kamer binnen, en telkens klonk de stem van haar wilden jongen de bedrukt uitziende dame triomfantelijker tegen.

— Richard, bracht zij eindelijk uit, Richard, het is je eénige hoed. Waarvandaan moet....

De knaap stampte zoo hevig met den voet, dat hij haar woorden niet hoorde.

— Liever geèn dan deze hier, en als U geen geld heeft, zullen Bruno en ik wel 'n hoed zien te krijgen. Ik sla 't winkelraam bij Richter in: die heeft hoeden genoeg....

— Dat zul je toch wel netjes laten, zeg ik je, jongen, mengde zich Berthold in 't gesprek, die juist met Ulrich binnenkwam. — Voor zulke streken ben je toch te oud en de Löwenfelds zijn geen dieven.

— Ik ben niet te oud en ik wil 'n hoed hebben, schreeuwde Richard, op Berthold lostrekkend met gebalde vuistjes. Deze greep bei zijn handen vast en liet ze niet meer los, tot Bruno, ter hulp geroepen, tusschenbei kwam en er een echte vechtpartij tusschen de drie broers ontstond.

Tot nu toe had moeder bleek en stom bij 't venster gestaan: zij keerde zich nu om en keek met droevigen blik naar haar jongens. Ulrich merkte het en wilde een eind maken aan de ergernis:

— Stil, riep hij, met doordringende stem. Berthold, je moest je schamen! Bruno, hoe kun je Richard in zijn baldadigheid steunen? Richard, houd op met schreeuwen of je krijgt met mij te doen!

Dit kalm en krachtig optreden bedaarde de bengels: Berthold liet den kleinen Richard los en deze hield op met bijten en krabben: zijn roodgloeiend gezichtje opheffend, zei hij op half smeekenden half uitdagenden toon:

— Beloof je mij een nieuwen hoed, Ulrich?

Deze knikte rustig:

— Je zal er een krijgen. Wees nu kalm, Richard. Zie je niet, hoe je Moeder hebt doen schrikken? In plaats van haar blij te maken met 't goede nieuws, dat je over bent gegaan, maak je nu zoo'n helsch leven. Ga gauw naar haar toe:.... zoo, Moeder, nu heeft u vier zonen, die allemaal zijn overgegaan.

Deze laatste woorden had Ulrich tot Moeder zelf gericht en thans keek hij glimlachend in haar betraande oogen. Een oogenblik klaarden deze op, toen zij het warme hoofdje van Richard liefkoozend in haar handen hield en de andere jongens ieder een woordje van lof en gelukwensch toevoegde. Dan keek zij weer naar Ulrich en riep hem met 'n zachten wenk bij zich:

— Er zijn zooveel rekeningen gekomen, Ulrich, en de lui hebben niet meer zooveel geduld als anders. Ik... ik... De tengere handen grepen krampachtig in elkaar en de uitdrukking van hulpelooze vertwijfeling, waarmee zij Ulrich aankeek, deed den knaap haast schrikken.

— Kan Vader niet....? zei hij vragend.

— Daaraan valt niet te denken, Ulrich: hij wil weg, hij is voor morgen op de jacht genoodigd en wil geld van me hebben.....

Over 't gezicht van Ulrich kwam weer die smartelijke trek, welke 't een veel ouder uitzicht gaf.

— Moeder, Moeder, waar moet dat toch heen? ik zal naar Vader toegaan.

Zij weerhield hem niet als hij wegging, maar zuchtte in zichzelf: Kinderen, arme kinderen, waarvandaan zal hulp voor u opdagen!....

Een luid en vroolijk gefluit klonk uit de kamer, waarvoor Ulrich eerst verschillende seconden met bonzend hart bleef staan wachten, vóor hij den moed had aan te kloppen.

— Binnen! klonk 't welgehumeurd. Zoodra echter de Baron zich omkeerde en zijn zoon ontwaarde, moest hij een licht gevoel van onbehagelijkheid overwinnen, voòr hij op denzelfden jovialen toon verder ging:

— Ah, Ulrich, ben jij 't? Nou, overgegaan zeker? dat weet ik al, jongen; ik feliciteer je, de anderen ook. Jullie zijt beste jongens, allemaal. Ik heb ieder 'n horloge toebedacht: jij krijgt 'n gouden, misschien morgenavond al. 'k Heb nou wat haast, morgen voor de jach genoodigd, reebok schieten. Vandaag nog een klein „spel"... 't wordt heerlijk en 't doet me pleizier dat Breitenfeld aan me gedacht heeft. Men heeft zoo zelden 'n pleziertje in dit nest, waar ik nooit zou wonen als 't niet om jullie moest. Nou, ik moet uit: hou je en groet de anderen van me.

De kleine man, die voortdurend op en neer geloopen had in de kamer, korte zinnetjes uitbrengend, en wel zoo vlug als wilde hij

verhinderen dat Ulrich er iets tusschen kon werpen, ging nu snel naar de deur. Plotseling echter trad Ulrich hem in den weg en sprak:

— Een oogenblik astublieft, Vader. Het is de eèrste vandaag. Wat moet Moeder beginnen: bergen rekeningen komen binnen...

Over het gezicht van den baron vloog als een schaduw van bezorgdheid en onrust, maar ze verdween weer sneller dan ze gekomen was om plaats te maken voor de vroegere uitdrukking van lichtzinnigheid en zorgeloosheid.

— Rekeningen? — jongen, houd toch op met die zwaarklinkende woorden! wees vroolijk, je zijt nog jong en weet nog niet eens wat zulke dingen te beduiden hebben — — wees blij dat vader heel die zorg op zijn schouders neemt. Rekeningen... verschrikkelijk, wat een akelige gedachten. — — Hoe kan ik nu toch geluk hebben op de jacht als je me met zulke zware gedachten komt plagen? *Zeg aan de menschen dat ze moeten wachten tot ik terug kom!*

— Ze wachten niet langer, Vader, sprak Ulrich op nauwelijks hoorbaren toon. De bakker, de slager....,,,

— Wat! met zulke lui kom je me aan boord? riep de baron uit, opstuivend, alhoewel zijn toorn iets gemaakts had, wat zelfs den knaap niet ontging. Lui, wien ik sedert jaren de eer

mijner clanditie gun, zullen me nu komen manen om geld? neen, dat is toch al te bar. Zulk volk, geen uur meer zullen ze die eer genieten, neen, geen uur meer. Zeg aan moeder, dat ze voortaan alles aan een ander adres bestelt — hm, ja dat zal wel het beste zijn.

De baron scheen over dezen inval zeer tevreden te zijn, want een vroolijk deuntje volgde op de laatste woorden, die den uitroep van Ulrich geheel overstemden:

— Bij een ander, Vader? maar bij wien dan? Ik weet niemand meer in de stad bij wien we geen schuld hebben, ik weet er geen, die nog zin heeft ons iets te leveren!...

De jongen sprak deze woorden tegen een leege kamer, want zijn vader had hem lachend toegeknikt en was de kamer uitgegaan. Ulrich zag nu dat zijn beroep op zijn vader vergeefsch was geweest en dat hij zijn moeder op geen enkele wijze meer kon helpen. Een oogenblik leunde de jongen krachteloos tegen de deurpost; hij overzag al de ellende die over het ouderlijk huis was gekomen, en met droefheid dacht hij er aan dat er geen uitkomst in het zicht was, altijd en altijd zou het zoo blijven en nog erger worden.

Opeèns omknelden twee bevende handen zijn gebogen hoofd.

— Ulrich, klonk het naast hem op een ongewoon jubelenden toon: het was zijn moeder. De oude graaf heeft mij geschreven — — Hier lees maar eens! — en de bleeke dame hield een brief omhoog, waaruit meerdere bankbiljetten staken.

— Mijn nood is nu ten einde, Ulrich, ik kan alles betalen! Dank God met mij — ik ben verlost en behoef niet langer het hoofd vol schaamte voor de lui van het dorp te verbergen.

De goede vrouw weende van vreugde.

— Moeder, zei Ulrich, ik begrijp het nog niet goed. Zei U niet altijd dat er van dien harden onvermurwbaren man nooit iets voor ons te wachten was?....

— Ik weet ook niet wat hem zóo heeft veranderd, maar dat hij veranderd is, is zeker. Al het vragen van uw Vader om ons iets te leenen, heeft hij tot nu toe steeds hard en bitter teruggewezen, maar nu — als je den brief leest, zal je zelf ons geluk beseffen.

De knaap las nu langzaam den volgenden brief:

Beste Nicht,

De rots, waarop de graven van Schollenstein hun burcht gebouwd hebben, staat vast als het slot zelf en nog eeuwen zullen beide hun kracht behouden. De ijzeren graaf echter, die daarboven woont, voelt dat het tijd wordt zich te herinneren dat hij zelf slechts uit vleesch en

bloed bestaat en de laatste van zijn stam is.

Sedert jaren woon ik alleen op de rots, maar ik wil niet eenzaam sterven. Een toekomstige erfgenaam moet bij mij zijn. Ik wil hem kiezen uit de bloedverwanten die ik bezit. Hun aantal echter is gering en niemand staat mij meer nabij dan Uw zoons. Doch uw man, den verkwister, den pretmaker, wil ik niet zien. Uw zonen echter wil ik op de proef stellen of er een onder hen is, die waardig is mijn erfgenaam te zijn, en ook voor de anderen zal ik om wille van hun naam iets doen. Stuur mij dus de jongens hierheen — alle vijf. Gelijken zij hun vader, dan zult ge hen spoedig weer terug hebben, want ik ben en blijf een grimmige oude heer, die niet van leegloopers houd en tot in het diepste van hun ziel zie. Alles wat op lichtzinnigheid lijkt is mij een gruwel — en wanneer zij denken mij met vleierij en zichmooi-voordoen te kunnen beetnemen, zullen zij bedrogen uitkomen: zeg dat aan de jongens. De aanspraak, die zij op mij kunnen maken, komt voort uit hun naam en den adel van hun bloed — — Op den Schollenstein kan niemand heerschen die daar niet van oudsher toe bestemd is, gelijk ik zelf. Het is te hopen dat gij, Löwenfelds, tenminste eèn ding onthouden hebt, namelijk uw stamboom rein te houden. Dat alleen is voor mij van belang, baronnes. Dat het kinderen zijn van een burgerlijke moeder, wat geeft mij dat? — hm — — De onkosten, die ge er doòr ondervindt, zal ik u gaarne vergoeden en ge kunt naar welgevallen met mij afrekenen. Neem om te beginnen al vast deze kleine som aan voor de eerste uitrusting van mijn toekomstige erfgenamen.

Met groeten,

Uw Egon Fels tot Schollenstein.

De brief wekte in Ulrich zeer verschillende gevoelens. De toespelingen op zijn vader en diens gedrag deden hem het bloed naar de wangen stijgen en de wijze waarop de graaf de jongens naar zijn slot riep, kwetste hem; maar de vreugde van zijn moeder en het vooruitzicht dat nu weer alle ellende geleden was, deed hem toch al dezen smaad gaarne verdragen.

— Adellijk bloed..., dat heeft hij in ons gevonden! zeide hij ernstig. Liefde verlangt hij niet en die kan ik hem ook niet geven, als hij is zooals het voorkomt uit zijn brief. Voor hem schijnt onze Berthold wel de beste erfgenaam te zijn, Moeder! Zoo kloek idealistisch, als tot heerschen geboren, schoon en trotsch: waarlijk de Schollenstein is gelukkig te prijzen om zijn toekomstigen erfgenaam. Gij echter zult over ons allen staan en gelukkig wezen, Moeder! —

Ulrichs oogen straalden van vreugde terwijl hij sprak; geen oogenblik dacht hij aan zich zelf, hoewel hij toch als de oudste het eerst recht had op de toekomstige erfenis. Zijn moeder dacht er anders over en keek met welgevallen naar haar oudsten zoon, die in alles zulk een schoon voorbeeld van deugd en degelijkheid gaf.

— Berthold? antwoordde zij daarom, als ik de graaf was, ik zou niet lang noodig hebben om te besluiten wie mijn opvolger werd. Zeker, ik zou allen rijkelijk bedeelen, zeer rijkelijk zelfs, maar de keuze voor een opvolger was spoedig gemaakt, Ulrich! Dat is echter het werk van de toekomst, help mij nu maar gauw de menschen te betalen, want ik wil het vandaag nog doen.

Zij moesten alles afdoen voòr de baron thuis kwam, want anders ging er geen cent meer uit huis, daar hij dat als verkwistende uitgaven zou beschouwen. In Wolkenhayn herinnerde men zich nog jaren lang dezen merkwaardigen dag, toen met veel jubel de jongens de vreugdeboodschap brachten dat ze vandaar vertrokken en de Löwenfelds — wat nog meer opzienbarend was — al hun kleine schulden betaalden.

En toen het einde van den bewogen dag gekomen was, stond Berthold Löwenfeld op de kamer, die hij met Ulrich bewoonde, voòr het venster in de donkere ruimte naar buiten te staren.

— Wat een geluk toch voor Ulrich de oudste te zijn, mompelde hij. Hij komt het eerst in aanmerking, hij is van eenieders achting verzekerd. Doch neen, daarover schrijft hij niets, de oude man; voor hem zijn allen gelijk. En daarom, kan ik niet even goed de erfgenaam zijn als Ulrich? Hij verlangt er slechts naar, moeder uit de zorgen te helpen en ik, ik heb grootere idealen: ik wil heerschen! Oh! mocht ik toch heerscher worden, rijk zijn, want rijkdom geeft macht. Hoe glanzend zou mijn leven zijn, hou zou ik kunnen genieten, terwijl ik nu zooveel moet ontberen. Ik ben schoon, zeggen de menschen, misschien omdat ik anders ben dan mijn broers; wie weet, valt het oog van den ouden man ook niet op mij. Mijn vader houdt meer van mij dan van alle andere: waarom zou mij dat ook niet bij den graaf gelukken? Ik wil zijn gunst zien te verwerven, hem dienen, zijn kleine lastigheden verdragen, dat is geen onrecht tegenover mijn broers. Zullen de anderen echter ook niet hun best doen om in de gunst komen?... Voor Ulrich behoef ik niet bang te zijn, die zal niets bizonders doen, en de overigen? och, de een is veel te jong, de ander te dom om daar iets mee te kunnen winnen. Neen, ik behoef slechts mijn

hoedanigheden te gebruiken, te strijden en te zegepralen....

* *
*

Het was maar gelukkig, dat de stille bleeke vrouw van Löwenfeld nooit iets vernam van al de streken die onderweg door hare jongens werden uitgehaald. Vooral Bruno en Richard gaven heel wat werk aan hun broers. In het rijtuig, dat hen naar het station moest brengen, haalden zij allerlei kattekwaad uit, en op het station begon het lieve leventje pas voor goed.

Richard knoopte al dadelijk intieme vriendschap aan met den stoker van de locomotief en wilde absoluut met hem op den wagen reizen. Het kostte veel moeite, voòr ze hem eindelijk in de coupé hadden, maar ook daar was hij niet rustig. Al spoedig was hij bezig met een handvat dat tegen de zoldering van de coupé was aangebracht, waar hij tenslotte aan ging hangen om gymnastiek te maken. Het gevolg was dat de trein langzaam zachter begon te loopen en eindelijk geheel stil stond tot groote ontsteltenis van de reizigers. Toen men den kleinen boosdoener ontdekt had, lachte hij maar, ondanks alle scheldwoorden die hij te hooren kreeg.

Natuurlijk probeerden Richard en Bruno nog verschillende malen zulke streken te herhalen, totdat Ulrich hen eindelijk dreigde op 'n toon, dien hij zelden maar ook nooit tevergeefs aansloeg, hun de handen op den rug te zullen vastbinden als ze niet stil waren.

Bij 't volgend station waren de twee guiten in eens verdwenen en moesten uit de hooge zitplaatsen van een remmer gehaald worden, waar zij zich beter op hun gemak voelden dan op de kussens van hun 2e klas coupé. Voor hun zakgeld kochten ze allerlei lekkernijen en ook sigaren, die ze hier of daar stiekem oprookten. Ze kwamen daardoor onder een soort bedwelming, die hen stiller maakte.

Eindelijk kwam de hooge top van den Schollenstein in 't zicht en alle jongens ook de twee kleinste, vlogen voor de raampjes van de coupé.

— Kijk 'ns, Berthold, wat een fijn rijtuig! riep Richard, toen ze het eindstation binnenstoomden. Er voòr stond namelijk een prachtig tweespan met vier open plaatsen.

Toen de trein stilhield en *'n gegalonneerde knecht eerbiedig buigend op de jongens toetrad, om hun mee te deelen dat 't wachtend rijtuig voor hen was en de Graaf hen op zijn kasteel wachtte*, was Richard haast buiten zichzelf van van pret: hij liep met Bruno en Werner vooruit, terwijl Ulrich en Berthold volgden.

In snellen draf voer de landauer door het lachend landschap. In Bertholds hart ontwaakten weer de eerzuchtige begeerten en plannen: o, kon hij toch eenmaal heer en meester zijn van deze heerlijke streek! 't Was me toch heel wat anders zoo door twee paarden getrokken achterover te liggen in de kussens, dan in halfversleten pakje en met 'n kapotte pet op te voet door de straten van Wolkenhayn te trekken.

Ulrich integendeel zat stil, haast treurig te kijken. Hij dacht aan moeder thuis: hij zag ze bleek en stil in het leege huis, haar wilde jongens missend; en 't hart deed hem pijn bij die voorstelling.

— Ik wou dat ik den Graaf bewegen kon om moeder ook hier te laten komen, dacht Ulrich. Ze zou hier zoo gelukkig zijn bij ons, zonder al die tobbende zorgen om het dagelijksch brood: ze zou frisscher en gezonder worden dan zij ooit is geweest. — Bij deze gedachte verhelderden zijn oogen en hij voelde weer levenslust in zijn hart opkomen.

— Hoe kostelijk is 't hier, hè Berthold! wendde hij zich tot zijn broer, die stil en star voòr zich uit zat te kijken en aan 't gesprek van de kleineren geen deel nam. — Dit lijkt wel het park te zijn van het kasteel, zei hij toen een oud ijzeren hek voor het rijtuig ontsloten werd en zij een lange schaduwrijke allee inreden.

Dan rees langzaam het oude slot met zijn breede terrassen en hoogen grijzen gevel voòr

hen op. Ze kwamen allen onder den indruk van het machtige gebouw. Zelfs de wilde Richard.

— Nou, Frans, jullie kasteel is groot, hoor! zeide hij tot den knecht die hem juist uit het rijtuig had geheven. Het ziet zoo zwart en dreigend uit... Ik geloof dat alle huizen van Wolkenhayn op elkaar gezet niet zoo groot zouden zijn als jullie kasteel.

Spoedig echter schudde hij dezen overweldigenden indruk van zich af en kletterde de steenen trappen op, zoodat eenige oogenblikken later zijn vroolijke stappen in de breede voorhal weerklonken.

— Waar is onze oom de Graaf? riep hij trappelend van ongeduld.

(Wordt vervolgd.)

EEN GOED BAANTJE.

(Vrij naar JEAN DES TOURELLES)

Zeg! — Jan!

— Nou?

— Die jongen van Robert...!

— Nu .... wat is daarmee?

— Die is priester geworden .....

— Hé!

— Hij heeft zelfs een baard.....

— Kijk!... dus hij is anders als de andere pastoors?.....

— De vrouw van Bastien is familie van hem.

— Ja, zijn vader en die van Robert waren broers.....

— Zij vertelde mij dat hij naar Indië gaat...

— Naar Indië?!!...

* * *

De ontroering of beter de verbazing van vader Jan Lavartu, toen hij dit hoorde, was van zulk een aard, dat hij 'n oogenblik ophield met het zwavelen van z'n wijnstok... Terwijl hij zich met moeite uit z'n gebogen houding oprichtte, hield hij z'n hand boven z'n wenkbrauwen om z'n buurvrouw, de vrouw van Jean-Pierre, en tevens een echte kletskous, eens goed aan te kijken, of zij hem misschien niet voor het lapje hield. Wat hij zag, stelde hem ten volle gerust. In plaats van daar opgesteld te staan, met de handen in haar heupen, neus in den wind en spottenden mond, zooals haar houding gewoonlijk was als zij haar leugentjes rondbazuinde, werkte de vrouw van Jean-Pierre heel rustig door, zooals dat doet iedere eerzame wijngaardenierster die er niet aan denkt haar evenaaste voor den gek te houden.

— Welnu...? zei vader Lavartu om het gesprek door te zetten.

— Wat?

— Komt hij niet meer hier in het dorp?

— Wie?

— Wel, die jongen van Robert?

— Zeker... want a.s. Zondag zal hij hier zijn Eerste H. Mis opdragen...

— En.... wat zei-je ook alweer dat-ie had?

— Wat?....

— Een baard?...

— Ja, dat zul-je wel zien!

* * *

Als men weet, dat deze samenspraak slechts een verkleinde uitgaaf was van een ontelbaar andere dito's die reeds gehouden waren in de wijngaarden en langs de wegen van Jabotière, dan zal men gemakkelijk begrijpen dat de dorpskerk den volgenden zondag te klein was om voor de laatste maal te zien den jongen van Robert, die priester was gewijd en daarenboven nog een baard droeg....

Deze fijne en gitzwarte baard had het bleeke en wilskrachtige gelaat van den jongen missionaris nog mannelijker en flinker gemaakt.

Rechtop aan het altaar... het oog voortdurend gericht naar het Tabernakel, zong hij zijn Eerste Mis, zonder dat z'n stem trilde.

Die jonge man daar, men voelde het, zou voor niemand wijken..., dan voor God. En het was waar, van de gemoederen der aanwezigen maakte zich een ontroering meester waartegen men niets kon doen.

Kortom, deze jonge priester was niet alleen het kind van dien braven wijngaardenier, en van die goede wijngaardenierster, die dicht bij het altaar knielden en stil weenden bij de gedachte dat zij nooit meer zouden terugzien hun dierbaren missionaris; — maar iedereen in de parochie had hem zien groot worden. Al de vrouwen hadden hem als klein kind op den arm gedragen. Al de mannen hadden hem om de beurt, bij zijn vertrek naar het Missiehuis

naar het station gereden. Men hield van hem, en men was fier op hem....

Maar, en dat was wel het mooiste, men kon maar niet begrijpen, in het geheel niet begrijpen, waarom hij niet rustig ergens als pastoor met z'n ouders ging wonen, inplaats van zoover weg te gaan....

* * *

De Missionaris beproefde dit uit te leggen, toen hij na het Evangelie den preekstoel beklom. Waarlijk!... hij sprak mooi en welsprekend in al z'n eenvoud tot z'n dorpsgenooten vóór z'n vertrek.

Reeds lang bekend met het inwendige lijden van z'n ouden pastoor, had hij tot zich zelf gezegd: „Als ik ze nu eens kon overtuigen dat men nog iets anders kan beminnen dan geld en goed....” En toen, zijn hart openleggend als een open boek, sprak hij over die ongeloovige landen, waar hij het evangelie ging verkondigen; hij schilderde de moeilijkheden en het lijden van allerlei soort dat hij tegemoet ging, den strijd dien hij zou te voeren hebben tegen de halstarrigen die hij wilde redden en die hem wellicht zouden dooden... Wat een leven!... Alleen!... Duizenden mijlen van zijn land en van zijn dorp!... Honderden kilometers van een Europeaan verwijderd!.... Meer verloren in de onmetelijkheid van die woestenij dan een schipbreukeling op den grooten oceaan!....

In alles zonder menschelijke hulp, genoodzaakt zich maanden lang te verbergen, gevaarloopend, ieder oogenblik ontdekt te worden en een vervolging te ontketenen tegen de kinderen van zijn geloof.. niets anders hebbende tot steun dan de gedachte te arbeiden, te zwoegen voor den goeden God.

* * *

— Hé daar!... Vrouw Jean-Pierre?...

Vader Lavartu riep bij het uitgaan der Kerk zijn helpster van den vorigen avond.

— Wat is er?... vroeg zij, terwijl zij haast had om het eten voor haar man te gaan klaar maken.

— Zeg! ondervroeg de wijngaardenier, jij bent nogal goed op de hoogte... Hij zal wel grof betaald worden, hé?...... om zoover weg te gaan?....

JOH. M. v. E., M. S. C.

ONZE VRAGENBUS

Soms komen van die eigenaardige vragen in, waarvan je heusch niet weet of ze ernstig bedoeld zijn of enkel als grapje moeten dienen. Daar is me tenslotte ook weinig aan gelegen, als er op zoo'n vraag maar iets verstandigs is te antwoorden.

Neem bijv. de volgende:

«*Naar ik wel eens van den preekstoel vernomen heb, bezit de duivel na zijn val nog een groote macht op de wereld. Nu wilde ik wel 'ns weten of de duivel bij machte is om bijv. een storing in het electrisch licht te veroorzaken en daardoor het gezellig samenzijn in den familiekring te verstoren en de menschen op straat of naar andere minder gunstige plaatsen te jagen?*»

Als de vraag ernstig is, zal ze wel volgenderwijs zijn opgekomen: eenige personen zaten gezellig bij elkaar, 't electrisch licht ging uit, buiten en elders bleef 't aan, een of ander stelde de vraag: „zou de duivel dat niet hebben gedaan om ons op straat te jagen?”... Men kwam hierover niet tot eenheid: en mijn vragensteller besloot om 't maar 'ns aan Philaleeth te vragen.

Zooals U terecht van den preekstoel vernomen heeft, bezit de duivel een groote macht op de wereld. Met Gods toelating kan hij door inwerking op de stof en het lichaam den mensch kwellen en bekoren, nadeel berokkenen in 't tijdelijke en ook in 't geestelijke als de mensch zich door zijn ingevingen laat verleiden. Wat 't kunnen betreft, bovengenoemd feit gaat zeker de macht van den duivel niet te boven: hij heeft wel sterker staaltjes van zijn macht gegeven.

Of de duivel zich echter makkelijk met zulke materieele bezigheden inlaat, is 'n àndere vraag: hij heeft meestal meer rechtstreeksche en afdoende middelen bij de hand om de menschen tot kwaad te brengen. In tijd van nood en bij gebrek aan beter zal hij evenwel ook voor zulke middeltjes niet terugschrikken.

Men moet over 't algemeen niet te gauw zijn met zulke stoffelijke gebeurtenissen aan rechtstreeksch ingrijpen van den boozen geest toe te schrijven: dat is een soort bijgeloof, getuigt van weinig wetenschappelijke ontwikkeling, brengt ons H. Geloof bij andersdenkenden in miscrediet en maakt het leven onrustig en zenuwachtig.

«In een R. K. Blad heb ik eens gelezen dat het mogelijk is dat de theorieën van het socialisme eens werkelijkheid worden. Nu wenschte ik U Eerw. te vragen, hoe dit te rijmen is met de tallooze waarschuwingen op kansel en in pers tegen het socialisme.»

De waarschuwingen op den kansel en in de pers tegen het socialisme zijn vooral gericht tegen de *godsdienstige en zedelijke* gevaren, die het socialisme aankleven: de groote grief, die wij Katholieken er tegen hebben is dat 't de *geestelijke belangen geheel voorbij ziet* om *enkel voor stoffelijke* te ijveren. In zijn wetenschappelijken opzet (Marxisme) is 't zelfs geheel *goddeloos* en *materialistisch:* wijl dit echter in den tegenwoordigen tijd erg *verouderd* klinkt, trachten de socialisten dezen kant van hun systeem dikwijls onder wat vaag-godsdienstig getheoretiseer te vermoffelen. Hoe 't zij, de scherp-omschreven Katholieke waarheid is met het echte socialisme absoluut onvereenigbaar: wie Katholiek is, is geen echt socialist; wie socialist is, kan geen echt Katholiek wezen.

Wat nu de *sociale en economische* theorieën van het sócialisme betreft, deze zijn zeker *eenzijdig* en daardoor in haar algemeenheid onjuist. Dat zij echter ook ware stellingen bevatten, blijkt o. a. hieruit, dat onze Christelijke sociale voormannen op sociaal-economisch gebied vaak dezelfde practische eischen en idealen voorstaan als de socialisten. En in dezen zin zal uw R. K. blad wel bedoeld hebben zijn gezegde, dat het socialisme wel eens (voor 'n deel althans) werkelijkheid zou kunnen worden. Voor 'n deel, zeggen we, want de hoofdstelling bijv. van 't socialisme: „afschaffing van *allen* privaat-eigendom van productieve goederen," zal 't wel nooit tot verwezenlijking brengen.

«Ik meen eens gelezen te hebben, dat een zekere Jan Hus door de Kahtolieken verbrand werd. Was dit geoorloofd en geschiedde dit op last van den Paus van Rome?»

We kunnen uiteraard op de geschiedkundige kwestie hier niet diep ingaan. Jan Hus, een R. K. Priester, in 1369 in Z. Bohemen geboren, werd later een verwoed aanhanger van den ketter Wicleff; hij weigerde te Constanz vóor Koning Sigismond en de Kerkelijke Overheid zijn valsche stellingen te herroepen en werd toen als „halsstarrig en onverbeterlijk ketter" van al zijn waardigheden vervallen verklaard en aan den *wereldlijken arm* overgeleverd. Terstond werd hij nu voór de Domkerk op den brandstapel ter dood gebracht (1415). Zijn overigens rein en rechtschapen leven maakt zijn veroordeeling en dood nog tragischer.

Van 'n rechtstreeksche tusschenkomst van den *Paus* is bij deze terechtstelling geen sprake: ze geschiedde door de plaatselijke machthebbers van de stad Constanz. Om over dit soort „terechtstellingen wegens ketterij" juist te oordeelen, moet men rekening houden met het *staatsgevaarlijke* dat in de 15 en 16 eeuw in ketters gezien werd en met de *ruwere zeden* die in dien tijd nog heerschten als 't ging over „straffen" en „onschadelijk maken".

PHILALEETH.

„MIJN KLEIN GEHEIM".

Dit boekje van 48 bladzijden, naar het Duitsch van Karg door Pater Marcus van Vortum, Capucijn, in het Hollandsch bewerkt, bevat een heerlijke gedachte, die de schr. een „klein Geheim" noemt. We mogen dit geheim wel verklappen: het is niets anders dan de omgang met O L. Heer, door een of ander schietgebed of spreuk voortdurend onderhouden. De gedachte kan oud zijn, hare inkleeding is nieuw en frisch. Ik kan me geen lezer denken, die met de aandachtige lezing van dit boekje niet zijn voordeel zal doen. —

Verkrijgbaar bij den Uitgever: N. V. Boekdrukkerij „Helmond" te Helmond en in den Boekhandel (*niet* in het Missiehuis).

NIHIL OBSTAT. Fr. T. SMITS, O. F. M., Libr. Cens. Neomagi, die 21 Julii 1926.

EVULGETUR. J. POMPEN, Vic. Gen. Busc. Buscoduci, die 22 Julii 1926.

1 SEPTEMBER 1926 No. 9 44ste JAARGANG

ANNALEN
VAN
O. L. VROUW v. H. HART
UITGAVE MISSIEHUIS TILBURG

BIJ ST. FRANCISCUS' EEUWFEEST.

Vervolg en slot.

Die innerlijke beschaving, waardoor Franciscus was als een lustige leeuwerik, die zich in nederig gewaad vroolijk zingend ten hemel verheft, zouden we kunnen ontleden in drie elementen: inwendige vrijheid, karaktersterkte en zielevreugde. Ofschoon ieder mensch er op uit is, zich deze eigenschappen eigen te maken, worden ze door velen niet bereikt, omdat zij langs verkeerde wegen gaan of er een onjuiste opvatting over hebben. Zoo is b.v. ***inwendige vrijheid*** niet het los-zijn van alle gezag, van alle wetten. Dat is een vrijheid die de toerist bezingt, wanneer hij zonder gids door het gevaarlijke hoogland dwaalt. Dat is voedsel geven aan onze bedorven natuur, welke ons ten slotte zal meesleepen, waarheen ze wil.

Neen, inwendige vrijheid.... zich losgemaakt hebben van al wat ons naar omlaag trekt en zich hechten aan hetgeen naar omhoog voert, dat is souverein heerschen over al de bewegingen der natuur; dat is allen verkeerden hartstocht afschudden om het zoete juk en den lichten last van Christus te dragen, welke St. Bernardus zoo schoon de vleugels noemt, welke een vogel dragen in plaats van drukken; dat is harmonie brengen tusschen alle vermogens, zoodat we niet de slaaf zijn der kwade neigingen, welke ons het geluk en den vrede ontnemen.

Deze vrijheid, welke Franciscus niet zonder strijd in zoo hooge mate had verkregen, gaf hem ook een ongeëvenaarde ***sterkte van karakter.*** Vanaf de hoogte, waarop hij stond, niet door nevelen van kwade hartstochten omduisterd, overschouwde hij in volle klaarheid het grootste ideaal en het hoogste genot dat een mensch bereiken kan: de navolging van Christus. Principieel als Christus, Die slechts de werken deed van Zijn Vader, Die Hem gezonden had, niet meer en niet minder, drukte Franciscus de voetstappen van zijn geliefden Meester. Doen wat God wil, wat de menschen er ook van zeggen: dàt was voor Franciscus de ééne groote zaak, welke hem onverbiddelijk maakte tegenover alles wat hiermee maar eenigszins in strijd was. Dat deed hem de melaatschen verzorgen en hun bedorven ledematen kussen, dat deed hem als een bedelaar langs de straten van Assisië gaan, waar hij weleer doorheen reed, hoog te paard gezeten aan het hoofd van den vriendenstoet; dat deed hem aan de rijke huizen van zijn vroegere vrienden bedelen om een weinig olie voor de Godslamp van het kerkje van San Damiano.

Nu begrijpen wij ook zijn ***zielevreugde,*** waardoor zijn leven een glimlach legde over de aarde. Altijd was het morgen, altijd was het zonnig in Franciscus' leven omdat hij zich wist den vriend van God, den Ridder Gods, onder Wiens vaandel hij streed. Is er een edeler zaak denkbaar?

Onze tijd is allerarmst aan ware vreugde. Al het vermaak en al het comfort, dat het moderne leven biedt, is niet in staat om dat gemis aan vreugde te vergoeden.

Versta het goed: Franciscus is de laatste, om als een akelig pessimist, steeds in kerkhof-stemming door het leven te gaan. Menschen die het goede niet vermogen te zien in de wereld, hebben evenveel kijk op 't leven als een stedeling op het weer of een baby op een kruiswoord-puzzle. Neen. Franciscus had te zeer oog voor de natuur, voor kunst en poëzie — wat hij zag als een afstraling van de oneindige Schoonheid van God — om het natuurlijk-goede, reine en edele waarin de mensch zijn vreugde vindt, te verwerpen en te verachten. Maar fel teekende hij protest aan tegen de excessen, tegen het „dàt allèèn en anders niets", tegen hen die beweren dat buiten dit geen vreugde kan gevonden worden. Want immer

blijft het waar, dat elke mensch in zich zelf de grootste bron bezit van de ware vreugde. Verklaar ons, als dit niet zoo is, hoe een arme gelukkiger kan zijn dan een rijke, hoe een mensch die alle vermakelijkheden afloopt, ten slotte onvoldaan blijft. Is het niet omdat we overal ons zelf meedragen; omdat onze inwendige vijand nog niet voldoende is gekortwiekt en zoo voortdurend met zijn vleugels pijnlijk schaaft tegen de wanden onzer ziel?

Dien vijand te verpletteren, zoodat zijn ziel altijd in vrede was en zich bewust van haar superioriteit over het lagere en haar innige vriendschap met God, — dàt is de kunst die Franciscus verstond en dit is ook het geheim van zijn onder alle omstandigheden blijvende vreugde.

Het is waar dat Franciscus' karakter van nature den blijden kant uitging, zijn bewegelijke en fonkelende oogen, zijn bevallige en opgewekte manieren, zijn levenslust die we opmerken in de jaren zijner jeugd, verraden dit. Maar is het ook niet eveneens waar, dat dit soort karakter bij het minste of geringste verdrietig wordt en treurig? Hoe is het dan mogelijk dat Franciscus, zelfs onder het felste lijden, kon blijven broeder „Immer-froh"? — Het komt, wij herhalen het, hiervandaan dat zijn vreugdebronnen dieper zijn, overvloediger en weldadiger ook, dan die der natuur. Het besef, dat hij door God met een oneindige liefde bemind wordt, en dat God, door Zijn allerbitterst lijden op Calvarië, hem een gelukkige eeuwigheid heeft bereid, dàt stemt Franciscus blijde en alle lijden deert hem niet.

Hoort, hoe kernachtig hij het zelf zegt: Nadat hij zijn broeders heeft aangespoord om te volharden in hun leven van armoede, gehoorzaamheid en reinheid, wijst hij hen, om hen te versterken, op de kortheid van het aardsche leven en de overweldigende grootheid van het eeuwige: O, allerliefste broeders en in eeuwigheid gezegende kinderen! Hoort mij, hoort de stem uws vaders: groote dingen hebben wij beloofd, grootere zijn ons beloofd: onderhouden wij gene en verlangen wij naar 't beloofde; het genoegen is kort, de pijn eeuwig; het lijden is klein, de glorie oneindig; van alles ontvangen wij vergelding."

Kon Franciscus wel korter aangeven dat hij al het aardsche beschouwde in het blijde licht der eeuwigheid?....

Tot slot wil ik u het onderhoud verhalen tusschen Franciscus en broeder Leo over de ware vreugde. Waarlijk, men moet een heilige zijn als Franciscus, om te ervaren dat in het dienen van- en het lijden voor God de ware vreugde bestaat.

Op zekeren winterdag kwam de heilige Franciscus van Perugia naar Sinte Maria ter Engelen. En met hem kwam broeder Leo, een zijner intiemste gezellen, en ze hadden veel te lijden van de koude, die zeer scherp was. Toen riep de H. Franciscus broeder Leo, die een weinig voor hem uitliep en zeide: „O broeder Leo, al geven de Minderbroeders ook een schoon voorbeeld van heiligheid en deugd en van goeden levenswandel, toch moet ge het opteekenen, dat wil zeggen, ge moet goed onthouden dat dáárin de volkomene vreugde niet bestaat."

En als hij een poosje geloopen had, riep hij hem ten tweede male en sprak: „O broeder Leo, al maakte een Minderbroeder de blinden weer ziende en de kreupelen recht, al dreef hij de duivelen uit, al deed hij de dooven weer hooren, lammen gaan en stommen spreken; ja, wat nog meer is, al wekte hij een doode van vier dagen op, schrijf, dat dààrin de volkomene vreugde niet bestaat," En opnieuw riep hij uit: „O broeder Leo, al kende een Minderbroeder ook de talen van alle volken en alle wetenschappen en boeken, al kon hij voorzeggingen doen en zien in de toekomst, ja zelfs in het geweten van anderen, schrijf, dat dáár de volkomen vreugde niet is".

En terwijl ze nog voortgingen, hernam hij weer: „O broeder Leo, liefelijk schaapje van God, al sprak een Minderbroeder de taal der engelen en al kon hij zóó mooi preeken, dat hij alle ongeloovigen tot het geloof bekeerde, schrijf, dat dààrin de volkomene vreugde niet bestaat."

En zoo sprak hij door gedurende wel twee mijlen loopens. Toen zei broeder Leo, over dit alles ten zeerste verwonderd: „Vader, in naam van God bid ik u, zeg me toch, wààr is dan de volkomen vreugde?" En de heilige antwoordde: „Wanneer we bij Maria ter Engelen aankomen doorweekt van den regen en verstijfd van kou, met slijk overdekt en gekweld door den honger en we kloppen dan aan de poort van het klooster en de portier komt driftig toegeloopen, zeggende: Wie zijt ge? en als wij dan zeggen we zijn twee uwer broeders! en hij antwoordt: Ge zijt twee landloopers, die overal rondloopt en den armen hun aalmoezen ontsteelt! en als hij dan niet opendoet, maar ons buiten laat staan in de sneeuw en den regen, in koude en honger tot diep in den nacht; als we dan zooveel onrecht en zooveel versmading zonder ontroering en zonder klagen geduldig weten te lijden en daarbij nederig en vol liefde denken, dat die portier ons nu eens werkelijk kent en dat het God is, Die hem zoo deed spreken: o broeder Leo, schrijf het op, dààr hebt ge de volkomen vreugde. En als we dan blijven

kloppen en de portier komt naar buiten geloopen driftig als tegen ontijdige gasten en hij slaat ons ruw in het gezicht en hij schreeuwt ons toe: Pakt u weg, ellendige boeven, gaat naar het gasthuis! wat meent ge wel? hier zult ge geen stukje brood eten! En wanneer we dit alles geduldig verdragen en met liefde dat onrecht aannemen uit geheel ons hart, o broeder Leo, schrijf het op, dààr is de volkomen vreugde. En als we op deze wijze mishandeld, van kou en van honger en omdat het nacht begint te worden, opnieuw weer kloppen en roepen en onder tranen smeeken, dat ons zal worden opengedaan, maar die portier schreeuwt ons woedend toe: Dat zijn me toch brutale en onbeschofte lieden! Ik zal ze wel stil krijgen! En hij komt dan naar buiten met een knoestigen stok en hij grijpt ons bij onze kap en hij smijt ons op den grond in het slijk en de sneeuw en slaat ons zoo met dien stok, dat we met wonden zijn overdekt: — wanneer we al die pijn, al dat onrecht en al die slagen in blijdschap verduren, overdenkende, dat we de pijnen van den gezegenden Christus met groot geduld moeten dragen en lijden, o broeder Leo, van alle genaden des heiligen Geestes, welke Christus aan zijn vrienden gaf en nog geeft, is deze de allerhoogste: zich zelf te overwinnen en volgaarne om Christus en uit liefde tot God smaad te verduren. Want in al die wonderbare dingen, waarover we spraken, kunnen wij niet roemen, want ze zijn niet van ons maar van God: wat immers hebt ge, dat ge niet ontvangen hebt? en als ge het ontvangen hebt, wat kunt ge dan roemen, alsof ge het niet ontvangen hadt? (1 Cor. 4. 7.). Doch in het kruis der kwellingen, der beproeving kunnen we roemen, want dàt is van ons. Daarom zei ook de Apostel: „Verre zij het van mij te roemen dan in het kruis des Heeren!" (Gal. 6. 14.).

FR. A. VAN SCH., O. F. M., te Weert.

STEMMEN UIT DRIEHUIS

III. VAN DEN REGEN IN DEN DRUP.

Met een kleine variant op de gewone beteekenis van deze spreuk, kunnen wij zeggen, dat we met onze kapel-actie van den regen in den drup zijn geraakt. Hoe het ons verging sinds onzen eersten oproep om steun voor de te bouwen kapel onzer Apost. School te Driehuis?

Aanvankelijk hadden we heusch geen klagen. 't Ging heel, heel goed. 't Was een flinke malsche regen op den dorren bodem van onze hopeloos leege geldkas. Daarna werd het veel minder, en we moesten in het Augustusnummer dezer Annalen onzen oproep heel bescheiden maar dringend herhalen. Want het *twintigste* gedeelte van het noodige kapitaal was nog maar bijeen. We wachtten, wachtten, en.... er kwamen een paar kleine regenbuitjes, die nu en dan even bleven nadruppelen. Anders niet. Dus van den regen in den drup. Augustus stond derhalve wel een beetje in het teeken der droogte.

Te verwonderen is dat niet. 't Is de maand der vacanties. Veel menschen zijn uit, en vacantie houden kost geld. Vele anderen die thuis zijn, hebben het hoofd vol zorgen en staan toch voor allerlei onkosten en uitgaven, waarvoor de studeerende jeugd het leeuwenaandeel opeischt.

Anders staat het met de actie onzer studenten. Die hebben zeker een bijzonder pluimpje verdiend. Met de hun eigen geestdrift hebben zij een deel van hun vacantie willen opofferen om steentjes aan te werven voor hùn kapel, en hun makkers uit Tilburg's Missiehuis stonden hun daarbij trouw ter zijde. Met fraaie inteekenlijsten, waarop het plan der nieuwe kapel, trokken zij er op uit om bij familie en kennissen giften in te zamelen. En het resultaat was werkelijk verblijdend.

Aan allen die hun bijdrage zonden, hetzij rechtstreeks, hetzij door onze studenten, onzen oprechten dank. In onze dagelijksche gebeden zullen wij Gods rijksten zegen over hen afsmeeken.

Intusschen is de vacantie ten einde, en hebben de studenten hun actie moeten staken. Toch zou dit mooie werk moeten voortgezet worden. Welke edelmoedige zielen willen zich daarmee belasten? Wij zijn nog ruim van inteekenlijsten voorzien, en zullen ze op aanvraag gaarne overzenden. Ter eeuwige gedachtenis aan de stichters der nieuwe kapel zullen deze lijsten onder het hoogaltaar worden ingemetseld en een herinneringsteeken op de plaats worden aangebracht om alle tegenwoordige en toekomstige bewoners van het Missiehuis tot dankbaarheid aan te sporen.

Wij zijn zoo vrij de nieuwe kapel van Driehuis nogmaals dringend in aller liefdadigheid aan te bevelen.

Adres: Missiehuis, Bredasche Weg, Tilburg of Missiehuis, Driehuis, Post Santpoort, N. H.

AARTSBROEDERSCHAP VAN O.L. VROUW VAN HET H. HART

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Celebes, Philippijnen, Brazilië, Rabaul, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Coquilhatville. — 15 Geestelijke gunsten. — 7 Tijdelijke gunsten. — 1 Novenen. — 9 Zieken. — 24 Families. — 29 Huisgezinnen. — 57 Kinderen. — 11 Roepingen. 2 Examens. — 3 Kloostergemeenten. — 4 Parochies. — 3 Goede werken. — 33 Bekeeringen. — 6 Zalig stervensuur. — 24 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledene.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bijzondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van *Maria Geboorte* (8 September), onder de gewone voorwaarden.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 21 en eindigt op 29 Sept.
ALGEMEENE INTENTIE: DE KATHOLIEKE KERK IN MEXICO.

De lezers weten, welk een zwaren strijd de Katholieke Kerk in de Zuid Amerikaansche republiek Mexico dezen laatsten tijd te doorstaan heeft.

Het bestaan van de H. Kerk, onze Moeder, is natuurlijk van deze felle vervolging niet afhankelijk: de Kerk als stichting van Christus is onvergankelijk.

Plaatselijk echter en tijdelijk kan de Kerk veel schade lijden zoowel in haar inrichting als in haar leden. Een vervolging, een berooving, een knechting, zooals ze thans in Mexico ondergaat, kan haar ledental sterk verminderen, haar hiërarchie ontwrichten, haar priesterschap dunnen, de opleiding van nieuwe priesters belemmeren, de zielzorg ten zeerste bemoeilijken, en daardoor, wat 't ergste is, de heiliging der zielen in den weg staan. Zulk een vervolging, manmoedig en christelijk doorstaan, kan echter ook de katholieke bevolking zuiveren, sterken in 't geloof, strijdbaar en edelmoedig maken voor God en godsdienst.

Bidden wij, dat dit laatste vooral in Mexico het geval moge wezen, zoolang deze wreede en onrechtvaardige vervolging voortduurt; en bidden wij ook — wijl ze ten slotte toch een kwaad is en een gevaar — voor hare spoedige beëindiging.

Maria, die de Hulp de christenen is, zal onze gebeden gaarne aan Jezus' Harte aanbevelen en ze met haar machtig moederlijk gebed ondersteunen.

Mededeelingen aangaande de Godsvrucht.

Zoo de ouden zongen, zoo piepen de jongen. Volgens dit spreekwoord, dat ook op geestelijk gebied geldt, zullen de leden der verschillende kloosterorden en Congregaties zich ook verschillend voordoen, omdat er in werkelijkheid, behalve de vele punten van overeenkomst, in den geest en de oefeningen der instituten groot verschil bestaat.

Vanzelf sprekend dan ook is 't dat men in de missies van de Kei-eilanden en op Celebes de godsvrucht vindt van O. L. Vrouw van het H. Hart. Beide missies worden bediend door de missionarissen van het H. Hart, wier Stichter de grondlegger is van deze Mariadevotie. Zijn zonen trokken uit naar Indië, maar zij gingen als vereerders van O. L. Vrouw v. h. H. Hart en waren er zóó missionaris. Wat zij er doen konden, om die Mariagodsvrucht bij de nieuwbekeerden ingang te doen vinden werd niet achterwege gelaten.

In Werlilier (Klein-Kei) werd 't kerkje van deze bijstatie toegewijd aan O. L. Vrouw van het H. Hart en zelfs werd het langzamerhand een kleine bedevaartsplaats. In de Meimaand kwamen processies vanuit Namar en Gelaniet, Satheën, Langgoer, om Maria's macht van voorspraak op 't H. Hart in te roepen. Dat is voor de Keieezen wel dè beteekenis van de godsvrucht Onder leiding van hun pastoor, komen dan de menschen zingend of biddend naar Werlilier. Daar gaan velen te Communie, houdt de Pastoor een predicatie en zij zelf een feestdans. Soms 't nuttige met 't aangename verbindend, een feestmaal.

Hierboven ziet U het beeld van Werlilier, terwijl twee Kaja-kaja kinderen, die in Langgoer op school zijn bij de Zusters, er vóór liggen te bidden, misschien voor haar Ouders of familie op Nieuw Guinea.

Met den steun van vurige Mariakinderen in Holland, heeft Pater v. d. Kooij onlangs een mooi beeld van O. L. Vrouw van het H. Hart geplaatst in het kerkje van Wendoe, in 't land der koppensnellers.

Meer verspreid is de devotie in *Celebes.* Ook hier, als in Java, zijn de Paters Jezuïeten de Apostelen geweest, en hadden wij, de nieuwe missionarissen (in 1919 namen wij deze missie over van de Paters Jezuïten), slechts voort te bouwen op hun werk. Monseigneur Dr. Vesters, eerste Prefectus Apostolicus, vroeg destijds nog steun aan Holland om in Woloan een kerk te kunnen bouwen ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart. Vóór de definitieve goedkeuring, welke de godsvrucht eerst verleden jaar ontving van Rome, kan men O. L. Vrouw van het Hart niet dè Patrones noemen der Missie: en voorloopig werd gekozen de titel Maria Onbevlekt Ontvangen, met den feestdag van 8 December. In alle huizen vindt men de platen van O. L. Vrouw van het H. Hart, in alle parochies wordt op den 1e Zaterdag een H. Mis gelezen ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart. In de kerken en zusterhuizen, in de pastories, overal vindt men beelden van O. L. Vrouw van het H. Hart.

Maria zal het terrein voorbereiden, van Haar verwachten allen de genade om heel het uitgestrekt gebied te brengen onder de liefdeheerschappij van 't H. Hart van Jezus. Zoo wordt bewaarheid de aanroeping: „Doe voor de oogen der ongeloovigen het licht des Evangelies schitteren". —

Met dank aan de vriendelijke berichtgevers behoort te worden vermeld, dat

1e. *te 's Hertogenbosch* in de parochie van den H. Antonius van Padua een bloeiende Jongens-Congregatie bestaat onder den titel van O. L. Vrouw van het H. Hart.

2e. *te Nieuwe Pekela (Gr.)* vindt men in de kerk twee beelden van O. L. Vrouw van het H. Hart.

3e. De groote Zusters-Congregatie van *Schijndel* heeft Onze Madonna 'n bijzondere plaats gegeven in haar dagelijksche gebeden.

A. V., M. S. C.

N.N.GUINEE — SELEBES — PHILIPPIJNEN — BRAZILIË

BERICHTEN UIT ONZE MISSIËN

VETERANEN.

Brief van den Eerw. Broeder B. Smulders, uit Strijp. Missionaris op Klein-Kei.

Hier op dit plaatje ziet U vier personen, van wie drie veteranen die hun rust hebben verdiend, die de hitte van den strijd hebben meegemaakt in alle opzichten. Een korte schets van hun missieleven zal U zeker aangenaam zijn.

ZITTEND (VAN LINKS NAAR RECHTS): DE EERW. BROEDERS VAN ROESSEL (UIT TILBURG) EN VAN BERENDONK (UIT OIRSCHOT); STAAND: DE EERW. BROEDERS D. KOP (UIT TERHEIJDEN) EN B. SMULDERS (UIT STRIJP-EINDHOVEN.)

Staande links is de *Eerw. Broeder Kop*, die in December 1898 vertrok naar de Missie van Nieuw - Pommeren en daar vele diensten bewezen heeft als magazijnmeester en schilder tot Septemb. 1904, toen hij naar Kei overhuisde, en daar ook magazijnmeester werd, en tevens schoolmeester en muziekleeraar, want onder zijn leiding stond de Fanfare van Langgoer eenige jaren: haar wapenspreuk „Vroolijk zonder centen" heeft zij echter niet lang staande kunnen houden, en wegens gebrek aan het noodige aantal leden, ligt ze nu op leden te wachten, die maar niet willen komen. Toen de Broeder in 1910—11 zijn welverdiende vacantie kreeg en in het Vaderland weer nieuwe krachten ging halen, maakte hij van de gelegenheid ook gebruik om een geneeskundigen cursus te volgen, die in Keulen voor de Missionarissen gegeven werd. Dezen cursus volgde hij uitsluitend om de arme zieken van Kei te kunnen helpen, wijl hier tot nu toe nog geen dokter gevestigd is.

Maar nu werd de Broeder zelf ongesteld, en moest onverwijld naar Soerabaia. Uit het onderzoek van den dokter bleek dat Br. Kop een blindedarm - ontsteking had. Hij werd terstond geopereerd: bij deze operatie meenden de dokters, dat de Broeder ook nog een lintworm had, die zich daar op kosten van de Missie te goed deed. Er werd ook werk van gemaakt om dien ongenooden gast te verwijderen, maar ten slotte bleek het loos alarm.

Den 29 September is Br. Kop, na een afwezigheid van twee maanden, weer gezond en wel hier aangekomen, en thans weer in de weer, om alles wat zijn postjes betreft waar te nemen.

Zittende links is de *Eerw. Broeder van Roessel*

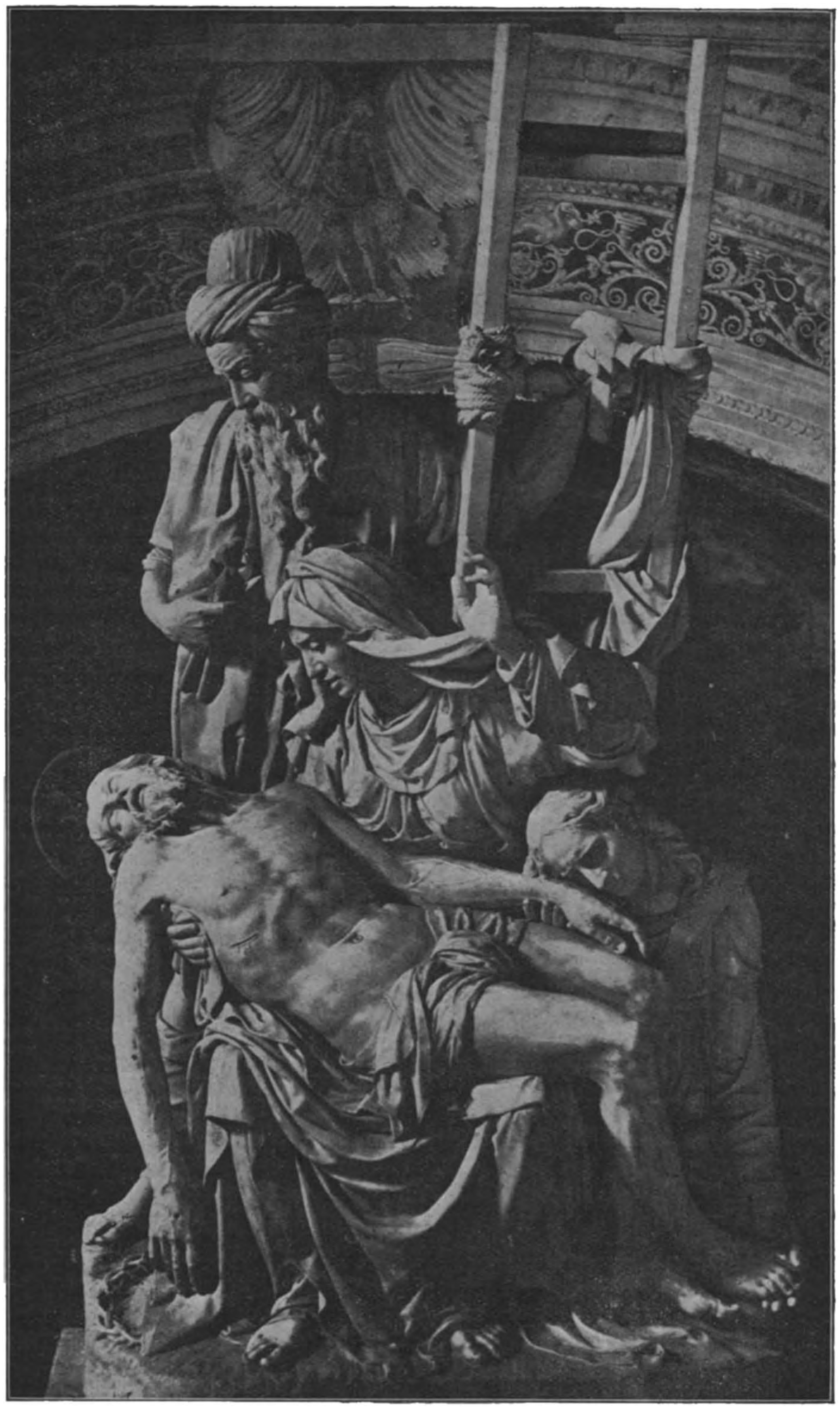

DE SMARTVOLLE MOEDER.

Dom v. Orvieto. (feestdag 15 Sept.) Naar Scalzo.

Dat hij op deze foto wat zwart kijkt, zal U begrijpen als U weet dat hij pas den vorigen dag uit Jamdena was aangekomen: daar had hij 7 weken in een glazen kooi plat te bed gelegen wegens algeheele uitputting of verzwakking, en nu zat hij daar met een been, stijf van de rheumatiek, en een inwendig gezwel: wie van U zou in zulk geval nog lachen?

De Eew. Broeder van Roessel vertrok in November 1897 naar de missie van Nieuw-Pommeren en werd daar schoolmeester op de statie Vlavolo, een veel belovende statie. Om die kleine zwarte bengels in de school te krijgen, ze daar eenige uren bezig te houden en ze het een en ander te leeren, daar moet men het geduld en goedig hart van Broeder van Roessel voor hebben.

In 1904 in September verhuisde hij ook naar Kei, en werd in Langgoer de factotum, kok, bakker, schoenlapper, kippenboer, paardenboer, geitenfokker, tuinman, en schoolmeester en tevens onderdirecteur surveillant bij de interne leerlingen voor Onderwijzer.

In 1920 is hij op vacantie geweest in het Vaderland, en heeft ervan geprofiteerd om zich nog verder te bekwamen in het schoenlappen, zoodat hij nu van 'n ouden schoen een nieuwen kan maken. Na zijn vacantie werd hij overgeplaatst naar Jamdena om daar als schoolmeester en onderdirecteur de leiding van de op te richten onderwijzers-school waar te nemen, en men mag zeggen: de Broeder heeft succes gehad, want reeds verschillende oud-leerlingen zijn nu onderwijzer op Jamdena.

In 't begin van 1925 kreeg onze Broeder een groot gezwel op den rug, dat hem veel pijn deed. Nadat het verdwenen was, trad algeheele uitputting in, en hij werd al zwakker en zwakker. De Broeder begon nu met zijn leerlingen een Noveen tot Onze Lieve Moeder Maria, welke noveen moest eindigen op 15 Augustus. Die goede Moeder kwam den armen lijder te hulp, zoodat hij reeds eenige spijs kon gebruiken. De Overheid oordeelde 't beter, dat de Broeder naar Langgoer kwam; maar zonder geleide durfde men er niet aan. Nu zou de W.E. Pater Cornelissen met de komende stoomboot gaan, en met de volgende terugkomen en dan Broeder van Roessel medebrengen. Daar ik bij hun aankomst te Toeal juist in Langgoer was voor boodschappen, vroeg men mij of ik wilde meegaan om Broeder van Roessel te Toeal af te halen. U kunt wel begrijpen: dat was juist koren op mijn molen.

Toen wij aan boord kwamen verschrok ik van zijn uitzicht: wij hielpen onzen zieke in de prauw en binnen een uur zaten wij in Langgoer. Hij fleurde aanstonds op, en wij sloofden ons uit, om hem maar goed te doen. Het gezwel en de pijn in het been gingen echter niet over.

Den 9 October zou de stoomboot van Dobo komen met een dokter aan boord. Deze werd verzocht aanstonds naar Langgoer te komen, om den Broeder te onderzoeken. De dokter meende, dat de rest van het gezwel, dat de Broeder begin 1925 gehad heeft, nog in het lichaam zat, en dat daar de pijn in het lichaam en been vandaan kwam. Hij raadde de Overheid aan, den Broeder naar 't Hospitaal van Amboina te laten gaan. Dit gebeurde. Broeder van Roessel reisde naar Amboina en met de keerende boot van 24 October kregen wij bericht, dat de dokters in Amboina Broeder van Roessel verlost hebben van de resten van het gezwel en dat hij met de volgende boot weer terug komt naar Kei.

No. drie zittend rechts is de *Eerw. Broeder A. van Berendonk,* die in October 1895 vertrokken is naar de missie van Nieuw-Pommeren. Daar was hij de medestichter van de tegenwoordige statie Paparatava. Na eenige jaren als bouwmeester werkzaam te zijn geweest, werd hij hoofd van de zagerij op Toriu in Nieuw-Pommeren, welke zagerij de finantiën van de Missie goed geholpen heeft.

In 1909 is de Broeder op vacantie gegaan naar Europa, en daar door de Overheid aangewezen, om ook hier op de Kei de houtzagerij aan den gang te zetten. Toen alles in orde was in de zagerij, werd hij weer bouwmeester niet alleen van huizen, maar ook van kerken met torens. Gaat maar eens naar zien Soinraat, wat een prachttoren dat daar uit de vallei omhoog steekt: verder Jamtimoer, Watlaat, Hangoer, alle op Kei.

Thans nu er nieuwe, jongere en sterke krachten beschikbaar zijn, is Br. v. Berendonk een huismusch geworden en is nu bezig met zijn liefhebberij, n.l. houten stoelen maken in allerlei stijl en soort. Ook is hij nog klokken-, wekker- en horloge-reparateur.

En nu de vierde: Mgr. Aerts wilde hebben, dat de vier „Kanakken" die nu allen in Langgoer te zamen waren, tezamen zouden vereeuwigd worden. En zoo is ondergeteekende ook op het plaatje gekomen. BR. SMULDERS, M. S. C.

DE BUNZING EN DE KAMBROEN[1])

Tanimbareesche Legende naar Pater P. DRABBE, missionaris op Tanimbar.

Op zekeren dag zaten een bunzing en een kambroen samen palmwijn te drinken. Al pratende kwamen ze op 't idee samen een wedloop te doen. De kambroen deed het voorstel en de bunzing nam het spoedig aan, meenend, dat hij 't zeker zou winnen.

Ze stelden vast dat ze den volgenden morgen met ebbe den wedloop zouden houden. De kambroen ging nu vanaf de plaats, waar ze palmwijn hadden gedronken, het heele strand langs tot Larat toe en waarschuwde alle andere kambroen's en sprak met hen af, dat den volgenden morgen, telkens als de bunzing zou roepen, één van hen zou antwoorden.

Den volgenden morgen kwamen de bunzing en de kambroen weer samen om palmwijn te drinken. Maar de bunzing zei: Laten we vandaag niet drinken, want dan zouden we niet kunnen loopen. De kambroen was het er mee eèns, en ze wachtten de ebbe af. Toen 't ebbe was geworden, stelde de kambroen voor, dat hij over land zou gaan en de bunzing over 't strand. De bunzing vond dat goed en nu begon de wedloop. De bunzing begon te loopen, maar de kambroen bleef liggen waar hij lag.

TANIMBAR: HET ZUSTERHUIS, VAN TERZIJDE GEZIEN.

TANIMBAR: HET NIEUWE ZUSTERHUIS TE SAUMLAKKI. 1 EN 2: SLAAPZAAL DER ZUSTERS; — 3: LINNENKAMER; — 4 EN 5: SPREEKKAMERS; — 6: KAPEL; — 7: LOKAAL VOOR VERPLEGING DER ZIEKEN VAN HET DORP; — 8: MAGAZIJNTJE; — TUSSCHEN 7 EN 8: BERGPLAATS; — 9: KEUKEN; — BOVEN: GROOTE DROOGZOLDER.

Na een eind geloopen te hebben, meende de bunzing reeds ver voor te zijn en riep den kambroen, en tot zijn groote verwondering kreeg hij antwoord niet achter zich maar voòr zich. Hij dacht even na en meende, dat zijn staart te zwaar woog en dat hij daarom niet vlug genoeg kon loopen en hij sneed met zijn mes een stuk van zijn staart af.

1) De Kambroen is een kruipdier dat zeer veelvuldig voorkomt op het strand, zoo groot als een flinke pier, door de lui hier ook gegeten.

TANIMBAR: EENIGE ZUSTERS MET LEERLINGEN OP DEN WEG VAN HET ZUSTERKLOOSTER NAAR DE KERK VAN SAUMLAKKI. OP DEN ACHTERGROND DE MISSIEGEBOUWEN EN DE BAAI

Een eind verder riep hij weer en kreeg antwoord uit de richting, waar hij heenliep. Hij besloot dan zijn heelen staart maar af te snijden om toch maar harder te kunnen loopen. Weer liep hij, nog vlugger dan straks, en na een heelen afstand afgelegd te hebben, riep hij wéér, en wéér hoorde hij den kambroen ver vóór zich antwoorden. Ten einde raad, sneed hij nu een stuk van zijn buikje weg.

En dan weer aan 't loopen al wat hij kon, tot bij een bron en nu riep hij nog eens, maar alweer kreeg hij antwoord van den kambroen van ver voorbij de bron. Dàt was hem te machtig af en om nu zeker te zijn, snijd hij heel zijn buikje weg, maar nu kon hij niet meer verder en ging dood op de plaats zelf bij de bron.

En zoo heet deze bron de „Bunzing-bron".

TANIMBAR: ZUSTER THARCISIUS MET EENIGE TANIMBAREESCHE KLEINEN.

Naklank van mijn reis naar Makassar, Batavia en Banggay.

Schrijven van den H. E. Pater Mgr. W. PANIS, Apost. Prefect van Celebes.

(Vervolg en slot.)

Toen ik den volgenden dag de plechtige Hoogmis deed, gevolgd door de toediening van het H. Vormsel, was de kerk proppensvol. Onze catechisten hadden er zelfs voor gezorgd, dat de Mis netjes kon gezongen worden, waarbij zij vooral den steun der kinderen van de Philippino's gebruikt hadden.

In den namiddag zouden wij naar *Kenari* gaan, een dorp op twee en een half uur afstands van Sambioet gelegen. Ook daar moesten over de honderd heidenen gedoopt worden. Ruim veertig menschen van Kenari waren te voet gekomen om ons af te halen. Ze werden aangevoerd door een Mohamedanenhoofd, iets wat ik wel zeer ongewoon vond. De man sprak vlot maleisch en gedurende heel den langen en warmen marsch liep hij naast mij, druk

vertellend over zijn land en volk. Nu, zoo'n twee en een half uur door de tropenzon loopen viel mij niet mee; het weer was prachtig en toch was ik bij aankomst even nat als had ik door den regen gewandeld, en toch viel er geen druppel.

In Kenari zag er alles nog veel primitiever uit, een herrie en drukte van belang, trommels, inlandsche dansen en zang van je welste. Ik moet zeggen, dat ik te vermoeid was om er naar te kijken, doch Pater Kapell hield zich kraniger en bleef nog langen tijd te midden der menschen staan; hij heeft niet voor niets den vierjarigen oorlog als aalmoezenier meegemaakt. Ik heb overigens gedurende deze reis meer gelegenheid gehad zijn uithoudingsvermogen te bewonderen. Zoo bv. den volgenden dag. In een inlandsch schoolgebouw, want een kerk is Kenari nog niet rijk, doopten wij, na beiden de H. Mis te hebben opgedragen, een honderd menschen, en het was elf uur geworden alvorens wij daarmee klaar waren. Toen vernam Pater Kapell, dat er in een naburig dorp nog verschillende menschen waren die onderricht gehad hadden en wenschten gedoopt te worden, doch wegens allerlei omstandigheden hadden zij onmogelijk naar Kenari kunnen komen. En Pater Kapell ging er weer aanstonds te voet

WIDOEI, EEN MAN VAN NOARI (ZUID NIEUW GUINEA)

TOEKOE ISIOE, EEN MAN VAN SOPADEM (Z. N. GUINEA)

WIDOEI hield er van zijn borst te versieren met breede banden, waarop sierlijk harde vruchtjes (coïx) waren vastgenaaid. — Zijn hoofdbandjes zijn „Ersatz": een artikel ingevoerd door de ruilhandelaars: in plaats van paarlemoeren ruitjes zijn er *hemdknoopjes* op genaaid, ze zijn duidelijk zichtbaar. — De krans op de borst is van kangoeroetanden. — De streep over mond en wangen is opgedroogd sirih-pruimsel. — Widoei heeft een everslagtand door het neusschot; in de neusvleugels heeft hij, om ze open te houden, korte buisjes van bamboeriet gestoken. — Op het hoofd een krans van casuarisvederen en twee pluimen van de BOBODI-duif.

TOEKOE ISIOE is een jonge man van Sopadem. In zijn neusvleugels steken de slagtanden van een everzwijn. In zijn ooren hangen ringen van casuarispennen. Hij draagt slechts enkele bandjes als hoofdtooi, de haarvlechtjes hangen los; de haarverlengsels (meestal gevlochten uit palmblad) zijn er uitgenomen.

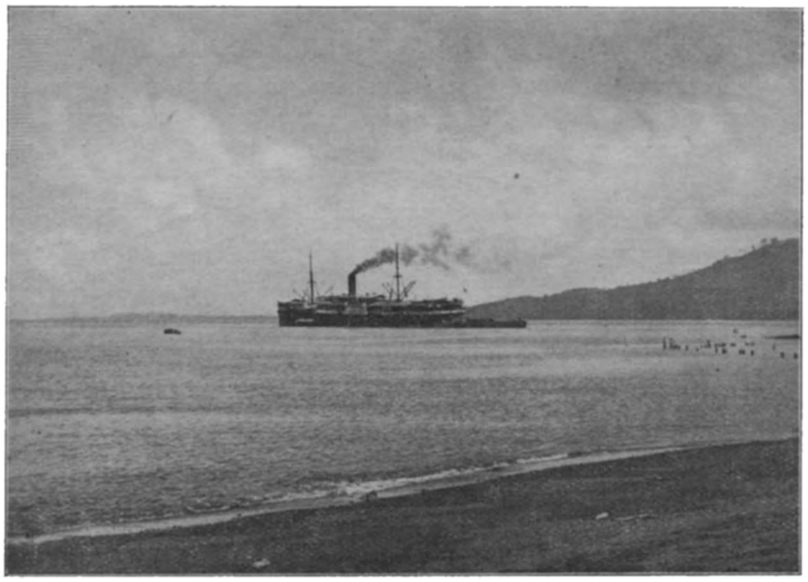

IN DE HAVEN VAN MANADO (CELEBES): EEN 5000-TONS STOOMER VAN DE KON. PAKKETVAART-MIJ.

een ander dorp, waar ook nog katholieken wonen. Hij wilde er gaarne de H. Mis opdragen om de menschen de gelegenheid te geven de H. Communie te ontvangen. Doch wij hadden slechts eèn missiekoffer op reis meegenomen. Een oplossing was al spoedig gevonden. De dappere missionaris zou maar heel vroeg op pad gaan, de misgewaden medenemen en mij alles terugbezorgen, zoodra hij de H. Mis gelezen had. Dan kon ik wel wat wachten. Ik hoorde intusschen dien morgen nog verschillende biechten te Sambioet en behoefde nog zoo heen, drie kwartier ver, door de felle middagzon en zonder nog iets gebruikt te hebben. Half twee nm. was hij terug en kon toen eindelijk iets gebruiken. En dienzelfden namiddag moesten wij weer terug naar Sambioet.

Nog een aardig incident deed zich voor, alvorens wij vertrokken. Een hoofd der Mahomedanen kwam nog tot ons met een dertig menschen, die geen mahomedaan doch katholiek wilden worden en nu vroeg hij ons om die maar aanstonds te doopen. Wij vroegen den catechist of die menschen in het onderricht geweest waren en toen wij vernamen van niet, moesten wij wel weigeren hen te doopen, hen troostend met de belofte, dat Pater Papell hen doopen zou op de volgende reis, als zij dan trouw het onderricht gevolgd hadden.

Dat we dien avond vermoeid te Sambioet terugkwamen behoeft wel geen verder betoog. Den volgenden dag bleef ik in Sambioet, doch Pater Kapell ging weer op pad naar heel lang niet te wachten met de H. Mis. Pater Kapell was nog wat bij zijn verre schaapkens gebleven en was tegen den middag terug.

Zaterdagavond circa zeven uur kwam onze stoomer ons weer halen, die intusschen nog op verschillende plaatsen was wezen laden. De terugreis naar Makassar duurde nog wat langer dan de uitreis en wel van 4 October tot den 15n.

Wij vonden nog gelegenheid een kijkje te

STRANDGEZICHT TE MANADO (CELEBES): RECHTS EEN BOOT DER BAT. PETROL. MIJ.

gaan nemen op Moena, waar we ruim een dag konden vertoeven. Op Moena zijn reeds eenige tientallen katholieken, waaronder wederom een paar Philippino's doch Tagalers van de omstreken van Manila. Ook hier vonden wij een nog tamelijk primitief volk, het meerendeel slechts half gekleed, doch 't scheen mij 'n gezond volk, gezien de zeer talrijke kinderen in de verschillende dorpen, die ik kon bezoeken, dank de goede wegen hier reeds door de Regeering aangelegd, en de welwillendheid van een protestantsch heer, die de goedheid had ons zelf in zijn auto rond te rijden. Men smaalt wel eens gaarne op een Ford, doch als men hier reeds eenige tochten te voet gemaakt heeft door de warme zon, dan waardeert men pas het groote nut van het zoo gesmaalde Fordje.

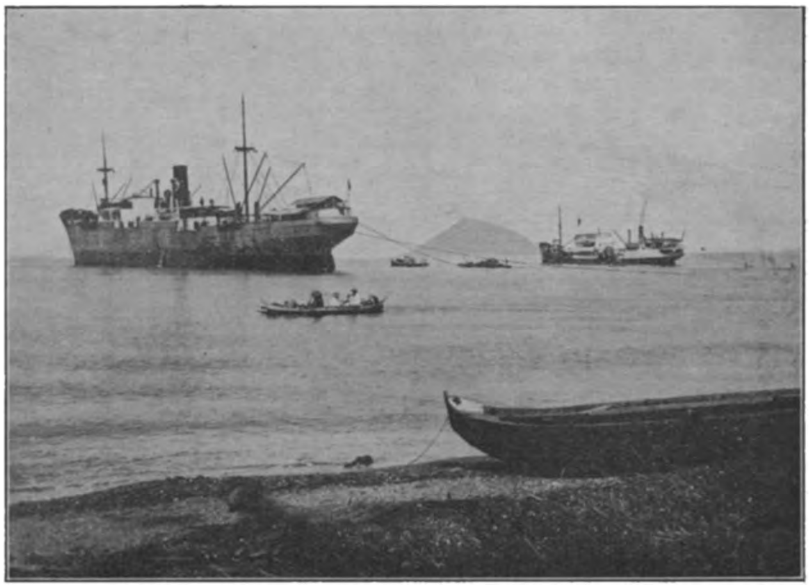

IN DE HAVEN VAN MANADO (CELEBES): LINKS (IN ZEE) EEN DEENSCHE COPRA-BOOT, — RECHTS EEN BOOT VAN DE BAT. PETROL. MIJ.

Er wonen hier ook eenige Europeanen, die ons hunne verwondering te kennen gaven, dat de Missie zich hier nog niet gevestigd heeft, want zeiden zij, die zou hier prachtig werk kunnen verrichten. Ik zelf ben daarvan ook genoeg overtuigd en toch... Dit alleen weet ik dat ik met weemoed wederom aan boord ging, en mijn compagnon, die de streek al veel beter kent dan ik, voelde nog veel meer onze onmacht.

Nog even deden wij Boeton aan en voeren toen in eèns door naar Makassar. Natuurlijk ligt er dan zoo maar geen boot gereèd voor Manado. Op 25 Oct. pas kon ik naar Manado de terugreis aanvaarden.

Vrijdagavond 30 Oct. liepen we de haven van Manado binnen. Ik had alles samen 4114 mijlen op zee afgelegd. Van Marseille naar Batavia is 7094 mijlen: zoo kan U gemakkelijker eenig idee krijgen van Indische afstanden.

Nog aan boord zijnde werd ik door vier onzer Paters afgehaald en, op de pastorie, trof ik daar nog meerdere missionarissen aan, en dat we dien avond niet vroeg ter ruste waren, begrijpt U wel. Edelmoedig aanbod kreeg ik te over om op die afgelegen eilanden te gaan werken.

Wil met ons blijven bidden, dierbare lezers, opdat we spoedig in ons schoon Indië volkomen vrijheid krijgen om er het rijk van Christus te verbreiden.

BIJGELOOF OP CELEBES.

Brief van den Z. E. Pater H. Croonen, uit Oisterwijk, Kloosteroverste op Celebes.

Dierbare Vrienden.

Gij herinnert u misschien nog wel, dat ik u verleden jaar in een brief heb verteld van de zoogenaamde walians of heidensche priesters of beter gezegd kwakzalvers, die hier in de Minahasa nog talrijk zijn en die nog een drukke praktijk hebben, vooral bij ziekten. Men heeft over het algemeen heel wat meer vertrouwen in den hocus-pocus van die lui, dan in de geneesmiddelen van het ziekenhuis.

Is er iemand ziek of heeft iemand wonden, dan begint men gewoonlijk met inlandsche midddeltjes. Iedereen meent het geneesmiddel te kennen. Zeer dikwijls dan ook loopt 't ver-

keerd. Als dan de ziekte of de wonde verergerd is en zij er niets meer aan kunnen doen, dan komt men naar het ziekenhuis. Ik heb al dikwijls zulke verergerde wonden gezien. Het is soms verschrikkelijk, zooals ze er uitzien. Een kleine snee of wonde is dikwijls vergroot tot een afschuwelijke verettering. Als ze er dan mee aankomen, ligt er gewoonlijk nog inlandsche obat op, meestal een soort groote tabakspruim, echt vies om te zien.

In die Europeesche verzorging hebben velen een zonderling vertrouwen. Terwijl zij met hunne middeltjes hopeloos geduld hebben en soms maanden achtereen met zoo'n wond thuis liggen en niets doen, moet het Europeesche middel terstónd helpen. Is die wonde na een paar dagen nog niet klaar, dan zeggen ze: „zie je wel, ze kennen er niets meèr van dan wij". Dan blijven ze weer thuis en beginnen weer hunne oude kuur met tabakspruim en allerlei andere ongerechtigheid. Erkennen dat zij de zaak eerst bedorven hebben en veel erger gemaakt, zullen ze niet doen.

Maar dan beginnen ze langs een anderen weg hun heil te zoeken. Dan gaat alles in het geheim. Stilletjes wordt dan zoo'n walian geroepen. Die moet den zieke helpen. Terwijl er te voren geen dubbeltje afkan om de medicijnen te betalen, moet er nu een rijksdaalder bijeengezocht worden, want men weet al te voren, dat zulks de minste prijs is, waarvoor de walian wil komen. Bijna in elk dorp zijn er zoo'n paar van die lui. De een heeft meer vertrouwen dan de ander, of de een is duurder dan de ander. Daarnaar wordt de keuze bepaald. Daarbij vraagt de kwakzalver nog 'n kippetje of 'n varkentje te slachten, omdat hij in diens ingewanden het geheim der ziekte vindt. Natuurlijk is dan het kippetje of varkentje voor hem. Bij andere gelegenheden vraagt hij een hoeveelheid rijst, wat goedkooper uitkomt.

Bij zulke gelegenheid komen gewoonlijk heel wat geheimzinnige dingen te pas. Zoo wordt bijv. geloofd dat de ziel van den zieke, vooral als hij ernstig ziek is, het lichaam al heeft verlaten en op een andere geheimzinnige plaats verblijft. Dan moet die ziel door den toovenaar worden teruggehaald. Dat gebeurt op heel geheimzinnige wijze. Als de walian terugkomt, heeft hij gewoonlijk de ziel vast in een doek, dien hij met beide handen voor de borst houdt. In het huis van den zieke gekomen, legt hij den doek op het gezicht van den zieke en gebiedt de ziel in het lichaam terug te keeren. Dan begint de zieke weer te spreken.

Ik wil u eens vertellen wat me door iemand werd verhaald, dien men toch wel zoowat onder de verstandigen kan rekenen.

Er was in zijn dorp een zwaar zieke, en de walian zou erbij geroepen worden. Ik wilde wel eens zien wat er zooal zou gebeuren, zei me mijn verteller. In het huis of liever het achterkeukentje of dapoer (zooals ze het hier noemen) waren twee afdeelingen. In 't achterste gedeelte lag de zieke beweegloos op zijn bed of koi. In het voorste vertrekje lag in het midden een groote mat, waaronder de walian verborgen lag. Na een poos kwam door de deur een haan binnen, die op de mat ging staan. Hij sloeg zijn vleugels eens uit, ging toen naar buiten en vloog weg met den walian erop.

— Hé, zei ik, heb jij dat gezien?

— Ja Toean.

— En zag jij, dat die vent erop zat?

— Neen, Toean.

— Maar je zegt toch dat hij op dien haan zat.

— Ja zeker, Toean.

— Maar als jij hem niet zaagt, hoe weet jij dat dan?

— Wel, dat heeft hij daarna zelf verteld.

— O zoo, dus je heb hem niet gezien. Hij zat dus op onzichtbare wijze op den haan?

— Ja, Toean.

— O zoo, hm! Dan weet ik er wel een anderen uitleg op, dan dat zijne ziel daar op dien haan is gaan zitten en wegvloog. Maar ga verder.

— Nou dan, die haan vloog toen weg in het donker.

— En lag er toen niets meer onder die mat?

— Ja wel, Toean, daar zat Setan toen onder.

— Zoo, hoe weet je dat?

— Wel, ik heb zelf gekeken. Want toen die haan weg was, heb ik even die mat opgelicht, en wat ik toen zag, Toean ,kan ik niet zeggen. Vreeselijk om aan te zien. Dat was Setan.

— Hoe zag hij er wel uit?

— 't Was een soort menschenkop, maar de oogen waren vreeselijk wijd opengesperd en uit den mond hing de tong wel een decimeter omlaag.

— Zoo, en denk jij niet, dat dat misschien toch wel die man was, die heelemaal niet op onzichtbare wijze op dien haan was weggevlogen, maar daar onder die mat die leelijke grimmassen lag te maken, om jullie bang te maken en te bedriegen?

— Neen, Toean, dat was Setan.

— Nu, geloof jij dat maar, maar ik weet wel beter! En toen?

— Na een poos kwam de haan terug en zette zich weer op die mat, sloeg met zijn vleugels en.... weer zat de walian eronder.

— Zoo! was hij weer onzichtbaar teruggekomen?

— Ja Toean.

— Nou, zoo kan ik ook wel onzichtbaar verdwijnen en terugkomen. Ik denk, dat, als er die haan niet bij geweest was, ik dienzelfden toer kan uithalen. En dien haan heeft hij wat gedresseerd zooals hij zich geoefend heeft in het uitsteken van zijn tong.

— Neen, Toean, dat was echt Setan!

— En verder?

— Even daarna ging de haan weer weg, en toen begon de walian onder de mat te woelen en te draaien, totdat hij onder de mat uit was. Hij hield toen een sarong in zijn handen vast tegen de borst gedrukt, en ging daarmee in het kamertje waar de zieke lag. Hij lei den sarong op het hoofd van den zieke en gebood toen de ziel, die daarin zat, terug te keeren in den zieke, opdat hij zou genezen. Daarna voorspelde hij dat de zieke na drie dagen weer zou eten. En ik heb zelf gezien, dat de zieke na drie dagen weer at.

— Nou, ja, dat is zoo'n karwei niet. Het zal wel meer gebeuren, dat een zieke na drie dagen weer eet, want dan heeft hij tijd genoeg gehad om honger te krijgen. Maar vertelde hij niet, waar hij die ziel gehaald had?

— Ja, Toean, toen de zaak was afgeloopen, kwam de walian bij ons en vertelde, dat hij erg moe was, want hij had op dien haan heel ver moeten vliegen naar de plaats, waar de zielen vergaderen. Daar heb ik nog hard moeten vechten en veel praten, want Setan wilde de ziel eerst niet loslaten. Maar na veel worstelen, heb ik ze toch mee gekregen.

— Oh, zoo, en daarom vroeg hij zeker een flinke belooning? Daar zal het 'm wel om te doen geweest zijn.

— Toch niet zooveel, Toean.

Hiermee eindigde de genezingsgeschiedenis. Ik heb toen eens hartelijk gelachen, en toen getracht den man aan te toonen, hoeveel bedriegerij er in het spel was, waarop hij me gelijk gaf, maar toch zeker in zijn hart niet overtuigd was, want uit zijn vertellen kon ik afleiden hoe vast hij nog aan die dingen geloofde.

(Slot volgt.)

ONZE NIEUWGEWIJDE PRIESTERS

V. l. n. r.: EE. PP. A. KRAMER, NIC. v. OERS, ANT. v. ROYEN, TH. KEET, R. HOOS en W. WILLEMSE.

Moge het Goddelijk Hart hen overvloedig zegenen en hun de genade schenken de grootsche macht, hun bij de H. Wijding gegeven, te gebruiken tot steeds grooter heiliging van zich zelf en innig zielegeluk van vele anderen.

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Den 5 Aug. l.l. vertrokken uit Marseille per S.S. Slamat de E. Br. *F. Raaymakers* (uit Oudenbosch) en *W. de Rooy* (uit Alkmaar) beiden met bestemming voor de Missie van Ned. N.-Guinea.

In ons Missiehuis te Stein (L.) heeft op 15 Aug. Zijne Excellentie Mgr. Benedetti M. S. C. Aartsbisschop en Apost. Delegaat van Cuba aan zes onzer Fraters de H. Wijding van het Priesterschap toegediend, en aan eenige andere Fraters het Subdiaconaat, de Mindere Orden en het Tonsuur.

DE E. BR. F. RAAYMAKERS UIT OUDENBOSCH, VERTROKKEN NAAR DE MISSIE VAN NED. N. GUINEA.

DE E. BR. W. DE ROOY UIT ALKMAAR, VERTROKKEN NAAR DE MISSIE VAN NED. N. GUINEA

Woensdag 28 Juli l.l. had met eenige plechtigheid de *Inzegening* plaats van onze *nieuwe Drukkerij* te Tilburg. Achtereenvolgens werden door den H.E. Pater Provinciaal de lokalen en machinen volgens het kerkelijk Ritueel gezegend, terwijl Z. H. Eerw. in een passende toespraak de beteekenis der drukkerij voor onze werken in Nederland en de Missiën uiteenzette. Eenige cijfers over de drukwerken, die in de 20 jaren van haar bestaan door de vroegere drukkerij waren afgeleverd, deden deze beteekenis te duidelijker blijken: het aantal exemplaren van Annalen en Almanak liep o.a. tot in de millioenen.

In de volgende aflevering hopen wij een paar foto's van de nieuwe inrichting te plaatsen.

OOK DAAR AL.

De Eerw. Broeder P. v.d. List (uit Hof van Delft) schrijft ons uit Bislig (Philippijnen): „Je hebt hier een paar clubjes met als hoofddoel — al zeggen ze het niet openlijk — dansen en bal-houden. Het gevolg is dat onze meisjes-congregatie op het oogenblik een zwaren tijd doormaakt. Meer dan de helft der leden is thans in twijfel: ze willen graag in de congregratie blijven maar ook graag lid van die clubs, waar een vrijmetselaar aan 't hoofd van staat. Natuurlijk ontbreekt het nu niet aan praatjes tegen den Pastoor. De duivel zal er zijn voordeel wel uit trachten te trekken: maar wij zijn overtuigd van de overwinning, omdat we 'n wapen hebben dat alles overwint: het gebed.”

Den eersten September a. s. zal per S.S. „Orania” uit Amsterdam naar Brazilië vertrekken de nieuwbenoemde Overste dier Missie de Z.E. Pater J. Zandvliet, tot dusver Overste der Missie in de Philippijnen. Tegelijkertijd zal de E. P. Y. Hartgers naar zijn werkkring in Brazilië terugkeeren.

Onze Missie van Nederlandsch Nieuw-Guinea heeft dezer dagen hare eerste Hollandsch-Inlandsche School geopend. Binnenkort hopen wij daarover nadere bijzonderheden te vermelden. Wij geven dit bericht voor heden alleen om aan te toonen hoe ook in die afgelegen streken van den Archipel 't onderwijs vorderingen maakt.

De Eerw. Mère Stanislas, Algemeen Overste der zusters van J. M. J., die in onze Missie van Celebes zoo succesvol werken, keerde begin dezer maand van eene visitatie der verschillende Missienederzettingen, in het vaderland terug.

† Z. D. H. MGR. LOUIS COUPPÉ. †

Memoria ejus erit in benedictione, Zijne nagedachtenis zal gezegend zijn".... Deze woorden kunnen wij zeker zonder eenige overdrijving bij het afsterven van Mgr. L. Couppé neerschrijven. Meer dan 36 jaren werkte deze heilige Apostel aan het heil van het hem toevertrouwde Missiegebied met al den ijver en de liefde van zijn hart. Hij was de eerste Apostolisch Vicaris van New-Brittain, het vroegere Duitsch Nieuw-Pommeren, en toen die zware taak hem op de schouders werd gelegd, heeft hij ze aanvaard met liefde in het hart voor den Christus dien hij ging leeren aan het daar levende volk en met de vaste overtuiging en wil dat, zoo hij zich inspande, Gods genade machtig genoeg zou zijn om van dit bij uitstek verwilderde menschenras te maken dienaren van den Christus, ja meer, dat Jezus ook onder hen zijn „Vrienden" zou uitkiezen. En dat voornemen, dien wil heeft hij doorgezet heel zijn leven door. Nooit was eenig werk hem te veel, nooit eenige onderneming hem te zwaar, en al stapelden moeilijkheden zich op, al dreigden rampen en menschelijke tegenwerking alles in een te storten, onverschrokken stond hij daar met de liefde van een apostel in zijn hart, en de vaan van het H. Hart in zijn hand. Hij was aanvoerder, door Christus' Plaatsbekleeder op aarde aangesteld, doch het was voor zijn zielenijver niet genoeg alleen zijn bevelen uit te deelen en te overzien het werk van hen die met hem werkten in het groote werk des Heeren, neen, hij mengde zich onder hen, streed met hen zij aan zij, met hen hielp hij kerken bouwen, legde hij plantingen aan, stond met hen dagen lang diep in het moeras om voor de geldelijke toekomst van zijn missie-gebied te zorgen. Daarbij kwamen zijn vele reizen over zee en over land, zijn moeilijkheden met regeering en ambtenaren, maar het was voor Christus en de zielen, en dan gold voor hem gelijk voor Mgr. Verius, „daarvoor is niets te veel...". „Het is ongelooflijk, zeide Mgr. Vesters bij zijn laatste bezoek in Holland, wat deze heilige man gedaan heeft." En toen zijn opvolger Z. H. den Paus sprak over het werk van Mgr. Couppé, kreeg Z. H. de tranen in de oogen ontroerd door zooveel zelfopoffering.

Na al de jaren van moeitevolle inspanning en zelfverloochening bracht het einde de bitterste smart voor hem, dat hij zijn met kruis en lijden gestichte werk zag wankelen omdat klein-menschelijke politiek hem dreigde zijn helpers (het waren Duitsche Paters) te ontnemen. O. L. Heer zij gedankt dat zijn Doorluchtige Opvolger, die de taak van hem overnam toen de krachten hem begaven, er in mocht slagen die zielepijn van hem af te wenden of minstens toch te verminderen. In stilte en eenzaamheid mocht hij zijn laatste dagen slijten in het Noviciaatshuis onzer Australiaansche Paters, door heel zijn Missie bemind en daarbuiten door slechts weinigen gekend. Nog eenmaal schitterden zijn verdiensten voor de wereld, toen de Paus hem benoemde tot Aartsbisschop om zoo hem dank te zeggen voor het vele dat hij voor de Kerk had gedaan.

Nu heeft God hem tot zich geroepen „et memoria ejus erit in benedictione", en zijn nagedachtenis zal gezegend zijn bij de menschen. Daar in den hemel wachtte hem het vreugdewoord van Jezus: „Kom getrouwe dienstknecht, die met zorg hebt bewaakt hen die Ik aan u heb toevertrouwd, kom nu in de vreugde die mijn Vader u heeft bereid. Maar ook daar zal zijn vaderliefde, dat vertrouwen wij, niet rusten, neen, voor den troon van God zal nog steeds zijn liefde blijven ook bij hen die God op aarde hem eens gaf als zijn kinderen en zijn gebed zal verkrijgen dat zij, die zijn gedachtenis met dankbaarheid bewaren, ook meer en meer in hun leven zijn lessen tot daden brengen die hij hun eens als Opperherder gaf. Moge dan op den dag dat Jezus Christus als Opperste Rechter allen zal oproepen om te komen voor zijn troon, deze heilige Missionaris-Bisschop rondom zich zien talloos velen uit het land dat hij zooveel jaren met zijn schoonste krachten heeft bewerkt, God alleen ter eere en de arme zielen tot heil. Hij ruste in vrede! W. B., M. S. C.

DE WARE ADEL

Het was lang geleden dat de stilte van deze plaats door zulke tonen werd verbroken, lang geleden dat vlugge kindervoeten gelijk deze door de gangen sprongen en de oude Frits, die in de voorkamer zijn werk verrichtte, kromp ineen bij het lawaai.

— Daar zijn ze! sprak hij bij zich zelf: Dwaze oude man, kent gij Uw hart niet beter dat ge Uw eigen vleesch en bloed ook nu nog verstooten en al Uw goederen aan vreemde handen wilt overlaten? Doch mijn plicht gebiedt mij voorloopig nog te zwijgen — — dat zal ik dus doen; doe Uw eigen wil, Heer Graaf, het zal U eens bitter berouwen...!

De oude man stond op, opende de deuren:

— De jonge heeren von Löwenfeld! zeide hij, hen aandienende, doch zijn stem klonk hard en stroef, met onderdrukte tranen.

* * *

De Graaf van Schollenstein stond voór het venster en keek naar buiten over de breede terrassen in de allee, vanwaar de wagen moest komen die hem de verlangde erfgenamen zou brengen. Hij keek wijd in het rond en overal waar hij zag, was de grond van hem. Al de dorpen, weilanden, bergen en dalen: dat alles behoorde hem toe. Het was zijn eigendom en toch — — binnen korten tijd zou het aan een ander toebehooren! — — Een ander, maar niet een zoon zou gelijk sinds twee eeuwen de trotsche erfgenaam zijn, — neen, hier zou voortaan een vreemde heerschen, een vreemde, een van hen die daar aankwamen in zijn wagen door zijn paarden getrokken! Een hevige ontroering beving hem en steunend liet hij het grijze hoofd tegen het venster zinken. Waar was nu zijn vroolijke stemming, die hij al die dagen, tegen de kwade buien van Frits in, had volgehouden? Waar was nu het grimmig welbehagen, waarmee hij zich van de treurnis van zijn dienaar niets had aangetrokken of ermee gespot had? In dit oogenblik gevoelde de Graaf zoo goed, hoe hij zichzelf bedrogen had als hij beweerde, al zijn vreugd te stellen op degenen die moesten komen!

— Dwaas die ik ben, murmelde hij voor zich heen: Het zal een kwelling zijn die ik mij noodeloos opleg. Wat maak ik mij bezorgd te weten, wie na mijn dood hier zal komen, om alles wat ik heb opgebouwd, omver te werpen? Laat ze nemen wat ze willen als ik weg ben: ze zullen mij met rust laten! Slechts de eigenzinnigheid van Frederik verleidt me tot zulke dwaasheden. De oude man denkt, dat ik aan de oude traditie van zoovele eeuwen om hier een waardigen opvolger aan te stellen, ontrouw zou worden. Zou ik zoo iets als stamvader kunnen doen? Neen nooit, en zeker niet in dezen alle bolwerken van rang en stand omverwerpenden tijd. Maar daar komt de wagen aan. Daar zijn zij! alle vijf! vijf! ik heb er geen; en dan zegt men nog dat de Löwenfelds arm zijn, de verkwister, de speler, de bedelaar, o hoe is hij rijk in vergelijking met mij! Jaren zijn er voorbij sinds ik mijn zoon verloor — — ik mij van hem losmaakte — — den eenigen, dien God mij gegeven had. Ik wilde vergeven, hij zou, moest dood zijn voor mij. Ik bracht de knagende pijn in mijn binnenste tot zwijgen en nu bij het zien van deze vroolijke, flinke jongens wordt de smart weer hevig in mij! Heet ik daarom de ijzeren Graaf, dat dit uur mij zoo zwak maakt? Doch hoor, kinderstemmen in den gang! Mijn zoon, mijn zoon, hoe lang is het geleden dat ik zulke klanken gehoord heb in dit huis! Zoo vlug liepen eens uw voeten mij tegen — mijn zoon, wanneer gij nog leeft, ik wil u vergeven, maar ook u alleen!....

De deur ging open en vijf blozende knapen met blonde lokken sprongen op den bij het venster staanden Graaf toe.

— Goeden dag, Oom! riep een kleine jongen: Zal U mij een paardje geven?....

Hij omhelsde den graaf met onstuimigheid, overtuigd hier zooals overal een gunstig onthaal te zullen vinden, doch in zijn haast stiet hij tegen den zieken voet van den graaf en de pijn die deze daardoor ondervond, werkte geenszins mee om de droeve gedachten, die hij had, te verdrijven en hem in een gunstige stemming te brengen voor de pas aangekomenen.

— Niet zoo wild, jongen, riep hij daarom tamelijk barsch en maakte zich los uit de armen van den knaap, die hem omstrengelden: Ik ben een oude zieke man en kan voór alles niet hebben dat men mij op den voet treedt....

Richard ging terug en zag den graaf met groote oogen aan! Die toon was hem geheel vreemd.

— Is u altijd zoo knorrig? zeide hij openhartig. Toen hij echter terug liep, werd het eerder erger als beter, want hij *trad daarbij een grooten op den grondliggenden hond op de pooten, waarop een kwaadaardig brommen volgde.*

— Terug, Loe! riep de graaf met dreigende stem en keek daarbij met doordringenden blik Richard aan: doch deze had een klein onbevreesd hart en, was hij al een beetje bleek geworden, toch gaf hij overigens geen enkel teeken van vrees of angst, integendeel onwillig verhief hij zijn voet tegen het reuzenbeest en trok smalend een lip.

— Men wordt hier wél vriendelijk ontvangen? sprak hij zacht voor zich. Dan draaide hij zich plotseling om en zei tegen zijn broers:

— Van dat paardje zal hier wel niets terecht komen. Wanneer het hier altijd zoo gezellig blijft als nu, dan zullen ze me hier niet lang zien en ik ben heel gauw weer bij Moeder. Daar valt niemand tegen me uit en is ook geen hond die me wil bijten!

Ulrich werd rood bij de woorden van den knaap en de jongens traden min of meer verlegen op den graaf toe. Deze echter zweeg en keek ze aan. Hoe schoon waren ze, alle vijf! Vier van hen waren blond met blauwe oogen allen zeer op elkaar gelijkend, alleen verschillend in leeftijd en grootte. De vijfde daarentegen, met donkeruitzienden blik en lang zwart haar, zag er geheel anders uit als zijn broers en beviel misschien juist daarom nog meer aan den ouden heer.

— Zijt gij de oudste, mijn zoon? vroeg hij aan Berthold.

Er kwam een glans op het gezicht van den jongen. Dat was nu juist wat hij gehoopt en gewenscht had, de bijzondere aandacht die zich op hem begon te richten. Maar spoedig schudde hij treurig het hoofd en antwoordde den graaf:

— Ik ben slechts de tweede — ik ben Berthold Löwenfeld; de oudste van ons is Ulrich.

— Zoo? sprak de graaf, die uit den toon van den jongen heel goed diens spijt had bemerkt over het feit dat hij niet de oudste was: Ge zoudt anders een flinke stamvader zijn van een edel geslacht, doch — hm — gij zijt ook welkom, Ulrich!...

Hij reikte den knaap de hand en keek hem onderzoekend in het gelaat met zijn mooie diepblauwe oogen en ernstigen blik.

— Gij ziet er heel goed uit, mijn jongen, alleen een weinig ernstig, voor Uw leeftijd. — Gij weet dus allen reeds, waarvoor ik u hier heb ontboden! Hij zal mijn erfgenaam zijn, die mij het best bevalt. Zelfs die kleine derde daar, die hier met zoo'n lawaai op me af stormde, is nog zoo kwaad niet, maar voor het doel dat ik me gesteld heb toch een weinig te jong. Nu, ik zal mijn tijd er voor nemen en u laten roepen als ik u noodig heb. Ik ben een voorzichtig oud man, en voorzichtigheid is dubbel geboden... bij zulk een vader...

De graaf had intusschen ook Bruno en Werner de hand gereikt en wees nu met de hand naar de deur, de laatste woorden meer voor zichzelf dan tot de knapen sprekend. Al aanstonds zag de graaf echter dat minstens twee van de knapen de woorden hadden gehoord. Bertholds gezicht immers wende zich met een vluggen blik tot hem, waaruit hem ontstemming tegenscheen; Ulrich echter zeide op zachten toornigen toon:

— Heer Graaf!.. Hij stond daar met bleek gelaat vol ingehouden toorn.

— Wat wilt ge, vroeg de graaf kort en barsch.

Doch wanneer hij gemeend had Ulrich van z'n stuk te brengen had hij zich toch deerlijk vergist want deze keek hem strak en met ernst aan en sprak op haast dreigenden toon:

— Slechts eèn keer, Heer Graaf, slechts eèn keer als ik U vragen mag. Ik kan niet dulden dat in mijn tegenwoordigheid op zulk een wijze over mijn vader gesproken wordt door wien dan ook.

— Niet? antwoordde de graaf en een oogenblik leek het of een hard en bitter woord er op zou volgen, doch iets in het gezicht van Ulrich weerhield hem onwillekeurig. De knaap was nog zoo jong en machteloos, hij had hem geheel in zijn hand, hij kon met hem doen wat hij wilde en toch kwam er iets als medelijden in hem op.

— Het is belachelijk van u, om mij in mijn eigen huis zoo aan te spreken en het hoofd te bieden, — mij te willen voorschrijven wat ik moet doen en laten of spreken, zei hij langzaam doch zonder bitterheid: Ge moogt in het vervolg wel wat voorzichtiger zijn met uw woorden tegenover iemand, die uw lot in handen heeft. Wijl het echter inderdaad flink en moedig is wat ge gezegd hebt, wil ik net doen of ik het niet verstaan heb. — Ga nu heen want voor een zieken man als ik, sta ik reeds te lang op mijn voeten.

Hij belde lang en luid, alsof hij tegenspraak van Ulrich in de kiem wilde verstikken, gaf Frederik het beval aan de jonge heeren door een dienaar hun kamer te laten wijzen, en zonk dan in zijn leunstoel. — Hoor eens Frits, en de oude knecht kon aan deze aanspraak merken dat zijn heer goeden zin had, ik geloof dat het een heel aardige inval van mij was met die jongens! Brr, Brr! dat is me een luidruchtig troepje! De een stormt de kamer binnen alsof het slot reeds van hem was en roept om een paard en trapt me dan nog op mijn zieke voeten! De ander verweet mij mijn woorden juist alsof het de vorst van het land was en niet een knaap zonder eenig bezit! Hahahaha. Die zullen ons het hoofd nog op hol brengen jou en mij, Frits! Daarom is oppassen de boodschap, anders zijn wij spoedig geen baas meer in ons eigen huis. In elk geval wil ik eerst eens een poosje aanzien: ze mogen doen wat ze willen, de schavuiten, alles ongehinderd doen, verstaat ge me, oude? Het kan een aardige verpoozing voor me zijn, eens te zien hoe mijn toekomstige erfgenamen hier huishouden en wie het meeste om deze erfenis geeft. De oudste niet, naar het schijnt, hahahaha. Die zag er eerst zoo bedeesd uit, brr ... en dan, je hadt eens moeten hooren hoe hij uitviel. Dat is dan dank voor zulk een buitengewone kans. De tweede dat is een flink kereltje, fijne gestalte, frisch van ziel en leden, zooals me schijnt, hahahahaha. Die zal zich heel wat moeite geven om mij aangenaam te zijn. Je kunt aan hem wel denken als je toekomstigen heer, Frederik.

De knecht schokte met de schouders. — Als U nu zooal over hem denkt, dan wordt hij het zeker niet, heer, zeide hij kortaf.

— Niet? Wat ben je toch geslepen, oude. Maar zorg vooòr alles er maar voor, dat de kleinste van het groepje zijn paardje krijgt, anders heb ik 't voor altijd bij hem bedorven. Een prachtvolle kerel buitengewoon groot voor zijn leeftijd. Voor die vier anderen zijn er reeds paarden; daarbij wil ik dat de jongeheer Berthold overal wordt voorgetrokken. Van alles moet hij het beste hebben, het nauwkeurigste moet hij verzorgd worden en het vlugste bediend: hij moet voorgetrokken worden boven al de anderen van het groepje, oude. Verstaat ge me?...

— O maar al te goed, zeide de dienaar. Ik wil voor den jongeheer hopen dat hij de proef zal doorstaan.

— Juist. Bij hem wil ik het 't eerst probeeren, verklaarde de graaf. Maar zeker ben ik met mijn idee ingenomen, en het zijn prachtige jongens alle vijf. Ge zult ze lief gaan hebben, Frederik, en zoowel gij als ik zullen ons moeten verzoenen met de gedachte, een van hen als mijn opvolger te erkennen.

— Ik? Nooit! dat verklaar ik U bij God, riep de dienaar heftig uit. Nooit zal ik hier vreemd bloed zien heerschen. Verzoek toch den hemel niet, heer, want het is dwaasheid met het lot te spelen, allicht kon U het eenige nog ontnomen worden, wat Uw zoon te....

— Stil, oude, riep de graaf vertoornd. Ik wil het zoo en bij dien wil blijft het.

Hij keerde zich af en wenkte den dienaar te gaan; hij luisterde niet naar het onderdrukte morren waarmee de oude knecht de kamer verliet, doch sprak tot zich zelf als moest hij een stem in zijn binnenste verstikken.

— Het is het beste dat ik spoedig besluit — waarom zou ik lang wachten? Ik wil mijn testament maken, mij zelf de handen binden, zoodat al dat talmen en die onzekerheid een einde neemt. Ik ben hier de heer en meester. Moet ik misschien op het eind van mijn leven nog de dienaar van mijn knecht worden? Hij is trouw, dat is waar — of liever hij was aan mij trouw, want nù hangt hij den jongen aan. Hij heeft hem op zijn armen gedragen, op zijn knieën gewiegd — het was hem hetzelfde, en het kon hem, den gelukkige, ook gelijk zijn wat de knaap mij aandeed! o Egon, Egon! — en met bevende hand tastte de graaf in de schrijftafel onder de papieren *en trok er een portret uit te voorschijn, dat hij op een afstand voor zich hield* en met smart beschouwde.

Het was de beeltenis van een grooten, frisch uitzienden knaap, die een zeer sprekende gelijkenis vertoonde met den ouden graaf, behalve dat alles aan hem veel zachter scheen: de blik van zijn oogen, de trekken om zijn mond en kin. Steunend staarde de graaf op zijn zoon, want hij was het, die stierf voor zijn vader hem vergeving had geschonken. Zuchtend schoof de graaf het portret van zich af en ook de weinige brieven die de zoon zijn vader geschreven had na hun vervreemding. Daar lag ook nog het zwartgerande schrijven, dat hem later het onverwachte bericht van zijn overlijden had gebracht.

„Editha, Gravin von Schollenstein!" stond er onder: hij wist het. Het had hem indertijd zoozeer in beroering gebracht dat de roerende woorden van diepgevoelde smart plotseling aan hem voorbij waren gegaan, en hij niets anders gevoelde dan een heftige verbittering tegen degene die hem zijn zoon had ontnomen, en nu nog vertoornde hem dat onderschrift even sterk als toen.

— Een houthandelaarsdochter... Gravin von Schollenstein! zeide hij luid, schoof alles heftig van zich af, zoodat uit den grooten zwart omranden brief een klein plaatje te voorschijn kwam en op den grond viel. De graaf zag het niet of sloeg er minstens geen acht op; den volgenden morgen vond Frederik het en nam het van den grond op. Het lieve gezichtje van een klein meisje van misschien vier jaar zag met open blik de wereld in en die onbezorgde mooie kijkers vormden een sterk contrast met de rouwkleeren die het arme weesje aan had.

Onder het portretje stonden de door tranen half uitgewischte woorden: Zie toch genadig neder op Uw kleindochter die zoo spoedig een weesje is.

De oogen van den ouden knecht vulden zich met tranen. Zie genadig neder op Uw kleindochter! hij wist maar al te goed hoe weinig dit arme kind van haar verharden grootvader te verwachten had.

— Het is een schande! sprak hij luid. Hier ligt het beeld vergeten op den grond van degene, die alleen het recht heeft hier als meesteresse op te treden. Negen jaren zijn vervlogen sinds ons deze ongelukstijding bereikte en nog nooit sinds al dien tijd heeft de graaf von Schollenstein ook maar eenmaal om het kind gevraagd, waarmee hij door de innigste banden van het bloed is verbonden. Doch de oude Frits is er nog om grooter onrecht te voorkomen. Ik heb de laatste woorden van mijn jongen meester niet vergeten! Ik ga, Frederik, zeide hij tot mij en zijn gezicht was doodsbleek. Om een dwaas vooroordeel wijst mijn vader mij, zijn eenigen zoon, de deur. Gij alleen zijt nu nog mijn laatste hoop, Frits. Gij houdt van mij en zult niet dulden dat hij dien gij vanaf zijn kinderjaren hebt beschermd, voor altijd onrecht moet dragen. Ik zal mijn erfdeel verliezen — bewaar het voor mij, Frederik, bewaar het voor mij! Hij stierf; nu zal ik dus voor het recht van zijn kind strijden. Hier moet dit portret staan en wanneer gij binnentreedt, graaf, zal uw blik het eerst op dit zachte gezichtje vallen....

Frederik deed zooals hij zich had voorgenomen, doch vernam nooit welken indruk dit op den grijsaard had gemaakt. Was hij oplettend geweest, dan had hij de snippers van het portret onder het raam van den ouden graaf kunnen vinden.

* *
*

De doodsche stilte was nu voortaan op den Schollenstein verdwenen. De vroolijke knapen zorgden voor het noodige leven en telkens weerklonken hun blijde stemmen door het huis, en weergalmden de lanen in het bosch van hun uitbundigen jongenslach. Van allen echter was niemand beter op het slot thuis dan Berthold.

Hij was heer en meester, iedereen vloog voor hem en de minste wensch werd dadelijk uitgevoerd. Al zijn broers onderwierpen zich meestentijds ook aan zijn nukken, alhoewel Richard zich soms wel eens wat weerbarstig toonde; de andere twee jongere volgden echter trouw het voorbeeld van Ulrich die zich geheel

beneden zijn jongeren broer gevoelde. Nooit kwam er afgunst in hem op, over deze bijzondere gunst van den graaf.... Een flinke jongen, uw broer, veel degelijker dan gij! zeide de graaf tegen Ulrich als hij er de gelegenheid voor had: Hij is de beste van allen en het meest geschikt voor de plannen die ik heb! Dan was Ulrichs blik altijd vroolijker dan ooit en antwoordde hij: Zeker, heer graaf, Berthold is altijd het meest in den smaak gevallen en hij is geheel voor het heerschen gemaakt; niemand weet dat zoo goed als ik... — Ja, ja zeer flink, men mag voor een paar millioenen ook wel iets over hebben. Waart gij maar gelijk uw broer. Ulrich echter sloeg als geen acht op die woorden en zeide niets daarop, nooit uitte hij een wensch. Op zekeren dag vroeg hem daarom de graaf: — Zeg mij eens, is er nu niets wat ge begeert?

Ulrichs gelaat klaarde op: Een wensch heb ik wel, maar... — Vooruit er mee. Ik kan zulk een treurig gezicht niet langer zien.... — Ik wilde dat moeder hier was om te zien hoe goed of wij het hier hebben en te deelen in ons geluk. De graaf keek verbaasd op en zei niets anders dan een brommerig: hm. Bij het uitkleeden echter dien avond zeide hij tot Frederik: Jammer toch dat die oudste zoo'n gedrukte jongen is, altijd treurig gestemd. — Welneen, heer, hij is in het geheel niet mistroostig, dat is een flinke, bedaarde en ernstige jongen. — Houd op, het is een zwakkeling, een moederskindje. — Neen, neen, moed en kracht heeft hij genoeg, maar hij kan alleen niet huichelen. — Dat behoeft hij hier ook niet te doen; maar ik zie wel dat we het op dit punt ook al weer niet eens zijn. — Och men kon het vaak wel eens zijn, als men maar niet altijd een bepaald idee liefkoosde. — Maar ik heb toch gezegd dat ik onpartijdig wil oordeelen. Hij bevalt me trouwens wel en daar hij toch anders niets wil, zal ik zijn moeder hier laten komen, maar nu nog niet: ik moet eerst onbevooroordeeld mijn keuze gedaan hebben. Hij moet dus nog een paar weken wachten, zijn moeder zal echter wel weten wie van háár zonen aan haar gedacht heeft....

* * *

Verschrikkelijk, zooals alles hier verwaarloosd is, sprak Berthold op een toon die duidelijk zijn ontevredenheid te kennen gaf. Ik zal dat hier eens gauw laten veranderen, dat zal zoo niet lang meer duren. — Frederik keek hem bij die woorden verre van vriendelijk aan.

— Ja, het kon heel anders zijn, maar ik geloof dat O. L. Heer het zoo wil, zei Frederik. — Vooral daar in de schilderijenzaal ziet het er verwaarloosd uit, hernam Berthold zonder op de woorden van den knecht te letten.

— Dat alles zal wel ooit anders worden, maar de graaf heeft niet graag dat men in die zaal komt, dus... — Ik mag komen waar ik wil dat weet ge toch wel! — Om zich niet meer opgewonden te maken wilde Frederik juist de zaal verlaten, toen Ulrich binnen kwam en hem terughield: — Laat me nu toch eens het portret zien van den jongen graaf von Schollenstein, die zoo vroeg gestorven is. — De oprechte toon van belangstelling, waarop die vraag gesteld werd, won dadelijk het hart van Frits en hij antwoordde: Ja vroeg, te vroeg voor ons allen. Ga mee, heer Ulrich, dan zult U het zien. Zij doorliepen verschillende zalen, terwijl Berthold langzaam volgde, tot zij in een geheel met schilderijen behangen zaal kwamen. Met waren eerbied doorliep Frits de zaal en bleef eindelijk voor een klein schilderij staan. — Dit is de jonge graaf in zijn jeugd. Lang beschouwde Ulrich het portret en vroeg tenslotte: Waaraan stierf hij? — Een korte ziekte bracht hem in het graf, maar ook de droefheid over het versteende hart van zijn vader zal er wel toe hebben bijgedragen. — Versteende hart? noemt ge dat versteend? zei Berthold. — Verstiet hij niet zijn eenigen zoon? — Dat was zijn recht! — Was het dan zoo verschrikkelijk dat hij een vrouw trouwde die niet van adel was, maar op wie geen enkele smet kleefde?

— De smet van haar geboorte. Ik ben het geheel met den graaf eens. — Daarna liet hij de weduwe onverzorgd achter, sprak Frits, terwijl hier de millioenen onbenut lagen. 't Is 'n schandaal, bracht Ulrich er verontwaardigd uit, en vroeg de graaf werkelijk nooit naar de weduwe en haar kind?.. — Nooit! — En daar had hij gelijk in, riep Berthold. — Juist, dat had hij ook, klonk plotseling een stem. Het was de graaf die had toegeluisterd en nu opeens te voorschijn trad. — Oom, sprak Berthold, de reinheid van het bloed gaat boven alles, ik denk er net zoo over als U. — En gij, Ulrich, zei de graaf, gij zijt het toch zeker met mij eens? Ulrich had een hevigen strijd te voeren; van zijn antwoord toch hing misschien veel af. Doch ineens sprak hij moedig weg: — Ik zou mijn zoon vergeven hebben. Iedereen verwachtte een vreeselijken uitval, doch de graaf trok zich stil terug, zonder een woord te zeggen. De broers spraken nog lang over hun verschillend antwoord, maar de graaf had op zijn kamer alleen een zwaren strijd met zijn geweten. — De een doet alles wat hij kan om in mijn gunst te komen en is geheel aan mij gelijk. De ander is zwak en week van hart, en vlucht mijn gezelschap. Het is wel moeilijk den juisten erfgenaam te vinden! *(Wordt vervolgd).*

ONZE VRAGENBUS

Dienen Luther en Marx beschouwd te worden als de booze mensch uit het Evangelie, die onkruid onder de tarwe zaaide"?

Luther, de vader van het Protestantisme, en Marx, de stichter van het Socialisme, hebben ongetwijfeld, door hun valsche leeringen op godsdienstig en zedelijk gebied, veel onkruid gezaaid te midden der tarwe van Gods akker. In zooverre kan men zeggen dat ook zij bedoeld zijn in deze Evangelische parabel. Maar men heeft geen enkele reden om onder dien „vijandigen mensch" hèn alleen of hèn in 't bizonder te verstaan: zulk een vijandig mensch zijn allen geweest en zijn ook nù nog allen, die op een of andere wijze boosheid en verderf zaaien onder de menschen.

«*Moeten wij ons den hemel, de hel en het vagevuur denken als plaats of meèr als een toestand, waarin de zielen zich na den dood bevinden?*»

Inderdaad; uwe vraag is reeds een antwoord zij 't in vragenden vorm. Hemel, hel en vagevuur worden dikwijls te uitsluitend beschreven en tot in details afgeschilderd als plaatsen: de hemel als een paleis, een paradijs, de hel als een poel, een kerker en het vagevuur ongeveer evenzoo. Om iemand de *werkelijkheid* van dat leven, die belooning en die straffen duidelijk en *aangrijpend* voor te stellen, zijn zulke verbeeldingen zeer geschikt: O. L. Heer maakt er in het Evangelie zelf gebruik van. — Maar als het nu gaat over *zuiver theologische* begrippen van hemel, hel en vagevuur, dan kan die voorstelling van plaats er vrijwel geheel buiten blijven en denkt men zich die drie wijzen van „leven na den dood" het beste als een *toestand*, een *staat*, een *gesteltenis*, van de zielen (en na de algemeene verrijzenis ook van de lichamen). De hemel is dan de staat van geluk, van onverbreekbare vereeniging met God; de hel is de staat van ongeluk, van eeuwige afscheiding van en vijandschap met God: het vagevuur is de staat van loutering, van voorloopige scheiding van God.

De vraag, *waar* de zielen na den dood verblijven, is bijzaak. De H. Kerk leert daarover niets uitdrukkelijk. Wel plaatsen vele Godgeleerden den hemel boven onzen aardschen hemel of het uitspansel, de hel in 't middelpunt der aarde en het vagevuur in zijn nabijheid: maar dat alles is niet zeker, wijl door God niet duidelijk geopenbaard. „Zoeken wij maar niet naar de hel, zegt de H. Joannes Chrysostomus, maar zorgen wij maar ze te ontvluchten".

Correspondentie: H. J. B. te Z. — Uw derde vraag over de gedaanten bij het laatste Avondmaal is mij niet duidelijk. Gelieve ze wat nader toe te lichten.

Vraag 222. J. J. te B. L. — Over uw biechten hoeft ge U niet te verontrusten, tenzij ge iets *vrijwillig* verzwegen hebt wat ge *zeker* dacht dat *groot kwaad* was geweest. Voor 't vervolg kan U voorzichtigheid en christelijke eerbied in den omgang het beste helpen en, in geval van *ernstigen* twijfel, oprechte flinke belijdenis in de biecht.

PHILALEETH.

† IN MEMORIAM †

Van den Eerw. Broeder HENDRIK GEBOERS, Missionaris v. h. H. Hart.

De dierbare overledene werd geboren te Eersel op 13 Maart 1903, deed zijn intrede in het Missiehuis te Tilburg 5 Maart 1925 en ontving aldaar het Heilig Kloosterkleed op 7 September van hetzelfde jaar.

Op Maria Hemelvaart legde hij als Novice, op zijn sterfbed, de Geloften af en stierf, gesterkt door de Genademiddelen der Heilige Kerk, met algeheele overgeving aan Gods Heiligen Wil en vol vertrouwen op de bescherming zijner goede Moeder, Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart.

ALLERLEI

G*ewetensonderzoek* voor Christelijke vrouwen en meisjes, die dezen zomer volgens de nieuwe wufte mode gekleed gingen:

In hoeverre heb ik door mijn lichtzinnige kleeding bij mijzelt het christelijk schaamtegevoel verstompt?...

In hoeverre heb ik mij daardoor van een machtig middel ter beveiliging mijner deugd vrijwillig beroofd?...

Aan hoeveel anderen heb ik door mijn lichtzinnige kleeding ergernis gegeven?... Aan vriendinnen, door haar een slecht voorbeeld te geven, dat ze misschien navolgen; — aan personen van het ander geslacht door hun hartstochten te prikkelen en hun allerlei bekoringen te bezorgen.

Als ik iemand van stand ben, moet ik bedenken, dat mijn invloed ten kwade des te grooter is geweest, en ik in des te ruimer mate heb bijgedragen tot de verdringing van de christelijke opvattingen uit het openbare leven.

Heb ik bij dit alles voldoende gedacht aan de verschrikkelijke bedreiging die Christus uitsprak tegen diegenen, die „den kleinen ergernis geven"?... vooral als ik zelf als moeder of onderwijzeres voor kinderen heb te zorgen en hun in 't goede heb voor te gaan....

MIJN OFFERBLOK.

Een Duitsche Universiteits-professor schrijft aan het Tijdschrift voor Priesters· „Korrespondenz" (no. 5, 1926): Een kleine Diaspora-parochie (parochie in een protestantsche streek), waar ik 's Zondags de HH. Diensten heb overgenomen, is mijn mooiste ontspanning bij mijn gewonen ambtsarbeid. — 't Zijn maar arme lui, meestal werkelooze arbeiders, die om wille van hun geloof veel te lijden hebben. Twee jaar lang moest ik in een bedompt lokaal de Diensten houden, totdat ik, dank de hulp van de kerkelijke Overheid, den H. Jozef een klein, intiem kerkje kon bouwen.

't Dierbaarst in dit klein Diaspora-kerkje is mij, na het armoedig Tabernakel, mijn offerblok. Een werkman van mijn parochie heeft het in zijn vrije uren vervaardigd. Nu en dan verdwaalt en ook wel een geldstuk in, soms zelfs een grooter, door vreemdelingen, die het stadje bezoeken, uit meelij met de arme Diaspora, er in geworpen. En toch is het arme offerblok rijker dan de domschat van onze Kathedraal. Vele honderden briefjes heb ik al uit het onuitputtelijk offerblok opgediept. Ze dragen geen naam, maar van alles staat er op geschreven in ruw en in sierlijk schrift, van grooten en van kleinen.

Wat staat er dan zooal te lezen? — „Vandaag ben ik uit liefde voor Jezus terstond opgestaan." — „Vandaag heb ik mij niet verdedigd als men mij verwijten deed." — „Vandaag heb ik niet in den spiegel gekeken." — „Uit liefde voor U, o Jezus, heb ik mij vandaag geen suiker in de koffie gedaan." — „Ik ben vandaag niet op straat geweest, ofschoon moeder mij verlof gaf." — „Ik heb vandaag mijn gramschap onderdrukt ter liefde van U, o Jezus." — „Ik heb vandaag niet over mijn vijanden gesproken." — enz., enz.

Deze briefjes zijn mijn grootste blijdschap. Ze zijn het kapitaal, waaruit ik mijn zielzorg bekostig. Ik leg ze altijd in mijn dierbaar Tabernakel onder de corporaal, waarop het Allerheiligste staat. En dan duurt 't niet lang of er komt weer een of ander, die zijn Heiland langen tijd had verloren.

NIHIL OBSTAT. Fr. T. SMITS, O. F. M., Libr. Cens.
Noomagi, die 21 Augusti 1926.

EVULGETUR. J. POMPEN, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Augusti 1926.

1 OCTOBER 1926 No. 10 44ste JAARGANG

ANNALEN
VAN
O.L.VROUW v.H.H.HART
UITGAVE MISSIEHUIS TILBURG

OP SINT FRANCISCUS' STERFDAG

Den 4 October a.s. is het zeven eeuwen geleden dat de groote Franciscus te Assisië stierf. De drie plaatjes, op deze eerste bladzijden, herinneren ons aan die wereldgebeurtenis.

Na Christus was er niemand opgestaan, die Zijn idealen van armoede en onthechting zoo zuiver en krachtig voorstond en aan de wereld voorhield als Sint Franciscus van Assisië. Niemand ook die het evangelisch vertrouwen in de bezorgde Voorzienigheid zoo goed besefte en zoo kinderlijk beoefende. Niemand ten slotte, die de evangelische blijdschap der kinderen Gods zoo onvermengd-zuiver in zijn hart droeg en om zich heen verspreidde.

DE STERVENDE FRANCISCUS ZEGENT ASSISIË

Toen Franciscus zou gaan sterven, wilde hij dat men hem op een baar zou dragen naar Portiuncula, even buiten Assisië. Op de hoogte, vanwaar men een uitzicht had op de stad, aangekomen, deed hij de broeders de baar omkeeren en neerzetten. Toen heeft hij met stervende stem de stad gezegend, zeggende: „Wees gezegend, mijn liefste vaderstad, van den Heer God, omdat in U vele zielen haar heil zullen zien en in U vele dienaren van God zullen wonen en velen van de uwen voor het Rijk der hemelen zullen uitgekozen worden".

SINT FRANCISCUS WORDT DOOR ZIJN BROEDERS BEWEEND

Terwijl de Engelen neerdalen om de zuivere ziel van Sint Franciscus ten hemel te voeren, liggen de broeders weenend neer bij zijn lichaam. In den hoek rechts beeldde de schilder Sinte Clara uit met nog een zuster.

Franciscus was meer dan welke heilige een trouw beeld van den goeden Heiland, die geen steen in zijn bezit had om er zijn hoofd op neer te leggen; die zooveel hield van alles wat arm en klein en hulpbehoevend was, het volk, de kinderen, de zieken, de zondaars; die in alles, in geheel de natuur, de dingen zag van Zijn hemelschen Vader en ze liefhad en er vreugde in vond. Zoò Jezus, zoò ook Franciscus. Als zegel op die gelijkenis gaf Jezus zijn trouwen leerling de vijf wondeteekenen, zoodat men bij het ontmoeten van Franciscus van Assisië zou gemeend hebben dat het Jezus van Nazareth was....

Gezegend moet de Verlosser zijn, die voòr zeven eeuwen onder ons menschen Zijn eigen geest in Franciscus heeft doen herleven en ook nù in zijn heilige drie Orden nog levend houdt. Moge Hij ook in de overige Christenen iets van dien goddelijken geest doen overgaan, op de machtige voorspraak van zijn jubileerenden Volgeling. —

SINT FRANCISCUS OP DEN BEGRAFENISWEG BEWEEND EN GEHULDIGD

Op den weg naar het graf werd bij het klooster S. Damiano, waar Sinte Clara met hare zusters woonde, even stilgehouden: daar kwamen de heilige vrouwen haren Vader een laatste hulde brengen. Bij de baar zien wij de broeders, den Bisschop der stad en een groote menigte volks.

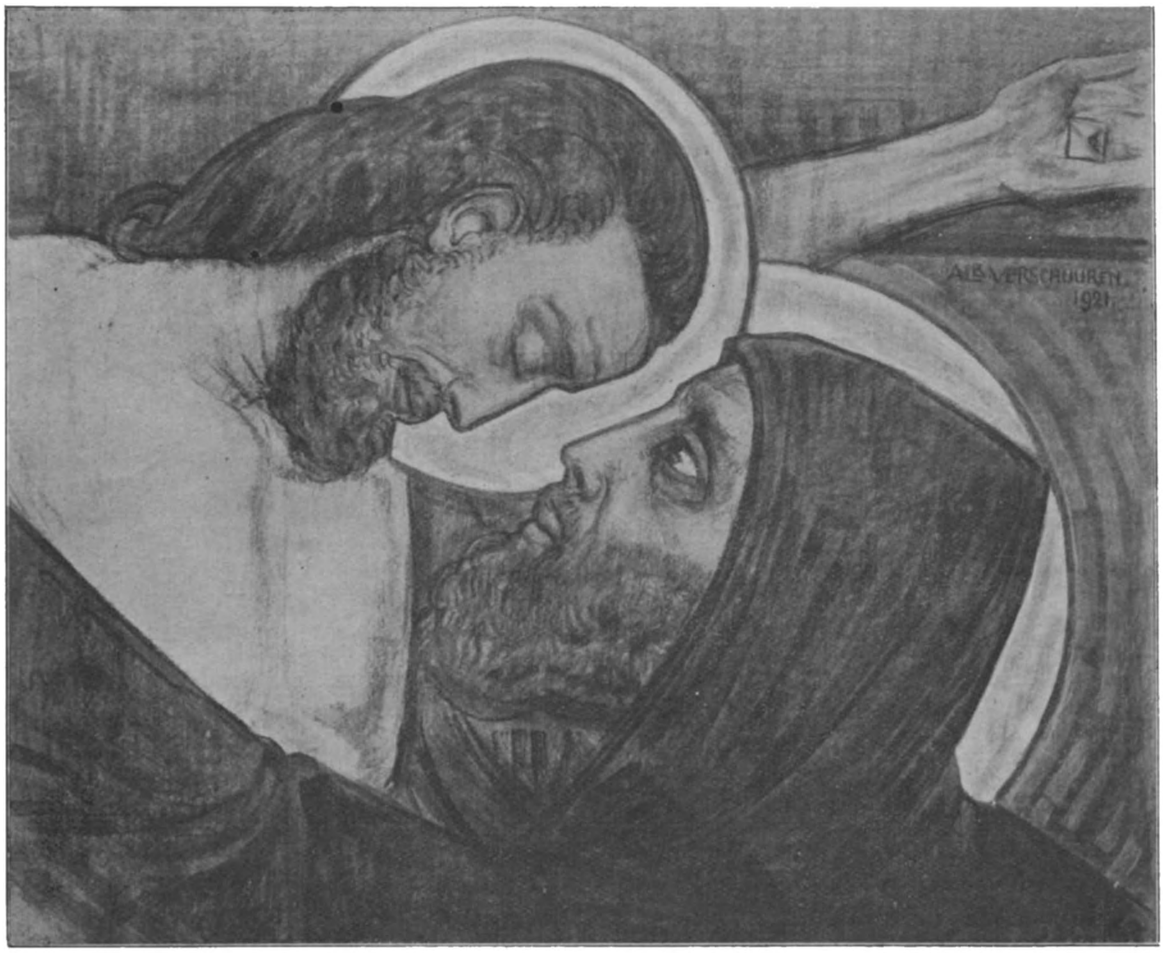

SINT FRANCISCUS OMHELST DEN GEKRUISTE

NAAR ALB. VERSCHUUREN

Het grootste en innigste in Franciscus is niet zijn hartstochtelijke liefde voor de armoede of zijn wondere eenvoud of zijn liefde voor Gods lieve schepselen of zijn zucht naar vernedering en verachting en lijden.... Neen, het grootste en diepste in zijn heilige ziel is de liefde, de alles beheerschende ***liefde voor zijn gekruisten Jezus.*** Die liefde bewoog zijn hart en zijn heele leven: die liefde was doel van zijn gansche streven.

De Tilburgsche schilder Albert Verschuuren heeft in dit tafereel die liefde tusschen Jezus en Franciscus trachten weer te geven. Die twee heilige hoofden zoo vlak bijeen, die gebogenheid en genegenheid van Jezus tot Franciscus en dat dringen met armen en vooral met oogen van Franciscus naar Jezus, zie, dat geeft wel iets heel innigs weer van beider liefde-verhouding. De sobere, krachtige lijn is bovendien zeer aangepast aan de bij uitstek *mannelijke* liefde, die hier verbeeld wordt.

AARTSBROEDERSCHAP VAN O.L.VROUW VAN HET H.HART

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Celebes, Philippijnen, Brazilië, Rabaul, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Coquilhatville. — 10 Geestelijke gunsten. — 8 Tijdelijke gunsten. — — Novenen. — 7 Zieken. — 10 Families. — 25 Huisgezinnen. — 37 Kinderen. — 5 Roepingen. — Examens. — 4 Kloostergemeenten. — 7 Parochies. — 1 Goede werken. — 13 Bekeeringen. — 8 Zalig stervensuur. — 15 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledene.*

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 16 en eindigt op 24 Oct.

ALGEMEENE INTENTIE: ONZE ZIEKEN EN GEBREKKIGEN

Raphael, op wiens feestdag (24 October) wij deze maandelijksche novene zullen sluiten, komt ons herinneren aan onze zieke en lijdende medemenschen. Raphael toch, „de Medicijn Gods", is de goede Aartsengel, door God gesteld tot patroon en beschermer, ook tot geneesheer der zieken.

De zieken en gebrekkigen onder ons hebben bizonder ons gebed noodig: niet alleen lichamelijke hulp en verpleging, ook geestelijke. De pijnen, vaak erge en langdurige, die zij in hun lichaam lijden, de ongemakken en ontberingen, die zij in hun eenzaamheid en afzondering ondervinden, de beschaming en vernedering die zij om hun hulpeloosheid, hun lijfgebreken en verminkingen in hun hart ondergaan dag aan dag, jaar op jaar: maken hun 't leven lastiger dan ons, de deugdoefening ook moeilijker. Ze hebben als lijdenden recht op ons „medelijden" en dat medelijden toonen wij het beste door een vurig gebed om sterkte en geestelijke vertroosting.

En bij dit gebed hebben wij de machtigste bondgenooten, vooral in deze novene. Sint Raphael zal het gaarne met zijn voorspraak ondersteunen, de Lieve Vrouwe van Jezus' Hart, tot wie wij in deze novene bidden, zal ons gebed voor de „kranken", wier „Behoudenis" Zij genoemd wordt, met liefde aanhooren en Jezus' Hart, de Bron aller ontferming, zal zich op dat bidden wijder openen over zijn lijdende broeders.

Door deze novene en een trouw gebedje ook in 't vervolg zullen wij tevens krachtdadig steunen het schoone werk, dat tegenwoordig voor de geestelijke verzorging der zieken allerwege met zooveel ijver ondernomen wordt.

N. N. GUINEE — SELEBES — BERICHTEN UIT ONZE MISSIËN — PHILIPPIJNEN — BRAZILIË

VAN REIZEN EN TREKKEN

Door den W. E. Pater E. CAPPERS, uit Geldrop.

Ambon, 28 Mei 1926.

De eilanden aan de West-kust van Halmaheira behooren wel tot de schitterendste streken van de Molukken: het hooge gebergte van Batjan met Straat Herberg en Straat Sambaki, waar men twee en een half uur met de Stoomboot als door een lusttuin vaart, om dan plotseling vóór de boeg de indrukwekkende kegels van Makjan, Moti, Tidore, Maitara, Ternate en Hiri te zien verschijnen. Men raakt niet uitgekeken en verbeeldt zich in een sprookjesland te zijn aangekomen. Als de boot aan de pier te Ternate ligt vastgemeerd, wordt men tot de werkelijkheid teruggeroepen: daarvoor zorgen de schreeuwende koeli's, de stoomkranen aan boord en de zwaar beladen lorries, die over de lange houten pier naar de opslagplaatsen geduwd worden. Dat is de ruwe werkelijkheid.

FOTO I.

Ternate is 'n oud plaatsje. Reeds in 1522 kwamen er de Portugeezen [1]) en in 1599 zien we er de eerste Hollandsche vaartuigen, nl. de „Amsterdam" en de „Utrecht" onder den zeevoogd Wybrant van Waerwijck verschijnen. Er werden verdragen gesloten met den Sultan, ten einde zich den alleenhandel in specerijen te verzekeren. 't Stadje, gelegen aan den voet van den Piek van dien naam, telt ± 4000 inwoners, nl. inlanders, een mengelmoes van Ternatanen, Makassaren en Boegineezen, veel Chineezen, Arabieren en een driehonderd Europeanen of met hen gelijk gestelden.

Ternate en Tidore betwistten elkander in vroeger tijden de heerschappij in de Molukken, op de Papoesche eilanden en op de Oost-kust van Celebes. Eerst genoemd rijk bleef overwinnaar in den strijd. Sindsdien heeft Ternate zoo ongeveer alles van zijn macht ingeboet. 't Plaatsje is nog een klein handelscentrum. 't Heeft een ouderwetsch aspect, behalve dan de strand-boulevard, die meer aan nieuwere

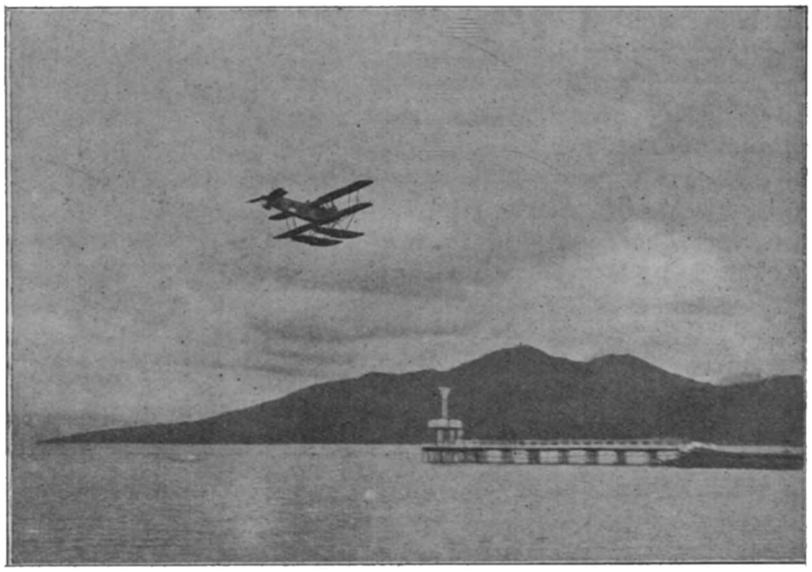

FOTO I: GOUVERNEMENTSPIER TE TERNATE, DAARACHTER HET GEBERGTE VAN TIDORE. IN DE LUCHT EEN WATERVLIEGTUIG.

1) In 1546 verscheen er de H. Franciscus Xaverius.

FOTO II: EEN ECHT TYPISCHE STRAAT VAN TERNATE, DE HOSPITAALSTRAAT: SMAL, HEET, WIT EN ZANDERIG.

tijden doet denken. Hij is echter niet lang en eindigt plots in het Chineesche kamp met z'n pasar en z'n toko's en z'n druk gedoe en z'n geuren van Koprah (gedroogde kokosnoot), eieren, trassi (stinkende bijspijs voor de rijsttafel), petroleum, lola (torenschelpen) en dergelijke.

FOTO II.

Een echt typische straat is de *Hospitaalstraat,* smal, heet, wit, zanderig: me dunkt daar moeten zich èn Portugeezen èn Hollanders op d'r gemak gevoeld hebben. Recht voor U uit ziet ge vlak voor U, langzaam als ten hemel stijgend, de donker groene massa van den hoogen piek (kegel). Als ge goed kijkt ziet ge nog rook uit den top naar boven stijgen: want hij dreigt nog steeds en rommelt en gromt, ten einde de menschen op hun qui vive te houden. (In 1897 verraste hij de Ternatanen nog met een uitbarsting.) Rechts en links liggen de huizen achter meer dan mensch hooge witte muren verscholen.

Het nieuwerwetsche type huis, dat de zon vrij spel geeft op z'n bewanding, begint hier en daar ook te verschijnen: doch oude zware huizen en inlandsche kotten van bamboe en atap hebben nog steeds de overhand.

FOTO III.

Een van de bezienswaardigheden van Ternate is de goed onderhouden *benting* (fort). Voor een gedeelte staan de muren nog overeind en verschillende oude gebouwen zijn nog in gaven toestand: voor een liefhebber van antiquiteiten is hier dè plaats. Boven den ingang van het fort hangt een mooie klok uit den Portugeeschen tijd. Ze draagt het jaartal 1605 met het volgend opschrift:

Flos Virginum veluti Rosa vel Lilium, o Maria, Preces ad Filium pro salute Fidelium funde. [1]

FOTO III: GEZICHT OP HET FORT VAN TERNATE, MET OP DEN ACHTERGROND DEN VULKAAN EN DE BERGEN VAN TIDORE.

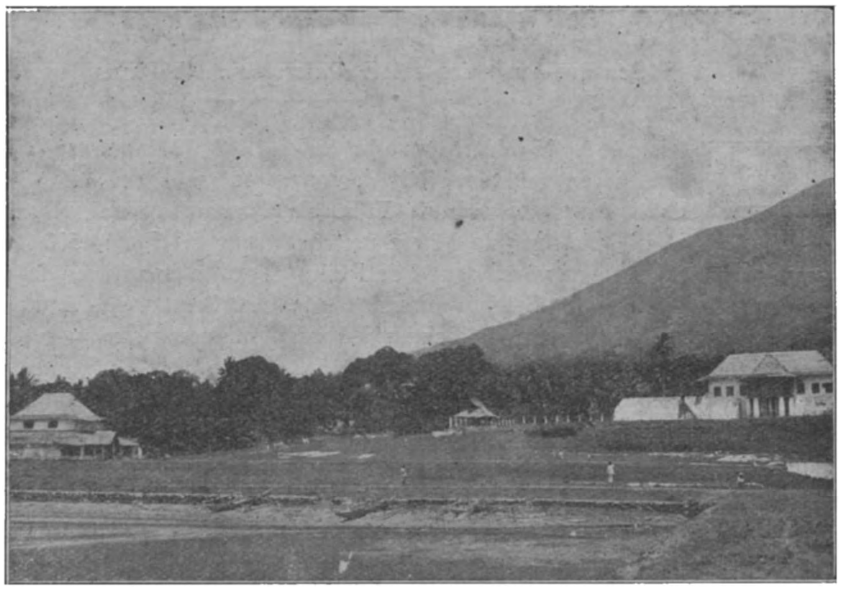

FOTO IV: HET VROEGERE SULTANS-VERBLIJF TE TERNATE, KEDATON OF KRATON EEN EIND BUITEN DE PLAATS GELEGEN.

Op de hoogte achter het fort staande, heeft men een schitterend uitzicht èn op den vulkaan èn op de bergen van Tidore.

FOTO IV.

Een eindje buiten de plaats is het vroegere sultans-verblijf *kedaton* of *kraton* genaamd, herinnerend aan betere tijden. Sedert de verbanning van den laatsten sultan in 1914 is het tot museum ingericht en bergt veel mooie en kostbare zaken, overblijfselen van de pracht en praal der vroegere heerschers en der oude vereenigde Oost-Indische Companie. De kedaton is tegen een kleine helling aangebouwd. Wat het uiterlijk aangaat, zou men met La Fontaine zeggen:

„De loin c'est quelque chose
De près ce n'est rien." [2])

Vuil-wit gekalkte muren en een dak van atap! Doch vanuit zee gezien ligt het er als een mooi blank kasteel, met een groote groene clairière er voor en den niet te beschrijven vuurspuwenden berg er achter. Aan 't hoofd van de pier, die naar den kraton leidt, staat nog een soort prieël, waaromheen een klein bastion. 't Draagt den weidschen naam van „'s Konings Zeehoofd".

Zooals ik zeide: het overgroot gedeelte der bevolking is Islamiet: de half-cast zijn in 't algemeen Protestant en dragen veelal Europeesche namen. Ook zijn er eenige Katholieken (onder de militairen en ambtenaren) en daarom gaat de missionaris een paar keer in 't jaar derwaarts, om hen in de gelegenheid te stellen, de HH. Sacramenten te ontvangen en hun kinderen te laten doopen. Kerk wordt dan gehouden ofwel in 't gouvernements-hotel ofwel bij de een of andere katholieke familie aan huis. En al is 't groepje maar klein, toch weten we en voelen we, wat Christus gezegd heeft: „Waar ergens twee of drie in mijn naam vereenigd zijn, daar ben ik in hun midden".

1) O Maria, bloem der maagden, als de Roos of de Lelie, stort gebeden tot uwen Zoon voor het heil der geloovigen.
2) Van verre lijkt 't nog wat, van dichtbij is 't niets.

WIE HELPT MEDE JEZUS' H. HART TER EERE EEN KAPEL BOUWEN?...

Bij ons Missiehuis te Driehuis, waar toekomstige Priester-Missionarissen worden opgeleid, moet een kapel verrijzen. De voorloopige is sinds de intrede der nieuwe studenten (begin Sept. l. l.) reeds veel te bekrompen.

De studenten zelf hebben gedurende de vacantie hun uiterste best gedaan om giften voor hun toekomstige kapel te verzamelen. 't Resultaat was zeer verblijdend, maar vormt natuurlijk slechts een klein deel van het benoodigde bedrag.

Wie helpt met 'n grooter of kleiner gift het ontbrekende aanvullen? . . .

Adres: Missiehuis, Tilburg.
Postrekening 58775.

NOGMAALS DE SCHOOLTUINEN OP CELEBES [1])

Schrijven van den H. E. Pater Mgr. W. PANIS, Apost. Prefect.

Het is heden 15 Maart toevallig juist twee jaren geleden, sinds ik voor de tweede maal vanuit Tilburg's Missiehuis naar de Missie vertrok. Mijn eerste vertrek gold de Philippijnen, mijn tweede de Celebes-missie. Beide Missies verschillen in vele opzichten enorm veel van elkaar, doch er zijn natuurlijk ook heel wat punten van overeenkomst. Zoo o. a. de schoolkwestie.

Zeer begrijpelijk is dit een zaak van groot gewicht voor beide missies. Van de katholieke school toch hangt zoo veel af voor een goede opvoeding der katholieke jeugd. En hoe minder de ouders begrijpen van hun duren plicht te zorgen voor de godsdienstige opvoeding hunner kinderen, hoe gewichtiger de taak wordt der school.

De katholieke school heeft, ik heb dit van den beginne met groote voldoening geconstateerd, de volle aandacht mijner missionarissen.

Wij hebben in onze missie twee soorten van scholen, de eerste, met Nederlandsch als voertaal, welke met onverdroten ijver en toewijding geleid worden door de Zusters van J. M. J. uit 's Hertogenbosch en de Fraters van Tilburg, en de tweede, met Maleisch als voertaal, welke geleid worden door onze inlandsche onderwijzers, afkomstig van onze R. K. Normaalschool te Tomohon (Minahassa). Deze laatste zijn uit den aard der zaak zelve, verreweg het sterkst vertegenwoordigd.

Men vindt in ons uitgestrekt Insulinde een massa geheel verschillende talen, waardoor zich vanzelf de behoefte doet gevoelen aan een gemeenschappelijke taal, die overal verstaan wordt. Maleisch is de taal, die daarvoor door de Regeering gekozen werd. Het Maleische taaleigen, met zijn vele overeenkomsten met de gewestelijke talen, is daartoe dan ook veel meer geschikt dan welke onzer Westersche talen ook.

[1]) Van hoe groot belang de stichting der „Schooltuinen" moet geacht worden, blijkt uit het feit, dat èn in den Volksraad van Nederlandsch-Indië èn in de Tweede Kamer zeer waardeerende woorden daaraan werden gewijd. In de zitting der Tweede Kamer gaf de heer Bulten den Minister van Koloniën in overweging, dit voorbeeld der Katholieke Missie van Celebes overal in Indië te doen navolgen.

Op het oogenblik telt de missie van Celebes 46 maleische katholieke scholen. Zeker een niet onaardig getal, als men bedenkt dat Celebes nog slechts 14.500 katholieken telt. En toch gevoelen wij hier, dat dit getal nog onvoldoende is. Ik vooral voel dit maar al te zeer, daar de missionarissen voortdurend bij mij komen om verlof tot het openen van nieuwe missiescholen. En dan kan ik lang niet altijd aan dat zoo billijk verlangen voldoen, omdat ik zien moet of de missiekas het wel kan uithouden.

Voor een gedeelte onzer maleische missiescholen krijgen we een zeer gewaardeerde subsidie van de Regeering, doch de Regeering spreekt ook al dikwijls van bezuinigen en de tijd is niet ver meer, dat we evenveel onbezoldigde als bezoldigde missiescholen zullen hebben. Dat zal ook al veel afhangen van de vrijgevigheid onzer Missieweldoeners.

Tot voor korten tijd was het maleische volksonderwijs geheel kosteloos, doch de Regeering is nu van meening, en niet ten onrechte, dat de ouders ook wel iets mogen bijdragen in de kosten van het onderwijs hunner kinderen. Voortaan wordt dus een klein schoolgeld geheven. De schoolbesturen der verschillende bizondere scholen, waaronder dus ook de onze vallen, hebben er zelf voor te zorgen, dat die schoolgelden binnenkomen. Doch zoo iets is ook eerder gezegd dan gedaan, vooral als men zoo langen tijd aan gratis onderwijs is gewoon geweest. En dat het niet gemakkelijk is aan iemands centen te komen is een overbekende waarheid, die ook opgaat hier in Indië, ja, hier meer nog dan in Holland.

Er moest dus naar een praktisch middel gezocht worden om die voorgeschreven schoolgelden binnen te krijgen. Over het algemeen leeft ons volkje hier vooral van den landbouw. Iedere familie heeft haar eigen stuk grond „kebon" (tuin) geheeten. Over den „kebon" hoort men natuurlijk dikwijls spreken en het was dan ook een der eerste maleische woorden, die ik kende. Geen wonder dus dat de Paters meenden, dat er uit zoo'n kebon ook wel iets te halen was, waarmede schoolgelden zouden kunnen betaald worden. Als onze scholen ook eens haar eigen kebons hadden, zoo werd gezegd, dan kon van de opbrengst het schoolgeld

worden voldaan. En zoo onstonden onze „kebon sekolah" oftewel „schooltuinen".

Weer een idee, dat gemakkelijker is op te vatten dan tot werkelijkheid te brengen. Doch een jonge, energieke missionanis staat niet spoedig stil voor een moeilijkheid. Deze waarheid is algemeen bekend, evenzeer als deze andere, dat een goed missionaris zoo wat van alle markten moet thuis zijn. Dus, we moesten mede aan het „boeren". De Z. E. Pater Max Domsdorf, directeur onzer R. K. Normaalschool, is tevens beheerder onzer Missiescholen. Zelfs een leek op onderwijsgebied zal aanstonds inzien, dat directeur zijn eener normaalschool en daarbij nog beheerder van een groot aantal scholen nu juist geen sinecure is. Maar, wie veel wil, kan ook veel. Schooltuinen konden er komen, dus moesten er komen. Na een paar maanden waren ze er.

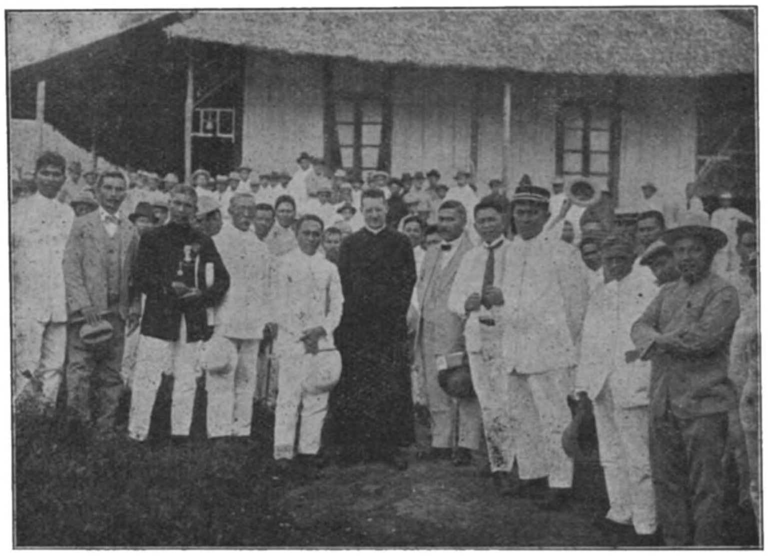

W. E. PATER M. DOMSDORF, BEHEERDER DER MISSIESCHOLEN, MET IN DE VOORSTE RIJ, HET CENTRAAL BESTUUR DER MISSIE-SCHOOLTUINEN.

Pater Domsdorf heeft zijn Fordje nooit meer gebruikt dan in die maanden. Tusschen haakjes zij gezegd, dat ik, nog vóór ik in Celebes was aangekomen, reeds vernomen had, dat mijn nieuwe missie een Ford rijk was. Het werd mij in Holland met ongeveinsde verwondering verteld en het werd als een bewijs aangehaald, dat de Celebes-missie wel rijk zijn moest! Intusschen heb ik gezien, hoe moeilijk het is toestanden op afstand te beoordeelen. Een Ford in de missie klinkt voor buitenstaanders nog ongewoon, doch men is er wel aan gewend te hooren, dat verschillende missies een motorboot hebben, omdat men het gevaarlijk en tijdroovend vindt de verschillende staties per klein roeibootje te moeten bezoeken. Nu, een motorboot zijn wij niet rijk en afgezien, dat zoo'n ding een massa geld meer kost dan een Fordje, zou het ons van weinig dienst zijn voorloopig. Want al onze staties liggen meer in het binnenland en op de bergen. Dank zij de goede zorgen onzer Nederlandsche Regeering heeft Noord-Celebes vele goede wegen, ook in de bergen. Afstanden van 50 K. M. vinden wij hier heel gewoon, waar alles zoo uitgestrekt is. Als we ons nu hielden aan oude idees, zouden we die afstanden met ossenkarren moeten afleggen, zeker een heel veilig middel van vervoer, doch ga eens even na, hoeveel tijd daarmee zou verloren gaan! En bovendien zeker zoo kostbaar als met een Ford, want, indien men voortdurend karren, ossen of paarden en voerlui moet huren, loopen de kosten ook al heel spoedig hoog op. Dat ondervinden de Paters genoeg, die voortdurend op dienstreis zijn en die natuurlijk niet ieder een Ford ter beschikking hebben, want we zijn er maar eèn rijk.

Met behulp van zijn Fordje was het Pater Domsdorf mogelijk in de weinige vrije uren, die hem het directeurschap onzer Normaalschool laten, in korten tijd al de dorpen te bezoeken, waar wij missiescholen hebben, daar met de katholieken besprekingen te houden

KAPEL VAN O. L. VROUW V. H. H. HART TE ITAJUBA MET DE H SACRAMENTS-PROCESSIE OP 3 JUNI L.L. — OP DEN ACHTERGROND DE UITLOOPERS VAN HET MANTIQUEIRA-GEBERGTE

BRAZILIË.

EEN BLOEIENDE PAROCHIE. WERK AAN DEN WINKEL.

De Z.E. Pater Johan van Rooijen uit Delft, Pastoor van Itajuba, geeft over het *eerste halfjaar* 1926 de volgende veelzeggende statistiek van Itajuba en Pirangussù. In die twee parochies van respectievelijk 23.000 en 9.000 zielen, werken slechts *drie* priesters. Zij dienden in die 6 maanden 527 Doopsels toe, zegenden 103 Huwelijken in, bedienden 99 stervenden, deelden 41.858 H. H. Communies uit. Voorts werd 19 maal Processie en 12 maal plechtige Kruisweg en Uitstelling gehouden,

---

over het nut van schooltuinen, comités en besturen daarvan op te richten, te gaan uitzien naar geschikte terreinen voor den aanleg van een schooltuin en intusschen toch zijn taak als directeur waar te nemen. Hoeveel geduld het intusschen gekost heeft om telkens weer op een ander dorp dezelfde uiteenzettingen van zijn plan te geven, telkens weer te zoeken naar een geschikt bestuur, daarbij ontziende de gevoeligheden van meer vooraanstaande personen, die evenwel niet altijd geschikt waren tot het besturen van een schooltuin, en vooral, de luitjes aan het werk te houden, — laat zich beter gevoelen dan beschrijven.

Nù zijn de schooltuinen in werking, doch daarmee is de taak van den oprichter niet afgeloopen. Hij moet de tuinen blijven bezoeken, de menschen blijven aansporen tot werken. En die tuinen liggen niet aan de groote wegen, doch binnenin, langs veldwegen, waar zelfs een Ford voor terugdeinst. Dan moet het laatste gedeelte der reis te voet of hoogstens te paard worden afgelegd. En dat valt niet altijd mee. Zelf heb ik den laatsten tijd een paar schooltuinen bezocht in gezelschap van Pater Domsdorf. Reeds op mijn eersten tocht langs een onmogelijken weg, zeide ik tot mijn geleider: „Nu, man, het moet toch niet meevallen om zoo elke week een paar keeren zoo'n tochtje te maken. Wat zul jij er veel verdiensten van hebben voor den hemel". — „Och", antwoordde mijn gezel lachende, „daar ben ik nog zoo zeker niet van, want ik doe dat gaarne," maar dan toch alleen gaarne uit hooger principiepen, omdat de vooruitgang der Missie er mede samenhangt.

De vooruitgang der Missie, zeer zeker, want kunnen wij er in slagen onze luitjes aan het werk te houden, dan kan elke schooltuin meèr opbrengen dan de vereischte schoolgelden en kunnen we in de missie zelve ondersteuning gaan vinden voor de oprichting van missiekerkjes en scholen. Maar dat moet de toekomst nog uitwijzen, doch intusschen ziet de welwillende lezer dezer regelen, dat wij van goeden wil zijn in het zoeken naar middelen om niet heel het onderhoud der Missie op de weldadigheid der katholieken van Nederland te doen neerkomen. Laat ons hopen, dat het middel probaat blijken zal.

(Slot volgt.)

Den laatsten Zondag dezer maand vieren wij 't feest van het „Koningschap van Christus". Een der beste middelen om dat Koningschap te helpen uitbreiden, is levendige ijver voor het Missiewerk.

waarvan 6 maal 's nachts. Elken zon- en feestdag werd 6 maal gepreekt, aan 881 leerlingen werd geregeld Katechismus gegeven; wekelijks werden 4 vergaderingen gehouden van St. Vincentius-vereenigingen, maandelijks 2 van het Apostolaat des Gebeds en van het Genootschap van den H. Geest, 3 van de Maria-congregatie en van den levenden Rozenkrans, 1 van de Maria-congregatie voor kinderen, terwijl er ook nog wekelijks 1 vergadering plaats had van den godsdienstigen Werkliedenbond en van de Militairenvereeniging.

Men ziet uit deze droge opsomming van namen en cijfers, welk een breed arbeidsveld voor onze Paters in Brazilië nog openligt.

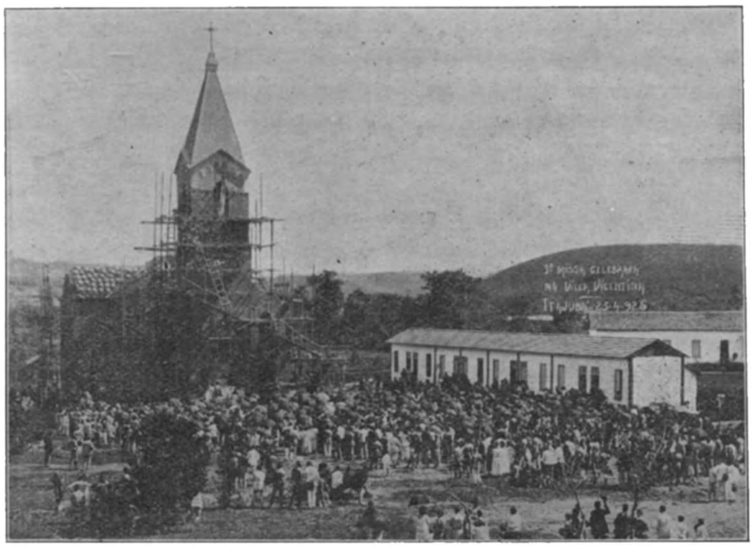

H. MIS AAN DE DEUR VAN EEN IN AANBOUW ZIJNDE KERK IN EEN BUITENWIJK VAN ITAJUBA. NAAST DE KERK DE WONINGEN VAN HET „HOFJE DER ST. VINCENTIUS-VEREENIGING".

BIJGELOOF OP CELEBES.

Brief van den Z. E. Pater H. CROONEN, uit Oisterwijk, Kloosteroverste op Celebes.

Nog een ander voorval wil ik U vertellen, niet minder koddig.

Ik was vóór twee weken op een bijstatie en zat 's avonds om half tien nog wat te lezen. De goeroe komt binnen en vertelt me, dat in een huis dichtbij een vrouw een vreemde ziekte heeft. Als ze op haar rechterwang slaapt, zwelt die helft van het hoofd op: ligt ze op den linkerkant, dan zwelt die helft op. Ze weten niet wat dat voor een ziekte is en hebben den walian geroepen uit het naburig dorp. Misschien is hij al in dat huis. De hoekoem-toea (dorpshoofd) is er al heen geweest om te zeggen, dat het een schande is, dat ze nog zoo'n man roepen en zich laten afzetten. Doch het helpt niet. De walian zal komen. —

Ik stel den goeroe voor, om samen eens te gaan zien. Zoo gezegd, zoo gedaan. Ik stap aanstonds op, gevolgd door den goeroe, die met een lampje den weg verlicht. We komen aan het huis en zien er een oud moedertje. Ze schrikt wat bij het zien van den pastoor en terwijl ik vraag, waar de moeder des huizes is, loopt ze weg, zeggend, dat ze al in een ander huis is. ('t Is hier de gewoonte de zieken zoo gauw mogelijk naar een ander huis te dragen, want in het eigen huis zit een kwade geest, dien men moet ontvluchten.) We volgen haar gauw door de duisternis en komen aan het tweede huis. Ik ga terstond naar boven, opdat de zieke me niet kan ontloopen, en zoek overal in de kamers.

Overal is licht, maar nergens zijn menschen. Ik roep: Waar is moeder, waar is de zieke? Na even wachten komt de vader boven. Ik spreek hem aan, vraag of moeder erg ziek is, waar ze is.

— In de dapoer (achterhuis).

— Goed, dan ga ik eens zien, zeg ik en loop de trap af. Beneden aan de trap loop ik bijna een vrouw omver.

— Dat is de zieke! roept men.

Ik vraag haar, of zij de zieke is. Op het jawoord verzoek ik haar mee naar boven te komen, want ik wil haar spreken. Ik vroeg haar wat ze mankeerde.

— Koorts, mijnheer.

— Zoo, is dat alles? Dan moet ge zorgen, dat ge naar bed gaat en u warm toedekt. Dan begint ge nog warmer te worden van binnen; het zweet breekt uit en ge zult beter worden. Daarbij moet ge ook niet vergeten te bidden, want ge zijt toch katholiek, en weet toch wel, dat de gezondheid op de eerste plaats van God komt en dat alle geneesmiddelen niets baten, als Hij niet helpt.

— Natuurlijk, Toean.

— Maar, zei ik (en ondertusschen werden man en vrouw wat zenuwachtiger) ik hoop ook, dat gij niet meer zoo dom doet als die oude

Alifoeren, die nog geloofden aan allerlei spoken en dat gij niet den walian zult roepen, die u zal afzetten en bedriegen, wijl hij zelf er ook niets van weet.

— Oh neen, Mijnheer.

Nog praatte ik wat door en wilde weggaan, doch toen ik in het voorhuis kwam, fluisterde de goeroe me in het oor: De walian zit in het achterhuis en heeft al met de zieke vrouw een tijd gesproken.

— Dan ga ik hem eens opzoeken! En meteen haast ik me de trap af, opdat de walian me niet kan ontsnappen. Ik stap het achterhuis binnen, een bamboehut met een lange tafel erin. Op het eind der tafel zat bij het schemerlicht van een klein lampje de fameuze walian.

Nu moet ge weten, dat ik dien man heel goed ken, want hij komt uit mijn dorp en is zelfs katholiek, maar een van die katholieken, die, zooals er overal zijn, zoo nog wat van hun oud heidengeloof bewaard hebben, vooral als zij er wat mee verdienen kunnen.

Blijkbaar was hij bang en verlegen voor me, want toen ik binnenkwam, zat hij met het gezicht in de handen. Ik riep: Tabé Piet! Maar Piet bleef onbeweeglijk zitten, diep gehuld in een grooten regenmantel, dien hij tot over z'n ooren trok.

— Dag Piet, riep ik nog eens; zeg, ken je me niet? — Nog steeds dezelfde houding. Ik ging een beetje dichter naar hem toe en riep weer: Dag Piet, ben je bang van me? Nou, ik ken je heel best, hoor!

Toen zakten de handen en zag ik een heel domlachend gezicht, dat me met groote oogen aankeek. Zeker om indruk op me te maken.

— Zoo, ouwe jongen, zeg ik, hoe maak je het?

— Baik (goed), Toean!

— Zoo, Piet, dat doet me pleizier. Maar zeg me eens, wat doe je zoolaat hier in een vreemd dorp?

— Niets, Toean.

— Niets? Och kom, Piet, dat geloof ik niet. Jij komt niet voor niets hier in den donkeren nacht.

— Echt waar, Toean, niets.

— Nou, Piet, dat weet ik wel beter. Wil ik je dan eens zeggen wat jij hier komt doen?

— Ja, Toean.

— Wel Piet, jij komt hier om een rijksdaalder te verdienen en een paar kippen en een varken en rijst en nog al meer.

— Neen, Toean,

— Jawel, Piet; daàrom alleen ben je gekomen, om de menschen te bedriegen. De Toean is niet zoo dom als jij. Dat weet de Toean heel goed. De Toean gelooft jou leugens niet, want jij bent maar een domme jongen. Je kunt nog niet eens lezen of schrijven.

— Ja, Toean, ik ben dom.

— Hé, moeder, riep ik hard (zoodat de zieke het kon hooren, want die was nog in het huis achtergebleven, verlegen, omdat ze den Toean ook al had belogen, of tenminste getracht had te beliegen). Hé, moeder, hoor je het nou. De walian zegt zelf, dat hij dom is!

Meteen hoorde ik een gegichel aan den buitenkant van het hutje en bemerkte toen, dat een heele troep nieuwsgierigen was toegeloopen om die scène mee te maken. Ik merkte dat mijn spot insloeg en zei: Maar Piet, zeg me eens wat weet jij nou toch van die ziekte af? Je hebt toch niet geleerd? Of ben jij Toean Dokter?

— Neen Toean, ik ben dom.

Weer riep ik: Moeder, hoor je het. De walian zegt alweer, dat hij dom is, en dat hij niets weet.

— Maar wat kom je dan toch doen? vroeg ik weer.

— Niets, Toean.

— Gelogen, gelogen, klonk het weer van buiten; hij wil een rijksdaalder hebben.

— Hoor je het, Piet? Zeg, vriend, mag ik je een goeden raad geven? Ga dan gauw naar huis, terstond, want je hebt hier niets te maken. Het zijn hier katholieke menschen en daar is Toean Pastoor baas, en ik wil niet hebben dat jij hier de menschen bedriegt met je domme kletserijen. Dus als je blieft de deur uit, hé! En zonder rijksdaalder, hoor. Je bent toch immers dom. Dat zeg je zelf!

— Ja, Toean, ik ben dom!

— Wat zeg je?

— Ik ben dom, Toean. Dat liet ik hem nog eens heel duidelijk herhalen en riep nog eens of moeder wel hoorde, dat Piet zelf bekende, dat hij dom, erg dom was.

Na deze vermakelijke scène ging ik het hutje uit, terwijl ik van allen kant gelach of spot hoorde tegen den dommen walian.

De walian ging dan ook verlegen heen en heeft daar een leelijk blauwtje geloopen. Ik hoop, dat dat gevalletje goed is besproken geworden en invloed zal hebben, al is het zeker, dat ondanks zulke feiten toch nog velen in nood hun toevlucht nemen tot den walian. Maar zoo stilletjes aan zal het er wel uitgaan, als we maar blijven hameren op de domheid van die lui.

Ziedaar een praatje over bijgeloovigheden. Het zijn maar een paar staaltjes, doch ze geven u toch een zekere kennis van den geestestoestand van nog vele onzer dierbare schaapjes. Helpt ons door uw gebed en uw steun om het Ware Geloof steeds dieper in de harten te doen doordringen; dan zal vanzelf de duisternis van het bijgeloof er uit verdwijnen.

† IN MEMORIAM †

VAN DEN W. E. PATER HERMAN HERBRINK, MISSIONARIS VAN HET HEILIG HART

DE W. E. PATER HERBRINK tijdens zijn ziekte in de Missie van Surigao (Philippijnen).

Den 13 September l.l. overleed in ons Missiehuis te Tilburg de Weleerw. Pater Herman Herbrink, oud-Missionaris van de Philippijnen. Den 20 October 1884 te Dalfsen bij Zwolle geboren, deed hij zijn gymnasiale studies aan onze Apostolische School te Tilburg, zijn Noviciaat te Arnhem en legde daar den 4 October 1904 zijn eerste Professie af. Na zijn wijsgeerige en godgeleerde studies volbracht te hebben te Arnhem en te Leuven, werd hij 14 Augustus 1910 priester gewijd. Reeds 't volgend jaar vertrok hij als missionaris naar de Philippijnen. Daar arbeidde hij met ijver en in groote vrijwillige ontberingen. In 1918 openbaarde zich een ernstige tuberculose, waaraan hij twee jaren in een gasthuis te Manilla en te Baguio tusschen leven en dood neerlag. Meer om er te sterven dan te genezen — zoo oordeelden de geneesheeren — keerde hij in 1920 naar Nederland terug. Tegen alle verwachtingen in doorstond hij zijn kwaal nog volle 6 jaren, tot dezer dagen de dood aan zijn kwijnend leven een einde kwam maken.

Om die 8 lange jaren van ononderbroken ziekte verdient de overledene dat dit woord van „gedachtenis" wat langer zij dan gewoonlijk. 't Zal den lezers stichten te vernemen, hoe deze kloosterling en priester en oud-missionaris zijn oogenschijnlijk droevig bestaan heeft geheiligd en geestelijk verblijd. Hij heeft waarlijk bewezen, welk een onvergelijkelijke zegen het christelijk gedragen lijden kan zijn.

De felle pijnen van de twee eerste ziektejaren verdroeg hij met het heerlijkste geduld, alles opofferend voor wat hij noemde „het goede doel". In 't vaderland terug leefde hij stil en teruggetrokken in zijn kloosterkamertje. De H. Mis was dan het hoogtepunt van zijn dag; als hij kon, zat hij liefst in de kapel, uren en uren lang, anders in een leuningstoel, het rozenhoedje in de hand, de oogen gaarne gevestigd op een beeldje van zijn Lieve Hemelsche Moeder, die hij waarlijk met ontroerende liefde beminde. Die liefde maakte hem een waren „apostel" voor de dogmaverklaring van Maria's algemeen Middelaarschap. Met benauwde stervende stem zuchtte hij nog zoo luid mogelijk tot tweemaal toe: „Adveniat Regnum Mariae": „laat toekomen het rijk van Maria!" — Wie bij hem kwam, al was 't maar voor enkele minuten, kreeg vast in fijne, vaak geestige woorden een opwekking om die goede Moeder toch veel te beminnen. Als Maria maar veel bemind en verheerlijkt wordt, sprak hij dikwijls, zal zij als goede Moeder wel voor het overige zorgen.

Ook andere groote belangen behartigde deze tot uiterlijke rust gedwongen priester vanuit zijn stil kamertje. De Zalig- en Heiligverklaring van de Kleine Theresia, de verheerlijking van Pius X, aan wiens voorspraak hij het behoud van zijn rechterarm, die eerst geheel was weggestorven, toeschreef, de Eucharistische beweging, de hereeniging der Christelijke kerken, de bekeering van andersdenkenden, vooral het heilig Missiewerk steunde hij met zijn vele gebeden en zijn lange lijden. Treffende bijzonderheden zouden hiervan te vermelden zijn.

Zelden zagen wij zooveel geest van geloof, zooveel levendig besef van het bovennatuurlijke, zooveel gelouterdheid van gedachten en gevoelens: alleen wat God en eeuwigheid betrof, boezemde hem ernstig belang in. Zelfs aan zijn eigen hemel-belooning dacht hij niet op zijn sterfbed: enkel aan zijn levenstaak, Jezus en Maria te beminnen en te doen beminnen. Daarvoor bleef hij ondanks de kwalen zijner slepende ziekte gaarne in het leven, had hij ook nog langer willen leven en lijden en boeten.

Gods Barmhartigheid, waarvan hij „alles" verhoopte, heeft hem verder lijden bespaard en voorzeker voor al zijn tobben, voor al zijn verstervingen, voor al zijn bidden en bovenal voor zijn zuivere liefde en krachtig ijveren voor Jezus' Hart en Maria des te rijker beloond, naarmate hij die belooning voor zichzelf minder heeft gezocht. — Wij willen allen bidden voor zijn zielerust, maar tevens bevelen wij ons allen en onze vrienden in zijn voorspraak aan bij de hemelsche „Middelares".

R. I. P.

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Hiernaast de portretten van den Z. E. Pater J. Zandvliet, Overste, en den W. E. Pater E. Hartgers, den 1 Sept. naar Brazilië vertrokken.

Een belangrijk nieuws, waarop wij in de volgende aflevering hopen terug te komen, is dat dit najaar drie Paters van onze Noord-Duitsche Provincie vanuit Genua naar *China* zullen scheep gaan, waar zij in de provincie Kwei-tsjoe, in het hartje van het groote rijk, een nieuwe missie zullen beginnen. Zoo zullen de Missionarissen van het H. Hart ook op 't vasteland van Azië vertegenwoordigd zijn.

Zooals de bladen reeds meldden, werd de Zeer Eerw. Pater *Dr. M. Neijens,* eerste Apost. Prefekt van Ned. N. Guinea, den 31 Augustus l.l. door H. M. de Koningin benoemd tot *Officier in de Orde van Oranje Nassau* Den dapperen missionaris onze oprechte gelukwensch! Met de andere vier geridderden van diezelfde missie moge hij zijn eereteeken nog lange jaren in eere dragen.

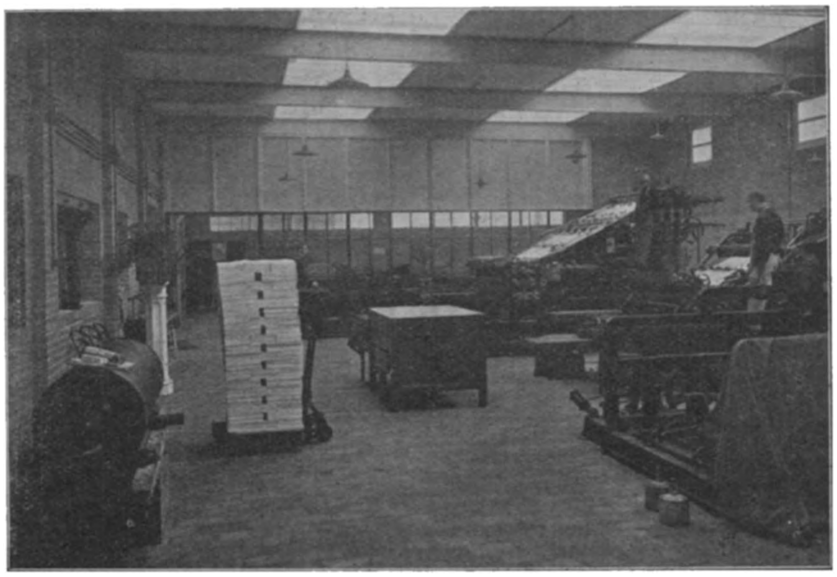

NIEUWE DRUKKERIJ V H MISSIEHUIS. GROOTE HAL MET DE DRUKPERSEN.

De volgende zeven Paters hopen a.s. 4 October hun *Zilveren Professiefeest* te vieren: W.E. Pater Bern. Thien, uit Amersfoort, missionaris op Groot Kei: Z.E. Pater Adr. van Croonenburg, uit Goirle, Overste en Rector te Overhoven (Sittard); W. E. Pater Jos. Kraanen, uit Tilburg, missionaris op Tanimbar; Z. E. Pater Henr. Croonen, uit Oisterwijk, Kloosteroverste op Celebes; W. E. Pater Mart. Schellekens, uit Gestel, missionaris op de Philippijnen, tijdelijk op vacantie te Tilburg; Z. E. Pater Joh. Zandvliet, uit Zoeterwoude, Kloosteroverste in Brazilië; W. E. Pater Corn. Keulers, uit Lutterade, in het Missiehuis te Tilburg. Den zeven jubileerenden klasgenooten met hun 25 jaar kloosterleven onze beste gelukwenschen!

Den 8 September deden twee van de 11 Broeders Novicen in ons Missiehuis te *Tilburg* hun eerste Geloften, terwijl 15 d. a. v. zes nieuwe Broeders Postulanten intraden. Te *Arnhem* begonnen den 20 Sept. 17 Fraters hun Noviciaat en deden 15 anderen den 21 Sept. hun tijdelijke Professie. De eeuwige werd dien dag door 11 Fraters Theologanten afgelegd in ons Studiehuis te *Stein* (L.), door eén te *Rome.* Moge allen hun gewichtige stap tot heil strekken!

NIEUWE DRUKKERIJ. VOUW-, SNIJ- EN NIET-MACHINE.

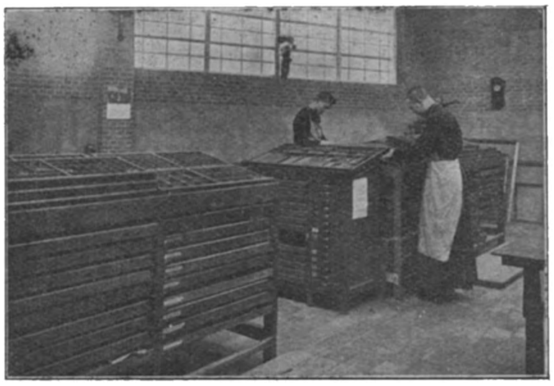

NIEUWE DRUKKERIJ GEZICHT IN DE ZETTERIJ.

DE LEDEN VAN HET ALGEMEEN KAPITTEL ONZER CONGREGATIE, AUGUSTUS L.L. TE ROME GEHOUDEN.

1e rij (zittend) v.l.n.r.: E. Meyer, provinciaal der Fransche prov.; A Lanctin, oud Generaal Overste; M. di Lucio, generaal-assistent: W. Laumen, item; A. Brocken, Generaal-Overste; J. Dépigny generaal-assistent; Aem. Kuntz, procurator-generaal; M. Smith, generaal-assistent; G. Baptist, provinciaal der Nederl. prov. 2de Rij: C. Krauss, provinciaal der Z Duitsche prov.; H. v. d Lemmer, provinciaal der Belgische prov.; J. Dicks, provinciaal der N. Duitsche prov ; Nic. Nicolò, provinciaal der Ital. prov.; P. l'Espérance, quasi-provinciaal v. d. Ver. Staten en Canada; A. Paravy, afgevaardigde der Fransche prov.; A. Bonaccorsi, afgev. der Ital. prov.; P. Fleming, provinciaal der Austr. prov.; W. Muijsers, afgev. der Nederl. prov.; H. Bernard., afgev. der Fransche prov.; V. Ceresi, afgev. der Ital. prov.; 3de Rij: J. Zandvliet, afgev. der Nederl. prov,; L. v. Riel, afgev. der Belg. prov.; Ch. Janssen, afgev. der N. Duitsche prov.; N. Bovy, afgev. der Belg. prov.; B. Mertens, afgev. der N. Duitsche prov.; E. Droham, afgev. der Austr. prov.; M. Ryan, item; P. Long, overste der afdeeling v. Gr. Brittanië; J. Junker, afgev. der Z. Duitsche prov.; P. Boltà, overste der Spaansche afdeeling; F. Bourrin, afgev. van Canada; L. Nauer, afgev. de. Z. Duitsche prov.

VOOR DE OCTOBERMAAND.

In zijn Encycliek „Laetitiae Sanctae" van 8 Sept. 1893 noemt de groote Leo XIII drie kwalen van de maatschappij: de eerste is de afkeer van een bescheiden en actief leven. Hij geeft als heelmiddel de overweging der Blijde Geheimen van den H. Rozenkrans. „Laat men tot in bijzonderheden de vreugdevolle Mysteriën uiteenzetten aan de menschen, laat men ze voor oogen stellen als 'n schilderij en voorbeeld van deugd. Hoe overvloedig, hoe gemakkelijk na te volgen en hoe geeigend om tot een deugdzaam leven aan te sporen zijn de voorbeelden die men er uit trekken kan, hoe bekoren zij het hart door bewonderenswaardige zoetheid......"

Een andere kwaal noemt de Paus: „de afschuw van lijden"; dat men met geweld van zich afkeert alles wat moeitevol is en tegenstrijdig met onzen smaak; men laat zich meevoeren door een hevige en onbeteugelde begeerte naar genot, en men weet de onvermijdelijke levensrampen niet te verduren.... Van Maria's Rozenkrans kon men een groote hulp verwachten om de zielen te versterken; zoo groot is de invloed van het voorbeeld als de Droevige Geheimen het voorwerp zijn van rustige en zoete beschouwing...."

Een derde kwaal is deze: „hoewel onderricht in het christelijk Geloof hechten de meeste menschen zich aan de vergankelijke goederen van dit leven, niet alleen alsof de gedachte aan een beter vaderland in hun geest was uitgewischt, maar zelfs alsof zij die geheel wilden vernietigen.... Wie zich wijden wil aan de devotie van den Rozenkrans, aandachtig en dikwijls overweegt de Glorievolle Mysteriën die ons daar worden voorgesteld, zal dit kwaad geheel en al vermijden...."

Als slotbemerking dit: voelen we hoe de groote Paus veronderstelt en wenscht dat we vooral den H. Rozenkrans zullen *overwegen?* Zijn die kwalen van 1893 ook niet kwalen van 1926? en de kwalen der maatschappij hier niet de kwalen van den eenling? Als wij deze maand van Maria's liefdevolle Moederhand dit geschenk eens aanvaarden willen: liefde voor het nederig, eenzaam leven, vol hard werk; onthechting aan aardsch *genot* en bereidwilligheid tot lijden; groot verlangen en heimwee naar ons dierbaar Eeuwig Vaderland en onthechting dus aan alles wat ons boeit en binden kan aan deze ballingschap.... treden wij dan niet mooi in den Mariageest van onzen tijd, die de liefdevolle Moeder zoo gaarne eert als Algemeene Middelares? Worden we dan niet vol en rijk verchristelijkt door dag in dag uit ons te drenken in de heilige mysteriën van ons schoon Geloof — en dat alles onder het oog van Maria, ziende haar plaats en haar invloed in de heilsorde? O L. Heer is met genademiddelen ruim en kwistig, als de natuur met het zaad der planten — wij zoo vaardig helaas om veel te laten verloren gaan. Laat ons *dit* middel van *deze* Octobermaand eens krachtig ter hand nemen, onze ziel wordt rijker, onze omgeving beter door onze verheffing en in den hemel brengen wij, aardsche wezens, wat meer vreugde omdat we God en de Hemelkoningin meer invloed gunden in dit dal van tranen. B. N., M. S. C.

WAT DE ROZENKRANS VERMAG.

Ik heb een klein meisje gekend, een vroolijk open kind, vol leven en geest, altijd haantje de voorste bij spel en guitenstreken. Ze fladderde door het leven als een vogel door den zomer, alsof enkel zonneschijn en geluk haar deel ware geweest.

En toch lag in haar jong hart een diepe smart, die vaak tranen in haar oogen deed opwellen. Haar hartelijk-goede Vader, die haar zoo dikwijls in zijn armen nam en kuste, geloofde niet in den goeden God.

Eens hoorde zij een gesprek, waarin van den Rozenkrans werd gesproken als van 'n groote kracht en hoe zelfs eenmaal bij een grooten slag de zege was behaald door zijn bemiddeling.

Door deze geschiedenis innig getroffen, ging zij na school naar den pastoor, vertelde hem haar leed en smeekte hem om zulk een Rozenkrans en om onderricht omtrent de gebeden die zij eraan doen moest. Dan begon ze met elken dag een tientje te bidden en dan telkens

iets meer, totdat zij na eenige maanden in staat was den heelen Rozenkrans te bidden. En wat zij eens begonnen was, liet ze nooit meer achterwege. Dag aan dag ging zij voort met dit wonderlijk gebed te herhalen opdat haar lieve vader den goeden God mocht leeren kennen. Maar 't kostte haar menig offertje, groote en kleine, want niemand mocht weten wat ze deed. Ze was verplicht zich van haar schoolkameraadjes af te zonderen en, bij haar eenzame wandeling naar huis, haar smeekingen ten hemel te zenden: ook bad zij wel 'ns laat in den avond op haar bedje, totdat haar vermoeide oogleden van afmatting toevielen.

Lang, heel lang moest het kind bidden; maar ten laatste ondervond ook zij, dat geen Rozenkransgebed zonder verhooring blijft. De dag kwam — 't was de gelukkigste van haar leven — dat haar vader, die zich bekeerd had, haar in de armen nam en met betraande oogen sprak: „Ik moet je bedanken, lief kind, want jouw gebeden hebben mij de deuren des hemels geopend".

Wat zou 't mooi zijn als onze jonge lezers nu en altijd weer hun Rozenkrans ter hand namen, om hun gebeden op te dragen voor de bekeering van hun arme heidensche makkertjes in de Missie!

(„BETHLEHEM")

EEN REKENLES.

Teun van Snappe is even in de dertig, nog vrijgezel en „kostwinner" voor zijn moeder.

Teun verdient een flink weekgeld, dat weet ik. 's Zaterdags geeft hij moeder van zijn loon een deel waarvan ze, dat weet ik ook, slechts met moeite kan rondkomen. Als hij 's Zondags kerkwaarts gaat — in de week gaat hij nooit — moet moeder hem „kerkcenten" geven. Behalve 5 cent voor een plaats, 1 cent voor 't kerkezakje, 1 cent aan de armen, enz.

«*Die kerkcenten loopen nogal op*», vindt Teun, «*en bovendien, 't komt alle weken terug.*"

's Zondags, tegen half een, is Teun van Snappe in 't koffiehuis; vandaag ook weer. Hier heeft hij een vaste plaats. Onderweg ontmoette hij Dirk, met wien hij vroeger 'ns gewerkt heeft. Als vanzelf namen ze de richting naar 't café.

„'n Glaasje bier?" stelde Teun voor. Dirk vond 't goed. Hij kent Van Snappe als 'n royaal kameraad.

„Twee pils!" heeft Teun besteld. 't Gesprek gaat over de dingen van den dag. „Kijk, daar is Jaap!" ook een oude kennis. „Aannemen", roept Teun, „die man ook een pils!"

Als de glazen leeg zijn, laat men ze nog eens vullen... en nog eens... Het onderhoud wordt levendiger. Het drietal spreekt over „de maatschappij", „de werkman", „loonsverlaging", enz.

Ongemerkt wordt 't laat; twee slagen doet de caféklok. Om twee heeft Teun's moeder het middageten klaar.

„Aannemen!" commandeert Van Snappe, waarop de kellner verschijnt, en dan: „Vertel es, wat je van me krijgt".

„'s Kijke" rekent deze: „U drie, die meneer drie en die meneer twee, dat is.... eh.... 8 $\times$ 20 = ƒ 1,60, meneer. Teun geeft zeven kwartjes, wil niets terug hebben. Bij 't afscheid presenteert-ie z'n vrinden elk 'n sigaar van 14 cent en gaat naar huis.

Intusschen heeft hij aan drinken en rooken een paar gulden uitgegeven. Maak Teun daar nu eens opmerkzaam op, hij zal u antwoorden: „Hoor es, 't is maar ééns Zondag in de week en... eh... als je zes dagen gewerkt hebt..." Of deze uitgaven óók *oploopen en alle weken terugkomen* is een sommetje, dat Teun nog nooit heeft uitgerekend.

Veel trek in 't middageten heeft hij niet. Is 't maal afgeloopen, dan weet hij niets beters dan een middagdutje en tegen den avond.... gaat-ie weer uit. In plaats daarvan eens het Lof bezoeken, komt in 's mans hersens eenvoudig niet op.

Laatst kwam een zelatrice aanbellen om hem lid te maken van de Broederschap van den H. Geest, tot ondersteuning der arme Missiën. De heer Teun van Snappe deed open. Driemaal moest de juffrouw haar boodschap overzeggen, eer Teun eenigszins snapte waarover 't ging. Wat Van Snappe wél snapte,... dat 't om geld te doen was.

„Of ze maar es terug wilde komen, 't was nu zoo'n slechte tijd."

En dat ging nu over een bijdrage van.... 2½ cent in de week. Teun vindt maar: «*dat 't zoo oploopt en alle weken terugkomt*».

Teun van Snappe is van een wijdvertakte familie. Hoeveel broers en neven hij wel heeft, dat weet ik niet precies. v. B.

DE WARE ADEL

Frits Erdman had het in de volgende dagen niet gemakkelijk. Zijn heer was zeer licht geraakt en ongeduldiger dan ooit, hij werd steeds zieker en verliet slechts zelden zijn leunstoel. Soms duldde hij dat de bediende hem in zijn rolstoel op het breede terras bracht, vanwaar hij een heerlijk gezicht had over den dicht met bloemen bezetten tuin. Doch de graaf had al lang zijn aandacht voor den tuin en de mooie omgeving verloren. Rozen bloeiden overal, van rozen geurden de wegen en lanen, en toch scheen alles verwilderd en verlaten, want de heer zelf was verlaten en vereenzaamd en zijn erfgenaam was dood.

Richard met zijn hoog-roode kleur en verwaaide lokken, rende wel eens op den ouden graaf toe als deze in zijn rolstoel op het terras zat. Zijn broek en blouse waren meestal gescheurd, en op zijn gezicht en handen zaten altijd nieuwe schrammen en bulten.

— Oom, zeide hij eens op een keer, toen hij met een flinken winkelhaak in zijn broek aan kwam loopen, het is werkelijk kostelijk van U, dat u nooit bromt als er een scheur in mijn kleeren is of een gat in mijn kousen. Moeder was altijd ongelukkig over een gat in mijn broek. En mijn kleeren scheuren ook zoo gauw. Ik weet niet hoe het komt, maar die van mijn broers zijn zeker veel sterker!

Richard lachtte daarbij zoo koddig dat de oude graaf onwillekeurig mee moest lachen en hem de lokken uit het gezicht streelde. — Arme moeder, sprak hij, ge moet het wel treurig gehad hebben met vijf zulke bengels! Nu, ik zal er voor zorgen dat ge het in het vervolg niet meer zoo kommervol met hen hebt en u niet meer zoo bezorgd behoeft te maken over een scheur in hun broek. Vooruit jongen, spring maar rustig rond, de tijd is te kort dat men zoo onbezorgd rond kan springen! Zeg tegen Bruno echter dat hij geen strikken meer in het bosch mag leggen, noch voor wild noch voor vogels: dat wil ik niet hebben.

Met een luiden juichkreet sprong de knaap weg en de oude graaf keek hem peinzend na; hij voelde zich eenzamer en ongelukkiger dan ooit, zoodat hij blij was toen Berthold hem de kranten kwam brengen en daaruit begon voor te lezen. Hij had een klankvolle stem en verstond goed wat hij las, zoodat de graaf zich zoo nu en dan een vraag verwaardigde en zich daaruit een gesprek ontspon, dat den ouden heer een aangename tijdpasseering bezorgde.

— Een flinke, verstandige knaap, dacht hij soms als een opmerking van Berthold hem trof. En hoe geheel bijzonder ziet hij er uit! Het is een geboren prins. Het zou een goeden indruk geven als hij hier altijd was. Het is te begrijpen dat de jongen in die enge omgeving thuis het niet kan uithouden; hij moet te veel idealen onderdrukken. Ik zal hem met alle kracht steunen in zijn plannen, ik.... hm!....

Hier stokte de gedachtengang van den grijsaard. Een eindbeslissing nemen wilde hij niet vòòr hij alles terdege had onderzocht. Toch bleef Berthold degene, die het meest in het gezelschap van den graaf was. Kwam Ulrich er soms bijzitten, dan bromde de graaf allerlei onverstaanbare woorden die den knaap afschrikten.

— Wie niet graag komt, kan gerust wegblijven, waren meestal de woorden van den graaf, die overtuigd was dat Ulrich niet graag bij hem kwam, om niet geheel toe te geven aan zijn gedachte dat hij hem zelfs vijandig gezind was. Dan vertoonde zich altijd een afwijzende trek op het zachte gelaat van den knaap en hoe gaarne de graaf hem ook eigenlijk bij zich had, toch vond hij nooit het juiste woord om het hem te doen begrijpen.

Het was op een warme dag in Mei, zoo warm dat het zelfs onnatuurlijk was voor dezen tijd van het jaar. De rolstoel van den graaf stond zoo ver mogelijk in de schaduw, dicht bij een grooten dichten eikenboom. Een kleine tafel stond vòòr hem, waarop kranten en boeken en naast hem zat Berthold en las voor, als plotseling Richard met een luiden schreeuw komt aangehold:

— Een dolle hond! een dolle hond!.... Het

Als ge zelf geen missionaris kunt worden, steun dan tenminste het werk van de missionarissen.

dier, een machtig-groote Newfoundlander, met zijn tong uit zijn bek hangend, was hem vlak op de hielen, en slechts een fiksche sprong over het muurtje had hem van een leelijken beet gered.

Toen Richard verdween, wendde de hond zich naar den rolstoel van den graaf; deze wilde zich opheffen en wegloopen, maar zijn zieke voeten vielen neer. Nog een oogenblik

en de hond had hem bereikt. *Daar werpt zich een slanke jongen tusschen hem en het woeste dier* —; was het Berthold die naast hem had gezeten? Neen, het was Ulrich, die hem trachtte te dekken en met een krachtigen stoot den stoel op zij duwde, terwijl zijn andere hand met een fikschen slag den wandelstok van den graaf op den kop van het woedende dier deed neerkomen. De hond trok onder vreeselijk gehuil af en het volgende oogenblik zag de graaf het lachend gelaat van Ulrich die hem aankeek.

— Onzin, zeide hij, het beest is in het geheel niet dol.

— Neen! voer de graaf barsch uit,... maar hij had het kunnen zijn en ware het slimmer van u geweest om den oude aan zijn lot over te laten. Want als de hond dol was en hij had mij gebeten, dan waart gij morgen de heer van dit goed geweest; hebt ge daar niet aan gedacht, mijn jongen?

Nooit in zijn leven had de graaf warmer gevoeld voor eenig menschenkind, als op het oogenblik voor dezen knaap, die hem zooeven zijn onverschrokkenheid had getoond, en toch had hij desondanks harder en scherper gesproken als ooit. Diep gekrenkt trad Ulrich terug.

— Neen, daaraan had ik niet gedacht, sprak hij kort en wendde zich af om heen te gaan.

— Ulrich! riep de graaf zoo teeder als hij het nooit deed. Ulrich, laat mij u danken, kom bij mij jongen!... Doch de geroepene deed alsof hij het niet hoorde en keerde niet naar den graaf terug.

Hij keek hem na en beet op zijn lippen; dan wendde hij zich tot Berthold met bitteren hoon in zijn oude trekken.

— Nu, en waar bleeft gij toen uw broer met zijn geschreeuw kwam aangeloopen? vroeg hij aan Berthold, die de omgevallen tafel recht zette en de boeken en kranten weer opraapte, terwijl hij alle moeite deed om zijn van schaamte en vernedering blozend gelaat te verbergen.

— Ge hadt u zeker veilig en wel op een mooi plaatsje verborgen en mij aan mijn lot overgelaten, hé? Hahaha, het is wel een heldenstuk voor een Löwenfeld om op de vlucht te gaan voor een gewonen tuinmanshond! Kom, hier Rolf, wendde hij zich tot het prachtige dier, dat geheel vermoeid op den grond lag te hijgen.

— Wat hebben ze met je gedaan, jongen? Je hebt rond moeten loopen en allerlei streken uit moeten halen, net zoolang tot je van uitgelatenheid dol scheen en den kwajongen achterna holde! De jongen is zelf dol. Maar ik zal dezen dag niet vergeten! Haal Frederik hier, dat hij mij naar mijn kamer brenge, Berthold, jij fiere held!!

— Ik zocht naar een wapen, want met de bloote hand gaat men een dollen hond niet te lijf, murmelde deze beschaamd.

— Neen, natuurlijk niet, want eenieder is zich zelf het naaste! hoonde de graaf. Gij hadt gelijk, zooals altijd, Berthold. Men laat een ouden, hulpeloozen man aan zijn lot over en redt zich zelf. Dat is flink gehandeld en wie flink zijn plicht doet, komt altijd het zekerst aan zijn doel. Nu vooruit, haal Frederik hier, jongen!

Doodsbleek, de tanden vast op elkaar geklemd, liep Berthold weg. Hij was kwaad op zich zelf en op den graaf. Hoe was het mogelijk dat hem dit overkomen was? Was hij laf? neen, dat zeker niet, en de gedachte den graaf in den steek te laten, lag, nu hij het kalm overdacht, ver van hem — en toch toen Richard met zijn woesten schreeuw kwam aangeloopen: „een dolle hond", had hij aan niets gedacht, en gewoon zijn natuurlijken drang gevolgd om zich zelf te redden.

Een oogenblik later zag hij wat Ulrich zag: het dier was niet dol, maar slechts opgejaagd en kwaad gemaakt. Deze fout van een oogenblik was echter niet meer goed te maken: hij was bij den graaf diep in aanzien gedaald. Dat deed hem pijn en hij verwenschte zijn dwaze vlucht. Spoedig daarop troostte hij zich met de gedachte, dat deze wonderlijke oude heer ook voor Ulrich slechts woorden van hoon had gesproken, zoodat deze toornig was weggeloopen.

— Die twee zullen het samen in elk geval wel nooit kunnen vinden. En zijn hoop op de toekomst keerde weer langzaam terug. — Ik moet probeeren om den graaf dit fatale oogenblik te doen vergeten!...

Graaf Schollenstein intusschen zat met haast en ijver in zijn papieren te snuffelen. — Nu is het besluit genomen, zeide hij, terwijl hij zijn secretaris een brief dicteerde. Binnen acht dagen zullen de benoodigde papieren in orde zijn en kan geen ander dan Ulrich optreden als mijn erfgenaam! Zoo'n flinke jongen! geen oogenblik dacht hij aan zich zelf of aan eenig gevaar; met zijn eigen lichaam dekte hij dat van een ouden man en hij gaf er niets om, zijn jonge bloeiende leven in gevaar te stellen. Hij houdt wel niet van mij, dat is waar: maar, daar hij niet aan zich zelf dacht, zal ik ook maar niet aan mij zelf denken, nu ik mijn opvolger moet aanwijzen. Hij zal den Schollenstein hebben en alles wat mij toebehoort. Hoe schitterden zijn oogen bij het gevaar en toch ging hij later weer zoo trotsch weg. Het is hem om het even of hij de gunst van zijn erfoom geniet of niet, en juist daarom zal hij die genieten. Hij zal ook zijn broers niet aan hun lot overlaten, en zeker ook zijn moeder niet. Een goede zoon is ook een goede broer en alles zal van zijn wil afhankelijk biijven. Voor den andere zal het wel een bitter drankje zijn, hier voortaan den onderdaan te moeten spelen van Ulrich, hij, die zich welhaast zelf heer en meester voelde hier op het slot en meende zijn kans wel schoon te hebben uitgekozen. Bah... en bij een beetje gevaar verbergt dat kind zich achter een boom om er later met mooie smoesjes weer achter te voorschijn te komen en wie weet wat hij nu weer verzint om bij me in de gunst te komen. Aan den kleinen Richard wil ik toch ook iets extra's vermaken, omdat hij met zijn wild geschreeuw mij Ulrich en Berthold beter leerde kennen en mij eindelijk uit de zorgen en moeilijkheden verlostte. Hij zal het kleine slot Goldenstein hebben en de inkomsten en erfgoederen daarvan, zoodra hij meerderjarig is, als aandenken aan dezen dag, dien wel niemand van ons zal vergeten.

Een missionaris helpen is deelen in zijn verdiensten.

Wie in deze dagen Frederik Erdman had gadegeslagen, zou vreemd hebben opgezien over de onrust, die dezen ouden man op het oogenblik bezielde. Vooral op den tijd dat de brieven en boodschappen op het slot gebracht moesten worden, liep de oude dienaar wel tienmaal naar de voordeur om de eerste te zijn die de postzaken in handen kreeg; hij, die anders zelden of nooit een brief ontving, had er den laatsten tijd dikwijls een gekregen, totdat hij op een dag er een ontving, dien hij met hevige ontroering aannam. Hij sloot zich met den brief op zijn kamer en als hij er eindelijk uit kwam, waren op zijn gezicht de sporen nog te zien van zijn diepe ontroering.

— Je wordt onderhand wel een beetje te oud, Frits, zeide de graaf tot den ouden dienaar. Borden, schotels en glazen, elk oogenblik hoor je er eenige tegen den grond vallen. Je zult gauw uit den dienst zijn, als hij hier een beetje strenger op gaat treden, oude; voor mij is het nog goed genoeg, en het voornaamste is dat je om me heen bent, zoolang ik leef.

De graaf sprak dien morgen werkelijk zeer hartelijk met hem en toch rechtvaardigde dat niet de ontroering die den ouden bediende opnieuw aangreep. Zijn lippen trilden en zijn oogen werden vochtig.

— Heer Graaf, Heer Graaf! murmelde hij; hij wilde nog iets zeggen, maar de stem stokte hem in de keel, hij schudde met het hoofd en ijlde naar de deur.

Zeer ongerust zag zijn heer hem na.

— Wat heeft de oude, dacht hij. Hij is toch niet ziek? Hemel, wat moet ik aanvangen als ik Frederik verlies?... De slag zou te zwaar voor me zijn. Hij is mijn vriend en kameraad vanaf mijn jeugd, altijd hebben we lief en leed samen gedeeld en alleen de laatste jaren ging het minder goed. Ja, wij zijn oud geworden, beiden oud, doch ik hoop dat de goede God dezen man niet van mij zal wegnemen. En toch is dit alles weer een nieuwe aansporing om eindelijk eens de zaken in mijn huis te gaan regelen: — daarom vooruit, hier zijn de documenten; ik zal ze onderteekenen en dan Ulrich laten roepen opdat hij zijn geluk verneme.

Frederik Erdman echter, dien zijn heer voor ziek hield, liep met waarlijk jeugdige haast naar de tuindeur. Vlug keek hij naar alle kanten of hem ook iemand gadesloeg en tuurde dan

den weg af, die van het kleine stadje beneden naar het slot voerde.

Langzaam bestegen twee wandelaars den steil omhoog-loopenden weg, een slanke dame in rouwkleeren en een klein ongeveer dertienjarig meisje. In een wit kleedje, door een zwarten band bijeen gehouden, bleek en zacht van uiterlijk, was de kleine zeer aantrekkelijk. Groote, zwarte met donkere wenkbrauwen omkranste oogen straalden uit het kleine gezichtje en aan den vroolijken glimlach, die steeds om de lippen zweefde, kon niemand weerstaan. Opgewekt sprong ze moeder vooruit, totdat ze bij de laatste kromming van den weg den ouden man zag; toen stokte haar voet, doch maar een oogenblik.

— Zijt gij Frederik Erdman? riep het kind.

De oude strekte de armen uit, louter van ontroering.

— Gravinnetje, gravin Hela! eindelijk!.... Oh! Mevrouw de Gravin, wendde hij zich tot de dame, die met langzamen tred nader kwam, hoe dank ik God dat ik dezen dag mag beleven! Het was mijn laatste wensch op aarde, dat het mijn oude oogen nog eens vergund zou zijn, het eenige kind van den jongen graaf te zien, en tot mijn dood zal ik er God dankbaar voor blijven.

Hij had de hand der dame genomen en eerbiedig gekust; de jonge vrouw keek hem ontroerd en daarbij toch ook angstig in het gerimpeld gelaat.

— Heb dank, Frederik, zeide zij, dank in naam van den afgestorvene, die u niet anders beschouwde dan als 'n ouden trouwen knecht! Doch gij waagt veel. Hebt gij goed alles overwogen? wanneer uw plan faalt, zult ge u den toorn van den graaf in volle zwaarte op den hals halen.

— Hoe kan het mislukken? riep de oude uit, en wat kan mij de toorn van den graaf deren? Ik ken mijn heer toch wel beter. Laat hem maar een keer het gezicht van dit kind zien, dat de trekken heeft van zijn eigen zoon en hij zal geheel gewonnen zijn. En wat zou hij mij doen, zelfs als hij kwaad werd? Zou hij mij wegjagen, die hem 65 jaar diende en aan zijn zijde leefde? Welnu, dan ga in dienst van de kleine gravin Hela, en al kan ik dan ook niet veel meer doen, zij zal mij toch nog wel genadig zijn. Nu geen talmen meer, elke minuut brengt gevaar, kom nu, kom nu, Gravin.

Doch de dame week van de uitgestrekte hand terug.

— Ik niet, ik niet Frederik; ik kan het goed van zulk een hard man niet betreden, niet ongeroepen binnentreden tot dengene, die mij niet acht. Neem mijn kind: in uw hoede geef ik het af. Gij hebt mij in naam van God gesmeekt om recht aan zijn dochter te verschaffen, om zijnentwille wil ik mij daar niet tegen verzetten. Laat Hela dus naar hem toegaan; het kind weet wat het heeft te doen, het weet dat het uw raad te volgen heeft. Mocht de stem van het bloed bij den graaf ontwaken, dan wil ik terugblijven, opdat ik haar niet van haar recht zou berooven, doch mijn wensch is het niet, Frederik. Zoodra immers als Graaf Schollenstein zijn kleinkind erkent, heb ik mijn kind verloren.

— Dat verhoede God! riep de oude dienaar verschrikt. Maar het kleine meisje drukte zich innig tegen moeder aan.

— Zal ik bij U blijven, moeder? vroeg het zacht. Wel zou ik graag het vaderslot van Papa gezien hebben, maar wanneer u weent, dan zal ik toch maar liever bij u blijven en met u mee gaan.

De dame schudde zachtjes het hoofd:

— Neen, mijn kind, dat mag niet. Ik weet dat uw vader ons plan ook zou willen en dan moet elk ander gevoel zwijgen. Nog in zijn stervensuur was het zijn verlangen om zich met zijn vader te verzoenen; dat dit onmogelijk was, viel hem het zwaarste: daarom ga heen als een vredesengel, Hela. Dan wendde zij zich tot den bediende:

— 't Is dus afgesproken, Frederik. Ik blijf vier weken beneden in het stadje wonen: blijft het hart van den graaf koud, breng me dan m'n kind terug.

De graaf zat intusschen op zijn bureau, met groote voldoening de documenten betreffende Ulrich's verheffing tot erfgenaam door te zien.

— De jongen neemt natuurlijk mijn naam aan, sprak hij bij zichzelf. Als hij wil, kan hij er den zijnen nog bijvoegen: 't klinkt best: Graaf Schollenstein-Löwenfeld. Ik zal hem nu roepen.

Hij belde, maar Frederik liet zich wachten. Nog eens ging de bel en nu harder. De deur ging open.

— Haal me Ulrich even..... Hier bleef de graaf plotseling zwijgen, *want op den drempel stond een kind, een meisje in 't wit gekleed*, dat hem vriendelijk tegenlachte: 't gezicht had hij nooit gezien en tòch kwam 't hem zoo bekend voor.

— Grootvader!..... zeide het en strekte de armen naar hem uit.

De graaf sprong op alsof hij 'n spook voór zich zag..... „Grootvader!" zei dat kind.... Zou het....? En wie had dan gewaagd, het naar hem toe te sturen?.....

— Loe, Loe! riep 't meisje op den hond die mee was opgesprongen. O ik ken 'm van op het portret van vader zaliger.....

Tegelijk sprong zij op het groote dier toe om het te streelen, en Loe, die nog geen van de Löwenfelds dichter dan op drie passen afstands bij zich had laten komen, liet zich bij den kop grijpen en kwispelstaartte van plezier.

— Je bent papa's hond, ik ken je wel, zeker!.... herhaalde het kind liefkoozend.

— Wie ben je? donderde de graaf haar toe. Wat wil je? Wie bracht je hier?....

— Ik ben Hela Schollenstein, zei de kleine rustig en leunde vaster tegen den hond. Ik kom van Amerika naar u toe, wijl mijn stervende vader het graag had. En ik wil bij u blijven en u lief hebben, als u 't wil hebben.

— Bij mij blijven en den Schollenstein erven — zeg dàt maar: dat is juister, hoonde de graaf. Je hebt een slimme moeder, kind: maar haar toeleg zal niet lukken. Ik kan je hier niet gebruiken, hoor: hier is niets te erven voor je; zeg dat maar aan wie je hier brachten.... Maar alle duivels! dat moet Frederik zijn; want zonder hem kan hier niemand binnendringen.

Rrrring!! ging de bel, woest en hard. Frederik verscheen oogenblikkelijk. Kalm trad hij nader en keek den graaf onbevreesd in 't gelaat.

— Dus je hebt 't toch gewaagd?.... Welaan, je zal de gevolgen dragen. Pak weg dat kind; er is hier geen plaats voor kinderen van vreemde menschen.

— Dat dacht ik ook, toen de vijf zonen van Baron Löwenfeld hier uw gasten werden, maar voor Gravin Schollenstein is 't hier wèl de rechte plaats....

— Frederik, hernam de graaf rustig en koel, je mag met dit kind terstond het huis verlaten.

— Zooals mijnheer de graaf beveelt! zei de grijze bediende gelaten. Ik heb echter recht op 'n kort uitstel, om 'n andere broodwinning te kunnen zoeken. Dien tijd zal de jonge gravin Schollenstein, die geen plaats krijgt in het huis harer voorvaderen, een onderkomen hebben bij den oudsten en trouwsten dienaar van dat huis.

— Kom, Gravinnetje, wendde hij zich tot het meisje. Ik breng u bij mijn vrouw, die u met vreugdetranen zal ontvangen.

De kleine liet den hond los en greep vertrouwelijk de hand van Frederik.

— Adieu, Grootvader!.... O ja, ik moest u nog dit briefje geven. — Dit zeggend liep zij op den graaf toe en stopte hem een enveloppe in de als levenloos neerhangende hand.

— Wil je me nu de kamer van Papa laten zien, Frederik, zei ze weer bij den knecht terugkomend. Ik zou zoo graag alles zien wat van hem was.

De graaf bleef alleen. Het schemerde hem voor de oogen. — Wil hij me dooden?.... „Grootvader" noemt me dat kind, het gaat naar de kamer van zijn vader kijken, het doet alsof 't hier meester is. Maar hoe? is Frederik hier dan de baas om mijn erfgenaam te benoemen? Ulrich zal mijn erfgenaam zijn, Ulrich, Ulrich...

Men hoorde het roepen in de voorkamer en liet Ulrich halen. Deze verscheen en vond den graaf in zijn leuningstoel liggen.

— Ik voel me ziek, Ulrich, en wijl de dood ons elk oogenblik kan verrassen, hier, neem deze papieren. Je bent mijn erfgenaam, Ulrich. Zwijg nu, neem ze aan en ga weg.

Bevend had de grijsaard de papieren op tafel bijeengeschaard en werktuigelijk had hij er ook het briefje van Hela bijgestoken. Toen Ulrich zich ermee wilde verwijderen, hoorde hij achter zich een angstigen kreet. Hij keek om: de graaf was in bezwijming gevallen.

Het duurde twee dagen eer de zieke, die nog altijd bewusteloos neerlag, buiten gevaar was. Geen oogenblik was de trouwe Frederik van het ziekbed van zijn meester geweken en de dokter oordeelde het nu raadzaam, hem bij de verpleging een hulp te geven.

(Wordt vervolgd.)

ONZE VRAGENBUS

Mijn neefje van 8 jaar stelde ik de vraag: «wat wil je worden als je groot bent?» — «Priester!» was zijn antwoord. — Hoe moet men zich nu tegenover zulke kinderen gedragen?»

Voorloopig valt niet veel anders te doen, dan voor zulk een ontluikende roeping te *bidden.* De ouders moeten 't kind ook *helpen* om, als zijn zin blijft, later zijn roeping te kunnen volgen: d.w.z. ze moeten hem (zoo eenigszins mogelijk) de noodige studies laten doen, de noodige beveiliging geven tegen de verleiding der wereld (die zooveel roepingen doet verloren gaan) en op andere manieren zijn heilig streven bevorderen.

«*Volgens den Katechismus verbiedt ons het 5e Gebod het leven roekeloos in gevaar te stellen: wat dan te denken van de martelaren der eerste eeuwen, die zich vaak, zij 't uit edele beweegreden, vrijwillig aan den marteldood blootstelden?*»

Dat woordje «*roekeloos*» staat er niet voor niets bij: het wil zeggen: *zonder voldoende reden.* Waar een goede reden aanwezig is, mag men zich aan een of ander levensgevaar blootstellen. Zoo mag men melaatschen verplegen ofschoon er veel gevaar is voor doodelijke besmetting, een drenkeling redden, een stervend kind trachten te doopen met eigen groot levensgevaar. Zoo mochten ook de eerste christenen, om een schitterend getuigenis voor Christus te kunnen afleggen, iets doen (martelaren begraven, het Geloof openlijk belijden, voor den dag komen als christen), waarom zij zoo goed als zeker veroordeeld en ter dood werden gebracht. De eer die zij daardoor aan God gaven en de stichting die zij den menschen bezorgden, was zoò groot, dat ze daarvoor hun leven zeker in gevaar mochten stellen, met nog meer of evenveel reden als bovengenoemde menschenredders.

«*Toen Christus het H. Sacrament des Altaars instelde, hadden toen na de Consecratie (om dit woord nu maar te gebruiken) het Lichaam en Bloed des Heeren de uitwendige gedaanten van vleesch en bloed of hadden ze de gedaanten van brood en wijn behouden?*»

Ik begrijp niet, wat bij u dezen twijfel heeft kunnen opwekken. Er is volstrekt geen sprake van, dat bij het Laatste Avondmaal ook de gedaanten van brood en wijn zouden veranderd zijn: voor 't uiterlijke bleef het brood brood en de wijn wijn, juist zooals nu bij de Consecratie. Waarom zou 't bij die *eerste* Consecratie ànders hebben moeten zijn? — wat de Priester nu doet is immers 't *zelfde* als wat Jezus toen deed.

«*Zou 't niet goed zijn, de gouden en zilveren monstransen, kelken, kandelaars, enz., rijk met juweelen en edelgesteenten bezet, die wellicht tonnen gelds vertegenwoordigen en die nu enkel ter bezichtiging in plaatsen als Rome, Parijs, Milaan, Keulen, enz. bewaard worden, — te gelde te maken en van de opbrengst voor arme kerken hier en in de Missie het meest-noodzakelijke voor de uitoefening van den godsdienst aan te schaffen?*»

Uit deze vraag spreekt een zeldzaam mengsel van idealisme en nuchter-praktischen zin. Idealisme, omdat zoo maar verondersteld wordt dat de betrokken kerkbesturen zulke schatten gratis (of toch ongeveer) zouden willen afstaan. Nuchtere zin, omdat aan de kunst- en historische waarde van die H. Vaten en voorwerpen in 't geheel geen aandacht wordt geschonken. Als er nu *geen ander middel* was om arme kerken aan 't noodige te helpen dan verkoop van die schatten, best, dan moest men trachten er toe over te gaan: heiligen hebben daar vaak het voorbeeld van gegeven. Wijl echter *eerst* nog wel andere *meer-overbodige* weelde kan geofferd worden voor den eeredienst (ook door ons, Katholieken), moet men die kerkschatten maar onaangeroerd laten. Het bezichtigen ervan kan trouwens een *zeer stichtende gedachte* opwekken, nl. dat men in vroeger tijd voor den eeredienst heel wat overhad en O. L. Heer niet afscheepte met het eerste 't beste, maar Hem het allerkostbaarste offerde, wat geld en kunst wisten bijeen te brengen.

Dat er wel 'ns overdreven weelde kan heerschen in een of andere kerk, ontkennen wij niet: wat overdreven is, dient overal tegengegaan: maar voorloopig heerscht er nog wel wat meer van die weelde buiten de kerkgebouwen en die dient eerst aangesproken, vooral omdat ze bovendien nog gevaarlijk is voor hen zelf, die er zich aan overgeven.

Uw tweede vraag krijgt later wel een beurt.

PHILALEETH.

ALLERLEI

In de opbrengst van het *Genootschap der H. Kindsheid in ons land* is verleden jaar wederom verblijdende vooruitgang geweest. Van 1.171.000 fr. in 1924 steeg ze tot 1.308.000 fr. Voor de 5 Bisdommen was de stijging als volgt:

's Bosch van 450.000 (in 1924) tot 470.000 (in 1925).
Breda van 98.000 (in 1924) tot 118.000 „
Haarlem van 167.000 (in 1924) tot 223.000 „
Roermond van 274.000 (in 1924 tot 304.000 „
Utrecht van 182.000 (in 1924) tot 193.000 „

Aan de 19 Nederlandsche Apostolische Vicarissen en Prefecten werd door den Hoofdraad der H. Kindsheid te Parijs de totale som uitgekeerd van 462.000 fr,. zoodat we er groot op kunnen gaan, ook voor de overige missies nog 'n flinke 800.000 fr. bij te dragen.

Aan een oproep, aan alle Katholieke Vrouwen en Meisjes van Nederland gericht door het Bestuur der *Vereeniging Vrouwenadel* afd. Nijmegen, — ontleenen wij het volgende:

„Komt, vrouwen en meisjes, treedt edelmoedig in den strijd. Als ge nog liefde hebt voor de kuischheid, helpt dan mee aan een actie, die deze deugd bij jong en oud wil doen bewaren: als ge den stroom der zedeloosheid die veroorzaakt wordt door de zedelooze kleeding, die duizenden ten verderve voert, wilt stuiten, schaart U dan aan de zijde der Bisschoppen en geeft U op als medestrijdsters, want zonder uw hulp is hun woord ijdel geweest.

Als ge den toon hebt begrepen, die sprak uit hunne brieven, den toon van een bedroefden en smeekenden vader, **„Wij willen andermaal onze vrouwen en meisjes met allen nadruk smeeken"**, — talmt dan niet langer en helpt onze Bisschoppen, want hun smeekende toon vindt zijn reden in het steeds toenemende zedenbederf, door de zedelooze kleeding veroorzaakt bij degenen, die aan hunne zorgen zijn toevertrouwd, en dit zedenbederf kunt gij tegengaan, vrouwen en meisjes, maar ook gij alleen".

BELANGRIJK BERICHT.

Wijl de Novembermaand in aantocht is, vestigen wij nu reeds de aandacht onzer lezers op een Broederschap, wier lidmaatschap hen in de gelegenheid stelt, de ***zielen van het vagevuur*** op ***bizonder krachtdadige wijze*** te hulp te komen.

Het is de *Broederschap van Jezus' H. Hart tot lafenis van de zielen in het vagevuur:* haar hoofdzetel is gevestigd te Rome; een afdeeling werd 12 Nov. 1919 in de kapel van ons Missiehuis te Tilburg door den Bisschop van 's Hertogenbosch canonisch opgericht. Bestuurder daarvan is de H. E. Pater Provinciaal onzer Nederl. Provincie.

Hoofddoel der Broederschap is: door de toepassing der verdiensten van Jezus' H. Hart, vooral door het H. Misoffer, verlossing en verlichting te verkrijgen voor de zielen van het Vagevuur.

Op aanvrage zijn aan het Missiehuis te Tilburg prospectussen van deze Broederschap te bekomen, waarop alle nadere inlichtingen staan vermeld.

In de Annalen van *November* a. s. zullen wij uitvoeriger op deze heilzame godsvrucht terugkomen.

NIHIL OBSTAT. Fr. T. SMITS, O. F. M., Libr. Cens.
Noviomagi, die 21 Septembris 1926.

EVULGETUR. J. POMPEN, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Septembris 1926.

1 NOVEMBER 1926 No. 11 44ste JAARGANG

ANNALEN VAN O. L. VROUW v. H. H. HART

UITGAVE MISSIEHUIS TILBURG

HET H. HART EN DE GELOOVIGE ZIELEN.

Talrijk zijn ongetwijfeld de arme verlaten zielen, voor wier zielerust nooit iemand bidt. Geen hand, die zich tot God verheft, geen kreet die tot Hem doordringt, geen hart dat Hem smeekt in zijn goedheid die zielen genadig te zijn, die beschaamd over hare fouten voor Zijn rechterstoel verschenen. Staande bij het doodsbed, overmeestert droefheid ieder menschenhart. Maar wanneer de aarde den dierbaren doode heeft weggenomen, neemt de zorg van het aardsche leven den mensch weer spoedig in beslag en langzaamaan verzwakt de gedachtenis aan den dierbare. De hevige droefheid gaat over in stilzwijgen en vergetelheid, en in de uitboetende pijnen van het Vagevuur wacht de ziel te vergeefs op hulp.

Eèn hart echter is er dat nooit vergeet, het hart van onze Moeder de H. Kerk. Voor haar lijdende kinderen roept zij zonder ophouden tot den hemel om medelijden en erbarming. In elk deel van haar groot gebed — het goddelijk officie — vraagt zij den Vader des hemels, dat „de zielen der geloovigen door Zijne barmhartigheid mogen rusten in vrede".

Elken dag doet zij hare bedienaren het H. Altaar bestijgen, en daar, krachtens de verheven voorrechten die zij bezit, gebiedt zij hen de schatten van de Goddelijke barmhartigheid te openen.

Daar staat de Priester, eenige oogenblikken na de Consecratie, stil; hij vouwt de handen en keert dieper in zichzelf om te gedenken de zielen die hij wil aanbevelen aan de Goddelijke barmhartigheid en als hij de hem bijzonder dierbare aan God heeft aanbevolen, voegt hij er aan toe de onbekende zielen, waarvoor niemand bidt en voor haar en voor allen smeekt hij de vergevingsgezinde en barmhartige Goedheid om „de plaats van verfrissching, licht en vrede".

Laten wij onze Moeder de H. Kerk navolgen in hare liefde voor de afgestorvenen. Onze gebeden moeten zijn als een weldadige dauw, die vermindert de brandende pijnen welke zij verduren. Is ons medelijden zoo verkoeld, dat wij ongevoelig zouden blijven voor de smarten van die zielen die niet meer in staat zijn zich zelf te helpen? Zijn het niet de zielen van onze broeders, de levende afbeeldsels van den goeden God, die in de zuiverende vlammen van die plaats van lijden, zich reinigen van de smetten die zij op zich wierpen gedurende haar leven op aarde? Hebben wij niet eenige van de vlekken, welke zij nu uit te boeten hebben, door ons gedrag op hare ziel geworpen? Haar toestand kan ons niet onverschillig zijn. De liefde, die alle ledematen van Christus, onzen Verlosser, moet vereenigen, legt ons de verplichting op, belang te stellen in haar lot. Met meerdere van haar zijn wij verbonden door banden van zeer intiemen aard. De moeilijkheden en offers die Vader en Moeder voor ons zich hebben getroost, de liefde die wij ondervonden van broers en zusters, de diensten die zij ons hebben bewezen, de vriendschap en opofferingsgezindheid, waarmede zij ons omringden, dat alles laat ons een schuld, een heilige schuld van dankbaarheid die wij niet kunnen nalaten af te doen, zoolang God die zielen niet in Zijn eeuwige rustplaats tot Zich heeft genomen. Hier verbindt zich ne rechtvaardigheid met de liefde om ons den plicht op te leggen voor de zielen te bidden. De engelen en heiligen smeeken ons, hun nieuwe gezellen te geven. Zij zijn te dicht bij God om

niet te weten welk een smart het is van God verstoken te zijn, terwijl alles trekt naar dit hoogste geluk.

En God zelf?... Slechts Zijn oneindige rechtvaardigheid weerhoudt Hem haar tot zich te roepen, en Zijn Vaderhart verheugt zich ons te zien uitwisschen de smetten die haar nog van de aanschouwing van Zijn glorie verwijderd houden.

* * *

Zijn wij eenmaal doordrongen van liefde voor de arme zielen in het Vagevuur, dan moet ieder middel voor ons een vreugde zijn, moet alles waardoor wij haar te hulp kunnen komen, met geestdrift aanvaard worden. Zulk een middel nu bij uitstek stellen wij u voor in «*de Aartsbroederschap ter eere van het H. Hart tot lafenis van de zielen in het vagevuur!* Deze broederschap heeft tot doel het H. Hart te verheerlijken en meer daadwerkelijk de zielen in het Vagevuur te hulp te komen. Zij wil het H. Hart verheerlijken en Zijn glorie uitbreiden door de zielen uit de vlammen van het Vagevuur te redden. Zeker verheerlijken zij Jezus ook in die plaats van loutering, maar welk moet niet zijn de geestdrift harer liefde en dankbaarheid voor Gods barmhartigheid als zij heengaan van die plaats van pijnen om Hem voor eeuwig te verheerlijken in den Hemel!

Maar de Broederschap heeft nog een ander doel, n. l. de arme zielen zoo krachtdadig mogelijk te hulp te komen.

Om een ziel te redden moet men rijk zijn aan goddelijke schatten en bidden met groote vurigheid.

Welnu, een Broederschap, die ons wijst op het H. Hart, herinnert ons de rijkdommen welke wij bezitten in Jezus Christus. Alles zullen wij dan doen in vereeniging met Jezus, om de zielen uit het Vagevuur te redden. Wij zullen onzen rijkdom voelen en verrijkt met Jezus oneindige verdiensten zullen wij betalen de schuld, die zij uit te boeten hebben.

Maar tevens znllen wij kunnen bidden met een groote vurigheid.

Wat immers maakt ons gebed bovenal vurig? 't Is het vertrouwen: het vertrouwen wordt des te grooter naarmate wij weten een gunst te vragen die aangenaam is aan God. Jezus nu bemint die zielen meer dan wij kunnen zeggen: wat zou Hij dan meer verlangen als hare komst in den Hemel, hare toelating tot Zijn eeuwige aanschouwing? Wij zijn zeker aan Jezus een gunst te vragen die Hem aangenaam is; wij vereenigen ons met Hem in een onbeperkt vertrouwen, dat ons gebed zeker doet verhooren.

Zoo verwerft onze Broederschap, door het H. Hart te verheerlijken op aarde en in het vagevuur, voor de arme zielen de meest krachtdadige hulp; zij geeft ons in handen onuitputtelijke rijkdommen, die ons het grootste vertrouwen geven.

Om lid te worden van deze Broederschap kan men zich opgeven aan ons Missiehuis te Tilburg, waar zij onder hooge goedkeuring van Mgr. W. van de Ven z. g. in 1919 canonisch in de kapel is opgericht. Men neemt de verplichting op zich, de geloovige zielen zooveel mogelijk te hulp te komen en minstens 's morgens en 's avonds te bidden het schietgebed: „Heer, geef haar de eeuwige rust, en het eeuwige licht verlichte haar"; en tevens eèns per dag een Onze Vader en Wees gegroet of den Psalm „De Profundis". Talrijk zijn de aflaten welke door de leden voor de geloovige zielen kunnen worden verdiend.

Omdat het H. Misoffer bij uitstek het middel is, waardoor wij de arme zielen kunnen helpen, en velen niet in staat zijn wegens geldelijke omstandigheden vele H. Missen te laten opdragen, stellen wij tevens de gelegenheid open om ook door kleinere giften bij te dragen tot het laten lezen van H. Missen, doordat alle giften, hoe klein ook, bijeengevoegd zullen worden en telkens, wanneer het noodige stipendium bijeen is, een H. Mis zal worden opgedragen.

* * *

Luisteren wij dan naar de smeekbeden, die vanuit het vagevuur vooral in deze maand tot ons doordringen, en maken wij gebruik van dit middel dat de H. Kerk ons weer aanbiedt om Haar lijdende kinderen, onze broeders in Christus, te verlossen. Wanneer zij genieten van de eeuwige vreugde zullen zij hare weldoeners niet vergeten, maar onze voorspreeksters zijn bij God. Wat de volgende woorden van de H. Margaretha Maria o.a. ten volste bewijzen: „Dezen morgen (2 Mei 1663) zijn twee lijdende vriendinnen van mij afscheid komen nemen bij mijn ontwaken, omdat zij vandaag door den eenwigen Herder in zijn eeuwige schaapskooi zouden worden opgenomen... En, toen ik haar vroeg ons niet te vergeten, hebben zij mij als laatste woorden gezegd, dat ondankbaarheid nooit den hemel is binnengetreden". W. B., M. S. C.

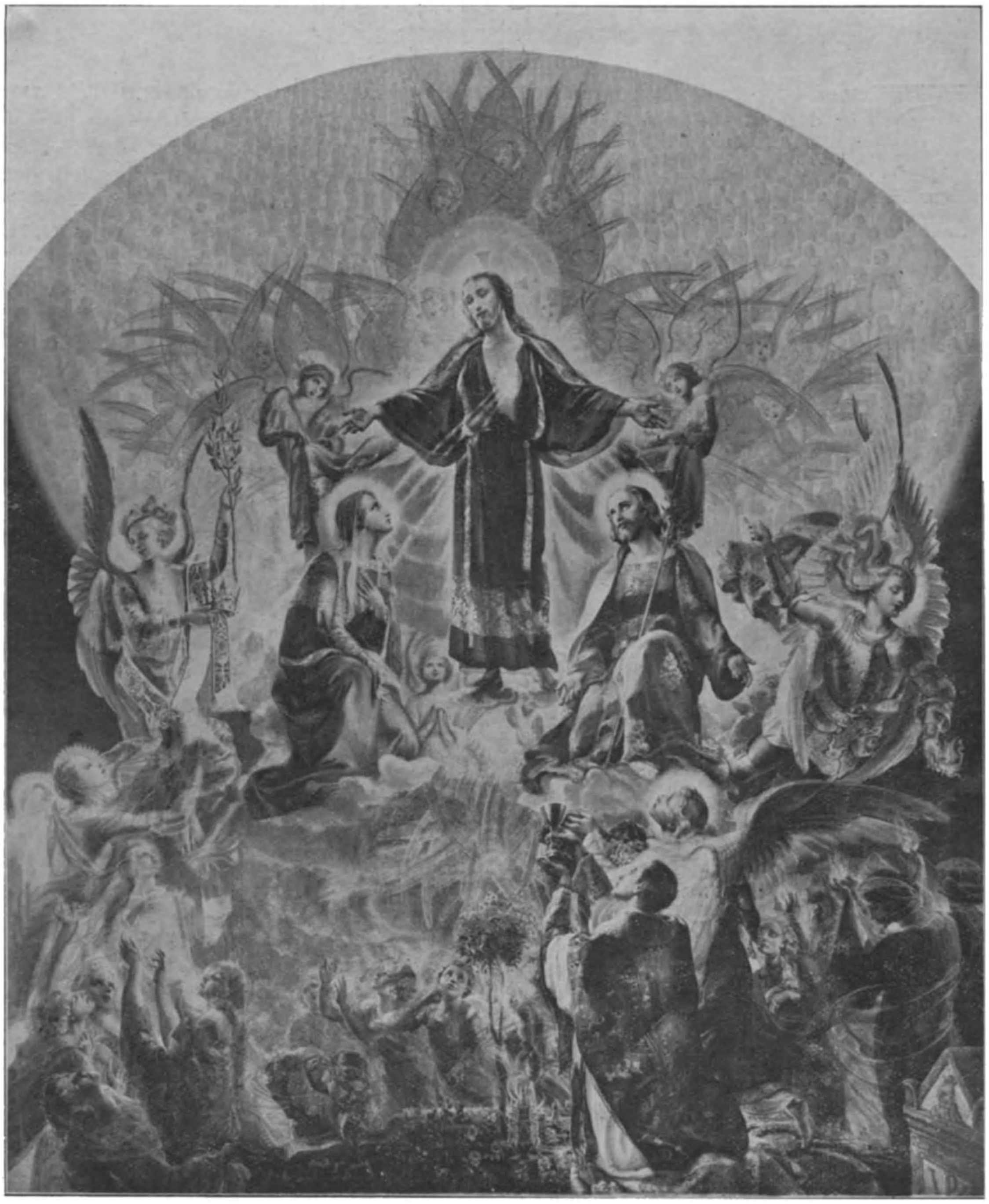

JEZUS' HART EN DE ZIELEN DES VAGEVUURS.

Dit origineel tafereel in de kerk „van het Vagevuur" te Rome, stelt ons Jezus' H. Hart voor, omringd door de Engelen en Zaligen des hemels, met Maria en Jozef, die zulk een groote macht van smeeking op zijn H. Hart bezitten, geknield ter rechter en ter linker zijde. Beneden zien wij op den voorgrond een priester, die den kelk van Jezus' Bloed smeekend opheft: het beduidt de groote macht welke in de H. Mis gelegen is om de zielen des Vagevuurs te verlossen. Op den achtergrond zien wij dan ook de zielen uit de vlammen opstijgen en (links) van den Engel kroon en lauwerkrans ontvangen. Rechts Sint Michaël, de groote beschermer der lijdende zielen.

ALLERHEILIGEN.

Geloof, hoop en liefde geleiden ons in deze dagen naar een andere wereld, in 't land onzer bestemming.

Het is een lange rij van pelgrims die dit land al bereikt hebben. Reeds duizenden jaren duurt hun tocht, en wie weet, wanneer ook wij hem zullen aanvaarden.

Niet allen zijn binnengegaan in 't huis Gods. Maar 't is niet de zaak der menschen, te oordeelen en gaarne denken wij, dat de zielen der overleden bloedverwanten en vrienden op 't feest van Allerheiligen zich verheugen in de aanschouwing van den eeuwigen God en in de gemeenschap der Heiligen.

Van de graven die onze hand heden versiert, voor den dag van Allerzielen, verheffen wij onzen blik opwaarts, naar de eeuwigheid waar dood en vergankelijkheid niet bestaan.

Het *Geloof* leert ons dat wij deel hebben aan deze eeuwigheid, dat onze ziel na den dood van het lichaam voortleeft.

Heden koesteren wij de *Hoop*, dat wij allen, die van goeden wille zijn, aan het einde onzer aardsche dagen een barmhartigen Rechter zullen vinden.

De *Liefde* vervult ons met 't verlangen, om in 't andere leven vereenigd te worden met hen, die de dood ons ontnomen heeft.

In het geloof vinden wij ook de reden om de Heiligen aan te roepen, opdat zij ons helpen in dit leven.

Dan mogen wij eenmaal bij 't einde van ons leven intreden in hunne gemeenschap, in de gemeenschap der *Zegevierende Kerk.*

ENGELEN BIJ HET GRAF.

In deze November- of Allerzielenmaand gaan onze gedachten bij herhaling naar het graf, waar onze dierbaren rusten, waar ook wij eens zullen begraven zijn.

Laat deze engelen-figuren ons herinneren aan twee troostende waarheden, die het geloof ons omtrent de overledenen voorhoudt. De eerste, met de hand ten hemel, roept ons toe, dat, al verblijft het gestorven lichaam in 't graf, de onsterfelijke ziel blijft leven; de tweede, met de bazuin bij zich, wachtend op het teeken van den eeuwigen Rechter om ze te doen klinken, zegt ons dat het doode lichaam eenmaal verrijzen zal tot nieuw en eeuwig leven. — Wij mogen daarom onze dierbare overledenen wel beweenen, maar niet als zij „die geen hoop meer hebben".

VOOR ONZE ZIEKEN.

HET ZIEKENAPOSTOLAAT.

Kon ik ze nu eens allen bereiken!... lazen àlle zieke abonnés nu eens het goede nieuws, dat ik zou willen uitbazuinen naar alle windstreken, vertellen aan elk ziekbed!... o Mochten allen, die zieken hebben onder vrienden en kennissen de goede tijding meedeelen.

't Is voor velen onder hen nu ocharme misschien een zware tijd. Wij gedenken de lijdende Kerk in 't vagevuur, maar er is nog een groot deel van de H. Kerk lijdend op aarde, lijdend aan duizenderlei ziekten en kwalen. Overal wordt pijn geleden, in steden en dorpen, in paleizen en krotwoningen, overal; en we zijn omringd door medemenschen, die daar neerliggen, bevreesd misschien voor den dood, dien ze reeds aanvoelen, verlaten misschien van allen, afgesloten van de maatschappij, van vrienden en familie, dorstenden en hongerenden, alllerlei ellenden in arme lichamen.

't Is of we staan in het bosch waar in het najaar alles kreunt en sterft, zieke blaren en afgevallen, en wat nog leeft is wachtend slechts op een rukwind of een nachtvorst. Maar toch kan dat stervend bosch zoo mooi worden als de goede zon nog eens dat kwijnend leven belicht en voor een oogenblik bezielt: en, lieve zieken onder ons, ook voor u is er een lichtende, bllije zon opgegaan!... Allen, die lijden moesten 't hooren kunnen, allen moeten het weten: uw lijden en ziekte wordt verlicht en bezield, wordt heerlijk mooi als een zonnedag in November. Sinds een jaar — en dàt is 't mooie, dat ik zoo blij ben u te mogen zeggen, — 't vorige jaar is er opgericht een vereeniging, die zich ten doel stelt uw lijden te verlichten en vruchtbaar te maken. Zij heet: *Het Apostolaat der Zieken.*

Voor de toetreding en de beoefening ervan is alleen noodig: de vaste wil en het krachtig besluit het lijden aan te nemen uit de hand van God: het te dragen volgens Gods wil als christen in den geest van Christus; het aan te bieden als offer aan God voor het Rijk van God; — en even uw naam en adres opgeven of laten opgeven *aan het Secretariaat van 't Ziekenapostolaat, R. K. Pastorie, Bloemendaal.*

Reeds duizenden zieken gingen u voor en vormen een grooten liefdebond van zieke broeders en zusters: lijdend allen, maar sterk door den band van naastenliefde, hun lijden offerend voor elkaar; zij vormen een macht in de H. Kerk als geen andere. Sluit, U aan, weest ook apostelen; apostelen vanaf uw ziekbed of ziekenstoel. 'n Apostel immers geeft zijn krachten en leven voor Christus' zielen; welnu U geeft Uw ondermijnde krachten, uw zwak, misschien stervend leven voor Christus' zielen. U gelooft toch in de gemeenschap der heiligen?... U weet toch, dat uw ziekte, uw smarten zielen zal verlossen uit het vagevuur, zielen van zwakke broeders en zusters zal behoeden voor 't kwaad, heidenen zal bekeeren?... Weest apostelen en uw apostolaat zal uw vreugde zijn en uw ziekbed gelukkig maken. Helpt ons, helpt uw medezieken, helpt Christus. Hij zal uw zon zijn en uw lijden genezen, zal Goddelijke liefde geven voor uw zwak-menschelijke.

Dan zijt u de groote schat der Kerk, de lievelingen van Christus, die Zich aangetrokken voelde tot zieken en armen. Sluit u aan bij uw zusters en broeders. Geeft dus even uw naam en adres op aan boven gemeld secretariaat en als sterke steun ontvangt u (gratis natuurlijk) maandelijks een heerlijken rondzendbrief voor de zieken van den idealen priester-directeur van het Ziekenapostolaat.

Een volgende maal hopen wij u over dit nieuwe en toch eigenlijk zoo oude bij uitstek christelijk werk nader te spreken.

Dierbare zieken, God sterke U, Maria zij voor U allen de Behoudenis der Kranken, verkrijge U overvloedige genaden om uw lijden, uw lichaamspijnen en zielesmarten, elken dag meer te heiligen en verdienstelijker te maken.

A. VINKESTEIJN, M. S. C.

AARTSBROEDERSCHAP VAN O. L. VROUW VAN HET H. HART

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Celebes, Philippijnen, Brazilië, Rabaul, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Coquilhatville. — 6 Geestelijke gunsten. — 6 Tijdelijke gunsten. — 2 Novenen. — 2 Zieken. — 7 Families. — 8 Huisgezinnen. — 16 Kinderen. — 1 Roepingen. — Examens. — Kloostergemeenten. — 2 Parochies. — Goede werken. — 12 Bekeeringen. — 1 Zalig stervensuur. — 5 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledene.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand een *bizondere gedeeltelijke aflaat* van zeven jaren en zeven quadragenen te verdienen op 't feest van *O. L. Presentatie,* 21 November, — mits men op dien dag een kerk of openbare bidplaats bezoekt en bidt tot intentie van Z. H. den Paus.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 16 en eindigt op 24 Oct.

ALGEMEENE INTENTIE: DE OVERLEDEN LEDEN DER AARTSBROEDERSCHAP.

November is de maand der groote reddingsactie voor de zielen des vagevuurs.

Deze Novene tot onze Lieve Moeder, sluitend op het feest van hare Opdracht in den Tempel, zullen wij ook voor dat reddingswerk dienstbaar maken, opdat Zij op den dag waarop Zij zich eenmaal zelf den Heer voorstelde en toewijdde in zijn heilig huis te Jeruzalem, dit jaar in de gelegenheid zij een groote schare verloste zielen den Heer voor te stellen in het hemelsch Jeruzalem: op de eerste plaats de zielen, die Haar als leden dezer Aartsbroederschap bizonder dierbaar zijn.

Daartoe is het noodig dat wij ernstig en vurig bidden, veel goede werken doen, veel aalmoezen geven aan Kerk en armen, veel verstervingen plegen in eten en drinken en anderszins, veel H. Communies en H. Missen voor die zielen opdragen en veel aflaten voor haar verdienen.

Reddingswerk eischt altijd offers. De leden der middeleeuwsche Orden tot Vrijkoop van slaven moesten zich offers getroosten, offers van geld, van rustig en prettig leven, van de vrijheid somtijds, om hun gevangen Christen broeders uit de handen der Mooren te bevrijden. Wie een drenkeling wil redden, een mensch uit een brandend huis, wie een dronkaard wil redden of een publiek zondaar, moet offers weten te brengen. Elk groot werk eischt offers. Ook het reddingswerk van de lijdende zielen.

Daarom moet vooral dezen keer ons gebed tot Maria kracht worden bijgezet door allerhande offers. Naarmate deze talrijker en edelmoediger zullen zijn, zal het aantal verloste zielen op 21 November grooter wezen.

N. N. GUINEE — SELEBES — PHILIPPIJNEN — BRAZILIË

BERICHTEN UIT ONZE MISSIËN

H. Sacramentsprocessie in het Land der Kaja-kaja's.

Door den Weleerwaarden Pater A. DRAGER, uit Amsterdam, Missionaris op Z. Nieuw Guinea.

Merauke, 7 Juli 1926.

Deliciae meae esse cum filiis hominum: 't is mijn grootste genot bij de menschen te verblijven".

Dit woord van Jezus geldt ook bijzonder voor Nieuw Guinea: te midden toch van deze natuurmenschen woont Hij al in verschillende eenvoudige kerkjes.

Jezus heeft hier weer een triomftocht gevierd: grootsche hulde ontvangen van geloof en aanbidding; Hij is hier weer rondgetrokken, de verborgen Koning van nieuwe onderdanen: Wendoe heeft haar eerste Sacramentsprocessie met luister gevierd!

* * *

Al dagen van te voren werkten de goeroe's met de schoolkinderen aan de wegen en de verdere versiering. Oud en jong had alles al besproken, hoe mooi het zou zijn deze „seraniangei", dit christenfeest. Van het vorige jaar, toen er processie te Mboeti was, vertelden ze elkaar weer, hoe prachtig, hoe nooit-gezien dat feest was geweest, en er kwam wel een beetje naijver bij om in Wendoe daarvoor niet onder te doen. De Kaja-kaja houdt van zang, dans en versiering, zijn dema- en andere feesten getuigen daarvan.

Den laatsten dag vòor de processie was alles van de kampongs op de been, er was nog veel te doen: alle wegen zouden afgezet worden met sierlijke bogen van jonge klapperbladen, de menga, zeer gewilde en frissche versiering bij het volk.

Wat een bedrijvigheid bij het jonge volkje! maar de ouden lieten zich niet overtreffen. Ook de ongekleeden, nog van den ouden stempel, kwamen met bamboe en menga vanuit hun tuinen aangedragen voor de wegversiering en hielpen mee aan de eerepoorten, op eigen initiatief en volgens eigen smaak opgetrokken.

Er waren er die hun huis en den weg erheen opsmukten, zonder dat hun iets daarover gezegd was, als het ware

BEGIN DER PROCESSIE TE WENDOE. LANGS DEN MEER DAN TWEE K. M. LANGEN WEG STONDEN OVERAL VAN DEZE SIERLIJK GEBOGEN JONGE PALMTAKKEN.

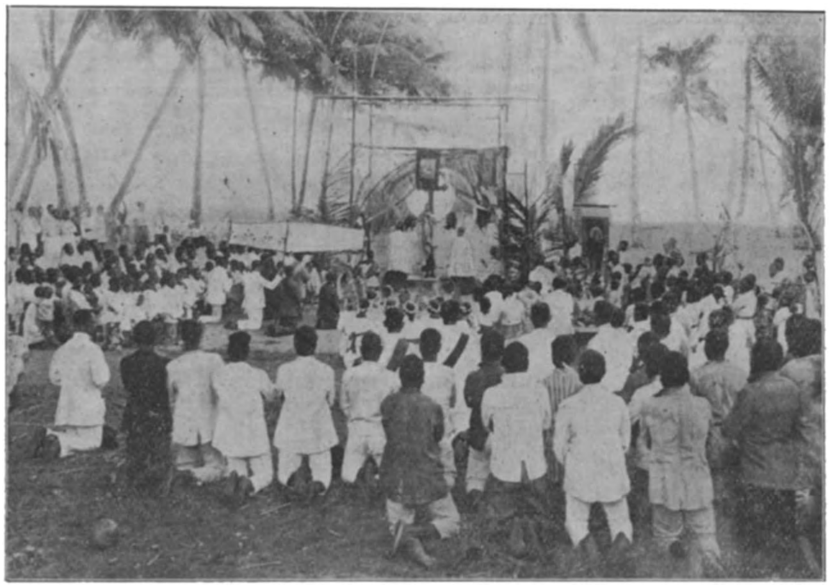

RUSTALTAAR TE WENDOE. HET OOGENBLIK DAT DE PRIESTER (PATER V. D. KOOIJ) AAN DE KNIELENDE KAJA-KAJA'S DEN ZEGEN GEEFT MET HET ALLERHEILIGSTE

om Jezus' bijzonderen zegen te vragen. —

* * *

Den volgenden dag geen wolkje aan den hemel; een pittig-warm morgenzonnetje zette alles in goud, de tropische natuur zoowel als de harten en blijde gezichten der kerkgangers, die in meest nieuwe feestkleeren er al vroeg bij waren.

Na een plechtige Hoogmis met drie Heeren werd de processie geregeld en kwam er langzaam beweging in de menschenmenigte: voor een volk, nog zoo weinig aan regelmaat en orde gewend, ging het prachtig. — Alle praal en luister, zoover daar hier sprake van kan zijn, was bijgezet: vaantjes en versierde beelden, al wat er was, werd meegedragen; het bood wel geen rijke, maar toch zeker een kleurige afwisseling in de dubbele rijen van vroom biddende christenen.

Eerbiedig en waardig voerden een groep Keieezen, onder begeleiding van trom en fluit, hun volksdansen uit voor het Allerheiligste. Kleine Kaja-kaja meisjes, keurig in het wit, droegen palmtakken en bloemen, bestrooiden den weg met frisch groen.

Wat moet Jezus met een groot welbehagen hebben neergezien op die lange rijen van menschen voor Hem uit, *Zijn* volk nu.

Hij hoorde hen bidden en zingen, voelde hun geestdrift bij het „Lauda Jerusalem Dominum!"..., het krachtig herhaalde „Hosanna Filio David".

* * *

Langs den weg stonden veel nog ongekleede Kaja-kaja's alles nieuwsgierig af te zien en als ze het eind der processie hadden afgewacht, liepen ze achteraan mee: niets mocht hun ontgaan.

RUSTALTAAR TE MATARA (BIJ WENDOE). PATER VERHOEVEN BEWIEROOKT HET ALLERHEILIGSTE. LINKS OP DEN VOORGROND BROEDER JOOSTEN, VERDER RECHTS BROEDER VAN SANTVOORT

DERDE RUSTALTAAR TE BAHAR (BIJ WENDOE). PATER DRAGER MET TWEE PATERS ASSISTENTEN KNIELT VOÒR HET ALLERHEILIGSTE TE MIDDEN VAN 'T EERBIEDIG VOLK

hadden den weg erheen al versierd; wie zou hun dat dan weigeren, al was het ver en warm?

Drie keer werd er gerust bij de eenvoudige rustaltaren, uit bamboe opgetrokken, waar Jezus' zegen neerdaalde over het eerbiedig neergeknielde volk van Kaja-kaja's en Maleiers.

Onder 't zingen van het Te Deum trok alles weer de kerk binnen, waar het grootsche feest kerkelijk besloten werd; buiten

Ouden van dagen bleven er rustig bij zitten, maar schudden hun kop en floten van bewondering: „waningap-ha-ke": prachtig, vonden ze.

De menschen uit den verstliggenden kampong, ook de niet-gekleeden, hadden zelf gevraagd, dat de processie ook bij hen zou komen, ze de kerk bleef men den heelen dag doorfeesten met zang, dans, en feestmaaltijden niet te vergeten.

God Zelf had Zijn volk weer bezocht en we twijfelen er niet aan, of Wendoe's eerste Sacramentsprocessie zal een bron van zegen en genaden zijn voor ons Kaja-kaja volk.

NOGMAALS DE SCHOOLTUINEN OP CELEBES

Schrijven van den H. E. Pater Mgr. W. Panis, Apost. Prefect.

(Vervolg en slot.)

Om nog even op den Ford terug te komen moet ik zeggen, dat het wagentje reeds veel geleden heeft, en of daar misschien iemand een praktische uitkomst op weet? Ik herinner mij verder, dat vroeger van Socialistische zijde aan Kardinaal Mercier, z.g. de opmerking gemaakt werd, dat hij door een auto te gebruiken toch ver was afgeweken van het voorbeeld van Christus, die op een ezel gezeten Jeruzalem binnenreed. Zijne Eminentie antwoordde daarop heel gevat: Ja, en als ik thans op een ezel reed, zouden jullie mij de opmerking maken, dat ik mijn tijd een paar duizend jaar ten achter ben. Bovendien, dank zij mïjn auto, is het mij mogelijk op eèn dag in verschillende steden vergaderingen bij te wonen, daar inleidingen te houden, aan de beraadslagingen deel te nemen, enz.!" En een missionaris hier zeide mij onlangs: „Men heeft beweerd, dat Sint Paulus, hadde hij in dezen tijd geleefd, dagbladschrijver zou geworden zijn; enfin, dat weet ik niet, hij moest toch op de eerste plaats prediken; doch ik durf wedden, dat leefde hij thans, hij zijn lange dienstreizen door Klein-Azië en Europa in een Ford zou gemaakt hebben!" Ik moest lachen met het idee: Sint Paulus in een Ford te zien, doch vast-staat, dat we verstandig doen de moderne middelen van vervoer ook dienstig te maken aan het missiewerk. U weet trouwens, hoe heel anders de toestanden hier zijn als in Holland, waar elk dorp zijn eigen pastoor heeft. Hier gaat de missionaris niet wonen waar hij verkiest. Op heel Celebes zijn nog slechts vier plaatsen, waar missionarissen metterwoon gevestigd zijn. Voor elke nieuwe vestiging is verlof van de Regeering noodig, dank zij het fameuze art. 123

IN DEN SCHOOLTUIN VAN TOMOHON. DE GROND WORDT BEWERKT VOOR HET PLANTEN VAN MAIS

VOLOP AAN 'T WERK: RECHTS EEN PAAR INLANDSCHE TROMMEN, DIE ER DEN WERKLUST INHOUDEN

(nù 177). En een verlof tot vestiging krijgt men nu juist niet zoo heel gemakkelijk. Ik spreek van eigen ondervinding. Nog pas hebben wij van de Regeering verlof gekregen om een nieuwe, de vijfde plaats dus, te bezetten. Het dorp, waar het om gaat, telt een 500 katholieken, met daarom heen, in de nabij gelegen plaatsen, nog een 1300 katholieken. En toch hebben wij 17 maanden moeten wachten alvorens het verlof gegeven werd om te midden dier ruim 1800 geloovigen een priester te plaatsen. Daar is eerst heel wat correspondentie over moeten gevoerd worden.

Nu wonen onze 14.500 katholieken verspreid

EEN OSSENKAR IN DEN SCHOOLTUIN. LET OOK OP DEN MAN LINKS MET DIEN GROOTEN ZONNEHOED

ARBEIDSCONTROLE. WIE NIET PRESENT IS OP 'T WERK, MOET RECHTSTREEKS SCHOOLGELD BETALEN

over meer dan honderd verschillende dorpen, waaruit volgt, dat eenige onzer missionarissen zoo wat voortdurend op reis moeten zijn om die menschen te onderrichten en gelegenheid te geven hun godsdienstige plichten te vervullen. Daarvoor heb ik op het oogenblik nog slechts vijf priesters beschikbaar. Als men dien toestand goed in het oog houdt, zal men ook inzien dat er voor dat aanhoudend op en neer trekken gerust naar een goed vervoermiddel mag worden omgezien. En een Ford dient dan toch juist niet om er plezier-tochtjes mee te maken. Tot nu toe dient de wagen alleen voor de inspectie onzer missiescholen en schooltuinen.

Treinen of trams zijn hier nog een ongekende weelde natuurlijk. Maar er beginnen hoe langer hoe meer vrachtautos te komen, die personen vervoeren, doch tegelijkertijd copra, rijst, koffie, enz. laden. Van die vrachtautos maken ook de Paters gebruik, ofschoon ze nu precies geen ideaalvervoermiddel zijn. Toch al een heele vooruitgang, aldus het getuigenis onzer missiezusters, die zich nog heel goed herinneren, hoe zij vroeger een heelen nacht (overdag was het te warm) op een ossenkar moesten zitten om van Manado naar Tomohon te komen, welke afstand men nu per auto in een uur aflegt. En als men een heelen nacht op een schokkende ossenkar heeft doorgebracht, is men den volgenden morgen nu ook juist niet bizonder lekker om aan het werk te gaan.

Mgr. van Velsen, de tegenwoordige Bisschop van Batavia, heeft hier den tijd nog meegemaakt, dat hij, op zoo'n ossenkar gezeten, heel langzaam van het eene dorp naar het andere trok, langzaam, langzaam, berg op berg af, terwijl hij een paar jongens bij zich had, aan wie hij dan les gaf om ze te bekwamen tot onderwijzer-catechist en alzoo den langen tijd nog zeer nuttig te besteden. Doch nu er vervoermiddelen zijn en wegen waardoor men die afstanden zooveel vlugger kan afleggen, wie zou nu nog de oude methode volgen? De vraag is eigenlijk te dwaas om ze te stellen.

Toen ik in 1923 met verlof in Holland was hoorde ik zelfs klagen, dat men zoo lang moest zitten om met den sneltrein van Amsterdam in Maastricht te komen. Nu, doe dat eens met een ossenwagen en neem het dan een missionaris kwalijk, dat hij een Ford gebruikt om noodzakelijk missiewerk onder een brandende tropenzon (we wonen hier ongeveer op den evenaar) in den korten tijd, dien hij beschikbaar heeft, af te doen. Neen, dan hoor ik U nog eerder zeggen, dat het zeer nuttig zijn zou, indien de overige Paters, die zooveel moeten rondreizen, oók een Fordje hadden. Ze zouden dan meer werk nog kunnen afdoen en zich minder vermoeien met het voortdurend reizen. Doch dan zegt de bewaker der missiekas: wie zal dat betalen etc?

Ziehier wederom een en ander over ons werk hier. Laat ik er nog bijvoegen, dat ik de grootste bewondering heb voor den werklust en den zielenijver mijner missionarissen, dat ik vooral bewonder diegenen onder hen, die bijna voortdurend op pad zijn, zelden de geriefelijkheden van het „thuis zijn" genieten en toch steeds opgewekt voortzwoegen om ons H. Geloof te doen kennen en waardeeren bij ons goede volkje hier, trachtend aldus O. L. Heer ook hier meer te doen kennen en beminnen en tevens de menschen zelf gelukkiger te maken naar tijd en eeuwigheid. Ik vraag U dringend om uw gebeden en goede werken, opdat die zware arbeid ook rijkelijk door den goeden God gezegend worde.

„PIETJE VET"

Schets van den Eerw. Broeder Oosterman, uit Aarlanderveen, missionaris in Belgisch Congo.

Van zijn heidensch dorp afgezakt, was Pietje in zijn heidensch costuumpje te Boende aangeland. Daar diende hij den „blanken man" met de snelheid des bliksems.

Na onze aankomst te Boende sloot hij zich ongemerkt bij onze huisjongens aan. Maar Pietje Lofossa (hetgeen lawaai beteekent) droeg zijn naam niet zonder reden. Hij werd zoo half en half aan de deur gezet, gemeend en toch niet gemeend. Maar Pietje, die zijn meesters ook bestudeerde, bleef op afstand toch met onze jongens in contact, wat oogluikend werd toegelaten.

Het oogenblik was gekomen dat Pater Yernaux het boschleven moest aanvaarden en zonder huis, alleen, in een tent van doek, midden in een oerwoud, moest gaan wonen. Men kon het op zijn gelaat lezen hoe verheugd hij was, dat Pietje zich bereid verklaarde het woeste leven met hem te deelen.

Iederen dag zagen wij hem nu afkomen in de barre zon, huppelend en springend om voor zijn vriend het dagelijksch brood te halen. Dan zette hij vlug zijn potjes neer en ik was er dan ook terstond bij om er het middagmaal in te doen; want ik verzeker u dat er met hem weer leven in de brouwerij kwam!... Maar hoe hij nu eigenlijk zijn naam gekregen heeft?...

'tWas in een tijd als van den grooten oorlog, toen er bijna aan geen vet was te komen. 't Was voor ons een van de zeven magere jaren. Onze zwarte jager was uitgetrokken en kwam met een vette eend thuis.

Een groot blad papier met enkel de woorden er op: „Een vette eend geschoten", werd ijlings naar Pater Yernaux gezonden. Het was begrepen: hij beschouwde zich als uitgenoodigd om aan het feestmaal deel te nemen. Hij kwam dan ook tegen den avond af en met hem zijn onafscheidelijke Pietje.

Zuster M. Baptiste (uit Elzas) van de Dochters van O. L. Vrouw van het H. Hart, melaatsch geworden met de melaatschen.
In Maart 1895 vertrok zij met Pater Bontemps en 6 Zusters naar onze missie van de Gilbertseilanden. Sinds hare ziekte werd zij door het Gouvernement naar het leprozengesticht te Makogai (Fitsji-eil.) overgebracht. — (Juni 1921.) Over dat leprozen-eiland publiceeren wij in de volgende aflevering een schrijven van Z. D. H. Mgr. Dr. G. Vesters.

De kok, zielsverheugd ons eens iets heerlijks voor te kunnen zetten, kwam met stralend gelaat den schotel opbrengen. Deze was spoedig van alle vleesch ontdaan; alleen nog het kostbare vet bleef er over. Pietje komt aangesprongen en in minder dan geèn tijd, is hij met den zoogenaamden leegen schotel om den hoek van het huis verdwenen. Als in koor roepen wij hem alle drie terug, maar helaas! het was te laat. Drie breede strepen van zijn tong waren over den schotel gegaan en het puntje van zijn neus, nog druipend van het vet, nam allen twijfel aan de begane misdaad weg.

Ofschoon Pietje nog heiden is, werd hij dien avond „gedoopt" met den naam van „Pietje Vet". Zijn mede-huisjongens hadden er pleizier in dat hun tegenstander er zoo lekker ingeloopen was en noemden hem ook „Pietje Vet", maar ik zeg U, dat het niet hoefde, hoor!.. want het regende klappen en schoppen links en rechts, zoodat wij tusschenbei moesten komen; en voortaan durfde niemand van zijn kornuiten hem meer „Pietje Vet" noemen.

Den eenen dag was het bij Pietje zonneschijn en 's anderendaags regen en soms was zijn hoofd met zwarte wolken omgeven, zoodat zacht optreden niet meer hielp. Zijn karakter was echter van dien aard, dat hij zei: „ik doe het niet" en heengaande het tòch deed. Later, na vele wederwaardigheden, meende hij dat de maat vol was, maakte een pakje, bond het op zijn rug, nam een stok in de hand en viel op zijn knieën voor Mgr. en, na zijn zegen te hebben ontvangen, trok hij heel alleen te voet naar zijn heidensch dorp terug, 12 dagen reizens.

Ieder onzer betreurde het, want het was geen jongen om onder de heidenen te leven.

Maar hoe groot was onze vreugde, toen Pietje na 3 maanden afwezigheid in eèns 's morgens vòòr dag en dauw op de veranda verscheen en zijn diensten weer aanbood!

Wat was er gebeurd?... De blanke man was in zijn dorp verschenen en bemerkte al dadelijk Pietje met zijn broekje aan; hij had hem gezegd dat hij maar weer naar de Missie terug moest gaan; dat hij geen jongen was, om onder de heidenen te leven.

Nu leert hij letters slikken en 't zal niet lang meer aanloopen of hij neemt een boek ter hand.

Br. A. OOSTERMAN, M. S. C.

Moeder Overste (een Française) van de Inlandsche Zusters „Dienstmaagden des Heeren" in onze Missie van Eng. N. Guinea. Zij heeft drie kanaksche weesjes bij zich.

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

We geven hier de portretten van de W. E. Paters *J. Nic. Jansen* en *Roelof van Es*, en van de E. Broeders *P. van Loon*, *G. Nieuwmeijer* en *Jos. Steengraver*, die l.l. 13 October uit Genua naar Surigao (Philippijnen) vertrokken.

W. E. PATER J. NIC. JANSEN

De W. E. Pater *Everard Rijken* (uit Utrecht), die op zijn terugreis uit de Philippijnen verschillende weken te Marseille ziek lag, is den 9n October l.l. in ons Missiehuis te Tilburg gearriveerd. Z. Eerw. is door de lange ziekte wel verzwakt maar herstelt thans voorspoedig. De vaderlandsche lucht moge hem blijvend goed doen!

De *Nederlandsche Provincie* der Missionarissen van het H. Hart telt op het oogenblik 386 Kloosterlingen, waarvan 177 Paters, 70 Fraters Scholastieken en 139 Broeders. In de verschillende *Missies* zijn hiervan werkzaam 103 Paters en 51 Broeders. De 2 Apostolische Scholen van Tilburg en Driehuis tellen respectievelijk 97 en 93 studenten, samen 190.

Tegelijk met het *afscheidsfeest der Missionarissen* had op Zondag 10 Oct. ook de *Jaarlijksche Reunie der Oud-studenten* van onze Apostolische School plaats. Na de plechtige Hoogmis, opgedragen door den W. E. Pater J. Jansen, en waarin de Z. E. Pater Th. Okhuijzen een hartelijkgevoelde predicatie voor de Oud-studenten hield, verzamelden zich deze laatsten en alle bewoners van het Missiehuis — Paters, Broeders en Studenten — in de recreatiezaal om tegenwoordig te zijn bij de plechtige onthulling van de buste van Pater *Jean Marie Vandel*, den Stichter van het Klein-Liefdewerk, wiens zalig afsterven in April 1927 50 jaar zal geleden zijn. De buste, een elegant werk van den Limburgschen beeldhouwer Baggen (te Antwerpen), was nog slechts in gips aanwezig: het definitieve bronzen borstbeeld zullen wij, evenals vroeger dat van Pater Jules Chevalier, bij gelegenheid in deze Annalen reproduceeren. Ook zal van de nog fiksche hand van den Z. E. Pater H. Peeters in den volgenden jaargang een uitgebreide levensschets over den grooten Jubilaris verschijnen. Van de schitterende onthullingsrede, gehouden door dezen nestor onzer Nederlandsche Paters, de eenige die den grooten doode nog persoonlijk gekend heeft, — behoeven wij daarom geen verslag uit te brengen: wat toch niets van de ziel en de jeugdige kracht van dat gesproken woord zou vermogen weer te geven.

De voorzitter der Oud-Studenten-Broederschap, de Weled. Heer Pessers uit Tilburg, droeg de beeltenis daarna over aan het bestuur van het Missiehuis, waarop de Z. E. Pater Overste P. Gulickx den milden gevers oprecht dank zei voor hun piëteitvol geschenk.

W. E. PATER ROELOF VAN ES

Na deze meer officiëele plechtigheid, door muziek der Studenten harmonie geopend en besloten, had de meer gezellige vergadering plaats, waarbij het keurig verslag van Secretaris en Penningmeester en verschillende interessante voorstellen en besprekingen opvielen. De *tweede* studiebeurs, door de Oud-studenten gesticht, bleek reeds, op eenige honderden na, volgestort! Een veelzeggend resultaat!.. Hulde aan hen, die dàt bereikten en die nù reeds den 2n priester opleiden om eenmaal hun plaats aan 't Altaar en in de Missie in te nemen.

Na het troostrijke diner, plechtig Afscheidslof van de Missionarissen in de met genoodigden en Oud-studenten gevulde kapel. De W. E. Pater M. Schellekens hield hier een passende missiepreek, terwijl aan het slot de H. E. Pater Provinciaal Gér. Baptist het Missiekruis uitreikte aan de voor het eerst vertrekkende Paters en Broeder.

Het dubbel feest, dat voor eén dag haast te groot was geweest, behoorde met het vertrek der Missionarissen, spoedig gevolgd door dat der Oud-studenten, weer tot 't verleden.

Uit de Missie van Rabaul (voorheen Nieuw Pommeren) bereikte ons begin October het droevig bericht van den onverwachten dood van *Zuster M. Apollonia* (in de wereld Maria J. van de Walle) uit Hulst, Dochter van O. L. Vrouw van het H. Hart. Den 20n Februari l.l. pas vertrok zij met drie anderen vanuit het Moederhuis te Tilburg naar de Missie. Een felle koorts greep haar reeds enkele maanden na aankomst zoòdanig aan, dat zij ondanks haar sterk gestel en jeugdigen leeftijd (zij was 24 jaar) na een kort ziekbed bezweek. — De Bisschop, Mgr. Vesters, van zijn reis naar Europa en Amerika juist in zijn hoofdstatie Vunapope teruggekeerd, kon haar nog even voòr het sterven zijn bisschoppelijken zegen geven. Groot was de verslagenheid, die het bericht van haar vroegen dood bij Medezusters en Familie teweeg bracht: geheel Hulst deelde in den rouw harer bloedverwanten. — Moge God het offer van haar leven hebben aanvaard tot vermeerdering van haar eigen hemelglorie, tot bizonderen zegen van haar dierbaren en tot grooteren bloei der getroffen Missie.

De *Missie van Cocquilhatville* (Belgisch Congo) heeft reeds een groote uitbreiding genomen. Onze Missionarissen worden er overal begroet als „bevrijders", wijl een groot deel der bevolking zich bij de grove wantoestanden allerongelukkigst gevoelt.

EERW. BR. G. NIEUWMEIJER

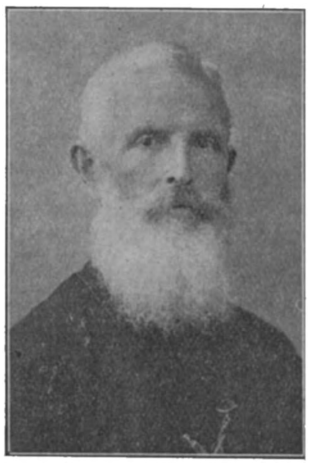

EERW. BROEDER P. VAN LOON

EERW. BR. JOS. STEENGRAVER

De H. Mis, Hoogte- en Middelpunt van het christelijk leven.

In zijn „Inleiding tot het godvruchtig leven" noemt de H. Franciscus van Sales „het allerheiligste en allerverhevenste Offer en Sacrament der Mis... de zon der geestelijke oefeningen, het middelpunt van den christelijken godsdienst, het hart der devotie, de ziel der godsvrucht, het onuitsprekelijk geheim, waarin vervat is de afgrond der Goddelijke liefde, en waardoor God zich werkelijk met ons vereenigend, ons op grootdadige wijze zijne gaven en gunsten mededeelt". [1])

Wie eenigszins begrijpt wat het H. Misoffer is, zal deze heerlijke lofspraak geenszins overdreven vinden.

Altijd toch werd *het offer* als *de hoogste en voornaamste acte van godsdienstigheid* beschouwd, waarin geheel het priesterschap de hoofdredenen vond van zijn bestaan. Zoo was het vóor Christus' komst bij heidenen en Joden, zoo bleef ook daarna de algemeene opvatting. Ook al ontkennen meerdere christelijke dwaalleeringen het bestaan van een werkelijk tegenwoordig offer, zoo is dat nog vooral omdat zij Christus' kruisdood alleen willen erkennen als het eenige, groote, algeheel-voldoende Offer van den godsdienst der Nieuwe Wet.

Volgens onze katholieke leer is de H. Mis een werkelijk offer, de voortzetting en hernieuwing op onbloedige wijze van het bloedig Kruisoffer, waardoor de verdiensten en voldoeningen, door dit laatste verworven, steeds ruimer en overvloediger worden toegepast.

Als werkelijk offer moet de H. Mis dus ook door ons beschouwd worden als de hoogste en voornaamste acte van onze godsdienstigheid. Des te meer is zij dat om *hare algeheele voortreffelijkheid* boven alle andere offers en goede werken.

Des te waardevoller toch is een offer, naarmate de offeraar waardiger, de offergave kostbaarder en de offerdaad uitwendig en inwendig volmaakter is. In de H. Mis nu is Hoofdofferaar en Hoofdofferande Christus zelf, de Godmensch, het hoogste wat onder God bestaat, die oneindige waarde hecht aan alles wat Hij is en doet. Als mede-offeraar en mede-offerande vereenigt zich met Jezus geheel de H. Kerk, die God altijd in hooge mate aangenaam is, des te meer naarmate er meer heiligen in de Kerk leven en meerdere harer leden volmaakter deelnemen aan het Offer. Wat een allervolmaaktste erkenning van Gods rechten was bovendien de uitwendige offerdaad van Jezus' sterven aan het kruis, waarvan de H. Mis de mystieke voorstelling en herinnering is! En hoe allervoortreffelijkst werd en is nog steeds Jezus' inwendige offerwil; meer dan welk ander eindig verstand toch erkent en beseft Jezus' voortreffelijke geest, hoezeer aan de Godheid aanbidding, dank, verzoening en smeeking moet gebracht worden door het menschdom: en geen ander hart kon dat alles ooit willen en ten uitvoer brengen gelijk Jezus' groot Liefde-Hart, zoo vol liefde tot den hemelschen Vader en tegelijk tot alle menschen.

Was het offer, dat God van Abraham vroeg toen Hij hem gelastte zijn eenigen zoon Izaak te slachtofferen, groot, het kan toch op verre na niet halen bij het allerkostbaarste offer, waardoor de eenig-geboren Zoon des Vaders Zichzelf als slachtoffer opdraagt, terwijl geheel de H. Kerk zich van harte en metterdaad met dat H. Offer vereenigt.

Terecht zeide dan ook de heilige Pastoor van Ars, dat alle andere goede werken te zamen niet kunnen halen bij *één* H. Misoffer, omdat die andere goede werken werken van menschen zijn, de H. Mis daarentegen het werk is van den Godmensch. Zelfs het martelaarschap, zoo zegt hij, is niets in vergelijking daarmee: daardoor toch offert de mensch zijn leven aan God op, in de H. Mis echter wordt Jezus' Goddelijk Lichaam en Bloed opgeofferd.

Al de andere Sacramenten en genade-middelen ontleenen bovendien hun kracht aan Jezus' H. Kruisoffer, waardoor ons alle genaden verdiend zijn, en werden dan ook door Jezus zelf en door de H. Kerk met recht gegroepeerd rondom de voortzetting en hernieuwing van dat Kruisoffer als rond aller hoogtepunt en centrum, waardoor die genaden het overvloedigst worden meegedeeld.

* * *

Is dàt het H. Misoffer in werkelijkheid, dan

[1]) Deel II, H. 14.

moet dat ook in het christelijk leven uitkomen.

Allereerst moeten we als christenen de H. Mis *waardeeren* als de hoogste en heiligste openbare godsdiensthandeling, die op de wereld plaats vindt. Geen andere godsdienstoefening, ook niet de meest grootsche plechtigheid, kan in inwendige waarde halen bij éen H. Misoffer. Helaas! er zijn nog katholieken, die nauwelijks een H. Mis van een Lof onderscheiden...

Zooveel we kunnen moeten we ons ook beijveren aan dat H. Offer *deel te nemen als mede-offeraars en mede-offeranden.*

Wanneer bij de een of andere gelegenheid de onderdanen een bijzondere hulde willen brengen aan een overheidspersoon, dan is het gewoonlijk éen hunner die het woord voert en den feestwensch uitspreekt in aller naam, maar allen, die hun overheid goed genegen zijn, vereenigen zich minstens inwendig, van harte, met hun woordvoerder en men staat erop zooveel mogelijk deel te mogen nemen en bij te dragen tot het huldeblijk, door bijvoorbeeld een der afgezanten te zijn, die met den woordvoerder den feestvierende mogen naderen.

Indien er bij den feestwensch nog een feestgeschenk wordt aangeboden, zijn het gewoonlijk ook weer éen of eenige voornameren, die het hoofdzakelijk bekostigen en door hun rijke bijdrage maken, dat het geschenk den feestvierende waardig is, maar alle rechtgeaarden verlangen toch ook iets, zij het dan nog zoo weinig, bij te dragen tot het algemeene geschenk en zoo wordt dit een groote feestgave, die den feestvierende aangenaam is en hem dankbaar stemt jegens allen die er toe bijdroegen volgens hun vermogen. Alleèn hadden de minderen niets waardigs kunnen aanbieden, maar vereenigd met de groote gaven der voornameren, worden hun bijdragen ook werkelijk waardig en aangenaam.

Zoo is ook Jezus in de H. Mis onze Vertegenwoordiger, die in ons aller naam den hemelschen Vader aanbidt, dankt, verzoent en smeekt, maar als rechtgeaarde onderdanen en kinderen van God moeten ook wij ons met Jezus vereenigen en er ook op staan zooveel mogelijk deel te nemen en bij te dragen tot het huldeblijk, dat aan God gebracht wordt.

* * *

Inwendig moeten we ons verheugen om de hulde die door elke H. Mis aan God gebracht wordt en om het goed dat daardoor aan de menschen toekomt, en van harte moeten we met Jezus en geheel de H. Kerk mede-aanbidden, -danken, -voldoen en -smeeken. Zoo kunnen we ons vereenigen met al de H. Missen, die waar ook ter wereld opgedragen worden.

Zoozeel we kunnen moeten we ons echter ook beijveren meer *uitwendig* aan het H. Offer deel te nemen door het laten lezen van H. Missen, het bijwonen, dienen en zorgen voor andere benoodigdheden. Des te meer wordt het dan *ons* offer, waardoor wij mede hulde brengen aan God en kunnen deelen in de vruchten ervan.

Met de groote, kostbare Offergave van Jezus' H. Lichaam en Bloed past het ook dat wij *onze kleine offeranden vereenigen:* dragen we onszelf op met Jezus, al wat we zijn en doen, ons werken en lijden, ons gebed en onze deugd, elken nieuwen dag — dit alles is op zichzelf zoo klein en weinig en gebrekkig, maar vereenigd met Jezus' H. Offer wordt het éen groote, waardige en God aangename offergave. Doen we dat elken morgen en nog meermalen in den dag; heel ons leven en bidden en werken zal er zooveel waardevoller door worden.

Die vereeniging met Jezus' H. Offer zal er ons verder toe moeten brengen *heel ons leven meer overeenkomstig* dat offer in te richten en *onze offergave zoo groot en waardig mogelijk* te maken. Dat onze daden toch vooral niet verloochenen en tegenspreken wat we in de H. Mis betuigen door onze aanbidding, dankzegging, verzoening en smeeking. Dat ons leven integendeel steeds meer en meer gelijke op Jezus' leven van deugd en werken en lijden en sterven, dat het steeds meer een echt christelijk offerleven worde.

Hoe meer we ten slotte zoowel ons eigen godsdienstig leven als ons werken voor anderen *groepeeren rond het H. Misoffer en de Offercommunie,* gelijk de Eucharistische Kruistocht dat zoo juist en practisch leert, des te meer zal ons leven en werken echt christelijk worden en vruchtbaar boven alle menschelijke maat.

Moge zoo de plechtige Hoogmis van den Zondag een hoogere *wijding* geven aan elke week van geheel het christenvolk, maar moge ook, zooveel als kan, elke dag en elk uur zijn bijzondere wijding ontvangen van de dagelijksche H. Missen, waaraan steeds meerderen mogen deelnemen van harte en metterdaad. Zoo zal de H. Mis in werkelijkheid en practisch worden wat ze wezen moet: hoogtepunt en middelpunt van een echt en waardig christelijk leven.

DR. L. HOUTEPEN, M. S. C.

DE WARE ADEL

De graaf bleef intusschen buiten kennis.

Opeens trippelden kindervoetjes de ziekekamer binnen.

— Mag ik wat hier blijven, Frederik, ik wil hem helpen verzorgen. 't Was de kleine Hela, die dit vroeg.

Hoe zoudt ge het wagen hier te blijven? sprak de dienaaar, als de graaf u bij zijn ontwaken zou zien, zou hij verschrikken en kwaad worden; en toch.... Ik weet niet....

— Waarom zou hij boos worden, zeide het lieve kind en streelde liefkoozend over de als levenloos liggende hand van den graaf. Ik houd van hem, want hij is mijn grootvader. Steeds heb ik voor hem gebeden van af mijn eerste jaren en nooit mocht ik gaan slapen of Moeder hield mijn handjes gevouwen en zei mij voor hem te bidden. Hij is kwaad op Mama, en zij zegt dat hij recht heeft kwaad op haar te zijn... maar ik, wat heb ik gedaan? Mij moet hij toch liefhebben, ik ben toch zijn kleinkind?

Langzaam keerde bij den graaf 't bewustzijn terug. Hij voelde de kleine hand die de zijne zachtjes streelde. Mag ik bij u blijven om u te verplegen, hoorde hij een zachte kinderstem smeeken.

Wie kon dat toch zijn? Richard? Neen, diens stem was veel harder. Hij luisterde naar wat ze verder sprak. Wie was het? Wie kon hem liefhebben en altijd voor hem gebeden hebben? Mijn God, zou hij goed gehoord hebben? was het zijn kleinkind, dat hij eerst van zich had afgestooten?

Een zacht kreunen kwam op uit de borst van den graaf en stil liepen de tranen over zijn aangezicht. Ja, hij kon haar liefhebben als hij maar wilde, want wat had zij hem gedaan? en de moeder, zijn schoondochter? zij had de kleine altijd voor hem doen bidden. Zooveel jaren had zij hem liefgehad en hij had geen liefde terug gegeven.

Onbeweeglijk lag daar de graaf en luisterde; de dag ging om en het kind op welks nabijheid hij hoopte, keerde niet weder.

's Avonds kwam een dame heel voorzichtig het slaapvertrek binnen en zette zich aan het voeteneinde neder. De graaf hoorde het schuifelen van het kleed en sloeg de oogen op om ze weer aanstonds dicht te doen. Het was hem een teleurstelling: een vreemde dame zat bij het bed, waarschijnlijk zijn verpleegster.

Wanneer de graaf echter de binnenkomst van deze vrouw op het slot had gadegeslagen, zou hij weldra de persoon gekend hebben, die onder deze vreemde kleeren hem nu verpleegde. Met groote vriendelijkheid en liefde verzorgde zij dag aan dag den ouden graaf, maar ook het blijde lachende gelaat kon niet de treurnis uit het hart van den grijsaard verdrijven. Uren lang lag hij te denken en het verleden te overpeinzen.

— Wanneer ik een dochter zou gehad hebben, zou ze mij niet beter en liefdevoller hebben kunnen verzorgen dan deze vrouw. Hoe sierlijk ook doet zij alles. Het moet iemand van goeden huize zijn. Wist ik toch maar waar zij vandaan komst! Uit 't stadje hierbeneden kan niet zijn, daar ken ik iedereen.

Al wilde de graaf het niet weten, toch werd zij hoe langer hoe onmisbaarder voor hem. Heel den dag was zij bij hem; nooit was iets haar te veel en steeds was zij voorkomend en vriendelijk. Frederik kwam bijna nooit meer, want de vraag die hij van den graaf verwachtte nl. Hela te mogen zien, was uitgebleven, en de dienaar, hoezeer hij zich ook inspande, vermocht niet de stomme taal van zijns meesters oogen te verstaan.

* * *

Behagelijk en lui lag Werner uitgestrekt in een grot van vervallen muurstukken, waarin de jongens reeds vanaf 't begin al aanstonds plezier hadden gehad. De ingang was met groen bedekt en kostelijke spelen werden daar door Bruno en Richard in elkaar gezet. Zij droomden zich daar in al de heldenrollen van hun leesboeken en vulden in hun gedachten deze schuilplaats met goud en schatten en edelsteenen, met prinsen en prinsessen. Straks zagen zij zich weer overvallen door wilde dieren en monsters, die hen wilden verslinden.

Het lawaai, dat deze groep jongens in de grot maakte, drong zelfs door tot den graaf, van wiens ziekbed zij verwijderd werden gehouden. Vooral Bruno en Richard speelden naar allen lust. Zij overvielen denkbeeldige reizigers, vochten als leeuwen met de vijanden die vanuit de lanen in het bosch de grot aanvielen. Werner diende meestentijds als gevangene of als draak, waarbij hij dan rustig in de grot kon blijven

liggen. Zoo lag hij ook heden getrouw aan zijn drakenrol, op de bank, als Bruno en Richard onder vreugdekreten binnen kwamen stormen:

— Wij hebben haar! Wij hebben haar! Nu hebben wij een werkelijke prinses. De draak moet haar bewaken, en wanneer zij geen losgeld betaalt, moet zij sterven!

Jubelend sprongen de knapen binnen en sleepten Hela met zich, die heel gewillig volgde.

Het kind, dat dagelijks vanuit haar venster de jongens bezig had gezien, wilde graag met hen meedoen en had tenslotte haar teruggetrokkenheid overwonnen en zich in hun nabijheid gewaagd. Nauwelijks was zij buiten of de jongens omringden haar en namen haar gevangen als een prinses.

Zij voelde zich al spoedig op haar gemak in de grot bij de roofridders.

— Hoe heet ge? vroeg Bruno.

— Hela, zei de kleine.

Dat is een heel mooie naam, riep Bruno. En gij spreekt zoo netjes, heel anders dan de menschen hier in de buurt. Je moet maar niet bang zijn, we zullen je niets doen. Werner hier is onze draak en moet je bewaken; maar nu gaan wij weg en overvallen dan de grot, dooden den draak en bevrijden je.

Hela vond het goed en zij waren al heel vroolijk aan het spelen, toen Bruno en Richard ruzie kregen na hun overval, wie van hun tweeën Hela tot bruid zou ontvangen. De twee ridders raakten in een grooten kamp en tenslotte moest Berthold er tusschen komen om hen van elkander te scheiden.

— Ik sluit geen vrede! Hela is van mij, ik heb haar het eerst gezien, schreeuwde Richard toornig. Bruno echter riep:

— Ik heb den draak gedood en Hela komt mij dus toe.

Hela was intusschen weggeloopen, en liet de twee twisters staan.

— Domme jongens, ziet ge nu wat ge doet? nu loopt Hela weg en we speelden juist zoo leuk met haar.

— Wie is het eigenlijk? vroeg Berthold.

De broers keken elkaar aan, — ja wie was zij eigenlijk? ze wisten het geen van allen.

— Ik geloof dat zij bij vrouw Erdman woont: ik heb haar daar tenminste dikwijls aan het venster gezien, zeide Bruno.

— Ze gaat met Frederik toch ook vaak naar de kamer van oom, meende Werner.

— Wat? riep Berthold, gaat zij naar de kamer van den graaf? en wij worden al den tijd dat hij ziek is uit de kamer verbannen! Weet ge dat wel zeker, Werner?

— Ja, ik heb de laatste weken vaak gezien dat ze er binnen liep. Ik wilde haar al eens bij mij roepen doch ze was me steeds te vlug af.

— Dat geloof ik best, zei Berthold met verachting, je bent steeds veel te lui.

— Zoo! ik weet toch meer van haar dan je denkt. Maar omdat je je nu zoo groot houdt, zal ik er niets van vertellen.

— Weet je wie zij is? kom zeg 't ons dan, ik smeek het je, veranderde Berthold nu ineens van toon.

— Neen, zeide Werner, terwijl hij zich op zijn gemak omdraaide naar den muur, daar ben ik nu te lui voor.

Een oogenblik wilde Berthold zich in woede op zijn broer werpen en hem met geweld dwingen zijn geheim te vertellen, maar dan bezon hij zich plotseling en probeerde het op een andere wijze.

— Je zou graag het nieuwe mes hebben dat ik van Oom laatst heb gekregen, nietwaar Werner? Zeg me nu, wie de kleine is en je krijgt het mes van mij.

— Ik weet *twee* dingen, zeide Werner. Het mes is goed voor eén van de twee, maar wat geef je me voor het andere?

Berthold overlegde een oogenblik. Hield Werner hem niet voor den gek en probeerde hij alleen zijn mooie zaken te bemachtigen? Zijne nieuwsgierigheid had echter al spoedig de overhand en hij zeide:

— Ik zal je ook nog mijn klein geweer geven, maar pas op als je mij beet neemt!

— Ik weet wat ik weet, sprak Werner rustig.

— Welnu, spreek dan op. Wie is dat kind?

— Dat weet ik niet. Ik kan alleen zeggen dat Frederik haar altijd Gravinnetje noemt.

— Gravinnetje, herhaalde Berthold. Wat is dat voor onzin? Doch verder, wat is je tweede geheim?

— Dat is dat zij nog geen gravinnetje kan zijn! zeide deze langzaam, want....

— Nu, wat talm je toch, riep Berthold van opwinding bevend.

Werner had er blijkbaar plezier in, zijn broer te plagen; langzaam draaide hij zich nog eens eerst om en vervolgde dan: — Want zij noemt de verpleegster van den graaf haar moeder.

Berthold stiet een kreet uit en werd wit van woede.

— En dat zegt je me nù eerst? Je vermoedt niet wat dat beteekent. Frederik is altijd tegen ons geweest en nu is hij weer bezig om ons hier uit te stooten en een ander in onze plaats te schuiven. Mijn wraak zal hem treffen, dat verzeker ik hem. Wij zullen zien, wie het hier het verst brengt. Ik zal niet rusten, vóór ik weet wie dat kind is en wat zij hier komt doen. Vandaag nog dring ik in het vertrek van den graaf binnen.

Hij wendde zich af en wilde zijn broer verlaten, toen hij ineens het meisje zag. Met een schreeuw vloog hij op haar toe.

— Ha, daar is dat kleine ding. Waarom loopt gij ons hier weer te bespioneeren? Wacht, ik zal het spoedig van u zelf weten, wie ge zijt en waartoe gij hier zijt.

Hij pakte het arme kind met zulk een kracht vast dat het een pijnlijken kreet uitstiet.

— Schreeuw niet, zeide hij barsch. En wanneer ge zoo angstig zijt, dan moet ge hier maar niet zoo rondsluipen. Wat heb je hier te doen? Wat wil je en wie ben je?

Nog nooit in haar leven was zij zoo ruw en barsch aangesproken en de kleur in haar gezicht kwam op en trok weer weg. Toch bleef ze stil en weende niet; zij keek alleen met verbazing naar den slanken vreemden knaap.

— Laat mij los, vroeg zij smeekend. Ge doet mij pijn.

— Pah! Ge zijt niet van was, dat een flinke greep terstond je in elkaar zal drukken. Ik zal je loslaten, wanneer je me zegt hoe je heet.

— Ik heet Hela Sch..., begon ze en dan stokte ze en heete tranen kwamen in haar oogen. Ik mag niet zeggen hoe ik heet, maar laat mij los asjeblieft.

— Ge moogt 't niet zeggen? vroeg Berthold dreigend. Wie heeft hier iets te bevelen in plaats van den graaf? ik ben zijn neef en toekomstige opvolger... ik zal hier geen vreemd en naamloos volk dulden. Dat weet je nu en neem je dus in acht. Dat rondsluipen in het slot zal gauw uit zijn.

Hij liet bij deze laatste woorden het kind onverwacht los, zoodat het wankelde, doch daar lette hij al niet meer op, want hij was nu weer in zijn eigen gedachten verdiept. Zacht weenend liep Hela naar huis. Berthold dacht bij zich zelf:

— Ik moet met Ulrich spreken. Hij is de eenige in wien Frederik nog vertrouwen heeft en hij kan dus te weten komen wie zij eigenlijk is. Maar waar is Ulrich? Sinds dagen heb ik hem nauwelijks gezien. Hij heeft zich geheel teruggetrokken en bemoeit zich niet meer met ons. Ik wilde dat er wat meer zelfbewustzijn in hem zat. Alles laat hem hier koud en niets trekt hij zich aan. Ik zal hem opzoeken en hem er op wijzen, waarom het hier gaat, want ik heb geen zin om binnenkort weer de oude armoede van vroeger te beginnen en dat zal zeker gebeuren: dat merk ik wel met dat kind hier.

* * *

Het was Ulrich als een zware droom, waaruit hij vreesde te ontwaken, toen hij op den avond van de ziekte van den graaf op zijn eigen kamer was gekomen en vluchtig een blik had geworpen in de documenten, die de graaf hem in de handen had gedrukt op het laatste oogenblik vóór hij het bewustzijn verloor.

De jongen had de zacht gefluisterde woorden wel gehoord, die hem tot heer van het onmetelijk goed hadden gemaakt, doch ze niet geheel begrepen. Het was immers zoo geheel plotseling gekomen en nooit had hij er aan gedacht, dat hij de erfgenaam zou worden, daar hij in die plaats zich nooit iemand anders had gedacht dan Berthold. Het was hèm tot nu toe oogenschijnlijk 't minst gelukt in de gunst van den graaf te komen. Hoe kwam het dan, dat ondanks dat alles hij zoo onverwachts de erfgenaam was geworden? Het was hem of er nog iets verborgen was, of de reden die den graaf tot dit besluit had genoopt, nog niet geheel was opgehelderd. De graaf echter lag boven te worstelen met den dood: die zou het raadsel niet meer oplossen.

Peinzend zag Ulrich naar de onderteekening van de documenten: een enkele pennestreek had hem tot den rijksten bezitter ver in den omtrek gemaakt. Maar hoe zou dat alles opgenomen worden? Zijn moeder zou blij zijn, maar zijn

broers? Hoe zou vooral Berthold zich houden hij, die reeds zich bezitter waande van het slot? Die gedachte was Ulrich pijnlijk, want al was hij besloten met zijn broers eerlijk te deelen, het feit dat niet hij maar Ulrich erfgenaam was geworden, zou Berthold toch altijd smartelijk treffen. Hij was zwaar te moede bij al deze gedachten....

— Alles wat ik bezit, zal het uwe zijn gelijk het 't mijne is; Berthold, gij zult niet weten dat gij geen heer zijt, zoo sprak hij half luid en voelde hoe door dit besluit het volle geluksgevoel, dat hem tot nu toe ontbroken had, hem geheel overmeesterde. Wat was het toch heerlijk, zooveel te bezitten! Niets kon hij nu nog weigeren aan wie ook. Steeds zou hij klaar staan voor de armen. Zoo lang immers had hij zelf de smart van het geldgebrek gevoeld. Zijn broers zouden al hun wenschen vervullen, daar zou hij voor zorgen. En Vader en Moeder! ook zij hadden niets meer te vreezen, want zijn bezit was het hunne en hun oude dag zou hij veraangenamen zooveel hij maar kon. Wat zou Moeder gelukkig zijn, nu zij alle schulden voor goed kon afdoen, en voortaan niets meer te vreezen had! Met die gelukkige gevoelens zette hij zich bij het open venster neer om de documenten op zijn gemak eens na te lezen.

Al aanstonds viel zijn oog op een brief waarop geen adres stond. De graaf had hem alle papieren overgegeven en zoo gevoelde hij zich gerechtigd ook dezen open te maken en te lezen. Het onderschrift reeds deed hem beven. Eindelijk las hij:

Dierbare Vader,

Nog eenmaal na lange jaren klinkt vandaag vanuit het graf, waarin ik reeds lang sluimer, de smeekende stem van uw eenigen zoon. Luister daarnaar, Vader! Wanneer dit schrijven in uw handen zal komen, weet ik niet, maar het zal u gegeven worden door de handen van uw lief kleinkind, Hela, dat u zal smeeken: verstoot mij niet. O Vader, hoe bitter is het stervensuur, waarin ik u deze woorden toestuur, geschreven met bevende vingers. Het is de angstroep van mijn hart: — Verstoot mijn kind niet, Vader, wanneer het tot u komt. Gedenk de groote liefde, waarmede u mij hebt liefgehad en.... vergeef. Het is mijn laatste wensch op aarde dat mijn vrouw u Hela zal brengen; zij en ik zijn u dit schuldig, omdat wij u in uw laatste jaren zoo alleen gelaten hebben. O, Vader, wanneer gij mij liefhebt, gedenk dan dat ik ver van u en van het vaderland sterven moet en laat deze straf bitter genoeg zijn om mij te straffen voor wat ik misdeed.

Uw zoon, die op liefde van zijn Vader steeds durft vertrouwen

Egon.

Deze brief greep Ulrich vreeselijk aan. Hoe kwam het toch, dat dit schrijven nog ongeopend bij de andere brieven lag. Zou de graaf het expres er bij hebben gedaan om te laten zien hoe onvermurwbaar hij was? Nooit had hij gehoord dat de graaf nog een kleinkind had, nooit had hij den naam Hela vernomen. Maar als dit waar was, bleef hij dan nog wel de rechtmatige bezitter van al het goed? Was dit al het ontgoochelende ontwaken uit den droom, dat hij zoo gevreesd had? Hij keek naar het blad en zag met kleine letters onderaan nog eenige woorden neergeschreven: Heden na tien jaren leg ik dezen laatsten wensch van Egon in de handen van zijn Vader door mijn eenig kind. Wees haar genadig... Dus dat kind leefde nog, ze had dit schrijven zelf aan haar grootvader gegeven. En toch had deze hem als erfgenaam uitgekozen! Waar was dat kind dan gebleven?

In vreeselijken tweestrijd wrong Ulrich de handen.

— Moeder, riep hij, zou dan alles werkelijk maar een droom geweest zijn en heel die schoone toekomst voorbij gaan zonder eenigen lichtstraal achter te laten? Wat moet ik doen? Wie verschaft mij raad? God, gij weet hoe wij allen onder treurige omstandigheden geleden hebben maar nemen wat mij niet toebehoort, neen, dat doe ik nooit! Liever heb ik armoede heel mijn leven lang dan angst en wroeging in het hart.

Vlug nam hij zijn pen en schreef woord na woord op het papier. Dan overzag hij wat hij geschreven had en sprak:

— Vaarwel geluk, dat ik zoo dichtbij waande. Voortaan zullen we weer op onze eigen krachten zijn aangewezen en die zullen ons tot de overwinning voeren.

Hij stond op, zorgde dat het schrijven aan den postbode werd overhandigd en ging dwalen in het bosch. Alles scheen vroolijk en schoon om hem heen. De rijkdom van geld die in zijn handen had gelegen was verdwenen, maar de rijkdom der natuur dien God te genieten gaf, drong met des te sterker kracht zich aan hem op.

Met zorg vermeed hij de volgende dagen een onderhoud of samentreffen met Berthold en trok zich als in de eenzaamheid terug waar hij ronddoolde en genoot van de heerlijkheid van het slot, zoolang hem dit nog gegeven zou zijn. Met spanning wachtte hij op het antwoord dat hem gebracht zou worden.

Eenige dagen later werd hem eindelijk het antwoord gebracht. Vlug scheurde hij de en

veloppe open en las wat hem geschreven werd. Juist was hij daar mee bezig, toen Berthold met lawaai zijn kamer binnenstormde en uitriep:

— Wat sloot gij u toch al dien tijd als een kluizenaar in uw cel op? Ik begrijp u in het geheel niet, Ulrich. Trekt gij u dan van heel de omgeving niets meer aan en let gij niet op hetgeen rondom ons gebeurt? Gij moet toch begrijpen, wat er voor ons aan het verwerven van deze erfenis gelegen is en beter acht slaan op de kuiperijen die in onze omgeving tegen ons gesmeed worden. Nu is het weer met dat kind dat hier rondloopt en waarvoor Frederik zich bijzonder interesseert. Zij wordt in onze plaats gedrongen. Zij wordt gravinnetje genoemd en meer van die zaken.

— Hela, riep Ulrich uit, terwijl hij doodsbleek werd. Is zij hier, de dochter van Egon, de rijke erfgename?

Berthold keek zijn broer angstig aan:

— Wat is er? Kent gij Hela? Wat is er met haar?

Ulrich keek zijn broer eenige minuten treurig aan en zei dan heel langzaam:

— Ik weet dat Egon Schollenstein een dochter heeft achtergelaten en dat zij de erfgenaam moet zijn. Waar al een erfgenaam is, kunnen wij niet erven.

In heftigen toorn viel Berthold uit:

— En dat alles hebt gij al dien tijd maar voor u gehouden en niets tegen ons gezegd? Is dan alles wat wij droomden voorbij? Dat kan toch niet. Nooit heeft de graaf over een erfgenaam tegen ons gesproken en steeds deed hij alsof hij een erfgenaam zocht. Hoe kan hij dan een kleinkind hebben, Ulrich? Nooit zal ik mij uit den weg laten dringen door zulk een kind. Zoudt ge denken dat de erfgenaam van den graaf bij Frederik den knecht ging wonen?

Ulrich streek met de hand over den brief, dien hij van Moeder had ontvangen als om daar kracht te vinden en sprak:

— Hooger dan alles, staat het recht van deze kleine, wie zij ook is en waar zij ook woont.

Hij overhandigde hem het schrijven van Egon, dat hem zelf zoo diep ontroerd had; dan trad hij terug en wachtte met spanning den indruk dien deze brief zou maken. Berthold keek hem slechts vluchtig in en al zijn trekken verraadden wel dat het geen indruk op hem maakte.

— Ik begrijp u steeds minder, Ulrich, sprak hij barsch en kort. Het gaat hier om millioenen. Wat gaat ons het schrijven van een doode aan? Als de graaf, ondanks dit, ons hierheen roept, dan is het wel het beste bewijs hoe weinig waarde hij hecht aan dezen brief. Ik ben de erfgenaam en wil het blijven.

Bij deze woorden van Berthold overtoog een hoog-roode kleur het edele gezicht van Ulrich. Hoe zwaar het hem ook viel, nu moest hij de waarheid zeggen, die hij nog graag verborgen had gehouden.

— Gij zijt in geen geval de erfgenaam, Berthold, want de graaf koos een anderen.

— Een anderen? voer Berthold uit, keek Ulrich aan en zag aan zijn bedrukt gezicht de waarheid. — Hij koos u, u? Waarom hebt ge mij dit niet eerder gezegd en hebt ge mij bedrogen en zoo valsch behandeld?

Berthold sloeg de handen voor het gelaat

en steunde. Alles wat hij gehoord had, was bij dit bericht vergeleken nog niets. Dat kleine kind immers had hij gemakkelijk uit den weg kunnen ruimen, maar zijn broer? Alles was dus nu verloren, alles.

— Berthold, broer, wees niet toornig, smeekte Ulrich en beproefde diens handen van zijn gezicht weg te nemen. Het is toch hetzelfde wie van ons de erfgenaam is. Met u en de anderen zou ik toch alles gedeeld hebben gelijk gij het met ons gedaan zoudt hebben. Doch nu kan daar geen sprake meer van zijn, omdat niet ik doch Hela Schollenstein de wettige erfgenaam is, en alle andere documenten dus nietig zijn.

Berthold liet zijn handen van zijn gelaat af en keek als verstard. *(Slot volgt.)*

ALLERZIELEN IN DE MISSIE: KINDEREN VAN HET ZUSTERHUIS TE VUNAPOPE (N. POMMEREN) BIDDEN — BIJ HET GRAF VAN ZUSTER HUBERTINE (IN DE WERELD JOANNA SCHELLENS) UIT EERSEL. —

ONZE VRAGENBUS

«*Het nuchter zijn voor de H. Communie, meen ik, houdt alleen op als men iets gebruikt bij wijze van eten of drinken. Is het dan, om nuchter te blijven, absoluut noodzakelijk een kunstgebit zoo angstvallig af te drogen?*»

Uw algemeen beginsel over het nuchter zijn is geheel juist en daarom krijgt U ook het antwoord dat U verwacht, n.l. dat 't *niet* noodig is zijn gebit zoo angstvallig af te drogen, wanneer men 't 's morgens in den mond neemt. Dat men 't even afdroogt, zoodat er geen *druppels* water meer aan zitten, spreekt van zelf: dat 't hier of daar nog wat nat is, doet niets ter zake, wijl dat weinige vocht zoò met speeksel vermengd wordt, dat 't niet als water door de keel kan komen. En speeksel, ook al slikt men 't door, ontnuchtert niet. 't Zelfde geldt bijv. van een of anderen regendruppel die ons in den mond zou vallen, of van dauw of sneeuwvlokjes en dergelijke nietige hoeveelheden vocht.

«*Moeten alle personen, zoowel vrouwen als mannen, van 65 jaar en ouder nog vasten en zich onthouden?*»

Hoe U aan die leeftijdsgrens van 65 komt, kan ik niet raden. Het nieuwe kerkelijke Wetboek zegt, dat personen (mannen en vrouwen) die hun 60ste jaar zijn ingetreden, d. w. z. die 59 geworden zijn, niet meer hoeven te *vasten*. Van *onthouden* wordt niets gezegd: daarin staan deze oudere menschen dus gelijk met de jongelui onder de 21, die ook niet behoeven te vasten en zich (tenzij ze te zwak zijn) toch op onthoudingsdagen van bepaalde spijzen moeten onthouden.

«*In Uwe Annalen plaatst u een bericht, waarin u Gregoriaansche Missen aanbeveelt: U voegt er bij dat de kosten daarvan fl. 75 bedragen. Ik heb echter eens gelezen, dat geld vragen voor*

heilige zaken als de H. Mis heel zondig is: dat alles wat men voor zulke zaken geeft, altijd een aalmoes moet blijven. Kan U mij daar eenige inlichting over geven?"

Het bericht over die Gregoriaansche Missen hebben wij ook op den omslag (blz. 3) van dit nummer laten plaatsen. Daarin staat niets van „kosten", wat, dat geef ik grif toe, een ongelukkig woord zou zijn geweest. Er staat zooals altijd „stipendium", en dat latijnsch woord beteekent hier „ondersteuning" „bijdrage". Het geld dat gevraagd wordt, is dus een bijdrage voor het onderhoud van hem die de H. Mis leest: *bij gelegenheid* van de H. Mis vraagt men een aalmoes, dat is redelijk. De priester moet, volgens de H. Schrift, van het altaar d.w.z. van zijn bediening kunnen leven: de geloovigen moeten hun priesters onderhouden: een van de wijzen, waarop dat gebeurt, is de aalmoes die men geeft bij het bestellen van H. Missen. Het is echter en blijft een aalmoes, *geen betaling.* Praktisch wordt die aalmoes wel *geëischt,* d. w. z. wil men H. Missen gelezen hebben, dan moet men (tenzij armoede 't belet) de bepaalde stipendia geven; — maar men eischt ze *niet in ruil voor de H. Mis* (dàt zou groot kwaad, „simonie", zijn!) maar *als bijdrage in het onderhoud des priesters.*

«*Worden de aflaten van Allerzielendag (die men ook reeds in den namiddag van de 1en November kan verdienen) verleend* na *gebiecht en gecommuniceerd te hebben, of kan men die reeds 1 November verdienen als men dan nog slechts te biechten is geweest en eerst op Allerzielendag te Communie gaat?*»

Inderdaad, het is voldoende dat men op 1 of 2 November Communiceert of zelfs in het Octaaf: de H. Biecht is alleen bij die Communie geëischt, indien men niet dagelijks of zoo goed als dagelijks tot de H. Tafel nadert: in dit geval voldoet de gewone geregelde biecht.

«*Om een vollen aflaat te verdienen hetzij voor zichzelf hetzij voor de geloovige zielen, wordt toch vereischt dat men de kleinste zonde van harte verafschuwt uit ware liefde tot God?*»

Om een vollen aflaat voor zichzelf *geheel* te verdienen, is de staat van genade niet voldoende zooals bij gedeeltelijke aflaten, maar wordt vrijdom vereischt van *alle* ook dagelijksche zonde, zoodanig dat er zelfs geen gehèchtheid aan dagelijksche zonde bestaat: zoolang alle schuld niet is gedelgd, kan ook alle straf niet kwijt gescholden worden. Hoe meer men alle dagelijksche zonde verfoeit, hoe voller de kwijtschelding der straffen zijn zal. Is men niet door de Biecht van alle zonden en gehechtheid aan zonde bevrijd, dan is een volmaakt berouw (*uit liefde tot God* voortkomend) tenminste voor doodzonden volstrekt noodig. Dit voor volle aflaten die men op *zichzelf* wil toepassen. Voor aflaten, die men voor *de zielen van het Vagevuur* wil verdienen, is volgens velen deze gesteltenis niet noodig tenzij ze vereischt wordt (bijv. de staat van Genade) om een of ander voorgeschreven werk, stel de H. Communie, vooals vereischt wordt te kunnen verrichten.

PHILALEETH.

Een nieuwe plaat van de Kleine Theresia.

Bij de **Uitg. Maatsch. „De Kennemer" te Beverwijk** verscheen een nieuwe afbeelding van de Heilige Kleine Theresia, waarop wij hier gaarne de aandacht onzer lezers vestigen. De voorstelling munt uit door sobere maar sprekende teekening: er is iets van het heilig karakter der voorgestelde in die kracht en helderheid van blik, dat vergeestelijkte van stand, kleeding en omgeving. De uitgevers teekenen er ter verklaring bij aan:

De teekenaar, de heer Laurent Bleeker, heeft zich de beminde Heilige niet gedacht, zooals de verschillende fotografische afbeeldingen van haar uiterlijk in het klooster te Lisieux haar weergeven, maar als de kleine Heilige in haar kort leven van eenvoud en liefde. Het geheel heeft hij dan ook sober en rustig gehouden, zonder toevalligheden, die den geest der voorstelling slechts zouden schaden. De reproductie toont ons de H. Theresia biddend; achter haar het kruis, dat niet alleen wijst op haar lijden op aarde, maar ook herinnert aan haar groot geloof en vertrouwen, waarin zij de kracht vond haar groote smarten geduldig te dragen. Naast haar de blanke, mystieke rozen, symboliseerend de door haar beloofden rozenregen van genade. Zoo wordt ons de kleine Theresia dus voorgesteld in biddende houding, als mystieke band tusschen hemel en aarde, opgaand in gebed en reine zielevreugde, als vervulling van hare belofte:

„Ik zal mijn Hemel doorbrengen met goed te doen op aarde; na mijn dood zal ik het rozen doen regenen."

De plaat is uitgevoerd op chamois kunst-carton en wordt uitgegeven in twee formaten n.l. 42 × 23 c.M. en 18 × 31 c.M. terwijl ook een klein kunstplaatje in den handel zal worden gebracht

NIHIL OBSTAT. Fr. T. SMITS, O. F. M., Libr. Cens.
Noviomagi, die 21 Octobris 1926.

EVULGETUR. J. POMPEN, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 22 Octobris 1926.

1 DECEMBER 1926 No. 12 44ste JAARGANG

ANNALEN
VAN
O.L.VROUW v.H.H.HART
UITGAVE MISSIEHUIS TILBURG

VOOR DEN HEILIGEN ADVENTSTIJD

De maand December is gewijd aan de voorbereiding van het groote Feest van Kerstmis.

In de hymnen van het H. Breviergebed leert ons de H. Kerk, hoe wij ons dienen voor te bereiden op de drievoudige komst van Jezus: zijn komst op de wereld door zijn menschwording en geboorte, zijn komst in onze ziel door het genadeleven, zijn komst bij het laatste Oordeel aan het einde der tijden.

Hooren wij, hoe zij ons in de hymnen van Metten, Lauden en Vespers opwekt tot dankbaarheid voor zijn eerste komst op aarde, tot verlangen naar zijn tweede komst in onze ziel, tot waakzame voorbereiding op zijn derde komst bij het Oordeel.

In de hymnen der *Metten* zingt zij:

„O Goddelijk Woord, uit den schoot des eeuwigen Vaders voortgekomen, Gij die door uw geboorte de wereld ter hulp komt, nu de loop der tijden vervuld is: — verlicht onze harten en zet ze in brand van liefde voor U, opdat zij verzaken wat vergankelijk is en vervuld worden van hemelsch geneugt. — Opdat eenmaal, als het oordeel des Rechters de boozen tot het vuur zal verdoemen, uw vriendelijke stem ons, godvreezenden, tot den beloofden hemel roepe. — Dan mogen we niet, een prooi der vlammen, in haar donkeren, krinkelenden rook worden meegesleurd, maar, het aanschijn Gods genietend, de hemelsche blijdschap smaken." —

In de *Lauden*, bij het aanbreken van den nieuwen dag, klinkt het blij en opgewekt:

„Zie, een klare stem weerklinkt en verheldert alle duisternis: de droomgezichten wijken verre van hier: Jezus van den hooge schittert ons tegen. — Van den grond, waarop zij lag, verrijze de loome ziel: een nieuwe ster staat te stralen om alle zonde te verstrooien. — Zie, het Lam wordt tot ons gezonden om voor niets onze schuld te delgen: smeeken wij allen samen met tranen vergiffenis af: — opdat, wanneer hij ten tweeden male zal schitteren en de wereld met schrik bevangen, hij ons niet moge straffen voor onze schulden maar goedertieren ons in bescherming nemen." —

Als de avond weer daalt, bij het celebreeren der *Vespers*, richt de H. Kerk zich nogmaals tot het Licht der wereld, haren Verlosser, en zingt:

„O verheven Schepper der hemellichten, eeuwig licht der geloovigen, Jezus, Verlosser van ons allen, geef acht op onze wenschen en beden. — Opdat de wereld niet zou ten ondergaan door de listen van den duivel, zijt Gij, den aandrang van uw liefde volgend, het heilmiddel der wereld geworden. — Om de algemeene misdaad der menschen uit te boeten, treedt Gij uit het heiligdom der Maagd als onbevlekte offerande op het kruishout toe. — Gij, wiens macht en glorie, wiens naam reeds, zoodra hij weerklinkt, én hemelingen én verdoemden den bevenden knie doet buigen. — U smeeken wij, groote Rechter van den laatsten dag, verdedig ons met de wapenen der goddelijke genade tegen onze vijanden! — Macht en eere, lof en glorie zij den Vader met den Zoon, tegelijk met den heiligen Trooster in de eeuwen der eeuwen. Amen."

Laat deze gebeden ons helpen, om in heilige gesteltenissen van gebed en boete ons voor te bereiden op de plechtige viering van Jezus Komst op aarde, opdat Hij nog inniger kome in onze ziel en bij het laatste Oordeel zijne Komst ons heilzaam zij.

P. C. K., M. S. C.

AARTSBROEDERSCHAP VAN O. L. VROUW VAN HET H. HART

Aanbevolen Intenties.

De belangen der H. Kerk. — Z.H. Paus Pius XI, en de Bisschoppen van Nederland. — De Congregatie der Missionarissen van het H. Hart en de Congregatie der Dochters van O.L. Vrouw van het H. Hart De Aartsbroederschappen van den Eeuwigdurenden Eeredienst, van O.L. Vrouw van het H. Hart en den H. Jozef. — De Missiën van de Molukken en Ned. Nieuw-Guinea, Celebes, Philippijnen, Brazilië, Rabaul, Engelsch Nieuw-Guinea, Gilberts-eilanden en Coquilhatville. — 11 Geestelijke gunsten. — 10 Tijdelijke gunsten. — 4 Novenen. — 8 Zieken. — 12 Families. — 20 Huisgezinnen. — 34 Kinderen. — 15 Roepingen. — 4 Examens. — 6 Kloostergemeenten. — 4 Parochies. — 5 Goede werken. — 14 Bekeeringen. — 14 Zalig stervensuur. — 33 Overledenen.

Elken dag wordt te Issoudun eene H. Mis gelezen voor de aanbevolen intenties der leden van de Aartsbroederschap. — Elke maand en elken Donderdag een H. Mis voor de leden der Aartsbroederschap van O.L. Vrouw van het H. Hart. — Den *eersten Vrijdag* der maand wordt in het Missiehuis te Tilburg eene H. Mis opgedragen voor de *Levende Weldoeners, Zelateurs* en *Zelatricen,* en den *eersten Zondag* voor de *Overledene.*

Behalve de gewone aflaten valt deze maand *een bizondere volle aflaat* te verdienen op 't feest van de *Onbevlekte Ontvangenis* (8 Dec) en van *Kerstmis* (25 Dec). onder de gewone voorwaarden, en een *bizondere gedeeltelijke aflaat* van zeven jaren en zeven quadragenen op 't feest van den *H. Johannes den Evangelist* (27 Dec.), — mits men op dien dag een kerk of openbare bidplaats bezoekt en bidt tot intentie van Z. H. den Paus.

Maandelijksche Novene.

De Novene ter eere van O. L. Vrouw van het H. Hart begint op 17 en eindigt op 25 Dec.
ALGEMEENE INTENTIE: GODS RECHTEN IN HET SOCIALE LEVEN.

Deze laatste Novene des jaars sluit op Kerstmis, den plechtigen herdenkingsdag van Jezus' komst op deze aarde.

Hij kwam om het Rijk van God, dat door ongeloof en zedenbederf geheel was verwoest en als van de aarde verdelgd, weer opnieuw te stichten. Nu geen Rijk van strenge Gerechtigheid zooals in het Oud-Verbond, maar een nieuw Godsrijk van liefde en barmhartigheid.

Ook dàt Rijk, hoewel onvergankelijk in Jezus' heilige stichting, de Kerk, is den menschen nog niet zoò naar den zin, dat zij het algemeen en volledig aanvaarden. Velen verwerpen het geheel; anderen, ook zeer talrijk, erkennen het enkel voor hun persoonlijk, privaat leven: in het openbaar en in niet zuiver-godsdienstige zaken gedragen zij zich, als bestond er geen God.

Aan het Rijk, de Heerschappij van O. L. Heer in de samenleving der menschen, in het huisgezin, de burgerlijke maatschappij en de verhouding der volkeren onderling ontbreekt nog ontzaglijk veel. De mammon, de wellust, de mode zelfs is er meer koning dan Christus....

Als Jezus bij dit nieuwe Kerstfeest weer voor onze oogen in de kribbe zal liggen, laten wij dan door onze gebeden verkregen hebben, dat zijn liefderijk weerom wat vaster gevestigd is in de harten van velen, opdat 't daardoor ook weer wat meer veld winne in het sociale leven onzer dagen.

H M

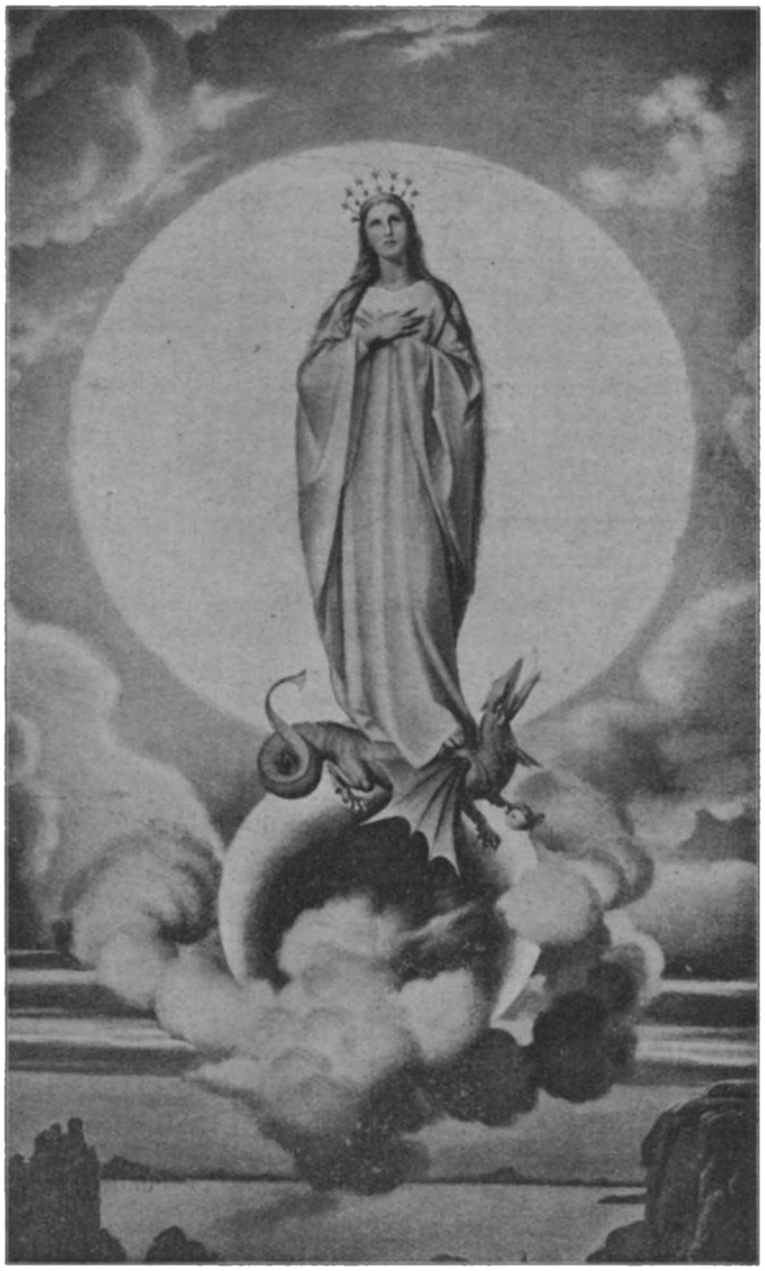

DE ONBEVLEKT-ONTVANGENE
(Feestdag 8 Dec.) Naar K. Müller.

B V O

N. N. GUINEE — SELEBES

BERICHTEN UIT ONZE MISSIËN

PHILIPPIJNEN — BRAZILIË

NAAR EEN KLEIN-SEMINARIE VOOR DE KEIEEZEN.

Schrijven van Z. D. H. Mgr. JOANNES AERTS.

Geachte Missievrienden.

Wie is niet getroffen geworden door de laatste encycliek van Z. H. Paus Pius XI over de uitbreiding van ons H. Geloof in de Missiën?

Daarin zet de H. Vader vooral uiteen, steunende op de geschiedenis der H. Kerk, hoe het werk der missies moet bestendigd worden en geeft Hij niet alleen den wensch te kennen, maar toont de uitdrukkelijke verplichting aan, dat de Missiehoofden moeten zorgen voor eigen Inlandsche Priesters.

Dit voor oogen, zagen wij onder onze Christenen reeds uit naar jongens in wie we naast goed karakter en verstandelijken aanleg de kiem bespeurden van een priesterlijken offergeest. Reeds meenden we een paar jongens naar een Hollandsche school te zenden in een ander Missiegebied, toen we na rijp beraad beter achtten, zelf een Hollandsche school met internaat te openen.

Die school zou tegelijk dienen om:

1°. — den aard en aanleg na te gaan van de aspiranten voor het Priesterschap;

2°. — de gelegenheid voor Hollandsch onderwijs open te stellen voor hen die de leiding zullen nemen in de Inlandsche maatschappij: dorpshoofden, Inlandsche ambtenaren;

3°. — aan Katholieke jongens den toegang te ontsluiten tot meer invloedrijke betrekkingen bij cultuurondernemingen, handelsmaatschappijen e. d. — Om den invloed van de Missie uit te breiden, stelden we bovendien die school open ook voor niet-Katholieken.

U ziet van welken invloed die school voor onze Missie is. We ontveinsden ons echter de moeilijkheden niet. En die zijn niet gering, ook en vooral op financieel gebied. Want op regeeringssubsidie kunnen we voorloopig niet rekenen; ook loopt de som der schoolgelden niet hoog, omdat we op deze kleine eilanden met arme bevolking geen grooten toeloop van leerlingen kunnen verwachten.

Toch begonnen we reeds wegens het groote belang van die inrichting, vertrouwende op een Voorzienigheid, Die Hare tusschenpersonen heeft voor alle goed werk.

En als tot zoodanigen richt ik mij tot U, lezers en lezeressen der Annalen, die voor de Missie voelt en dit zoo nuttig werk zeker wilt steunen naar vermogen.

Elke steun wordt dankbaar aanvaard en elke weldoener en weldoenster wordt in onze gebeden dankbaar herdacht. De Heer van den Oogst staat borg voor alles wat in dit werk belegd wordt. Het gaat hier om een groote en belangrijke onderneming: de vorming van toekomstige Priesters en leiders van dit volk. Helpt ons dan dit werk

tot stand brengen, opdat 's Pausen verlangen kunne vervuld worden en ook spoedig *uit onze Christenen* Priesters mogen opstaan, die hun volk ten zegen zullen strekken.

Giften kunnen opgezonden worden aan: MISSIEHUIS, BREDASCHE WEG, TILBURG of aan: APOST. VICARIS VAN N. N.-GUINEE, TOEAL, AMBOINA. N. O. INDIE.

De Apost. Vicaris van Nederl. Nieuw Guinee,
✠ J. AERTS, M. S. C.

DE EERSTE DRIE INLANDSCHE BROEDERS OP KEI.

Op Zondag den 5den September had hier te Langgoer een plechtigheid plaats, zoo ongewoon en eenig als verheven en indrukwekkend.

Reeds veel werd door de Langgoereezen genoten op het gebied van schoone kerkelijke feesten; daarin zijn ze alle andere staties van het Vicariaat ver voor en niet heelemaal ten onrechte hoort men daarom wel eens: „Amem bias ruk", — „wij zijn hier aan alles al gewend". En hun laatste woord na dergelijke ceremoniën luidt dan onveranderlijk: „Tomat Avlad waur ruk i", „de Hollanders zijn nu eenmaal zoo."

Die redeneering zou echter heden eens niet opgaan. Niet wij Europeanen, maar zij zelf zouden de „clou" van het feest vormen. Het gold hier immers de inkleeding der drie eerste Inlandsche Broeders. Daartoe werd slechts besloten na een degelijk postulaat, gevolgd door een tiendaagsche retraite gegeven door den Pastoor van Langgoer, den Z. E. Pater P. van de Raad, die reeds in de morgen-predikatie het verhevene der drie kloostergeloften aan de Christenen had uiteengezet.

Op gebruikelijke wijze dan werd Monseigneur vóór de Hoogmis in processie afgehaald, immers Z. D. H. wilde zelf celebreeren, geassisteerd door den Zeereerw. Pater Superior J. van den Bergh en den Z. E. Pastoor van Langgoer. De drie aanstaande novicen, elk met de toog op den arm en gevolgd door twee Broedersgetuigen, hadden een eereplaats in die processie.

In de kerk viel een buitengewone spanning waar te nemen, allen waren verlangend te zien en te hooren die plechtigheid der inkleeding van die eerste Broeders van hun eigen bloed. Ze waren inderdaad onder den indruk: zulks verried niet alleen menige stille traan, doch ook hun stem bij het zingen.

Ze zijn dan ook veelbeteekenend de vragen hun daar na een toepasselijke toespraak door den Opperpriester zelf gesteld volgens ons ceremonieel.

Immers die vragen zijn zóó, zóó hoog boven den gewonen gedachtengang van den Inlander, dat men zich verwondert hoe een volk dat eerst in 1888 zijn eerste missionarissen zag, thans reeds zoo vergevorderd blijkt. Maar ze hadden ze maanden lang overwogen en daarom weerklonken ten aanhooren van allen, op de klankrijke maleische vragen van den Opperpriester, de even besliste en duidelijke antwoorden dezer drie eerste aspirant-novicen.

Hun kleeding bestaat uit een zwarte tuniek, met dito band, een slappe witte halskraag en naar Oostersche zeden aan de bloote voeten lederen sandalen.

Na die maanden lange afzondering van alles en allen, mochten ze ook van elf tot half twaalf dien dag voor het eerst hun familie in het noviciaatsgebouw ontvangen, die hun een klein geschenk aanboden voor hun middagmaal. 's Lands wijs 's lands eer. —

„En zal ik nu mijn jongen weer een heel jaar niet mogen spreken, Broeder?" — zoo klonk de bezorgde vraag van 'n moedertje. —

Een eerste stap werd dus gedaan in de richting ons aangegeven door Z. H. Paus Pius XI, om langzamerhand uit de missiën zelf hulpkrachten aan te kweeken.

In 1927 hopen we getuigen te zijn van een soortgelijke plechtigheid, n.l. de inkleeding der eerste Inlandsche Zusters, die eigenlijk slechts wachten op hun nog in aanbouw zijnde woning.

Doch we mogen ons niet bepalen tot het vormen van hulpkrachten. Ook leiders dienen er gekweekt te worden en daarvoor komt heel wat meer kijken. Met het oog op aanstaande priesters werd in de hoofdplaats Toeal eene

Hollandsch Indische School opgericht. Als men nu overweegt dat met behulp van het Nederlandsch als voertaal de fondamenten der seminariestudie zullen worden gelegd, dan is het onnoodig te zeggen welk taai geduld en uithoudingsvermogen er zullen gevorderd worden.

Het past ons dus wel, het H. Hart levendigen dank te brengen voor 't reeds bereikte en Zijn hulp en uw steun in te roepen voor de toekomst.

Broeder DOMINICUS KOP, M. S. C.

EEN AALMOES VOOR DE MELAATSCHEN OP KEI

In aansluiting met 't geen wij vroeger reeds over de Melaatschen op Kei publiceerden (jg. 1925, bl. 86 en 273) schrijft ons de E. Broeder A. Lipman, missionaris te Langgoer:

Gelukkig, dat men die arme melaatschen nog met 't een of ander plezier kan doen. Op pruimtabak zijn ze b.v. allen zeer gesteld, zoowel vrouwen als mannen, en dan hoe zwaarder hoe liever. Daar zitten ze van te smullen dat het een lust is om te zien. Zoo nu en dan krijgen ze wel eens wat van ons, maar het kost allemaal, en wij zijn zelf ook maar arm. Zoo zouden wij hun gaarne wat kleeren en vooral zoo nu en dan een nieuwe deken willen geven, om tenminste des nachts hun zieke ledematen te kunnen dekken; zelf hebben ze maar wat lompen. Wie van U, dierbare lezers, wil ons wat helpen om die arme menschen het harde leven wat te verzachten? Wie van U stuurt ons f 1,50 om een deken te koopen voor die arme stakkers, of om hun wat tabak te verschaffen? Alles is welkom: als U geen daalder kan missen, de helft is ook goed. Die menschen hier zullen U o zoo dankbaar zijn, en wees er van overtuigd dat Jezus' H. Hart er U dubbel voor beloonen zal. Bedenk eens, dat wij zoo gelukkig zijn gezonde ledematen te bezitten en door O. L. Heer gespaard zijn van het verschrikkelijk lot, levend te moeten wegteren... Ge zult dan zeker wat kunnen missen voor onze arme melaatschen.

HET WEESJE

Door den Weleerwaarden Pater M. STIGTER, uit Diemen, missionaris op Celebes.

CELEBES: EEN DORPSTRAAT IN TOEMBOELOEAN. — ACHTER DE VOLKSGROEP ZIET MEN HOE DE WEG STIJGT

Op een van mijn dienstreizen brachten ze hem bij me. Jozef heette hij. 'n Stumpertje: heel en al uitgemergeld; de dood keek hem reeds de oogen uit. Zijn ouders waren al heel lang dood. Hij was nu bij zijn oom, die protestant is. Hem was misschien wel alles wat hij voor zijn pleegkind deed, te veel: zoo'n nutteloos wezentje ook!

Of ik er geen raad mee wist, vroeg me de goeroe. Ik beloofde een plaatsje voor hem te zullen vragen in het ziekenhuis te Tomohon.

Den volgenden dag zag ik het doodzieke jongetje op het erf van zijn oom gehurkt zitten. Hij moest wieden. Ik vroeg hem of zijn voeten geen pijn deden. O ja, veel pijn, zei hij.

'n Paar dagen later was hij opgenomen in Tomohon's liefderijk ziekenhuis. Daar was hij in z'n schik. 't Beviel hem erg goed. Goede verzorging en goed eten. Hij vroeg aan Moeder Overste, of hij daar mocht blijven als hij beter zou zijn. Dan zou hij wel helpen in den koestal. Hij wilde niet meer naar zijn huis terug, want

daar kreeg hij zooveel slaag. En of hij dan ook zijn jonger zusje zou mogen halen, want die had het daar ginds ook niet goed.

Enkele dagen later kreeg ik bericht van het ziekenhuis, dat Jozef het niet heel lang meer zou maken.

Een Minahassische kloosterzuster, die uit zijn taalgebied komt, bereidde hem voor op de H. Bediening en op het einde.

Ik stuur bericht naar zijn pleegouders; misschien willen ze hun pleegkind voor zijn heengaan opzoeken, of naar inlandsch gebruik nog gauw naar huis halen.

Een paar dagen later weer ben ik zelf te Tomohon. Jozef leeft nog: hij heeft veel pijn, maar wil 't wel geduldig dragen, als ik hem zeg dat hij weldra heel gelukkig zal zijn in den hemel.

Op een Zondagmorgen is hij heel langzaam en heel rustig weggegaan van de voor hem zoo droeve aarde. Den heelen nacht had de ziekenzuster al bij hem gewaakt. Moeder Overste liet vlug een mooi wit pakje voor hem maken; zoo mooi had hij misschien zijn heele leven nog niet aangehad. Ook voor zijn doodskist zorgde zij. 's Middags werd hij begraven. Al de kinderen van de Tomohonsche Congregaties brachten hem naar zijn laatste rustplaats.

Van z'n èigen dorp echter zijn zelfs z'n pleegouders niet één keer gekomen.

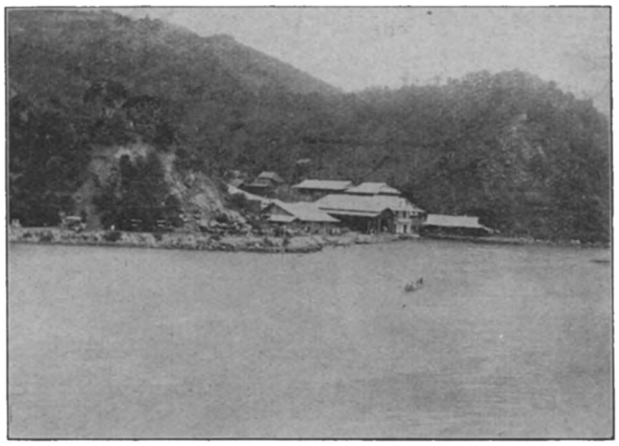

CELEBES: EEN DER KADEN VAN GORONTALO

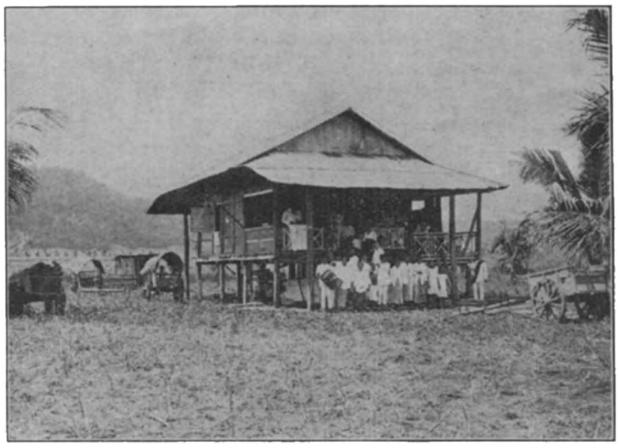

CELEBES: HUIS IN EEN KLAPPERONDERNEMING TE BATOEDOA (GORONTALO), WAAR DE E. P. A. BRÖCKER EENIGE DAGEN LOGEERDE OM DE KATHOLIEKEN TE BEZOEKEN. OP DE VERANDA WERD DE H. MIS GELEZEN

DE MEISJESSCHOOL DER ZUSTERS VAN HET GEZELSCHAP J. M. J. (uit 's Bosch) te Manado.

In het belangrijk werk van H. F. Tillema „Zonder Tropen geen Europa" lezen wij:

„De gouvernements meisjes-normaalschool maakte op mij een alleronaangenaamsten indruk: schoollokalen van bamboe, aarden vloeren, veel te dicht bezette slaapzalen, niets wat op afwatering van het terrein geleek, 'n septic-tank zonder afvoerpijp voor de gevormde gassen, geen personeel om te reinigen; ik heb diep medelijden met de dame die aan het hoofd van die inrichting staat! Welk een hemelsbreed verschil met de gelijksoortige inrichting te Djocdja! Begrijpt men dan niet, dat het leiden van zoo'n droevig boeltje onmenschelijk zwaar is? Beseft men ter bevoegder plaatse niet, dat daar naast schoolkennis heel veel andere nuttige kennis moet worden opgedaan? Weet men daar niet dat een gouvernementsinstelling een *voorbeeld* dient te zijn, 'n voorbeeld ter navolging?

Gode zij dank, trof ik bij de „Zusters" een meisjesschool aan, die gezien mag worden. Aan die school, die plm. 500 leerlingen telt, is verbonden een fröbelschool, 'n naai en knipcursus, terwijl naast het gewone onderwijs ook de mulovakken worden gedoceerd."

VAN DE STILLE ZUIDZEE.

EEN BEZOEK BIJ DE MELAATSCHEN.

Schrijven van Z. D. H. Mgr. Dr. G. Vesters, Apost. Vicaris van Rabaul.

De lezers der Annalen, die zich mijner herinneren, zullen misschien het berichtje opgemerkt hebben dat mijn vertrek naar Rabaul meldde, en denken: Monseigneur Vesters moet reeds geruimen tijd in zijn Missie terug zijn. En toch hebben onze goede en aandachtige vrienden het ditmaal mis.

Ik vertoef heden 3 September — tusschen haakjes den verjaardag mijner innig geliefde oude moeder — nog in een ander Vicariaat, dat der E.E. P.P. Maristen, de Fitji-eilanden, waarvan Suva de hoofdplaats is.

Het zou mij te ver voeren u al de redenen uiteen te zetten die mij ertoe bewogen de route Amerika — Zuidzee-eilanden voor mijne terugreis te kiezen. Genoeg zij het vast te stellen dat zoowel de opgewekte belangstelling in de nieuwe wereld en de in zoo gelijksoortige missies als Fitji, Tonga, Samoa en Nieuw-Caledonïe opgedane ervaringen onze eigen Missie ten goede zullen komen.

Ik wil u hier niet verhalen van de zoo luisterijke Congresfeesten te Chicago, noch van de bezoeken aan de huizen onzer Congregatie en de diocesane besturen der Voortplanting, noch eindelijk van mijne bevindingen in de Apostolische Vicariaten van Hawaï, Fitji, Tonga, Samoa en Nieuw-Caledonïe,alwaar we overal de hartelijkste ontvangst en gastvrijheid genoten.

Slechts eèn episode dezer lange en genotvolle tochten wil ik naar voren brengen, die het volle licht werpt op de heldhaftige toewijding der Katholieke Missionarissen, ik bedoel mijn bezoek aan *Makogai,* het eiland der melaatschen.

De lezer zou geneigd kunnen zijn het te verwarren met „Molakai", allen welbekend door de opoffering van Pater Damiaan. Dat eiland, dat tot het Hawaï-vicariaat der E. E. P.P. Picpussen behoord, hebben we slechts uit de verte beschouwd met gevoelens van oprechte bewondering. Makogai maakt deel uit van het vicariaat Fitji en ligt een 50 zeemijlen Noordelijk van Suva.

Z. D. H. Mgr. J. Nicolas was zoo vriendelijk ons aan boord te nemen van zijn kleine motor-

MAKOGAI: GEZICHT OP DE ZEE VANAF HET VERBLIJF DER MELAATSCHEN.

boot „Vola siga" (Morgenster) voor een tocht die vijf dagen duurde.

Terwijl wij langs de wonderschoone kusten van Viti Levu stoomden, verhaalde ons de in den dienst der Missie vergrijsde Apostolische Vicaris, hoe in 1911 de Regeering zich tot de Katholieke Missie gewend had met het verzoek op Makogai de verzorging der melaatschen op zich te nemen. Het antwoord was een geestdriftige bevestiging en aanstonds waren Paters en Zusters bereid het grootsche werk aan te vangen. Er bevinden zich daar op 't oogenblik 2 Paters en 20 Zusters, waarvan 5 inlandsche, in de kolonie welke 350 patienten telt. Het plan is daar alle melaatschen der Wester-eilanden tezamen te brengen, hetgeen hun getal dan tot 1000 of 1200 op zou voeren. De zieken zijn in twee groepen verdeeld: de meesten wonen in vijf verschillende dorpen en worden dagelijks door de Zusters bezocht, terwijl 'n groot aantal — dezulken welke eene veelvuldige verpleging en een onmiddelijk toezicht vereischen, — in ziekenhuizen over de hoofdplaats verspreid, vertoeven. Er is slechts eèn geneesheer, die verblijf houdt in een meer afgelegen plaats doch dagelijks geruimen tijd naar de hoofdplaats komt. Hier wonen de Zusters die hare behuizingen en kapel op een terzijde gelegen heuvel hebben.

Weldra stoomden we de kleine baai vóór het etablissement binnen en zagen een bont gewoel aan 't strand. Alles stond daar in feestgewaad te midden van versiering en vlaggen en onder klokkengelui hield de Bisschop met gevolg zijn intocht.

Het was aandoenlijk de algemeene vreugde te aanschouwen, welke dit hoog bezoek veroorzaakte. Pater Marcel, de Zusters en de verpleegden, allen straalden bij 't ontvangen van den zegen. Er was eerst een kleine receptie met het onmisbare ceremonieel van de aanbieding der kava. De patienten zaten in halven kring voor de waranda, menschen van alle ras en kleur, blanken uit Nieuw-Zeeland, bruinen en zwarten uit Fitji, Samoa, Tonga, de Salomon- en de Cook-eilanden, enz., in verschillende kleederdracht, Indiërs en Chineezen, allen min of meer aan hun lichaam de sporen dragend der vreeselijke eu gevreesde ziekte. Bizondere ontroering wekte het, in hun midden in Zusterkleeding eene inlandsche Zuster te zien: ze lachte ons vriendelijk toe, half-weemoedig, onzen ring niet te mogen kussen...

Daarna volgde de liturgische intrede in de eigen kerk der melaatschen, met 't aandoenlijk opschrift in Fitjiaansch: „Jezus, heb medelijden

MAKOGAI: DE VERZORGING DER MELAATSCHEN. LINKS DOKTER MACPHERTON EN ZUSTER SUZANNA.

MAKOGAI: DE R. K. KAPEL VOOR DE MELAATSCHEN.

met ons." De Bisschop hield eene korte toespraak waarna gezamenlijk gebeden en gezongen werd....

Ik wil hier niet afzonderlijk alle plechtigheden, kerkelijke en profane, welke in die dagen plaats hadden, beschrijven. Aan 14 volwassenen, allen patienten, werd door Mgr. J. Nikolas het H. Doopsel toegediend, aan dezelfden den volgenden dag het H. Vormsel; er was plechtige Hoogmis, Lof enz., plechtigheden dubbel indrukwekkend, waar het gold de hoogste genademiddelen door een Kerkvorst toegediend aan verstootelingen der maatschappij, liefderijk opgenomen en verzorgd door de teederste der moeders. Het was voor den Bisschop, herder en vader ook der ongelukkigsten, dikwijls een heele kunst om op die verminkte lichamen een plaatsje te vinden voor de gebruikelijke zegeningen en zalvingen, maar er lag een vreugdestraling over de aangetaste gelaatstrekken, in de weggezonken oogen glansde dankbare vreugde....

* * *

Natuurlijk was een rondgang door de geheele stichting voor ons 'n groote voldoening. Op de pleinen stonden of zaten de minder ernstige patienten in groepjes te zamen, keuvelend over het hooge bezoek of luisterend naar de fanfare die P. Castanié van Loreto voor de gelegenheid had medegebracht: er was lommer genoeg, er waren veel tropische boomen bloemen en gewassen....

In de ziekenzalen, zooveel mogelijk ingericht en ingedeeld naar graad der ziekte en landaard der patienten, alle helder en vriendelijk en kraakzindelijk, vonden we al de ontaardingen der ontzettende melaatschheid, tevens wondere voorbeelden van hemelsch geduld. Blinden en lammen en kreupelen en verminkten, sommigen schier onherkenbaar als menschelijk wezen, zonder voeten of handen, neus en ooren vreeselijk aangetast, soms zoò afzichtelijk dat een masker de walgelijkste ellende moest pogen te verbergen. Er zijn daar vele afzonderlijke woningen voor Indiërs en Chineezen en Samoanen. In een kleine villa was een blanke uit Nieuw-Zeeland, de oogen weggevreten, het gelaat eène wonde, ons blijde begroetend, zeggend dat 't nog veel erger kon zijn, dat hij verheugd was nog een weinig te kunnen loopen, dat hij morgen naar de kerk zou komen — hij is pas bekeerd — en den Lieven Heer zou smeeken om meer geduld.

We bezochten op een heuvel het ruime nette huis, waar Soeur Jean Baptiste, van de Dochters van O. L. Vrouw van 't H. Hart uit de Gilberts-eilanden, jarenlang als patiente verbleef: zij werd voor korten tijd als genezen ontslagen. En we voelen groote dankbaarheid voor de liefdevolle zorgen aan onze Zuster besteed.

Genezen ja! Makogai draagt niet het opschrift van Dante's hel:

„Laat alle hoop gij, die hier intreedt, varen".

Vanaf het begin der stichting konden reeds 117 patiënten bevrijd van de besmetting het eiland verlaten. Daartoe draagt zeer zeker bij het bekende middel, de chaulmoogra-olie-inspuiting, dat door dokter en Zusters doelmatig wordt toegepast. Zuster M. Suzanna zeide mij, dat ze in staat was het zelf samen te stellen en dat de wetenschap het steeds vervolmaakt.

Doch daartoe draagt ontegenzeggelijk ook voor een groot gedeelte bij de zich nooit verloochenende moederlijke zorg der Zusters-verpleegsters, die zich te midden dezer opgehoopte ellende bewegen als engelen der liefde. De verpleging der meer dan 300 zoo verschillende patiënten, dag aan dag en uur voor uur, is een waar titanenwerk, de reiniging en het verbinden der afzichtelijke wonden telkens en telkens weer is erger dan slavenarbeid: de pestwalm vergezelt de bedienaren der liefde menigmaal tot in de recreatie, aan tafel: 'n gewoon mensch kan 't geen vijf minuten uithouden. Het is hàre levenstaak. Daarbij komt de voeding en kleeding, verschillend naar rang en ras, het voortdurende toezicht, de reiniging, het veelvuldig zich wasschen en baden enz. en daarenboven zulk een minutieuse administratie en meticuleuse registratie van behandelingen, inspuitingen, verschijnselen, leveranties enz., dat men 't voòr onmogelijk houdt dat 20 hoofden en 20 paar handen dat alles afkunnen.

En toch vinden de Zusters — het zijn de Eerw. Zusters van den Tiers Ordre de Marie — nog eenige oogenblikken om zich te verpoozen met gulle kinderlijkheid alleen bij engelen denkbaar. En toch weten zij dat — ondanks alle voorzorgen — ieder oogenblik de schrikkelijke ziekte zich ook bij haar kan openbaren... Dat dit gevaar geheel niet denkbeeldig is, bewijst het geval dat ik hierboven aanhaalde van de inlandsche Zuster en wordt versterkt door het tweede geval van den Weleerw. Pater X. Nicouleau, die na zich lange jaren daar aan de geestelijke bediening der kolonie gewijd te hebben, nu reeds 4 jaren zelf als patient in een der melaatschendorpen woont en onder hen nog de geestelijke bediening waarneemt.

We hebben den edelen heiligen man bezocht en we kwamen juist aan, toen een Zuster zijn sterk gezwollen been aan het verbinden was. Hij ontving ons met een blijden glimlach en praatte over zijne luitjes die ons kava aanboden, over zijne kapel, over onze reis, over Chicago, over alles behalve over zich zelven. Hij was gelukkig met zijn lot en hoopte nog alleen maar de H. Mis te kunnen lezen, wat hem de laatste dagen niet mogelijk was geweest. Hij heeft een eenvoudig klein huisje aan de zee en hij prijst God, dient zijne medepatienten en bidt....

Dierbare lezers, begrijpt gij dat het mij kostte dit „eiland der heiligen" te verlaten? Is dit niet missiewerk in den verhevensten zin? En is deze Missie der ijverige Maristen-Congregatie niet te benijden om zulk een werk? En wel bizonder dankbaar was ik mijn beminnelijken gastheer, Mgr. J. Nicolas, dat hij mij dit alles deed aanschouwen.

KORT NIEUWS UIT MISSIE EN MISSIEHUIS

Te *Toeal*, de hoofdplaats van de Kei-eilanden, op eenigen afstand van onze Missie-centrale Langgoer, is de eerste Hollandsch-Inlandsche school geopend.

Toen de W. E. Pater *Th. Tijburg* in Juli l.l. *Wambi* (op de Zuidkust van Ned. N. Guinea) verliet om te Merauke weer op krachten te gaan komen, — was de toestand in die pas gestichte statie als volgt.

Er waren 107 *gedoopten*, van wie 67 jonger dan 6 jaar en de rest van 6 tot 16 jaar oud. Elken morgen kwamen die kinderen naar de H. Mis, vaak ook gingen ze te Communie. Verder waren er 20 *Catechumenen* van 6 tot 16 jaar.

De *volwassen heidenen* hadden allen veel eerbied voor den Pater en kregen door omgang met hun gedoopte kinderen eenig helderder begrip van God. Onder de jonge heidenen waren er 40, die van het Geloof reeds eenige kennis bezaten, doch ondanks hun verlangen nog voor 't H. Doopsel werden uitgesteld wegens

onvoldoende onderrichting in de voornaamste waarheden des Geloofs.

Zeven eindelijk van Wambi, zoo schreef de Pater, had hij reeds *in den hemel:* vier kleine kinderen, de vrouw van goeroe Philippus, Antonius Wangei en Ivo Jambot, 'n jongetje van 6 jaar, dat stierf aan een adderbeet.

In zijn belangwekkend boek: «*Zonder Tropen geen Europa*» (niet in den handel) schrijft H. F. Tillema op blz. 161 het volgende over *onze Missie op Kei:*

„Te Toeal zijnde, bracht ik een bezoek aan Langgoer, waar de missie een centrum van beschaving vormt. Ze bezit er een internaat voor jongens en meisjes, een machinale houtzagerij, waar tevens planken worden geschaafd en geploegd, en natuurlijk een kerk en een school. Zeer trof me bij de Zusters de buitengewone zindelijkheid. Het deed me werkelijk goed na maanden zwerven in allerlei oorden weer eens van echte Hollandsche zindelijkheid te kunnen genieten."

Den 26 Nov. l.l. ging de W. E. P. *W. Wijngaarden* uit Mijdrecht (portret hierboven) met twee Zusters, Dochters van O. L. Vrouw van het H. Hart, te Marseille op de „Tambora" scheep voor het Vicariaat van Ned. N. Guinea. De Sterre der zee schenke hun een voorspoedige reis!

DE ZES EERSTE CHINEESCHE BISSCHOPPEN, DEN 28 OCTOBER L.L. DOOR Z. H. DEN PAUS GEWIJD.
Boven: DE BISSCHOPPEN VOÒR DE H. WIJDING, BIJ HUN AANKOMST TE ROME.
Beneden: DE BISSCHOPPEN NA DE H. WIJDING IN GEZELSCHAP VAN Z. EMIN. KARDINAAL W. VAN ROSSUM EN TWEE ANDERE PRELATEN.

ROOMSCHE MISSIE

A. E. Boers te Ermelo, weleer protestantsch dominee, thans Katholiek, schrijft een artikel in het „Schild", waaraan we het volgende ontleenen:

„De R. K. Kerk heeft den kolossalen wil en het kolossale ideaal behouden, om de wereld tot Christus te brengen, en dat ten laatste allen één zullen worden. Alleen in die eenheid in Christus is een andere maatschappij mogelijk. Die op een betere wereldorde hopen, moeten het verwachten van de eenheid der menschen in Christus. De roomsche missie is daartoe de voorbereiding. En zij zal het doel bereiken, niet omdat ze voor de zending meer geld heeft, maar omdat de Roomsche Gemeenschap voor alle kerkelijk doel meer opoffering heeft en de volkomen toewijding tot het laatste, en omdat nooit in de R. K. Kerk priester- of missiewerk 'n betrekking of 'n bestaan is. Protestantsche missie bereidt aan bekeerde heidenvolken de grootste deceptie: het leidt ze tot een verscheurd en vervallen Christendom. Men kan geen secten en protestantsche kerkjes overbrengen naar het heidendom."

ROOMSCHE CULTUUR.

In het apologetische maandblad „Het Schild" geeft de bekende niet-katholieke schrijfster Ellen Forest, haar indrukken van een bezoek aan Nieuw-Hageveld op de volgende wijze weer:

Een heelen middag hebben we gedwaald en we hebben geleerd, wat eendracht kan, wat liefde vermag. Ik zou een lied willen dichten op de vlekkelooze reinheid van gangen, trappen en zalen op den Pieter de Hoogh'schen glans en hypermoderne, hygiënische keuken! Hier werken geen menschen, hier werkt „liefde, toewijding, geloof".

Wie zei mij laatst: „Als de Katholieken het heft in handen krijgen, gaan we terug tot oertoestanden". Och kom! Al te graag wordt dergelijke onzin geloofd. Ik zèlf geloofde 't toch. Maar èèn blik in de douchezaal van Nieuw-Hageveld stelt u gerust. Wat een installatie! Van Amerikaansche perfectie! Stellig de beste, meest complete, meest up to date inrichting in ons land.

Ik zou alle Roomsch-vijandigen wel wakker willen schudden, hun willen toeroepen: „Blijf niet volharden in uw middeleeuwsche vooroordeelen! Ziet wat ze doen, en begrijp, dat hier meer achter zit dan ge denkt en iets anders dan gij vermoedt!

Wij hebben alleen kunnen bewonderen. Als ik een jongen was, zou ik hier willen zijn, tusschen die werkende, denkende, biddende mannen. Zeg me nooit meer, dat het onderwijs er slecht is. Gaat eens zien naar die proefzaal voor wis- en natuur-kunde! Ziet eens wat daar aan de allermodernste apparaten bijeen is! De boekerij is een diepe bron van alles en nóg wat. Elke kamer (het zijn geen eenvormige cellen, maar mooie, ruime, frissche kamers) van de leeraren heeft een eigen, kleine boekerij, maar de groote, algemeene is ook voor hen de wel, waaruit ze steeds weer putten.

Naast de tradities der Kerk, leven hier de tradities der menschen. Nog als in de middeleeuwen, zijn de priesters schatbewaarders van wat de menschheid wrocht.

En ze bewaren alles, niet als kwade waakhonden, maar als vriendelijke mededeelzame verzamelaars, trotsch op hun schatten, die ze zoo graag laten bewonderen.

En menschen zijn het, menschen van vleesch en bloed, met menschelijke belangstelling en nieuwsgierigheid, naast hun stellige zekerheid omtrent God en Zijn Beloften. Hier, bij hen die het stigma „onverdraagzaam" kenmerkt, géén zalvende, onnatuurlijke preektoon, géén: „Heer ik dank U, dat ik niet ben gelijk deze".... gedoe! Deze lieden hebben iets beters dan uiterlijk vertoon van „boven de gemeente-te- staan." Ze voelen geen behoefte aan 'n zalvende spreekwijs, ze kennen heiliger zalving dan die van menschenstem.

Ik heb Nieuw-Hageveld gezien en meer dan ooit ben ik overtuigd, dat deze menschen, die zulke dingen tot stand kunnen brengen, de werkelijke dragers onzer beschaving zijn. Onze wereld is gekomen op een punt, waarin „kiezen" geboden is — 't Is nu maar de vraag: „Wàt wenscht ge voor onze wereld? Organisatie of desorganisatie, wording of vèrwording. Aan het eind van het touw staat aan den eenen kant zwart, aan den anderen rood. Wat daar tusschen ligt trekt vruchteloos rechts of links. We moeten kiezen. En wie wenscht er nu ondergang en verwording? Hier geldt het woord: „hoort niet (als ge daar tegen bent) naar mijn woorden, maar ziet mijn daden."

Die daden door de eeuwen heen, behielden voor ons alle klassieken, alle handschriften, alle kunst. Die daden gaven ons de schoone Gothische kathedralen, als juweelen gevat in den ketting, die is de weg welken de kruisridders gingen. Die daden gaven Toorop 'n waardig kader en zuiverden de literatuur.

En die daden bestreden pest en cholera, gaven hygiëne en scholen aan volken, die geen van beide kenden, gaven mannen als Couvreur (China), Wieger en honderden anderen gelegenheid onbekende talen te bestudeeren.

Die daden houden nu de wereld nog eenigszins in bedwang, trachten de traditie hoog te houden, die wil dat een vrouw zich bedekt en niet in aanschijn de gelijke is van den man.

Hun daden zijn bewonderenswaard — zie Nieuw-Hageveld! 't Was fijn, die honderden frissche, gezonde jongens te zien, sportief, studieus, natuur- en kunstlevend!

Onder den hoogen, op dien van Michel Angelo geïnspireerden koepel, zagen we hen knielen, en ons trof de eenvoud, de deemoed, de èchtheid van alles. Men zei me: „die arme jongens loopen er in — ze komen er als kinderen en kunnen er later niet meer uit."

Leugens! Ik stak mijn licht op bij een der Professoren. „Er zijn er bij, waarvan we terstond merken: die is niet geschikt om te blijven, maar er zijn er ook, die het pas heel laat merken. Maar hoe laat ook, wie voelt, dat hij hier niet meer hoort, moet gaan. Dit is geen beroep, het is een roeping". Langzamerhand gingen onze oogen open, vielen vooroordeelen als versleten vodden af en dan stond daar alleen nog het goede dat ze doen, deze menschen, het schoone wat ze voor de menschheid behouden en 't ideaal welks fiere deemoedige dragers zij zijn.

Nieuw-Hageveld is meer dan een Seminarie, het is voor mij als niet-Katholieke, 'n vinger op de wondeplek, „oneenigheid", een vingerwijzing naar het ideaal „Eendracht".

ELLEN FORFST.

DE WARE ADEL

(Vervolg en slot.)

Gij hebt reeds de documenten, vervolgde Berthold tot Ulrich, en nu wilt gij er geen gebruik van maken. Gij bezit arme ouders en nu gij ze uit de zorgen kunt helpen, nu trekt ge u terug. Gij die ons weer een eervolle plaats kunt doen innemen onder de adellijken van het land, door uw bezit van den Schollenstein, gij wilt u zelf terugtrekken en een benepen plaatsje gaan zoeken als dokter of rechter in een dorpje? Zeg eens, Ulrich, is dat alles wat uw ouders en uw broers van u te wachten hebben? Is dat de liefde die ge voor ons gevoelt en is dat de verwezenlijking van de schoone plannen die wij in onzalige oogenblikken gemaakt hebben?

— Berthold, gij verscheurt mij het hart. Niets op aarde heb ik meer lief dan mijn ouders en u allen. Ik wilde dat gij in mijn plaats waart gekozen, doch dit was de beslissing van God. Dat nu alles anders wordt geregeld dan eerst voorzien was, is voor mij niet erg, maar het meeste doet het mij pijn dat het den schijn heeft dat ik Moeder en u van een goed beroof dat ons toekwam.

— Doe het dan niet.

— Maar het recht, Berthold? Alles kunt gij van mij krijgen, maar nooit de rust van mijn geweten. Ik voel en weet dat ik nooit de rechtmatige heer van den Schollenstein kan zijn als Hela nog leeft.

— Denk om Moeder, Ulrich, hoe zij heel haar leven in zorg heeft doorgebracht en het geluk haar toelachte, toen wij den brief van den graaf ontvingen. Denk aan dit alles, Ulrich, en dan heb medelijden met ons allen.

Het geschrei van Berthold was voor Ulrich haast niet meer te verdragen, en vooral het herinneren aan de angsten zijner moeder maakte hem haast waanzinnig. Alles was waar, de toekomst was somber, en toch...

— Berthold, sprak Ulrich, eèns heb ik gezworen dat ik ieder offer voor haar zou brengen en dat ik haar zorgen zou verminderen. Maar nu heeft zij mij Gode zij dank ontslagen van den eed. Gij kent de grootheid van onze moeder niet goed als gij denkt dat zij „mij veroordeelen zou, wanneer ik deze erfenis niet aanvaardde. Ziehier de brief dien zij mij schreef. Lees wat ze schrijft, broer, en denk er aan dat wij jong en sterk zijn. Hoe zouden wij dan vertwijfelen, wanneer zij niet ophoudt te hopen op een betere toekomst.

Hij hield Berthold het schrijven voor. 't Was slechts kort van inhoud en bevatte deze woorden:

„Ik dank u voor uw vertrouwen. Gij wilt het recht. Doe het en wees getroost. Er leeft een God voor ons allen en Hij zal ons niet dieper buigen dan wij verdragen kunnen.

Berthold las en las, als kon hij den zin niet vatten. Dan sprak hij:

— Dat antwoord bevalt mij niet, Ulrich. Gij kunt doen wat gij wilt, maar ik laat 't er niet bij. Die millioenen wilt gij laten gaan naar een ander, welnu, zorgt gij er niet voor dan zal ik het doen. Misschien dat de graaf meer valt in mijn optreden dan in uw overdreven rechtsgevoel. Doe daarom wat ge wilt, Ulrich ik ga naar den graaf en zal hem alles vertellen wat Frederik in het schild voert tegen ons, dan kan hij nog eens een besluit nemen. Ik wil niet arm zijn, ik wil niet dienen, ik wil heerschen, en voert mijn weg omhoog, dan zal het mij weinig deren of hij gaat over de mogelijke rechten van anderen.

Berthold liep hevig vertoornd weg; met droefheid zag Ulrich hem gaan: hij wist dat hij op dit oogenblik een broer verloren had. Een machtige klove was er tusschen hem en Berthold onstaan door de verschillende wijze waarop zij voelden en dachten, en Ulrich wist niet hoe hij dien afgrond zou overbruggen.

* *
*

Nog altijd lag Graaf Schollenstein als zwaar zieke te bed, hoewel hij zich toch elken dag beter gevoelde en de dokter zich er over verwonderde dat zijn patient zoo geduldig het bed bleef houden. De graaf had daar echter zijn reden voor: de tegenwoordige toestand beviel hem, hij kon precies doen wat hij wilde, zijn verpleegster was overal mee tevreden. Was hij geduldig en vriendelijk, zij vond het goed; was hij kwaad en lastig, zij vond het goed. Hij vond er genoegen in, haar om zich heen te weten en haar met dat aardige buitenlandsch accent te hooren spreken. Zoodra hij beter zou zijn, zou zij hem verlaten, en daarom

rekte hij zoolang mogelijk zijn ziekte. In het eerst gingen er toch nog verschillende dagen voorbij, voòr hij een woord tot haar sprak of ooit vriendelijk tegen haar was, en dan nog begon het gesprek ineens heel onverwachts midden in den nacht, als zij meende dat hij sliep.

Reeds lang had hij geprobeerd te weten te komen, vanwaar zij was, maar nooit had zij daar op door willen gaan. Op zekeren dag zei hij:

— Hoe heet u, juffrouw?

De jonge vrouw kromp ineen bij deze vraag. Zij opende den mond, stokte en sprak:

— Ellen, Heer Graaf.

— Ellen, Ellen, en hoe verder? knorde hij ongeduldig. Hij zag niet, hoe de dame rood werd van inspanning en dan al haar moed bijeen nemend, er zacht aan toevoegde:

— Ellen Longwood, Heer Graaf.

De Graaf keek plotseling op en wierp een doordringenden blik op haar.

— Zoo? Dus geheel en al een buitenlandsche? vroeg hij barsch; en slechts een zeer zacht gefluisterd „ja" klonk terug.

— Ik kan vreemdelingen niet uitstaan, gromde de grijsaard, draaide zich om en sprak er niet verder over.

Den volgenden dag tegen den avond kwam hij eerst op het gesprek terug en vroeg:

— Waar is uw man?

— Dood, fluisterde de dame en haar gezicht verbleekte.

— Hm, waar stierf hij?

— In Amerika.

— Ph — Verschrikkelijk land en verschrikkelijke menschen; geen adel daar, alleen maar samengeraapt volk, trotsch en pochend op zijn burgerlijkheid. De burgerlijkheid van die zoogenaamde „self-made" menschen kan me gestolen worden.

— Heel goed, Heer Graaf, maar toch was Uw stamvader ook maar een gewoon „self-made" man, zeide de dame met een fijn lachje. Eèn moet er toch altijd beginnen; eén moet de eerste zijn die den adeldom of den rijkdom van zijn familie sticht.

— Zoo? Een wonderbare opvatting. Wij hier zien terug op honderden jaren, maar daarginds verkwist de een wat de ander had verzameld. De vader was millionair en de zoon is weer bedelaar. Ik ken dat, ik weet het bij ondervinding. Waarom zijt ge zoo bleek? — Hebt ge kinderen?

De jonge vrouw verschrok bij deze vraag.

— Eén kind, antwoordde zij zacht.

— Een jongen of een meisje? vorschte hij verder.

— Een klein meisje, sprak zij en men kon het aan haar zien, hoe dit examen haar zwaar viel en elke vraag een nieuwe pijniging voor haar was. De graaf echter stoorde zich aan het gevoel van anderen niet, als het hem niet van pas kwam en daarom vroeg hij verder:

— *Waar is dat kind, juffrouw?*

De verpleegster stond van haar stoel op, als wilde zij door heen te gaan het verdere vragen van den graaf voorkomen, doch deze wenkte zoo gebiedend met zijn hand, dat zij op haar stoel terugviel.

— Bij haar bloedverwandten, sprak zij luider.

— Waarom niet bij U?

De oogen van de vrouw zagen smeekend naar hem op met een uitdrukking, die den graaf zeldzaam ontroerde.

— Nu, waarom spreekt gij niet? Uw kind behoort toch bij u en niet bij vreemden?

— Zij is bij haar grootvader, zeide Mevrouw Longwood en haar stem beefde.

— Dan moest gij daar ook zijn. Is hij zoo arm dat hij u niet kan onderhouden en hij u nog zoo jong alleen laat staan in de wereld?

— Hij is niet arm, maar hij haat mij, antwoordde Ellen en een traan viel op haar handen.

— De dwaas! Wat kunt ge hem toch gedaan hebben, dat hij u haat? Hij moest God danken

dat Deze hem nog het leven laat en dat hij u met uw kind nog mocht behouden. En gij hebt aan den oude het kind gegeven, omdat hij het graag wilde?

— Dat was de laatste wensch van mijn echtgenoot, die zoozeer verlangde naar de vergiffenis van zijn vader en wilde dat het kind de vredesbode zou zijn bij zijn ouden vader.

Weer keek de graaf de vrouw doordringend aan. Daar klonken buiten voetstappen: het waren de vlugge voetstappen van een kind. Dat moest het kleine meisje zijn dat de graaf maar eens had gezien en daarna nooit meer had kunnen ontmoeten. De deur ging open en een schreiend kinderkopje kwam om den hoek van de deur, roepend:

— Moeder, Moeder.

De dame wierp met schrik een blik op den graaf en naar het kind en beduidde het te zwijgen, doch het was te laat; de graaf had reeds alles bemerkt.

Overmeesterd van woede richtte hij zich op en schreeuwde:

— Is dat ùw kind, juffrouw? — dat? — Dus zijt gij het? en gij waagt het....

— Ik ben mevrouw Longwood, antwoordde zij en zich dan plotseling oprichtend in haar volle waardigheid zeide zij:

— Ik vernam dat gij ziek waart en kwam u verplegen. Nu zijt gij weer gezond en is mijn taak hier afgeloopen. Kom, Hela, laat ons gaan want mijn opdracht hier is volbracht.

Zij sloeg den arm om het zich innig aan haar vastklemmend meisje en ging naar de deur. De graaf echter riep vol toorn:

— Ja, ga heen, ga heen, Mevrouw Longwood, in mijn huis is geen plaats voor u...

Doch op het laatste oogenblik als beiden bijna de deur bereikt hadden en uit zijn oogen zouden verdwijnen, misschien voor altijd, kwam ineens als een geschrei uit zijn mond:

— Het kind! Het kind! Ellen, Gravin Schollenstein, om wille van het kind wil ik u vergeven. Kom terug aan het hart van uw vader....

* * *

Een heelen tijd zaten ze nu gelukkig bij elkaar en vele tranen vloeiden er. Eindelijk waren ze rustiger geworden en de blik van den graaf straalde van stille vreugde. Dan trad Frederik de kamer binnen, eerst schrok hij bij 't zien van Hela, maar spoedig bemerkte hij den gelukkigen ommekeer van zaken en riep verblijd uit:

— Om Gods wil, Heer graaf! Gravin, gravinnetje! —

De oude man vond geen andere woorden, doch over zijn gerimpelde wangen liepen overvloedig de tranen, terwijl de oude graaf bromde:

— Heb je nu je zin, oude?..... Door je eigenzinnigheid heb je mij op den rand van het graf gebracht en ik zal je laten vervolgen van rechtswege, daar jij je hebt gemengd in andermans zaken. En daar je me dat kind gebracht hebt... — Hela, zeg? — zal ik hem vergeven?

Hela vroeg om vergeving voor den ouden bediende, die de graaf hem graag gaf. Nu waren het weer de twee oude vrienden en hun vriendschap was voor eeuwig.

Frederik was echter gekomen om te zeggen dat Berthold den graaf wilde spreken en deelde dit nu aan den graaf mee. Toen Hela dezen naam hoorde, riep zij:

— Mama, dat is de jonge man, die zoo boos op mij was.

— Boos, zeide de graaf. Waarom?

— Dat weet ik niet. Ik speelde met hen en op het einde wilde hij weten hoe ik heette en mij anders van het slot laten jagen.

— Zoo? Ga maar gerust naar buiten en loop rond waar je wil, Hela. U, Ellen, neem nog voor een oogenblik de plaats van verpleegster in; en laat den jongen dan binnenkomen, Frits.

Met vleiende stem begroette Berthold den graaf en vroeg naar zijn gezondheid. Hij was blij dat de graaf nu weer wat beter was en hij hem op de hoogte kon stellen van alles wat er in het slot voorviel, want hij was overtuigd dat er veel gebeurde wat de graaf niet wist.

— Laat dat gepraat maar, zeide de graaf en zeg me eenvoudig wat je te vertellen hebt.

— Men heeft van uw ziekte gebruik gemaakt om hier allerlei personen binnen te halen die hier niet thuis hooren en zij gedragen zich alsof zij hier de baas waren. Er loopt hier een meisje rond, dat men Gravinnetje noemt en dat Frederik onder zijn bescherming heeft genomen.

— Dat is Hela Schollenstein, mijn kleindochter, viel de graaf hem in de rede.

— U weet het dus?

— Ja, mijn jongen, er ontgaat mij dus niet zooveel als je wel denkt. God was zoo goed mij op den avond van mijn leven dit kind nog toe te zenden.

Berthold voelde het bloed naar zijn hoofd stijgen: niet de graaf, maar hij zelf was dus bedrogen.

— Wat heb je nog meer te zeggen, mijn jongen?

— Weet U ook, graaf, vroeg hij bevend, wie hier aan het voeteneinde van uw bed zit en zich bij u binnensmokkelt onder het mom van verpleegster.

— Hàlt, gebood de graaf, zich oprichtend. Ik vergat haar aan je voor te stellen. Dat is mijn schoondochter, gravin Schollenstein, Ber-

thold. En deze is een van de vijf zonen van mijn neef, Ellen. Aan deze gravin zul je allen eerbied en vereering geven, jongeman.

Dat was Berthold te machtig: woedend vloog hij op en sprak met luider stem:

— Alles was dus maar comediespel van u, heer graaf! U heeft ons bedrogen en u heeft ons hierheen geroepen, uit onze vroegere armoede in dit leven, om ons daarna des te zwaarder de ellende te doen gevoelen, maar...

— Houd op, knaap, riep nu de graaf in volle waardigheid. Nu eerst zie ik dat ik je goed beoordeeld heb. Ik heb je alleen willen beproeven, maar jij hebt de overwinning niet behaald. Het vaste vertrouwen dat je door je huichelen mij zou winnen, maakt je nu blind. Je meende de rijkdommen zonder meer in je bezit te zullen krijgen, alleen omdat je een aardig gezicht hebt; doch ik eisch meér: ik eisch den waren adel. Dien bezit jij niet. Ga heen, knaap, en werk met ware opoffering voor je welzijn, dat zal je meer goed doen, dan alles wat ik je zou schenken.

De graaf wenkte en Berthold stormde naar buiten. Het bonsde in zijn hart en geen mensch wilde hij ontmoeten in zijn smart. Hij liep naar het bosch, wierp zich daar op een omgevallen boom neer en weende zijn smart uit.

Graaf Schollenstein, zag zijn schoondochter liefdevol aan:

— Vergeef me, Ellen, dat ik u getuigen deed zijn van zulk een onaangenaam tooneel, doch ik was het den jongen verschuldigd, hem onomwonden de waarheid te zeggen en ik hoop dat deze dag een ommekeer in zijn leven zal teweegbrengen. Nu echter wil ik eens zien, hoe het met Ulrich staat. Laat Frederik hem ontbieden.

De jonge vrouw keek op, toen de jonge knaap binnentrad en wierp een doordringenden blik op het edele gelaat. — Ik hoop dat de graaf niet al te hard tegen hem zal zijn, dacht zij, want het is toch wel zwaar, zulk een ont goocheling te moeten aanhooren.

Ulrich zag er echter in het geheel niet ontmoedigd uit, integendeel, vol vreugde kwam hij naar den graaf toe, drukte hem de hand en sprak:

— Oom, ik ben verheugd, oprecht verheugd.

De graaf beschouwde hem opmerkzaam, of hij nergens een verborgen trek van afgunst kon ontdekken, terwijl hij hem alles mededeelde. Ulrich echter bleef ongeroerd en zeide:

— Al was het ook niet zoo terecht gekomen, dan nog had ik uw erfgoed niet voor mij kunnen houden, want deze brief wees mij den rechtmatigen bezitter aan. Tegelijkertijd legde hij een brief in de hand van den graaf. Het

was de brief van zijn zoon, die hij nu voor het eerst las.

De graaf was diep ontroerd en weende bij het zien van zulk een adeldom.

— *Ulrich, sprak hij, morgen zal ik je mijn besluit mededeelen;* vandaag is het voor mij ouden man al te veel geweest. Gij doet dus op voorhand reeds van alle rechten die ik u gaf, afstand en gaat terug tot uw armoedig leven?

— Och, oom, dat is mijn plicht en voor jonge menschen is dat ook in het geheel niet erg. Hard werken brengt schoonheid in ons leven en wij zullen er ons wel door heen slaan. Als ik echter een verzoek mag doen? U zou mij een grooten dienst bewijzen.

— Spreek, mijn zoon.

— Denk dan om moeder, graaf, voor haar toch zal het verschrikkelijk zijn en zij is niet in staat nog meer te werken en zich meer te ontzeggen.

— Vader, kwam Ellen tusschenbeide, ik vraag u uit liefde tot mij dit verzoek in te willigen.

De graaf wendde zijn gezicht af, de tranen kwamen hem in de oogen en hij liet niet graag zijn ontroering zien.

— Gij zijt een goede jongen, Ulrich. Wees getroost. De zorgen van uw moeder zullen

een einde nemen. Doch ga nu, mijn kind, het is wat te veel voor mij, ik ben op; al de rest blijft voor morgen.

* * *

De bewoners van Schollenstein moesten weten dat er een blijde dag was aangebroken voor het huis van hun heer. Daarom knalden de donderbussen en van alle vier de torens van het slot wapperden de wimpels. Op het terras lag de graaf in zijn ruststoel en schouwde over de wijde velden ver in het rond. Hij zag er opgewekt uit. Aan zijn rechterhand stond gravin Ellen en aan zijn linker de jonge gravin Hela; in het rond de dienaren en soldaten; ook de jongeheeren van Löwenfeld waren tegenwoordig.

Plotseling verhief de graaf zijn stem en sprak:

— Ik heb u laten bijeen komen, u, mijn dienaren, om u zelf de groote vreugde te verkondigen die God mij op het einde in zijn oneindige goedheid nog laat deelachtig zijn. Hier staat Ellen, gravin von Schollenstein, de weduwe van mijn eenigen zoon, en dit is Hela, mijn kleinkind. Met deze mijn geliefden, hoop ik dat God mij nog zal sterken om eenige jaren te leven en goed te maken, wat ik aan haar verschuldigd ben. Wijl zij mij vergeven hebben, zal ook God mij wel willen vergeven. Geen onzer echter weet, wanneer Hij ons tot zich zal roepen en daarom moeten wij vooruit de zaken regelen. Geslacht op geslacht is de Schollenstein overgegaan van vader op zoon. Mij evenwel ontnam God den zoon, die mij kon opvolgen en ik heb moeten uitzien naar een die waardig was mijn taak over te nemen. Ik heb hem beproefd en tenslotte bevonden, dat hij de plaats die ik hem toebedacht waardig zou innemen. Verheugt u, bewoners van den Schollenstein: Uw toekomstige heer zal een goede heerscher zijn. Treed naar voren, Ulrich Löwenfeld! Gij zijt de uitverkorene. Stil, mijn jongen, ik ben hier heer, en ik spreek hier alleen.

Op den dag dat de Schollenstein in uw bezit zal komen, zult ge naar verhouding nog vrij arm zijn, want alles wat ik nu bezit, wat ik door vijftigjarigen arbeid heb verkregen, gaat op Hela over, zoodat zij de rijkste wordt in geheel het land. Uw lot zal slechts arbeid zijn, want arm hebt gij te leven, hard te werken, als gij u dit groot bezit wilt verwerven. Gij zult nauwelijks zelf van het loon van uw arbeid kunnen genieten, maar de geslachten, die na u zullen komen, zullen u danken voor de zielegrootheid, waarmede gij voor hun welzijn hebt gewerkt. Daarom wees uw opdracht indachtig, leef en streef voor hen: eerlijke arbeid alleen zij uw verlangen. Zoo wil ik het, mannen. Gij echter brengt reeds nu 'n „Hoog" uit op uw toekomstigen heer: Graaf Schollenstein-Löwenfeld leve lang!

Ver in 't rond klonken de jubelkreten en 't hoerageroep, maar Ulrich boog den knie voor den graaf en kuste zijne handen.

— Wat zal ik zeggen, heer Graaf, om u te danken, en mag ik het wel aannemen? murmelde hij en met betraande oogen zag hij op naar de dame die voor hem stond. — Is het ook ùw wil, Gravin? Ben ik niet als een indringer in het bezit van Hela?...

Liefkoozend streek Ellen over de blonde lokken van den vóor haar knielenden knaap.

— Neen, mijn jongen, gij zult een zwaren last van Hela 's schouders nemen. Is Hela mijn dochter, u neem ik aan als mijn zoon, en ik hoop dat gij bij ons zult willen blijven wonen. In jaren zijt gij slechts weinig ouder dan Hela, maar de ernst des levens heeft u rijper gemaakt dan haar. Welnu, wees voor haar voorloopig een echte broeder, die haar bij wil staan, en moge eens als God 't zoo beschikt, de wensch van den graaf waarheid worden, dat gij zult zijn met Hela de gelukkige bezitter van den Schollenstein.

Hela trad nader en stak als teeken van instemming hem haar hand toe.

— Een gelukkiger dag heb ik nooit beleefd, zeide de graaf, want vandaag is de ware adel voor den Schollenstein weergevonden en is de toekomst verzekerd. Gij blijft dus hier, mijn zoon?

Plechtig stak Ulrich zijn hand uit naar den graaf en sprak:

— Heer Graaf, zoo schijnt het uw aller wil te zijn; welnu, voortaan behoor ik den Schollenstein toe en zal ik zijn trouwe beschermer zijn.

— Oom, oom! riep opeens als ontwakend uit een droom, Richard: mij hebt ge niets gegeven, maar ik mag toch wel mijn mooi bruin paard houden. En de nieuwe zaken die gij mij hebt gegeven, mijn sabel en....

— Ja jongen, dat alles mag je houden en daarbij nog het slot „Goldeck", want ik ben je menig aangenaam uurtje verschuldigd. Bruno en Werner zullen zoolang ik leef ontvangen wat zij voor hunne opvoeding noodig hebben en Berthold verwijs ik naar zijn broer, die nu reeds een groot deel der inkomsten genieten zal van zijn toekomstig bezit. En daarmede zal ook uw moeder geholpen zijn, Ulrich.

Richard verhinderde alle verdere woorden.

— Leve de Graaf, leve oom! juichte hij vergenoegd. En opnieuw klonken heinde en verre de juichtonen: — Lang leve onze Graaf, de grootmoedige heer van den Schollenstein!

Vrij naar 't Duitsch. W. Böing, M. S. C.

ONZE VRAGENBUS

Dikwijls vind ik tusschen de inkomende vragen de een of andere over *roeping tot 't klooster,* keuze van levensstaat en dgl. 't Is niet mogelijk, die vragen, welke meestal een pràktisch geval betreffen, van hieruit te beantwoorden. De biechtvader alleen is in staat om iemand met voldoende zekerheid te kunnen zeggen: gij zijt voor 't klooster geroepen of gij zijt er niet voor geroepen.

Wie echter voor zichzelf of anderen te beslissen heeft over een te kiezen levensstaat, kan ik een uitstekend boekje ter lezing aanbevelen, nl. «*Kloosterroeping en Kloosterleven*» door J. Nysten, Rector: Voor Nederland verkrijgbaar in het St. Antoniusklooster te Tegelen (bij Venlo). Het lost vele twijfels met bizondere helderheid op, het geeft wijze en op lange ondervinding steunende raadgevingen en waarschuwingen: kortom, voor tobbers en tobsters over roeping is 't een ware uitkomst!

Van meer dan eèn lezer der Annalen ontving ik 'n vraag omtrent *het huwelijk van den Katholieken Kroonprins van België met de Protestantsche prinses Astrid van Zweden.* Eén maakt er zich zelfs blijkbaar erg boos om, want hij schrijft: «*Hoe komt het dat bij ons in de Kerk de gemengde huwelijken verboden zijn en het* (gemengd) *huwelijk van den Belgischen Prins wél wordt ingezegend?.. Is dat omdat hij rijk is?.. Er is toch maar eèn Roomsche Kerk!*»

Jawel, maar eéne Roomsche Kerk, maar de wetten der Kerk zijn niet in alle tijden en op alle plaatsen dezelfde. Ook zijn er geen wetten zonder uitzonderingen.

De vasten en onthouding is lang niet overal even streng; was in 't begin der Kerk veel strenger dan nú. De geboden feestdagen zijn niet in alle landen dezelfde of evenveel; vroeger waren er veèl meer dan tegenwoordig. De wetten over het huwelijk zijn in den loop der tijden ook aanmerkelijk veranderd, naar gelang de veranderde omstandigheden 't eischten. Wat 't gemengde huwelijk betreft, is de H. Kerk strenger voor het verleenen van dispensatie in landen (zooals Holland) waar er zoo verschrikkelijk veel gemengde Huwelijken gesloten worden en minder streng in landen (Spanje, België) waar het gemengde huwelijk niet zoo'n algemeene kwaal is. En dat is zeer redelijk.

Verder, wat aangaat het geval van den Belg. Kroonprins heeft de Kerk haar *afkeuring* genoeg doen blijken en op de bepalingen van haar Wetboek geen inbreuk gemaakt. Dat Wetboek laat nl. in sommige gevallen toe, zulk een huwelijk na bekomen dispensatie in de kerk in te zegenen, echter zonder H. Mis. Opdat de Bisschoppen daartoe verlof mogen geven, moet er een *bijzondere* reden aanwezig zijn, waarover zij zelf in geweten hebben te oordeelen. Zulk een reden kon hier aanwezig zijn, 1° wijl vorstelijke personen een zeer beperkte keuze hebben in zake huwelijk; 2° wijl het Zweedsche Hof van zijn kant veel tegemoetkoming toonde door het burgerlijk huwelijk van de Prinses te Stockholm als *niet-beslissend* te beschouwen en er geen Protestantsche plechtigheid aan te verbinden; 3° wijl het zeker in 't belang was van het Belgisch vorstenhuis en de Kerk in België om hier eenige toeschietelijkheid te toonen. Verder is aan alle voorwaarden, voor dispensatie altijd geëischt, strikt voldaan, en bestaat er alle kans dat de Prinses katholiek wordt.

Het rijk-zijn van den Kroonprins heeft niets met de zaak te maken: laat die verouderde, socialistische verdachtmaking maar gerust rusten! De Aartsbisschop van Mechelen en de Deken van Brussel hebben geweten genoeg om zich niet door aanzien des persoons te laten leiden, en dat ze aan geldgebrek zouden lijden, heb ik nergens gelezen!! Dat de H. Kerk met hooge persoonlijkheden wat consideratie gebruikt, kan zijn reden hebben, evenals zij in 'n ander opzicht de armen weer meer ontziet dan de rijken door hen bijv. om hun armoe van de onthoudings- en vastenwetten te ontheffen. Iedereen *gelijkelijk* behandelen zou in hooge mate onrechtvaardig zijn: een wijs bestuur houdt met alle omstandigheden rekening. En de H. Kerk meen ik, heeft in den loop der eeuwen wel getoond, van besturen een beetje meer verstand te hebben dan de zoogenaamde democraten van tegenwoordig.

Correspondentie. J. F. te Eindhoven. — Uwe vraag zal toch moeten wachten tot de volg. afl. D. te H. — U hoeft dat niet te biechten: uitleg later.

PHILALEETH

ALLERLEI

Vermeldden wij vòòr eenigen tijd de opbrengst (over 1925) van het Genootschap der H. Kindsheid, hier volgen thans eenige gegevens omtrent de inkomsten van de twee andere algemeene missie-genootschappen.

De *Voortplanting des Geloofs* boekte aan gitfen de som van 43.533.920 lires, nominaal bijna $4^1/_2$ millioen meer dan in 1924. Daarvan gaven de Vereenigde Staten van N. Amerika ruim 22 millioen, Frankrijk ruim 4 millioen, *Nederland* ruim 2.394.000, Italië ruim 2 millioen, Duitschland ruim 1.300 000, Argentinië ruim 1.128.000 en Spanje eèn groot millioen. De overige landen minder dan 1 millioen; Nederlandsch Indië 7.200 Lires.

Ons land, dat op de *derde* plaats komt, — zoo klein en voor 't meerendeel *niet*-Katholiek als het is, — geeft dus betrekkelijk verreweg het allermeest, dank de waarde van den gulden en.... de gulheid onzer Roomschen.

Nog schitterender figuur maakt ons landje wat betreft het *Sint-Petrus-Liefdewerk.* Daarin staan we niet enkel betrekkelijk maar ook absoluut genomen bovenaan. Van de 6,334.269 lires, die het Liefdewerk in den loop van 1925 over de geheele wereld opbracht, leverden onze Katholieken meer dan eèn derde, nl. 2.236.500 lires. Zelfs de Vereenigde Staten (met 1.294 404) en Frankrijk (met 700 000 lires) lieten wij vèr achter ons.

Wel 'n teeken dat de Geestelijkheid in ons land haar bizondere taak om bovenal de algemeene of Pauselijke missie-genootschappen te steunen, ernstig opvat, en de geloovigen aan dat minimum van hun missie-plichten ook edelmoedig voldoen.

We geven hier een lijstje van de verschillende *Missie-Orden en Congregaties,* aan wie minstens drie *zelfstandige* Missiegebieden zijn toevertrouwd.

De *Vreemde Missiën van Parijs* tellen er niet minder dan 37, de Congregatie van den H. Geest 29, de Franciscanen 26, de Capucijnen 23, de Jezuïten 22, de Oblaten van Maria 18, de Dominicanen 16, de Lazaristen 15, de Witte Paters 14, de Afrikaansche Missiën van Lyon 11, de Congregatie van Scheut 9, *de Missionarissen van het H. Hart* 7, (nl. Apost. Vic. van Papoeazië, Apost. Vic. van Rabaul, Apost. Vic. van de Gilbertseilanden, Apost. Vic. van N. N. Guinea, Apost. Pref. van Celebes, Apost. Pref. van Coquilhatville (Belg. Congo) en Apost. Admin. van Port-Darwin, Australië) de Salesianen ook 7, de Congregatie van Mill-Hill 6, die van Picpus 5, de Priesters van het H. Hart ook 5, de Carmelieten, Passionisten en Redemptoristen elk 3.

EEN OUD VERSJE OP SINT FRANCISCUS XAVERIUS.

Als onderschrift bij een beeltenis van dezen grooten apostel (feestdag 3 December) lezen wij in de „Kerckelycke Historie" van Corn. Hazart, S. J. (Antwerpen 1667):

«*Een werelt was te kleyn voor dezen Alex-* [*ander.*
Hij roept: o Heer! noch meer, en wenscht [*noch naer een ander.*
Hij loopt naer Sina toe, naer 's werelts leste [*hoecken,*
Hij maekt syn selven slaef om daer nog [*een te soecken:*
Godt hadde dit ghesien, en is hem komen [*haelen*
om, naer syn wensch, een Ryck te gheven [*sonder paelen.*»

NIHIL OBSTAT. Fr. T. Smits, O. F. M., Libr. Cens. Neomagi, die 21 Novembris 1926.

EVULGETUR. J. Pompen, Vic. Gen. Busc. Buscoduci, die 22 Novembris 1926.